

שיטה להר"ן זללה"ה מסכת שבת פ"ק ראשון [דף ב' ע"א] יציאות השבת שנים שהן ארבע בפנים וכו'.

יש מפרשים דהיגו הוצאה דבעל הבית ודעני וקרי להוצאה בפנים משום דתחלת המלאכה נעשה בפנים שהן ארבע הוצאה דב"ה ודעני לפטור פדמפרש במתני' ושנים שהן ארבע בחוץ הכנסה דב"ה ודעני וקרי להו בחוץ משום דתחלת המלאכה נעשה בחוץ שהן ארבע הכנסה דב"ה ודעני לפטור פדמפרש במתני', ותנא דמתני' אגיל בתר תחלת המלאכה.

וי"מ דתנא בתר גמר מלאכה אגיל ושנים שהן ארבע בפנים היגו הכנסה דב"ה ודעני וקרי להו בפנים משום דגמר מלאכה נעשה בפנים. ושנים שהן ארבע בחוץ הוצאה דב"ה ודעני וקרי להו בחוץ משום דגמר מלאכה נעשה בחוץ, ורש"י ז"ל לא פירש כן: כיצד העני וכו' פשט העני את ידו לפנים.

לפי פירושא קמא פריש במאי דסליק מיגני, ולפירושא בתרא פריש במאי דפתח בי' ולא קפיד תנא בהכי פדאימתא פריש פ"ק דנדריים. ורבי יהונתן ז"ל פי' דהא דקא פריש ברישא הכנסה אע"ג דמיקריא תולדה ולא רמיזא משום דחביבא לי' אקדמה והא דקא חשיב הוצאה דב"ה ודעני בתרתי וכן הכנסה הרבה פירושים נאמרו בדבר, והעיקר לפי שהן משתנות זו מזו שנה מוציא מרשותו וזה מכניס לרשותו.

וי"מ דמש"ה קא חשיב ואגיל כל אנפי דאית בה משום דהיא מלאכה גרועה ולא דמיא לשאר מלאכות דשבת והיא מלאכה של חידוש שהמוציא מרשות לרשות כל דהו חייב ואלו פנה כל היום מזוית לזוית פטור, וכולהו משתמעו מחד קרא, דאע"ג דכתיב ויפלא העם מהביא דילפינו מיגני הוצאה, וכתיב נמי אל יצא איש ממקומו ודרשינו אל יוציא התם בעירובין איפא למימר דדריש אל יצא לעיקר תחומין דהו דאורייתא וקרא דויכלא העם להוצאה דריש העברה העברה מיום הפורים פדאי' בפ' הזורק ולא דרשינו אל יוציא, ונאפי' מאן דדריש התם אל יוציא דלית לי' תחומין דאורייתא מוקי לה לקרא דויכלא העם בחול כפשטי' ולא דריש העברה העברה וכינו דילפינו הוצאה מקרא ולא ילפינו משאר מלאכות דמשפן משום דהיא מלאכה גרועה ליפא למימר דקרא ללא יצאת פדאמרינו גבי העברה שהרי ללמד עלי' אצטריף קרא ומהדר לה קרא לכלל שאר מלאכות דהו במשפן להעניש עלי'.

ואיפא למידק אמתני' מ"ט דתנא דפריש הוצאה ונהדר פסיק מיגנה ולא פריש שאר אבות והו"ל לפרושי פולגהו מלאכות וי"ל דתנא פריש ברישא מילי דבערב שבת דהיגו לא יצא החייט במחטו, ובדין הוא דליפתח תנא בהאי ברישא אלא משום דהוצאה מלתא דחידוש היא אשמעינו מעיקרא חייבא דיגה ונהדר מזהר עלה אפי' מבע"י בע"ש דהיגו לא יצא החייט במחטו ונהדר במה מדליקין ונהדר במה טומנין, ובאידיך נמי דמזהר פשיטן ולא צריכו לפרושי, ותנא לא ישב אדם לפני הספר דסמך ענין לו דההיא נמי גזירה שפא ימשך היא, וכן כתב הרא"ה ז"ל פשט בעל הבית את ידו לחוץ וכו' והשתא בבא דרישא פריש הכנסה ברישא ובבא דסיפא פריש הוצאה ברישא וטעמא דמלתא דלעולם נקט לה בכי האי גונא שלא תהא שם ביאה ריקנית הרא"ה ז"ל: גמ' תנן התם דיעות וכו' ומאי שנא התם דקתני שנים שהן ארבע ותו לא.

פ' עיקר קושטין מההיא דהתם דמאי שגא דתני התם בגונא אחריתי דלא תני לה הכא, וא"ת משום דלא מצי למיתני התם פטורי משום דדנמא דמראות נגעים קתני דכולהו לחיובא וי"ל דא"כ דיציאות שבת לא דמא למראות נגעים לא ליתני לה התם כלל: ע"ב הכא דעיקר שבת תני אבות ותולדות כו'.

פרש"י ז"ל יציאות והכנסות שהיציאות אבות הן דלא נפקא לן מן ויעבירו קול במתנה אלא הוצאה בלבד והכנסה לא נפקא לן אלא מסברא וכו', התם דלאו עיקר שבת היא אבות תני תולדות לא קתני, וקשיא לי היכי מצי לתרוצי דמתני' קתני יציאות והכנסות ולא פטורי דהא קושטין נמי אמאי לא תני התם פטור פדהכא ואיהו לא פריק מידי מפטורי, ומתני' בהדיא קתני פטורי ועודהיכי פריק דהתם אבות תני תולדות לא קתני דא"כ היכי שייך שמים שהן ארבע, ויש לי לומר שלא חשש המתירן לבאר היטב דבריו כי היכי דליקשי לי ובעי למשקל ולמטרי בה עד דאתא לקושטא דמלתא פנ"ל: יציאות תרתי משמע.

פ' דעני ודב"ה ומאי שהן ארבע דקתני. וה"ה דהנה מצי לאקשוי לי א"כ דכולהו אבות היכי שייך לישנא דשמים שהן ארבע אלא דעדיפא מינה נקט דהא ליכא כלל אלא תרתי וכן פ' הרא"ה ז"ל: חיובי מאי נינהו יציאות יציאות תרתי הוויין.

כתב רש"י ז"ל חיובי מאי נינהו יציאות פלומר יציאות קתני דמשמע הוצאה, לכה מתמה הי מחיובי קתני על פרתה יציאות לחודייהו ותרתיה הוא דהוויין ע"כ. פ' לפי אע"ג דהכנסות נמי הווי חיובי מ"מ הכא ליכא למימר דתנא תני הכנסות דהא יציאות קתני דמשמע הוצאה פנ"ל וכן נראה דעת הרא"ה ז"ל שכתב חיובי דתני האי תנא מאן נינהו הוצאות עכ"ל, ופריק שמים דהוצאה ושמים דהכנסה והכנסות נמי קתני בהדיניהו, והמתירן ודאי רצה לתירן דתנא נמי להכנסה קרי הוצאה אלא שהמקשה נמהר להקשות לו דהא יציאות קתני עד שפא רב אשי וסיים דברי המתירן, מדע דהא עיקר קושטא מיציאות הנה דתרתיה הוויין ולא משתמע לי הכנסות וא"כ היכי פריק לי דהכנסות נמי ק בהדיניהו אלא כדפרישית פנ"ל: והא יציאות קתני.

וא"ת א"כ קשיא מתני' דקתני יציאות וע"כ קתני הכנסות בהדיניהו, וי"ל דמתני' איכא לפרושי דהכי קתני יציאות השבת שמים שהן ארבע הוצאה דב"ה ודעני לחיוב שהן ארבע הוצאה דב"ה ודעני לפטור, וכיון דבבא קמא תני הוצאות אי הדר תני שמים שהן ארבע בהכנסות לא איכפת לן, אבל מתני' דהתם קשיא דפתח ביציאות ופריש הכנסות: וקא מפרש לה להכנסה לאלתר.

פ' ולא ניחא לי לרבינא בטעמא דאמר לעיל דמשום דבבא קמא דקתני יציאות נקט הכנסות דא"כ מאי דיוקי דרבינא דהא קתני במתני' הכנסות והא ידעי' להו, א"נ איכא לפרושי דה"ק אי הכנסות לאו בכלל יציאות כיון דתני יציאות לא הוי לי לפרושי הכנסה ברישא, ואיכא לפרושי מתני' דהכא כדפריש' במתני' ומתני' דהתם יציאות שבת שמים שהן ארבע שמים דהיינו הוצאות שהן ארבע הכנסות.

א"נ נפרש מתני' דהכא כהאי גונא שמים שהן ארבע שמים דהוצאות ושמים דהכנסות לחיוב וקרי להו בפנים משום דקאי אשהו ארבע דהיינו הכנסות שנגמרות בפנים ושמים

שְׁהוּ אַרְבַּע בַּחוּץ הֵינּוּ הוֹצָאוֹת וְהַכְנָסוֹת שֶׁל פֶּטוּר וְקָאֵי בַחוּץ אֲשֶׁהוּ אַרְבַּע לְפִי שְׂאִין
הַכְנָסוֹת נִגְמְרוֹת בְּמִקּוֹם הָרְאוּי לָהֶם דְּהֵינּוּ בַפְּנִים אֲלָא בַחוּץ: רְשׁוּיּוֹת שְׁבֵת שְׁתִּים שְׁהוּ
אַרְבַּע פְּרָשׁ"י ו"ל שְׁתִּים רְשׁוֹת הִיחִיד וְרְשׁוֹת הֶרְבִּים.

וְהַקְשָׁה הֶרְמַב"ן ו"ל דַּא"כ דְּהָאֵי שְׁתִּים אַרְשׁוֹת הִיחִיד וְרְשׁוֹת הֶרְבִּים קָאֵי לֹא הֵוֵי דְּוּמְיָא
דְּמִרְאוֹת נִגְעִים דְּהֵתָם הַשְׁתִּים מְכַלְל הָאֲרַבְעָה, וי"מ רְשׁוּיּוֹת שְׁבֵת יֵשׁ בְּהֵם שְׁתִּים
מְלֹאכּוֹת שְׁהוּ אַרְבַּע בַּפְּנִים וְכו' פְּלוּמֵר מִחֲמַת הֶרְשׁוּיּוֹת דְּהֵינּוּ רְשׁוֹת הִיחִיד לְרְשׁוֹת
הֶרְבִּים נִפְקָא לֵן שְׁתִּים מְלֹאכּוֹת אֲסוּרוֹת שְׁהוּ אַרְבַּע: [דָּף ג ע"א] וְהָאֵמֵר שְׁמוּאֵל פֶּל
פְּטוּרֵי דְשֵׁב' וְכו' פִּי' וְתִקְשִׁי לִי לְשְׁמוּאֵל מִמִּתְנִי וּמִסְתַּבְּרָא דְשְׁמוּאֵל לֹא אָמֵר אֲלָא
בְּמִלְאכָה שְׂאִינָה גְמוּרָה אֲבָל בְּמִלְאכָה גְמוּרָה לֹא אָמֵר מְשׁוּם דְּהָא שְׂרִי לְכַבּוֹת אֵת הַנֶּר
מְשׁוּם חוּלָה מְשׁוּם סַפְּנָה וְהִלְכֵי כֹל הֵיכָא שְׂיֵשׁ בּוּ סַפְּנָה אִפִּי' מְלֹאכָה גְמוּרָה שְׂרִי, וַא"ת
וְהָא צִיּוֹת נִחַשׁ בְּשִׁבִיל סַפְּנָה הוּא פְּדָאֲמֵרִי וְאֵם בְּשִׁבִיל שְׁלֵא יִשְׁכְּנוּ מִןתַּר וּבְלָאוּ הֵכִי לֹא
סָגִיא וְתִיפּוּק לִי שְׂאִינָה מְלֹאכָה גְמוּרָה, וי"ל דְּצִיּוֹת נִחַשׁ הֵוֵי כְּמוֹ הַחוּפֵר גְּנוּמָא וְאִינוּ
צָרִיף אֲלָא לְעַפְרָה הו"א דְּהֵוֵי פֶטוּר אֲבָל אֲסוּר וְהָא קִמ"ל דְּפֶטוּר וּמִןתַּר, וַא"ת וְהָא
אִיכָא הָא דְּתַנְיָא לְקַמֵּן בְּפֶרֶק בְּמָה אֲשֶׁה יוֹצֵאָה ר' אֲלִיעֶזֶר פּוּטֵר בְּכוּבְלָת וּבְצִלוּחִית שֶׁל
פּוּלִיטוֹן וְהָאֵי פֶטוּר וּמִןתַּר קָאֵמֵר כְּדִתְנִי אִידָף ר' אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר יוֹצֵאָה אֲשֶׁה בְּכוּבְלָת
לְכַתְּחִלָּה, וְרֵאִיתִי כְּתוּ' בְּחִידוּשֵׁי הֶרְשֵׁב"א ו"ל דְּשָׁמַא ר' אֲלִיעֶזֶר לֹא הִתִּיר לְכַתְּחִלָּה אֲלָא
בְּצִלוּחִית שֶׁל פּוּלִיטוֹן מִדְּשִׁבְקָה לְבַר זוּגָה בְּבִרְיֵיתָא וְלֹא תְנִי אֲלָא צִלוּחִית וְהִלְכֵי תְנִי
הֵתָם פֶּטוּר מְשׁוּם כּוּבְלָת דְּפֶטוּר אֲבָל אֲסוּר עַכ"ל וְלֹא הִבְנֵיתִי, וְלִי נִרְאָה שְׂיֵשׁ שִׁיבוּשׁ
בְּסַפְּרִים וְכֵן דַּעַת הֶרֶב ו"ל דְּשָׁמַא ר' אֲלִיעֶזֶר לֹא הִתִּיר לְכַתְּחִלָּה אֲלָא בְּכוּבְלָת אֲבָל
בְּצִלוּחִית שֶׁל פּוּלִיטוֹן לֹא מִדְּשִׁבְקָה לְבַר זוּגָה בְּבִרְיֵיתָא וְלֹא תְנָא הֵתָם פֶּטוּר אֲלָא מְשׁוּם
צִלוּחִית שֶׁל פּוּלִיטוֹן, כְּזֶה רֵאִיתִי כְּתוּב בְּחִידוּשֵׁי הֶרְשֵׁב"א ו"ל שְׁכַתָּב אֶפְשֵׁר דְּהֵתָם מְשׁוּם
צִלוּחִית שֶׁל פּוּלִיטוֹן דְּבָהָא לֹא שְׂרִי לְכַתְּחִלָּה תַּדַּע מִדְּהִזְדַּר תְּנָא הִיִּתִירָא לְכַתְּחִלָּה בְּכוּבְלָת
וְשִׁבְקִי' לְבַר זוּגָה ע"כ: עֲקִירַת גּוּפּוֹ פְּעַקִירַת חֶפֶץ דְּמִי וַא"ת וְלִיפְשׁוּט לֵה מִמִּתְנִי' דְּקִתְנִי
לֹא יֵצֵא הַחֵיט בְּמַחֲטוֹ סְמוּךְ לְחִשְׁיכָה שְׁמָא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא וּמִדְּקָאֵמֵר שְׁמָא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא בְּשֵׁבֶת
ש"מ דְּחִיב דְּאוּרֵיִתָא דְּאִי מִדְּרַבְּנָן הֵיכִי גְזַרְיָנָן עָרַב שְׁבֵת אִטוּ שְׁבֵת וְשֵׁבֶת גּוּפִי' הֵוֵי
מִדְּרַבְּנָן וְגַזְרִי' גְזִירָה לְגְזִירָה וְהָרִי הָא דְּעַקִירַת גּוּפּוֹ פְּעַקִירַת חֶפֶץ דְּמִי וי"ל דְּדִילְמָא
מִדְּרַבְּנָן אֲסוּר אִפִּי' בְּשֵׁבֶת וְהֵתָם פְּלִיגֵי אִפִּי' בְּתַחוּבָה בְּבַגְדוֹ דְּלִית בָּהּ אִיסוּרָא דְּאוּרֵיִתָא
כֹּלל וְאִפִּי' הֵכִי מְשׁוּם חוּמְרָא דְּשֵׁבֶת גְזַרִי' גְזִירָה לְגְזִירָה וְהָא קָא בְּעֵי עַקִירַת גּוּפּוֹ
פְּעַקִירַת חֶפֶץ דְּמִי לְעַנְנָן דִּינָא דְּאוּרֵיִי' ע"ב ה"ג רש"י ו"ל כְּרְשׁוֹת הִיחִיד לֹא דְּמִיָּא מִיָּדוּ
דְּבַעַל הַבֵּית כְּרְשׁוֹת הֶרְבִּים לֹא דְּמִיָּא מִיָּדוּ דְּעַנְי, וְלֹא נִהִירָא דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּהֵיכָא שְׁהַכְּנִיס
הָעַנְי יָדוּ לְפָנִים דְּלֹא הֵוֵי כְּרְשׁוֹת הֶרְבִּים דְּלִיכָא לְמִימֵר רְשׁוֹת הֶרְבִּים תוּף מְחִיצוֹת, וְעוֹד
דְּמִאי קָא בְּעֵי אִבְיֵי דְּלֵהָא פִּירוּשָׁא לֹא הֵוֵי אֲלָא בְּרְשׁוֹת שְׁהַגּוּף עוֹמֵד בּוּ, וְהַגְּרָסָא הַנְּכוּנָה
גִּירְסַת ר"ח ו"ל וְכֵן הִיא בְּסַפְּרֵי דְּקִתְנִי כְּרְשׁוֹת הִיחִיד לֹא דְּמִיָּא מִיָּדוּ דְּעַנְי כְּרְשׁוֹת הֶרְבִּים
לֹא דְּמִיָּא מִיָּדוּ דְּבַעַל הַבֵּית.

פְּלוּמֵר אִינָה לֹא כְּרְשׁוֹת שְׁהַגּוּף עוֹמֵד בּוּ פִּינּוּ דְּהֵוֵי תוּף מְחִיצוֹת וְגַם לֹא כְּרְשׁוֹת שְׁהִיד
עוֹמֵדָת בּוּ דְּכְרְשׁוֹת הִיחִיד לֹא דְּמִיָּא מִיָּדוּ דְּעַנְי דְּאֲשַׁכְּחֵן דְּהֵיכָא שְׁהַכְּנִיס עַנְי יָדוּ רִיקָה
לְפָנִים וְנִמְנָן בַּעַל הַבֵּית לְתוּכָה שְׁהַעַנְי פֶּטוּר וְאֵם אִיתָא דִּידוּ הִיא כְּרְשׁוֹת שְׁהִיא עוֹמֵדָת בּוּ
אִמְאֵי פֶטוּר הָרִי כְּאֵלוּ נִחָה בְּרְשׁוֹת הִיחִיד וְלִיחְיִיב כְּהִטְעִינוּ חֲבִירוֹ אוּכְלִין וְהוֹצִיאָן לְחוּץ

דחייב ונימא דעקירת ידו כעקירת חפץ דמא אחר שדינה פרושות שהיא עומדת בו, וגם לא דמא ידו של עני שהכניס לפניו ריקה פרושות הרבים שהגוף עומד בו דא"כ פשוטן לתוכה ב"ה ליחייב פאלו מניח פרושות הרבים.

פרושות הרבים לא דמא מידו דבעל הבית דאשפחן דהיכא שהוציא ב"ה ידו לחוץ ריקה ונתן העני לתוכה שבעל הבית פטור ואם איתא דידו הוי פרושות שהיא עומדת בו ליחייב בה פהטעינו חבירו אוכלין פרושות הרבים והכניסן לפרושות היחיד דחייב משום דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי והכא נמי נימא דעקירת ידו כעקירת חפץ, וגם לא דמא ידו של ב"ה שהוציא לחוץ פרושות היחיד שהגוף עומד בו דא"כ פשוטן לתוכה העני ליחייב דהכי הוא פאלו מניח פרושות היחיד, וכן פשוטל העני מתוכה ליחייב פעוקר מרושות היחיד ומניח לפרושות הרבים, והשתא אתי שפיר בעיא דאפיי דכיון שאינה לא פרושות הרבים ולא פרושות היחיד מהו שתעשה ככרמלית: ואי בעית אימא אידי ואידי למטה מעשרה וככרמלית דמא וכו' משחשיכה קנסוהו רבנן.

וקשיא לי דאי פרמלית היא מאי קנסא איכא הא מדינא היא, פ"ה הרא"ה ז"ל דכיון דכרמלית גמורה בעלמא היא גופה דרבנן והא נמי מדינא אפ"ה פרמלית לא הוי אלא דרבנן שויה פרמלית כיון דמבעוד יום לא הוציאה באיסור אוקמוה אדינה אבל משחשיכה קנסוהו, וכן פירש"י ז"ל שכתב ולא שתהא רשות לעצמה דא"כ מבעוד יום ליתסר אלא קנסא בעלמא ע"כ, אבל מדברי הרשב"א ז"ל נראה דגריס אידי ואידי למטה מעשרה ולא ככרמלית דמא: תפשוט דלא התירו תפשוט פ"ה תפשוט דמאן דמתרץ מתני' אתא הכין אית לי דלא התירו ואפ"ה מתרץ להו איפכא דמאן דשרי איירי משחשיכה ומאן דאסר מבעו"י תפשוט נמי איפכא דהתירו, ולא ניחא לן למימר דמתנית' לא מסיימי הי מבעוד יום והי משחשיכה דלא ניחא לן אוקימתא דלא מסיימי, הרא"ה ז"ל.

אלא דקשיא לי לישנא דגמרא דאמר מדלא משנינו הכי תפשוט דבעי וכו' דאלמא משמע דאי הוו משנינו הכי לא הוה פשוט' מינ' בעיא דרב ביבי וצל"ע: ואי בעית אימא לעולם לא תפשוט ולא קשיא פאן בשוגג פאן במזיד.

פירוש ברייתא דשרי בשוגג וברייתא דלא שרי במזיד בשוגג לא קנסוהו רבנן במזיד קנסוהו רבנן ולעולם תרנויהו מבעוד יום ובעיא דרב ביבי לא תפשוט מינ' ואיכא למימר דהתם בדרב ביבי דהוי משחשיכה התירו לפי שאפשר לבא לידי חיוב חטאת אבל היכא דהיא מבעוד יום ואי אפשר לבוא לידי חיוב חטאת לא התירו ואפ"ה מוקמינו מתנייתא תרנויהו משחשיכה ומאן דשרי בשוגג ומאן דלא שרי במזיד לא תפשוט מינ' בעי דרב ביבי דבשוגג לעגנן ידו איכא למשרי פי הדר אדכר משום דמדינא ליכא איסורא פלל לא בהוצאת ידו ולא בחזרתה דמדינא לאו פרמלית היא וכיון שהוציאה בשוגג אוקמוה אעיקר דינא ושרינה מה שאין פן בדרב ביבי דלא סגי' לעולם בלאו איסורא דהא רדיית הפת שבות היא ונגזרה במנן, וכן במזיד איכא למיסר דמלתא דתליא בידו היא ולא אתי למשדי אבל פת דהוא איסור דאתי ממילא דילמא התירו וכן פרש"י ז"ל, וכתב הרא"ה ז"ל דה"ה נמי דמתרצן באוקמתא דלעיל דכאן למטה מעשרה פאן למעלה מעשרה

ומתננייתא תרוננייהו במזיד אלא דאיכא למימר או תרוננייהו מבעוד יום או תרוננייהו משחשיכה ותליין בבעיא דרב ביבי אלא דניחא לי באוקמתא אחרני עכ"ל.

ולי נראה דבין להאי אוקמתא בין לאוקמתא דלמטה מעשרה מוקמינן לה במבעוד יום דאי משחשיכה הא מצינו למפשט בעיא דרב ביבי ממזיד דהא לאו מלתא דתליא בידו היא דהא אי אפשר לעמוד בידו פשוטה כל היום ואי מוקמינן הא דלמעלה מעשרה במשחשיכה מוקמי לה דוקא בשוגג כנ"ל: ואי בעית אימא אידי ואידי בשוגג.

כלומר מתננייתא תרוננייהו בשוגג ולעולם בשהוציאה מבעוד יום וכו', ואי בעית אימא דכ"ע לא קנסו שוגג וכו' ולעולם בשהוציאה מבעו"י, כן דעת הרשב"א ז"ל, אבל הרא"ה ז"ל סובר דאיכא לאוקמי כולהו אוקמתי בין מבע"י בין משחשיכה שכ"ז"ל גבי הכא אתעבידא מחשבתו, ולענין בעין דרב ביבי נמי לא מכרעא מלתא למפשטה דאיכא למימר התירו וכי שרי נמי לאותה חצר דוקא משחשיכה, ואיכא למימר נמי דלא התירו וכי שרי לאותה חצר דוקא מבעוד יום, פלגא דמלתא כל היכא דשרי לא שרי אלא לאותה חצר דוקא ולא לחצר אחרת עכ"ל.

ולא ידעתי מי הזקיקו לרב ז"ל לכה דאפי' מוקמי כולהו אוקמתי במשחשיכה ליכא למיפשט מיני' בעיא דרב ביבי דהא לפום סוגיא דגמרא משמע דדוקא בשהוציאה בשוגג וכיון שכן ליכא למילף שוגג דהכא לשוגג דרב ביבי דבשוגג לענין ידו איכא למשרי כדפרשית לעיל, אבל כיון דלקמן פשטינן בעין דרב ביבי דמיירי במזיד והתירו ה"נ אלו הוציא ידו במזיד משחשיכה דאפשר לבא לידי איסור תורה התירו לאותה חצר, ואין כן דעת הרמב"ם ז"ל אלא דבמזיד אפי' משחשיכה אסרו אפי' לאותה חצר: [דף ד' ע"א] גופא בעי רב ביבי הדביק פת בתנור וכו' פי' הרי"ף ז"ל דהכא לא אטרחיה לאהדורי אספין לרדות שהוא רידי פלאחר יד ושרי לכבוד השבת כדאמר רי"ב בפ' כל כתבי הקודש שכח פת בתנור וקידש עליו היום מציל מזון שלש סעודות ואומר לאחרים באו והצילו לכם וכשהוא מרדה לא ירדה במרדה אלא בספין והכא קא בעי רב ביבי אי התירו לו לרדות כדרכו במרדה פי' היכי דלא לייתי לידי חילול שבת.

ודוקא בספין התירו ולכבוד שבת הא שלא לכבוד שבת אסור אפי' בספין תדע דהתם קס"ד דבמרדה כדרכו הוי איסור תורה ולא שרי' אפי' לכבוד שבת אלא בספין דוקא ואקשי' עלה מדתניא יצא תקיעת שופר ורדית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה ופרקי' התם אע"ג דרדית כדרכו לא הוי איסור תורה דוקא לכבוד שבת הוא דשרו וכל מה דאפשר לשנוי משנינו דהיינו בספין אבל כאורחין לא, והא דאמרין בפירקין אין נותנין פת בתנור אלא כדי שיקרמו פני' לא למימר דאם קרמו מבעוד יום דמוטר לרדותו בשבת כדרכו אלא בספין דוקא ולכבוד שבת.

וכן הא דאמרין בתקיעות שבת ושוהה כדי לצלות דג קטן או להדביק פת בתנור דמשמע דרודין הוי משחשיכה דוקא בספין ע"כ שיטת הרי"ף ז"ל: וכי אומרים לו לאדם עמוד וקטא וכו'.

וא"ת אין הכי נמי דהא אמרי' התם פרק בכל מערבין חבר שאמר לעם הארץ לקוט לה תאנים מתאנתי תרנם החבר מתאנים שבביתו כנגד אותו שילקוט עם הארץ לפי ששם

הָאָרְצָא חָשׂוּד לְאָכּוּל בְּלֵא תְרוּמָה, וְאֶקְשִׁי הֵתָם וְכִי נִחְשְׂדוּ חֻבְרִים לְתָרוּם שְׁלֵא מִן הַמְּוֹקֵף כְּלוּמַר דְּהָא בְּעֵינָן שְׁיִתְרוּם מִתְּאַנְהָ שְׁלֵקֵט עִם הָאָרְצָא וּפְרָקִי הֵתָם נִיחָא לִי לְחֻבְרָא דְלִיעֵבֵד אִיסוּרָא זּוּטָא וְלֵא לִיעֵבֵד עִם הָאָרְצָא אִיסוּרָא רַבָּה, וִי"ל דְּכֵינּוּ דְעַל יְדוּ שְׁל חֻבְרָא הוּלָף שְׁם עִם הָאָרְצָא לְלִקְנוּט וְאִיהוּ לֵא הֵנָּה לְקִיט אֶלָּא מִשּׁוּם חֻבְרָא בְּדִין הוּא דְלִמְטִינִי לִי שְׁיָבֵא מְפֻשְׁרִי וְעוּד י"ל דְּשִׂאנִי פִת דְּמִמִּילָא קָא אֶתִּי וְלִית בָּהּ אֶלָּא חֻיּוּבָא דְקַרְבָּן לֵא הִתִּירוּ אֶבְל הֵתָם דְּאִיכָּא אִיסוּרָא רַבָּה דְלִיכּוּל עִם הָאָרְצָא טְבָלִים הִתִּירוּ: לְמִימְרָא דְפְּשִׁיטָא לִי לְרַבָּה דְּבַקְלוּטָה וְכו'.

וּא"ת דְּלִמָּא אֶפְתִּי לֵא אֶפְשִׁיטָא לִי בְּעֵינָא וּמִיִּתִּי שְׁפִיר הָא דְּהִזְזִירָק דְּלַעוּלָם לִר"ע לְמִטָּה מְעֻשְׂרָה קְלוּטָה כְּמִי שְׁהוֹנְחָה דְּמִיָּא דְּאִי הָא דְּהִזְזִירָק לְמִטָּה מְעֻשְׂרָה ר"ע הוּא דְּלֵא בְּעֵי מְקוּם אַרְבְּעָה דְּקְלוּטָה כְּמִי שְׁהוֹנְחָה דְּמִיָּא וְאִי הָא דְּהִזְזִירָק לְמַעְלָה מְעֻשְׂרָה מִתְּנִי כְּוָלִי עֵלְמָא הִיא דְּכּוּלְהוּ מוּדוּ דְּלִמְטָה מְעֻשְׂרָה כְּמִי שְׁהוֹנְחָה דְּמִיָּא וְכֵינּוּ שְׁכּוּן מִתְּנִי לֵא נְפָקִי מִדְּר' עֵקִיבָא תִּירָץ הֶרֶמְב"ן ו"ל דְּלַעוּלָם פְּשִׁיטָא לִי לְרַבָּה דְּלִמְטָה מְעֻשְׂרָה פְּלִיגִי וּבְטַעְמָא דְּקְלוּטָה כֵּינּוּ דְּאִוּקְמָה לְמִתְּנִי כִר' עֵקִיבָא וּבְלִמְעָלָה מְעֻשְׂרָה אֶפִּי ר' עֵקִיבָא מוּדָה דְּפִטוּר דְּאִי בְּלִמְעָלָה מְעֻשְׂרָה פְּלִיגִי וְטַעְמָה דְּר' עֵקִיבָא מִשּׁוּם דְּיִלִּיף זִוּרָק מִמוּשִׁיט ה"ה דְּאִיכָּא לְמִימַר הִדִּין טַעְמָא בְּלִמְטָה מְעֻשְׂרָה וְלֵא מְחִיב ר' עֵקִיבָא מְטַעְמָא דְּקְלוּטָה וְלַעוּלָם בְּעֵלְמָא בְּעִי מְקוּם אַרְבְּעָה וְתוּ לֵא אֶתִּיָּא מִתְּנִי כְּוָתִּי וְקִשְׂיָא לִי דְּהָא רַבָּה גּוּפִי קָא מְסִהִיד בְּבַעֲי דְּלִמְטָה מְעֻשְׂרָה הִנֵּי טַעְמָא מִשּׁוּם קְלוּטָה וְלֵא מִשּׁוּם דְּיִלְפִינּוּ זִוּרָק מִמוּשִׁיט, וִי"מ דְּאִם אִיתָּא דְּפְּלוּגְתִּיָּהוּ בְּיִלְפִי זִוּרָק מִמוּשִׁיט מְנָא לִי לְרַבָּה דְּבַקְלוּטָה פְּלִיגִי דְּלִמָּא ר' עֵקִיבָא כִּי מְחִיב דְּוָקָא לְמַעְלָה מְעֻשְׂרָה דְּדְּמִי לְמוּשִׁיט מִמֶּשׁ אֶבְל לְמִטָּה מְעֻשְׂרָה לֵא מִשּׁוּם דְּלֵא דְּמִי לְמוּשִׁיט וְתִלְמוּדָא אֲדַכֵּר דְּלְרַבָּה מְסַפְקָא לִי וּמִמִּילָא שְׁמַעִינּוּ דְּהָא נְמִי הוּוּ בְּכָלִל הַסְּפָק: [ע"ב] הָא מְנִי ר' הִיא דְּתִנְיָא זְרַק וְכו' פִּי הֶרֶא"ה ו"ל דְּהָא דְּרַב יוֹסֵף לֵא אֶקְוִשְׁיִן אִיתָּמ' דְּמֵאִי רֵאִי מִיִּתִּי מִיָּהוּ אֶפְתִּי אִיכָּא לְמִימַר עֵקִירָה מִיָּהוּ בְּעֵינּוּ, אֶלָּא אֶמְתְּנִי אִיתָּמַר דְּמִקְשִׁי וְהָא בְּעֵינּוּ מְקוּם אַרְבְּעָה וּפְרָקִי דְּר' הִיא.

וְה"ה דְּמִצִּי לְאֶקְשׁוּי מֵאִי דְּאֶקְשִׁינּוּ לְרַבָּה אֶלָּא דְּעַדִּיפָּא מִיָּהוּ קָא מְקִשִּׁי לִי וּמוֹקִי לָהּ בְּדִאבְיָא וְלֵא בְּעֵי לְאוּקְמָא בְּאִילָן הָעוֹמֵד בְּרַה"י וְאִין נוֹפּוּ נוּטָה לְרַה"ר דְּבַהֲנָחָה כָּל דְּהוּא סְגִיָּא בְּרַה"י כְּדִלְקָמֵן מִשּׁוּם דְּאִי כְּוָלוּ בְּרִשׁוֹת הִיחִיד אֶפִּי חֻכְמִים הִיוּ מְחִיבִין: [דף ה' ע"א] אֶלָּא א"ר זִירָא הָא מְנִי אַחֲרִים הִיא וְכו' פִּי וְלֵא אֶקְוִשְׁיִן אִיתָּמַר הָא דְּר' זִירָא אֶלָּא אֶמְתְּנִי דְּהָא פְּרָכִי עֵלָּה בְּקוּשְׁיִן דְּדִלְמָא הִנְחָה הוּא דְּלֵא בְּעֵינּוּ הָא עֵקִירָה בְּעֵינּוּ כְּדְּפְּרִישִׁית לְעִיל: אִיכְפֵּל תִּנְיָא לְאֶשְׁמוּעֵינּוּ כָּל הִנֵּי.

פִּי מִי הִזְקִיקוּ לְתִנְיָא דְּמִתְּנִי לְאֶשְׁמוּעֵינּוּ דִּין דְּמוּצִיָּא וּמְכַנִּים אוּקִימְתִּי דְּלֵא שְׁכִיחִין לִיתְנִי פְּשִׁט כְּנָף בְּגָדוּ לְפָנִים וְלֵא הִי לּוּ לְטָרוּחַ בְּהִנֵּי אוּקִימְתִּי וּא"ת וְהָא אֶצְטְרִיף לְאוּקְמָה בְּשִׁלְשֵׁל יְדוּ לְמִטָּה מְשֻׁלְשָׁה מִשּׁוּם סִיפָּא דְּמִתְּנִי דְּקִתְנִי פְּשִׁט הָעֵנִי אֶת יְדוּ לְפָנִים וְנִטְל ב"ה מִתּוֹכָה פְּטוּר וְלְאֶשְׁמוּעֵינּוּ דֵּאע"ג דְּיְדוּ לְמִטָּה מְשֻׁלְשָׁה לֵא אֶמְרִינּוּ דְּכָל פְּחוּת מְשֻׁלְשָׁה כְּלָבוּד דְּמִי וּכְאֵלוּ מְנַחַח הַחֲפִץ בְּקַרְקַע כֵּינּוּ דְּיְדוּ לֵא קִיָּמָא בְּמְקוּם גּוּפּוּ וְאֶגְד גּוּפּוּ שְׁמִי אֶגְד, וִי"ל דְּאִי לְאֶשְׁמוּעֵינּוּ הָא הִנֵּי לִי לְמִיתְּנִי בְּהִדְיָא דְּאִיָּרִי בְּלִמְטָה מְשֻׁלְשָׁה וְלֵא הִנֵּי לִי לְמִסְתַּם סְתוּמִי: נְעַקֵּר מְמָקוּמוּ וְקַבֵּל פְּטוּר, וּא"ת פְּשִׁיטָא דְּהָא אִין כְּאִין הִנְחָה

מפחו וי"ל דקמ"ל דאע"ג שנתפנוין לזורקה לאדם זה ואיהו הוא שקבלה אפ"ה כיון שלא נח מפחו פטור.

וא"ת כיון שלא רצה להניח החפץ לילה למקומו אלא הוא בא ועכבה הנה לי פנתפנוין זרוק שמונה וזרק ארבעה דחייב כדאמרין לקמן שהרי כתב שם משמעון. וי"ל דהתם הוא בשההנחה מחמת העקירה אבל כאן שמחמת העקירה היתה ראוי' לילה יותר ובא זה וקלטו בדרך דין הוא דלפטור: בעי ר' יוחנן זרק ונעקר הוא ממקומו וקבלה מהו ואמרי' בירו' אמר ר' יודן פשיטא לר' יוחנן בשזרק בימין וקלט בשמאל שהווא חייב מה צריכא לי' בשזרק בימין וקלט בימין.

רבנן דקסרין ר' שמאי בשם ר' אחא אפי' זרק בימין וקלט בשמאל צריכא לי'. אין תימא פיו ופיו כיון שאכלה כאחד היא ברם הכא יד היא ר' מווא בעי מעתה הוציא כגרוגרות בשתי ידיו והא פטור משום שנים שעשו מלאכה אחת אמר לי' ר' חייא בר אבא והדא היא בעשותה לא כן היחיד שעשה חייב שנים שלשה שעשו פטורין.

ונראה פירושה דרבנן דקסרין סברי דאפי' זרק בימין וקלט בשמאל קא מיבעיא לי' לר' יוחנן ומספקא לי' אי הוי פטור או לא. אין תימא פיו ופיו בתמי' פלומ' שאכל חצי זית חלב וחזר ואכל חצי זית אחר והוא חייב והכא נמי דכנת' וליחייב אפ"ה לא דמי דהתם כיון שאכלה כאחד היא ומצטרפת האכילה אבל הכא נהי דביד שמאל קלט מ"מ ידו היא נהרי היא פאלו קלט בימין ופטור או דלמא כיון שקלטו בשמאל חייב, ור' מווא בעי לר' יודן מעתה איכא לאקשוני דכיון דאמר דאלו זרק בימין וקלט בשמאל חייב משום דדמי לשנים שנה זורק וזה קולט א"כ הוציא כגרוגרת בשתי ידיו והא פטור משום שנים שעשו מלאכה אחת ואמר לי' ר' חייא בר אבא והדא היא בעשותה בתמיה' לא כן היחיד שעשה וכו' פנ"ל: [ע"ב] הופכו על הכתב.

פ"י כתבו לצד הפותל והחלק כלפי רה"ר כדי שלא יהא מוטל כ"כ לבזיון ומפאן נראה דאגרות אלו של תחנונים התלוין בבתי פנסיות דחייב אדם לגוללן שלא יהא הכתב מוטל לבזיון אלא שאפשר לומר דלא נקרא ספר אבל ראוי לחוש להחמיר, אבל אין ספק שאסור להניח, ספרים פתוחים, וכתב הרשב"א ז"ל דהא דאמרין הכא ונתגלגל הספר מידו דלאו דוקא ספר אלא ה"ה לשאר דברים פלומר רצועות וכיוצא בהן וספר דנקט לרבותא דאינו גוללו אלא הופכו על הכתב וכ"ש שאר דברים שאינו גוללן: בתר פלי אזלינן והא לא נייח וכו'.

ואע"ג דאמרין התם במציעא דדגים שקפצו בפנינה דקני להו מדין חצירו ואקשי' התם ואמאי חצר מהלכת ולא קנתה ופרקי' ספינה מניח גיחא ומיא הוא דקא ממטי לה התם הוא גבי קנין דכל היכא דהיא עצמה אינה מהלכת קונה אבל הכא מדין הנחה אתי' עלה והא לא נח: ה"ג רש"י ז"ל השמן שצף ע"ג יין ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד, פ"י והא דנקט טבול יום משום דאין טבול יום עושה משקין תחלה, וי"מ דלמאן דאמר לאו היינו הנחתו השמן פסול ולא היינו משום דאין שלישי עושה רביעי בתרומה, ולדידי קשיא שהרי טבול יום ראשון ושמן שני ושני פוסל שלישי בתרומה אלא טעמא הוי משום דאין משקה מטמא משקה כדאיתא בפסחים וכן מוכח לקמן פנ"ל: אבל עמד לכתב פטור.

פ'י וְדוֹקָא מִשְׁאוּי עַל כְּתַפּוֹ אַבְל אִם הִנִּיחַ מִשְׁאוּי ע"ג קַרְקַע אִפִּי עַל דְּעַת כְּפִתּוּף פְּשִׁיטָא דְחֻשְׁבִּיא הִנָּחָה וְכִשְׁהוּא עוֹקְרָה מְרֻשּׁוֹת הִיחִיד חֻשְׁבִּיא עֲקִירָה: מְהֵלָּה כְּעוֹמֵד דְּמִי. פ'י וְדוֹקָא בְּשִׁתֵּי רִשׁוּיּוֹת וְכֵן לְמֵאן דְּאָמַר קְלוּטָה פְּמִי שְׁהוֹנָחָה אַבְל בְּרֻשּׁוֹת אַחַת לֹא דָאִי לֹא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרֻשּׁוֹת הֶרְבִּים הִכִּי מִיחְזִיב: [דָּרָ ו' ע"א] דְּרָרָ צִינְדִי ר"ה, פִּירֻשׁ"י ו"ל פְּגוֹן כּוֹתֵל חֲצָר שְׁנַפְרָצָה לְרַה"ר דְּהָנִי מְקוּם הַמְחִיצָה צִינְדִי רַה"ר וְהוּא מְקוּם פְּטוּר וְהַמְנִיחַ שָׁם פְּטוּר וְאִפְּי' הִכִּי כִּי אִפְּיָא לְרֻשּׁוֹת הֶרְבִּים דְּרָרָ שָׁם חִיב.

וְקֻשְׁיָא לִי וּמַנ"ל דְּעוֹבֵר דְּרָרָ שָׁם חִיב. וְהָרָא"ה ו"ל פ'י דְּעַד שְׁלִשָּׁה אוֹ אַרְבַּעַה טְפָחִים סְמוּךְ לְכַתְלִים שְׁאִין דְּרָרָ בְּנֵי אָדָם לְהַתְחַכֵּף בְּכּוֹתֵל קְרִי צִינְדִי רֻשּׁוֹת הֶרְבִּים וְכִי הָאִי גּוֹנָא לֹא סְגִיא בְּלָאוּ הַכִּין, וְהוּא ו"ל פ'י אִימָא דְשִׁמְעַת לִי לִר' אֲלִיעֶזֶר וְכו' הִיכָא דְלִיפָא חִיפּוּפִי פְּגוֹן שְׁנַפְלוּ הַכְּתָלִים שְׁדָרָרָ בְּנֵי אָדָם לִילָף שָׁם עַד מְקוּם הַכּוֹתֵל כִּינּוּן שְׁאִין שָׁם כּוֹתֵל, וְהוֹצֵרָה לְפָרֵשׁ כֵּן מִשּׁוּם דְּהָא דִּר' אֲלִיעֶזֶר כֵּן יַעֲקֹב אַכּוֹתֵל חֲצָר שְׁנַפְרָצָה קָאִי הֵתֵם בְּעִירוּבִין וְכֵמוֹ שְׁכַתֵּב הֶרֶב ו"ל אַבְל הִיכָא דְאִיפָא חִיפּוּפִי פְּגוֹן דְּאִיחְנִיָּהוּ לְכַתְלִים הִנֵּי מְקוּם פְּטוּר.

וְרֻשׁ"י ו"ל פ'י חִיפּוּפִי יְתִדוֹת שְׁהִיוּ נוֹעֲצִים לְפָנֵי הַכְּתָלִים שְׁלֹא יִחְנּוּ עַגְלוֹת וּקְרוֹנוֹת בְּכַתְלִים וְיִפִּילוּם: סְרֻטָא וּפְלֻטָא. פִּירֻשׁ"י סְרֻטָא מְסִילָה שְׁהוֹלְכִין בָּהּ מְעִיר לְעִיר, פְּלֻטָא רְחֵבָה שְׁל עִיר שְׁמֵתִקְבָּצִין שָׁם לְסַחֲרָה, וְכ' הָרָא"ה ו"ל וּמְסַתְבָּרָא דְפְלֻטָא נְמִי בְּעִינּוּ מְפוֹלְשֵׁת אֲלֵא דְבַמְבוֹאוֹת אִיִּצְטְרִיךְ מִשּׁוּם דְּאִיפָא סְתוּמִין ע"כ: חֲצִירוֹת שְׁל רַבִּים וְכו'.

כְּתֵב הָרָא"ה ו"ל דְּהָנִי וְדָאִי לֹאוּ בְּכָלֵל אַרְבַּע רֻשׁוּיּוֹת נִיגְהוּ, אֲלֵא דְמְפָרֵשׁ דִּינִיָּהוּ בְּהָדִי הָנִי ע"כ, וצ"ע: [ע"ב] עוֹשָׂה לְחֵי מְכָאן וְלְחֵי מְכָאן פ'י דְאִיָּהוּ סְבַר דְּבִלְחֵי אֲחָד לְכָל רוּחַ הָנִי לִי כְּרֻשּׁוֹת הִיחִיד וּמִןתָּר לְטִלְטֵל בְּתוֹכָהּ, וְרַבְּנָן סְבָרִי דְבְּעִינּוּ שְׁתֵּי לְחֵיִים לְכָל רוּחַ וְקוֹרָה שְׁאִינוּ רַחֲב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה מִיָּרִי דְאֵלוּ רַחֲב שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה לְכוּלֵי עֲלָמָא אִין עִירוֹב מוֹעִיל בּוּ.

וְהָא דְדִינִיק לְמַעוּטֵי מֵאִי מְדִיּוּקָא דְהָא הִיא רֻשּׁוֹת הִיחִיד הוּא דְקָא מְמַעְטִינּוּ וְלֹא מְלִישְׁנָא דְגְמוּרָה תַּדַּע דְהָא קָא בְעִי' נְאֻמָּי קָרָא לָהּ גְמוּרָה וְכֵן מְפָרֵשִׁים כּוֹלְהוּ כַּנ"ל: אַבְל לְזֵרוּק אִימָא מוֹזָה וְכו', י"מ דְלְהָנִי רַה"י וְלִישְׁתָּרִי.

בְּזִרְיָה מְבִית לְבִית כְּדָמוּכַח בְּפָרָק מִי שְׁהוֹצִיאָוּהוּ דְטִלְטוּל ע"י זְרִיקָה שְׂרִי וְרֻשׁ"י ו"ל לֹא פ'י כֵּן: יְסַלְקָנָה לְצַדְדִין. פ'י יְסַלְקַן רֻשּׁוֹת הֶרְבִּים לְצַד הַפְּסִין מִשּׁוּם דְּאֵתוּ רַבִּים וּמְבַטְלִי מְחִיצָתָא וְהַשׁוֹאֵב מִים מִן הַבְּאֵר כְּשׁוֹאֵב מְרֻשּׁוֹת הִיחִיד לְרֻשּׁוֹת הֶרְבִּים וְקַמ"ל לְבְרִיָּתָא דְדוֹקָא זֹה הִיא ר"ה אַבְל כִּי הָא דְאִיפָא פְּסִין לֹא נֵאִין צָרִיךְ לְסַלְקוֹ: כָּאן בְּזֵמַן שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִין בְּמַדְבָּר וְכו'.

פ'י הָרָא"ה ו"ל דְּאִפְּשֵׁר דְאַתָּא לְמִימַר דְבִזְיוֹן שְׂיִשְׂרָאֵל שְׂרוּיִין בְּמַדְבָּר הִנֵּה מְקוּם שְׁהִנֵּה בּוֹ רֻשּׁוֹת הֶרְבִּים וְאֵע"ג דְלָאוּ מְקוּם קְבוּעַ שְׁפַעְעִים הָיוּ כָּאן וּפְעָמִים כָּאן, א"נ אֲפֻשֵׁר דְבָאוֹתוֹ זְמַן אִפִּי' שְׁאָר מְדַבְּרוֹת שְׁהִי' לְהֵם דְּרָרָ לְשֵׁם לְאוֹתוֹ מְדַבְּרָ הוּוּ ר"ה, דֹּאֵע"ג דְפ'י רֻשׁ"י ו"ל וְבַה"ג דְלָא הָנִי רֻשּׁוֹת הֶרְבִּים אֲלֵא שְׁל שְׁשִׁים רַבּוּא לֹאוּ דְבְּעִינּוּ שְׁשִׁים רַבּוּא אֲלֵא שְׁשִׁים כָּאן דְּרָרָ לְשְׁשִׁים רַבּוּא כְּלוּמַר שְׁהִיוּ רְגִילִין לִילָף שָׁם אֲנָשִׁים רַבִּים תְּדִיר

כְּשֵׁשִׁים רַבּוּא וְכָאן הָרִי הָיוּ שְׁיָרוֹת מְצוּיוֹת שֶׁל שְׁשִׁים רַבּוּא וְאֵע"פ וְשֵׁלָא הָיוּ כְּוָלָם כְּאֵן בְּדִרְךָ כְּאֵתְד: בְּמִזִּיד עֲנוּשׁ כְּרַת וְנִסְקָל אִיִּצְטְרִיכָא לִי'.

פִּי' וְאִיִּדִי דִתְנָא הָא תְנָא נְמִי בְשׁוּגָג חֲיִיב חֲטָאת: אִימָא אִינוּ חֲיִיב עַל אַחַת מִהֶן. פִּי' הָרֵא"ה ז"ל אִינוּ חֲיִיב סְקִילָה אֲבָל חֲטָאת וְכִרַת חֲיִיב דְכָל שְׁחֲיִיבִין עַל שְׁגָגַתוֹ חֲטָאת חֲיִיבִין עַל זְדוּנוֹ כְּרַת.

וְקָשְׂיָא לִי דְהָא מְיִיתִינֵן הָא דְאִיִּסִי בְּוִן יְהוּדָא אֶהָא דְאֶקְשִׁי' בְּמִזִּיד עֲנוּשׁ כְּרַת וְנִסְקָל לָא אִיִּצְטְרִיכָא לִי' וְלוֹמַר דְדוּקָא הָא מִהֶנְךָ דְלָא מְסַפְקוֹן דְחֲיִיב כְּרַת וְנִסְקָל אֲבָל אִיכָא חֲדָא דְאִינוּ עֲנוּשׁ כְּרַת וְנִסְקָל, וְצ"ע לִי דְלִיכָא לְפָרוּשִׁי אִינוּ חֲיִיב סְקִילָה וְכִרַת דֵּא"ה אִפִּי' חֲטָאת אִינוּ חֲיִיב דְאִין חֲטָאת אֲלָא בְּדָבָר שְׁזָדוּנוֹ כְּרַת: אָמַר עוֹלָא לְעוֹלָם כְּרַמְלִית הִיא.

פִּי' וְעוֹלָא מְפָרֵשׁ לָהּ לְכַרְיִימָא הַכִּין בִּימּוֹת הַחֲמָה כְּרַמְלִית לְשַׁבַּת דְהִילּוּף ע"י הַדְּחָק שְׁמִי הִילּוּף וְרִשּׁוֹת הַרְבִּים לְטוֹמְאָה פִּינּוֹן דְבָקְעִי בְּהָ רַבִּים אֲבָל בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים שְׁהַבְקָעָה זְרוּעָה הָיוּ כְּרַמְלִית לְכָאן וְלְכָאן פִּינּוֹן דְזִימְנִין דְחָקִי בְּהָ רַבִּים וְכְרַמְלִית לְעֲנִין טוֹמְאָה אִית לָהּ דִּין דֵּר"ה וְסַפְקוֹ טְהוֹר דְהָא מְוַנְסְתְּרָה גְמָרִינּוֹ וְכְרַמְלִית לָא הָיוּ מְקוּם סְתִירָה פִּינּוֹן דְבָקְעִי בְּהָ רַבִּים.

וְנָה קָשְׂיָא דְאִי כְּרַמְלִית אִית לָהּ דִּין דֵּר"ה לְעֲנִין טוֹמְאָה לְתַנִּי בִימּוֹת הַחֲמָה וּבִימּוֹת הַגְּשָׁמִים הָיוּ רַה"י לְשַׁבַּת וְרִשּׁוֹת הַרְבִּים לְטוֹמְאָה וְהַנְּכוּן דְאִיכָא לְאִפְלוּגִי בֵּין כְּרַמְלִית דְבִימּוֹת הַחֲמָה לְכְרַמְלִית דְבִימּוֹת הַגְּשָׁמִים דְבִימּוֹת הַגְּשָׁמִי' שְׁהִיא זְרוּעָה לָא בְּקַעֲי רַבִּים בְּהָ כְּוָלִי הִיא כְּבִימּוֹת הַחֲמָה שְׁאִינָה זְרוּעָה, אֲלָא שְׁקָשְׂיָא קָצַת לִי דְהִיכָא נִימָא דְלִיְהוּי מְקוּם סְתִירָה לְגַבִּי טוֹמְאָה פִּינּוֹן דְלִית לָהּ מְחִיצוֹת, וְלִרְב אֲשִׁי דְמוֹקִי לָהּ בְּמְחִיצוֹת נִיחָא, וְצ"ע: [דָּף ז' ע"א] קַרְפָּף יוֹתֵר מִבֵּית סְאִתִּים פִּי' יוֹתֵר מְזַרְיַעַת סְאִתִּי' דֵּאֵע"ג דְחֲצָר דְמִשְׁפָּן דְלִפְיָנּוּ מִינֵי' לָא הָיוּ אֲלָא סְאִתִּים דְהִינּוּ מֵאָה עַל חֲמִשִּׁים כְּדַכְתִּיב קְרָא הַשְׁתָּא קַמ"ל דְלָא מְבַעֲיָא סְאִתִּים כְּחֲצָר הַמִּשְׁפָּן דְהָיוּ רִשּׁוֹת הַיְחִיד דְאִפְלוּ יֵתֵר מִבֵּית סְאִתִּים וְאִפִּי' כּוֹר אוֹ כּוֹרִים הַזּוֹרֵק לְתוֹכּוֹ חֲיִיב דְמְחִיצָה הִיא מְדִאוּרִימָא וְהָיוּ רַה"י לְכָל חוֹמְרֵי' לְזַרְיָקָה וְלִהוּצָאָה וּמִטְעָמָא דְמְחוּסְרַת דִּיּוּרִין אִית לָהּ דִּין דְרִשּׁוֹת הַרְבִּים לְטוֹמְאָה וְכֵן לְעֲנִין טְלִטוּל דְאִסוּר לְטְלִטְל בְּתוֹכּוֹ אֲלָא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת: זֶרֶק וְטַח בְּפָנִים חֲיִיב.

וְאֵע"ג דְבַעֲיָנּוּ הַנְּחָה ע"ג מְקוּם אַרְבַּעָה הֵכָא שְׁאִנִּי דְכָל שְׁהַחֲפֵץ רוּאָה פְּנִי קַרְקַע רַה"ר הָיוּ כְּמוֹנָח בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים אֵע"פ שְׁהַחֲפֵץ לְמַעְלָה מְשַׁלְשָׁה מְקַרְקַע רִשּׁוֹת הַרְבִּים, וּמְסַתִּיבָא לִי הַדִּין סְבָרָא מְדַתְנּוּ הַזּוֹרֵק אַרְבַּע אַמּוֹת בְּפוֹתֵל לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בְּאוּרִי לְמַטָּה מְעַשְׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בְּאַרְצֵי, וְטַעָמָא דֵּאֵע"ג דְלָא נָח בְּמְקוּם אַרְבַּעָה פִּינּוֹן שְׁהַחֲפֵץ רוּאָה פְּנִי קַרְקַע רִשּׁוֹת הַרְבִּים כָּל הִיכָא שְׁהוּא לְמַטָּה מְעַשְׂרָה טְפָחִים כְּזוֹרֵק בְּאַרְצֵי: אִילִימָא דְאִי אִיכָא מְחִיצָה עֲשְׂרָה.

פִּירִש"י ז"ל בְּקַעֲיָא דְאִי אִית לָהּ מְחִיצָה עֲשְׂרָה הֵוִיא כְּרַמְלִית וְאִי לָא לָא וְהָאֵמַר רַב גִּיְדֵל וְכו' אֲלָא מֵאִי תוֹפְשֵׁת עַד עֲשְׂרָה דְעַד עֲשְׂרָה הוּא דְהָיוּ כְּרַמְלִית כְּלוּמַר אוּרִי שֶׁל בְּקַעֲיָא דְאִי קָלַט מִן הָאוּרִי עַד עֲשְׂרָה דִּינוֹ פְּדִין כְּרַמְלִית וְאִסוּר מְדַרְבְּנָן לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה הָיוּ מְקוּם פְּטוּר וּמוֹתֵר אִפִּי' מְדַרְבְּנָן כְּאוּרִי דְרִשּׁוֹת הַרְבִּים לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה דְהָיוּ מְקוּם פְּטוּר הַכָּל כְּמוֹ שְׁכַתְבֵּי ז"ל וְלָא נְהִירָא הָא דְאֶמְרִי' בֵּית שְׁאִין תּוֹכּוֹ עֲשְׂרָה וְכו' עַל גִּגּוּ מוֹתֵר

לטלטל בכולו, פ' משום דכרשות היחיד הוא חשוב דאמרינן בכהאי גוונא גוד אחית מחיצתי אבל בתוכו אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות משום דכינן דלא חזי לדירה אין המחיצות מועילות אלא הרי הוא כמי שאין שם מחיצות וכינן דשנה קרקעו לקרקע רשות הרבים חשבינן לי' פקדון זוית שמעפכ את הרבים ליפנס לתוכו ומיקרי פרמלית.

[ע"ב] מקולי רשות היחיד דאי איפא מקום ארבעה הוא דהויא פרמלית וכו'. וא"ת וקא ברשות הרבים נמי אית לי' האי קולא דדוקא מקום ארבעה הוי רשות הרבים ואי לא לא.

וי"ל דאין הכי נמי מיהו אי הנה יליף לתרנויהו מרשות הרבים אפתי הנה קשיא לן אמאי לא יליף מרשות היחיד וכינן שפן איפא למדחי האי ביהא ויהא ביהא: חורי רשות היחיד ברשות היחיד דמי.

פ' ואע"פ שאין בעובי הפותל ארבעה דלא אמרי בכי הא אפי' לר' מאיר חוקקין להשלים ואפי' אין הבית מקורה דליפא למימר ביתא כמאן דמלי' דמי אפ"ה הזורק מר"ה לתוך אותו חור חייב.

ואם הי' אותו חור בכותל שבין שתי תצירות פיון דחשבינן לי' פארבעה על ארבעה אמרינן אור שתי תצירות שולטות בו ואסור להשתמש לאחד מהן אלא א"כ עירבן: שאני צרור וחסף דהדרי ואמי.

פ' ואע"ג דזמנין דלא הדרי ואמי חייב מ"מ פיון דזמנין דהדרי ניחא לי' טפי אוקמתא דדבלה שמנה דנדאי קביעא: באנו למחלוקת ר' מאיר ורבנן דר' מאיר אמרי' חוקקין להשלים ודוקא בחור שהיא למעלה מעשרה דהוי מקום פטור לשוניה מקום חשוב ולעשותו רשות היחיד ולחייב הזורק בחור אבל תוך עשרה דהוי רשות הרבים וכן פני הפותל לא אמרינן חוקקין להשלים לאפוקי מרשותי', ה"א"ה ז"ל: אלא לאו ש"מ בכותל דלית בה חור ש"מ.

וקשה לי ולוקמה בכותל דאית בה חור וכגון שאין בעובי הפותל ארבעה דלא שייך בה חוקקין להשלים, וי"ל משום דרוב הכתלים עוביין ארבעה פנ"ל: [דף ח' ע"א] אמר אפיי זרק פונרת בר"ה פ' עגולה היא ואם זרק אותה פיון שהיא גבוה עשרה ורחבה ששה פטור משום דהוי רשות היחיד דלא חייבה תורה אלא בזורק פלי אבל לא בזורק רשות דלא חשיבא הנחה ברשות הרבים פי היכי דלא חשיבא בזורק למעלה מעשרה ברשות הרבים דהוא מקום פטור ולא שניא אם זרקה ארבע אמות בר"ה ול"ש אם זרקה מרשות היחיד לרשות הרבים: ואני תמה על רבינו יהונתן ז"ל שפתיב דדוקא שזרקה בקומתה שהיא נחשבת רשות אבל, אם זרקה שלא בקומתה אלא כמין ארובה מיחייב אע"ג דרחבה היא ששה וגבוהה עשרה דהא נחה פולה ברשות הרבים ע"כ, ולא הבנתי דמה לי ארובה מה לי בקומתה פיון דרשות היחיד היא וקא לא חייבה תורה אלא פלים וכינצא בהם.

וקא דבעי' שתהא רחבה ששה אע"ג דרשות היחיד סגי ברוחב ארבעה מ"מ בעינן ארבעה בריבוע, ואע"ג דלפום חושבנא דאמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונו ברוחב חמשה טפחים ושלשה חומשים סגי כזה כפר פירש"י ז"ל דלא דק ולחומרא לא דק.

ומיהו בקרבן לא מִחַיִּיב בְּבָצִיר מִהָא פִּינּוּן דְּהִיא רְשׁוּת הַיְחִיד שְׁלֵא לְהִבִּיא חֻלְיִין לְעֹנְרָה: רְבָא אָמַר אֲפִי' אֵינָה רְחֻבָה שְׁשֵׁה פְטוּר. פִּי' דְּהֵנָּא פְּלִי וְלֹא רְשׁוּת הַיְחִיד וּבְטִילָא לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים מְשׁוּם דְּאִין פְּלִים קוֹנִין רְשׁוּת לְעֶצְמָן בְּזִמְנָן שְׁהֵם בְּרְשׁוּת אַחְרָת וְאֲפִ"ה פְטוּר מְשׁוּם דְּאִי אֲפִשֵׁר לְקְרוּמִיּוּת שְׁל קְנָה שְׁלֵא יַעֲלוּ לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה וְכִינּוּן דְּאִי אֲפִשֵׁר שְׁלֵא יְהוּ הַשְׁתִּי גְבוּהִין מִסְחָרִיקוֹן שְׁל עֶרְב פְּדָרָה הַמְנַהֵג וְעוֹלִין לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה שְׁהוּא מְקוּם פְטוּר פְטוּר פִּינּוּן דְּלֹא נִיחָא פְּלִקָה בְּרְשׁוּת הָרַבִּים לֹא הֵוִי הַנְּחָה לְאִיחַיִּב.

כְּפִאָה עַל פִּי שְׁתַּחֲתִית הַכּוֹנֵרֶת לְמַעְלָה וּפִי' לְמַטָּה וְאֵינָה רְחֻבָה שְׁשֵׁה אִם הִיא גְבוּהָה שְׁבַעָה וּמִשְׁהוּ חַיִּיב דְּאֲפִי' כְּשִׁתְּהֵי' סְמוּךְ לְקַרְקַע בְּפַחוֹת מְשַׁלְשָׁה וְנִימָא בְּהַ לְבוּד הֵוִי בְּהַ עֲשֶׂרָה אֲפִ"ה חַיִּיב מְשׁוּם דְּכִלִּי הִיא פִּינּוּן שְׁאֵינָה רְחֻבָה שְׁשֵׁה וּבְטִילָא לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים אֲבָל אִם הִיא גְבוּהָה שְׁבַעָה וּמְחַצָּה פְטוּר מְשׁוּם דְּכְשִׁתְּהֵי' סְמוּךְ לְקַרְקַע בְּפַחוֹת מְשַׁלְשָׁה הָרִי הַכִּלִּי עוֹמֵד לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה וְאֵגְדוּ בְּמְקוּם פְטוּר וְלֹא בְטִיל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהִכָּא לִיכָא לְמִימַר טַעְמָא דְרְבָא בְּקְרוּמִיּוּת שְׁל קְנָה דְּהוּא טַעְמָא לִיכָא לְמִימַר אֲלֵא כְּלָפִי פִיָּה דְּהֵתָם אֵינְתִּינִיָּהוּ לְקְרוּמִיּוּת וְאֲפִשֵׁר דְּאֲפִי' אֲבִי' דְּפִלִּיג אֲרַבָּא בְּקְרוּמִיּוּת מוֹדָה הוּא בְּכַפְאָה עַל פִּי' דְּקְרוּמִיּוּת שְׁאֵינִי מְשׁוּם דְּלֹא חַשִּׁיבִי אֲבָל הַשׁוֹלִים שְׁהֵם לְמַעְלָה מַעֲשֶׂרָה וְחַשִּׁיבִי מוֹדָה וְכֵן פִּירֵשׁ רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל: [רַב אֲשִׁי אָמַר אֲפִי' שְׁבַעָה וּמְחַצָּה נְמִי חַיִּיב.

פִּי' נִאֲפִי' תַשְׁעָה אוֹ עֲשֶׂרָה פַּחוֹת מְשֵׁהוּ נְמִי חַיִּיב מְשׁוּם דְּאֵנּוּן בְּעֵינּוּן שְׁיֵהִיו בְּמַחְצוֹת עֶצְמָן עֲשֶׂרָה וְלֹא שְׁיִצְטָרְפוּ הַמְּחִיצוֹת עִם פַּחוֹת מְשַׁלְשָׁה לְקַרְקַע אוֹ עִם מְשֵׁהוּ לְקַרְקַע שְׁהֵרִי מַחְצוֹת הַכּוֹנֵרֶת לְקַבֵּל הַדְּבַשׁ הֵן עֲשׂוּיּוֹת וּלְפִי' צָרִיךְ עֲשֶׂרָה לְחַלֵּל קוֹמְתָה לְפִי שְׁאִין אֹוִיר הַקַּרְקַע הַמְצַטְרֵף עִם הַמְּחִיצוֹת רְאוּי לְקַבֵּל דְּבַשׁ וְאֵינּוּ מְסִייעַ לְחַלֵּל הַכּוֹנֵרֶת וְאֵינּוּ דוֹמָה מַחְצוֹ' פְּלִי לְמַחְצוֹ' שְׁל בֵּית וְכַתְּלִי': וְלֵהֲאִי פִירוּשָׁא קְשִׁיא דְּאֲפִי' כְּפִאָה עַל פִּיָּה בְּשַׁבְעָה וּמְחַצָּה אֲמַאי פְטוּר מִדִּין לְבוּד דְּהֵא לֹא שְׁיֵיךְ דִּין לְבוּד אֲלֵא בְּדָבָר שְׁאִין סוּפוֹ לְנוּחַ.

וְלִיכָא לְמִימַר דְּמִדִּין גוּד אַחִית אֲתִינּוּן עֲלָה דְּאִין דִּין גוּד אַחִית בְּדָבָר שְׁסוּפוֹ לְנוּחַ. וִי"מ דְּלֹא אֲמַרִּין סוּפוֹ לְנוּחַ אֲלֵא בְּגְבוּהָה טְפִי מְשַׁלְשָׁה אוֹ שְׁלִשָׁה אֲבָל תוּךְ שְׁלִשָׁה אֲמַרִּי' גוּד אַחִית, וְלֹא נְהִירָא דְּלֹא גֵרַע מִמַּעֲבִיר דְּרָךְ סְטִיו דְּחַיִּיב אַע"פ שְׁהַעֲבִירוּ בְּפַחוֹת מְשַׁלְשָׁה לְסִטּוֹ פִּינּוּן דְּסוּפוֹ לְנוּחַ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים אִיכָא עֲקִירָה וְהַנְּחָה בְּאִיסוּר, וְהַנְּכוּן מַה שְׁפִירֵשׁ הָרַבָּב"ד ז"ל דְּכַפְאָה עַל פִּי' אֲרַחֲבָה שְׁשֵׁה קָאִי וּכְגוֹן שְׁכַפְּרָה פִיָּה לְתוֹכָה שְׁנֵי טְפַחִים וּמְחַצָּה מְכָאֵן וּשְׁנֵי טְפַחִים וּמְחַצָּה מְכָאֵן כְּדִי לְשַׁמֹּר מַה שְׁבַתוֹכָה וְהַנִּיחַ חָלָל טְפַח בְּאֲמַצַּע כְּדִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּתוֹכָה וְהַלְכָּה אִם אֵינָה גְבוּהָה אֲלֵא שְׁבַעָה וּמִשְׁהוּ חַיִּיב דְּאֲפִי' אֵנּוּ רוֹאִין הַכִּיפּוּף כְּאֵלוֹ הוּא זְכוּף אַפְתִּי לִית בְּהַ גְבוּהָה עֲשֶׂרָה דְּהֵא שְׁבַעָה וּמִשְׁהוּ דִּינָה וּשְׁנֵי טְפַחִים וּמְחַצָּה שְׁל הַכִּיפּוּף אַפְתִּי לֹא הֵוִי עֲשֶׂרָה וְכִלִּי הוּא.

וּא"ת מ"מ פִּינּוּן דְּלִית בְּהַ עֲשֶׂרָה פִּינּוּן שְׁהִיא רְחֻבָה כְּדִי לְרַבַּע בְּהַ אֲרַבְעָה הֵוִי פְרָמְלִית וְלִיפְטֵר דְּהֵא רְשׁוּתָא הִיא. וִי"ל דְּאִין דִּין פְרָמְלִית בְּכִלִּים וְאִין פְּלִים חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעֶצְמָן בְּזִמְנָן שְׁהֵם בְּרְשׁוּת אַחְרָת דְּבְטִילִי' הֵן לְגַבֵּי הָרְשׁוּת וְכִמוֹ שְׁפִי' הָרַשְׁבָּ"א ז"ל גַּבֵּי טְרַסְקָל, וְהִי מוֹכַח לְקַמָּן הִיא דְקוּפָה.

וְעוֹד י"ל דְּאֲפִי' אִם תְּמַצָּא לּוֹמַר דְּלִיקְהוּי פְרָמְלִית לֹא חַשִּׁיב רְשׁוּת לְעַנְנֵן זְרִיקָה מְשׁוּם דְּלֹא הֵוִי רְשׁוּת דְּאוֹרֵייתָא כִּי פְטֵרִי' דּוֹקָא בְּרְשׁוּת דְּאוֹרֵייתָא אֲבָל פְרָמְלִית שְׁהִיא דְרַבָּנּוּן לֹא: שְׁבַעָה וּמְחַצָּה פְטוּר.

פ' משום דרואין את שני טפחים ומחצה הפפופים פוקופים וקרי היא גבוהה עשרה ורחבה ששה והיא רשות היחיד. ורב אשי פליג וסבירא לי דכיון דמחיצות אלו הפפויות לצורך תשמיש ולשמור מה שבתוכן עשאן אינו בדין שנאמר רואין הפפוף פאלו הוא זקוף: גומא מאי פ' גומא עמוקה תשעה ובדרה מדרון אדם יורד לתוכה ומשאוי על פתפיו והוא מניחו על קרקע רשות הרבים עד שינוח מגיעתו ואח"כ מפילו על פתפיו בלא טורח וינצא באותו דרה שנכנס בו, כן פ' רבינו יהונתן ז"ל.

ולפי זה דוקא שהיא עמוקה תשעה דומיא דעמוד הא אינה עמוקה תשעה שהיא טורח להפילו על פתפיו לא, ורש"י ז"ל לא פ' כן, אבל מתוך לשונו ז"ל נראה לי דדוקא נקט תשעה אפי' לגומא.

וי"מ דגומא לא דמיא לעמוד לגמרי דאלו עמוד כל שהוא בציר מתשעה לא הני כר"ה מטעמא דלא משתמשי בה רבים אבל גומא כ"ש שאם אינה עמוקה תשעה דיש לה דין דרשות הרבים משום דניחא תשמשתיה: תשמשי ע"י הדחק כגון בגומא שיורד שם בטורח ועולה בטורח לא שמי' תשמשי: פחות מכאן.

כלומר שהיא גבוהה עשרה אבל אינה רחבה ארבעה מותר לטלטל משם לרשות הרבים משום דתשיבא רשות הרבים א"נ ה"פ פחות מכאן שאינה גבוהה עשרה אבל היא רחבה ארבעה מטלטלין בה.

וא"ת הא פרמלית היא פירש הר"א ז"ל דליכא למיסר משום פרמלית דכלי לא בטיל למהני פרמלית דטעמא דכרמלית משום דלא דרסי' לי רבים וכלי כיון דלא קבוע ועשוי לינטל משם לא הני פרמלית עכ"ל.

ורש"י ז"ל פ' בדומה לזה: ופריק לא ארישא. פ' אגבוהה עשרה ורחבה ארבעה דהני אותה גומא רשות היחיד אבל פחות מיכן הני פרמלית ולא דמיא לקנפה.

ובהאי פירושא אתיא שפיר לישנא דוכן בגומא דקאי נמי אסיפא ולומר דוכן בגומא כל היכא שהיא גבוהה עשרה ורחבה ארבעה הניא רשות היחיד ולא אסיפא דאלו סיפא אית לה לקנפה דין דרשות הרבים ואלו גומא פחות מיכן הניא פרמלית דאי האי וכן דוקא ארישא איכא לאקשוני דהא פשיטא דהשתא בקנפה דלא קביעא גבוהה עשרה ורחבה ארבעה הניא רה"י.

גומא דקביעא לכ"ש וא"כ מאי וכן אלא בדפרישית דכל חידושי' דוכן משום סיפא נקטי' [ע"ב] ולמעלה דדלאי ואותבי' פ' וכגון שהניח עירובו בחור שיש בבור ויש מן החור עד קרקעיתו של בור יותר מעשרה והנינו דדלי אותבי' שהגביהו מעשרה מקרקעית הבור: ולמטה דמתאי ואותבי'.

כלומר שאין מן החור ששם העירוב עד קרקעית הבור עשרה והנינו דמתאי אותבי' שהשפילו והניחו למטה מעשרה תחתונים א"כ מה לי למטה מה לי למעלה כיון שיש בעומק הבור עשרה הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר אלא לאו בבור דלית בי' עשרה פ' ולמעלה מעשרה דקתני ה"ק למעלה שזהו שהבור אינו עמוק עשרה וכי מנח לי בתוך עשרה עירובו עירוב דאית לי דין דרשות הרבים אבל למטה מעשרה שהבור עמוק יותר מעשרה שהוא מנח למטה מעשרה אין עירובו עירוב ולמטה לאו דוקא דה"ה

עֲשֶׂרָה מְצֻמְצָמִים אֵלָא אִיִּדִי דְנִקְט לְמַעְלָה מְעֲשֶׂרָה נִקְט לְמַטָּה מְעֲשֶׂרָה, כּוּנ"ל לְפָרְשׁ הַדָּ
סוּגְיָא: הוּא וְעִירוּבוּ בְּכַרְמְלִית.

פִּי וּבְכִי הָאִי גִּוְנָא אִיכָא לְמִימַר דְּתַשְׁמִישׁ ע"י הַדְּחָק שְׁמִי תַשְׁמִישׁ: וְלָאוּ דְחוּוֵי קָא מְדַחֵי
לָהּ. פִּי בְּמַאי דְּמַתְרַצְנָא לְעִיל דְּתַשְׁמִישׁ ע"י הַדְּחָק לָא שְׁמִי תַשְׁמִישׁ הִיכָא שְׁהוּא עוּמַד
בְּר"ה אֵלָא הִכִּי הוּא קוּשְׁטָא דְּמַלְתָּא דְּתַנְנָא אִם וְכוּ' וְכַמָּה הִיא רַקַּק מִיָּם פְּחוּת מְעֲשֶׂרָה
טְפָחִים.

י"מ דְּדוּקָא כְּשֶׁאֵינָה רְחֻבָה אַרְבַּעָה דָּאָם אֵיתָא אִפִּי לָא גְבוּהָה עֲשֶׂרָה הוּנָא כְּרַמְלִית
כְּדָאָמַר רַבָּא גְבִי גִּוְנָא. וְלָא נְהִירָא לִי דְּאִדְרַבָּה בְּרַחְבָּה אַרְבַּעָה הִיא דְּמִנְיָה דְּיִיקִי
דְּתַשְׁמִישׁ ע"י הַדְּחָק לָא שְׁמִי תַשְׁמִישׁ כְּגִוְנָא דְּאִירִי בָּהּ רַבָּא וְלָא דְּמִי לְגִוְנָא דְּשֶׁאֵנִי
גִּוְנָא דְּתַשְׁמִישְׁתָּה ע"י הַדְּחָק וְלִית לָהּ דִּין דְּרִשׁוּת הֶרְבִּים אֲבָל רַקַּק דְּעֵבִיד אֵינִישׁ לְדָרוּס
שְׁם לְקַרוּרִי נְפִישָׁה כְּדָאֵיתָא בְּסַמוּךְ אֲפִילוּ רְחֻבָה אַרְבַּעָה אֵית לָהּ דִּין דְּרִשׁוּת הֶרְבִּים
כְּעַמּוּד תַּשְׁעָה כְּנִכְתָּב לְעִיל.

מִיהוּ בְּכַרְמֵי, הַזּוּרְק אֲוִקְמָה אֲבִי אִפִּי בְּרַחְבֵּי אַרְבַּע אַמּוֹת, וְרַב אֲשִׁי אֲוִקְמָה אִפִּי בְּשֶׁאֵין
רְחֻב אַרְבַּעָה טְפָחִים, וְאִפִּי לָא דְּמִי לְגִוְנָא כְּדְּפִרְיִישִׁית הֵתֵם בְּס"ד: אֵלָא הִילּוּף הִילּוּף
תְּרִי זִיקְנִי לְמָה לִי פ' לִיתְנִי אִם הִי רַקַּק מִיָּם וְרִשׁוּת הֶרְבִּים מְהֵלְכַת בּוּ וְכוּ' וְרַקַּק מִיָּם
שְׁבֵר"ה הַזּוּרְק לְתוּכּוּ חֵיב, אֵלָא הִילּוּכָא יִתִּירָא אֲתָא לְאֲשְׁמוּעֵינּוּ וְלְמִידָק דְּהִילּוּף ע"י
הַדְּחָק שְׁמִי הִילּוּף וְכוּ' דָּאִי לָא לְאֲשְׁמוּעֵינּוּ תַשְׁמִישׁ וְכוּ"ש הִילּוּף: אַעֲפ"י שְׁהֵעֲבִירוּ דְּרָף
עָלֵיו.

פִּי לְמַעְלָה מְעֲשֶׂרָה שְׁאֵין אֲוִיר רִשׁוּת הֶרְבִּים עוֹלָה לְמַעְלָה מְעֲשֶׂרָה וְהוּא מְקוּם פְּטוּר כִּי
הִכָּא וְאֵעֲפ"כ חֵיב וְא"ת וְדַלְמִי לִיה מְדַתְנָא לְעִיל בְּמוֹצִיא מְחַנּוּת לְפִלְטָא דְּרָף סְטִיו
דְּחֵיב. תִּירֵץ הִרָא"ה ז"ל דְּאִיִּצְטְרִיכָא הִיא דְּדִילְמָא הִיא גְרָעָה מְשׁוּם דְּלִיכָא הַעֲבָרָה
אַרְבַּע אַמּוֹת בְּחֵיב, וְלָא דְּמִי לְהֵיָא דְּמ"מ מוֹצִיא הוּא מְרִשׁוּת הִיחִיד לְרִשׁוּת הֶרְבִּים
וְלִדִּידִי אֵינָה קוּשְׁטָא דְּדַלְמָא אִיכָא לְדְּחוּוֵי דְּהָא מְנִי בֵּן עֲזָאִי הִיא דְּקָא פְּטוּר אֲבָל בְּמַאי
דְּפִרְיִק הֵתֵם לָא נַח הִכָּא נַח פְּרִיק אִפִּי לְמָאן דְּמַחֵיב דְּרָף סְטִיו דְּהֵתֵם לִיכָא אֵלָא הוֹצָאָה
גְּרִידָא וְלָא נַח בְּמְקוּם פְּטוּר אֲבָל הִכָּא גְבִי הֵיָא דְּאַחֲרִי אִיכָא הַנְּחָה בְּמִקוּ' פְּטוּ' וְעַקִּירָה
מְמִקוּ' פְּטוּר [דְּרָף ט ע"א] אַחֲרִים אֲוִמְרִי אֲסַקְנֵיה מְשִׁמְשֵׁת שְׁתִּי רִשׁוּת וְכוּ'.

בְּשִׁמּוּעָה זֹו נִתְחַבְּטוּ הַמְּפָרְשִׁים ז"ל. וְהַנְּכוּן דְּהִכָּא בְּאַסְקוּפַת מְבוּי וְשֶׁהַכְּשִׁירוּ בְּלַחֲיָבְלַחֲי
עֲסָקִי וְסוּגְיָין דְּהָאִי שְׁמַעְתָּא כְּמָאן דְּאָמַר מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ תַּחַת הַקּוּרָה מַאי טַעְמָא
דְּסִבִּירָא לָן דְּקוּרָה מְשׁוּם הִיכָּר הוּא כְּלוּמַר הִיכָּר לְבַנֵּי רִשׁוּת הֶרְבִּים וּבְנֵי רִשׁוּת הֶרְבִּים
אֵינָן רוּאִין אֵלָא פְּנֵי הַקּוּרָה הַחִיצוֹנָה וְאַמְרִינָן פִּי הַקּוּרָה הַחִיצוֹן יוֹרֵד וְסוּתֵם אֲבָל בֵּין
הַלְחָיִים אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ דְּסִבִּירָא לָן דְּלַחֲי מְשׁוּם מְחִיצָה וְכִסְתוּם דְּמִי לְגַמְרִי וְאֵינּוּ מִתִּיר
אֵלָא מְחִדּוֹ וְלִפְנֵים מַה שְׁבַכְּנִים.

וְהָאִי אֲסַקְנֵיה מְיִירִי כְּגוֹן שְׁהִיא רְחֻבָה אַרְבַּעָה וְאֵינָה גְבוּהָה עֲשֶׂרָה וְהִיא כְּרַמְלִית, אֵלָא
שְׁהִרָא"ה ז"ל פִּי דְּלַגְבֵי הֵנִי דִּינִי לָא שְׁנִי לָן כְּלָל בֵּין אֲסַקְנֵיה מְקוּם פְּטוּר לְאַסְקוּפָה
כְּרַמְלִית.

ולא נהירא לי חדא דבאסקופת מבוי עסקינן דאי באסקופת בית אמאי שייך לישנא דאע"ג דלית לי לחי כלומר מבחוץ דהא ודאי סתם אסקופה עליונה דבית רחבה היא ארבעה וכיון דרחבה ארבעה פי תקרה יורד וסותם ומתרת כל האסקופה וכמו שפירש רש"י ז"ל ועוד מאי האי דקאמר פתח פתוח פלפנים פתח נעול פלחוי דהא ודאי אפי' פתח נעול פלפנים משום דפי תקרה דאסקופה יורד וסותם ומתרת כיון שהיא רחבה ארבעה, ואי מוקמת לה באסקופת בית שאין ברחבה ארבעה אפתי קשיא דא"כ אפי' פתח פתוח פלחוי דמי דלא דמי לקורת מבוי דאינה רחבה ארבעה דאמרין פתח פתוח פלפנים דדלתות דמבוי שאני שאינן עשויות אלא לצניעותא ולא למחיצות והילכך אינן מפסיקות אבל דבית דעשויות אפי' לשמירה מפסיקות, ולר' יהונתן ז"ל שפירש שהדלת שנותנין במבוי הוא שיהו הפלים שבתוך המבוי שמורים בלילה אפי' הכי לא דמי לדלתות הבית דדלתות הבית קבועים הם במשקוף מה שאין כן בדלת המבוי שאינו קבוע ואינו שם כל היום אלא שמשוימו שם בכל לילה ולילה וכמו שפי' הוא ז"ל.

והשתא קא מתמיה ואע"ג דלית, לי לחי. פי' שהרי דרך האסקופה להיות מקצתה יוצאה מחוץ למבוי ומקצתה לפנים במבוי ודרך הלחי לתת אותו זקוף בראש המבוי ואין הלחי מתיר אלא מחודו ולפנים מה שפנים משום דאסור להשתמש בבין הלחיים וכ"ש מה שיוצא מן האסקופה חוץ למבוי שהוא אסור ואפי' (תימא) פתח פתוח אינו מועיל להשתמש בבין הלחיים כלל דהא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב תוף הפתח כלומר אם מניח הלחי באמצע האסקופה צריך לחי אחר להתיר מה שבין הלחיים וכ"ש מה שיצא חוץ למבוי.

וא"ת ולימא לי דאסקופה של אחרים מייירי בפתוח לרשות הרבים ונהא דרב חמא בר גוריא דאמר צריך לחי אחר להתירו בפתוח לכרמלית ומשום דמצא מין את מינו ונייעור דהכי. מוקי לה רבא ה"ה בעירובין וי"ל דאנן אפי' אליבא דאביי דאמר ה"ה דהא רב חמא מייירי אפי' בפתוח לרשות הרבים בעינן לאוקומה אע"ג דלית הלכתא פותלי דהכין אורחא דתלמודא למשקל ולמטרי אליבא דלא פהלקתא.

וי"ל עוד דאפי' לרבא אתיא דאי הא דאחרים בפתוח לר"ה א"כ אפי' פתח נעול לשטרתי. ומהאי טעמא נמי קשיא הא אפי' לרבא דאמר בין הלחיים מותר דא"כ אפי' פתח נעול לשטרתי: וכי תימא דלית לי ארבעה על ארבעה.

פי' וכי תימא דאסקופה של אחרים מייירי בדלית בה רחב ארבעה דכיון דלא הוי מקום חשוב בטילה היא לגבי המבוי ואין צריך לחי אחר להתירו, ונהאמר רב חנן בר רבא וכו', וה"ה דהנה מצי לאקשוני א"כ דלית בה רחב ארבעה אמאי פתח נעול פלחוי, אלא דעדפא מינה איקשי לי'.

אמר יהודא אמר רב ה"ה באסקופת מבוי עסקי' פירוש ולא למימר דעד השתא לא איירי באסקופת מבוי מדנקט לישנא דה"ה באסקופת אלא ה"ה באסקופת מבוי עסקינן כדקאמרת אבל לא במבוי שהכשירו בלחי אלא במבוי שהכשירו בקורה עסקינן ונחציו מקורה ונחציו אינו מקורה ולא נוקא חציו אלא שאין הקורה מגעת לשפת החיצונה של האסקופה וכגון שהקורה על מקצת האסקופה והיא כלפי פנים לצד המבוי ופי תקרה של חיצון יורד וסותם נימא דכל זמן שהפתח פתוח פלפנים ומתרת כל האסקופה דכיון

דקורה מן הדין להכשיר היא באה פינון שמתרת מקצתה מתרת כולה אבל פתח נעול כלחויץ כלום' אותו מקצת האסקופ' שמכוסה בקורה אפי' נעול אמרינו פי תקרה יורד וסותם.

וכן פי הר"ז והרא"ה ז"ל וכן דעת רבינו יהונתן ז"ל שפתח ויש פח בקורה המתרת למשוך אף מה שבחויץ לפנים כ"ז שהפתח פתוח אבל בזמן שהפתח נעול נחלקה האסקופה ועושה מה שבפנים כלפנים דאמרינו פי תקרה יורד וסותם ומה שבחויץ כלחויץ, עד כאן לשונו.

אבל אם נתן הקורה בשפת החיצונה של האסקופה לצד רשות הרבים אפי' פתח נעול כלפנים דכיון דקורה משום היכר אמרינו חודו החיצון יורד וסותם וכל האסקופה נחשבת כדיו המבוי דהא גלי דעת' שרוצה להאריך המבוי שהרי הרחיק הקורה לצד רשות הרבים ונעילת דלת לא [מעלה ולא] מוריד לפי שאינו קבוע כמו שפירשנו למעלה וכן דעת רבינו יהונתן ז"ל, ואין פו דעת רש"י ז"ל שפי' דהא דאמרינו פתח פתוח כלפנים דוקא מחודו החיצון של קורה ולפנים ולא האסקופה המגולה ופתח נעול כלחויץ אפי' מה שפתח הקורה דלא אמרינו פי תקרה יורד וסותם פינון שאין בקורה ארבעה דכיון דנסתם המבוי בטלה לה קורה: ה"ג רב אשי אמר הכא באסקופת בית עסקינו וכו' ולא גרסי' רב אשי אמר לעולם וכו' משום דעד השתא לא איירי כלל בבית דנימא לעולם, וכגון שקורה בשתי קורות שאין בזו ארבעה וכו'.

פי' שאם היתה כולה מחוברת פינון דהיא רחבה ארבעה אמרי' פי תקרה יורד וסותם ואפי' פתח נעול כלפנים דמי ולא מפסקי דלתות ולהכי מוקי לה בשתי קורות שאין בזו ארבעה ואין בזו ארבעה וכו': פתח פתוח כלפנים.

דאמרינו לבוד ואיכא בעליונה ארבעה ואמרינו פי תקרה יורד וסותם, אבל פתח נעול דליכא למימר לבוד דהא הדלת מפסיק נמצא שכל קורה חלוקה לעצמה ולית ביה ארבעה ולא אמרינו פי תקרה יורד וסותם: הרי זו רשות לעצמה.

פירוש מלישנא דהרי זו רשות לעצמה משמע דאפילו בהדי רשות היחיד אסור ומסייעי ליה לרב יצחק וכו' ולענין פסק הלכה קיימא לן כר' יהודה אמר רב וכרב אשי דלא פליגי אהדדי ותו לא מידי: [ע"ב] מתני' לא ישב אדם לפני הספר וכו' ואם התחילו אין מפסיקין.

פי' ואם התחילו אחת מכל אלו והגיע זמן המנחה אין מפסיקין אלא גומרין ויתפללו ובלבד דאיכא שהות לגמור קודם שיעבור הזמן. ומפסיקין לק"ש מפי הגיע זמן ק"ש אע"ג דאיכא שהות לגמור קודם שיעבור זמן ק"ש וטעמא משום דק"ש דאורייתא: גמ' אילימא סמוך למנחה גדולה.

דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה מפי מתחיל שמשא להעריב שהרי חצי שש וחצי שבע חמה עומדת באמצע הרקיע ומחצי שבע ולמעלה נוטה לצד המערב וסמוך לה דקתני הכא הוי מתחלת שעה שביעית.

ואלא סמוך למנחה קטנה דהיינו תשע שעות ומחצה וסמוך לה דקתני מתחלת תשע, ואם התחילו אין מפסיקין בתמיהא ויזעבור הזמן לימא תהוי תיובתין דר' יהושע בן לוי דאמר כיון שהגיע זמן תפלת המנחה אסור לאדם שיטעום פלום וכו'.

וקשיא לי ומאי קושיא דלמא להתחיל הוא דקא אסר ר' יהושע ואם התחילו אין מפסיקין כמתני' פי' הרא"ה ז"ל דכיון דקא אסר ר' יהושע אפי' בטעימת פלום מפי מטי זמנה מפלל דאם אכל והגיע הזמן דמפסיקין לדידן, אלא שבתוספות נראה שאין סוברין כן שכתבו ומאי דקאמר ר' יהושע דלמא להתחיל קאמר ואי משום דאמר לטעום דמשמע שפוסק והא חזיין בערבי פסחים דמשמע לכתחלה דאמר אסור לאדם שיטעום פלום קודם שיבדיל ובתר הכי קאמר אתחולי לא מתחלינן אפסוקי לא מפסקינן.

וי"ל דמדנקט כיון שהגיע משמע דאם התחילו מפסיקין דאי לא"ה הנה לי' למנקט סמוך דכיון שהגיע משמע יותר חומרא עכ"ל. לעולם סמוך למנחה גדולה וכו'.

וכתב הר"ז הלוי ז"ל דכיון דלא קיי"ל כר' יהושע כדאי' בברכות הני אוקמתות נמי כיון דאליבין הוא דמיתאמרן לא קיימא לן פותין אלא מתני' כפשטה סמוך למנחה קטנה ומקמי הכי מותר ואפי' במנחה קטנה אם התחילו אין מפסיקין בשיש שהות ביום.

והרשב"א ז"ל כתב דאפי' להאי פסקא איכא למימר דבמנחה גדולה אין מתחילין בסעודה גדולה ובתפלתה בן אלעשה וכו' כדאוקימנא ואם התחילו אין מפסיקין כטעמא דאמרין בגמרא, ומפלל דבריו נראה לי דאם התחילו סמוך למנחה קטנה מפסיקין דאי לא מאי איכא בין מנחה גדולה למנחה קטנה, אלא דקשיא לי דא"כ מאי איכא בין ק"ש לתפלה.

והנכון לי לומר דלר' אחא בן יעקב ליכא הפרש בין מנחה גדולה למנחה קטנה וכולהו אם התחילו אין מפסיקין. ורב אחא דאוקמה במנחה גדולה קמ"ל דאפילו בסעודה דידן אין מתחילין: גזירה שפא יתעלפה ויחלה ולא יוכל להתפלל ומשנה זו דלא ישב אדם לפני הספר לאו דוקא ע"ש דאפילו בחול נמי אסירא והא דמתני' הכא משום דדמיא להא דלא יצא החייט דאיכא טעמא נמי שפא ישכח.

וא"ת ליקדים ברישא הא דלא יצא החייט דהיא עיקר וי"ל דמשנה זו דלא ישב אדם לפני הספר כיון דזוטרן מילייהו פסיק ותני להו ברישא אבל במקלי דשבת דרבו הילקתא כי היכי דלא ליפסיק בהו אקדמה להא דלא ישב.

ולא פליגי הא לן והא להו פי' הא דר' חנינא מייירי לבני בבלי שהיו נוטלין ידיהם ואח"כ מתירין התגורה ונמצא שהתרת התגורה הויה התחלת אכילתו והא דרב מייירי לבני א"י שהתרת התגורה קודם נטילת ידים ונמצא דנטילת ידים הויה התחלת אכילתו.

וא"ת והא רב מבני בבלי הי' ור' חנינא מארץ ישראל וי"ל דכנגד התלמידים אמרי למילתיהו שהיו יושבים לפני רב תלמידי ארץ ישראל ולפני ר' חנינא תלמידי בבלי והא דאמרי' פרק פיצד מברכין רב חסדא אמר מברכין על הארץ ועל הפירות ופריה אינהו אכלי ואנן מברכין ולא פריק דכנגד תלמידי א"י אמרה למילתין משום דקים להו דבההיא שעתא לא היו לפניו תלמידי ארץ ישראל: ולמאן דאמר חובה מטרחינן לי'.

פ' ונתנא דמתני' דקתני מפסיקין לק"ש ולא קתני מפסיקי, לתפלת ערבית סבירא לי' תפלת ערבית רשות. אבל השתא דקים לן דחובה היא מפסיקין גם לתפלת ערבית, וא"ת ואפי' למ"ד רשות אמאי אין מפסיקין ותיפוק לי' משום ק"ש דקתני במתני' ומפסיקין לק"ש וי"ל דק"ש אין צריף הפסק ולא קביעות שהרי הוא יכול לקרותו שם על שלחנו וכדאמרנו האנמיני קורין אותה בראש האילן או בראש הנדבך, כן פ' בתוספות [דף י'] ה"תם לא שכיחא שערות פ' פ' דביום הוא ויש לו לדבר עם אנשי רבי' אינו עשוי להשתפר כ"כ שיהא אסור בתפלה דהיינו שתי שאינו ראוי לדבר לפני המלה אבל נדאי עשוי הוא לשמות רביעית יותר.

ומהאי טעמא אסור לישא את כפיו בתפלת המנחה אבל בליילה שיש לו לישן עשוי להשתפר: מתקיף לה רב שיש טריחותא למיסר המינא פ' למאן דאמר תפלת ערבית רשות או לתפלת המנחה אמאי לא מטרחינו להו וכי מה טורח יש אם יתגרו חגורתם ועוד ליקום הכי בהתרת חגורה וליצלי דהא בענין אכילה גופה אפתי לא אתחיל פלל ופרקי' משום שנתאמר הכון לקראת אלהיך ישראל כלומר שיתנאה בפניו ואין נאה לו להתפלל בהתרת חגורה ומשום דהכי לא תזי לצלויי חשבי' לה אתחלתא, והקשו התוספות דהא לא שני קושיא ראשונה אלא קושיא אחרונה, ואינהו ז"ל לא גרסו מגו אלא טריחותא למיסר המינא ליקום הכי וליצלי כלומר אם הוא טורח לחגור יקום אלא יתגור ויתפלל ופריק הכון וכו'.

ומכאן נראה דאע"פ שיש לאדם מכנסים שאין לבו רואה הערוה צריף הוא לחגור משום שנתאמר הכון בתוספות: רבה בר רב הונא רמי פזמקי ומצלי אמר הכון לקראת אלהיך ישראל. פ' נותן אנפליאות השיב חשובין ברגלו ובלעז קלטנ"ש.

ומהא שמעינן דאסור להתפלל יחפי רגלים. וכן כתב הרמב"ם ז"ל פנ"ל: ופכר ידיו פ' הרמב"ם ז"ל נותן יד שמאל בשל ימין ור"ח ז"ל פ' נותן ידיו לאחוריו כעבד נפיק בקולר: ועוסקין בחיי שעה.

פ' תפלה שהוא חיי העולם הזה שהוא שואל בה מזונות ורפואה ושלום: טעים מידי בצפרא כו' בסוכה פ' הישן (כו') פדטעי צורבא מרבנן ועייל לכה פירש"י דכשהולך החכם ללמוד וירא שמה ימשך בשמועתו אוכל מעט כמלא פיו פדי שישען על לבו ובכי הא אפי' לאחר שעה ששית מועיל: במרחץ שאין בו אדם וקושיא לי ולישני לי' כי קאמר רב אדא בר אבהו במקום שעומדין לבושין, וי"ל דאי הכי ה"ל לפרושי הכין בהדיא ולא הנה לי' לאמורא למסתם מילתה' כולי האי דהא אמורא לפרושי קא אתי: [ע"ב] אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ וכתב רבינו יחיאל ז"ל * דמהכא שמעינן דאסור לכתוב באגרת שלום שלום דשם קדוש הוא ומצוי אדם לזרקו באשפות ובמקומות המטונפים וכן אנו נוהגים שלא לכתוב שלום שלום: ה"א שם גופי' איקרי שלו' וקושיא לי אמאי לא מני לי' באותו שמות של הב"ה שמונה שם במס' שבועות וצ"ע: הנותן מתנה לחבירו צריף להודיעו.

פ' ונדקא בעשיר אבל מי שנותן לעני א"צ להודיעו כי ה"ה דמר עוקבא וכתב מתן בסתר יכפה אף: דשאף לי' מאותו המין פ' ישם מן הלחם בין שערות ראשו דמתוך ששתאלהו אמו מי עשה זה יאמר פלוני וגם פת נתן לי: מתן שכרה דלא עבידא לאיגלוי.

פירש"י ז"ל והוא הודיעם ע"י משה בעל פה מה שכתב: ***(ע"י בברכי יוסף י"ד סי' רע"ו אות מ"א שמביא זאת בשם הר"ן כ"י אות באות יע"ש):** *מילאתא אלבשייהו יקרא פי מעיל אין דמיו יקרים אלא למי שרגיל ללבושו פלומר.

ולפי שדברי רבה חביבין עליה אפה מחזר אחריהו: [דף י"א ע"א] כל עיר שגגותיה גבוהין מבית הכנסת סופה ליחרב פי' ודוקא בגגים שעשויים להשתמש בהם הוא דאסור אבל בגגים משופעים דאין משתמשין בהו כקשקושי ואיברורי דמי ושרי: ונתגלגל הדבר ונרדו למצרים הקשו בתוספות דבלאו הכין נגזר עליהם ועבדום וענו אותם וי"ל דאי לאו מעשה לא היו משתעבדים כ"כ אלא גולים ממקום למקום כמו שהיו בימי אברהם: כל חסרון ולא חסרון מלה נראה לי פירושא שאם אין מלה איש את רעהו חיים בלעו.

אבל חסרון פיס קשה מכילן דאפי' אין שלטון מפזר מעותיו לעמים ואז יהי שלום בארץ אבל בזמן שיש חסרון פיס אין מורת השלטון עליהם ואז הורגין וחסמסין וגוזלין אלו את אלו: חללה של רשות.

פי' ונפקא מינה להא דאמרינן באבות ואל תתנדע לרשות: לנה אדם תעניתו ופורע. פי' בתוספות וגם הרי"ף ז"ל בתשובה דהיינו דוקא במקבל יום סתם כגון במקבל על עצמו יום אחד בחודש או בשבת ולא פי' בנדרו אינה יום מן השבוע וכשהשפים בבוקר יום שני חשב בלבו שישלים נדרו היום יכול ללותו אם אינו יכול להתענות ויתענה למחר שעל דעת פן קיבל עליו סתם מפני פחד אונס וכן הדין במי שיש עליו לצום מספר ימים דכיון שהוא צם אותם אם נודמנה עליו סעודת מצוה או פינצא בה מה שהוא פבוד לבריות לנה ופורע חוץ מתענית חלום, וכן נראה מן הירושלמי שהביא בהלכות במס' תענית דגרסי' ה"ה נדר להתענות ושכח ואכל אבד תעניתו בד"א בשאמר יום סתם אבל אמר יום זה מתענה ומשלים ע"כ, פלומר דכשאמר יום סתם אבד תעניתו ואוכל שהרי הוא יכול לפורעו למחר אבל כשאמר יום זה שאינו יכול ללותו משלים תעניתו, אבל הראב"ד ז"ל פי' דאפי' סיים יום תעניתו לונה ופורע דומיא דסלע זו לצדקה דכל זמן שלא באתה ליד הגבאי מותר לשנותה ולהחליפה דליכא קפיצא בין הא לאחריתי והכא נמי ליכא קפיצא.

וי"מ דאפי' כי אתחיל בתעניתו לונה ופורע ולא דמי לסלע דמייד שפאת ליד הגבאי אסור לשנותה דהתם נדר גמור הוא מה שאין פן הכא דלאו נדר גמור הוא אלא קבלה הוא דמקבל אנפשי' לאיצטעורי לשם שמים והא קא מצטער, תדע לה דהא פ"ק דמס' תענית אמרי' וכי נדר הוא ובלישנא אחרינא אמרינן לא יהא אלא נדר דאלמא משמע דלאו נדר גמור הוא, וכן נראה לי מסוגיא דשמעתין דאמר להו בתעניתא ותיבנא דמשמע דכבר התחיל בתעניתו ואפ"ה אמר לי' ולו זינך מר ולפרע ואיהו מהדר לי' דתענית חלום הוא דמשמע דאי לא הכי מצי ללוותו וכן נראה מן הסוגיא דאפי' אמר עננו דלונה ופורע אע"ג דמיקוזי כשקרן בתפלתו וי"מ דאלו אמר עננו לא מצי ללוותו.

ואלא מיהו מסתברא דבתענית צבור כגון תענית של גשמים או תענית של צרה שלא תבוא על הצבור או תענית טבת ופורים וכינצא בהם שאינו יכול ללוותו משום דמחייב לצעורי נפשי' בצבורא וכיון שפן אם שכח ואכל בתענית נראה דמתענה ומשלים כיון שאינו יכול ללוותו וכדברי הירושלמי שהבאתי למעלה.

וכן דעת הרמב"ם ז"ל שכתב דאם שכתב דאם שכתב דאם שכתב דאם שכתב דאם וכו' יוסף ואפ"ל בשבת. ומיהו מיבעי לי לענויי בחד בשבת משום דבטל עונג שבת וכדאיתא בברכות ומצי למלויי ולמעבדי ביומא אחריתי: סיפא אמתא לד"ת.

ואיכא למידק אמאי מפסיקין לק"ש דהא קיי"ל דכל העוסק במצוה פטור מן המצוה והא קרא פתיב ובלכתה בדרך דומיא דדרך מה דרף דהוה דבר הרשות אף פל שהוה דבר הרשות לאפוקי מתעסק במצוה דלא וכדאסיקנא במס' ברכות, וי"ל דשאני הכא דיכול לקיים את שתיקה, אבל בירושלמי איפלגו בהא מלתא דגרסי התם ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחאי כגון אנו שאנו עסוקין בתורה אפי' לק"ש אין מפסיקין ולא מודה ר' שמעון בן יוחאי שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב ולית לי לרשב"י הלמד לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו פאלו נהפכה שלייתו על פניו ולא יצא לעולם.

טעמי' דרב שמעון בן יוחאי זה שנון וזה שנון אין מבטלין שנון מפני שנון, והא תנינן הקורא מפאן ואילף לא הפסיד פאדם הקורא בתורה הא בעונתה חביבה היא יותר מן התורה, א"ר יודן ר' שמעון ע"י שהיה מחוץ בדרך תורה לפיכך אינה חביבה עליו יותר מדברי תורה א"ר אבא מרי לא תנינו אלא פאדם שקורא בתורה הא בעונתה כמשנה היא רשב"י פדעת' דרשב"י אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה ורבנן אמרין מקרא כמשנ': לא שנו אלא כגון רשב"י ונחבריו שתורתן אומנתן.

וא"ת והא בפרק במה מדליקין אמרי' דרשב"י נחבריו הוו לבשי ומיכסו ומצלו אלמא הוו מפסיקין לתפלה. וי"ל דהתם בק"ש איירי והאי דנקט מצלו לאו דוקא: אבל כגון אנו מפסיקין וכו' פי' כגון אנו שאנו מתבטלין ומפסיקין תורתנו בשביל סחורה או אומנות כ"ש שפסיק לתפלה.

ור' זירא דקפיד לעיל על ר' ירמיה שהי' מפסיק לתפלה וקרא עליו מסיר אנו ממשמע תורה וגו' שאני ר' זירא דתורתו אומנתו, ור' ירמיה אע"פ שאין תורתו אומנתו מיררי בדאיכא שהות ביום להתפלל והכא דקאמר מפסיקין בדליכא שהות ביום להתפלל: אלא א"כ הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה, פי' אבל ראשו ולא רובו גזירה שמה יוציא הפלי למקום שהוא עומד, וא"ת וכראשו ולא רובו תיפוק לי דאיכא איסור תורה דקא עקר מר"ה שהוא שותה ומניח ברשות היחיד דהיינו במעין דכינן דניחא לי' בהנחת מים במעין מחשבתו משיניא לי' פארבעה על ארבעה כזורק בפיה הפלג דאמרי' בעירובין וי"ל דמ"מ בהנחת מים בפיו לא ניחא לי' ולא אחשב'י ופיו הוי מקום פטור וליכא למגזר בהא שמה יחליפו דהא על פרחי' אי אפשר לשותות אלא א"כ יעברו דרף פיו משא"כ בההוא דלעיל: [ע"ב] אלא לאו פרמלית וא"ת והא אמרינו לעיל דאין דין פרמלית בכלים.

ותירצו בתוספות דמירי בגת גדול וכובדו קובעו, ואפתי קשיא לי' דמ"מ תורת פלי עליו. והנכון דמירי בגת של אבנים רחב ארבעה דדין פרמלית עליו: רבא אמר היא גופה גזירה ונאנו נגזר גזירה לגזירה וכתב הר"א"ה ז"ל דאב"י לא פליג אהא דהא כ"ע היא ומודו דלא גזרינו גזירה לגזירה ולאב"י גופי' שמעי' בעלקא דאית לי' הכין וחידא מניניהו פ"ק די"ט אלא דס"ל לאב"י בהא דכולה חידא גזירה היא דאי לא הא לא קנימא

הא והיננו דלא מיינתי בשמעתין אלא מידי דהוצאה ומילי דסבירא לן דדמיון להא רבא אמר וכן בגת לענין מעשר.

פרש"י ז"ל דהאי וכן אראשו ורובו קאי דכי היכי דלא מיקשרי לשתות אלא א"כ ראשו ורובו למקום שהוא שותה פן נמי לענין מעשר שאם ראשו ורובו על הגת מיקחזי עראי ואם אין ראשו ורובו על הגת מיקחזי קבע וסתייב.

ונראה לי דלהאי פירושא הא דמיינתי עלה דתנן שותין וכו' לומר שמצינו שחולקין בשתיית יין של מעשר איזו שתיית עראי ואיזו שתיית קבע ולומר דלכולהו בענין ראשו ורובו למקום שהוא שותה ואפ"ה ר' אלעזר ב"ר צדוק מחייב וסתייב לא מחייבי היכא שראשו ורובו למקום שהוא שותה אלא דוקא בסתמין לפי שמים סתמין על יין צונן מחמיץ ואינו מחזיר את המותר ומיקחזי שתיית קבע פנ"ל: תנן לא יצא הסייט במחטו וכו' וש"מ דגזרינן גזירה לגזירה פי' וקשיא לרבא ופריק רבא לא דנקיט לי' בינדי' ומיינרי בשעומד ליפוש כששקיה דאיכא עקירת גופו ועקירת חפץ דאי לא אמאי אסור דהא אפי' בשבת גופי' ליכא איסורא דאורייתא דהא לא הנה עקירה באיסור: אלא מעתה הדיוט שחקק קב בבקעת לר' מאיר וכו'.

ונראה לי דהאי אלא מעתה לא מתפרש כשאר אלא מעתה דתלמודא שאין אנו רוצין להקשות למאן דמחלק מלתי' דר' מאיר במידי דהיינו אורח' למידי דלאו היינו אורח' אלא סתמא דמלתי' הוא ודרי הוא כאלו אמר דאי לא תימא הכי אלא דר' מאיר לעולם לא מחייב אלא בדרף שכל העולם מוציאין אותו אבל זבין אע"ג דאורחיהו בכהי פיון דלאו אורחיהו דבריאים להוציא פיס שלקיהם בראש האמה אפי' זבין לא מחייב אלא הרי הוא כהוצאת מחט של סייטין התחובה לו בבגדו א"כ איכא לאקשוני דהדיוט שחקק קב בבקעת שפך דרכו שאינו בקי בחקיקה הכי נמי דפטר ר' מאיר מפיון דלאו אורחיהו דכולי עלמא בהאי חקיקה דאלו אוןן חקיק ביה שלשה קבין, וכי תימא אין ה"נ דפטר הא לא אפטר דהא מלאכה גמורה היא הגע עצמה מי שאינו אוןן שבונה בית מי פטר ר' מאיר אלא מאי אית לך למימר דנדאי הדיוט שחקק קב בבקעת מחייב ר' מאיר הואיל ונחקיקתו של זה בכף והכא נמי הואיל והוצאתו של זה בכף חייב לר' מאיר ולא דמי להני דלעיל כגון נגר וסורק וכולהו דקתני בבבביתא דהתם פיון דאין דרף להוציאם אלא בינד אפי' לאוןן גופי' אלא בשעה שהוא רוצה להכריז על עצמו שהוא אוןן דין הוא דליפטר משום דהניא הוצאה שאינה פדרפה וכן נראה מדברי רש"י ז"ל: כל אצולי טינוף לא חשיב.

פי' והלכך לא חשיב לי' האי הוצאה דכיס והוצאה שלא פדרפה היא ופטור דומיא דכופה קערה על גבי הפותל דכל היכא דכופאה בשביל שלא ילקה הפותל דהני אצולי טינוף לא חשיב לי' כפי' דקערה שיהיו הפירות מוכשרין ע"י שפפה הוא הקערה ונימא דכיון שהוא עצמו כפאה קרינן בי' כי יתן דניתא לי' וקערה דומיא דכיס.

ואקשינן מי דמי התם לא קא בעי וכו' פלומר והפירות אינן מוכשרין מתוך כפית הקערה אלא משום המשקין ואנן סהדי דלא קא בעי להו להני משקין פלל ונהי נמי דכפית הקערה חשיבא אנו חשיבותא דמשקין בעינן אבל לענין שבת נהי דלא קא בעי לי' בהאי

זיבה אנו לא מחייבי אלא משום הוצאה דכיס ונהו הוצאה דכיס חשיבא דקא מיבעי לי להציל בגדיו: [דף י"ב ע"א] הא לא דמיא אלא לסיפא נתנה תחת ארובה ולא כפאה וכו'.

פ"י דמתוך שלא כפאה אע"ג דאצולי טינורף הוא אמרינו דמתוך שנצטרף לקערה להגין על המקו' אע"ג דלא קא בעי להו להני משקין כלל הויא מחשבה לגבי משקין דכיון דקבלינהו אחשבינהו דהרי הן בכי יותן, והקא נמי אע"ג דלא קא בעי לי' להאי זיבה כלל שיקרי מצטער הוא ממנה מ"מ הויא לי' הוצאת הפיס מלאכה גמורה פיון דקא בעי לה לקבולי בה זיבה שלא יטנפו בגדיו דומיא דקערה: חייב אדם למשמש בתפלו.

וא"ת וקא בלא משמוש נמי איכא טעמא רבה דלא למיסר דהא דרף מלבוש הו ואינו הוצאה פדרפן ואפי' בשבת גופיה מותר להוציאן בדאורייתא כה"ג והאיך אסור משחשבינהו והוי גזירה לגזירה, כפר תירץ הרשב"א ז"ל דבכי הא גזרי' לפי שקרוב הענין להוציאן בשבת לפי שהוא טורח לפשטן אבל פיון דחייב אדם למשמש לא אתי לאפוקינהו אבל הר"א ז"ל פ"י דדוקא בשאר מקלי לא גזרינו גזירה לגזירה דאי חזו דקדוש עליו היום מצי נריק להו אבל בתפילין דלא אפשיך דמדת חסידות הוא דלא לזרוק להו הנה אמינא דנגזור אי לאו טעמא דמשמוש: הא דאמרינו לעיל ר' שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עלי'.

איכא למידק נימא גבי בגד שנפל בה דרנא דפטור דהא אינו צריך לתפירה זו אלא מחמת הדרנא, וי"ל דשאני התם דכיון שנפל בו דרנא מעתה הוא צריך לתפירה זו ומלאכה הצריכה לגופה קרי' בי' אבל הקא אין הוצאת הפיס צריכה לו מצד עצמה אלא מחמת הזיבה והוא אינו צריך לזיבה והלכך לא דמיא, וא"ת נימא נמי האי טעמא גבי תפירה דהוא אינו צריך לתפירה אלא מחמת הקריעה, וי"ל דמ"מ מאחר שהקריעה עשויה מאי דנהו הנה וכי תפיר לה מלאכה חשובה וצריכה לגופה קרי' בי': תנו רבנן אין פולין ברה"ה וכו'.

פ"י אפי' בחול קאמר פיוצא בו א"ר יהודה וכו' אין עושין אפיקטויזין פ"י דבר המביא את האדם לידי קיאה: ואין משדכין על התינוקות לזאב. פ"י משדכין לשון מנוח והשקט תרגום ותשקוט הארץ ושדוכת ארעא וכו' פ"י רבינו יהונתן ז"ל.

וטעמייהו דב"ש משום דכתיב ממצוא חפציה וב"ה מתירין דקא סברי חפציה אסורין וחפציה שמים מותרין: יכולה שבת שתרחם. פ"י אם תכבדוה מלהצטער בה תזכו בשבילה, ורחמיו מרובין ושבתו בשלום פלומר תנוחו ביום שבתכם לשלום שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתכם: ע"ב לא קשיא פאן בענין אחד פאן בשני ענינים.

פ"י דשנים בענין אחד מותר דכל חד וחד מדכר לחבר' ומסתברא דכי שרינו שנים בענין אחד דוקא שקורין בספר אחד אבל בשני ספרים אפי' בענין אחד אסור משום דכל חד וחד טריד בספרי' ולא משגח בחבר' ובמדורה אפי' י' בני אדם אסור, פ"י ואפי' קורין כולם בענין א' ובספר א'.

וטעמא פמו שפי' רש"י ז"ל דמתוך שנבנות האודים סמוכין להם לא ירגיש חברו בבוא השני להבעיר ולחטות בידו או ברגלו מה. שאין פאן בגר: ר' נתן אומר קרא ר' ישמעאל והטה.

וא"ת והא אמרינו בריש חולין השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה ע"י צדיקים עצמן לא כל שפון, וי"ל דשאני ר' ישמעאל שזלזל על דברי חכמים דאמר אני אקרא ולא אטה. בתוספות: אביא חטאת שמינה, וקשיא לי אמאי נקט חטאת שמינה ושמעתי לפי שתיב אדם על שגגת שפת קרבן עול' ויורד לכה אמר חטאת שמינה לומר שלא יהיו עופות או סולת אלא חטאת בהמה, ונה אינו דהא אין קרבן עולה ויורד על שגגת שפת אלא קרבן קבוע, ואולי נקט שמינה לצחות השמן וכן אמר אלי מורי נר"י, ואמרו בתוספות דהאי דקאמר לכשיבנה בית המקדש בימיו קאמר דאי לאחר שימות לא אפשר דחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא: גרסת רוב הספרים וכן גריס, רש"י ז"ל לא קשיא פאן בשמש קבוע פאן בשמש שאינו קבוע ואי בעית אימא הא והא בשמש קבוע ולא קשי' הא בדמישחא והא בדנפטא.

איבעיא להו שמש שאינו קבוע בדמישחא מאי וכו' והיא הגירסא הנכונה אלא שרש"י ז"ל פירש דשמש קבוע פנין שמורת רבו עליו שפא ימצא דבר מגונה בו ובדקו יפה חיישינו להטי' שהרי דרכו להטות בחול אבל שמש שאינו קבוע לא רמיא עלי' פולי האי ואין דרכו להטות בחול והלכה יבדוק, ואי בעית אימא הא והא בשמש קבוע והא דתניא לא יבדוק מיירי בדמישחא דהואיל ולא מאיס דרכו להטות בחול והא דתניא בודק בדנפטא דמתוך שהוא מסריח אין דרכו להטות, ואיבעיא להו שמש שאינו קבוע בדמישחא מאי, מי נימא דשרי דמתוך שאינו קבוע לא רמיא עלי' ואינו מטה או דילמא פנין דהוא מישחא ולא מאיס דרכו להטות בחול.

ואמר רב הלכה (פמותו) ואין מורין פן שלא יזלזלו, ושמע' דרב ירמ' בר אבא שמש שאינו קבוע הנה ובמישחא הוי, ופירושא דחיקא הוא, והרא"ה ז"ל פי' דשמש קבוע שרי משום דבקי הוא ובעיון הקל סגי ולא אתי לאטווי, אבל בשמש שאינו קבוע אסור משום דלא בקי ובעי עיונא טפי, וא"ת והיכי שרינו בשמש קבוע דהא אסרינו לעיל אפי' להבחין בין בגדו לבגד אשתו, וי"ל דהכא שאני מפני נקיות הפוסות והקערות ומפני הספנה והכין פריקו לה בירושלמי, ומהאי טעמא נמי קא שרו בירושלמי להסתפל בקערה שהוא אוכל מפני הנקיות ומפני הספנה, איבעית אימא הא והא בשמש קבוע והא דתנא לא יבדוק מיירי בדנפטא דכיון דלא צאיל נהור' אתי לאטווי והא דתניא בודק בדמישחא משום דצאיל נהור' ולא, אתי לאטווי.

ואיבעיא להו שמש שאינו קבוע בדמישחא מאי פנין דלא בקי ובעי עיונא טפי אתי לאטווי או דלמא פנין דהוא מישחא וצאיל נהור' לא אתי לאטווי וכו', ושמע' דרב ירמ' שמש שאינו קבוע ובדמישחא הנה.

וזה הפי' נכון: אמר רבה בר שמואל אבל מסדר הוא ראשי פרשיות. כתב רש"י ז"ל דמתוך שראש הפרשה שגורה בפיו נזכר בכללה למחר ומסייע לשבעה הקוראין בתורה בניקודיה ובטעמיה בלחש ע"כ.

והיינו דוקא לדידהו שהיו השבעה קוראין והחזן שותק ולמדנו מדבריו ז"ל דהשתא לדידן שהחזן קורא שצריך שלא יקראו הצבור ואפי' אותן שבעה אלא בלחש. גם למדנו שצריך לקרות הפרשה בטעמים: ואקשי' וכולה פרשה לא מיתבי רבן שמעון וכו' ואם

תאמר ואמאי לא מקשי' לי' ממתני' דקתני אבל הוא לא יקרא דמשמע אפי' סידור ראשי פ'רשיות.

תירץ הר"א"ה ז"ל דאי ממתניתן הנה אמינא דה"ק הוא לא יקרא בפ"ע אלא עם התינוקות ועם התינוקות שרי לגמרי בכולה פרשה כשנים בענין א' ואפשר דאפי' תינוקות הרבה פל אהד בענינו חשיבי פל חד בהדי רביהו שנים בענין אהד עכ"ל פלומר דאי ממתני' הנה אמינא דדוקא הוא ותלמדיו קורין פולה פרשה אבל היכא שאין תלמידיו קורין מסדר הוא ראשי פרשיות אבל פולה פרשה לא ומלתא דרבה בר שמואל מייירי בדאיכא תלמידו בהדיה והם אינו קורין ומשום הכי אקשי' לי' מהא דתינוקות שמסדרין פרשיות דמה לי הן מה לי רבן פנ"ל.

אלא שהר"א"ה ז"ל פתב דלישנא דמסדרין משמע בהדי רביהו, ומשנינו אי בעית אימא ראשי פרשיות דלדידי' לא שרי משום חברותא דתינוקות אלא ראשי פרשיות בלבד, אי בעית אימא שאני תינוקות של בית רבן דאימת רבן עליהו ואפי' ראשי פרשיות לא שרי לרבן בכי הא דאימתו עליהו ולא אמרין לי' מידי אבל אינהו שרי מהאי טעמא דאין רשאין ליגע בו ולא לעשות שום דבר בפניו שלא ברשותו.

ומאי דתני מסדרין לא שיקרא הוא עמהם אלא שהם מסדרין לפניו עכ"ל. ואיני יודע לישוב ההלכה על זה הפי' ולא התירוץ שתיירץ למעלה עם זה הפירושו: ומהא דפרקי' אימת רבן עליהו דקדקו בתוספות דמותר לקרות ביום פפור אפי' ביהיד ולא חיישי' שמא יטה דמתוך שהוא יום פפורה וסליחה אימת היום.

עליו ע"כ: [דף י"ג ע"א] פיוצא בו לא יאכל הגב וכו'. פי' כשם שעשו הרחקה להטיית הגר שאסרו לקרות לאורו פיוצא בו לעשות הרחקה לעבירה אפרו לא יאכל הגב וכו' תניא ר"ש בן אלעזר וכו' אלא לא יאכל הגב עם הגבה.

פי' אע"פ ששניהם טמאים ושניהם חולים דזיבה בין באיש ובין באשה משום חולי הוא ושמא תאמר מרוב חוליים ומכאובם ומרירותם לא יבואו לידי הרגל עבירה אם יאכלו בקערה אחת אפי' גזרו חכמים שמא יבא לבעול אותה שהיא בכרת וכ"ש טהור עם הגבה שאסור דאיכא למיחש לעבירה שהרי לב האיש אינו דואג עליו אבל לא הוצרכו לגזור שכ"כ פרצה טהרה בישראל פלומר זריזין ורגילין לשמור עצמן מן הטומאה אע"פ שאין באכילתו יחד ולא בטומאתו איסור לאו וכרת מפני שהיו פולם אוכלי טהרות ואוכלין חוליהו על טהרתהקדש אבל לזב וזבה ששניהם טמאין הוצרכו לתקן ולגזור שהרי גם הוא טמא ושמא ישכח האיסור והכרת ועשו זכירה לדבר והרחקה, בן פי' רבי' יהונתן ז"ל: פיוצא בנלא יאכל זב פרוש, פי' זב תלמיד חכם: אמר רבא רוב עמי הארץ מעשרין הן.

פי' והנה לי' גזירה לגזירה לא יאה רגיל שמא יאכילנו ואפי' מאכיל לי' לית בה אלא איסורא דרבנן לפי שמעשרין הן. אלא גזירה שמא יאה רגיל אצלו ויאכילנו בימי טהרתו דברים טמאים, וסברא דרבנותא ז"ל דאפי' בשלחן אהד אסור ומיהו איכא מ"ד בזב וזבה דהני מילי אינהו באנפי נפשיהו אבל בהדי אינשי אחרני שרי.

א"נ בהיפירא דעבדו בינייהו שרי וכן כתבו בתוספות זה לשונם מפאן מדקדק ר"י דאסור לאכול בשלחן שאשתו נדה אוכלת ואפי בשני קערות, ומיהו יש לחלק בין שולחנם לשלחן שלנו שהוא גדול אמנם צריך להוסיף קצת ולעשות היפירא בנתיים או ישב אחד ביניהם עכ"ל: והני איפא דעות ואיפא שנוי.

פ"י ושרי או דלמא לא שניא ואסור ת"ש פיוצא בו לא יאכל הנזב וכו'. ולי נראה דאעיקר בעינן דשאיל דקא בעי מהו שתישן היא בבגדה קאי ולא אעיקר דיהוינא דקא דחי הני איפא דעות ואיפא שנוי דא"כ מאי ראי' ממתני' דכיוצא בו לא יאכל וכו' דהתם נמי איפא לדחויי דדעות איפא שנוי ליפא כנ"ל.

והנגמטה למעלה גבי הנחה דלא בעינן הא עקירה בעינן וכמו שפי' הרא"ה ז"ל: מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור. פ"י דהא אפי' יחוד נאסר מה"ת דילפינן בקידושין מאחיה בן אמה וכי בן אם מסית בן אב אינו מסית אלא לאשמועינן שכן מתיחד עם אמו ולא אדם אחר בן פ"י רבי' יהונתן ז"ל וגם רש"י ז"ל, אבל הרא"ה ז"ל פ"י דהא פולי עלמא מודו דפריצותא הוא: לא אסרה תורה אלא קריבה של גילוי עריות פרש"י ז"ל תשמיש ממש ושאר קריבה אפי' קרוב בשר דרבנן היא והיא בבגדה אפי' מדרבנן ליפא למיגזר עכ"ל.

נראה לי פ"י לפי שלא אסרה תורה אלא תשמיש דאשתו נדה אבל קרוב בשר דינדה דרבנן היא והיא בבגדה אפי' מדרבנן ליפא למיגזר. ואין נראה לומר שבאשת איש פ"י הרב ז"ל דא"כ היכי קאמר דקרוב בשר אינו אלא דרבנן שהרי פ"י רבינו ז"ל למעלה דיחוד דאשת איש נאסר מן התורה כנ"ל פ"י לפירושו.

אלא דקשיא לי דהא קרא דאיש איש אל כל שאר בשרו לא מייירי באשתו נדה. והנכון לי מה שפי' הרא"ה ז"ל שפכתב ופליגא דר' פדת הא מלתא דלדידן' אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה מותר דליתא להאי היקישא דהא מדאורייתא אפי' קרוב בשר מותר איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני ד' לא אסרה תורה אלא קריבה של גילוי עריות כ"ש דלא איירי קרא בהוא בבגדו והיא בבגדה אלא מדרבנן הוא דאסור באשת איש משום דפריצות בעלמא הוא אבל באשתו נדה דאיפא שנוי ודעות אפשר דמותר ולכולי עלמא גבי בניו ובני ביתו דנזיז מנייהו ישן עמהם הוא בבגדו והיא בבגדה כדאיתא בבבבכות עכ"ל: אפי' שום קריבה בעולם אסור.

פ"י והינינו לא תקרבו: בימי ליבונה מהו אצלה, פ"י ולאומן ימי נקיים קרי להו ליבון מפני שצריכה האשה להיות לובשת חלוק לבנה לראות ולבדוק שמא תראה. ופי' הרא"ה ז"ל דזרפן הי' שפשהיתה טהורה לדין תורה אע"פ שלא היתה טהורה לפי תקנת בנות ישראל שיהמירו על עצמן דלימני שבעה נקיים היתה טובלת משום טהרה אבל היתה נוהגת אסור לבעלה עד שתשלים שבעה נקיים פדין תקנת בנות ישראל וטובלת וטהורה לבעלה והאחרונים נקראים ימי ליבון שמוותרת לדין תורה ובאלו הוא, שטעה אותו תלמיד וכן פ"י הרשב"א ז"ל: [ע"ב] שלא נשא פנים בתורה שנגמר ואל אשה בנדת טומאה וכו' פ"י הרא"ה ז"ל שהקריבה אסור' כמעשה ומפאן נלמוד שאר בשל סופרים כן הקריבה כמעשה וכל זמן שהמעשה אסור הקריבה אסורה ע"כ: וסינר מפסיק בינו לבינה.

פירש"י ז"ל כמין מכנסים שהיא חוגרת בו ומגיע ממתיני' ולמטה ע"כ: מתני' אלו מן ההלכות וכו' אסיקנא בגמרא דאין פולין ואין קורין לאור הנר קאי שמתחלה נחלקו בו ב"ש וב"ה והיו מתירין ב"ה וכשפאו למננו האוסרין והמתירין מן החכמים נמצאו רבים אותן של ב"ש על ב"ה ונתרו בהן ב"ה והספימו ואסרן ומי"ח דבר שנתלקו בו רבים ולבסוף הושוו היו שנים מהם אין פולין ואין קורין ומי"ח דברים אחרים גזרו בו ביום שלא הי' שום מחלוקת פלל ומפרש להו בגמרא ואין אחד מהם נזכר במשנה זו כן פי' רבינו יהונתן ז"ל ובגמרא נפרש מאי ניהו: גמ' שאלמלא הוא נגזו ס' יחזקאל וא"ת אמאי בקשו לגזו דהא נביא גדול הי' וי"ל כיון דהוא עצמו לא כתבו פדאית' בבבא בתרא. ועוד י"ל דאע"ג דדבריו נכוחים למבין רצו לגזו כדי שלא יפשו בו מי שאינם מבינים. שהיו דבריו סותרין דברי תורה.

פירש"י ז"ל כגון כל נבלה וטרפה פהנים לא יאכלו ודרשני' בה פהנים הוא דלא אכלי הא ישראל אכלי ודרשני' התם במנחות דמשום דאשתרי מליקה בתטאת העוף גבייהו הוצרכו להזהירן על מליקת חולין שהיא נבלה ועוד איכא טובא התם במנחות דכתיב והאלמנה אשר תהי' אלמנה מכהן יקחו דאיכא למידק וכי מן הפהן יקחו מישראל לא יקחו נאמא איהו ודריש דהאי מן הפהן יקחו ה"ק אלמנה מקצת פהן יקחו והינינו פהנהדיוט ולא פהן גדול דהוא אסור באלמנה אלו פוסלין את התרומה האוכל אנכל ראשון.

פי' האוכל אנכל שהוא ראשון לטומאה וכן האוכל אנכל שהוא שני לטומאה ובגמ' מפרש דכיון שהוא טמא מאוכל שני כ"ש מאוכל ראשון ומוקמי' לה כר' יהושע דאמר האוכל אנכל ראשון ושני נעשה האדם האוכל שני לטומא' וחדושייהו דנעשה שני האוכל אנכל שני דבדין הוא דליהוי שלישי פי' היכי דאנכל אנכל ראשון הוי שני ולא הוי טעמא דאנכל שני משום דאמרין בשחיטת חולין דמצינו שני ע"י משקין וכמו שפירש רש"י ז"ל ואי לא תני ראשון ה"א דאנכל אנכל ראשון שיהא ראשון כאוכל שני, וא"ת והא התם ביומא אמרי' דהאנכל אנכל טמא נפסל גופו מדאורייתא והכא אמרינן דב"ש גזרו ואפי' למ"ד התם דנפסל גופו מדרבנן מ"מ גזירה ישנה היא ומקמי שמאי והלל הנה פיון דאיתנו לספוקי בה אם היא דאורייתא.

וי"ל דהתם הוא שלא לאכול תרומה ולא שיפסול במגעו והכא גזרו אפי' במגעו: הא דבעינו מאן תנא דאנכל ראשון ואנכל שני מפסל פסלי טמא לא מטמא פי' הרא"ה ז"ל דלאו מאנכל שני קא בעי דהתם בדין שיפסול ולא יטמא דאפילו נעשה האדם האוכל כאנכל עצמו הא אין שני מטמא תרומה אלא פוסל את התרומה ובהא אפי' ר' אליעזר מודה בו אלא עיקר בעינן אנכל ראשון הוא דקא בעי דכיון דגבי אנכל שני נעשה הוא שני א"כ לגבי אנכל ראשון דין הוא שיעשה ראשון וא"כ אמאי פוסלין ולא מטמאין דהא הוא ראשון וראשון עושה שני בתרומה לפסולי תרומה אחרת: אנכל שלישי שלישי.

פי' ואינו פוסל תרומה במגעו אבל פוסל הקדש משום, דאמרי' בחולין ובפסחים ובכמה דוכתי דראשון עושה שני בחולין ואין שני עושה שלישי אבל בתרומה שני עושה שלישי ואין שלישי עושה רביעי אבל בקדש שלישי עושה רביעי משום מעלה דקדש ואין רביעי עושה חמישי, ועל זה הדרך הולכת כל הסוגיא.

שלישי שני לקדש, פי' משום מעלה דקדש הוי שני לקדש לטמא קדש אחר אבל לא נעשה שני לפסול תרומה אלא אוקמוה אדינן' להיות שלישי ואין שלישי פוסל תרומה, וצ"ע לי אמאי לא גזרו נמי באוכל אנכל שני שיהא ראשון לגבי קדש ויש לי לומר דאין ה"נ אלא נקט שני לומר שהוא פוסל את התרומה ואוקמוה אדינן' לענגן תרומה ולא בעי לאורוכי לומר ראשון לגבי קדש ושני לגבי תרומה, ודוקא באדם האוכל אמרו שיהא שני משום חומר דאדם אבל אנכל שלישי שיעגע בקודש לא אמרינן שיהא דינו כשני לענגן דהאי קדש יטמא קדש אחר אלא אוקמא אדינן' שלישי ממש ופוסל ואינו מטמא: [דף י"ד ע"א] בחולין שנעשו על טהרת תרומה פי' אין אפה מוצא אנכל שלישי שיהא טמא בחולין גרידא כדפרישי' לעיל ובאיזה חולין אפה מוצא בחולין שנעשו על טהרת תרומה, וי"מ דלרוחא דמלתא נקטי' וכ"ש לתרומה גמורה, ולא נראה לי כן מדברי רש"י ז"ל שפי' דהאי דנעשה שני לקדש משום דחולין שנעשו על טהרת תרומה טהרתה טומאה היא אצל הקדש הילכף שמירה דינה לאו שמירה היא וחי'ישי' באנכל שלישי דינה דילמא ראשון הוא ונהו שני.

וכיין שפן דוקא נקט חולין שנעשו על טהרת תרומה. ומ"מ בפסחים נראה דאפי' בתרומה עצמה אמרי' כן דהא מייתי עלה הא דתנן בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש דשמירת תרומה גמורה לאו שמירה היא וטהרתה טומאה היא אצל הקדש ואפשר דבהא דר' אליעזר דאמר אנכל שלישי שלישי דלאו דוקא חולין שנעשו על טהרת תרומה אלא ה"ה תרומה גמורה וה"ה קדש פנ"ל: זימנין דאכיל אוכלין טמאין וכו' ושקיל משקין דתרומה. והא דלא נקט ושקיל אוכלין דתרומה י"מ משום דאין אנכל מטמא אנכל. וקשיא לי דהיינו דוקא מדאורייתא אבל מדרבנן אפשר דאנכל מטמא אנכל.

ויש לי לומר דאורחא דמלתא נקט דאכיל איניש ונהדר שתי, והא דנקט ופסיל להו פתב ה"ה ז"ל דבדין הוא דנהו לי למימר ומטמא להו שהרי המשקין לעולם תחלה אלא דמשום אידך דאמרינן ופסיל להו נקט הכא נמי ופסיל להו.

א"נ כיין דמשקין בפומי' ולמבלעיהו קיימי פסול וטומאה גבייהו חד היא דהא לעולם לא נגעו באחריתי ומשום פיסול גוי' לא מינעו מלמשתי משקין דתרומה דהא לא הוי אלא בכחצי פרס.

זמנין דשתי משקין טמאין ושקיל אנכלין דתרומה וכו' וא"ת והא אין משקין ראויין לטמא אחרים אלא אם יש בהם רביעית וכיין שפן אי אפשר שתהא בפיו רביעית ויוכל ליכנס לשם אוכלין וי"מ דבמעיו נמצאים זה עם זה, ולא נהירא דמשקין לא עבידי לאשתיורי בגוף פאנכלין, ולי נראה דמייירי באיש גדול שפיו רחב וצ"ע: לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין.

איכא למידק אמאי אצטריך רבא' למעבדהון טועין גמורין לעשות מן הטפל עיקר ומן העיקר טפל וה"ל למימר שהיו אומרי' אלו או אלו מטהרין ואפתי איכא למיגזר כיין דסבירא להו דשלישה לוגין מים שאובין מטהרין וי"ל דאי משום הא ליכא למיגזר דמאחר שהי' המנהג פשוט ביניהם ליכא למיחש שייחוו זה מפני זה והשתא דאמרינן לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין הכי הא איכא למיגזר דאינהו סבור שתי טבילות למה אם

טבילה ראשונה מועלת למה לי שני' ויבואו לטעות ולומר שהראשונה אינה אלא לנקות עצמם ושלא יהא דבר חוצץ ביניהם ופעמים יבואו לטבול בשלשה לוגין: מפני שהידיים עסקניות הן ופירש"י ז"ל שהידיים נוגעות בבשרו ובמקום המלנקה שבגופו ואסור ליגע בהן תרומה בלא נטילה שפנין שהוא נוגע בהן בידיים מסואבות נמאסת היא לאוכליה ואיכא בזיון קדשים, וא"ת א"כ מאי האי דאמרי' לקמן ידיים תחלת גזירתן לשריפה ולמה אחמירו בהון פולי האי פנין דלא פסלן אלא משום לכלוף.

וי"ל דכיון דגזרתן דידיים מצוי' טפי משאר גזירות מתוך שהם עסקניות אחמירו בהון רבנן פולי האי פדי לנטורינהו בטורה טפי: וכיון דהו גזור ברישא פ"א סתם ידיים הא תו ל"ל.

וקשיא לי ודילמא גזור בידיים הבאות מחמת ספר אפי' הן רחוצות ונקיות ותיגרז הרמב"ן ז"ל דמשום ידיים נקיות בלחוד לא הו גזרי אלא אפוליהו ידיים הבאות מחמת ספר גזור בין סתם ידיים בין רחוצות ונקיות אבל ודאי עיקר גזירתן משום ידיים עסקניות הנה: אלא הו גזור ברישא.

פ"א הוה ידיים הבאות מחמת ס' וגזור אפוליהו ואפי' ידיים רחוצות משום דמעיקרא כוליהו בכלל טהורות הו ומשום הכי לא פליג בהו ונהדר גזור בכל הידיים בסתמן משום עסקניות וגזירה קמיימא פדקיימא קיימא שפך דבר' שבמנין צריף מנין אחר להתיירו הא לאו הכי לא הו גזרי לבאות מחמת הספר דאי לסתם ידיים בלא הכי נמי ואי לנקיות משום הכי לא הו גזרי מעיקרא: טבול יום דאורייתא הוא פ"א מי שהוא טמא ונטבל אפי' טבל טמא הוא עד הערב השמש דכתיב ובא השמש וטהר מפלל דמעיקרא לאו טהור גמור הוא ואפי' כלי טמא שנטבל הוא טמא עד הערב שמש דכתי' במים יבא וגו' אלא במשקין הבאין מחמ' שרץ פ"א הרא"ה ז"ל דה"ה דהנה מצי למימר במשקין הבאין מחמת ידיים דמטמאו פלים כדמוכח בברכות פרק אלו דברים דאמרינן התם שמה יטמאו משקין שאחורי הכוס מחמת ידיים ויחזרו ויטמאו את הכוס ונהו ניחא לי טפי לאוקמה בהכין משום דדומיא דהדי מתני להו והאכלין והמשקין שנטמאו במשקין וכי היכי דמוקי אוכלין שנטמאו במשקין הבאים מחמת ידיים הכי נמי פלים, אלא נקט משקין הבאין מחמת שרץ לאשמועינן דאפי' הני לא מדינא אלא משום גזירה: גרסת הספרים וכן גרס רש"י ז"ל גזרו טומאה על ארץ העמים ועל פלי זכוכית, וי"מ דלא גרסי' ועל פלי זכוכית הקא אלא לקמן הוא דגרסי' ועל פלי זכוכית גבי הא דר' ישמעאל ב"ר יוסי ולא הקא גבי יוסי בן יועזר דאי הכי אמאי אמר לקמן אתו אינהו גזור אגושא לשרוף דלא אשכחן בשום דוקתא דגזרו על פלי זכוכית שריפה תדע לה דהא אמרי' לקמן עבדו רבנן היפירא פי היכי דלא לשרוף עלייהו תרומה וקדשים אבל מ"מ ליישב גרסת הספרי' וכמו שאכתוב לקמן בס"ד: וכי תימא שמאי וסיעתו והלל וסיעתו.

פ"א שמאי והלל עם תלמידיהם ולעולם תלמידי שמאי והלל גזור על הידיים, הא לא אפשר דהא אמר רב יהודה אמר' שמואל י"ח דבר' גזרו בו ביום וכו' ומאותן י"ח דבר היו ידיים, ואם איתא דשמאי והלל גופייהו עם תלמידיהם גזור על הידיים קשיא לרב הונא דאמר בשלשה מקומות נחלקו שמאי והלל גופייהו ולא קא מני בהדי שלשה ידיים דאלמא משמע דלא פליגי שמאי והלל בידיים ולא בשום דוקתא אלא בג' מקומות אע"פ

שְׁתַּלְמִידֵיהֶם חוֹלְקִין בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְאִם אֵיתָא דִּינֵדִים דְּמִתְגַּיְתִין שְׂמַאי וְהֵלֵל וְסִיעֵתָם גְּזָרוּ עֲלֵיהֶם הָא אֲשַׁפְּחוּ דְּפִלְגֵי בְּיַדִּים דְּהָא אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵי דְּבָרִים נְחָלְקוּ, אֲלֵא מַאי אֵית לֵהּ לְמִימַר דְּתַלְמִידֵי שְׂמַאי וְהֵלֵל פְּלוּג עַל הַיְדִים וְא"כ הִדְרָא קוּוּשְׂיָא לְדוֹנְפְתָה, וְכִי תִימָא אֲתוּ אֵינְהוּ גְזוּר לְתַלּוֹת, פְּלוּמַר לֹא אוֹכְלִין וְלֹא שׁוֹרְפִין וְאֲתוּ תַלְמִידֵיהוֹן וּפְלִיגֵי בְּלִישְׁרוֹן וְהוּדוּ תַלְמִידֵי הֵלֵל לְתַלְמִידֵי שְׂמַאי דְּשׁוֹרְפִין וְהָאֵמַר אֵילְפָא וְכו' אֲלֵא אֲתִי אֵינְהוּ שְׂמַאי וְהֵלֵל וְגְזָרוּ לְשַׁרְיָפָה בְּלֹא מַחְלֻקְתָּ כְּדָאֲמַרִּי שְׂמַאי וְהֵלֵל גְּזָרוּ טוֹמְאָה עַל הַיְדִים וְלֹא קִבְלוּ מִיְנֵיהוּ, וְאֲתוּ תַלְמִידֵיהוֹן וּפְלִיגֵי בְּיַדִּים וְגְזוּר וְקִבְלוּ מִיְנֵיהוּ: [דף ט"ו] גּוֹפָא א"ר הוּנָא בַּג' מְקוֹמוֹת נְחָלְקוּ שְׂמַאי וְהֵלֵל שְׂמַאי או' מִקְּבַל לְחֻלָּה וְהֵלֵל אוֹמַר מְקַבְּיִים, תַּחֲלַת כָּל דְּבָר יֵשׁ לָנוּ לְדַעַת אֵיפָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה כַּמָּה בִּיצִים מַחְזֻקְתָּ, אָמְרוּ רַבְּנָן דְּאֵיפָה שְׁלֵשׁ סְאִין וְסָאָה שְׁשָׁה קַבִּין וְקַב ד' לְגֻגִין וְלֹג שְׁשָׁה בִיצִים, וְנִמְצָא שְׁהַקֵּב מַחְזִיק כ"ד בִּיצִים וּע"כ אָמַר שְׂמַאי דְּמִקְּבַל שְׁהוּא כ"ד בִּיצִים מְפָרִישִׁין חֻלָּה דְּאָמְרוּ בְּבַעַל הַבַּיִת דְּתוֹרַם א' מְעַשְׂרִי וְאַרְבָּעָה דְּהוּי כְּפִיצָה דְּבַהֲכִי חָשִׁיב וְלֹא בְּצִיר מְהִכִּי, וְהֵלֵל אוֹמַר מְקַבְּיִים דְּאָמְרוּ בְּנַחֲתִים תוֹרַם אֲחָד מ"ח.

וְחֻכְמִים אוֹמְרִים לֹא פְּדַבְרֵי זֶה וְלֹא פְּדַבְרֵי זֶה אֲלֵא קַב וּמְחֻצָּה חֵיבִין בְּחֻלָּה, פִּי מְשׁוּם דְּכַתִּיב רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חֻלָּה תְּרִימוּ תְּרוּמָה וְעִיסַת מִדְּבַר הִי עוֹמֵר דְּהוּא עֲשִׂירִית הָאֵיפָה דְּכַתִּיב וְהָעוֹמֵר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה הוּא, וְהָעוֹמֵר הוּא ז' לְגֻגִין וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה כִּיצַד אֵיפָה שְׁלֵשׁ סְאִין וְהִסָּאָה שְׁשָׁה קַבִּין, וְנִמְצָא שְׁשָׁה בְּאֵיפָה י"ח קַבִּין טוֹל מִהֵן הָעֵישׂוֹר קַב וּמְחֻצָּה מ"ט"ו קַבִּין נִשְׂאָרוּ ג' קַבִּין מִן הָאֵיפָה לִיטוֹל מִהֵן הָעֵישׂוֹר וּג' קַבִּין הֵן י"ב לְגֻגִין שְׁהַקֵּב ד' לְגֻגִין טוֹל מִן הָעֵישׂוֹר לֹג נִשְׂאָרוּ ב' לְגֻגִין לִיטוֹל מִהֵן הָעֵישׂוֹר וּב' לְגֻגִין הֵן י"ב בִּיצִים טוֹל מִן הָעֵישׂוֹר בִּיצָה נִשְׂאָרוּ ב' בִּיצִים לִיטוֹל מִהֵן הָעֵישׂוֹר טוֹל מִהֵן ב' עֲשִׂירִיּוֹת שְׁהוּ חוֹמֶשׁ בִּיצָה נִמְצָא שְׁשָׁה לָנוּ מִמְעַשֵּׂר קַב וּמְחֻצָּה וְלֹג וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה, שְׁהוּ ז' לְגֻגִין וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה, וְכַשְׁבָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם הוֹסִיפוּ עַל הַמִּדּוֹת שְׁתוֹת וְשְׁשָׁה לְגֻגִין מְדַבְּרִיִּים גְּכֻנְסִים בְּחֻמְשָׁה יְרוּשְׁלַמִּיִּים, וְהִלּוֹג מְדַבְּרֵי שְׁהוּא שְׁשָׁה בִּיצִים הוּא ה' בִּיצִים מְלֹג יְרוּשְׁלַמִּי, וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה שֶׁל מְדַבְּרֵי הֵם בִּיצָה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, וְנִמְצָא שְׁשָׁה לָנוּ שְׁשָׁה לְגֻגִין לְחֻשְׁבוֹן לֹג שְׁשָׁה בִּיצִים שְׁהוּ קַב וּמְחֻצָּה יְרוּשְׁלַמִּיִּים וְהֵינּוּ דְּנִקְטַת קַב וּמְחֻצָּה, כִּיצַד הָרִי שְׁהִי לָנוּ ז' לְגֻגִין וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה מְדַבְּרִיִּים טוֹל מִן הַז' לְגֻגִין ו' לְגֻגִין וְהו' לְגֻגִין גְּכֻנְסִים בְּחֻמְשׁ נִשְׂאָרוּ לֹג וּבִיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה וְהִלּוֹג שְׁהוּא ו' בִּיצִים גְּכֻנְסִים בְּחֻמְשָׁה בִּיצִים, וְהַבִּיצָה וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה גְּכֻנְסִים בְּבִיצָה וְנִמְצָא שְׁשָׁה לָנוּ ה' לְגֻגִין וְשְׁשָׁה בִּיצִים שְׁהוּא לֹג הָרִי קַב וּמְחֻצָּה: מְשֻׁהַגְּדִילוּ הַמִּדּוֹת וְכו' פִּי כְּשִׁבְּאוּ לְצַפּוֹרֵי הוֹסִיפוּ עַל הַמִּדּוֹת שְׁתוֹת יוֹתֵר מִן הִירוּשָׁלַמִּיּוֹת וְהָיוּ שְׁשָׁה לְגֻגִין יְרוּשְׁלַמִּיִּים גְּכֻנְסִים בְּחֻמְשָׁה דְּצַפּוֹרֵי וְהֵינּוּ דְּקָאֵמַר חֻמְשַׁת רְבִיעִים קַמַח חֵיבִין בְּחֻלָּה פְּלוּמַר חֻמְשָׁה רְבַעִי קַב דְּהֵינּוּ ה' לְגֻגִין שְׁהַקֵּב ד' לְגֻגִין וְרֹבַע הַקֵּב הוּא לֹג נִמְצָא שְׁה' רְבַעִי קַב הוּא ה' לְגֻגִין: ר' יוֹסִי אוֹמַר חֻמְשָׁה פְּטוּרִין חֻמְשָׁה וְעוֹד חֵיבִין.

פִּי מְשׁוּם דַּס"ל לר' יוֹסִי דְּבִיצֵי מְדַבְּרֵי הָיוּ גְּדוּלִים מְשֻׁלְּנוּ אֲחָד מְעַשְׂרִים וְהִילְכָהּ לַב' בִּיצִים יֵשׁ לָנוּ לְהוֹסִיף אֲחָד וּבְעוֹמֵר מְדַבְּרֵי הָיוּ מ"ג בִּיצִים וְחוֹמֶשׁ בִּיצָה, א"כ לר' יוֹסִי צָרִיף לְהוֹסִיף עַל אֵלוּ בִּיצִים יְרוּשְׁלַמִּיִּים אוּ צַפּוֹרִיִּים שְׁנַיִם וְיוֹתֵר מְעַט לְפִי שְׁהָיוּ גְּדוּלִים אֲחָד מְעַשְׂרִים וְהֵינּוּ דְּקָאֵמַר חֻמְשָׁה וְעוֹד כְּלו' חֻמְשָׁה לְגֻגִין וְעוֹד: מְלֹא הֵינּוּ מִיָּם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקָנָה.

פירש"י ו"ל שנים עשר לוגין פוסלין אם נפלו לתוך קודם שנשלם השיעור ואפי' המשיך אחריהם אלף סאה: שחייב אדם כו'. פלומר הין, והין אינו לשון משנה אלא לשון תורה וכן פי' הרא"ה ו"ל, והין הוא שלישת קבין ונהיה לי' למימר הכין ולא הין דלשון תורה, דלשון חכמים לחוד ולשון תורה לחוד, וי"מ דנקט הין לפי שהיא מדה גדולה האמורה בתורה בלח: שמאי אומר כל הנשים דיין שעתן.

הילל ואידך אומר מפקידה לפקידה ואפי' לימים הרבה ונחכמים אומרים לא פדברי זה ולא פדברי זה אלא מעת לעת ממעט על יד מפקידה לפקידה ומפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת, וה"פ כל הנשים דיין שעתן אם נגעה בטירות ואח"כ ראתה טמא די לטמא הטירות למפרע שעה אחת ותו לא, הילל אומר מפקידה לפקידה, אם בדקה באחד בשבת וראתה טהור ואח"כ בדקה ביום רביעי וראתה טמא כל טירות שנגעה ביני ביני ואפי' אותן שנגעה באחד בשבת טמאות שאני אומר עם סילוק ידיה ראתה והעמידוהו כותלי בית הרחם, ואפי' לימים הרבה פלומר אפי' בדקה היום ומצאה טהור ולימים מרובים בדקה ומצאה טמא כל, טירות שנגעה מבדיקה ראשונה לבדיקה אחרונה טמאות, שאני אומר עם סילוק ידי ראתה, ונחכמים אומרים לא פדברי שמאי דמיקל טפי ולא פדברי הלל דמחמיר טפי אלא שני זמנים הונכרו בה דהיינו מעת לעת ומפקידה לפקידה ולהלן אחר הקל שבהן אם מפקידה לפקידה יותר על מעת לעת הלא אחר מעת לעת ואם מעת לעת יותר על מפקידה לפקידה הלא אחר הפקידה הא כיצד הרי שבדק' בא' בשבת וראתה טהור ואח"כ ביום ו' בבקר בדקה ומצא' טמא אין הטירות טמאות למפרע אלא אותן שנגעה מיום חמישי בבקר דהיינו מעת לעת ותו לא, והיינו דקאמרי' מעת לעת ממעט זמן על יד פלומר אחרי מפקידה לפקידה, וכן נמי מפקידה לפקידה ממעט על יד מעת לעת כיצד הרי שבדקה ביום ששי בבקר ומצאה טהור ולערב בדקה ומצאה טמא אין לטמא הטירות שנגעו מאמש בערב דהיינו מעת לעת אלא די לטמא הטירות משעה שבדקה ומצאה טהור דהיינו ביום ששי בבקר ותו לא דאזלי' בתר פקידה דהוא קל יתר מעת לעת והיינו דקאמרי' מפקידה לפקידה ממעט זמן אחרי מעת לעת: והא איכא הילל אומר לסמוך.

פי' דאמרי' התם במס' חגיגה דהילל אומר מותר לעשות סמיכה על ראשי קרבנות ביו"ט, שמאי אומר שלא לסמוך משום דהנה לי' פרוכב ע"ג בהמה: שמונים שנה עד שלא נחרב הבית גזרו טומאה על ארץ העמים ולא גרסי' ועל פלי זכוכי' דא"כ אדלעיל דאמרי' דיוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים גזור ואנן לא קשיא לן מהא דשמוני' שנה אלא מטומאת ארץ העמים ובהא הוא דפרקי' אינהו גזור אגושא ולא פרקי' מידי בכלי זכוכית דאלמא משמע דמהא לא קשיא לן מידי אלא ודאי לא גרסי' הכא ועל פלי זכוכית, ובהו יש ליישב גרסת הספרים למעלה דגרסי' שפיר בהא דיוסי יועזר ועל פלי זכוכית ולא כמו רבים שהעבירו עלי' קולמוס וכמו שכתבו למעלה, כנ"ל: [ע"ב] ועל ספק מי רגלי אדם שפנגד מי רגלי בהמה.

פירש"י ו"ל דאע"ג דאיכא תרי ספיקי דהו"א מדהני דבהמה הני נמי דבהמה ואת"ל דאדם גינהו אפתי איכא למימר שמא מטהור היו ולא מזב וכינון שכן מירגלי בהמה דנקט לרבותא נקטינהו, והנכון מה שפי' הרא"ה ו"ל דדוקא נקט מי רגלי בהמה דהשתא

מינכרא מילתא דהני הווי דאדם פי איכא מי רגלי בהמה בהדיהו דאי לא הווי בהדיהו מי רגלי בהמה הווי תרי ספיקי ואזלינו לקולא דשמא דבהמה ניהו ואפי' תמצא לומר דאדם שמא מטהור הווי אבל השתא דאיכא דבהמה תישי' דאלו הם דאדם המתמר אחר' והוא ה' זב: הגפת והמור בכלי זכוכית.

פירוש דאדם מקפיד עליהו משום דדביקי טובא ולאפוקי שאר מילי דלא מקפיד עליהו משום דלא דביקי בכלי זכוכית שהם חלקים ולא הוי חציצה: מטמא משום ר' מאיר. פי' מטמא מכאן ולהלאה אבל אם נטמא קודם שנשבר לא חזר לטומאה ישנה דהא ס"ל דכלי זכוכית בכלי חרס דמו ומה כלי חרס אחר שנשבר שוב לא חזר לטומאתו אף כלי זכוכית כן ואע"ג דר' מאיר סבר הכל הולך אחר המעמיד ודיניהו בכלי מתכות שחזרין לטומאתן ישנה לא משוי' להו לגמרי אחר המעמיד אלא אין דינו בכלי חרס לגמרי ולא בכלי מתכות, תדע דהא כלי חרס שניקב וסתמו לא מקבל טומאה מכאן ולהבא כדתניא בתוספתא דכלים חרס שפירש מן החבית ומן הקדירה אם מקבל פשיעור טמא כלומר פשיעור השנוי שם במס' פלים, ואם לאו טהור, ניקב וסתמו בזפת טהור שפלי חרס שטיהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם נראה לי פי' ואפי' הטיפו באבר אינו מקבל טומאה מכאן ולהבא מה שאין כן בכלי זכוכית, וזפת דנקט אורחא דמלתא נקט דאם איתא דמקבל טומאה מכאן ולהבא פי' סתים לי' באבר היכי קתני שאם טיהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם דהא איכא טומאה, ולא בכלי מתכות דהא דיניהו בכלי חרס לגמרי אי לאו שהטיפו באבר, והא דאמרי' התם בפ"ב דכלים ומייתי לה הכא כלי עור כלי עצם כלי זכוכית נשברו טהרו חזר ועשה מהם פלים מקבלין טומאה מכאן דמשמע אע"ג דלית בה אבר מטמא מכאן ולהבא, התם מיירי בשחזרו לכבשן והתיכן ופנים חדשות באו כאן אבל אם ניקב דינו בכלי חרס והיינו דמטהרי רבנן דלית להו הכל הולך אחר המעמיד: אלא מעתה לא ליטמו מגבן.

פי' כיון דשוינהו רבנן בכלי חרס לא ליטמו מגבן דהא כלי חרס דעלמא נמי אין מיטמאין מגבן דתנו כלי נתר וכלי חרס טומאתן שנה מיטמאין ומטמאין באוירן ומיטמאין מאחוריהן ואין מיטמאין מגביהן וכו' ובכולהו גרסי' מיטמאין בר מחדא דהיינו ומטמאין באוירן וכן גרסי' רש"י ז"ל ופי' ז"ל ש'מקבלין טומאה מן האויר אם נתלית הטומאה באויר וגם מטמאין מן האויר אם תלה אוכלין באויר ואע"פ שלא נגעו בפלי וכן מקבלין טומאה מאחוריהן אם נכנסה טומאה במקום חקק בית מושבם כדרך שעושין לכלי עץ ואין מקבלין טומאה מגבן כמו שכתב ז"ל.

אבל הר"ז הלוי ז"ל גורס מיטמאין ומטמאין מאוירן ומטמאין מאחוריהן ואין מיטמאין מגביהן ושבירתן מטהרתן ופי' ז"ל דליכא חילוק בין אחוריהן לגביהן דהכל אחד ומקבלין טומאה מאוירן וגם מטמאין אחרים מאוירן וזה פשוט בכל מקום, ומטמאין מאחוריהן כלומר לאחרים הנוגעים בהן והיינו מגביהן דליכא חילוק בין גביהן לאחוריהן אלא דנקט לישנא דאחוריהן לרבויה טומאה לאחוריים אפי' היכא דלא מקרי גבן כגון אונגו ואזנו דאי קתני ומטמאין מגבן הנה אמינא דאין אונגו ואזנו מטמאין לאחרים הנוגעים בהן דאין אונגו ואזנו בכלל גבן אבל השתא דקתני מאחוריהן הווי בכלל או גנו ואזנו, א"נ דמשום הכי קתני אחוריהן משום דכלי שנטמא תוכו ואונגו בצדו באוכלין

שִׁינָה לְמִימַר לְשׁוֹן אַחֲרָיִים כְּלוּמַר גְּבוּ אַחֲרֵי לְטֹנְמָא שְׂבִפְנִים אֲבָל כְּשָׂא לְקַבֵּל טֹנְמָא לְכַתְחִילָה שִׁינָה לְמִימַר לְשׁוֹן דְּגַ' תְּדַע שְׂאֵם נְטָמָא הִפְלִי מְאֹוִירוּ נְטָמָא כְּלוּ וְאַפְּי' אַחֲרָיו דְּהִינְנוּ גְבוּ לְטָמָא אַחֲרִים דְּאֲמָרִי בְּמַס' בְּרֻכּוֹת שְׂמָא יְטָמְאוּ מְשַׁקֵּין שְׂאֲחֲרֵי הַכּוּס מְחַמַּת הַכּוּס וְיַחֲזִרוּ וְיְטָמְאוּ אֶת הַיָּדִים, וְעוֹד תִּנְיָא בְּסִפְרֵי מְרֻבָּה מִדַּת לְטָמָא מִמִּדַּת לְטָמָא שְׂהוּא מְטָמָא אַחֲרִים מְאֲחֲרִיָּהֶם וְאִינוּ מְיֻטְמָא מְאֲחֲרָיו, כִּי אֵלָא מִתּוֹכוּ.

וּא"ת וְהָא כְּתִיב כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יְטָמָא דְּמִשְׁמַע תּוֹכוֹ הוּא דְּהוּא טָמָא אֲבָל גְּבוּ לֹא וְאִינוּ מְטָמָא וּי"ל דְּלֹא לְמַעוּטֵי גְבוּ הוּא דְּאֵתָא אֵלָא לְרַבּוּיֵי טֹנְמָא לְתוֹכוֹ לְטָמָא אַחֲרִים אַע"פ שְׂלֵא נִגְעָה הַטֹּנְמָא אֵלָא בְּאֹוִיר דְּתוֹכוֹ דְּהַתּוֹרָה הַעֵידָה עַל כְּלֵי חָרָס וְאַפְּי' מְלֵא חֲרָדֵל: [דַּר ט"ז ע"א] וְאִינוּ מְיֻטְמָאִין מִגְּבִיָּהֶן.

כִּי שְׂאֵם נִגְעָה שְׂרָץ מִגְּבִיָּהֶן אִינוּ מְקַבְּלִין טֹנְמָא וְתוֹכָן טְהוֹר וְהִכִּי אֵימָא בְּבִכּוּרוֹת פָּרָק עַל אֵלוּ מוּמִין כְּלֵי חָרָס שְׂנֻטְמָא תּוֹכוֹ נְטָמָא כְּלוּ נְטָמָא גְבוּ לֹא נְטָמָא כְּלוּ: עֲבָדוּ בְּהוּ רַבְּנָן הַיְכִיָּרָא וְכו'.

כִּי חִילְקוּ חֲכָמֵי בְּטֹנְמָא כְּלֵי זְכוּכִית מְטֹנְמָא כְּלֵי מִתְּכּוֹת שְׂהִיא דְּאֹרְיִיתָא וְאַמְרוּ שְׂלֵא יְהוּ פְּשׁוּטֵי כְּלֵי זְכוּכִית מְקַבְּלִין טֹנְמָא וְכו' וּא"ת וְהָא בְּלֹא הִכִּי מִינְכְּרָא מִקְּלָתָא דְּהָא אִינוּ כְּלֵי זְכוּכִית חוֹזְרִין לְטֹנְמָאָתָן יְשֻׁנָּה, וּי"ל דְּמִשּׁוּם טֹנְמָא יְשֻׁנָּה לֹא מִינְכְּרָא מְלִתָּא דְּטֹנְמָאָתָן דְּרַבְּנָן דְּאִיכָּא לְמִימַר דְּכִי הִכִּי דְּטֹנְמָא כְּלֵי מִתְּכּוֹת דְּאֹרְיִיתָא הִכִּי נְמִי כְּלֵי זְכוּכִית אֵלָא כִּינּוּ דְּטֹנְמָא יְשֻׁנָּה דְּרַבְּנָן בְּהָא גְּזָרוּ וּבְהָא לֹא גְּזָרוּ: [ע"ב] הוּאִיל וְנִרְאָה תּוֹכוֹ כְּבָרוּ.

כִּי שְׂנִרְאָה תּוֹכוֹ מִבְּחוּץ דְּרָף דְּכַפּוּתֵי, וְהִילְכֵּהּ לֹא חָשִׁיב גַּב אֵלָא תוֹף וּגְבוּ יֵשׁ לוֹ דִּין תּוֹכוֹ, וְהַשְׂתָּא דְּאֵתִינּוּ לְהִכִּי לִיכָּא לְמִפְּרָף לְרַב אֲשִׁי אֵלָא מַעֲתָה דְּשׁוּיָנָהוּ רַבְּנָן כְּכֵלֵי חָרָס לִיְצֵלוּ בְּצָמִיד פְּתִיל אֵלְמָה תִּנּוּ אֵלוּ כְּלִים מְצִילִין בְּצָמִיד פְּתִיל כְּלֵי גְלָלִים וְכֵלֵי אֲבָנִים וְכֵלֵי חָרָס וְאֵלוּ כְּלֵי זְכוּכִית לֹא קִתְּנֵי אֵלָא הוּאִיל וְאִינוּ לוֹ דִּין גַּב לֹא מְצִי לְאִיְצוּלֵי בְּצָמִיד פְּתִיל, וְנִרְאָה לִי דַּה"ה דְּמַעֲיָקְרָא כִּי הָנָה ס"ד דִּישׁ לוֹ דִּין גַּב וְאַפְּי' הִכִּי שׁוּיָנָהוּ רַבְּנָן כְּכֵלֵי חָרָס דְּמְצִי לְאִקְשׁוּיֵי אֵלָא מַעֲתָה לִיְצֵלוּ בְּצָמִיד פְּתִיל כִּי הִכִּי דְּאִקְשִׁי אֵלָא מַעֲתָה לֹא תְּהָא לְהוּן טְהֵרָה בְּמִקְוָה וְכוּ נְמִי בְּסֻמוּף לֹא לִיְטָמוּ מִגְּבָן אֵלָא דְּעַדִּיפָּא מִיָּנָה אִקְשִׁי לִי, אֵלָא דְּאִפְתִּי אִיכָּא לְמִפְּרָף לְרַב אֲשִׁי אִי כְּכֵלֵי חָרָס דְּמוּ לִיְטָמוּ מְאֹוִירוּן אֵלְמָה תִּנּוּ כְּלֵי נִתְרָ וְכֵלֵי חָרָס וְכו' הָא כְּלֵי זְכוּכִית לֹא.

וּי"ל דְּעֲבָדוּ רַבְּנָן הַיְכִיָּרָא כִּי הִכִּי דְּלֹא לִימְרוּ דְּטֹנְמָאָתָן דְּאֹרְיִיתָא וְלִשְׁרוּף עֲלִיָּהוּ תְּרוּמָה וְקִדְשִׁים, וּא"ת עוֹד וּמֵאֵי הַיְכִיָּרָא אִיכָּא בְּהִכִּי דְּאִכְתִּי אִיכָּא לְמִימַר דְּטֹנְמָאָתָן דְּאֹרְיִיתָא וְהָא דְּלֹא מִיטְמוּ מְאֹוִירוּן מִשּׁוּם דְּדָמוּ לְכֵלֵי מִתְּכּוֹת שְׂאִינּוּ מְיֻטְמָאִין מְאֹוִירוּן, וּי"ל דְּאִי מִשּׁוּם הָא לֹא קִשְׂיָא דְּכִינוּ דְּפְשׁוּטִיָּהֶן טְהוֹרִין לִיכָּא לְמִימַר דְּדָמוּ לְכֵלֵי מִתְּכּוֹת: מַעֲשֵׂה בְּשִׁלְצִיּוֹן הַמְּלַכָּה וְכו'.

הַנִּיחָא לְמֵאֵן דְּאֲמַרְלָא לְכָל הַטֹּנְמָאוֹת וְכו' כְּתִב רַש"י ו"ל לֹא יְדַעְנָא הִיכָּא וְהַר"ז הַלּוּי ו"ל כִּי דְּמִשְׁנָה הִיא בְּמַס' כְּלִים סִיפָּא דְּהָהוּא דְּלַעִיל דְּכֵלֵי מִתְּכּוֹת: אִיכָּא בִּינְיָיָהוּ דְּרַבְּפִינָהוּ מִיְרָצָף, י"מ דְּשְׂמָא לֹא יִקְבְּנוּ לִיכָּא דְּבִשְׁלָמָא בְּשִׁהֲתִיכּוּן דְּהִינְנוּ שְׂעוּשָׂה בְּהוּן נֶקֶב וְאַח"כּ מְחַבֵּר בְּאוֹתוֹ נֶקֶב כְּסָף שְׂקוּרִין שׁוּלְדִי"ר בְּלַעַז בְּכִי הָא אִיכָּא לְמִימַר שְׂמָא

לא יקבנו בכדי טהרתו דמימר אמר מה לי נקב גדול מה לי נקב קטן ואמי לטהרינהו
בנקב שאין בו מוציא רמון אבל השתא דרצפינהו מירצף שהתיכון לגמרי ליפא למגזר
אבל משום טבילה בת יומא איפא, וי"מ איפא דשמא לא יקבנו איפא דמה לי פולו'
שבור מה לי נקב קטן אבל משום טבילה בת יומא ליפא משום דכלי אחד הוא זה לגמרי
וניפר עשייתו ולא ניפר בו יושנו ופנים חדשות פאו לקאן לגמרי: אחד פלים גדולים
ואחד פלים קטנים.

פ"י ורבותי' משום פלים גדולים דאע"ג שהם גדולים שמקבלין מ' סאה בלח שהוא
כוריים ביבש ומתוך גדלן אינן מקבלין טומאה אפי' הכי לענן שאיבה חשיבי פלים: אי
הכי לר' יוסי בצרי להו.

פ"י דלא הוה י"ח גזירות, אמר רב נחמן בר יצחק בנות כותים נדות מעריסותן בו ביום
גזרו פ"י דלא דרשו כותים ואשה בין גדולה בין קטנה, וא"ת ולר' מאיר נמי הכין אית
לי דבו ביום גזרו על בנות כותים וא"כ לר' מאיר נמי איפא למיפרה נפיש להו
כדאקשינו לקמן וי"ל דכיון דאפתי לא חשבינהו לכולהו י"ח דבר ולא סיגימי' לא אקשי
עד דחשבינהו וסיגימינהו, וא"ת א"כ לא ליקשי לר' מאיר מהאי טעמא, וי"ל דכיון דאיהו
לא חשיב ההיא דצנור בהדיא דהנה לי' לאחשובי אידך בדוקתה משום הכי אקשי' לי'
לאלתר: פל המטלטלין מביאין את הטומאה על האדם בעובי המרדע.

י"מ מרדע שהוא דרבן וי"מ שהוא עץ שאין לו בית קיבול והוא מן פלי האפרים ולא
נהירא וי"מ שהוא של ברזל שקורין ריי"ה שעובדין בו האדמה וגם זה אינו נכון, אלא
המחנור שהוא של עץ ויש לו בית קיבול שנקנס שם הברזל והשתא ודאי טמאהו חכמים
את האדם להיות טמא טומאת שבועה כדין יושב בבית עם המת פיצד אם ראשו של מרדע
איהל במת וראשו האחר איהל באדם או בכלום טמאים טומאת שבועה אע"פ שאין בעובי
המרדע אלא שליש טפח משום דגזרו חכמים על הקיפו שצריף חוט טפח להקיפו משום
עוביו דמימר אמרי מה לי הקיפו מה לי עוביו וכיון שיש בהיקפו טפח ואין לו דין אהל
הכי נמי בעוביו, ולא היא דכל היכא שיש בעוביו טפח יש לו דין מדאורייתא דכל שיש
בעוביו טפח יש בהיקפו ג' טפחים וכל שיש בהיקפו טפח יש בעוביו שליש טפח וכן
מוכח במס' סנפה בשמועה דסנפה העשויה ככבשן ור' טרפון דאיתי עלה משום שנגע
המרדע שהוא אב הטומאה באדם ולא משום אהל ה"ה דאית לי' שהוא טמא טומאת
שבועה ולא דנפקא לן מידי לגבי טומאה דאיכר אלא דאי משום אהל הוא אע"פ שאין
המרדע נוגע באדם הוא טמא טומאת שבועה ועל זה תמה ר' טרפון דהיאף אפשר שיאמרו
חכמים שדבר אחד שאין בעוביו טפח? טמא טמאת אהל אלא ונדאי טעה השומע ולא
משום אהל אתו עלה אלא משום נגיעתו במרדע, ור' עקיבא פא לומר שאם הוא נוגע
במרדע טמאהו חכמים משום אהל, ונפקא מינה לגילוי דנזיר שיגלח הנזיר עליו ומשום
גזירה שיארהו טמא טומאת שבועה וסברי שיש בעובי המרדע טפח ומשום אהל הוא
נאפ"ה אין הנזיר מגלח עליו ויבואו לטעות באהל גמור שלא יגלח הנזיר עליו ולא דעי
דמשום נגיעת המרדע הוא דחרב הרי הוא כחלל ולא משום אהל ואין הנזיר מגלח עליו
אבל היכא שאין המרדע נוגע עליו אין אדם וכלים טמאין כלל עד שיהא במרדע פותח

טפח פלומר מקום לפנותו וליפגס שם הטפח, זו היא שיטת הרמב"ן ז"ל: [דף י"ז] כיום שעשו בו את העגל.

פ"י ובת"ר הכי הדרו ואיפלו ביה תלמידיהו בתרייהו ובת"ר הכי השוו ביה וכדאמר' לעיל גבי ידים: מאי טעמא אמר זעירי כו'. פ"י מאי טעמא הוכשר ומאי טעמא הוי דבוצרין בטקרה ואמר זעירי אמר רב חנינא גזרה שמה יבצרו בקנפות טמאות, פ"י והשתא הוי משקה טמא וכינן דטמא חשוב להכשיר ואפי' שלא לרצון: הא ניחא למאן דאמר כלי טמא מחשב משקין.

פ"י רש"י ז"ל לא ידענא היכא. והר"ז הלוי ז"ל פ"י דתוספתא היא במס' מכשירין, אלא למ"ד אין כלי טמא מחשב משקין מאי איכא למימר וה"ה דמצוי לאקשוני אם כן מוסק גמי אלא דעדיפא מינה אקשי לי בקנפות מזונפות.

פ"י משום דהשתא ניחא לי באותו משקה היוצא משום דמשתמר הוא והלכך גזרי' שאינן מזונפות, אטו מזונפות והלל לא גזור, ומיהו אפי' לשמאי דוקא בוצר ולא מוסק דמוסק מיא בעלמא הוא ולא ניחא לי: גזירה משום הנישוכות פ"י ר"ח ז"ל פשאדם נושא בפיו או בידו הגרגרים כדי לאוכלו ונוטפין ממנו משקין אע"ג דאזיל לאבוד מינח ניחא לי כיון שהוא הפירות: [ע"ב] אף גדולי תרומה בו ביום גזרו.

פ"י זרעה אדם שלא תהא בטלה בזריעתה אלא שתהא תרומה ככראשונה: אי חשידי אפרושי גמי לא אפרשו. פלומר דכיון דאית להו תקנתא כשמואל דאמר חטה אחת פוטרת אתהכרי והיכא דעבדי הכי לא אכלי טבלים למה להו לאפרושי תרומה ומדחזינן דמפרישי ליכא למיחש שמה יזרעו תרומה דעדיפא מינה מצו עבדי לפוטרנה כשמואל: אי הכי לר' מאיר תשסרי הוינן אונקלין וכלים כחזאי חשיב להו.

ה"ג רש"י ז"ל ופי' להו ז"ל כן ט' דאלו פוסלין את התרומה וב' דאין קורין ואין פולין הרי י"א פשו להו שבועה והם צנור ומרדע ובנות פותים ובוצר לגת וגידולי תרומה ונותן כיסו הרי י"ז ופתן ושמן ויין ובנותיהן חשיב לכולהו כחד כיון דמשום חד טעמא הוא דהיינו משום ע"ג, ולר' יוסי שפוחת הא דצנור מוסיף הא דתינוק פותי שמשמא בזיבה ור' מאיר דאיבעי למימני הא דתינוק פותי בהדי י"ח דבר קא חשיב אונקלין וכלים שנטמאו במשקין חד וליכא אלא שמונה שפוסלין את התרומה.

וכן פרישנא במתני' אין קורין ואין פולין בכלל י"ח דבר הו, והרב ז"ל אזיל לטעמי' דמפרש הא דאמר' י"ח דבר גזרו ובי"ח נחלקו דדבר אחד הו דאיתן י"ח דברים שגזרו עליהם במחלוקת היו אלא שנמנו ונמצאו ב"ש רבים ומשום כך חזרו ב"ה מדברייהם.

והרא"ה ז"ל גריס אונקלין ומשקין כחדא חשיב להו. ופי' להו ז"ל כן אונקל ראשון ואונקל שני אחד, ושונה משקין טמאין ב', ובא ראשו ורובו במים שאובין ג', וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשת לוגין מים שאובין ד', והספר ה', והידיים ו', והאונקלין ז', והכלים שנטמאו במשקין ח', ומניח כלים תחת הצנור ט', ובנות פותים י', ומרדע י"א, ובוצר לגת י"ב וגידולי תרומה י"ג, ומי שהחשיף לו בדרך י"ד, ופתן ט"ו, ויין ט"ז, ושמן י"ז, ובנותיהן י"ח, ולר' יוסי דפליג בההיא דצנור בציר להו ולא הו אלא שבסרי ומנה להשלימן לי"ח הא דאמר רב בר יצחק גזרו על תינוק פותי שישמא בזיבה, אבל דר'

עֲקִיבָא דְלַעִיל לָא קִשְׁיָא לר' טַרְפוֹן דְּבַתֵּר דְּשִׁמְעָה קַבְלָה דְּהֵכִי אֹרְחִין בְּהַדִּי ר' עֲקִיבָא, ור' מֵאִיר דְּמֵנִי הָא דְּתִינּוֹק כּוֹתֵי בְּהַדִּינְהוּ קָא חֲשִׁיב אֲכַלִּין טְמֵאִין וְשׁוֹתָה מִשְׁקִין טְמֵאִין בְּחַד דְּהֵכִי אֲמַרִי לַעִיל הֵינּוּ הָךְ וְסָבִירָא לִי דְּכַוְלָה חֲדָא גְזִירָה הִיא וְלֹא אִיכְפַת לִי הָא שְׂכִיחָא דְּאֲמַרִי לַעִיל, וְיֵשׁ מוֹנִין הָא דְּאֹנְכֵל רֵאשׁוֹן וְאֹנְכֵל שְׁנֵי בְּתַרְתֵּי, וּפְתוֹן וְשִׁמְנֵן בְּחַד, וּמ"מ לְתַרְתֵּי פְּרִוּשָׁא לָא קָא חֲשִׁיב הָא דְּאִין קוֹרִין וְאִין פּוֹלִין בִּי"ח דְּבָרִים שְׁגָזְרוּ וְיִהְבִּי טַעְמָא מְשׁוּם דְּהָא דְּאִין קוֹרִין וְאִין פּוֹלִין הִיוּ בְּמַחְלֻקְתָּא תַּחְלָה אַע"פ שְׁהָוּשׁוּ אַחַר כּוֹן וְחָזְרוּ בְּהוּ, וְלֹא נְהִירָא דְּהָא חֲזִינּוּ דְּקָא חֲשִׁיב הָא דְּצַנּוֹר וְהָא דְּבוֹצָר לַגַּת שֶׁהִי בְּהֵם מַחְלֻקְתָּא בְּתַחְלָה וְאַחַר שְׁחָזְרוּ בְּהוּ קָא חֲשִׁיב לְהוּ, וְהִנְכוּן פִּי רַשְׁי"ו ל: מִתְּנִי ב"ש אֹמְרִים אִין שׁוֹרִין דִּין וְכו'.

פִּי שְׁשׁוֹרִין הֶעֱפָצִים בְּמִים אוֹ סְמִינִין כְּדִי לְצַבּוֹעַ בְּאוֹתָן הַמִּים, וְטַעְמָא דְּב"ש כְּדִי שְׁלֹא תַגְמַר הַמְּלֵאכָה בְּשִׁבְתָּ ע"י פְּלִין דְּאִית לְהוּ לְב"ש שְׁבִיתָת כְּלִים כְּדָאִי בְּגַמְרָא: [דף י"ח ע"א] גַּמ' מֵאֵן תִּנָּא נְתִינַת מִים לְדִין זֹו הִיא שְׁרִייתָו פִּי וּבִין ב"ש וּבִין ב"ה אִית לְהוּ דְּבִשְׁרִייתָ מִים זֶהוּ עֲשִׂיתָו אַע"ג דְּלֹא עֲבִיד לְהוּ גִיבּוֹל דְּהֵינּוּ שְׁיַעֲרַב הַכֹּל בְּכַף אַחַת וְהִילְכֵךְ אִם נָתַן בּוֹ מִים מִכְּעוֹד יוֹם וְנִשְׁרָה כְּדִי שְׁיַעוֹר שְׁרִייתָו אִפִּי לְב"ש שְׁרִי וְאִי גְבִיל אִינְשׁ יִתִּי בְּשִׁבְתָּ לָא מִיחְתִּיב חֲטָאת מְשׁוּם דְּלֹא קָא עֲבִיד מִיְדֵי דְּכָבֵר הִי עֲשׂוּי, וְא"נ אִם בְּתַחְלָה שְׁרָה מִים לְדִין בְּשִׁבְתָּ חֲתִיב חֲטָאת אַע"פ שְׁלֹא גְבִיל מְשׁוּם דְּשְׁרִייתָ דִּין הֵינּוּ חִיבּוֹ לְגַמְרִי בְּלֹא גִיבּוֹל וּבְלֹא מְלֵתָא אַחֲרִיתִי מְדַאֲסְרִי לִי ב"ש עִם חֲשִׁיכָה דְּאִי לָא הָוִי חִיבּוֹ עַד שְׁיִגְבֵּל אִמְאִי קָא אֲסָרִי ב"ש הָא לָא קָא עֲבִיד מִיְדֵי הַכְּלִים דְּלֹא תַגְמַר הַמְּלֵאכָה עַד שְׁיִגְבֵּל, וּמָה דְּנֻקַּט מֵאֵן תִּנָּא נְתִינַת מִים לְדִין וְכו' וְאַע"ג דְּמִתְּנִי קַתְּנִי לְהַ בְּלִשׁוֹן שְׁרִי מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּבִשְׁרִי חֲתִיב אֲשַׁתְּכַח דְּבִנְתִינַת מִים חֲתִיב דְּלִיכָא מַעֲשָׂה אַחַר דִּידִין, וְלֹא דְּמֵי לֵאִין מוֹכְרִין וּמְשִׁאִילִין וּמְלוּוִין וְנוֹתְנִין דְּאֲסָרִי אַע"ג דְּלֹא שְׁיַיֵּךְ חִיבּוֹא דְּאוֹרִייתָא דְּהֵתֵם טַעְמָא אַחֲרִינָא אִיכָא מְשׁוּם [מְרֵאִית הָעִין:] וְהַשְׁתָּא דְּאֲמַר רַב הוֹשַׁעְיָא וְכו' הָא מֵנִי ב"ש הִיא וְלְב"ש לָא שְׁנָא בִּין עֲבִיד מַעֲשָׂה לְלֹא עֲבִיד מַעֲשָׂה, פִּי דְּלִדְדֵהוּ כְּוָלְהוּ אֲסִירִי מְשׁוּם דְּהָא אֲסָרִי בְּאוֹנִין דְּמִתְּנִי וְלְב"ה בִּין עֲבִיד מַעֲשָׂה בִּין לָא עֲבִיד מַעֲשָׂה שְׁרִי, וְלִדְדֵהוּ מְוֹתֵר לְתַת חֲטִים לְתוֹף רַחֲטִים שְׁל מִים לְמֵאֵן דְּלֹא חֲנִישׁ לְהַשְׁמַעַת קוֹל: [ע"ב] כְּגוֹן דְּמִנְחֵי אַאֲרַעָא.

פִּי וְכִינּוֹן דְּלִיכָא מְשׁוּם שְׁבִיתָת כְּלִים וְלֹא מִתְּעַבְדָּא מְלֵאכָה בְּשִׁבְתָּ בְּיָדִים כְּלִל אֲלֵא מִמִּילָא שְׁרִי. הָא כֹּל הִיכָא דְּמִתְּעַבְדָּא מְלֵאכָה בְּיָדִים בְּשִׁבְתָּ וְאַפִּי ע"י כּוֹתֵי אֲסָרִי ב"ש כְּגוֹן כְּלִים לְכוּבֵס וְעוֹרוֹת לְעַבְדָּן כּוֹן פִּי הִרָא"ה ו"ל: דְּמַפְקַר לְהוּ אַפְקוֹרִי.

פִּי שְׁנַפְסָדִים כְּלִים אֵלוּ בְּמִלְאֲכָתָן וּמְפָקִירָן וְיוֹצֵאִין מִתּוֹרַת כְּלִים וְלֹא מִקְרוּ כְּלִים: וְדִילְמָא מַגִּיס. פִּי וְחֲתִיב מְשׁוּם צוּבַע וְאַפִּי בְּעַקּוֹרָה שְׁעַל יְדֵי הַגְּסָה הוּא קוֹלֵט אֶת הָעֵין יָפָה: הִיא קְדֵרָה חֲתִייתָא אִי בְּשִׁיל שְׁפִיר דְּמִי בְּשִׁיל וְלֹא בְּשִׁיל אֲסוֹר י"מ אִם נִתְבַּשֵּׁל כֹּל צָרְכָה שְׁפִיר דְּמִי לְהַנִּיחָה דְּתוֹ לָא בְּעֵיָא חֲתוּי, בְּשִׁיל וְלֹא בְּשִׁיל כְּלוֹמַר שְׁלֹא נִתְבַּשֵּׁלָה כֹּל צָרְכָה אֲסוֹר דְּשִׁמָּא כְּוֹנְתָו לְאֲכֵלָה בְּלִילָה וְאַתִּי לְחֲתוּי, וְכֹן נִרְאָה שְׁפִי רַשְׁי"ו ל, אֲלֵא שְׁקֻשָּׁה לִי דֹא"כ הִיכִי קָרִי לְהַ קְדֵרָה חֲתִייתָא, אֲלֵא הִנְכוּן בְּשִׁיל כְּמֵאֲכַל כּוֹן דְּרוֹסָאִי בְּשִׁיל וְלֹא בְּשִׁיל כְּמֵאֲכַל כּוֹן דְּרוֹסָאִי: בְּשִׁרָא דְּגַדְיָא וְשְׁרִיק שְׁפִיר דְּמִי.

פי' דאיפא תרתי למעליותא דהוא בשרא דגדיא. וקשני' לי' זיקא ולא אתי לחתוני ועוד דשריק דהיגנו שנתן טיט בפי התנור סביב פסויו דאינו מוכן לחתות ואדקהי וקהי מידכר, דברחא ולא שריק אסיר, פי' דאיפא תרתי לריעותא דלא קשי' לי' זיקא ועוד דלא שריק ולא מידכר, דגדיא ולא שריק דברחא ושריק דאיפא חדא לטיבותא וחדא לריעותא רב ירמני' מדפתי אסר, וא"ת ולסגי לי' לרב ירמני' לברחא פיון דשריק דהא מידכר ולא אתי לחתוני דקהי שרי לעיל ביורה טוחה, וי"ל דהתם לגבי הגסה סגי בטיחה אבל לחתוני לא, אי נמי דשריק דהכא לאו שריק כל פה פטיחה דהתם דשריק דהכא מירי דבשבתא שרי', והא דאסר רב ירמני' בגדיא ולא שריק אע"ג דקשני' לי' זיקא ובאונן של פשתן אע"ג דלא שריק שרי ב"ה משום דקשני' להו זיקא, תירץ הרא"ה ז"ל דמידי דאוכלא לי דבעי לי'.

לשבתא שאני דחיישי' לי' טפי לחתוני: איפא דאמרי דגדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי פי' דאע"ג דלא שריק פיון דקשני' לי' זיקא תו לא אתי לחתוני, דברחא נמי ושריק שפיר דמי דאע"ג דלא קשי' לי' זיקא פיון דשריק מידכר ותו לא מחסה דבחדא לטיבותא סגי, כי פליגי פנרקא אנבדאא' וזלא שריק, פי' דאיפא תרתי לריעותא חדא דלא קשי' לי' ועוד דלא שריק.

והא דאמרינו לא שריק לא שיהא מגולה לגמרי פי התנור אלא שלא נתן טיט בפי התנור סביב פסויו אבל הפסוי ודאי נתן בו דאי לא לא הוי שרי רב אשי, וכן נראה מפ"י רש"י ז"ל, ועוד כתב הר"ז הלוי ז"ל דרב אשי דשרי משום דאיירי' בצלה לתוך התנור וסבר רב אשי דבהא ליפא למיחש דאי לחתוני בעוד שהוא לתוכו הא לא עביד משום דמפסיד בקיטמא ולאפוקי מן התנור ולחתוני ולא הדורה הא נמי לא עביד דבהא ודאי קשי' לי' זיקא מה שאין פן בקורה עכ"ל, ודברים אלו נוטין לדברי הרשב"א ז"ל שפי' דטעמא דרב אשי דשרי אע"ג דהוא ברחא משום דס"ל דקשני' לי' זיקא קצת ולא אתי לחתוני: התם בבשרא אגומרי.

פירש"י ז"ל שאינו פתנור דאפי' פסוי ליפא ומוכן להפוך בו ולחתות, וזה מוכח מה שפירשנו למעלה, ומכאן נראה דאפי' הוה הגחלים לוחשות שרי למשקלי' בשבתא, וא"כ קשה למה שפי' רש"י לקמן גבי חררה שמטמינה בגחלים דמירי' שפכו דאי לא אסיר לטלטולינהו והכא משמע דשרי אפי' בשלא פכו דאין דרוך ליתן בשר בגחלים עוממות, וי"ל דהכא איפא למדחי דלאו עלהיהו ממש פי היכי דלישתרי לי' למשקלי' בשבתא אלא דאיפא מידי דמפסיק ומ"מ עבידא מילתא לחתוני ושכיחא מלתא ושייך למגור, ומ"מ הראשון עיקר וכן כתב הרא"ה ז"ל: מתני' ב"ש אומרי אין מוכרין.

פי' משום דנראה כמסייע לחלל את השבת, וגם לא טוענין עמו ולא מגביהין עליו מהאי טעמא, אלא כדי שייגע למקום קרוב, פירש"י ז"ל שיהא המקום קרוב שיוכל להוליכו שם מבעוד יום.

והרא"ה ז"ל פי' היכא דלא ידעי' ביתו היכא אלא דינדעי' שהוא דר חוצה לעיר זו תלי' לקולא במקום הקרוב יותר לכאן. ובבבולון ב"ה מתירין עם השמש, פי' פיון שעדיין השמש בעולם נזכר אפי' יהא סמוך לחשיכה מותר דהא פי טרח בשבת בדידנ' קא טרח ומה לי ולחלולו.

וכתב רבי יהונתן ז"ל דאלו ג' משניות דפליגי ב"ש וב"ה בשביתת פלים צריכי דאו תנא אין שורין דיו התם הוא דשרו ב"ה דלית להו שביתת פלים משום דלא קא עבידי מעשה אלא מעשה עץ דהא לא ננידי אבל מצודות דנידי ונקשרין ונותרין אימא מודו להו ב"ה לב"ש קמ"ל דשרו, ואי תנא הני תרתי משום דליפא למגור בהו מידי אבל אונן של פשתן נגזר יורה עקורה וטוחה אטו שאינה עקורה וטוחה קמ"ל דלא גזרי: ת"ר ב"ש אומר לא ימפור אדם חמצו לכותי וכו' פ"י דלמא הדר ומזבן לי לישראל.

ונראה לי דהא דנקטי' הכא משום דאיירי בפלוגתא דב"ש וב"ה במכירה גבי שבת ונקט גמי אלא פדי שיגייע לביתו נקט הכא גמי גבי חמץ פלוגתא אחריתי גבי מכירה ונקט גמי אלא א"כ יודע שפלה קודם הפסח דדמאי האי להאיף [דף י"ט ע"א] האי דמי עלי' והאי לא רמי עלי' פ"י פלב רמי עליו לזונו וכותי לא רמי עלי' לזונו קמ"ל, י"מ קמ"ל דכותי רמי עלי' לזונו והיינו רבותי דאשמועינן פותי, ולא נהיר דבהדיא מוכח במס' ביצה דכותי לא רמי לזונו.

אלא הנכון קמ"ל דאע"ג דלא רמי עלי' לזונו מותר ליתן לו ואם נטלן ניוצא אין נזקין לו לנוטלן מידו, וזו אין צריף לומר זו קתני דלא מיבעיא פלב דעל פרחו רמי עלי' לזונו דאין נזקין לו אלא אפי' פותי דהוה אמינא פינו דלא רמי עלי' לא ליתן לי' ואי יתיב לי' שיהא זקוק לו למשקל' קמ"ל פנ"ל: פיוצא בו אין משלחין אגרות ביז פותי ערב שבת וברביעי ובחמישי מותר.

פ"י הרא"ה ז"ל בשם הרמב"ן ז"ל דמיירי בששוכרו לימים כל יום ויום בכף דאי במקבל להביא הפתב מותר דהוה לי' לגמרי כמקבלי קבולת אלא פדאמרן, וברביעי ובחמישי מותר דכותי השתא דנפש' עביד ואפי' הכי בערב שבת אסור דכיון דהתחלת מלאכה בשבת מיחזי כמתנה בפירוש.

וכן מפרש ז"ל הא דלא ישפיר אדם פליו לכותי וכו' דדוקא בהבלעה ואפי' בהבלעה ערב שבת אסור משום דמיחזי כמתנה ומפרש בפירוש: והא אמרת רישא אין משלחין. פירש"י ז"ל והא אמרת ברישא דהאי ברייתא אין משלחין פלל אלא א"כ קצץ דאלמא משמע דבקציצה תליא מילתא והיכא שלא קצץ לא שרי' בכדי שיגייע לבית הסמוך לחומה, ופרקי' לא קשיא הא דקביע דנאר במתא דהיינו שלטון העיר ומצוי במקום שהוא הולך אפי' לא קצץ משלחין לב"ש כדי שיגייע לביתו של מי שנשתלח לו דהיינו דנאר ולב"ה לבית הסמוך לחומה של עיר אחרת שיוכל להניחו שם אבל לא קביע דנאר במתא אין משלחין אלא א"כ קצץ, אבל הרא"ה ז"ל פ"י דמאי דף מתניתא קא מקשי דקתני סתמא אין משלחין פלל ולא מפלגי' פלל.

ונראה לי דלפום האי פירושא מהאי מתניתא דקתני קציצה למתניתא דלעיל דלא קתני קציצה קא מקשה ולומ' דבע"ש אפי' קצץ אין משלחין פלל ופרקי' לא קשיא הא דקביע דנאר במתא דרובייהו דאגרות לדידיה קא משדרי שרי בפלוגתא דב"ש וב"ה וכי לא קביע אסור דדילמא לית' התם ואזיל בתרי' והשתא ודאי ביומא דשבתא אסור, ולא נהירא לי' שהרי מעשים בכל יום שאנו משלחין אגרות בקציצה ערב שבת אפי' ספק אם ימצא שם מי שנשתלחו לו.

ופי' רש"י ז"ל עיקר והאי מתניתא פירושא דמתניתא דלעיל: ת"ר אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת הפי' הנכון בזה לקיים מנהג היתר שנהגו עכשיו ליפנס בה אפי' בשבת טעמא דמילתא דמיתסר משום דאיירי' בספינה שפולן ישראל אלא הספנין בלבד ומשום הכי אסור דהנה לי' כמתנה לעשות מלאכתו בשבת ע"י פותי ודוקא שלשה ימים דחשיב קמי שבתא אבל מקמי הכי לא ודוקא פי הני פוליהו ישראל או רובן אבל איכא רוב פותים מותר דאדעתא דידהו עבדא, ובד"א לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מותר אפי' איכא רוב ישראל, כן אבל הרי"ף ז"ל פי' דטעמא דאין מפליגין בספינה פחות משלשה ימים הוי משום עונג שבת דמי שהכניס עצמו בספינה כזו אין דעתו מיושבת עליו בפחות מג' ימים ולא תענג בשבת, וזה הטעם לאין צרין על העיירות של פותים בפחות מג' ימים, וי"מ דטעמא דאין מפליגין שלא יביא עצמו לידי חילול שבת דקרוב הדבר שיחלה ויצטרף לחלל את השבת, וטעמא דאין צרין על העיירות פחות מג' ימים מפני שהוא כמתנה לחלל את השבת: ארשב"ג נוהגין היו בית אבא שהיו נוהגין פלי לכוון שלקו לכוכס נכרי שלשה ימים קודם לשבת.

פי' ואיצטריך למתני הא לאשמעי' דלא סגי בהקדמה חצי יום ערב שבת או היום כולו אלא צריך ג' ימים קודם השבת בכלי לכו ובשאר פלים צבועים כפי מה שצריך לו אבל ב"ה מתירין אפי' כתב הרא"ה ז"ל בשם רבו הרמב"ן ז"ל, בהני פלים עם השמש ולא דסברי להו כב"ש אלא דמחמרי פותיהו: ושון אלו ואלו שטוענין וכו'.

פי' אפי' ב"ש דאית .] להו שביתת פלים מודו בהא.

ובגמ' פריך מאי שנא דמודו בהני ופריק משום דליכא בהו מלאכה גמורה וליכא בהא משום שביתת פלים. וא"ת ומאי שנא דמוקי ב"ה בצמר ליורה בעקורה וטוחה גזרה שפא יחתה והכא לא גזרי' שפא יסחוט.

וי"ל דהכא אפי' סחיט להו ליכא איסורא דאורייתא פיון שריסקו: גמרא מאן תנא דאית לי' דכל מאן דאתי ממילא שפיר דמי, פי' הרא"ה ז"ל ואפי' לסחוט בינדים דאלו הנה אסור בינדים אע"ג דהשתא אתו ממילא מערב שבת אסור לו לטעון כדאשכחן גמי באידך אליכא דב"ש דאסרי בגר וקדחה מערב שבת אע"ג דמתעביד בתר הכי ממילא בשבת ומשקין גופייהו הוי מתסר גזירה שפא יסחוט כדאמרי' גבי משקין שזבו והנינו טעמייהו דב"ה דלא גזרי' שפא יסחוט כדגזרי גבי יורה שפא יחתה וכמו שפיתבנו למעלה.

וליהאי פירושא הא דאוקמנא מתני' כר' ישמעאל דאמר השום והבוסר שריסקו מבעוד יום יגמור משתחשף אפי' לגמור בינדים בשבת הוא דקא שרי, וכן פי' הרא"ה ז"ל אלא שאין כן דעת רש"י ז"ל וגם הרשב"א ז"ל: (ע"ב) ה"תם הוא דמעיקרא אוקלא והשתא אוקלא, פי' והנה לי פאוקלא דאיפרת: אמר לך לאו מי אתמר עלה א"ר יוחנן וכו' במחוסרין דיקה פולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי במחוסרין שחיקה והני גמי כמחוסרין דיקה דמו, פי' שלש מלאכות הן בכולן בין בשום ובוסר ומלילות בין בזיתים וענבים בין בחלות דבש והם ריפוק דיקה ושחיקה.

ופריש ר' יוחנן דכי איפליגו ר' ישמעאל ור"ע לא בריפוק בלחוד דלא שרי בהא בלחוד ר' ישמעאל פיון שעדיין צריכין דיקה וטעינתו גורמת הפל ונמצא הפל עשוי בשבת. והא

דְּנִקְטִי ר' יִשְׁמַעֵאל ור"ע לִישְׁנָא דְרִיִּסּוּק לָאוּ דְנִקְא אֵלָא דִּיכָה קְאָמְרִי וְלֹא חָשׁ לְהוּ מְשׁוּם
דְּסַתְמָא שׁוּם וּבִנְסָר וּמְלִילוֹת לָא חֲזוּ בְרִיִּסּוּק בְּלַחוּד בְּלֹא דִיכָה לְסַחְטָן בְּיַדִּים, וְהָא (הוּא)
דְּקִשְׁתִּיק לִר' יוֹחָנָן לְפָרוּשֵׁי הֵכִין מְשׁוּם דְּנִקְטִי שׁוּם וּבִנְסָר וּמְלִילוֹת דְּלֹא חֲזוּ בְרִיִּסּוּק
וְהִלְכֵהּ קְאָמְרִי ר' יוֹחָנָן דְּלֹאוּ דְנִקְא רִיִּסּוּק, אֲבָל הָא דְתַנּוּן חִלוֹת דְּבִשׁ שְׁרִיִּסְקוּן רִיִּסּוּק דְנִקְא
קְאָמְרִי מְשׁוּם דְחִלוֹת דְּבִשׁ בְּרִיִּסּוּק בְּלַחוּד אֵינְפִשֵׁר לְסַחְטָן וְחֲזוּ לְסַחֲטָה דָּאִי לָא לָא הָוִי
לִי לְמִתְנִי הָאִי לִישְׁנָא וְאִפְלִי הֵכִי קָא שְׁרִי ר' אֲלַעְזָר וְאִתְנָא כְּמִתְנִי דְמִתְנִי נְמִי כְּמִחְסְרִי
דִּיכָה דְמִי פְלוּמְר שְׁאִין לְזִיתִים וְעֵנְבִים דְמִתְנִי מְבַעוּד יוֹם אֵלָא רִיִּסּוּק וְעֵדִינִן צְרִיכִין דִּיכָה
לְפִי שְׁקוּרַת בֵּית הַבַּד אוּ עֵיגוּלֵי הַגַּת אֵינּוּ עוֹשֶׂה בְּהֵם דִּיכָה אֵלָא רִיִּסּוּק, וְאִתְנִי וְאִמְרִי
קְאָמְרִי דְמִתְנִי כְּמִחְסְרִין דִּיכָהוּ דְבִכּוּלְהוּ אִימְתַּהוּ לְהִנִּי תְּלַת דְּהֵינּוּ רִיִּסּוּק וְדִיכָה
וּשְׁחִיקָה מְהָא מִתְנִיתָא דְאִיִּתִי רַב הוֹשַׁעֲנָא בְּזִיתִים וְעֵנְבִים שְׁרִיִּסְקוּן מְעַרְבֵי שְׁבַת וְיִצְאוּ
מְעַצְמֵן אֲסוּרִין ור' אֲלַעְזָר ור' שְׁמַעוֹן מִתִּירִין וּפְרָקִי לְקַמְן פְּרָק חֲבִית וְרַב הוֹשַׁעֲנָא גְבָרָא
יְתִירָא אִתְא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ פִּי דְמִאִי אִתְא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ מִתְנִיתָא דְהֵינּוּ מִתְנִיתִין דְחִלוֹת דְּבִשׁ
שְׁרִיִּסְקוּן מְעַרְבֵי שְׁבַת וְלֹא אִתְא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ אֵלָא גְבָרָא יְתִירָא דְהֵינּוּ ר' שְׁמַעוֹן דְּלֹא אִיִּרִי
בְּחִלוֹת דְּבִשׁ, וּפְרָקִי רַב הוֹשַׁעֲנָא טוּבָא אִשְׁמוּעֵינּוּ דָּאִי מְהֵתֵם הָנָה אֲמִינָא הֵתֵם הוּא
דְמַעֲיָקְרָא אֲנִיכְלָא וְהַשְׁתָּא אֲנִיכְלָא אֲבָל הֵכָא דְמַעֲיָקְרָא אֲנִיכְלָא וְהַשְׁתָּא מְשַׁקָּה לָא, אֲלַמָּא
דְּלֹא שְׁאֵנִי לָן בֵּין חִלוֹת דְּבִשׁ לְזִיתִים וְעֵנְבִים אֵלָא בְּהָאִי טַעְמָא, וּבְזִיתִים וְעֵנְבִים הָא
אִיִּתְמַר בְּהֵדְיָא דְאִימְתַּהוּ לְכּוּלְהוּ כְּדָאֲמְרִי וְהֵנִי נְמִי כְּמִחְסְרִין דִּיכָה דְמוּ, וּמִינָה דְהַה"נ
לְחִלוֹת דְּבִשׁ כְּדְפְרִישְׁנָא וּמ"מ בֵּין לְמָר בֵּין לְמָר מִתְנִי בְרִיִּסּוּק בְּלַחוּד שְׁרִי וְכֵן הִלְכְתָא
וְכְדָאֲמְרִין הוֹרָה ר' יוֹסִי ב"ר חֲנִינָא כֹּר' יִשְׁמַעֵאל וּמְשׁוּם דְאִיתּוּקֵם כְּמִתְנִי, כֵּן פִּי הֵרָא"ה
ז"ל בְּשֵׁם הַר"ז הַלּוֹי ז"ל: עַז לְחִלְבָה וְרַחֵל לְגִינְזָתָה.

פִּי וְהַה"ה רַחֵל לְחִלְבָה אֵלָא שְׁדִרְךָ רַחֵל לְאַהוּב אוֹתָהּ בְּשַׁעֲה שְׁאִינָה מִינְקַת כְּשַׁעֲה שְׁהִיא
מִינְקַת מַחְמַת הַצָּמֵר שְׁלֵה שְׁהוּא רַךְ וְרֵאוּי לְעִשׂוֹת מְמַנּוּ בְּגָדִים טוֹבִים וְנָאִים מִשָּׂא"כ
בְּעִזִּים שְׁהַצָּמֵר שְׁלֵהֵן קִשָּׁה: מִתְנִי אִין צוּלִין בְּשָׂר וּבִיצָה אֵלָא כְּדִי שְׁיִצּוּלוּ מְבַעוּד יוֹם
וְכו'.

פִּי וְהָא מִתְנִי אִפִּי ב"ה הִיא וְאֵינּוּ אֲסוּר מְשׁוּם מְלֹאכָה הַנְּגַמְרַת בְּשַׁבַּת דְּהָא קָא שְׁרוּ
ב"ה לְעִיל הֵכָא שְׁהַתְחִיל מְבַעוּד יוֹם אֵלָא הָוִי טַעְמָא הֵכָא מְשׁוּם דְּכִינּוּן שְׁצָרִיךְ אוֹתֵם
לְשַׁבַּת אִתִּי לְחַתוּיִי בְּגַחְלִים: [דָּף כ' ע"א] גְּמָרָא וְכַמְּה א"ר אֲלַעֲזִי אָמַר רַב כְּדִי שְׁיִצּוּלוּ
כְּמִאֲכַל בְּן דְרוּסָאִי.

פִּי דְכִינּוּן דַּכ"כ הוּא מְבִנְשֵׁל וְהוּא בְּרִי אֲכִיל' קִצַּת לָא קְפִיד עֲלִי וְלֹא אִתִּי לְחַתוּיִי אִתְמַר
נְמִי א"ר אֲסִי א"ר יוֹחָנָן כָּל שְׁהוּא כְּמִאֲכַל בְּן דְרוּסָאִי מוֹתֵר וְאִין בּוּ מְשׁוּם בְּשׁוּלֵי פוֹתִים,
וְכַתְּבֵי הֵרָא"ה ז"ל דְּלָפוּם הָאִי לִישְׁנָא מְשַׁמַּע דְּלֹא שְׁנָא צְלִי וְלֹא שְׁנָא קוֹדְרָה צְלִי אָמְרוּ
אֲבָל קוֹדְרָה אַע"פ שְׁהוּא מְבִנְשֵׁל כְּמִאֲכַל בְּן דְרוּסָאִי אֲסוּר דְּהֵינּוּ בְּשִׁיל וְלֹא בְּשִׁיל דְאָסְרִי
לְעִיל וְכֵן דַּעַת ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל, וְעוֹד כְּתִב ז"ל דְּהָא דְגָרְסִי כָּל שְׁהוּא כְּמִאֲכַל בְּן דְרוּסָאִי
מוֹתֵר לְשִׁהוּתוֹ ע"ג פִּירָה שְׁאִינּוּ גְרוּף וְאֵינּוּ קְטוּם דְנִקְא בְּצָלִי שְׁמַמְהָר לְהַתְבַּשֵּׁל מֵאֲלִיו
בְּלֹא חִתּוּי וְרֵאוּי לְאֲנִיכְלוּ בְּלִילָה אֲבָל בְּקוֹדְרָה לָא שְׁרִי לְשִׁהוּתוֹ ע"ג פִּירָה שְׁאִינּוּ גְרוּף
אֵלָא חֲמִין שְׁהוֹחְמוּ כָּל צָרְפֵן וְתַבְּשִׁיל שְׁבִישֵׁל כָּל צָרְפֵן מְבַעוּד יוֹם לְפִי שְׁאִינּוּ מְתַבְּשֵׁל

מהרה מפני הפסק הכל בינו ובין האש ואתי לחתוני: איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או האיך דגבי אור.

ת"ש דתניא ר' אליעזר אומר פדי שיקרמו פנים המדונקין בתנור, פ"א ומכלל דחכמים דפליגי עלי' פנים דגבי אור קאמרי', ופ"א רש"י ז"ל וגם רבי יהונתן ז"ל דר' אליעזר להחמיר בא ורבנו להקל לפי שפנים העליון ממהר לקרום מפני האור העומד פגודו אבל התחתון שהוא מדונק בתנור מתאחר מלבשל לפי שמצטננים דנפני התנור מפני הבצק הדבוק בו, ואין פן דעת הרשב"א ז"ל אלא דר' אליעזר להקל הוא דאמא, ומ"מ קי"ל כר' אליעזר בן יעקב דמשנתו קב ונקי, וקרימה זו פתבו בתוספות כל שאלו פורסן ואין חוטין נמשכין הימנה פי היינו דאמרי' בפסחים גבי לחמי תודה, וכתב ה"ר יהונתן ז"ל דאיצטריך תנא למיתני כולהו דאי לא תנא אלא בשר בצל וביצה הנה אמינא מאי פדי שיצולו לגמרי קאמרי' תנא פת וחררה לגלויי שלא צליי' גמורה אלא כמאכל בן דרוסאי ופת וחררה נמי צריכי לפי שאינו דומין דאי תנא פת הנה אמינא התם הוא דמחמיר ר' אליעזר בן יעקב משום שהפת רחוק מן האור אבל קדרה שמדונקת לגחלים בפני העליונים סגי קמ"ל דלא סגי אלא עד דאיכא תחתון, ואי תנא חררה הנה אמינא בחררה הוא דקא מיקל ת"ק אבל בפת ליבעי גם פנים התחתונים קמ"ל דלא בעי: עץ יחידי רב אמר ברוב עוביו.

פ"א שיקנס האור ברוב עוביו מתוכו, ושמואל אמר ברוב היקפו, פ"א רוב היקפו מבחוץ אע"פ שאין רובו מתוכו נשרף: סליק פירק יציאות השבת בס"ד פירק במה מדליקין [ע"ב] גמרא פי תנא דדאיך ולא נפיץ.

פ"א לא נפיץ באותן מסרקות של מתכות בלעז קרפנ"ר דכיון דלא נפיץ אין שמן נמשך בו: דלביש מטכסא. פ"א מלבוש מאותו פלך והוא מין משי: [דף כ"א ע"א] ת"ר כל אלו שאמרו אין מדליקין וכו' פ"א כל אלו דקתני במתני' שאסור לעשות מהן פתילות כגון לכש וחוסן וכו' אבל עושין מהן מדורה דלא גרע מעצים דעלמא שמחמת שהם רבים לא יפסוק האש מתוכם ולא אתי לחתוניי ובלבד שלא יקרא בספר לאורה: מה טעם לפי שאין מדליקין.

פ"א שאין מדליקין בעיניהו ונזרי' על ידי תערוכת אטו בעיניהו: הנה בעיניהו מימשכי והנה לא מימשכי בעיניהו. פ"א חלב מוקתה וקרבי דגים שנימוחו ממשכו בעיניהו אלא שגזרו עליהם אטו חלב שאינו מוקתה ואטו קרבי דגים שלא נימוחו אבל ע"י שמן לא גזרו משום דהוי גזרה לגזרה: ולא שתהא עולה מחמת דבר אחר.

פלומר שתהא צריכה תיקון והטיי': [אמר רבא מאי טעמא דרב הונא וכו' ומותר להשתמש לאורה. פ"א מדאסר בשבת, וא"ת דילמא תרנוניהו משום דכבתה זקוק לה ובשבת לא מצי לאדלוקה תירץ הרא"ה ז"ל דמדקאמר פתילות ושמן שבעי' להו דפתילות לחול מפני שהאור מסכסכת בהן והיא כבה והילכך בחול אסור גזירה שמא יכבה ויפשע ולא ידליק אבל המדליק בשמן דמתני' עם פתילה יפה אין הפתילה כבה אלא שאין השמן נמשך יפה אחר הפתילה והאור עמום והילכך נקט שמונים משום שבת גזירה שמא יטה פיון דמותר להשתמש לאורה ופתילות משום חול, ולפום הך פירושא שרי לאדלוקי בחול בשמונים דמתני' עם פתילה יפה פיון שאינה כבה דיכול לאטויי, אלא

אָסרוּ שְׁמָנִים בְּחֹל מְשֹׁם שֶׁבֶת דְּכֹלָה עֲבֹדָה כָּחַד מִלְתָּא: [ע"ב] אִי נָמִי לְשִׁיעוּרָא פִירש"י ז"ל וְגַם הָרִי"ף ז"ל שֶׁצָּרִיךְ לִיתֵן בָּהּ שְׁמֵן כְּשִׁיעוּר הֵזֶה, אֲלֵא שְׁהָרִי"ף ז"ל הוֹסִיף עַל זֶה וְאָמַר דְּלֹא־חַר הַשִּׁיעוּר הֵזֶה מְוֹתֵר לוֹ לְכַבּוֹתָהּ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה אוֹ מִן הַשְּׁמֵן דְּמַהֲיָא תִּימֵי אִיסוּרָא שְׁהָרִי כְּבָר נַעֲשִׂית הַמְצָנָה וְכֵן הִדִּין בְּשִׁפְכָה בְּתוֹךְ שִׁיעוּרוֹ פִּינּוֹ דְקִי"ל כְּבִתָּה אִין זְקוּק לֵה שְׁהָרִי לֹא הִקְצָה אוֹתוֹ אֲלֵא לְמַצְוֹתוֹ וּבְעוֹדוֹ דּוֹלֵק, וּבִתְשִׁמִּישֵׁי מְצָנָה קִי"ל דְּנִזְרָקִין וְאִין בְּהֵן אִיסוּר כְּלָל אֲלֵא בְּעוֹד שְׁעוּמְדִין לְמַצְוֹתָן לְכַבּוֹד הַמְצָנָה וְכִדְתַּנְיָא בְּתוֹסְפָתָא גַּבֵּי צִיצִית וְחַכְמִים אוֹמְרִים אִין בּוּ מְשֹׁם קְדוּשָׁה אֲלֵא עוֹשִׂין אוֹתוֹ תְּכַרִּיךְ לְמַת וּמְרַדְעַת לְחַמּוֹר, וּמֵאִי דְאָסְרִי לְקַמְן לְהַתִּיר מִכְּגַד לְכְּגַד הֵינּוּ מְקַצְת חוּטִין בְּעוֹד שְׂרוּצָה בְּשָׂאֵר לְקִנִּים לְמַצְוֹתוֹ אִיכָּא מְשֹׁם בְּזִיוֹן וְכַמְאֵן דְּמַכְחִישׁ מְצָנָה אֲבָל כָּל זְמַן שְׂאִינוּ רוּצָה בּוּ וּבְמַצְוֹתוֹ וְכ"ש הִיכָּא שְׁכָבֵר נַעֲשִׂית מְצָנָתוֹ מְוֹתֵר לְגַמְרִי וְכֵן דַּעַת הָרֵא"ה ז"ל וְרַבּוֹ הָרַמְבַּ"ן ז"ל: ת"ר מְצָנָת חֲנוּכָּה גַר אִישׁ וּבֵיתוֹ.

כְּלוּמַר גַּר אֶחָד יִסְפִּיק לוֹ וּלְכָל בְּנֵי בֵּיתוֹ וְנֶאֱפִי הֵן עֲשָׂרָה, וּמְהַדְרִין גַּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, פִּי' הַמְּכַבְּדִין הַמְצָוֹת וְשִׁמְחִים בָּהֶן גַּר לְכָל א' וְא' לְכָל יוֹם וְיוֹם מְשֻׁמּוֹנָה יָמִים, וְהַמְהַדְרִין הַמְהַדְרִין ב"ש אוֹמְרִי יוֹם רֵאשׁוֹן מְדַלִּיק שְׁמוֹנָה אִישׁ וּבֵיתוֹ מִכָּאֵן וְאֵילָךְ פּוֹחַת וְהוֹלֵךְ וּב"ה אוֹמְרִי וְכו' מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שְׁמוֹנָה אִישׁ וּבֵיתוֹ כְּמוֹ שְׁנֵהֲגוּ, כֵּן פִּי' הָרֵא"ה ז"ל.

וּא"ת א"כ מֵאִי וְהַמְהַדְרִין מִן הַמְהַדְרִין אֲדַרְבֵּה יוֹתֵר הַיְדוּר גַּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וְיֵשׁ לִי לוֹמַר דְּבָרוֹב הַבְּתִים אֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וְיוֹתֵר הַיְדוּר כְּשֶׁהוּא מְדַלִּיק שְׁמוֹנָה בְּיוֹם רֵאשׁוֹן דְּאֶפְשָׁר שְׂאִין בְּבֵית אֲלֵא שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם, וְרֵאִיתִי לְרַבֵּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל שֶׁנֶּשְׁמַר מִן הַקְּוֹשִׁיא וְכַתֵּב גַּר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ וְכֵן כָּל יְמֵי הַחֲנוּכָּה סְגִי בְּגַר אֶחָד, וְהַמְהַדְרִין מִן הַמְהַדְרִין יוֹסִיף כְּכָל לִילָה וְלִילָה וְיִכְפּוֹל וְיִשְׁלַשׁ עַד שִׁיעֲשֶׂה בְּסוּף שְׁמוֹנָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ עַכ"ל, אֲלֵא שְׁלֹא נִהְגוּ כֵּן: גַּר חֲנוּכָּה מְצָנָה לְהַנִּיחָה עַל פֶּתַח בֵּיתוֹ מִבְּחוּץ.

פִירש"י ז"ל לֹא בְּרֵשׁוֹת הַרְבִּים אֲלֵא בְּחֲצִירוֹ שְׁבִתִּיהֶן הָיוּ פְתוּחִין לְחֲצָר, וּא"ת א"כ בְּסִמוּךְ דְּאָמְרִי הַנִּיחַ חֲנוּכָּה אֶת גַּרוֹ וְכו' ר' יְהוּדָא אוֹמַר בְּגַר חֲנוּכָּה פְטוּר מִפְּנֵי שְׁהוֹצִיאֻ בְּרֵשׁוֹת אֲמֵאִי פְטוּר וּמִי הִרְשֶׁהוּ פִּינּוֹן שְׁיִכּוֹל לְהַנִּיחָה בְּפָנִים לֹא הִי לוֹ לְהַנִּיחָה בְּחוּץ, תִּירְצוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּהֵתָם מִיָּרִי דְּלִיכָא חֲצָר וּע"כ הִנְצָרָךְ לְהַנִּיחָה מִבְּחוּץ וְהָכָא מִיָּרִי בְּדֵאִיכָא חֲצָר וְצָרִיךְ לְהַנִּיחָה בְּפָנִים בְּחֲצָר טַפַּח סִמוּךְ לְפֶתַח הַבַּיִת הַפְּתוּחַ לְחֲצָר: אָמַר רַבָּא וְצָרִיךְ גַּר אֶחָד לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה, פִּי' וְנֶאֱפִי לֹא הִי בְּדַעַתוֹ לְהַדְלִיק גַּר: וְלֹא מְצָאוּ אֲלֵא פֶּה אֶחָד שֶׁהִי מְנַחַח בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כְּהֵן גְּדוֹל, פִּי' וְכִינּוֹן שֶׁהִי חֲתוּם בְּטַבְעָתוֹ הַפִּירוֹ שְׁלֹא נִגְעוּ בּוֹ וּמִשָּׁל חֲרָס הִי שְׂאִינוּ מִיִּטְמָא מִגְּבוּ, וְכַתֵּב ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל וְלִהְיִסֵּט לֹא חִיָּשִׁי אַע"ג דְּכּוֹתִי מְטַמָּא בְּמִשְׁאָ כְּדִין זָב וְזָבָה שְׂאֵם הִסִּטוּהוּ לֹא הָיוּ מְנִיחִין אוֹתוֹ אֲלֵא יְגַלּוּהוּ לְרֵאוֹת אִם יֵשׁ בּוֹ זָהָב אוֹ מְרַגְלִיּוֹת פִּינּוֹן שְׂרָאוּהוּ חֲתוּם בְּחוֹתָם ש"מ לֹא רָאוּהוּ כָּלֵל.

וְהָרֵא"ה ז"ל פִּי' שְׁמִצָּאוּ לְאוֹתוֹ פֶּה בְּתִיבָה מְקוּם שְׂאִין לְחוּשׁ בּוֹ לְהִסֵּט וְאוֹתָהּ תִּיבָה חֲתוּמָה בְּחוֹתְמוֹ שֶׁל כְּהֵן גְּדוֹל: זֹאת אוֹמְרֵת גַּר חֲנוּכָּה מְצָנָה לְהַנִּיחָה בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה פִּי' הָרֵא"ה ז"ל דְּפִשְׁיטָא מִלְתָּא דְּמַהָא לִיכָּא לְמַשְׁמַע מִיָּנָה אֲלֵא שְׁלֹא יִנְיָחָה לְמַעְלָה מִגְּמָל וְרַכְבוֹאֲלָא דְּנִיחֵי לֵה בְּתוֹרַת טַעְמָא דְּכִינּוֹן דְּאֶשְׁכַּחַן דְּלְמַעְלָה אִסוּר שְׁמַעִי דְּבַעֲיֵנן בְּתוֹךְ

עשרה דבקהי הוי רשותא דחשיב, וכו', פ"ה הרשב"א ז"ל: [דף כ"ב ע"ב] פסולה פסופה וכמבוי.

פ"ה ואדינא מדמין לה ולא אטעמא דהא רבה גופין מפרש התם משום דירת עראי ולא שינה הכא. פ"ה שיתאה מזוזה בימין.

דקינמא לן מזוזה בימין דכתיב על מזוזות ביתה יתירא דלא איצטריף דהא כתיב ובשעריה ולא איצטריף למעוטי בית של שנותפין דהא קינמא לן בית של שנותפין חייבת מדכתיב למען ירבו ימכם שהוא לשון רבים אלא תיבה יתירא הוא למדרש ביתה דרף ביאתה וכי עקר איניש פרעין דימינא עקר ברישא והלכך מזוזה בימין ונר חנופה משמאל ויבא בעל הבית בטלית מצוניצת ביניהן: אסור להרצות מעות פנגד נר של חנופה, פ"ה קדא דאית בה תרתי נקט אסור להשתמש לאורה ואפ"ה הרצאת מעות דתשמיש עראי הוא: שלא יהו המצות בזויות עליו וכו', וכי היכי דאשפחן התם דבשעת מצנתו צריף לנהוג בו כבוד אע"ג דבתר הכי לא הכי נמי בהא דמותר לאחר שנועשית המצוה: אסור להסתפק מהם עד מוצאי וכו'.

פ"ה דמגו דאתקצאי לכוון השמשות אתקצאי לכווליהו יומא ואע"ג דהכא אתינן בה בטעמא דבזויי מצוה ולקמן בפ"ה כירה בטעמא דמקצה, משום דלא חאיל בה מוקצה אלא מטעמא דבזויי מצוה דלא חאיל מוקצה אלא בטעמא ומיהו טעמא דבזויי מצוה איצטריף לטעמא דמקצה למיסרינהו אפ"ה ביו"ט האחרון עד מוצאו, כן פ"ה המפרשים ז"ל: כל מילי דמר.

דהיינו רבה בר נחמני שהי' רבו של אבניי הי' מנהגו לעשות פחומרי דרב וכקוליו במאי דפליג בהדי שמואל בר מהני תלת: דקא מדליק משרגא לשרגא ולא בקינסא פלל מצוה ממצו' קא מדליק.

פ"ה ובלא קינסא אפ"ה רב מודה דשרי ופלוגתיהו בקינסא דרב אסור ושמואל שרי דלא חייש לבזויי מצוה ומאן דאסר משום דקא מכחיש מצוה משרגא לשרגא נמי אסור לרב, ושמואל שרי דלא חייש לאכחושי מצוה ומיהו בקינסא אפ"ה שמואל מודה דאסור: [ע"ב] אבל בקינסא אסור שמואל הא לא תהני תיובתא.

פירוש ונהג דגרי זקב לקינסא דמו דאע"ג דלמצוה קא בעי להו אפתי דיגרי חולין נינהו ולא גופייהו מצוה. אלא אי אמרת בקינסא נמי שרי וטעמא דרב דאסר משום בזויי מצוה ושמואל לא חייש לבזויי מצוה הא תהני תיובתא דא"כ אמאי אסור לשקול דגרי זקב דהא לצורך מצוה קא בעי להו: אמר רבא זו נר מערבי פירש"י ז"ל למאן דאמר התם במנחות פ"ק כל קרבנות הצבור [צ"ח:]: צפון ודרום היו מונחים סדר הקנים קרי נר מערבי נר אמצעי שהוא פונה למערב ושאלו שאר גרות פולם פונים לצד אמצעי ולמאן דאמר מזרח ומערב היו מונחים קרי נר מערבי השני למזרח וכן עיקר, ולמאן דאמר מזרח ומערב מונחים תנן בתמיד מי שזכה בדישון הפנורה נכנס ומצא שתי גרות מזרחיים דולקין מדשן את השאר ומניח את אלו במקומן מצאן שפכו מדשן ומדליקן מן הדולקין ואש"כ מדשן את השאר.

ופ"ה הרא"ה ז"ל דאע"ג דמשמע מהא דשתי גרות מזרחיים דולקין כל היום מ"מ המזרחי ממש לא הי' דולק למצנתו אלא לעשות שני לו מערבי שאלו הי' יחידי נמצא עכשו הוא

מזרחי ולפיכך מדליקין הראשון לעשות שני זה מערבי, והא דקאמר מניח את אלו במקומן לאו דוקא דנדאי המזרחי הי' מדשן בפוקר עם השאר אלא משום נר מערבי נקטיה אלא שבויר מזרחי הי' מדשן ונותן שם פתילה חדשה ושמן כמדת היום משום דהוא צריף לדלוק פל היום לעשות שני לו מערבי מה שאין פן בשאר אבל מצאון שפכו אלו שתי גרות מזרחיים כגון משמרת שמעון הצדיק מדשנו ומדליקו ולערב מכבן מדשנו ומדליקו, וכן אפה אומר בנר מערבי עצמו שפכל ערב מדשנו ומדליקו מהם לאחר שהדליקו ממנו שאם אי אפה אומר פן נמצא מערבי כ"ז שהי' הנס קנים לא הודלק אלא פעם א' וזה אינו אלא פכל ערב וערב מצות הדלקה עליו.

תדע לה שהי' מדשן המזרחי בפוקר עם שאר גרות דהא תנו בתמיד פוקר החלו עולין נכנס ומצא שני גרות מזרחיים דולקין מדשן את המזרחי ומניח את המערבי וכו' והוא בפוקר קאמר דמדשן המזרחי כמו שהי' מדשן השאר וחוזר ומדליקו לעשות שני לו מערבי כמו שפכתנו וכל שפכו אלו שתי גרות בתוך זמן מדשנו ומדליקו לאלתר כדאמרי' התם במנחות נר שפכה נתדשן שמן נתדשנה פתילה, אבל בתוספות פי' דמניח את אלו במקומן דוקא ולא הי' מדשן המזרחי ומיירי קודם עשיית דם התמיד משום דעשיית דם התמיד קודם להטבת שתי גרות כדמסדר אביי מערכה משמין' דגמ' כדאיתא ביומ' דהטבת חמש גרות קודם לדם התמיד וסיפא דמצאון שפכו מדשנו ומדליקו טעמא משום דאידי דאצטריף ליה לאדלוקי נר מערבי שממנו מדליק האחרים בערב מדליק חבירו עמו ג"כ, א"נ פיון שהטיב את האחרים אינו בראוי שנייח זה בלא הטבה ובלא הדלקה וכיון שאי אפשר להיטיבו עד עשיית דם התמיד הי' מדליקו וההיא דפ' החלו עולין דמשמע דהי' מדשן נר מזרחי בפוקר כשהי' מדשן השאר מיירי אחר דם התמיד ולפי' מדשן את המזרחי ומטיבו כמו האחרים ומניח את המערבי עד הערב אבל הרא"ה ז"ל פי' דמתני' דתמיד פליג אפנא דבמתני' דתמיד משמע דליכא הפסקה כלל בין הטבת חמש לשתיים והא דאמרי' התם בתמיד מצאון שפכו מדשנו ומדליקו מן הדולקין דוקא כדאיכא דולקין הא לא הכי מדליק נר מערבי ממזבח העולה כדאיתא התם ומדליק מזרחי ממנו: וממנה הי' מדליק ובה הי' מסיים פירש"י ז"ל ממנה הי' מדליק האחרים ובה הי' מסיים ההטבה שפכל הגרות הי' מטיבן בפוקר חוץ מנר מערבי שהי' מוצאו דולק בפוקר פל ימי שמעון הצדיק ומניחו דולק כמות שהוא ואינו מטיבו עד הערב שממנו מדליק האחרים.

וכיצד הי' עושה הי' נוטל הפתילה הישנה מנר מערבי ואוחזה בידו בעוד שהי' דולקת ומטיבה ונותן בה פתילה חדשה ומדליקה מן הישנה שבידו והקשו עלי' אם הוא יכול לקיטול הפתילה הישנה בידו ולהדליק ממנה המערבי מאי קא פריף והא הלא פיון דקביעי גרות לא סגי' דלא למשקל מיניהו וכו' ולומר דכיון שלא הי' יכול לנתק נר מערבי ולהוליכו להדליק ממנו האחרים על כרחו' הא דמתני' ממנה הי' מדליק לא סגי' דלא למשקל בקינסא ואדלוקי בקינסא מנר מערבי ובההיא קינסא מדליק את השאר ומאי קושיא דהא יכול להדליק את כולן מפתילה הישנה שבידו כמו שמדליק המערבי עצמו ואין פאן לא בזויי מצנה ולא אפחוישי מצנה לפי שפכר נעשית מצנתה.

וי"ל דעל פרחו יש לו להדליק האחרים מן המערבי עצמו לקיים קרא דכתיב להעלות נר תמיד דמשמע מלישנא דלהעלות נר דבעי' שיהא שם במנורה עצמה נר קבוע להדליק

ממנו האחרים והיינו כשדולק בקינסא מן המערבי ומדליק האחרים מן הקינסא, ופריק רב פפא בפתילות ארנפות שמדליק האחרים מנר מערבי ע"י פתילות ארנפות שיוצאות חוץ לגרתייהם עד שמגיעות זו לזו ומדליק מן המערבי את הסמוכה לה והשאר זו מזו, וריב"א ז"ל פי' ממנה הי' מתחיל ההדלקה ובה הי' מסיים ג"כ ההדלקה שבערב כשהי' מטיב המערבי הי' מדליק תחלה האחרים מן המערבי שהי' דולק עדיין ואח"כ מדשן המערבי ומטיבו ומדליקו מן האחרים, ולפי' זה הא דאמרינן עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל אין העדות לפי שבה הי' מסיים שאין בזה נס כלל אלא עדותה הי' בשממנו מדליק שהי' המערבי דולק כל היום שממנו הוא מדליק האחרים בערב, והוי יודע שאף משמת שמעון הצדיק שפסק הנס והי' נר מערבי כבה הי' מדליקו ממזבח העולה פדתנו בתמיד פ' החלו עולין נכנס ומצא שתי גרות מזרחיים דולקין מדשן את המזרחי ומניח את המערבי דולק שממנו מדליק את המנורה בין הערבים מצאו שבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה, והילכך לעולם נר מערבי דולק להדליק ממנו האחרים כמו בין הערבים שהי' עושה בשעת הנס דמדאורייתא הוא שיהא נר אחד דולק תדיר בלא הפסק.

ובסיפרי דריש לי' מדכתיב להעלות נר תמיד וזה נר מערבי מדכתיב לפני ד': ת"ש דאמר רבא הי' תפוש נר חנוכה. פי' הי' תפוש מי שהדליקה נר חנוכה ואפי' מבחוץ לבית סמוך לפתח לא עשה ולא כלום וקס"ד השתא משום דבעי' הנחה דכל היכא דלא אית הנחה לא מיפרסם ניסא: הדליקה בפנים והוציאה לחוץ, פי' אע"פ שהוציאה לחוץ והניחה בטפח הסמוך לפתח לא עשה ולא כלום וקס"ד השתא משום דכיין שההדלקה היא המצנה צריף שתעשה במקום חיובה והיא בחוץ, ודחי' לעולם הנחה עושה מצנה אבל מ"מ בעי' שתהא ההדלקה מוכחת שתהא נר זה לשם מצנה וכשהוא מדליקה בפנים לא מוכחא מילתא אלא כשהוא מדליקה בחוץ, ומסתברא נמי דהנחה ראשונה של נר זה בעי' למצנה: [דף כ"ג ע"א] עששית שהי'ת' דולקת והולכת כל היום כולו.

פירש"י ז"ל שהדליקה מערב שבת למצנת חנוכה ומדליקה ג"כ למצנת שבת. ה"ג וכן גריס הרא"ה ז"ל ואי אמרת הנחה עושה מצנה האי מכבה ומדליקה מכבה ומגביהה ומדליקה וחוזר ומניחה מיבעי לי'.

וא"ת למה מכבה פיון שהנחה עושה מצנה, פי' ז"ל משום דבעי' הדלקה מוכחת שיהא נר זה לשם מצנה, וכיין שהי'ת' דולקת מאתמול לא מוכחא מילתא והיינו דבעי' הדלקה בטר הגביהה וגם הנחה ראשונה של נר זה למצנה: ועוד מדמברכינן אשר קדשנו וכו' להדליק נר של חנוכה.

ולא קא מברכי' להדליק ולהניח או להניח לבדו: שאף הן היו באותו הנס. פי' אף הן היו בסכנה וכן הוא בירושלמי וכן פי' הרא"ה ז"ל ולא כמו אחרים שפירשו שעל ידן בא הנס: ולענין פסק הל פתב הרא"ה ז"ל דכיין דהדלקה עושה מצו' מדליקין מנר לגר ואפי' בקינס' מההיא דמקדש דהא דמוקי לה רב פפא בפתילות אחרות פשיטא מילתא דדחי' בעלמא היא ולא אוקמתא דעיקר ועדיפא לן טעמא דהדלקה עושה מצנה ולמשרי ואפי' בקינסא ואי הנחה עושה מצנה אפי' משרגא לשרגא לא משום דהתם בגופה דהדלקה ליכא מצנה כל עיקר וחולין גרידי גינהו ע"כ.

ואין פן דעת הרשב"א ז"ל אלא דבקינסא אסור*: הגה"ה א"ה עיין בהר"ן על הרי"ף
שמיביא שם ב' דעות אי שרי בקינסא, וסיים שם תלוי' בדקדוקי סוגי' בגמ' וכמ"ש
בחי'דושי. ע"ש שפרא' מקום לחידושו בכהן: הרוואה נר של חנוכה צריה לקרה.

כתב רש"י ז"ל מצאתי בשם רבינו יצחק בן יהודה שאמר בשם רבי יעקב ז"ל דלא
הוזהרה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין או למי שהוא בספינה ע"כ, ועוד
כתב הר"א ז"ל שאם הי שמשעת ההדלקה ששמע מפי המברך פשוואה צריה לקרה
שהרי לא יצא ידי ברכה: רב נחמן בר יצחק אמר משאל אביה.

פי' משום דהויא מילתא באפי נפשה ולא הויא פשאר מילי דסייע לדאורייתא סבר רב
נחמן דלא שנייה לא תסור אלא משאל אביה ויגדה: ומפרישין אותו ערום בין השמשות.

כלומר אדם שהוא ערום ואין לו שיהיה ללבוש לפי שהוא בין השמשות יכול להפריש
ולקרה על ההפרישה, והיינו דאקשי' ואי אמרת' כל מדרבנו בעי ברכה וה"נ בדמאי שהוא
חיובא דרבנו להפריש ובעי ברכה היכי מברך והא בעינא והי' מתנייה קדוש דאפילו
בהזכרת השם לא יראה בה ערות דבר.

ופריק אביי ודאי דדבריהם כגון נר חנוכה בעי ברכה ספק דדבריהם כגון דמאי שאלו
הי' אפשר לעמוד עליו נמצא הוא פטור בדברים אלו פטור הוא בעשייתו מלקרה והיינו
דנקט ערום בין השמשות לומר דכיון שאינו צריה לקרה על ההפרישה יכול להפריש
ערום כנ"ל: אפי' מרוח אחת נמי ליבעי.

כתב ה"ר יהונתן ז"ל דבשתי רוחות דקאמרי' דחייב להדליק שתי נרות מ"מ לא צריה
לברוכי אלא אפתח אחד: [ע"ב] תבוא מארה לפלו' שלא הניח פאה וכו' וא"ת ומנא ידעי
דלימרו הכין דלמא פבר הניחה ונטליה עניים, רש"י ז"ל נשמר מזה ופי' שהעוברין
ורואין בגמר קצירו שהוא מכלה את הכל לא ידעו שנתנה פבר: אטו פוליהו לאו משום
לא תכלה גינהו.

פי' הני דאמרי מפני גזל עניים ומפני בטול עניים ומפני החשד מי לא מפריש טעמא
דקרא דאמר רחמנא לא תכלה דמשמע בשעת כלוי ולא בתחלת קצירו וכיון שכן אמאי
קתני ומשום לא תכלה.

אמר רבא מפני הרמאין, כלומר עוד יש טעם אחר בלא תכלה דאמר רחמנא שאין באלו
שאמרנו כדי שיעברו הרמאין בלאו דלא תכלה לפי שיאמרו פבר הנחנוה עולה לכמה
בני אדם.

פירש"י ז"ל למתדרין העושה נר לכל א' וא'. וי"מ עולה לשני אכסנאים שאינן נשואין
שצריכין הו להשתתף או להדליק בפ"ע בלא להוסיף נר עליהם: לא פפה עלי' פלי עשאה
כמדורה.

ואפי' לאחד אינו עולה, ודוקא בקערה לפי שאין לה פיות ונראה כמדורה אבל נר שיש
לה שתי פיות או שלש או כמה שיכול לתת פתילה בכל פה ופה אע"פ שאין לו פיסוי
עולה לכמה בני אדם וכן כתב ה"ר יהונתן ז"ל: נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום
שלום ביתו כתב הר"א ז"ל דהה"נ דקדים וליפא למיחש לקבלה דידי' דלא שנייה אלא

באומר זמן פדאי בעירובין דהוא מלתא דמשחשויכה מן הדין ומלתא דקדושת היום מה שאין פו בזה שהוא עושה מלאכה, וגבי תקיעות אמרי' שלישיית להדליק את הנר ושוהה פדי לצלות דג קטן או פדי להדביק פת בתנור אלמא דבמר הכי שרי עכ"ל, ומכאן קשה לבעל הלכות גדולות ז"ל שפכת דהיכא דבעי לאדלוקי נר חנוכה ונר שבת ברישא מדליק דחנוכה ונדר מדליק דשבת דאי מדליק דשבת ברישא איתסר לי' דחנוכה משום דקבלה לשבת עלי'.

ועוד קשיא שאם אפה אומר הדלקת הנר עושה קבלה מפי אדליק נר ראשון קבלה ואסור לו להדליק נר שני ונמצא שאסור להדליק שתי נרות בערב שבת, ואי אפשר לדחות משום דכנלהו נרות דשבת הניא מצוה חדא וכנר אחת דמאי דלא היא דמצות נר שבת היינו אותה שמדליק לסעודת שבת וכיון שפן מפי אדליק אותו נר שהיא לסעודת שבת אסור להדליק נר אחר והא לא אפשר אלא ודאי הדלקת הנר אינה עושה קבלה: נר חנוכה וקדוש היום פ"ה ה"ר יהונתן ז"ל כגון אדם עני שאם יקנה שמן לנר חנוכה לא יהי לו לא יין ולא פת שיוכל לקדש עליהן שאם הי' לו אחד מהן יכול לקדש על היין או על הפת כדאמרי' בפסחים.

והמקדש על הפת מברך המוציא תחלה ואח"כ מקדש דהא ברפת הלחם תדירא כמו ברפת היין ע"כ: דדחיל מרבנן הוא גופי' הוי צורבא מרבנן. פ"ה לפי שהיראה גדולה מן הכבוד שהכבוד אינו אלא בפניו והיראה בין בפניו בין שלא בפניו לפיכך שפירו מרובה שיהא הוא עצמו תלמיד חכם: גזירה י"ט אטו שבת.

ולאו גזירה לגזירה היא דאי לא הא לא קנימא הא, ואע"ג דאיכא מילי טובא דאסירי בשבת ולא בי"ט ולא גזרי' י"ט אטו שבת אפשר דלגבי הא כחדא מלתא חשבנינן לה: רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישי'.

פ"ה מהאי טעמא דמצוה עליו לבערו אלא הכא בי"ט שחל להיות ערב שבת עסקי' לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט אבל בשבת דעלמא שלא חל יו"ט ערב שבת מותר דכיון שהוא התחיל להדליק בחול ואזלי' בטר התחלת הדלקתו והיה בחול הניא והני לי' פאיברים ששלטה בהן האור מחול שעושה להן מערכה בשבת כנ"ל.

ולא גזרי' רוב שבתות אטו שבת שיש לפניו יו"ט אבל בכל ערבי י"ט גזרי' דאי שרית לי' לאדלוקי בערב י"ט לצורך י"ט אחי להוסיף עליו שמן עוד וקא עבר משום שאין שורפין קדשים בי"ט מה שאין פו לגזור בכל שבתות השנה דהא מיבדיל בדיל מנר משום שבת ולא נגע בי' פלל.

ורבא דלא ס"ל טעמי' דרב חסדא משום דס"ל דטעמא דאין שורפין קדשים בי"ט היינו בקדשים גמורים שאסורין בהנאה בשעת בעורן אבל בתרומה פיון דמוותרת בהנאה בשעת ביעורה אשתכח דצורף הדיוט הוא ומותר לשורפה בי"ט אלא משום גזירה י"ט אטו שבת, ואע"ג דלגבי תרומה וסלה שנטמאו אמרי' לא יזיזם ממקומן, מייירי בתרומה שאין דרפה לשרפה, א"נ שנטמאו בי"ט דאיכא משום מוקצה דמעיקרא חזו לאכילה והשתא לשרפה.

א"נ פִּינּוֹן שְׁחַכְמִים אָסְרוּ שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה גְזֵרָה מִשּׁוּם שְׁבֵת אֶלְמָא לָא חֲזִיא וְכִינּוֹן דְּלֵא חֲזִיא מְהֵי טַעְמָא דְתַהּוּי לֹא יִזְיַנְנָה מִמְקוּמָה, וְאַפְשָׁר דְּרַב חֲסֵדָא דְאָסֵר אַף בְּתְרוּמָה דְּוָקֵא מְדַרְבְּנֵן אֲבָל מְדֹאֲרֵינִיתָא שְׂרִי מִשּׁוּם צְוֵרָה הִדְיוּט חוּץ מִשְׁמֵן שְׂרִיפָה לְפִי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּי"ט פִּי דֵאע"פ שְׁמוֹתָר לְשׁוֹרֵף שְׁמֵן שְׂרִיפָה בְּשֵׁבֶת דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְהֵטִי וְכ"ש דִּהְוָה לֹן לְמִשְׂרִי בִי"ט (מֶהֶן) אִפִּי הֵכִי בִי"ט אָסוּר לְפִי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּי"ט וְהִינּוּ סִינְעֵתִי דְּרַב חֲסֵדָא פִּנ"ל: [דָּף כ"ד ע"א] אָמַר רַב הוּנָא אִינוּ מְזַפֵּיר, פְּלוּמַר אִינוּ צְרִיף לְהַזְפִּיר וְאִם בָּא לְהַזְפִּיר מְזַפֵּיר בְּהוֹדָאָה.

אָמַר לִי רַב שֵׁשֶׁת בְּתַפְלָה. פִּי דְּבַתְּפָלָה פְּשִׁיטָא לֹן שְׁחֵיב לְהַזְפִּיר שְׁהָרִי לְהַלֵּל וְהוֹדָאָה נִקְבְּעוּ: אֲת"ל חֲנֻפָּה דְּרַבְּנֵן לֹא צְרִיף ר"ח דְּאֲוֲרֵינִיתָא צְרִיף.

וְכַתֵּב ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל וְחֲנֻפָּה לֹא מְקַרֵי מוֹעֵד שְׂיָהָא אָסוּר לְהַתְעַנּוֹת בּוֹ מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ ר"ח שְׁחֵיב לְקַבְּעַ סְעוּדָתוֹ עַל הַפֶּת וּלְכַרֵּף בְּרַכַּת הַמְּזוּן. אוֹ דְלֵמָּא פִּינּוֹן דְּלֵא אִתְּסַר בְּעֵשִׂית מְלָאכָה לֹא מְדַפְרִי, פִּי וְחֲנֻפָּה גּוֹפֵי נְמִי לֹא אָסִירָא בְּעֵשִׂית מְלָאכָה: יָמִים שֵׁשׁ בְּהֵן קָרְבַּן מוֹסַף וְכוּ' עֲרַבִית שְׁחֵרִית וּמְנַחָה וְכוּ' וְאִם לֹא אָמַר מְחִזְרִין אוֹתוֹ.

לֹא דְוָקֵא אֶפּוּלְהוּ דְּהָא אִם לֹא הַזְפִּיר בְּעֲרַבִית אִין מְחִזְרִין אוֹתוֹ אֲלֵא אֶשְׁאָרָא דְּהוּוּ רַבְּנָא: יָמִים שְׂאִין בְּהֵן קָרְבַּן מוֹסַף וְכוּ' שְׁנֵי נְחֵמִישֵׁי שֶׁל תְּעַנְיּוֹת וְשֶׁל מַעֲמָדוֹת פִּי שְׁהִיוּ מְתַעַנִּים בְּמַעֲמָדוֹת, עֲרַבִית שְׁחֵרִית וּמְנַחָה מְתַפְלֵל וְכוּ' וְאִם מְעִין הַמְּאֲרַע בְּשׁוֹמַע תְּפָלָה.

פִּי עֲנּוּ לִילֵי עֲרַבִית בְּכַנִּיסַת הַתְּעַנְיָת. וְאֵע"פ שְׂאוּכַל וְשׁוֹתָה כָּל הַלִּילָה דְּהֵכִי אָמַר רַב הוּנָא בְּמַסְכַּת תְּעַנְיָת יַחִיד שְׁקַבֵּל עָלָיו תְּעַנְיָת אֵע"פ שְׂאוּכַל כָּל הַלִּילָה מְתַפְלֵל תְּפָלַת תְּעַנְיָת וְכֵן כְּתָבוּ הַגְּאוּנִים וְהִבִּיאוּ בְּרִינִיתָא וְאָמְרוּ כִּד שְׁנֵי רַבּוּתֵינוּ פְּעָמִים שְׂאָדָם שְׂרוּי בְּתְעַנְיָת וְאִינוּ מְתַפְלֵל תְּפָלַת תְּעַנְיָת פְּעָמִים שְׂאִינוּ שְׂרוּי בְּתְעַנְיָת וּמְתַפְלֵל תְּפָלַת תְּעַנְיָת הָא כִּיַּצַּד כָּאֵן בְּכַנִּיסַתָּהּ כָּאֵן בִּיצִיאַתָּהּ פְּלוּמַר עֲרַב תְּעַנְיָת אֵע"פ שְׁעַתִּיד לְאַכּוֹל לְאַחַר תְּפָלָה מְתַפְלֵל תְּפָלַת תְּעַנְיָת אֲבָל לִיל מְחִרְתּוֹ אֵע"פ שְׁעוּדָנוּ בְּתְעַנְיָת כְּשִׁמְתַפְלֵל עֲרַבִית אִינוּ מְתַפְלֵל תְּפָלַת תְּעַנְיָת וְכֵן כְּתַב הַרְאָה ז"ל, נְקִיטִי מְהֵא דְּמְתַפְלֵל אָדָם תְּפָלַת תְּעַנְיָת עֲרַבִית אַף בְּאוֹתָן תְּעַנְיּוֹת שְׂאִין מְפָסִיק בְּהֵן מְבַעוּד יוֹם דְּהִנֵּי תְּעַנְיּוֹת שֶׁל מַעֲמָדוֹת תְּעַנְיָת יַחִיד הוּוּ וְטַעְמָא דְּמִלְתָּא מְפָנִי שְׁכַבְרָה קַבְּלָה מְבַעוּד יוֹם, וְכֵן נִרְאָה מְהֵא דְּאֲמַרִי וְאִין בְּהֵם הַזְפֵּירָה לְבִרְכַת הַמְּזוּן דְּנִרְאָה שֵׁשׁ בְּהֵן כּוֹס וְסַעוּדָה.

אֲבָל הַגְּאוּנִים ז"ל כְּתָבוּ וְאָנוּ אִין אָנוּ רִגִילִין לּוּמְרָה עֲרַבִית וְאַפִּי שְׁחֵרִית שְׂמָא יֶאֱרַע לּוֹ אוֹנָס חוּלִי אוֹ בּוֹלְמוֹס וְיִטְעוֹם כְּלוּם וְנִמְצָא שְׁקָרָן בְּתַפְלָתוֹ: וְאִין בְּהֵן קְזַנְשָׁה עַל הַכּוֹס. פִּי ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל דְּלֵא קָאִי אֲתַעַנְיּוֹת וּמַעֲמָדוֹת אֲלֵא אִימִים דְּאִין בְּהֵן קָרְבַּן מוֹסַף שְׁנַכְלִלִין בְּהֵן חֲנֻפָּה וּפּוֹרִים שְׁהֵן יָמִים טוֹבִים וְאִין בְּהֵן מוֹסַף וּבָא לְהַשְׁמִיעֵנוּ שְׂאִין שֶׁם קְדוּשׁ כְּמוֹ בְּהַכְּנָסוֹת שְׁבֵתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְאִין בְּהֵן הַזְפֵּירָה בְּבִרְכַת הַמְּזוּן וּמִיָּהּ אִם בָּא לְהַזְפִּיר מְזַפֵּיר.

וְאִין צְוֵרָה לְזָה דְּאַפִּי אֲתַעַנְיּוֹת וּמַעֲמָדוֹת קָאִי וּבְלִיל כְּנִיסַת הַתְּעַנְיּוֹת דֵאע"פ שְׁקַבֵּל הַתְּעַנְיָת מְבַעוּד יוֹם וּכְבָר הַתְּפָלַת תְּפָלַת תְּעַנְיָת בְּעֲרַבִית אִפ"ה לְאַחַר תְּפָלָה וְהוּא רוּצָה

לאכול אין בהן קדושה על הפוס: ה"ג רש"י י"ט שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה בשבת אין צריף להזכיר של י"ט.

וכתב ז"ל מצאתי בתשובת הגאונים ז"ל שהיו רגילין לקרות בנביא במנחה בשבת עשרה פסוקים ובימי פרסיים גזרו שמועד שלא לעשות וכינון שנסתלקו נסתלקו. והר"ז הלוי ז"ל גרס יום הכפורים שחל להיות בשבת המפטיר בנביא במנחה אין צריף להזכיר של שבת שאלמלא יום הכפורים אין נביא במנחה בשבת: [ע"ב] ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא פי הא דאמר ריב"ל יום הכפורים שחל להיות בשבת וכו'.

פירש"י ז"ל דאפולוהו קאי ואפי' הא דרב גידל מידחיא, ואע"ג דליפא הכריחא לדחויי הא דרב גידל מהא דריב"ל דאיפא לדחויי פדדחין לעיל מי דמי התם נביא בר"ח ליפא כלל הכא יום הוא שנתחייב בחמש תפלות מ"מ סברא דתלמודא היא דליתנהו להיא דלעיל, ודכונתה בתלמודא פרק שלשה שאכלו ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא פי הא קטן היודע למי מברכין מזמניו עליו ומידחו פמה שמעתתא דלעיל מסברא דתלמודא ולא מהכריחא דהא דמייתי, וכן בכתובות דף נ"ד ע"ב] אמרי' ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא פי הא התובעת פתובתה בב"ד אין לה מזונות ומידחו פולהו דלעיל מסברא דתלמודא בלחוד.

אבל הרא"ה ז"ל כתב דהא דרב גידל אפתי איתא ולא מידחי וראיות דמייתי ליתנהו כלל דאינו דומות יפה דהכא פינן דכולהו שמעתתא דמיין אהדדי וסד ענינא נינהו ריב"ל דעדיפא הנה לי' למנקט ולימא ר"ח שחל להיות בשבת וכ"ש אינך אלא ודאי יום הכפורים דוקא קאמר, אבל ר"ח בשבת לא פינן דבר"ח ליפא נביא כלל וכו', וכן נהגו ע"כ: ש"ץ היורד לפני המיכה.

שמתפלל ברכה אחת מעין שבע והיא מגן אבות בדברו וכו' אינו צריף להזכיר של י"ט לומר בא"י מקדש השבת וישראל והזמנים כמו שעשה בתפלת ערבית, ופרקי' הכי השתא התם בדין הוא דבשבת נמי לא צריף משום דלא הוי חובת היום כלל דהא בחול לא עבדי דהא תפלת ערבית רשות היא ורבנן היא דתקינו משום ספנה, פ"א משום ספנת מזיקין שלא היו בתי פנסיות שלהן בשוב וכך שאר לילי החול הי' עוסקין איש למלאכתו ולא היו באין לבית הכנסת אלא בגמרו מלאכתו מתפלל ערבית בביתו ובערב שבת היו באין לבית הכנסת וחששו חכמים שיש מהן שאין ממהרין לבוא ושוהין בב"ה להתפלל אחר תפלת הצבור ואיפא ספנה בלילי שבתות פדקינא לן דבלילי שבתות ובלילי רביעיות רגילין מזיקין ליפנס בשוב שלילית מהלכת בשני לילות הללו ושאר יחידים בבית הכנסת ובית עלול שמלאך המות מפקיד שם את פליו ואם ישאר יחידים המתאחר שם ינזק בה לפיכך האריכו חכמים את תפלת ערבית כדי שימצא גם העצל את הצבור בבית הכנסת, אבל בי"ט לא הוצרכו לתמן דהא אין ספנה אלא בשני לילות הללו.

וכינון דאין עיקר תפלה זו אלא משום תקנה לא החמירו חכמים להזכיר בה י"ט: מתני' אין מדליקין בשמן שריפה בי"ט: גמ' ה"ג מאי טעמא לפי שאין שורפין קדשים בי"ט. מנא הני מילי אמר חזק' וכן תנא דבי חזקיהו וכו', וכן גרס רש"י ז"ל, ופי' מנא הני מילי דאי לא ממעיט לי' קרא אית לן למימר לייתי עשה דבאש תשרופו ולידחי לא תעשה דמלאכה.

ואית ספרי דגורסי הכין בהדיא מפדי שרפיפת קדשים עשה ולידחי לא תעשה ואין צורך, והא דבעינו מנא הני מילי לאו אשמון שרפיפה קאי דהא תרומה דחייבת בשריפה מדרבנן היא אלא אאין שורפין קדשים קאי, וכו' נראה מדברי רש"י ז"ל שפכת מנה"מ דאין שורפין: ליתן לו בקר שני לשריפתו והיינו חולו של מועד ומיירי באיברים שלא הוקטרו מערב וכ"ש קדשים פסולין דלא שרפי' וא"ת ולמה נמתין עד יום חולו של מועד ישרפם לאלתר בלילה במוצאי י"ט.

וי"ל דאפשר שקבע לה הכתוב זמן שריפתן כל הלילה עד הבקר שהוא זמן אכילתן כדכתיב ופנית בבקר והלקת לאהליה, אבל בירושלמי אמרו שאין תחלת זמן שריפת קדשים אלא ביום ואחר שעבר זמנו נשרפין בין ביום בין בלילה ומדמו לה התם בהדיא למילה: לא עולת חול בשבת ולא עולת חול בי"ט.

וא"ת אי מקרא הכי הנה לי למדרש ולא עולת חול בשבת ולא עולת י"ט בשבת אבל עולת חול בי"ט מנא לי'. וי"ל דכולה קרא יתירא הוא דלא ה"ל למימר אלא על עולת יעשה ונספה ומדכתיב עולת שבת דרשי' דנקא של שבת ולא של חול ואפי' של י"ט בשבת ומדכתיב בשבתו דרשי' ולא עולת חול בי"ט: ולא מילה שלא בזמנה דאתיא בק"ו.

כתב הרא"ה ז"ל מסתברא דרבא לרבנותא נקט מילה משום דעדיפא שפן נכרתו עלי' י"ג בריתות וכ"ש לכולהו עשה דעלמא בין שקבוע להם זמן בין שאין קבוע להם: רב אשי אמר שבתון עשה הוא והנה לי י"ט עשה ולא תעשה וכו'.

וא"ת תינח קדשים אבל תרומה מנא לו. תירץ הרא"ה ז"ל דאפשר דבשריפת תרומה איפא עשה דתיקוני בכלל מאי דמיתמר בכסחים בקדש ישרף כל שפסולו בקדש באש ישרף, וא"ת ותפוק לי' דמותר ליהנות ממנה ויהא מותר לשריפה, פרש"י ז"ל דאע"ג דהדלקת נר בי"ט מלאכה המותרת היא הואיל והבערת שאר קדשים שאינו נהנין נאסרין גם זו לא יצא מן הפלל ע"כ.

וא"ת והא קי"ל דכל שאפשר לקיים את שניהם לא אתי עשה ודחי לא תעשה וא"כ לרב אשי למה לי קרא דהא אי לא הוי י"ט אלא לא תעשה גרידא לא דחי. תירץ הרמב"ן ז"ל דלא מיקרי אפשר לקיים את שניהם אלא בשאפשר לקיים שניהם לאלתר בלא שהוי המצוה פגון ציצית דאפשר לעשות מיד ממינו אבל בשיהוי המצוה כי הא דשריפת קדשים לא, וא"ת ורבא אמאי לא פריק לי' פרב אשי דהא אית לי' י"ט עשה ולא תעשה הוא דאמרי' במס' ביצה גבי פסויי והא י"ט עשה ולא תעשה הוא ומדוחק קושיא זו איצטריך רבא לפרוקי אפר פירה מוכן לנדאי ואין מוכן לספק, וי"ל דלאו משום דאית לי' לרבא האי סברא די"ט עשה ולא תעשה דהא אפתי לא קמה לן עד דאתא רב אשי ופירשה כדאיתא בשמעתי' אלא דבלאו הכי קשיא לי' לרבא דבלאו הכי קים לי' למימר דמדינא לא דחי עשה י"ט כדרשי' דמלבדו הכא ותירוצי' דרבא לאו אהיהא קושיא איתמר אלא דתלמודא הוא דסדרה ומייתי התם הא דרב אשי די"ט עשה ולא תעשה לרוחא דמלתא ומשום דמסקנא והלקתא פרב אשי.

אבל הרא"ה ז"ל תירץ דאפשר דרבא ס"ל פרב אשי די"ט עשה ולא תעשה הוא וקרא דמייתי הכא מלבדו לא איצטריך כלל אלא למילה משום דאתיא בק"ו ודרבא לאו אהא

איתמר עיקרה אלא לקמן גבי מילה שלא בזמנה דמהדרי' עלה מנא לן דלא דחיא י"ט ומאן דמסדר תלמודא אתא לדרבא למימר דמלבדו דאיפשיט לן דאי נמי ליתא לדרבא אשי פלל מלבדו איכא למדרש דלא ליתי עשה ולידחי לא תעשה די"ט, תדע דרבא פרב אשי ס"ל דאי לא תימא הכין היכי איפשיט לי' לרבא מלבדו מילה שלא בזמנה דאיכא ק"ו אימא דלאפוקי עשה בעלמא דלא דחי י"ט אע"ג דאיכא ק"ו אהא לבדו אלא נדאי להכי מייתי לי' לרבא לבדו למדרש מיני' מילה ולהכי קבלה רבא לקושטין דהתם די"ט עשה ולא תעשה הוא ואיזטריה לפרוקי אפר פירה וכו': [דף כ"ה ע"א] מסתברא קדש לא ממעיטנא שפונ"ק עכ"א, והא דלא מני מחוסר פפורים שאוכל בתרומה ולא בקדשים, משום דמהאי טעמא הוא דקמה לי' לתנא פדאיתא התם ביבמות: אדרבה תרומה לא ממעיטנא שפון מחפ"ז מיתה וכו'.

פירש"י ז"ל בלשון שני פהו האוכל תרומה בטומאה חייב מיתה, ולא מיחנור דאפתי קדש חמור דהא פהו האוכל קדשים בטומאה חייב פרת, והנכון מה שפי' בלשון ראשון מיתה לזר האוכלה אפי' הוא טהור מה שאין פן בקדשים שהרי שלמים נאכלין לבעלים ואע"ג דחשיב נמי ואסורה לזרים בתרתי חשיב להו משום דבקדשים ליכא חייב מיתה ולא איסורא פלל דהא לכתחלה שרו.

ופרקי' הנה נפישן חומרות שיש בקדש מרובות מתרומה ואי בעית אימא קדש חמור שפון עונש פרת דאית בה תרתי חומרות ימיו נכרתים והולף ערירי מה שאין פן במיתת שמים דמיו נקצרו אכל אינו הולף ערירי: [ע"ב] מתני' ר' ישמעאל אומר אין מדליקין בעטרון מפני פבוד השבת.

פי' שריחו רע. וא"ת ותפוק דהא אינו נמשך אחר הפתילה אפי' בעוד שהזפת בתוכו פדתנו ולא בזפת וכ"ש בעטרון שהוא הפסולת.

וי"ל דדוקא זפת אינו נמשך לפי שהוא עב אבל עטרון שהוא צלול פמים נמשך: שפון שפון משפון. שמעתי שהוא שפון שעושין מאליגריי"א ושפון קורין אותו בלשון ערב סומסמי: גמ' רחיצת ידים ורגלים וכו' ואני אומר מצנה.

פי' מורי נר"ו נראה דלאו מצנה ממש קאמר שיברך עלי' אלא מנהגא בעלמא ולא מברכינן אמנהגא פדאמרי' גבי ערבה תדע דאמרי' מאי מצנה דאמר רב יהודה אמר רב פה הי' מנהגו וכו' דאלמא לאו מצנה אלא מנהגא.

וכן פתבו בתוספות דמשום הכי רחיצה מצנה משום דקיי"ל דמנהג אבותינו תורה היא וכן פתב ה"ר יהונתן ז"ל ואני אומר מצנה מצנה לשמוע דברי חכמים ע"כ: סדין בציצית ב"ש פוטרין. הנכון לפרש דב"ש אית להו היקישא דלא תלבש שעטנז גדילים תעשה והילכך פל היכא שהוא פסותו מותר להטיל בה תכלת אבל סדין לא דהא בסופרי דרשי' פסותה פרט לסדין וכיון דלא אפשר בתכלת משום שעטנז אף בלבן פטור דכל שאינו בתכלת אינו בלבן ואפי' למ"ד אין מעכבין זה את זה, והיינו דקאמר ב"ש פוטרין דמשמע דלגמרי פטרי ואפי' ממין הסדין דהיינו בלבן דאלו מחייב בלבן פמו שפירש"י ז"ל ולא פטרי אלא מתכלת הנה להו למימר ב"ש אוסרין: ואינהו סבור.

פ'י ואינהו שְׁהוּ מְחַפִּין כַּנְפֵי כְּסוּתָן וְלֹא הִטִּילוּ בְּהֵן צִיצִיּוֹת כָּלֵל כַּב"ש סְבָרֵי מְשׁוּם כְּסוּת לִילָה שְׁאָסוּר לְהִטִּיל בְּהֵן תְּכֵלֶת וְכִינּוּן שְׁאִינוּ בְּתֵכֶלֶת אִפִּי' בְּלָבָן אֵינוּ. וְרַש"י ז"ל פ'י דב"ש לָבָן הִטִּילוּ בְּהֵן וְלֹא תְכֵלֶת וְלֹא נִפְרַשׁ וְאִינְהוּ שְׁהִטִּילוּ לָבָן וְלֹא תְכֵלֶת סְבוּר דְּאָסוּר גְּזֵרָה שְׁמָא יְכַסְּנוּ בְּלִילָה דְּלִיכָא מְשׁוּם מְצֻנָה וְאִיכָא מְשׁוּם פְּלָאִים, עִם הָיִוֹת שְׁרַש"י ז"ל פ'י שְׁמָא יֵשׁ לוֹ כְּסוּת שְׁהוּא מְיֻחָד לְלִילוֹת וְיִטִּיל בּוֹ צִיצִיּוֹת וְנִמְצָא לּוֹבֵשׁ פְּלָאִים שְׁלֵא בְּמָקוֹם מְצֻנָה הַכֵּל עוֹלָה לְעֻנְיָן אַחַד: אָמַר רַבָּה מִפְּנֵי שְׁרִיחוֹ נוֹדָף.

כְּלוּמַר רִיחוֹ טוֹב וְהוֹלֵךְ לְמַרְחוֹק גְּזֵרָה שְׁמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ לְסוּף בּוֹ יָדָיו: [דף כ"ו ע"א] חָדָא מִפְּנֵי שְׁהוּא עָרְפָּה, פ'י הַר' יְהוֹנָתָן ז"ל וְאִפִּי' בְּחוּל אָסוּר: בְּשִׁלְמָא נִפְטָט לָבָן מִפְּנֵי שְׁהוּא עָרְפָּה. פ'י וּבְחוּל אָסוּר מִפְּנֵי שְׁהוּא עָרְפָּה וְאִפִּי' לְבִשְׁבַת דְּאִיכָא תְּרַתִּי חָדָא שְׁהוּא עָרְפָּה וְעוֹד דְּמַתוּדָה שְׁרִיחוֹ רַע גְּזֵרָה שְׁמָא וְנִיחְנוּ וְנִצָּא כְּדָמָרִי לְעֵיל גְּבֵי עֲטָרָן: סוּמְכוּס הֵינּוּ ת"ק.

פ'י הֵינּוּ ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שְׁאָמַר אֵין לָהּ אֵלָא מַה שְׁאָמְרוּ חֲכָמִים כְּלוּמַר אֵין לָהּ לְפָסוּל אֵלָא אוֹתָן שְׁמָנוּ חֲכָמִים בְּמִשְׁנַתְנוּ וּבְמַתְנֵי קָא מְנִי חֲלָב בְּפָסוּלֵי דְשְׁמָנִים וְהוּא יוֹצֵא מִן הַבְּשָׂר וְקָא מְכַשֵּׁר ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי שְׁמֵן דְּגִים וְהֵינּוּ דְסוּמְכוּס, וּפְרָקִי אִיכָא בִּינְיָיְהוּ דְרַב בְּרוּנָא אָמַר רַב וְלֹא מְסִימֵי כְּלוּמַר דְּתַרְנוּיָיְהוּ מִכְּשָׂרֵי שְׁמֵן דְּגִים וּמִשְׁמַע דְּנִקָּא שְׁמֵן דְּגִים וְלֹא קָרְבֵי דְגִים אֵלָא דְחַד מִינְיָיְהוּ מוֹדָה דְקָרְבֵי דְגִים שְׁנִימוּחוֹ עַל יָדֵי תַעֲרוּבַת מוֹתֵר מְשׁוּם דְּבַעֲיָנֵי מִימְשִׁיף וְהֵינּוּ דְרַב בְּרוּנָא, וְאִידָף סְבַר דְּנִקָּא שְׁמֵן דְּגִים אֲבָל קָרְבֵי דְגִים כָּלֵל כָּלֵל לֹא אִפִּי' ע"י תַעֲרוּבַת וְדָלָא כְּרַב בְּרוּנָא וְלֹא מְסִימֵי אֵי סוּמְכוּס אֵית לֵי כְּרַב בְּרוּנָא אוֹ ת"ק כַּנ"ל, וּמַדְבָּרֵי רַש"י ז"ל נִרְאָה דְשְׁמֵן דְּגִים הֵינּוּ קָרְבֵי דְגִים שְׁפָה כַּת' אֵי נְמִי דְאִכְשֵׁר חֲלָב מְהוּתָהּ בְּתַעֲרוּבַת שְׁמֵן כֵּל שְׁהוּא חַד מְהֵנָה תַנְיָא סְבַר לְדְרַב בְּרוּנָא דְחֲלָב נִימֵר בְּתַעֲרוּבַת אֲבָל שְׁמֵן דְּגִים אִפִּי' בְּעֵינֵי שְׂרִי וְחַד סְבַר שְׁמֵן דְּגִים ע"י תַעֲרוּבַת אֲבָל חֲלָב כָּלֵל כָּלֵל לֹא עַכ"ל.

וְאִינוּ מְחַוָּר: מַתְנֵי (כֵּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מְדַלִּיקִין בּוֹ וְכו') פ'י לְפִי שְׁלֵא מְנָאָן לְעֵיל גְּבֵי פִיסוּל פְּתִילוֹת וְעֵשָׂה בְּכָאן כָּלֵל). תַנְיָא ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמַר כֵּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ וְכו' חוּץ מִן הַפְּשֵׁתָן.

לֹא דְנִקָּא פְּשֵׁתָן דַּה"ה צָמַר נְמִי דִישׁ בּוֹ שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ פְּדִלְקָמָן אֵלָא אֵינִי דְנִקָּט כֵּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ נִקָּט חוּץ מִן הַפְּשֵׁתָן שְׁהַכְּתוּב קִרְאוּ עֵץ וְלֹא דְנִקָּא כֵּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ דַּה"ה לְנוֹצָה שֶׁל עֵזִים וְכֵל מִיָּדֵי דְלֹא צָמַר וּפְשֵׁתִים כְּאִבְיֵי דַּאֲר"ש בֶּן אֶלְעָזָר וְתַנְיָא דְבֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל אָמְרוּ דְבַר אַחַד אֵלָא מְשׁוּם לִישְׁנָא דְמַתְנֵי תַנְיָא יוֹצֵא מִן הָעֵץ וְנִקָּט נְמִי פְּשֵׁתָן וְלֹא נִקָּט בְּגַד פְּשֵׁתָן לְאִשְׁמְעֵי אֲגַב אוֹרְחֵי דְבְּפְשֵׁתָן גּוֹפְי' כְּגוֹן אוּנִין מִיטְמוּ בְּגָעִים וְאֵין מְסַפְכִין בְּהֵן פְּדִלְקָמָן וְכֵן פִּרְש"י ז"ל.

[ע"ב] אָף כֵּל צָמַר וּפְשֵׁתִים. פ'י וְשָׂאָר בְּגָדִים לֹא מִיטְמוּ כָּלֵל בֵּין שְׁלֵשׁ עַל שְׁלֵשׁ בֵּין שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה: רַבָּא אָמַר שְׁלֵשָׁה עַל שְׁלֵשָׁה וְכו' לר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֵית לֵי.

פ'י וְדִנְקָא בְּשָׂאָר טוּמְאוֹת אוֹ בְּטוּמְאָת שְׂרָצִים מְרִיבוּיָא דְקָרְאֵי אֲבָל לְגָעִים לֹא מִיטְמוּ אֵלָא דְנִקָּא צָמַר וּפְשֵׁתִים וּבְהָא כ"ע מוֹדוּ וּבְכִי הָא נִקְטָא שְׁמַעְתִּין, לְתַנְיָא דְבֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל לֵית לֵי, פ'י לֵית לֵי שׁוּם טוּמְאָה בְּשָׂאָר בְּגָדִים דְבֵין טוּמְאָת שְׂרָצִים בֵּין שָׂאָר טוּמְאוֹת דְּנִקָּא צָמַר וּפְשֵׁתִים וְלִקְמָן יְלִפִּי מְנָא לֵי טוּמְאָה לר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּשָׂאָר בְּגָדִים

בְּשֵׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֹשָׁה דְּהָא מְגַנְעִים יְלִיף דְּאִי לֹא מְהִיכֵא תִּיתִי לִי לְחַלְקֵי בֵּין פְּשָׁתָן לְשָׂאָר מִיָּנִין: דְּתַנִּי בְּגַד.

פִּי אִי לֹא פְּתִיב גְּבִי נְגַעִים וְהַבְּגָד אֱלָא וּבְגָד הֵנּוּ אֲמִינָא דְּדוֹקָא בְּגַד שְׁלָם, וְאִימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה, פִּי בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים פִּי דְּאִי פְּתִיב בְּגַד הֵנּוּ אֲמִינָא דְּדוֹקָא בְּגַד שְׁלָם דְּהֵיִינוּ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה אֲבָל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה לֹא וְהַשְׁתָּא דְּכַתִּיב וְהַבְּגָד בָּא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים אֲבָל שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ לֹא מִיִּטְמוּ כָּלֵל אֲפִי בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים, וּמִתְמִיְהִי וְלֹא ק"ו הוּא פְּלוֹמֵר לְשֵׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֹשָׁה לֹא צָרִיךְ קְרֵא דְּמִק"ו קָא אֲתִי וְלִרְחוּקָא דְּמִלְתָּא קָא מְהַדְרֵר לִי הֲכִין וְלֹאֲתַמּוּהִי עֲלִי וְלֹא ק"ו הוּא דְּנֻדְאִי אֲפִתִי לֹא אִיִּצְטְרִיבֵנּוּ לִק"ו דְּכָל הֵיכָא דְּכַתִּיב בְּגַד שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בְּכָלֵל דְּחֻשִׁיב בְּגַד שְׁלָם.

וְאֲקֻשִׁי א"ה שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ נְמִי לְתַאֲנִי בְּק"ו וְאִיִּדִי דְּאֲהַדְרֵר לִי ק"ו מְהַדְרֵר לִי לְפֻּם הָאִי טַעְמָא דְּאֲדַכְרֵר דְּלָמָּה לִי שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּכַתִּב רְחֻמְנָא וְלֹא אֲתִי בְּק"ו אֱלָא שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה וְכו' לְעֻשְׁרִים לֹא חֲזִינּוּ לֹא אֲתִיִּין בְּק"ו וְלֹא דְּמוּ לְשָׁתִי וְעַרְבֵי דְּשָׁתִי וְעַרְבֵי חֲזוּ לְמִלְתִּי: דְּכַתִּב קְרֵא וְכו', פְּתִיב רַש"י ז"ל מְסַקְנָא טַעְמָא דְּמִלְתָּא הִיא פְּלוֹמֵר פִּינּוּ דְּשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ לֹא חֲזִינּוּ לְעֻשְׁרִים וְלֹא אֲתִי בְּק"ו טַעְמָא דְּכַתִּב קְרֵא הָא לֹא פְּתִיב קְרֵא לֹא אֲמִרִי, וְאֲקֻשִׁי וְאִימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה.

וְלִי נִרְאָה דְּמֵאֲנִי דְּמִקְשָׁה וְאִימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה הוּא דְּקֻמְרָא טַעְמָא דְּכַתִּב קְרֵא וְלֹא דְּאֲפִתִי נִימָא דְּקְרֵא לֹא אֲתִי לְהֲכִינּוּ, אֱלָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה בְּשָׂאָר בְּגָדִים, וּפְרַש"י ז"ל וְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּבְצִמְרָא וּפְשָׁתִים אֲתִי בְּק"ו מְשָׁתִי וְעַרְבֵי.

וְאִינוּ נְכוּן בְּעֵינֵי דְּהָא אֲסִיקְנָא דְּשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ לֹא אֲתוּ בְּק"ו. וְעוֹד דְּאֲנִי אֲקֻשִׁי דְּקֻמְרִי דְּכ"ע מִיְהִת שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים מְטַמָּא מְנָא לֵן אֲתִי לְאֲלוּמִי וְלֹאֲמִי דְּאֲפִתִי מְנָא לֵן דְּדִילְמָא רַבּוּיָא דְּוְהַבְּגָד לֹא אֲתִי אֱלָא לְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשָׁה בְּשָׂאָר בְּגָדִים אֲבָל שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ כָּלֵל לֹא אֲפִי בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים, וְכֵן פְּתִיב הַרְאָה ז"ל דְּמַעֲיָקְרָא הֲכִי קֻשִׁי לִי וְאִימָא לְרַבּוֹת שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה וְלְפֻּם הָא הַשְׁתָּא לִיכָא פְּרִישָׁה כָּלֵל בֵּין צִמְרָא וּפְשָׁתִים לְשָׂאָר בְּגָדִים אֱלָא כֹּלֵן שְׁוִין וְלִיכָא לְמִימֵר מְסַתְּבָרָא קֻשִׁי בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים מְרַבָּה צִמְרָא וּפְשָׁתִים וְלֹא שָׂאָר בְּגָדִים כְּדִלְקַמּוֹן דְּאֲדַרְבָּה מְסַתְּבָרָא לְרַבּוּיָי דְּבָר חֻשׁוּב וְלֹאֲפֻקִי שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּלֹא חֲזִי.

וּפְרִיק אֲמֵר קְרֵא בְּגַד צִמְרָא אוֹ בְּגַד פְּשָׁתִים בְּגַד צִמְרָא וּפְשָׁתִים אִין מִיִּדִי אֲחֻרִינָא לֹא פְּלוֹמֵר א"כ דְּכוּלְהוּ שְׁוִין צִמְרָא וּפְשָׁתִים דְּפְרִט בְּהוּ רְחֻמְנָא לָמָּה לִי עַכ"ל: אִימָא פִי אֲמַעֲיֵט מְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ אֲבָל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה מִיִּטְמָא.

פְּרַש"י ז"ל פִי אֲמַעֲיֵט שָׂאָר בְּגָדִים מְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּבְצִמְרָא וּפְשָׁתִים אֲתוּ בְּק"ו מְשָׁתִי וְעַרְבֵי אֲבָל שְׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה לִיִּטְמוּ מְרַבּוּיָי דְּוְהַבְּגָד ע"כ וְלִפִי שִׁיטְתוּ שְׁפִי לְמַעְלָה בְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים אֲתִי בְּק"ו יְפָה פִי דְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים דְּקְרֵא דוֹקָא לְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּצִמְרָא וּפְשָׁתִים דְּאֲתוּ בְּק"ו וְלֹא לְשָׂאָר בְּגָדִים וְלְעוֹלָם רַבּוּיָא דְּוְהַבְּגָד לְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשָׁה דְּשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ דְּשָׂאָר בְּגָדִים דְּלֹא אִיִּצְטְרִיךְ וְהַבְּגָד לְשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשָׁה דְּהָא מִק"ו אֲתִי, וּמ"מ אִינוּ נְכוּן כְּמוֹ שְׁפַתְבְּנוּ לְמַעְלָה.

והרא"ה ז"ל פי' דהשתא הדרינא לטעמא אחריןא ולומר דנדאי והבגד לרבות שלש על שלש בצמר ופשתים הוא דאמתא וליכא רבויא כלל לשאר בגדים מ"מ אפי' הכי נימא דבכלל לישנא דבגד ניהו ואי משום צמר ופשתים דפרט רחמנא אימא דמשום שלש על שלש דמיטמו בהו ולא בשאר בגדים והוצרף למעט לפי שפולם היו בכלל בגד והלכף פשוטמעטו בשביל שפרט לה הפתב צמר ופשתים אין לה לתפוס אלא פחות שבלשונות לומר שלא נתמעטו אלא משלש על שלש: ופרקי תרי מיעוטי פתיבי, פירש"י ז"ל דתרי זימני פתיבי בי' בגד צמר ופשתים זאת תורת בגד צרעת בגד הצמר או הפשתים, ואינו מחזור דא"כ הוי לי' למימר תרי קראי פתיבי, השתא דאמר תרי מיעוטי פתיבי משמע דמלישנא דאו קאמרי' דחשיב לי' מיעוטא: [דף כ"ז ע"א] נפקא לי' מאו בגד.

פי' דכתיב גבי שרצים דאלו גבי נגעים ליכא מאן דפליג כלל דהא קמה לן שפיר כדאימא בשמעתינן דלא מיטמו אלא צמר ופשתים וצמר ופשתים אפי' שלש על שלש, והאי איפשיטא לה שפיר וליכא מאן דפליג, אלא השתא לענין שאר טומאות איירינן כדפרישין לעיל, והשתא דרשי' או לרבויא ולעיל למיעוטא משום דכתיב גבי צמר ופשתים דהוי מיעוטא: ואב"י האי בגד מאי עביד לי'.

פי' ואב"י אליבא דר"ש בן אלעזר ותנא דבי ר' ישמעאל דאמרו דבר אחד דאין טומאה בשאר בגדים כלל האי או מאי עביד לי', והאי תנא דמרבה טומאה לשאר בגדים מוקי לי' כאידך תנא דבי ר' ישמעאל: ולייתי נגעים מינייהו.

פי' אלא נדאי לא חמירי וטעמא דשתי וערב משום נגע דאיתבגופייהו אבל לקבל טומאה מאחרים עד דחזי: שפן מטמאין בכעדשה. וכתב הרא"ה ז"ל דאפשר דרבא סבר דגריס בנגעים במראה שטח העור לא הוי יותר מפעדשה שאלו אתה ושטחה הוי בנדאי יותר מפגריס: מנין לרבות צמר גמלים וכו'.

ומ"מ שלש על שלש בצמר ופשתים דמיטמו במת ושרצים יליף מנגעים דגלי רחמנא בנגעים וה"ה לשרצים כסברא דרבא: רבא אמר כי לית לי' להך תנא דבי ר' ישמעאל בשאר בגדים וכו'.

פי' רבא אמר לעולם לא מפיק דתנא דבי רבי ישמעאל דלעיל דאמר אף פל צמר ופשתים היינו לשלש על שלש אבל שלשה על שלשה מודה הוא דמיטמו אפי' שאר בגדים, ואידך תנא דבי ר' ישמעאל דמרבה צמר גמלים וכו' דוקא שלשה על שלשה אבל שלש על שלש לא פנ"ל: הדר בי' מההיא.

פירש"י ז"ל דהדר מההיא ואמר דתנא דבי רבי ישמעאל ור' שמעון אמרו דבר אחד ולא פאב"י ע"כ. פלומר דלאב"י לית לי' טומאה כלל בשאר בגדים לתנא דבי ר' ישמעאל ולר' שמעון ולדידי' מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל ואלו לרבא אית לי' טומאה שלשה על שלשה בשאר בגדים ולא מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל ולא פליגי תנאי בהא מלתא פנ"ל: ואי בעית אימא הא רב פפא אמרה..

פלומר הא דפריק רבא כי לית לי' להך תנא ולפרוקי דלא מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל רב פפא אמרה ולא כי האי גונא דתנא דבי ר' ישמעאל דרישא דתני פל צמר ופשתים לאו לענין טומאה איתמר אלא לענין פלאים ולומר דבכל מקום שפתוב בתורה

ובגד כלאים היינו נוקא צמר ופשתים ולא שאר מינין ובשלא לרבא דמוקי אף כל לענן טומאה איצטריף לא פלוגי בין שלש על שלש לשלשה על שלשה אבל רב פפא פיון דאתרבו שאר בגדים דיןן לשרצים שוין בצמר ופשתים ובין שלש בין שלשה מיטמו כאידך תנא דבי ר' ישמעאל דקתני סתמא מנין לרבות צמר גמלים וכו' פנ"ל מדברי רש"י ז"ל ולא מיחנור.

והרא"ה ז"ל פתב מסתמא כאידך תנא דבי ר' ישמעאל ס"ל לרב פפא דמרבין שאר בגדים מאו בגד נוקא לשלשה על שלשה ולא בשלש על שלש בשאר בגדים דהא ליכא אלא חד רבוייא ואפי' בצמר ופשתים לא הוי מרביןן להו לשלש על שלש אליבא דהאי תנא אי לאו משום דגמרינן מנגעים כדפרשנא לעיל ואלו בנגעים לא מיטמו אלא צמר ופשתים בלחוד ושאר בגדים קלל לא עכ"ל: אף כל לאתויי ציצית.

פ"א אף כל דתני תנא דבי ר' ישמעאל לא לענן טומאה אלא לענן ציצית ולא דלא מחייב שום בגד בציצית אלא נוקא של צמר ושל פשתים ואקשי' ציצית בהדיא פתיב בהו וכו' אבל גדילים תעשה לה, פ"א לאלו שהזכרנו שהן צמר ופשתים ולא לאחרים: [ע"ב] הכפף מין כפף.

פ"א דהוי יתירא דהא כתיב על כנפי בגדיהם, והנה לי' למימר ונתנו על ציצית פתיל תכלת. אלא להכי אתא שיהא הציצית ממין הטלית ואם טלית של משי הוא יהא הציצית של משי ולא משאר מינין דהכי משמע ציצית של כפף יהא, פ"א רש"י ז"ל, אבל בתוספות פירשו שלא יהו החוטין כולן צבועין אלא מין הכפף כלומר לבנים כמין הכפף ולא צבועים, אי נמי אם הכפף צבוע יהיו החוטין צבועין ולא לבנים.

וכתיב צמר ופשתים דמשמע גדילים תעשה אותן מהו, צמר פשתים פוטרין בין במינן ובין שלא במינן כגון. אם הטלית של קנפוס ושל משי.

סד"א כדיוקא דרבא קמ"ל מהכא משמע דרבא לית לי' כתנא דבי ר' ישמעאל דרישא אף כל לאתויי ציצית ולא מחייב אלא צמר ופשתים ולרבא כל בגד חייב אם הוא מין כפף כדדריש הכפף מין כפף, ואפשר דרבא סבר כאידך תנא דבי ר' ישמעאל וכן מוכח ה"ם במנחות וכיון שכן קיי"ל כרבא דהוא בתרא ונמצא כל בגדים חייבין בציצית מן התורה אלא שאר בגדים פוטרין במינן בלבד מן התורה וצמר ופשתים פוטרין בין במינן בין שלא במינן ושלש כדברי הרי"ף ז"ל אלא כדברי הגאונים ז"ל: אמר אבני ר' שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד.

פ"א דתלו לסיכוף בטומאה ודלא כרבנן דסברי דה"ם דאע"ג דלא מקבלי טומאה פסילי לסיכוף מפיון דנפקי מפלל פסולת גורן ויקב דאמרינן ה"ם סככה באניצי פשתן פסולה ופרשנא ה"ם פשתן דדייק ונפיץ ואע"ג דאכתי לא מיטמא כלל לא טומאת שרצים ולא טומאת נגעים: מתניתין כל היוצא מן העץ אין מדליקין בו אלא פשתן.

כתב הרא"ה ז"ל מסתברא כמאן דאמר דפתילה דקנפוס לא אבל דצמר גפן אין לנו פיוצא בה ולא בהאי כללא הוא דלאו יוצא מן העץ הוא אלא יוצא מן הפרי ע"כ, וכן דעת ה"ר יונתן ז"ל אבל רבינו תם ז"ל כתב דאפילו בפתילה דקנפוס מדליקין דלאו יוצא מן העץ הוא: [דף כ"ח ע"א] גמרא וכתב ה"ם ויפרוש את האהל.

פ"י ואע"ג דהאי אהל דהקא מיריעות עזים הוא דהכי פתיב קרא ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן מ"מ שפיר מוכח מהקא דפשתים איקרי משכן דהא בהאי קרא לא פתיבי יריעות שש משנר אבל באידך קרא פתיב ומוכח במאי דאמר על המשכן פלומר ויפרוש את האהל על המשכן שפבר פינרס דהיינו יריעות שש, ואע"ג דכתיב ואת המשפותעשה עשר יריעות שש משנר דאלמא דיריעות שש איקרי משכן ולא מוכיח מינן' היינו משום דהאי קרא פשיטא לי' טפי דהתם איפא לפרושי ואת כמו ואל אבל בהא דהקא לא סגי דלאו הכי דנדאי משכן דכתיב היינו יריעות שש כדפרושינא, זו היא שיטתו של הרא"ה ז"ל, אבל רבינו יהונתן ז"ל פתב דיריעות שש מיקרו משכן דכתיב על המשכן ויריעות עזים היו עומדין על יריעות שש ע"כ.

ואע"ג דיריעות פשתן מיקרי אהל ומיטמו וצריכות הנאה אפ"י הכי מביאות הטומאה לפלים שתחתיהן כדחז"י באהללות שאף האדם מביא טומאה לפלים שנאהליו תחתיהן אע"פ שהאדם נטמא בכזית מה שתחתיו, ובתורת פהנים מוכיח מקרא: מה להלן קרוי אהל.

פ"י דמשכן איקרי אהל דכתיב את משכן אהל מועד אף פאן אדם פי ימות באהל דפשתן נמי איקרי אהל, וי"מ דמגופי' דלישנא דמשכן מוכח דאיקרי אהל שכן פרגום אהל משפנא: אי מה להלן קרשים אף פאן קרשים.

פ"י דקס"ד דקרשים נמי איקרי משכן ופריק אמר קרא ועשית את הקרשים למשכן משכן קרוי משכן ואין הקרשים קרויין משכן, פלומר משכן כגון עשר יריעות שש קרוי משכן ומשכן אהל כדפרושינא לעיל: מקיש עליון לתחתון.

פ"י מקיש עור תחש גופי' דהוי עליון לתחתון דהיינו אהל מועד דהוא יריעות עזים דהא כולהו איתקיש אהדדי בההוא קרא דפרטא דפרט בהו קרא יתירא הוא ולדרשא הוא דאתא: גופא בעי ר' אלעזר עור בהמה טמאה וכו' מאי קא מיבעי' לי'.

פירש"י ז"ל דהא ממשכן גמיר לה ר' אלעזר לעיל בריש שמעתין והתם טהורה היא דהואי ע"כ, פלומר דהא כתיב עורות אילים מאדמים: אמר רב אדא בר אבהה תחש שהי בימי משה קא מיבעיא לי', פי' עורות תחשים דכתיב גפי המשכן קא מיבעי' לי' ומינן' ילפי' עור בהמה טמאה אם יטמא באהל או לא: [ע"ב] אלא הא דתני רב יוסף לא הונוקשו למלאכת שמים וכו' למאי הלכתא.

פ"י אי לפרושי תחש דטהור הי' דבעי' למיקם עלי' כדלקמן דאמרינן מאי הוי עלי' דתחש הנה לי' למימר הכי תחש שהי' בימי משה טהור הי' אבל מדקאמר האי לישנא משמע דלאשמועינן מידי אתא והיינו לטומאת אהל ולומר דאין עור מיטמא בטומאת אהל אלא עור בהמה טהורה אבל רש"י ז"ל לא פי' כן: בהדיא פתיב בהו למען תהי' תורת ה' בפיה.

פ"י בהדיא פתיב בגופייהו למען תהי' וגו', וכתב הרא"ה ז"ל ולמה לי' לרב יוסף למגמר לה ממשכן ע"כ, פי' לפרושו דרב יוסף נמי אפי' במלאכת משכן נמי קאמר דלא הונוקשו למלאכת שמים אלא עור בהמה טהורה אלא דמעיקרא קשיא לן דלא אתא לאשמועי' תחש בלבד אלא מילתא אחרניא והיינו תפילין, ולא כן דעת רש"י ז"ל וכמו שאכתוב

בסמוך, ופריק דאָתא לאַשמוענינו עורן פֿלומר בָּתים שֶׁל תְּפִילִין: דְּתַנֵּי תְּפִילִין מְרַבְּעוֹת הֵלְכָה לַמֶּשֶׁה מְסִינִי הִיא לְכַרְכֵּן בְּשַׁעֲרֵן וּלְתוֹפְרוֹ בְּגִידוֹ.

פִּי שֶׁל טְהוֹרָה פֿלומר בְּשַׁעֲרֵן וּגִידוֹן שֶׁל תְּפִילִין וְהֵם שֶׁל טְהוֹרָה פְּדִילְפִינוּ לְעֵיל: מַאי הָוִי עֲלֵי דְתַחַשׁ. פִּי הָרֵא"ה ו"ל דְּלֵאפּוֹקִי מִפְּשָׁטָא דְּמַתְּנִיתָא דְּלְעֵיל דְּתַנֵּי פְּמִין תְּלָא אֵילָן בְּעֵינוּ לְמִפְּשָׁטָה מַתְּנַאי אַע"ג דְּקו"ל מְדַרְבּ יוֹסֵף דָּאָמַר לֹא הִנְכְּשָׁרוּ לְמַלְאכְתָּ שְׁמַיִם אֱלָא עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּלֶבֶד וְזֶה פְּדַבְּרִיו פְּמוֹ שְׁפַתְבְּתִי לְמַעְלָה בְּשִׁמוֹ ו"ל.

אַבְל רַש"י ו"ל פִּי מַאי הָוִי עֲלֵי דְתַחַשׁ הוֹאִיל וּדְרַב יוֹסֵף לֹא לְמַלְאכְתָּ הַמְּשַׁכְּנֵן אִיתְּמַר לֹא אִפְשִׁיט בְּעֵינוּ, וְנִרְאָה מְדַבְּרִיו דְּהָא דְרַב יוֹסֵף דּוֹקָא לְתְּפִילִין אִיתְּמַר וְלֹא לְמַלְאכְתָּ הַמְּשַׁכְּנֵן: לִפְשָׁט מִינָה דְּמִין בְּהֵמָה הִיא, פֿלומר פִּינוּ דִּילְפִי מְאָדָּם הָרַאשׁוֹן דְּהָא אִין מְקַרִּיבִין חֵי ע"ג הַמְּזַבְּח: וְר' עֲקִיבָא סָבַר קִיפּוּל מוֹעִיל, לְבַטְלוּ מַתּוֹרַת בְּגָד וְלֹא חִיּוּשֵׁי דְּלֵמָּא מִמְּלִיךָ עֲלָה וּפְשִׁיט לָהּ מְקִיפְלָה וְאַע"פּ שְׁלֵא הִבְהֵבָה וְכ"ש אִם הִבְהֵבָה שְׁאִי אִפְשָׁר שְׁלֵא נִשְׁרַף אַחַד מְחוּטֵי הַבְּגָד: וְבִי"ט שְׁחַל לְהִיּוֹת עָרַב שְׁבַת וכו'.

פִּי אַבְל בִּי"ט דְּעֲלֵמָא לְכֹנְלֵי עֲלֵמָא שְׁרֵי דָּאָף עַל גַּב דְּכִי אֲדִלִיק הֵנָּה לִי שְׁבַר פְּלִי וְלֹא סָגִי דְּלֹא לְהַפּוֹכִי בִּי וְהִיפּוּף בְּשַׁבָּר פְּלִי אָסוּר וְכִמוֹ שְׁפִירֵשׁ"י ו"ל מ"מ בִּי"ט דְּעֲלֵמָא פִּי בְּעֵי לְהַפּוֹכִי בִּי מְרַבָּה עֲלֵיהֶם עֲצִים מוּכְנָיוּ וּמִתְּרַ פְּדִלְקָמוֹ: [דָּף כ"ט ע"א] לְפִי שְׁאִין מְדִלִיקִין בְּפִתִּילָה שְׁאִינָה מְחוֹרְכָת פִּי וּמַתּוּף שְׁאִינָה דוֹלְקָת יָפָה גְּזֵרָה שְׁמָא יְטָה וְר' עֲקִיבָא לֹא גְּזֵר דְּנָהִי שְׁאִינָה דוֹלְקָת יָפָה כֹּל כֹּף פִּינוּ דְּלְעוֹלָם לֹא תִּכְבֵּה לִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשְׁמָא יְטָה, וְא"ת לר' עֲקִיבָא דְּאִיתְּלִי כר' יְהוּדָה פִּינוּ דְּקִיפּוּל מוֹעִיל הִיכִי מְטַלְטֵל לְפִתִּילָה דְּהָא הָוִי לִי כְּכִלִּי שְׁנִשְׁבַּר בִּי"ט, וְרַש"י ו"ל נִשְׁמַר מְזָה וְפִי דַע"כ מְעָרַב י"ט קִיפְלָה לְפִי שְׁאִין גּוֹדְלִין פְּתִילָה בִּי"ט ע"כ, פֿלומר וְהָוִי לִי כְּכִלִּי שְׁנִשְׁבַּר מְעָרַב י"ט דְּמוֹתֵר לְהַסִּיק הַשְּׁבָרִים בִּי"ט מִשׁוּ דְּדַעְתֵּי עֲלֵיָהּ מְאִתְּמוּל: וְהַשְּׁתָּא שְׁבַר פְּלִי וְהו"ל נוֹלַד.

פִּי וְאַפ"ה ר' שְׁמַעוֹן מַתִּיר דְּלִית לִי נוֹלַד, וְדוֹקָא נוֹלַד פִּי הָא אַבְל אַפֵּר שְׁהִנְסֵק בִּי"ט דְּמְאִתְּמוּל עֲצִים וְהַשְּׁתָּא אַפֵּר אִית לִיה: אַבְל קִלְפִי אַגּוּזִים דְּמַעֲיָקְרָא מִיָּגְלוּ וְכו' וְא"ת לְתַנֵּי הָא וְכ"ש אִידָף, וִי"ל דְּקַמְשַׁמַּע לָן פַּחוּ דְּר' שְׁמַעוֹן דָּאָפִי בְּנוֹלַד שְׁרֵי דָּאִי אִשְׁמוּעֵינוּ אַגּוּזִים הָנָה אַמִּינָא דּוֹקָא אַגּוּזִים אַבְל בְּשַׁבָּר פְּלִי אִימָא מוֹדָה לִי לר' יְהוּדָה צְרִיכָא, וְהָא דְּאִשְׁמַעֲי רַב פְּלִגְתִּיהוּ דְּרַבִּיהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּכִלִּים וְהָנִי אַחֲרֵינוּ מִשׁוּם דְּקַמ"ל דְּבָהִא גְּמִי שְׁיִיכָא פְּלוּגְתָּא דְּמוֹקְצָה וְנוֹלַד: וְהָא דְרַב לֹא בְּפִירוּשׁ אִיתְּמַר אֱלָא מְפִלְלָא אִיתְּמַר פֿלומר לֹא שְׁמִיעַ מְרַבִּי בְּפִירוּשׁ הָנִי תְּלָתָא בְּבִי דְּפִלְיָגִי ר' יְהוּדָה וְר' שְׁמַעוֹן אֱלָא מְפִלְלָא דְּשְׁמִיעַ מְר' חִיָּיא רַבִּי בְּתַמְרֵי דָּאָמַר לִי כְּנָגְדוּ בִּי"ט אָסוּר לְטַלְטֵל מִשׁוּם מוֹקְצָה וְחָשִׁיב כְּנוֹלַד מִשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא לְאָדָּם וְהַשְּׁתָּא לְבָהֵמָה לְמַד מְזָה דַּה"ה בְּשַׁבְּרֵי פְּלִים וּבְקִלְפֵי אַגּוּזִים דָּאִיכָּא מוֹקְצָה וְנוֹלַד וְכִינוּן שְׁכֵן בָּהּ וְנָדָא פְּלִיגִי ר' יְהוּדָה וְר' שְׁמַעוֹן: קַבְּלָה מִיָּגְלִי אוֹ לֹא קַבְּלָה מִיָּגְלִי!

וְא"ת פְּשִׁיטָא דְּקַבְּלָה מִיָּגְלִי דְּהָא עֵבֶד שְׁמַעְתָּא מִיָּגְלִי דָּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מְסִיקִין בְּכִלִּים וְכו', וִי"ל דַּה"ק קַבְּלָה מִיָּגְלִי הֵלְכָה לְמַעֲשֵׂה דְּדִילְקָמָא לֹא ס"ל שְׁיָהָא מוֹקְצָה אָסוּר לְטַלְטֵל דְּהָא לְקַמֵּן אִיבְעֵי לָן: רַב הַמְּנוּנָא אָמַר הָכָא בְּפָחוֹת מְשַׁלְשָׁה עַל שְׁלִשָׁה עֶסְקִינוּ פִּי לְעַנְנוּ טוֹמְאָה אַבְל בְּעַנְנוּ הַדְּלָקָה פְּלִיגִי אִי מְדִלִיקִין בְּפִתִּילָה אִפִּי שְׁאִינָה מְחוֹרְכָת אוֹ לֹא וְהִינּוּ דְּנִקְטָה קַפּוּל: דְּתַנּוּ פָּחוֹת מְשַׁלְשָׁה עַל שְׁלִשָׁה שְׁהַתְּקִינוּ לְפַקֵּק אֶת הַמְּרַחֵץ וכו'.

פ"י פ"ן שהניחון בקונפסא בשעה שמצאון גלי אדעתין דחשיבי לי' ונרדו לידי טומאה במחשבה גרידא ואינן עולין מידי טומאתן אלא בשינוי מעשה ולא בהתקנה דפקיקת המרחץ והני שארא, כה היא שיטתו של הרא"ה ז"ל, ולי נראה דנקט לפקק את המרחץ ושאר אלו לומר דאע"ג דהני הוו מלאכות דלא חשיבי פ"ן דיהיב הני מטלניות להני מלאכות אלא לא חשיבי לי' והי' בדין שלא יקבלו טומאה אפ"ה אם הניחון בקונפסא גלי אדעתין דאכתי חשיבי לי' כנ"ל: [ע"ב] מאי פתילת הבגד דעדיין בגד הוא.

כלומר דאכתי חשיב לי' שהרי תלאו במגוד ואפ"ה טהור פ"ן שלא הניחו בקונפסא: מתני' לא יקרב אדם שפופרת של ביצה. פי' מערב שבת דאיכא למיחש דמתוך שהם שני פלים ועוד שאין הפתילה הדולקת בתוך הפלי שיש בו השמן חיישי' שמא יסתפק מן השמן ואסור משום מכבה פ"ן שהקצהו מערב שבת, ר' יהודה מתיר אפי' אינה של חרס דליכא למיחש שמא יסתפק ממנו שהרי הוא רואה שלטפטוף השמן על הפתילה שהיא תחתיו הוא נותנו שם וככלי אחד הוא: גמ' בהא קאמר רב יהודה דלא מפסיק ולא מידי.

דכיון שהיא נתונה בחלל הנה הרי הוא ככלי אחד ובדיל מיני' ולא אתי לאסתפוקי מיני' אבל קערה דמיפסק ועומדת רחוקה מן הנהר הדולק נהרי הוא רואה שהם שני פלים אימא מודה להו וכו': לעילא מר' יצחק.

פירוש בפני ר' יצחק: גזירה עיליתא דשישא אטו עיליתא דעלמא. פירש רש"י ז"ל ובעיליתא דעלמא אסור אף על פי שאינו מתכוין לעשות חריץ דר' יצחק ס"ל כר' יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור: ואמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר.

פי' משום דלא אפשר ולא מפניו נכתב הרא"ה ז"ל ובגדולים בכי האי גוונא דלא הוי פסיק ריש' ע"כ, והלכתא בעולא דהא אתותב ר' ירמ' מהא דמוכרי פסות, והכי מוכח בפסחים פ"ק כל שעה דכל היכא דלא אפשר ולא קא מפניו אפי' ר' יהודה מודה: מתני' המכבה את הנהר וכו' אם בשביל חולה שישן פטור.

פי' או בשביל החולה שישן פטור מחטאת משום דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא דכיבוי זה אינו צריך למכבה דלא משכחת פיבוי הצריך לגופו אלא פיבוי של פחמין כשעושין אותן או פיבוי להבהב הפתילה שהפיבוי עשוי לאחוז בו את האור מהר כשירצה להדליקה וסתמא כר' שמעון דס"ל דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור.

פ"ח על הנהר שלא תבקע ומכבה הפתילה או חס על השמן שישתמש ממנו למחרת או חס על הפתילה שישתמש ממנה בליל אחר אע"פ שהיא מלאכה שאינה צריכה חייב חטאת והאי סתמא כר' יהודה דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה, וא"ת ונהרי כשהוא חס על הפתילה מלאכה צריכה לגופה היא לא היא דאותו ראש הפתילה הדלוק לא יועיל בו פלום להדליק בליל אחר אלא יסיר אותו ראש הפתילה וידליק בו ואין זה כפיבוי פחמין: ר' יוסי פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם.

פי' מפני שהוא מתכוין ממש לעשות פחם והוי' מלאכה הצריכה לגופה כדאסיקנא בגמ': [דף ל' ע"א] גמ' אי בחולה שאין בו סכנה חייב חטאת מיבעי' לי'. פי' דכיון דמתני' ר' יהודה היא ולידיד' אפי' מלאכה שאינה צריכה לגופה מחייב ליתני מחייב ברישא פסיפא.

וכותים ולסטים ורוח רעה פשיטא לי' דיש בהם סכנה דסתמן הכי הוי, וכתב הר"א"ה ז"ל דהכי קא מקשה אי אמרת בשלמא דרישא דמתני' ר' שמעון היא דפטר במלאכה שאינה צריכה לגופה ניחא דמתני' מייירי בחולה שאין בו סכנה ופטר ומשום חולה תנא באידך גמי פטר אע"פ שהוא מותר אבל אי מוקמת רישא גמי כר' יהודא קשיא: איני והא תני ר' אושעיא וכו' ואם פיכה פטר אבל אסור.

וקס"ד בחולה שיש בו סכנה. ופרקינן דמייירי בחולה שאין בו סכנה וכו'.

וא"ת אפי' תוקמה למתני' בחולה שיש בו סכנה אפתי מאי למימר פשיטא דמותר, תירץ הר"א"ה ז"ל משום דספיקא היא אם יישן פשהוא מכבה או לא קמ"ל דלא יוציא את הגר או יכפה עליו את הפלי אלא מכבה לאלתר וזריו ומותר: אמר דוד לפני הקב"ה וכו' הודיעני ה' קצי.

פירש"י ז"ל הודיעני המקרים העתידים לבוא עלי, מדת גמי פמה ימי חיי, מה חדל אני באיזה יום אני חדל ובטל מן העולם, ועוד פ' פירוש אחר וזה הנכון: [ע"ב] לא קשיא הא ברבה והא בתלמידא.

פ' הרב מתוך שמחה והתלמיד באימה ועליו כתיב שפתותיו שושנים, ואי בעית אימא הא והא ברבה כלומר דרבה גופי' מיבעי לי' למיתב באימתא וה"מ לבתר דפתח בשמעמא אבל מקמי הכי בבדיחותא שאין השכינה שורה אלא מתוך שמחה וכן לדבר הלכה כדאמרין לעיל: [דף ל"א ע"א] דעלה סגי לחברך לא תעביד.

פירש"י ז"ל לחברך זה הקב"ה דכתיב רעה ורע אביה אל תעזוב וגו' ואלו המצוות. ועוד פ' חברך ממש כגון גניבה ניאוף וכינצא בהן: אמונה זה סדר זרעים.

פ' רש"י ז"ל שעל אמונתו סומכין להפריש מעשרותיו ע"כ, ואני שמעתי (מובא בתוס' מהירושלמי) שעל אמונתו זורעין האדמה עובדי האדמה ולא ידעי אם יצלו או לאו וזה נכון: צפית לישועה.

פ' רש"י ז"ל לדברי הגביאים ע"כ ועוד צריך לבאר צפית לישועה בגימיה. ולא צפית שתבוא ישועה לישראל דמי שאינו מאמין אפיקורס הוא שהאפיקורסים אינן מאמינים שתבוא ישועה לעולם לישראל, כן פ' בתוספות: [ע"ב] מי שאכל שום וריחו נודף, פ' תירוץ הוא כלומר אם רשעת מעט ויצרף מתגבר עליה אל תוסף על רשעת דמי שאכל שום וריחו נודף וכו': לעולם כר' יהודא ס"ד פירוש דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב הואיל וצריכה לצורך דבר אחר מלאכת מחשבת היא והיינו טעמא דפתילה אבל באידך פטר משום דקסבר ר' יוסי סותר על מנת לבנות במקומו הוי סותר והיינו חס על הפתילה שדעתו לחזור להדליק בה ועיקר הכיבוי משום הדלקתה היא מה שאין כן באידך שאין כיבוי דפתילה אלא משום חייסא דגר ושמן וכמו שפ' רש"י ז"ל: בפתילה שצריף להבהבה עסקי דבההיא אפי' ר' שמעון מודה דמתקן מנא.

פ' והאי כיבוי חשיב מלאכה צריכה לגופה דמתחלה הי' צריף להדליק על דעת לכבות: ולא קתני מפני שנעשית פחם. דהנה במשמע שהבהבה כפר, אלא שהוא עושה פחם דאלמא בהדלקה זו הוא עושה פחם שלא הבהבה עדיין ש"מ: מאי טעמא אמר רב יצחק היא קלקלה וכו'.

פ' מאי טעמא על אלו השלשה: [דף ל"ב ע"א] נשמה שנתתי בכם קרוי' גר. וכתב רש"י ז"ל דנשים נצטוו על כף פדאמרי' בב"ר היא איבדה חלתו של עולם שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם פחלה וכיבת גרו של עולם ושפכה את דמו שגרמה לו מיתה ע"כ.

נהרי פאן שלשה חלה ודם וגר: בעון שמכבסות צואת בניהם. פ' שמכבסות בגדים המטונפין בצואת בניהם כנ"ל: חדא כר' אלעזר וחדא פרבנו.

פ' דמאן דאמר דבקי מיתה דמשמע דמיתה נדבקת בה קודם זמנה כר' אליעזר דאמר לדות פלומר דמיתות בחורות על שלש עבירות אלו. ומאן דאמר בדקי מיתה שבודקין אותה בשעת הספנה פרבנו דאמר יולדות פלומר בשעת לידה: הלכות הקדש תרומות ומעשרות הן הן גופי תורה ונמסרו לעמי הארץ.

פ' רש"י ז"ל דהקדש מסור לכל אדם להקדיש וכל הקדש על פי כל אדם וכן תרומות ומעשרות שפולן אוכלין מפתן של עמי הארץ וסומכין עליהם שתקנו התבואה פראוי ונמסרו לעמי הארץ שאין ב"ד צריכין למנות שומרין עליהם.

וי"מ הקדש פגון זין לנסכים פדאמרי' בפך חומר בקדש שעם הארץ נאמן עליו והקשה רש"י ז"ל דהוא מדרבנו הוא והכא דאורייתא קאמ' מדתני תרומות ומעשרות דנאמנין דאורייתא ולא מדרבנו וי"מ תרומות ומעשרות פגון עניים, אבל בירושלמי גרסי' רשב"ג אומר הלכות הקדש חטאות והפשרות גופי הלכות ושלשתן נמסרו לעם הארץ הקדש דתנו אם אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן, חטאות דתנו הפל נאמנין על החטאות, הפשרות דתנו ועל כולם עם הארץ נאמן לומר טהורים הם: [ע"ב] על עסקי שוא ומפרישי המקרא בניחותא על עסקי שוא הפיית את בניכם ועוד מוסר לא לקחו: ר' יהודה הנשיא היינו ר' וקא ר' בעון נדרים קאמר ופריק לבתר דשמע מר' שמעון וכו' דהוא רבי בעון ביטול תורה קאמר איהו נמי בעון ביטול תורה: חז אמר בעון מזונה וחד אמר בעון ביטול תורה פ' אף בעון ביטול תורה פדאמרון דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו: ועוד ידו נטוי'.

פ' כל שנותיו של אדם ידו נטוי' והוא מלשון ועד: [דף ל"ג ע"א] הפל יודעין פלה למה נכנסה לחופה פ' ליבעל נכנסה ולא הוצרה האדם לפרש למה נכנסה שמואל הקטן חש ב'. פ' הי' לו הדרוקן והי' מצטער שלא ירננו עליו שבא לו מחמת עבירות שאין הפל יודעין בשלשה סימנין הללו.

רבא חש ב'. פ' ולא הי' מחמת רעב מדאמר ידענא בי' בנחמני מקלל דכל מרעיב עצמו רע בעיניו, ואי משום שהי' משהה ואמרי' בבכורות צואה רבה הדרוקן רבה, הא לא אפשר בי' ברבא שיהא משהה נקביו דהא איהו אמר נפיש קטילי קדר דהיינו משהה נקביו מקטילי נפיחי פפן דאלמא לא הי' מביא עצמו לידי ספנה, ופרקי' שאני רבא דעל פרחו הי' משהה נקביו ועל זה הי' לו הדרוקן דאגסי לי' רבנו: [ע"ב] אמרו לו נשים יוכיחו.

פ' שמתות באספרא אע"פ שאינן מצוות על תלמוד תורה, ופרקי' הא דמתות באספרא לפי שמבטלות בעליהן: אזל איהו ובר' טשו בי מדרשא. פ' נחבאו בבית המדרש: [דף ל"ד ע"א] יאמרו זונות מפרכסות זו את זו.

פ'י שְׁכַל אַחַת מְתַקְנֵת שְׁעַר תְּכַרְתֶּה לְהִיּוֹת נֹאֵה עַל בּוֹעֵלָה וּמְשַׁבַּחַת אוֹתָהּ וְכָל שְׁכָן תִּלְמִידֵי חֻמְמִים שֵׁיִשׁ לָהֶם לְשִׁבַח זֶה אֵת זֶה וְלֹא כְמוֹ אַתָּה שֶׁמְסַפֵּר בְּגִנוּתֵי שְׁטֵהֲרַתִּי בֵּית הַקְּבָרוֹת: מִתְּנִי עֲשָׂרְתָן עֲרֻבְתָן הַדְּלִיקוּ אֵת הַנֵּר.

פ'י רַש"י ז"ל דְּהַגִּי תִרִי שִׁינָה לְמִימַר לְהוּ בְּלִשׁוֹן שְׂאֵלָה דְשִׁמְא כְּבָר עָשׂוּ אֲבָל בְּנֵר לֹא צָרִיךְ לְמִימַר הַדְּלִקְתֶּם דְּדָבָר הַנִּרְאֶה לְעֵין הוּא וְאִיֵּהוּ קָא חֲזִי אִי אֲדִלִיק אוּ לֹא ע"כ, וְרַבִּי יְהוֹנָתָן ז"ל פ'י דְכִשְׁהוּא אוֹמֵר עֲשָׂרְתָן עֲרֻבְתָן סְמוּךְ לְחֻשְׁיָכָה הוּא וְלֹא הִגִּיעַ זְמַן הַדְּלִקְתָּ הַנֵּר כְּדִאֲמַרְי וּבְלִבְד שְׁלֵא יִקְדִים וְשִׁלֵּא יֵאָחַר וְכִינּוּן שֶׁעֲדִינּוּן לֹא הַדְּלִיקוּ לְפִיכָה הוּא אוֹמֵר עַכְשָׁיו שֶׁיִּדְלִיקוּ אֲבָל הַגִּי תִרִי קְמָאֵי הַזְרִיזִים מִקְדִּימִין לְפִיכָה שׂוֹאֵל אוֹתָם אִם עָשׂוּ כְּמִנְהַג זְרִיזִים שֶׁמְקַדִּימִין לְמַצּוֹת: סִפְק חֻשְׁיָכָה וְכו' וְאִין מְדִלִיקִין אֵת הַנֵּרוֹת.

פ'י אע"פ שֶׁהוּא לְכַבּוֹד הַיּוֹם, וּפְיָרֵשׁ רַש"י ז"ל דְּזוֹ וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ קִתְּנִי דְכ"ש הַדְּלִקְתָּ נֵר שֶׁהִיא סְפִיקָא דְאוֹרֵיִתָּא, וְיֵישׁ מְפָרְשִׁים דְּהָא קָא מְשַׁמַּע לֵן דְּאֲפִילוּ עַל יְדֵי כּוֹתֵי דְלִיפָא אֲלֵא מְשׁוּם אֲשַׁבּוֹת דְּאֲמִירָה לְכוֹתֵי שְׁבּוֹת הִיא וְאֲסוּר, וְהוּא הַנִּכּוֹן דְּלִיפָא דְמִתְנִי דְּאִיתְּנָהוּ מְשׁוּם שְׁבּוֹת כְּנ"ל: גַּמ' לֹא קִשְׁיָא כָּאֵן בְּעִירוֹבֵי תְּחוּמִין כָּאֵן בְּעִירוֹבֵי חֻצְרוֹת פ'י בֵּין עִירוֹבֵי תְּחוּמִין בֵּין עִירוֹבֵי חֻצְרוֹת מְדַרְבְּנָן נִיגְהוּ אֲלֵא עִירוֹבֵי תְּחוּמִין דְּמִיִּקְנָא בֵּיתָא הוּא בְּעֵי מְבַעוּד יוֹם דְּהָא אִפִּי לְמ"ד תְּחוּמִין דְּאוֹרֵיִתָּא מְהִי עִירוֹב אֲלֵמָא מִיִּקְנָא בֵּיתָא לְגַמְרֵי הוּא, אֲבָל עִירוֹבֵי חֻצְרוֹת דְּאִינוּ אֲלֵא עִירוֹבֵי רְשׁוּתָא אִפִּי בְּסִפְק חֻשְׁיָכָה מוֹתֵר: שְׁנֵיהֶם קְנוּ עִירוֹב.

פ'י לְזַה שְׁהֵנִיחַ מְבַעוּד יוֹם וְלְזַה שְׁהֵנִיחַ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת, וְאֲקִשִּׁי מַה נִּפְשָׁה אִי בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְכו': ה"ג רַש"י ז"ל אָמַר רַבָּא מְפַנֵּי מַה אִין טוֹמְנִין בְּדָבָר שֶׁאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל מְשַׁחֲשִׁיכָה גְזֵרָה שְׂמָא יִרְתִּיחַ.

וּפ'י ז"ל מְפַנֵּי מַה אָמְרוּ בְּמִתְנִי דְּאִין טוֹמְנִין מְשַׁחֲשִׁיכָה דְּהָא לֹא שָׂרִי בְּמִתְנִי אֲלֵא בְּסִפְק חֻשְׁיָכָה אֲבָל וְדָאֵי חֻשְׁיָכָה לֹא וְאֲפִילוּ בְּסִפְק חֻשְׁיָכָה לֹא שָׂרִי בְּמִתְנִי אֲלֵא בְּדָבָר שֶׁאִינוּ מוֹסִיף הֶבֶל כְּגוֹן צָמֵר וּמוֹךְ דְּאֵלוּ בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל אִפִּי מְבַעוּד יוֹם אֲסוּר, גְּזֵרָה שְׂמָא יִרְתִּיחַ שְׁכָן דְּרַפְּן שֶׁל קְדֻרוֹת בְּשַׁעַת הַטְּמָנָה שֶׁאִינוּ רוֹתְחוֹת וּמְטַמְּנִין אוֹתָן: וְאָמַר רַבָּא מְפַנֵּי מַה אָמְרוּ אִין טוֹמְנִין בְּדָבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל אֲפִילוּ מְבַעוּד יוֹם וְכו' אָמַר לִי אֲבִי וְיִטְמִין, פ'י מַה אֲסוּר יֵשׁ בְּדָבָר כִּינּוּן שֶׁהוּא מְטַמֵּן מְבַעוּד יוֹם: [ע"ב] אָמַר מֵר מְטִילִין אוֹתוֹ לְחוּמָר שְׁנֵי יָמִים לְמֵאֵי הַלְּכָתָא.

פ'י לְמֵאֵי הַלְּכָתָא שְׁנֵי יָמִים לְחוּמָר לְכָל אַחַד, אָמַר רַב הוּנָא בְּרִי דְרַב יְהוֹשֻׁעַ לְעֵנִין טוֹמְאָה, פ'י לְעֵנִין זָב דְּקִי"ל מְקַרְאֵי שְׂאֵם רָאָה שְׂתֵי רְאִיּוֹת בְּיוֹם אַחַד מִיִּקְרִי זָב וְטָמֵא טוֹמְאָת שְׁבַעָה א"נ א' בְּיוֹם עָרַב שְׁבַת וְרָאִינִי שְׁנֵי בְּיוֹם שְׁבַת טָמֵא שְׁבַעַת יָמִים, וְקִיִּמָּא שְׂאֵם רָאָה רָאִינִי אַחַת בְּלֹא הֶפְסֵק מְקַצְתָּה מִיּוֹם עָרַב שְׁבַת וְדָאֵי וּמְקַצְתָּה מְלִיל שְׁבַת וְדָאֵי כְּמוֹ כֵּן הוּא צָרִיךְ שְׁבַעָה יָמִי נְקִיִּים שְׁהֵימִים מְחַלְקִין הֲרָאִינִי אַע"פ שֶׁהִיא א' שְׂאִין הֶפְסֵק בְּנִתְיִים, דְּתַנּוּ רָאָה שְׁנֵי יָמִים וְכו' סִפְק לְטוֹמְאָה וּלְקַרְבּוֹן, פ'י דְּאָף עַל גַּב דְּרָאָה שְׂתֵי רְאִיּוֹת אַפ"ה אִיכָּא לְסַפּוּקֵי אִם הוּא זָב לְמִנּוֹת שְׁבַעַת יָמִים נְקִיִּים אוּ אִינוּ אֲלֵא כְּבַעַל קָרִי בְּעִלְמָא דְּדִילְמָא כִּינּוּן שְׂרָאָה שְׁנֵי יָמִים בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת דִּילְמָא אִיכָּא יוֹם אַחַד הֶפְסֵק בְּנִתְיִים וְאִין כָּאֵן שְׂתֵי.

ראיות ביום אחד ולא שתי ראיות בשני ימים רצופים, או דילמא יש פאן שלש ראיות דאנו נאמר דראי' א' היתה מן היום ומן הלילה וזהו חנומר שני ימים וכמו שפי' רש"י ז"ל וסייב קרפון.

אבל יום א' בין השמשות ספק לטומאה דדילמא אין פאן אלא ראיי' א' ביום או בלילה ואינו כבעל קרי או דילמא אותה ראיי' מן היום ומן הלילה והיום והלילה מסלקין הראיי': הכסיף התחתון ולא הכסיף העליון.

פי' רש"י ז"ל השחיר תחת' של פיפת הרקיע הסמוכה לארץ ולא הכסיף העליון גובהה של פיפה שאינה ממקרת להכסיף ע"כ, ורבי' יהונתן ז"ל כתב איני יודע לפרשו: ורב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הכי קתני וכו' וכל זמן שפני מזרח מאדימין יום ולפי זה ה"פ דברייטא איזהו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן שפני מזרח מאדימין אפתי לא הוי בין השמשות אלא עדנין הוא יום, אלא ודאי משהכסיף התחתון ולא הכסיף העליון הוי בין השמשות: [דף ל"ה ע"א] איכא בינייהו פלגי דדנקא.

פי' דהוא חצי שתות והוא אחד מי"ב מיל פיצד עשה י"ב חלקים מן המיל נמצא לרב יוסף דאמר תרי תלתי מילא הוא שמונה חלקים, ולרבה דאמר תלתא רבעי מילא הוא תשעה חלקים, ונמצא דנסיש שיעורא דרבה מדרב יוסף חלק א' מי"ב חלקי מיל והוא פלגי דדנקא: איכא למידק דהכא קאמר רבה דמשתשקע החמה עד צאת הכוכבים ליכא אלא מהלך תלתא רבעי מיל ואלו במס' פסחים אמרי' דמשתשקע החמה עד צאת הכוכבים הוי מהלך ד' מילין דהיינו פרוסא.

ולכא למימר דהתם עד צאת הכוכבים והכא עד דאיכסיף העליון וישנה לתחתון דמלתא פשיטא היא דליכא פולי האי לאחר שהכסיף העליון עד צאת הכוכבים ג' מילין ויותר רובע, ורבי' תם ז"ל פי' דשתי שקיעות הן הא דהכא משעה שהתחיל ליכנס בעובי הרקיע והא דהתם בשעת שנגמר ליכנס כל עובי הרקיע והוא אחד מעשרה ביום ומהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות כדאיתא התם וקודם שיעור זה הוא יום גמור אלא דמספק אסור לעשות מלאכה בשבת משתשקע החמה.

ותוספת דקי"ל שמוסיפין מחול על הקדש הוא כל שמוסיף על שיעור זה כל שהוא אבל אם בא לקבל עליו הרשות בידו מתחלת שקיעת החמה שפא לעשותו כולו תוספת, והוא שקבלו עליו כפי' פלומר בתפלתו או בקדוש על הכוס כדמוכח בעירובין גבי אמר זמן ביום הכפורים הא קודם לכן לא שזריחת השמש נראה בעולם כדתנן וכולן ב"ה מתירן עם השמש וכן כתב הרא"ה ז"ל: וסימנה פנותא.

פי' פחלון זה פשהחמה נכנסת בו מאדמת את הפותל שכנגדה: נראה שפך גריס רש"י ז"ל אמר רב יהודה אמר שמואל בין השמשות דר' יהודה פהנים טובלין בו למאן אילימא לר' יהודה ספיקא הוא ואלא בין השמשות דר' יוסי לר' יהודה והא בעי הערב השמש ואלא בין השמשות דר' יהודה לר' יוסי פהנים טובלין בו פשיטא וכו', ופי' ז"ל דקס"ד השתא דקדים בין השמשות דר' יוסי לדר' יהודה ואפתי לר' יהודה ימא היא ואקשי' דכינן דבין השמשות דר' יוסי פהרף עין מקמי דסליק מטבילה שלים לי' ועייל בין השמשות דר' יהודה וכינן שפן לר' יהודה היכי טבלי דהא בכל השמשות דידן' ספיקא

הוא וליפא הערב שמש, והקשה ו"ל דליפא למימר דדעתה דמקשה דקדים בין השמשות דר' יוסי לדר' יהודה מדאמר' בסיפא אלא דר' יהודה לר' יוסי פשיטא ואי הנה לן לספוקי דדילמא דר' יוסי קדים מאי פשיטא טובא אשמעינן שמואל דבין השמשות דר' יהודה קדים, ועוד קשיא לי מאי טעמא דמקשה דשני בלישג' דמעיקרא קא מקשה ספיקא היא ולומר דאין פאן הערב שמש ובתר הכין מקשה והא בעי הערב שמש, וברוב הספרים לא מצאתי בין השמשות דר' יוסי לר' יהודה, אלא בין השמשות דר' יהודה לר' יוסי, וכן מצאתי בחדושי הרא"ה ו"ל: אילימא לטבילה.

פי' דטביל בין השמשות דר' יהודה דאפתי ימא הוא ואיפא הערב שמש ואינו אוכל בתרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי דהוי אחר הערב שמש והיינו דקאמר הלכה כר' יוסי לענין תרומה, ואקשי' והא ספיקא הוא דמדקאמר ר' יוחנן דהלכה כר' יהודה לענין שבת ולחומרא דכלילה גמורה משני לי' ה"ה לטבילה דמשני' ליה כלילה ולא מצי טביל בי' דבעי' הערב שמש אלא ודאי פולה מלתא לחומרא ולומר דאם טביל קודם בין השמשות דר' יהודה בעוד היום גדול לא מצי אכיל בתרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי, כנ"ל לפרש: [ע"ב] שנים בין השמשות.

פי' ואתיא אליפא דר' יוסי דקי"ל פותי' לחומרא וכן כר' יהודה לחומרא, תדע דאלו לר' יהודה כוכב א' יום לא משפחת לה אלא קודם שתשקע החמה וא"כ מאי קמ"ל פשיטא דיום הוא דעדיין לא שקעה החמה ואלו לאחר שתשקע החמה בין השמשות הוא ולא יום אלא ודאי אליפא דר' יוסי וקמ"ל דאף על פי ששקעה החמה ונראה כוכב.

אחד דאפתי יום הוא: ולא כוכבים קטנים. פי' ונפקא מינה דלענין תוספת מחול על הקדש דבעי' ג' כוכבים קטנים דהוי לילה גמורה אבל בתחלת היום שמוסיפין מן הקדש על החול שלשה בינונים: העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשך.

פי' וכגון דעביד לי' כל בין השמשות דליפא לספוקי להאי בתחלתו ולהאי בסופו דאי לא גימא דבין השמשות דערב שבת הוי בתחלתו ואפתי ימא הוא ובין השמשות דמוצאי שבת הוי בסופו ולילה הוא ופטור: לחלוץ תפילין.

פי' לפי שאין תפילין בשבת דהא אינן צריכין אות. והדלקת נר בבריעית ושוהה פדי לצלות דג קטן שאם לא תקן צורך שבת יוכל לתקן עדיין דבר מועט פגון דג קטן או להדביק פת בתנור, ותוקע ומריע ותוקע הרי פאן שש ואח"כ שובת: [דף ל"ו ע"א] ומאי שופר גמי חצוצרות.

פי' בדין הוא דכיון דתנא ברישא שאין מטלטלין לא את השופר דכ"ש חצוצרות אלא מאי שופר דתני ברישא חצוצרות וחצוצרות דתני בסיפא הוא שופר וזו אף זו קתני: למחט שנמצא בעובי בית הכנסת פי' רש"י ו"ל דהוא סוף הכרס שקורין פנצ"א ויש בו עובי שקורין לובלו"ן ותוכו עשוי כמין פיס והוא דופן פפולה ודבוקין הפפלים זה בזה בשומן והלכך מחט שנמצא באותו עובי ולא ניקב אלא א' מן הפפלים פשרה שחבורו סותמו ובבית הכנסת הוא דאיפא לאפלוגי בין צד אחד לשני צדדין אבל בהמסס דהוא עגול כמין כדור ובתוכו קליפות קליפות הרבה ודופןו דק מאוד ליפא לאפלוגי דאפי' מצד א' שלא נראה הנקב לחוץ אין זו סתימה לפי שדק הדופן מאוד, ובפר' לולב הגזול

פְּתַבְתִּי שְׁמוּעָה זוּ בְּאַרְנוֹפָה בַּס"ד: סְלִיק פְּרַק בְּמָה מְדַלִּיקוּן בַּס"ד פְּרַק פִּירָה שְׁהַסִּיקוּהָ בְּקֶשׁ [ע"ב] פִּירָה שְׁהַסִּיקוּהָ בְּקֶשׁ וּבִגְבָב' וְכו' פִּי פִירָה זוּ עֲשׂוּי' כְּעִין חֲצִי עֵיגוּל וּפְתוּחָה מִצַּד א' וּפְתוּחָה מְלַמְעֵלָה כְּשִׁיעוּר שְׁפִיתָת שְׁתֵּי קִדְרֹת וּפְעָמִים שְׁנוֹתַיִן בְּתוֹכָה פְּעָמִים עַל גְּבֵה וְכִיּוֹן שֶׁהָיָא כָּל כֶּד פְּתוּחָה מְלַמְעֵלָה אֵינָה מְחַזְקָת חֲמִימוּתָה כְּמוֹ כִּיפָה שְׂאֵינָה פְּתוּחָה מְלַמְעֵלָה אֲלָא שְׁיעוּר שְׁפִיתָת קִדְרָה אַחַת וְלֹא פְּתוּחָה מִמֶּשׁ אֲלָא חֲלוּל כְּמִין כְּבָרָה וּכ"ש כְּמוֹ תַנּוּר שֶׁהוּא פְּתוּחַ פְּתַח קָטָן מְלַמְעֵלָה וְסָגוּר מְכַל צְדָדִין כִּי אִם מְעַט הִזְלַקְהָ אִם הַסִּיקוּהָ מִבְּעוֹד יוֹם בְּקֶשׁ וּבִגְבָבָא לְפִי שְׁהֵם גְּחָלִים שְׂאֵינָן בְּנֵי קִיּוּמָא וְחֲמִימוּתָם מְעַט מוֹתֵר לְהַשְׁהוֹת הַקִּדְרָה שֶׁם אִפִּי עַד לְמַחַר אוֹ לְהַחְזִירָה שֶׁם בְּשַׁבַּת אִפִּי לֹא יוֹצִיא הַגְּחָלִים חוּץ מִן הַכִּירָה שֶׁהָרִי גִילָה דַעְתּוֹ דְּלֹא נִיחָא לִי בְּחֲמִימוּת קִדְרָתוֹ וְשָׂאֵם יִצְטָנוּן הַקִּדְרָה שֶׁלֹּא יַחְתֵּה בְּגְחָלִים לְחַמְמָה כִּיּוֹן שְׁהַסִּיקָה בְּגְחָלִים גְּרוּפּוֹת אֲבָל אִם הַסִּיקָה בְּגַפְתָּ וּבְעֵצִים שְׁהַגְּחָלִים בְּנֵי קִיּוּמָא לֹא יִשְׁהֶה הַקִּדְרָה שֶׁם לְפִי שֶׁהֵן גְּחָלִים חֲזָקוֹת וּמוֹסִיפִין הֶבֶל וְכִיּוֹן שֶׁהוּא הַסִּיקָה בְּגַפְתָּ וּבְעֵצִים דַּעְתּוֹ הֵיחָה מִבְּעוֹד יוֹם שְׁיַתְחַמֵּם הַקִּדְרָה בְּכִירָה וְנִיחָא לִי בְּחֲמִימוּתָה וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן אִיכָּא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יִצְטָנוּן קִדְרָתוֹ וְיַחְתֵּה הַגְּחָלִים לְחַמְמָה אֲבָל אִם גְּרַף הַגְּחָלִים אוֹ נָתַן אֶפְרָר ע"ג הַגְּחָלִים מוֹתֵר דְּגִלִי אַדְעֵתְךָ דְּלֹא נִיחָא לִי בְּחֲמִימוּת הַקִּדְרָה וְלֹא אֲתִי לְחַתוּיִי: ב"ש אוֹמְרִים חֲמִין אֲבָל לֹא תְבַשִּׁיל פִּי אֶפְּיִלוּ גְרַף וְקָטָם דוֹקָא מִים חֲמִין דְּלֹא צְרִיכִי לְבַשׂוּלִי אֲבָל תְּבַשִּׁיל לֹא דְאַפִּילוּ בְּגְרוּפָה אִיכָּא לְמַגְזוּר דְּלִמָּא יִכְנִיס הַגְּחָלִים לְכִירָה שֶׁהוּצִיא חוּץ לְכִירָה וּב"ה סְבָרִי דְּכִיּוֹן דְּגִלִי אַדְעֵתְךָ מִבְּעוֹד יוֹם דְּלֹא נִיחָא לִי בְּחֲמִימוּת קִדְרָתוֹ שֶׁהָרִי גְרַף וְקָטָם אוֹתָהּ תוֹ לֹא אֲתִי לְחַתוּיִי: גַּמ' אִיבְעִיא לְהוּ הָאִי לֹא יִתֵּן לֹא יַחְזִיר.

פִּי דְּאֵלוּ נְתִיבָה לְכַתְחִילָה לִיכָּא לְמִימַר שֶׁהָרִי מְבַשֵּׁל הוּא וְכִיּוֹן שֶׁכֵּן הָאִי לֹא יִתֵּן לֹא יַחְזִיר וְהֵתֵם הוּא דְּבַעֲי' גְרוּפָה וְקָטוּמָה דְּכִיּוֹן שֶׁהוּא נְטִלָה מֵעַל הָאֵשׁ וְנִצְטָנְנָה בְּנִטְלָתוֹ אִיכָּא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יַחְתֵּה כְּשֶׁהוּא מְחַזְרָה אֲבָל לְשִׁהוֹת מְשִׁהִין אַע"פ שְׂאֵינָה גְרוּפָה וְקָטוּמָה דְּכִיּוֹן שֶׁהוּא נְתִיבָה בְּכִירָה מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא נְטִלָה מִשֶּׁם לִיכָּא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא אֲתִי לְחַתוּיִי, וְדוֹקָא לְהַשְׁהוֹתָ ע"ג פִּירָה אֲבָל בְּהַטְמָנָה לְהַטְמִין בְּגְחָלִים עֲצָמָן לַכ"ע אֲסוּר דְּאִי אֶפְשָׁר לְהַטְמִין וְלִיגַע בְּאֵשׁ וְאַפִּילוּ בְּגְרוּפָה וְקָטוּמָה אֲסוּר לְהַטְמִין בְּאֵשׁ דְּהִנָּה לִי דְּבַר הַמוֹסִיף הֶבֶל וְאִיכָּא לְמִיחַשׁ לְחַתוּיִי, וְשֶׁלֹּא כְּדָבָרִי רַש"י ו"ל וְכֵן פִּי הַרְז"ה ו"ל: וּמְנוּ חֲנַנְי' הִיא דְּתַנְיָא חֲנַנְי' אוֹמֵר כָּל שֶׁהוּא כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי וְכו'.

אִיכָּא לְמִזְדַּק וּמָנָא לִי דְּחֲנַנְי' הִיא דְּהָא חֲנַנְי' לֹא שְׂרִי אֲלָא כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי וְדִילְמָא מְתַנְי' שְׂרִי אִפִּי מְקַמֵּי הָכִי, וְכִי תִימָא דוּמְיָא דְּלַהֲחַזִּיר קְאָמְרִי דְּלְשִׁהוֹת מְשִׁהִין וְלַהֲחַזִּיר וְדָאִי לֹא סְגִיא דְּשְׂרִי אֲלָא כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי דְּבָצִיר מְהִכִּי ה"ל כְּמֵבַשֵּׁל בְּשַׁבַּת, הָא לִיתָא מְדָאִי לְפָרוּשֵׁי לֹא יִתֵּן לֹא יִשְׁהֶה וְהֵתֵם וְדָאִי לֹא דוּמְיָא דְּלַהֲחַזִּיר הוּא דְּאֵלוּ חֲזָרָה לֹא שְׂרִי אֲלָא כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי כְּדָאֲמָרוּן וְלְשִׁהוֹת בְּגְרוּף וְקָטוּם מוֹתֵר לְעוֹלָם אֶפְּיִלוּ קוֹדֵם שֶׁהִגִּיעַ לְמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי וְהָכָא נָמִי אִי אֲמַרְתָּ דְּלַהֲחַזִּיר תִּנּוּן אֶפְשָׁר נָמִי דְּלְשִׁהוֹת מְשִׁהִין לְעוֹלָם, תִּירֵץ הָרָא"ה ו"ל דְּכִיּוֹן דְּאֶשְׁכַּחַן לִי לְחֲנַנְי' הָאִי סְבָרָא דְּשְׂרִי לְשִׁהוֹת וְדוֹקָא כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי נִיחָא לִי לְאֹקוּמִי מְתַנְיָתָן כְּנִתְיָה דְּחֲנַנְיָה וְלֹא לְאֹפּוּשֵׁי פְּלוּגְתָא בְּכַדִּי וְלְמִימָרָא דְּלִהוּוֹ תְּלִתָא תַּנְיָא מְתַנְי' וְחֲנַנְי' וְרַבְּנָן דְּפְּלִיגִי עֲלֵי דְּחֲנַנְי' דְּאֶסְרִי אִפִּי כְּמֵאכֵל בֶּן דְּרוּסָאֵי כְּדְמוּכְחֵי מְתַנְיָתָא לְקָמָן: אוֹ דִּילְמָא לְשִׁהוֹת תִּנּוּן וְאִי גְרוּף וְקָטוּם אִין וְאִי לֹא לֹא פִי וְלִית לְהוּ לַב"ש וְלַב"ה הָא דְּחֲנַנְי' אֲלָא כְּרַבְּנָן דְּפְּלִיגִי עֲלֵי דְּאֶסְרִי בְּלְשִׁהוֹת

כדאי תא לקמן במתנייתא בהדיא והא לא צריכא לי למימר אבל כי אוקימנא מתני' אליבא דחננ' טובא אשמעינן מתני' דדוקא פשהגיע למאכל בן דרוסאי, וליכא לאוקמי הא דחננ' בצלי דהא קאמר ע"ג פירה שאינה גרופה וקטומה וגם ליכא לאוקמי מתני' בקדירה חיתא דשרי לכולי עלמא דהא תבשיל קתני דמשמע דבשיל קצת או כמאכל בן דרוסאי: וכי היכי דפליגי בלשהות פליגי נמי בלהחזיר דב"ש אומרים נוטלין אבל לא מחזירין וכו'.

נראה לי פירושא פליגי נמי בלהחזיר דב"ש סברי דבשהיי' דוקא שרי חמין אבל בהחזרה אפי' חמין אסור דמכיון שנצטנו בנטילתו איכא למיחש דילמא אתי לחתויי והיינו דקתני נוטלין ולא מחזירין דמשמע בין חמין בין תבשיל אין מחזירין, וב"ה סברי דאפי' תבשיל שרי להחזיר כיון שהיא גרוף וקטום, וכן פ' רבינו יהונתן ז"ל: [דף ל"ז ע"א] והך חזרה דאמרי לה לאו דברי הפל היא אלא מחלוקת ב"ש וב"ה.

פ' דלב"ש אפי' חמין אין מחזירין ולב"ה אפי' תבשיל מחזירין כיון שהיא גרוף וקטום כמו שפירשנו לעיל: לא שנו אלא על גבה אבל בתוכה אסור. ומפרש בירושלמי דתוכה הוא משלשה טפחים ולמטה מקום שאין היד שולטת בו: אי אמרת בשלמא להחזיר תנו היינו דשני בין תוכה לעל גבה.

פ' דתוכה כיון דנפיש הבלא מיחזי כמאן דמבשל בשבת ונהרי הוא כמי שמיניקה ע"ג גחלים ממש, אלא אי אמרת לשהות תנו מה לי תוכה מה לי על גבה דכיון דגרוף וקטומה היא נדאי ליכא למיחש לחתויי ומה לי אי נפיש הבלא דאלו משום הטמנה ליכא שיהי אין בתוכה ולא בתוך תנור צורת הטמנה ולא דין הטמנה כלל ואע"ג דאסרינן בתנור בין תוכו בין על גבו ואפי' בהוסק בקשובגבא דליכא למיחש לחיתויי שאני תנור כיון דנפיש הבלא טובא טפי אתי לאיחלופי בכירה שאינה גרופה וקטומה מה שאין כן בתוכה דכירה, כן כתב הרא"ה ז"ל: אי ר' מאיר קשיא לב"ש בחזא.

פ' בחמין ולב"ה בתרתי בתבשיל נחזרה, אי ר' יהודה קשיא גרופה וקטומה, דאי מתני' להחזיר אבל לשהות משהין אע"פ שאינה גרופה וקטומה ואלו בהא מתנייתא אמרינן דאין משהין אלא ע"ג גרופה וקטומה, וא"ת אי לאו ר' מאיר ור' יהודה תהוי חננ' כדאוקימנא לה, וי"ל דאין הכי נמי אלא משום דר' מאיר ור' יהודה איירי בפלוגתא דב"ש וב"ה קשיא לן היכי קתני מתני' פלוגתא דב"ש וב"ה דלא כר' מאיר ור' יהודה דאלו חננ' לא איירי בפלוגתא דב"ש וב"ה מידי: סבר לה כר' יהודה בחזא בחמין ותבשיל נוטלין ומחזירין.

פ' דסבר נדאי דהכי לישנא דפלוגתא דב"ש וב"ה כדתני ר' יהודה ופליג עלי' בחזא וכו' פ' ולעולם מתני' חננ' היא: אבעיא להו מהו לסמוך בה. פ' מהו לתת קדירה סמוך לדופני הפירה מבחוץ בכירה שאינה גרופה מי גזרינן דילמא אתי לחתויי בגחלים אע"ג דקימא רחוק לפירה פי היכי דגזרינן בתוכה וגבה או דילמא לא גזרינן כל כך דנדאי בכירה שאינה גרופה בין בתוכה בין בגבה אסור, וא"ת אפ' למאן דאמר להחזיר קא בעינן ולומר מהו להחזיר בסמיכה ואם כן אמאי נקט תוכה וגבה בכירה שאינה גרופה דלמאן דאמר להחזיר תנו תוכה אפי' בגרופה וקטומה אסור ולא הנה לי למימר השתא באינה גרופה אלא גבה הוא דאסור, וי"ל דאגב שיתפא נקיט לה תוכה וגבה דתרונוייהו אסירי, אי נמי משום לשהות דבשהיי' אינו אסור תוכה וגבה אלא בכירה שאינה גרופה

אֵלָא דְסִתְמָא אַמְרִי לְמַר כְּדָאִית לִי וּלְמַר כְּדָאִית לִי וּלְהִכִי אַמְרִי תוֹכָה וְגַבְהָ הוּא דְאָסוּר:
שְׂאֵנִי הֵתָם פִּינּוֹן דְּמִדְּלִי שְׁלִיט בְּהָ אֹוִירָא.

פִּי דְבִשְׁתִּי כִירוֹת הַקְדָּרָה עוֹמְדָת עַל שְׁפִיתָת הַכִּירָה שְׁהִיא גְרוּפָה וְהָאֵשׁ תַּחַת אוֹתָהּ
שְׂאֵינָה גְרוּפָה נְמַצָּאת הַקְדָּרָה עוֹמְדָת גְבוּהָה לְאֵשׁ וְשְׁלִיט בְּהָ אֹוִירָא בִּינִי בִּינִי אַבְּל לְסַמְוֹד
שְׁעוֹמְדָת בְּדַפְנוּתִי סְמוּד לְמַקּוּם הָאֵשׁ שְׁלִמְטָה אַפְשָׁר דְאָסוּר סוּמְכִין לָהּ וּמְקִינִין עֲלֵי
פִי וּמְקִינִין וּמִשְׁהִין עֲלֵי דְאִפִּי בְּשִׁהִינִי בְּעֵי קִטְמָה כֹּן"ל: וּלְיִטְעֵמְיָהּ נוֹטְלִין הִימְנָה דְקִתְנִי
קִטְמָה אִין לֹא קִטְמָה לֹא.

פִּי בְתִמְיָהּ הָא וְדָאִי לְנֻטְלִת הַקְדָּרָה אִפִּי לֹא קִטְמָה שְׂרִי לְנוֹטְלָהּ, אֵלָא תְנָא נוֹטְלִין
מִשׁוּם מְחִזְרִין פִּי דְלִהְחִזִּיר בְּעֵינֵן קִטְמָה הֵכָא נְמִי תְנָא סוּמְכִין וְכוּ: מֵאִי הָוִי עֲלֵה ת"ש
דְתַנְיָא כִירָה שְׁהִסִּיקוּהָ בְּגַפְתָּ וּבְעֵצִים סוּמְכִין לָהּ וְאִין מְקִינִין עֲלֵי אֵלָא א"כ גְרוּפָה
וּקְטוּמָה וְכוּ.

פִּי וּמִינָה דְבִסְמִיכָה שְׂרִי אִפִּי בְּכִירָה שְׂאֵינָה גְרוּפָה, וְכַתְּבִי הֵרָא"ה ו"ל וְתַפְשׁוּט מִינָה
לְהֵהוּא לִישְׁנָא דְאָמַר לְשִׁהוֹת תְּנּוֹן דְאֵלוֹ לְמ"ד לְהַחֲזִיר תְּנּוֹן אַבְּל לְשִׁהוֹת מְשִׁהִין לִיכָא
לְמִפְשִׁט מִינָה לְעַנְנֵן חֲזָרָה בְּסְמִיכָה, דְלִיכָא לְמִימַר דְכִינּוֹן דְלִמְאֵן דְאָסַר בְּשִׁהִינִי אֵלָא א"כ
גְרוּפָה וְשְׂרִי בְּסְמִיכָה, תַּפְשׁוּט נְמִי לְמְאֵן דְאָסַר בְּחֲזָרָה דְשְׂרִי בְּסְמִיכָה דְהָא לִיתָא מִיּוֹדִי
דְהָוָה אֲתוּכָה דְשְׂרִי בְּשִׁהִינִי וְאָסַר בְּחֲזָרָה כְּדִלְעִיל אֵלָא דְאִיכָא לְמִימַר דְתַפְשׁוּט מִיּוֹדִי
לְעַנְנֵן שְׁהִינִי דְשְׂרִי בְּסְמִיכָה וּלְעַנְנֵן חֲזָרָה אִכְתִּי בְּעֵינֵן וְלֹא אִיפְשִׁיטָא, וּמ"מ הָוִי לִי סְפִיקָא
דְרַבְּנָן וּלְקוּלָא ע"כ: [ע"ב] שְׁמַעַת מִינָה מְצַטְמַק וְיָפָה לוֹ מוֹתָר.

פִּי בְּעֵלְמָא בְּכִירָה שְׂאֵינָה גְרוּפָה וּקְטוּמָה פִּינּוֹן שְׁנַתְבַּשְׁל מִבְּעוּד יוֹם כָּל צָרְכוֹ דְהָא הֵכָא
אֵע"ג דְקִטְמָה כְּמִי שְׁלֹא קִטְמָה דְמִי פִּינּוֹן שְׁהוּבְעָרָה וְאִפ"ה קִתְנִי דְתַבְשִׁיל שְׁנַתְבַּשְׁל כָּל
צָרְכוֹ מוֹתָר וְהִיא ע"כ בְּתַבְשִׁיל דְמְצַטְמַק וְיָפָה לוֹ קְמִינִי דְאִי בְּמְצַטְמַק וְרַע לוֹ מֵאִי
קִמ"ל פְּשִׁיטָא דְכִינּוֹן שְׁנַתְבַּשְׁל כָּל צָרְכוֹ וְרַע לוֹ דְלֹא אֲתִי לְחַתוּנִי וּפְרִיק שְׂאֵנִי הֵכָא
דְקִטְמָה.

, פִּי לְעוֹלָם בְּעֵלְמָא שְׂאֵינָה גְרוּפָה וּקְטוּמָה מְצַטְמַק וְיָפָה לוֹ אָסוּר וְהֵכָא דְמוֹתָר מְצַטְמַק
וְיָפָה לוֹ מִשׁוּם דְקִטְמָה מְעִיקְרָא וְאֵע"פ שְׁהוּבְעָרָה הָרִי הִיא פְקִטוּמָה וְכֵאלוֹ לֹא הוּבְעָרָה
וְהִיא דְנִקְטָת חֲמִין שְׁהוּבְעָרָה כָּל צָרְכֵן וְתַבְשִׁיל שְׁבִישָׁל כָּל צָרְכוֹ אִפִּי לֹא בִישָׁל כָּל צָרְכוֹ
נְמִי פִינּוֹן שְׁדִינָה פְקִטוּמָה שְׂרִי אֵלִיכָא דכ"ע אֵלָא אֲתָא לְאִשְׁמְעִי דְאִפִּי בִישָׁל כָּל צָרְכוֹ
בְּעֵינֵן קְטוּמָה, וְאִקְשִׁי אִי הֵכִי מֵאִי לְמִימַר, וְא"ת וּמֵאִי קוּשְׁיָא הָא קִמ"ל דְמְצַטְמַק וְיָפָה
לוֹ אָסוּר אִפִּי בִישָׁל כָּל צָרְכוֹ אֵלָא א"כ קְטוּמָה תִּירֵץ הֵרָא"ה ו"ל דִּמְ"מ פְּשִׁטָא דְשְׁמַעַתָּא
כְּוֹלָה פְּשִׁטָא וְלֹא הָוִי לִי לְמִימַר מִשׁוּם דִּיוֹקָא וְעֵדִיכָא לִי לְמִימַר בְּהִדְיָא מְצַטְמַק וְיָפָה
לוֹ אָסוּר.

וּפְרִיקִי הוּבְעָרָה אִיִּצְטְרִיכָא לִי וְכוּ וְהִשְׁתָּא וְדָאִי פְּשִׁיטָא דְלִר' יִצְחָק פְּשִׁיטָא לִי דְמִתְנִי
לְשִׁהוֹת תְּנּוֹן אֵלָא דְלְעִיל קָא בְּעֵי לְמִפְשִׁטָּה מִמִּתְנִי אוּ מְבַרְיָתָא כֹּן"ל דְמִתְנִי חֲנַנְיָא הִיא
וּמִמִּתְנִי יִתָּא דְקִתְנִי בְּהִדְיָא אִין מְשִׁהִין לֹא מְצִינּוֹן לְמִפְשִׁט דְדִילְמָא הִנְהוּ רַבְּנָן דְפְּלִיגִי עֲלֵי
דְחֲנַנְיָא הוּא דְאָסְרִי לְשִׁהוֹת אֵלָא ע"ג גְרוּפָה וּקְטוּמָה, וְכֹן רְאִיתִי לְרֵא"ה ו"ל: אָמַר רַב
שְׁשֵׁת אָמַר ר' יוֹחָנָן וְכוּ.

פ"י רב ששית פליג אהא דרבה בר בר חנה ואהא דר' יצחק שהרי התיר להשהות חמין שלא הותמו כל צרכן ותבשיל שבבשל כל צרכו בכירה שאינו גרוף ואינו קטום ובלבד בתבשיל שגייע לכדי מאכל בן דרוסאי אבל מים מכיין דהוי חמין קלל לאלתר חשיבי בדיניהו בתבשיל שהגיע למאכל בן דרוסאי לגבי שהייה: עקר לא יחזיר פ"י אלא א"כ בגרוף וקטום ודוק בתבשיל שהגיע למאכל בן דרוסאי דאי לא אית בי' משום מבשל ומים נמי דוקא בהותמו כל כד שחסרו קצת דחשיבי כמבושליו דאי לא לגבי דידהו חשיב כמבשל כיון דקי"ל דבמים יש בהם משום מבשל: הא קרמו פני' שפיר דמי פ"י והאי שיעורא הוא כמאכל בן דרוסאי ולא כל צרכו ותנור לאו גרוף וקטום הוא וא"כ מאי קמ"ל רב ששית ועקר לא יחזיר אלא א"כ גרף וקטום נמי תנינא.

וא"ת למה לי למידק מתררה לידוק מרישא דאין צולין בשך דליכא למימר דמירי בשנתבשל כל צרכו דא"כ אמאי לא מייתי לה הכא בשמעתין למיפשט מינה דמצטמק ויפה לו מותר, וי"ל דליכא למיפשט מינה מצטמק ויפה לו דבשך ובצל וביצה שאני דלא עביד דאתי לחתויי דאי מחתה אתי קטמא ומפסדא לצלי דמירי בצלי שרואה פני האור ולא מפיק לי' מן התנור והדר מחתה משום דקשה לי' זיקא אלא א"כ שלם דלא קשה לי' זיקא, וכן בבצל וגם ביצה נמי לא ניחא לי' בצמימק דחייס עלה דילמא פקעה ולא אתי לחתויי ואע"ג דלקמן חשבי' ביצה מצטמק ויפה לו היינו בשהפסיק שום דבר בינה ובין האש, והיינו דמייתי הכא מתררה כי היכי דלא תדחי לי' כדדחי' והיינו דלא מותבי' מהא דאין צולין להני אמוראי דסברי לשהות תנו משום דאיכא לדחויי דהכא שאני כדדחי', וא"ת לותיב מינה מהא דתרה דמשהין אע"פ שאינו גרוף ואינו קטום, וי"ל דהני אמוראי סברי דתרה נמי מזקא לי' קיטמא ולא אתי לחתויי והיינו דלא מצי' למפשט מתני' מינה דלהחזיר תנו וחנני' משום דאיכא לדחויי כדדחי'.

וי"מ דהני אמוראי סברי להו כרבנן דפליגי עלי' דחנני' וכהני מתנייתא דאין מקיימין, ולי נראה להוסיף על דבריהם דרב ששית ס"ל כחנני' ומוקי מתני' כותי' דכל שהגיע כמאכל בן דרוסאי משהין בכירה שאינה גרופה משום דמתני' דתרה על הגחלים מסייעא לי', וכן נראה מדברי רש"י ז"ל: ורב ששית דיוקא דמתני' קמ"ל.

פ"י ואע"ג דרב ששית ודאי טובא קמ"ל דמפיק מאידך אמוראי דפליג עלי' מ"מ לרוחא דמלתא קאמר דאפי' לפום דעת' דרבא דסבר דתרונייהו תננהי בפשיטותא דיוקא דמתני' קמ"ל דדוקא מכיון שקרמו פני' דלאלתר מותר וכן פ"י הרא"ה ז"ל: א"ר שמואל בר יהודה א"ר יוחנן פירה וכו' ואפי' מצטמק ויפה לו.

פ"י הרא"ה ז"ל דרב שמואל בר יהודה פליג אדרב ששית דרב שמואל לא קא שרי אלא א"כ בישל כל צרכו ורב ששית שרי אפי' בישל כמאכל בן דרוסאי, ואין כן דעת הרשב"א ז"ל בשם רבי' האי גאון ז"ל: אמר לי' אב"י לרב יוסף מהו לשהות.

פ"י בכירה שאינה גרופה ומצטמק ויפה לו דדבר הלמד מענינו הוא, נראה לי דמתני' או מבריייתא או מעובדא קא בעי למיפשטה דאי לא ליפשטה מהני אמוראי דלעיל, ותמיהא לי וליפשט מינה מהא ברייתא דאין מקיימין עלי' אלא א"כ גרופה וקטומה, ומתוך הדחק נראה לי דאיהו קא בעי אי עבדי' עובדא כחנני' או לא, אלא דקשה קצת

די"מ דחנני' לא קא שרי אלא מצטמק ורע לו דלא ניחא לי בציומוק ונוח לו שיתבשל מאליו משיתחתה שמא יצטמק ויתפסד וצ"ע: אפי' בשבתא נמי שרי למיעבד לי'.

פ"י ע"י פותי כ"ש עכשיו לשהות בשאינה גרופה פדי שיהא המאכל חם וטוב ומתקן וכן פ"י ה"ר"א"ה ז"ל, ומפאן נראה לי דכיון דאמרי' דאפי' בשבתא שרי למיעבד לי' ע"י פותי דאינו מסונן כל פה דאי מסונן גמור אפי' ע"י ישראל שרי, וכיון שפן מותר לעשות אש בימי החורף ע"י פותי שיתחממו התינוקות או הזקנים לפי שפולם כמסוננים אצל האש כנ"ל ולא ידענא אי משום דקסבר מצטמק ויפה לו מותר.

פ"י ומשום הכי אכיל מיני' הא לאו הכי לא הנה אכיל מיני' אחר גזירה דקי"ל דגזרו אף על השוכח: [דף ל"ח ע"א] פאן קודם גזירה פאן לאחר גזירה פ"י ברייתא קודם גזירה והילכך בשוגג יאכל וקא דרב נחמן לאחר גזירה, אלא לרבה ורב יוסף אי קודם גזירה קאמר רבה ורב יוסף בברייתא דנשנית קודם גזירה קשיא מזיד אי לאחר גזירה קשיא נמי שוגג דאפי' בשוגג הנה להו למיסר, ולאו דוקא קודם גזירה דהא רב אמר לה לגזירתא פדבסמוך ורבה ורב יוסף דתרוצו אליב' דרבי חייא בר אבא בטר רב הנה ר' חייא בר אבא אלא ה"ק אי מקמי דשמיע לי גזירתא או בטר דשמיע לי גזירתא: בשוגג יאכל.

פ"י דלא קנסי' שוגג אטו מזיד ואוכל הוא עצמו ביום שבת, חזרו וקנסו על השוכח דאפי' בשוגג לא יאכל טפי ממזיד וכן הלכתא: קשיא דר' מאיר אדר' מאיר. פ"י דאלו לעיל לא קא שרי ר' מאיר אליב' דב"ה אלא חמין אבל לא תבשיל והכא שרי אפי' תבשיל, וקשיא דר' יהודה אדר' יהודה דאלו לעיל קאמר חמין ותבשיל והכא חמין אבל לא תבשיל: דר' יהודה אדר' יהודה נמי ל"ק פאן בגרופה וקטומה וכו'.

נראה לי דה"ה דהנה מצי לאוקומי ברייתא דלעיל בתבשיל המצטמק ורע לו דבהא קא שרי ר' יהודה אלא דלקושטא דמלתא קא פריק הכין דהיא דלעיל בגרופה וקטומה, ועוד דלרוחא דמלתא קא פריק הכין דהא דלעיל תבשיל סתמא קתני ומשמע כל תבשיל ואפי' מצטמק ויפה לו וכן תירץ ה"ר"א"ה ז"ל: איבעיא להו עבר ושהה מאי.

פ"י עבר ושהה במזיד בכירה שאינה גרופה ובנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו קא בעי וקא מיבעי' לי אי כר' מאיר אי כר' יהודה, ודכותה בכתובות מהו לבעול בתחלה בשבת, ונראה לי דלא שנה האי בעיא פבעיא דאביי דבעי מרב יוסף מהו לשהות דהוא אם באלפנינו מי שרי' לי' או לא קא בעי וקא פשיט רב נחמן דאם הוא מצטמק ויפה לו אסרי' לי' ואי מצטמק ורע לו קא שרי' לי', והכא קא בעי שאם עבר ושהה במזיד דבר המצטמק ויפה לו אם הוא מותר לאוכלו או קנסי' לי' שלא לאוכלו כנ"ל.

ולענין פסק הלכה קי"ל כחנני' דכל שהגיע למאכל בן דרוסאי מותר לשהות בכירה שאינה גרופה והוא שמצטמק ורע לו אבל במצטמק ויפה לו אפי' חנני' מודה דאסור וכמו שכתבנו לעיל וליתא דבשהיי' אפי' מצטמק ויפה לו מותר ובהחזרה הוא דאיכא לאיפלוגי אם הוא כירה שאינה גרופה דמצטמק ורע לו מותר בחזרה אע"פ שאינה גרופה דבהא איירי' דאילו בגרופה אין חילוק בין שהיי' לחזרה.

אָבֵל בְּשִׁיל וְלֹא בְּשִׁיל וְלֹא הִגִּיעַ לְמֵאֲכַל בֶּן דְּרוֹסָא אֲסוּר בֵּין בְּשִׁהֲיָן בֵּין בַּחֲזָרָה וְאֵע"פ
שֶׁהִיא גְרוּפָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּמִבְשֵׁל בְּשֶׁבֶת וְה"ה לְצָלִי בְּגָדֵי שְׁלֵם דְּחִינְשֵׁי לְחִיתוּי פְּדִמְשָׁמַע
בְּהֶדְיָא בִּפ"ק מִשּׁוּם דְּצָלִי בְּצָלְיָן מוֹעֲטַת דִּיּוּ וּמִשּׁוּם הֶכִי חִינְשֵׁי לְחִיתוּי דְּאִפְשָׁר דְּחִזֵּי לִי
לְשַׁעֲתֵי אָבֵל בַּקְדָּרָה חִיתָא דְּעֵלְמָא לֹא חִינְשֵׁי מִשּׁוּם דְּהֵתָם לְאַוּרְתָא לֹא בְּעֵי לָהּ לְמַחַר
בְּעֵי לָהּ וּלְמַחַר בְּלֹא חִיתוּי תְּהֵא מְבֻשְׁלַת מִשָּׂא"כ בְּעֵסוֹסוֹת וְתַרְמוּסִין שְׂאִין רְאוּיִין אֲלֵא
לְאַחַר בִּישׁוּל מְרוּבָה וְאִפִּי קָא בְּעֵי לְמוֹצָאֵי שְׁבֵת אִיכָא לְמִיחַשׁ לְחִיתוּי פְּדִי לְמַהֵר בִּישׁוּלָם
פְּדִי שֶׁהוּ רְאוּיִין לְמוֹצָאֵי שְׁבֵת, וְדוּקָא בְּשִׁהֲיָן הוּא דְקָא שְׂרֵי חֲנֻנְיָא לְפִי שְׂאִינוּ נוֹגַע
בַּגְּחָלִים כָּלֵל אוֹ אִפְּלִיּוּ נוֹגַע בַּגְּחָלִים הָרִי כָּל הַקְדָּרָה מְגוּלָה אָבֵל בְּמִטְמִין אִפִּי בְּגְרוּפָה
וּקְטוּמָה אֲסוּר דְּהוּה לִי מְטְמִין בְּדָבָר הַמוֹסִיף דְּאֲסוּר אִפִּי מִבְּעוֹד יוֹם.

וּמָה שֶׁנִּהְיָ עֲכָשְׁוּ לְהִטְמִין בְּבָגְדִים לֹא חֲשִׁיבָא הִטְמִנָה לְפִי שְׂאִין הַקְדָּרָה נוֹגַעַת בַּגְּחָלִים
כָּלֵל וּבָגְדִים עֲצָמָן אִינוּ דָּבָר הַמוֹסִיף הֶבֶל וְשִׁהֲיָן הוּא וְלֹא הִטְמִנָה וּמִיָּהוּ אִם הִנִּיחָה (וְדֹאֵי)
בַּגְּחָלִים אוֹ בְּאִפְּרָחִים וְהוּא הִטְמִינָה בְּבָגְדִים וְדֹאֵי אֲסוּר שֶׁהָרִי כְּנֹלָה טְמוּנָה וְאִיכָה
בְּמִקְצָתָה דְּבָר הַמוֹסִיף וְכִינּוּן שֶׁקְצָתָהּ נוֹגַעַת בְּאִפְּרָחֵי חֲשִׁבִי כְּאִילוּ כְּנֹלָה טְמוּנָה וְהָכִין
מוֹכַח פָּרָק בְּמָה טוּמְנִין גְּבִי קוּפָה שְׁטָמָן בְּהָ אֲסוּר לְהִנִּיחָה עַל גְּבִי גְּפֵת שֶׁל זֵיתִים, וְכֵן
דַּעַת הָרֵא"ה ז"ל: אָמַר רַב שֶׁשֶׁת לְדָבָרֵי הָאוֹמֵר מְחִזְרִין מְחִזְרִין אִפִּילוּ בְּשֶׁבֶת.

פִּי דְלֹא תִימָא מְחִזְרִין דְּמִתְנִי עִם חֲשִׁיכָה בְּשַׁעָה שְׁגָרָה וְקָטָם אֲלֵא אִפִּי בְּשֶׁבֶת דֹּא"ר
הוֹשַׁעְיָא וְכו' וְאֵע"ג דְּמִתְנִי מִיָּרֵי בְּגְרוּפָה וְאִיָּהוּ קָא מִיָּיִתִי מְחִמִּין וְסָתָם חֲמִין מְצַטְמָק
וְרַע לּוֹ וְכָל מְצַטְמָק וְרַע לּוֹ מוֹתֵר לְהַחֲזִיר אִפִּי בְּשִׂאֵינָה גְרוּפָה וְכִמוּ שֶׁפְּתַבְנוּ לְמַעְלָה
מ"מ הָא דֹּר' אוֹשַׁעְיָא בְּשִׂאֵינָה גְרוּפָה הִיא וּמִדְּחִמִּין בְּאִינָה גְרוּפָה תְּבַשִּׁיל נְמִי שְׂרֵי בְּגְרוּפָה
לְהַחֲזִיר וְאִסִּיקָנָא דָּאָם הִנִּיחָן ע"ג קַרְקַע וְדַעַתוֹ לְהַחֲזִיר מוֹתֵר וְאִי לֹא אָבֵל בְּיָדוֹ אֵע"פ
שְׂאִין דַּעַתוֹ לְהַחֲזִיר שְׂרֵי וְכֵן פֶּסֶק הָרֵא"ה ז"ל לְהַקְלֵל כְּלִישְׁנָא בְּתֵרָא וְכֵן בְּכָל הֵנִי בְּעֵינֵי
דְּתַלְתָּאן בְּמַקְלֵל וְהִנִּיחָן ע"ג הַמְטָה וּפְיָנָן מִמִּיחָם לְמִיחָם מוֹתֵר לְהַחֲזִיר דְּלִקְוֹלָא אֲזִלִּין וְאִין
כֵּן דַּעַת רַב הַפּוֹסְקִים אֲלֵא לְחוּמְרָא דְּכָל שֶׁהִנִּיחָן ע"ג קַרְקַע אִפִּי דַּעַתוֹ לְהַחֲזִיר אֲסוּר
וְאִין הָעוֹלָם נִזְהָרִין עַל זֶה וְהוּא בְּרַחֲמֵי כֹפֵר עוֹן וְלֹא יְבוֹקֵשׁ.

וְטוֹב לְתַתּוּ מִפָּה אוֹ כֵּר תַּחַת הַקְדָּרָה פְּדִי שְׁלֵא יִנְחָנָה עַל הַקַּרְקַע מִמֶּשׁ וְכֵן נוֹהֲגִין בַּקְצָת
מְקוּמוֹת: [ע"ב] מִתְנִי תַנּוּר שֶׁהִסִּיקוּהוּ בְּקֵשׁ וּבִגְבָבָא לֹא יִתֵּן בֵּין מְתוּכֵי וְכו' פִּי דְּמִתוּרָה
שֶׁחֲנוּמוֹ נִקְלַט בְּתוֹכֵי אֵע"פ שֶׁהִסִּיקוּ בְּקֵשׁ וּבִגְבָבָא וְגָרָף וְקָטָם אֲסוּר דְּכִינּוּן שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ
מִן הַתַּנּוּר וּמִבְשֵׁל בּוֹ נִיחָא לִי בְּחִמִּימוֹת קְדָרְתוֹ וּקְפִיד שִׁימְצָא אוֹתָהּ חֲמָה וְאִיכָא לְמִיחַשׁ
שְׂמָא יִחַתָּה וְכֵן פִּי ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל וְהוּא מִן הַמְחִמִּירִין, אֲלֵא נִרְאָה שְׂאֵם הִסִּיקוּהוּ בְּקֵשׁ
וּבִגְבָבָא וְגָרָף דְּשְׂרֵי: גַּמ' בְּמֵאֵי עֶסְקִי אִילִימָא עַל גְּבִיּוֹ.

פִּי הָא דְּקָתְנִי שְׂאֵם הִסִּיקוּ הַכּוֹפֵחַ בְּגָפֵת וּבְעֵצִים הָרִי הוּא אֲסוּר כְּתַנּוּר בְּמֵאֵי עֶסְקִי
אִילִימָא שֶׁהִנִּיחוּ הַקְדָּרָה עַל גְּבִיּוֹ וּבְמֵאֵי אִילִימָא כְּשִׂאֵינּוּ גְרוּף א"כ אִמָּאֵי קָתְנִי הָרִי הוּא
כְּתַנּוּר דְּאֲסוּר דְּאִפִּי בְּכִירָה נְמִי כַּה"ג אֲסוּר: תְּנִיָּא כְּנֹתִי דֹּאבִי.

פִּי הָרֵא"ה ז"ל דֹּס"ל לְאִבֵּי דְּתַנּוּר אִפִּי לְסַמְנוּ אֲסוּר כָּל הֵיכָא דְּלָאוּ גְרוּף וְקָטָם, וְהִיא
דְּקָתְנִי בְּכּוֹפֵחַ הָרִי הוּא כְּכִירִים לֹא מִרְתָּה לְסַמְנוּ עֲלֵי כְּכִירִים שֶׁמּוֹתֵר לְסַמְנוּ עֲלֵיָּהוּ
לְעוֹלָם וְאִפִּי בַּחֲזָרָה אָבֵל בְּגָפֵת וּבְעֵצִים הָרִי הוּא כְּתַנּוּר שֶׁאֲסוּר לְסַמְנוּ עֲלָיו בַּחֲזָרָה בְּלֹא
גְרוּף וְקָטָם וְהִילִיכָהּ לְעַנְנֵי שִׁהֲיָן כְּוָלָן מוֹתֵרִין וְלְעַנְנֵי חֲזָרָה הוּא דְּשִׁנֵּי לָן בִּינִיָּהוּ וְלְעַנְנֵי

סמיכה ובגרוף וקטום פולן מותרין דתנור בגרוף וקטום פכירה שאינה גרופה וקטומה ע"כ תורף דבריו, ואין פן דעת הרשב"א ו"ל אלא דבתנור אסור לעולם להחזיר בסמיכה לדעת אב"י אפילו גרוף וקטום: מתני' אין נותנין ביצה בצד המיחם, פי' מיחם קומקום של נחישת שהוא חם מאוד ונותנין הביצה סביב הנפני הקומקום כדי שתצלה שם ומגלגלין אותה והיא נצליה קצת מסביבותי' אע"פ שאין תוכה צלוי: ולא יפקיענה בסודרין.

פי' רבי יהונתן ו"ל ולא יכסנה בסודרין שהוחמו אפי' בחמה כדי שתצלה מחמו של סודר דגזרי' תולדות חמה אטו תולדות האור ור' יוסי מתיר דלא גזר, ואמר' בגמ' שאם הוחמו הסודרין מחמת האור אפי' ר' יוסי מודה דאסור דגזרינן תולדות האור אטו אור.

ורש"י ו"ל פי' לא יפקיענה לא ישברנה ויתננה על גבי סודרין שהוחמו בחמה כדי שתצלה שם: גמ' גלגל חייב חטאת. פי' אף על פי שאינה מבושלת כל צרכו מהכא שמעי' דאתולדות האור מחייב אינש חטאת: [דף ל"ט ע"א] חוץ מן המליח הישן וקוליס האיסקניו שהדחתו בחמין כו'.

פירוש מליח ישן דג מליח ישן. וקוליס האסקניו דג שקורין טונינ"א דהני דאפי' מים חמין שאדם משליף עליהן מתבשלין קצת בענין שאדם יכול לאונקלן אע"פ שאינו מבושליון כל צורכו, ודכותה בביצה אף על פי שאינה מבושלת כל צרכה כיון שהיא ראוי' לאונקלה מיחייב איניש חטאת בבישוילה: מתני' ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה פי' והא דנקט גבי קומקום בשביל שתתגלגל לפי שאין בו פח כל כך לצלות לגמרי אבל בחול ובאבק דרכים שהוחמו מפח החמה יש בהם פח גם נחת לגמרי: ומעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין.

פי' סילון צינור וקטן הוא יותר ולפי שחמי טבריא חמין יותר מדאי שאין אדם יכול לרחוץ בהן היו מערבין בתוכו דרך סילון מים צוננין ואסרו להם משום דדמי להטמנה שמשמינין מים במים ומחממין אותן, ואמרו אם בשבת הי' מעשה זה וכו' ואם בי"ט הי' מעשה וכו' ואע"ג דהאי מעשה בחול הי' ומערב שבת אפ"ה אסור דהוי הטמנה בדבר המוסרף הבל ואסור אפי' מבעוד יום כדמוכח בפירק אין טומנין וכמו שכתבתי בפ' במה מדליקין: גמ' רבה אמר גזירה שמה יטמין ברמץ.

פי' דאע"ג דלא גזר ר' יוסי תולדות חמה אטו תולדות האור הטמנה בהטמנה מיחלקא לי' טפי וחול ואבק. דרכים דמו לרמץ: מגלגלין ביצה ע"ג גג רותח וכו' אלא למאן דאמר גזירה שמה יזיז עפר ממקומו לגזר.

פי' דרשב"ג כר' יוסי ס"ל מדקאמר מגלגלין ביצה ע"ג גג רותח דהוא תולדות חמה דאלו לרבנן אסור כדאמר' נמי ולא יפקיענה בסודרין. וא"ת בשלמא לעיל גבי הטמנה שניף למיגזר שמה יזיז עפר ממקומו אבל גבי גלגול היכי שניף למיגזר, וי"ל דגבי גלגול דגג רותח איכא למיחש שמה יזיז עפר לעשות לה מחיצות שלא תתפשט הביצה בכל הגג ותפסד, ועוד י"ל דהכי קאמר אי שרית לי' גלגול בגג רותח אתי להזיז עפר בעלמא ולהטמין דבהכי אורחין טפי אבל למאן דאית לי' משום הטמנה כיון דלית לי' טעמא דזיז עפר לא גזר גלגול שמה יזיז ויטמין דלשמה יזיז עפר לא חייש.

ועוד י"ל דאפילו נחוש שמה יזיז ונטמין אפתי ליכא למיגזר שמה נטמין ברמז דכולי
האי לא גזרינו: ת"ש מעשה שעשו אנשי טברין וכו' בשלמה למ"ד גזירה שמה נטמין
ברמז היינו דמצי להטמנה פי' שאדם רואה הסילון של צונן קודם שיתערב לאמה
כשמתערב לאמה נראה כמטמין מה שאין כן במים צונן דעלמא כשמתערבין בחמין דהא
לקמן שרינו: מי סברת מעשה שעשו אנשי טברין אסיפא קאי.

אלא נטמינה פי' ולומר דמודה ר' יוסי בהאי מעשה דאסור פי' היכי דמודה בהא דלא
נטמינה בחול ובאבק דרכים ולומר דהא נהא משום הטמנה דהא ליתא דהאי מעשה
דמודה ר' יוסי ארישא קאי ואסור משום דתולדות אור הוא דחמי טברין הם חמין מחמת
האור משום דחלפי אפתחא דגיהנם מה שאין כן בסודרין, וא"ת ולמאן דאמר משום
שמה יזיז מאי שנא מגפת דאסור לכולי עלמא משום הטמנה, וי"ל דגפת מוסיף חנם
מעצמו ודמצי לתולדות האור טפי מהא דחול שקל עיקרו לא נתחמם אלא ע"י חמה,
וא"ת ולמאן דאסר משום הטמנה פנין שהוא מחמם הביצה בשבת אסור ואפי' בדבר
שאינו מוסיף ומאי שנא חול, וי"ל דהיינו דבר רותח אבל צונן כגון האי ביצה דקריא
מותר להטמין בדבר שאינו מוסיף, וא"ת א"כ דחול חשיב דבר המוסיף אפי' מבעוד יום
ליתסר, וי"ל דלא חשיב כל כך דבר המוסיף דמיד שתשקע החמה יצטנו ולא הוי דבר
המוסיף, וא"ת וכיון שהרתיח הביצה מבעוד יום בתוך החול נעשה החול ע"י דבר
המוסיף ואפי' משתשיכה כדקי"ל דחמימי חמין, וי"ל דביצה המתמחמת בחול אינה כל
כך רותחת שיתחמם החול על ידה כענין חמימי חמין: אמר רב חסדא ממעשה שעשו
אנשי טברין ואסרו להו רבנן בטלה הטמנה וכו' ומסתברא דהני מילי הוא דאנהו מעשו
שהועילה הטמנתו כגון צונן שנתחמם או נתבשל ויפה לו הצמיח אבל אם נתבשל ואינו
מטמינה אלא כדי שיעמוד בחמיותו שרי וכן כתב הרמב"ן ז"ל ותלמידו הרא"ה ז"ל:
[ע"ב] אמר עולא הלכה כאנשי טברין.

פי' הרא"ה ז"ל דעולא לא פליג באיסור הטמנת דבר המוסיף ואפי' מבעוד יום אלא
דסבירא לי דבהא לא שייכא הטמנה משום דהו מים במים ע"כ. וקשיא לי דא"כ היכי
מקשה הכין בהדיא למאן דאית לי' שמה יזיז וניחא למאן דאית לי' משום הטמנה ונהו
לי' למימר ולמאן דאית לי' משום הטמנה היכי ניחא דהא מים במים לית בהו משום
הטמנה, וי"ל דבכמה מקומות מצי לאקשוני וליטעמך ולא מקשה כלל כנ"ל: מאי רחיצה
אילימא רחיצת כל גופו.

פי' ליכא למידק מינה דדוקא כל גופו אסור הא מקצת גופו שרי דהא ליתא דחמין
שהוהו בשבת אסורין אפי' בשתי' וכ"ש ברחיצה ואפי' ליגע באצבע קטנה כל גופו
לאו דוקא אלא למידק מינה שריותא דמערב שבת שאם הוהו מערב שבת דמותר
לרחוץ בהו אפי' כל גופו וכדדניק ואזיל: דתנו ב"ש אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו
אלא א"כ ראוין לשותות.

י"מ דלב"ש אפי' הוהו לרחיצה פנין שהו צלולין וראוין לשותות מותר לרחוץ בהו
וב"ה מתירין אפי' אינו ראוין לשותות. ולא נהירא דהא ב"ש לית להו הואיל ולא מתוך
אלא מאי ראוין מוכנין פלומר שהוכנו והוהו מתחלה על דעת לשותות וכן פי' רש"י
ז"ל וב"ה לא קא שרו אלא א"כ ראוין לשותות וכל היכא שהו ראוין לשותות מותרין

אפי' הוּחַמוּ מִתְחַלָּה עַל דַּעַת לְרַחֲוֶן דב"ה אֵית לְהוּ מִתּוּךְ דְּמִתּוּךְ דְּשַׁרְיָ לְשַׁתְּנִי שְׂרִי לְהִנָּאָת גּוּפוּ כְּדִאִיתָא בַּפ"ק דְּכַתְּנֻבוֹת, וְאֵלָא מִיְהוּ מְדֹאֻרְיָתָא שְׂרִי אַפִּי כֹּל גּוּפוּ אֵלָא מִשּׁוּם גְּזִירַת מְרַחֲצָאוֹת נִגְעוּ בָּהּ וְאֶסְרוּהָ רַבְּנָן מִשּׁוּם שְׂיִישׁ בְּרַחֲצֵת מְרַחֲצָאוֹת דְּבָרִים הָאֶסְוִרִין אַפִּי בִּי"ט כְּגוֹן סְחִיטַת אֶלְוִנְטִית וְסִיכַת קַרְקַע וְהִדְחַת קַרְקַע אֶסְרוּהָ בְּכֻלָּל אִסּוּר שַׁבַּת וְכֵן כָּתַב הָרֵא"ה ז"ל:.

אמר רב חסדא מחלוקת בכלי. פי' בחמין שהוחמו מערב שבת והן בכלי דהרואה אומר היום הוחמו דמוכחא מילתא דתולדות האור ניהו פיון דהוי בכלי ואתי להחם בשבת או ליתן מים צונגין לתוך חמין וכן בצונג בכלי לר' מאיר משום דאורחא דמילתא ברחיצה הכי להשתטף בצונג אחר רחיצה בחמין והרואה אומר שפכר רחץ בחמין בפלי דהו תולדות האור אבל בקרקע דברי הפל מותר ואפי' בחמין וכגון שהוחמו מערב שבת דומיא דפולגתייהו דפליגי בכלי וכיון שהם בקרקע ליכא למיחש לרואין שיאמרו בשבת הוחמו שהרי טבע הוא באנבטיאות של מרחצאות להשתמר חמימותם יום או יומים מה שאין כן כשהמים בכלי שאין דרוך להשתמר חמימותם כל כך, ואקשי' והא מעשה דאנשי טברין בקרקע הנה ואסרו להו רבנן ובמתני', ודאי אליבא דרב חסדא משום הטמנה נגעו בה כדפריש לעיל לרב חסדא בהדיא וכיון דאסרוה משום הטמנה עשאוה פאלו הוחמו בשבת עצמו דמשום דנראה הסילון לעצמו וחוזר ומתערב לאמה נראה כמטמין הא לאו הכי הנה מותר דחשיב חמין שהוחמו מבעוד יום, וא"ת ומאי קושיא דילמא מאי רבנן ר' שמעון ודנקא בששהוחמו בשבת אבל אם הוחמו מערב שבת אפילו ר' מאיר ור' יהודה מידו דשרי, וי"ל דאי ר' שמעון אסר בקרקע בחמין שהוחמו בשבת אם כן ר' מאיר ור' יהודה אסרו נמי בחמין שהוחמו מערב שבת אפי' בקרקע וא"כ מאי דברי הפל מותר אלא ודאי הא דאמרי ואסרי רבנן היינו ר' מאיר ור' יהודה וכן כתב הר"א ז"ל דלא גרסי' ואסרו להו רבנן אלא ואסרי רבנן פלומר ר' מאיר ור' יהודה, והקשה הרשב"א ז"ל ליהדר ולימא מתני' בקרקע וככולי עלמא, ולולא שהוא ז"ל אמרה הייתי אומר שזו אינה קושיא דאפי' בקרקע לא מצי לאוקמה מתני' ככולי עלמא דהכי נימא דמתני' בקרקע ובשיטוף ובשבת הוא דאסור בחמין שהוחמו בו ביום וכמעשה דאנשי טברין דאסרו רבנן דהו חמין שהוחמו בשבת הא חמין שהוחמו מערב שבת שרי, הא ליתא דאי ר' שמעון אסר בחמין שהוחמו בשבת בקרקע א"כ.

לא מפליג בין כלי לקרקע אלא ודאי לר' שמעון בקרקע אפי' חמין שהוחמו בשבת שרי. ואיפשר דמצי לאוקמה למתני' כר' מאיר ור' יהודה דמתני' בשיטוף ובקרקע ואם הוחמו בשבת אסור כמעשה דאנשי טברין ואם הוחמו מערב שבת מותר דמאי דאמר ר' שמעון בכלי אמרי ר' מאיר ור' יהודה בקרקע אלא כיון דלא מצי לאוקמה.

למתני' ככולי עלמא דהא פליג ר' שמעון במעשה דאנשי טברין דלדידי' שרי אפי' הוחמו בשבת ניחא לי להפוכי למימרי' ולומר מחלוקת בקרקע ולומר דמתני' ר' שמעון היא ובקרקע דכיון שהוחמו בשבת אסור ובערב שבת מותר ור' מאיר ור' יהודה אסרי אפי' מערב שבת פי היכי דלא ליפליג בהא דרב איקא פנ"ל.

א"נ דאפי' לאוקימתא קמא דרב חסדא מצי לאוקמה למתני' פכולי עלמא וכמו שהקשה הרשב"א ז"ל ולומר דר' שמעון לא שגי לי' בין כלי לקרקע אם הוחמו בשבת דהפל אסור והראשון נראה לי עיקר: מאי פלגא.

פ"י רבה בר בר חנה הוא דאמר לי' לרב יוסף דמאי זה פלגא מצי' למילף מינה ואהדר לי' רב יוסף מהא דא"ר תנחום א"ר יוחנן וכו' חדא דרבי עקיבא תלמיד הוא פ"י תלמיד הוא לגביהו ולא חשיבא הכרעה: [דף מ' ע"א] ואי מפלגא מאי.

פ"י רבה בר בר חנה הוא דאמר לי' לרב יוסף דהא שפיר מצי' למילף מינה ואהדר לי' רב יוסף דה"מ במתני' וכו' וא"ת והא כל מקום קאמר דמשמע אפי' בבבביתא תירץ הר"א"ה ז"ל דה"ק ה"מ במתני' אבל בבבביתא לא קי"ל פהכרעה דבבביתא היכא דסתם מתני' כי הא פליגא עלי' דהא מתני' פליגא אדר' יהודה ורבי דסתם מתני' עדיפא לן מדר' חייא דאי רבי לא שנה ר' חייא מנין לו, ולהאי פרושא קי"ל פהכרעה דבבביתא היכא דסתם מתני' לא פליגי עלי' וכן דעת הר"א"ה ז"ל ושלא כדברי הרשב"א ז"ל שפכת בשם הגאונים ז"ל דלא קי"ל פלל פהכרעה דבבביתא אלא פהכרעה דמתני' תניא פנותי' דשמואל חמין שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר.

וכן הלכתא כשמואל והיינו שהרי"ף ז"ל לא הביא הא דר' יוחנן שפסק הלכה כר' יהודה דחמין שהוחמו מערב שבת שאינו רוחץ כל גופו משום דמהא דשמואל נפקא שלא התיר אלא פניו ידיו ורגליו וכ"ש שהוא אסור להשתטף בהן כל גופו אבל בצונן שרי להשתטף גופו ובהא מודה שמואל: ואין צריך לומר חמין שהוחמו בי"ט שאסור לרחוץ כל גופו אבר אבר אבל פניו ידיו ורגליו מותר ומיהו חמין שהוחמו בי"ט חמירי מחמין שהוחמו בערב שבת דאלו הני משתטף למחר בהן כל גופו בקרקע אליבא דר' שמעון ואלו בחמין שהוחמו אסור לכולי עלמא כדקתני במתני' בחמין שהוחמו בי"ט ובאסורין ברחיצה והיינו דקתני ואצ"ל חמין שהוחמו בי"ט, ומיהו אליבא דהלכתא דינן שנה לגמרי שאלו ואלו אינו מותרין אלא ברחיצת פניו ידיו ורגליו לבר מחמין שהוחמו מעי"ט דמותר ברחיצת כל גופו אבר אבר ובלבד שלא במרחץ שאלו במרחץ ודאי אסור כדבסמוך ולא פליג אהא דפסק ר' יוחנן כר' יהודה דבחמין שהוחמו מערב שבת אסור לרחוץ כל גופו דמשמע דאפי' אי"ט קאי כדקתני במתני' דלא קאי אלא אשבת אבל בי"ט הלכה כר' שמעון דחמין שהוחמו מערב י"ט למחר רוחץ בהן גופו: ת"ר מרחץ שפקקו נקביו מע"ש.

פ"י הר"א"ה ז"ל לפי שאי אפשר להסיק בשבת ולחתות ולהוסיף פוקקין נקביו מערב שבת לשמור חנומו למחר. וכן נראה מדברי רש"י ז"ל, אבל הרשב"א ז"ל לא פ"י כן: למוצאי שבת רוחץ בו מיד.

פ"י ואין צריך להמתין בכדי שיעשו שהרי לא נתחממו בשבת ולא חיישי' דלמא אתי לחתויי בשבת דהא אורח' דמרחץ דשריק פומי': פקקו נקביו מערב י"ט וכו' ומשתטף בבית החיצון אבל רחיצה לא משום דבמרחץ שייך למגזר אפי' בי"ט כדפרישנא לעיל: אלא ששמין שלו מחופין בנסרים.

פ'י ולא יהיו מוסיפין חום ב"ט, א"נ שלא יבואו לטעות ולרחוץ בחמין וכשפא הדבר לפני חכמים אסרו אע"פ שאין חמין שלו מחנפין בנסרים דכיון שהאור שהסיקו בו הי' מבעוד יום מערב י"ט אע"פ שנתחמם ב"ט אין בכך פלום: אמבטאות של פרכין מטייל בהן ואינו חושש.

פ'י מפנין שאינו מתכוין לזיעה: וזיעה במקומה עומדת. פ'י שאסור ליכנס בבית המרחץ של פכרים אפילו לטייל בהן גזירה שפא זייע בהן פדאמרינו בסמוך דכיון דזוטרן נפיש הבליהו.

ומשתמר החום בתוכן: [ע"ב] ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם פנגד המדורה מפני שפפשיר מים שעלו. פ'י הרא"ה ו"ל דלאו משום איסורא דהפשר מים נגעו בה דנדאי הפשר מים שרי אלא משום גזירת מרחצאות נגעו בה דכיון שפשתטף גופו בצונן ומתחמם פנגד המדורה נראה פרוחץ במים פושרין: ולא בשביל שיחמו.

פ'י ה"ר יהונתן ו"ל שלא יעמידם קרוב למדורה אלא מרחוק שלא יוכל להתחמם ולא פ'י פן רש"י ו"ל: שמן אעפ"י שהי' סולדת בו מותר קסבר ת"ק שמן אין בו משום בישול. נקיטין מהא דכל מידי דלית בי' משום בישול מותר להחם פנגד המדורה ואפ' יד סולדת בו או יותר.

ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמואל פל שהי' סולדת בו אסור וקי"ל פנת' היינו דוקא בשמן ומים שיש בהן משום בישול והלכך פל שנתבשל מבעוד יום ואפ' כמאכל פן דרוסאי מותר בשבת ואפ' יד סולדת בו וכל שנתבשל מבעוד יום הי' מותר לבשלו לכתחילה ע"ג פירה אלא משום מראית העין ולפיכך התירו בחזרה בגרופה וקטומה דכיון שאינה מחזירה אלא פדי שלא תצטנן והיא גרופה וקטומה תו לא מחזי כמבשל דבר חי לכתחלה וכ"ש שמוותר להגיס שאין במגיס משום מבשל הי'א שהוא מבושל פמאכל פן דרוסאי והילכך תבשיל צונן מותר לחממו פנגד המדורה אפ' יד סולדת בו אבל אם אינו מבושל להפשיר פנגד המדורה מותר וע"ג פירה אסור אפ' להפשיר ולא דמי למיחם שפינהו דמותר לתת לתוכו מים מרובין להפשירן דהתם הרי העבירו מע"ג האור וכן דעת הרא"ה ו"ל, ועוד פתב הרא"ה ו"ל שאסור להטמין את הצונן בבגדים שע"ג החמין ואפ' להפשירו דהנה לי' השתא לגבי דהאי מטמין בדבר המוסיף אע"ג דלאו דינייהו דבגדים הכי לגבי חמין גופי' משום דגופי' דחמין רתיחתו מחמת האור ובגדים בעצמן אינו דבר המוסיף אבל לגבי דהאי דבר המוסיף הוא שהרי מחממין אותו פל זמן שהו במקומן אבל סילק הבגדים ממקומן נראה שמוותר להטמין בהן בדבר שאינו מוסיף כדקי"ל דמותר להטמין את הצונן בדבר שאינו מוסיף ואלו ג"כ דבר שאינו מוסיף הם פינון שאין חזון מעצמן והו תשין והולכין ומצטננין ואפ' ליתן אותה על גביהן בעודן במקומן קרוב לאסור דהא לסמוך בכירה אסור בנדאי בנותן לכתחלה ואפ' בגרופה לא התירו אלא בלסמוך בשעה או במחזיר ואפ' בשאינה גרופה, ועכשיו למדנו זכות להתיר מה שנהגו עכשיו ליתן מים חמין לתוך החמין בשבת אחר שפכר החמו בכדי שהי' סולדת בהן שבאו לכלל בישול, אף על פי שעכשיו אינו חמין פל פה מפנין שאינו צוננין דמשום בישול ליכא ונהה לי' בחזרה דמותר בגרופה וקטומה, ואי משום דנותן מפלי לקדורה הא לעיל איבעיא לן בפנין ממיחם למיחם לענין חזרה ולא איפשטיא

וּלְקוּלָא עֲבָדִינוּ, וְע"ג קָרַע כָּל שְׂבָדְעָתוֹ לְהַחְזִיר מִתָּר וְעוֹדֵן בְּיָדוֹ אַע"פ שְׂאִין בְּדַעְתוֹ לְהַחְזִיר מִתָּר עַכ"ל, וְה"ר יוֹנָה ז"ל כְּתַב בְּאַגְרַת הַתְּשׁוּבָה דְאָסוּר לִיתֵן מִים חֲמִין לְתוֹךְ הַחֲמִין בְּשֶׁבֶת וְאִין הָעוֹלָם נוֹהֲגִין כֵּן: וּבְקִשְׁתִּי לְהַנִּיחַ לוֹ פֶּה שֶׁל שְׂמֹן בְּאִמְבָּטִי פִירוּשׁ אִמְבָּטִי כְּמִין בְּרִיכָה עֲשׂוּנִי בְּבֵית הַמְּרַחֵץ שֶׁהַמִּים הַחֲמִין נִמְשָׁכִין בָּהּ וְנֹאֲסָפִין שָׁם וְאָסֵר לִיהָ לְהַנִּיחַ הַפֶּה שֶׁם מְשׁוּם שֶׁהוּא כְּלִי רֵאשׁוֹן וְכְלִי רֵאשׁוֹן מְבַשֵּׁל אֵלָּא אָמַר לִי לִיטּוֹל מִן הַמִּים הַחֲמִין בְּכִלֵי שְׁנֵי דְכִלֵי שְׁנֵי אֵינוֹ מְבַשֵּׁל: וְש"מ הִפְשְׁרוּ לֹא זָהוּ בִישׁוּלוֹ.

כֹּה הִיא גֵרְסַת הַסְּפָרִים וּפִי' דְאִי הָוָה בְּהִפְשֵׁר מְשׁוּם בִישׁוּל אַף בְּכִלֵי שְׁנֵי הִי' אָסוּר וְהִשְׁתָּא נְמִי דְהִפְשְׁרוּ לֹא זָהוּ בִישׁוּלוֹ דְנוֹקָא בְּכִלֵי שְׁנֵי הוּא דְשָׂרִי הָא בְּכִלֵי רֵאשׁוֹן אָסוּר דְוָמִיָּא דַע"ג מְדוּרָה דְאָסוּר וְאִפִּילוֹ לְהִפְשִׁיר, אָבֵל רִש"י ז"ל גֵרַס הִפְשְׁרוּ זָהוּ בִישׁוּלוֹ: וְאָמַר לוֹ אִין סָכִין וְא"ת וְאִין סִיכָה אֵלָּא בְּאִבְנֵי שְׂיֵשׁ וּבִקְהָא לִיכָּא לְמִיחַשׁ לְאִשְׁנֵי גּוּמּוֹת, וִי"ל דְגִזְרִי' הָא אִטּוֹ שְׂאָר קְרַקְעוֹת: אֵלָּא לְאִפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא שְׂאֵנִי הִכָּא נְמִי לְאִפְרוּשֵׁי וְכו'.

וְאִם תֹּאמַר וּמֵאִי רֵאִי מַר' מְאִיר הֵתֵם שְׂאֵנִי דְאִי הָוָה שְׁתִּיק אֲתִי לְמִיעֶבֶד אִיסוּרָא וְלֹא סָגִי דְלֹא לְמִימַר לִי וּלְאִפְרוּשֵׁי. וַיֵּשׁ לִזְמַר דַּא"כ לֹא הָוָה לִי לְמִימַר בְּלִשׁוֹן הוֹרָאָה אִין מְדִיחִין אִין סָכִין אֵלָּא אִין רְצוּנֵי שְׁתַּדִּיחַ וְשְׁתַּסּוּף, וְלַעֲיִל נְמִי הָוָה לִיהָ לְמִימַר אִין רְצוּנֵי שְׁתַּנְיַחְנוּ בְּאִמְבָּטִי אֵלָּא שְׁמַעֲיִנוּ דְלְאִפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא שְׂרִי לְמִימַר לִיהָ בְּלִשׁוֹן הוֹרָאָה כִּי אִוְרְחִי' כִּי הִכִּי דְלֹא לִיגַע בְּאִיסוּרָא כָּלֵל וּלְאִנְדְּהוּרֵי טְפִי, וּמִיְהוּ שְׂרִי לִיהָ לְמִימַר לִי לְחַבְרִי' עֲבִיד לִי הִכִּין וְהִכִּין וְאֵע"ג דְמַמְיֵלָא הֵוָּא הוֹרָאָה וּבִלְבַד שְׂלֵא יֹאמַר לוֹ דְרַף הוֹרָאָה וְכו' כְּתַב הָרָא"ה ז"ל: דְהָא מַעֲשֵׂה דְרַבֵּי אַחַר גְּזִירָה הָוָה וְכו'.

פִירוּשׁ וְעַל פְּרָחִין רַבֵּי שְׁנַכְנַס לְמְרַחֵץ לֹא לְהִזְיַע נְכַנְס שְׁם שְׁהָרִי אַחַר שְׁגָזְרוּ עַל הַזִּיעָה הָוָה רַבֵּי אֵלָּא וְדִאִי לְרַחֲוֵץ נְכַנְס שְׁם בְּבֵית הַמְּרַחֵץ וּבְחַמֵּי טְבַרְגִי' שְׁהָרִי הַתִּירוּ לְהֵן חַמֵּי טְבַרְגִי' וְאִפ"ה אָמַר טוֹל מִן הַמִּים בְּכִלֵי שְׁנֵי אָבֵל לֹא בְּאוֹתָהּ בְּרִיכָה שְׁחַמֵּי טְבַרְגִי' שְׁם מְפָנִי שֶׁהוּא מְבַשֵּׁל: מַכַּת מְרֻדוֹת דְרַבְּנָן.

פִי' דְכִינּוּן דְתוֹלְדוֹת חֲמָה נִינְהוּ לִית בְּהוּ אִיסוּרָא אֵלָּא דְרַבְּנָן, וַיֵּשׁ מִי שְׁפַתְבּ דְכִינּוּן דְאֵינוֹ חֲזִיב דְאוֹרְיִתָא, שְׁמַעֲיִנוּ מִינָהּ דְבְכָל מִיָּדִי דְלַעֲנֵן בְּהַעֲלָה בְּעֵינֵן לָהּ כְּלִי רֵאשׁוֹן לֹא סָגִי לִיהָ בְּחַמֵּי טְבַרְגִי' אָבֵל בְּמִיָּדִי דְסָגִי לִיהָ בְּכִלֵי שְׁנֵי אִיכָּא מֵאֵן דְאָמַר דְמַהֲנִי לִי, וְלֹא נְהִיר' דְכִינּוּן דְאִסְיַקְנָא דְחַמֵּי טְבַרְגִי' תוֹלְדוֹת חֲמָה נִינְהוּ בְּעֵינֵן בְּהַעֲלָה כְּבוֹלְעוּ כֹּה פּוֹלְטוּ מַה פּוֹלְעוּ ע"י תוֹלְדוֹת הָאוּר אַף פּוֹלְטוּ ע"י תוֹלְדוֹת הָאוּר, וְל"נ דְהֵינּוּ דְנוֹקָא לְרַב חֲסָדָא דַס"ל דְחַמֵּי טְבַרְגִי' הֵן תוֹלְדוֹת חֲמָה.

אָבֵל לַר' יוֹסִי דַס"ל לַעֲיִל דְתוֹלְדוֹת הָאוּר נִינְהוּ דְחַלְפֵי אִפְתָּחָא דְגִיְהִנָּם אִפִּי' לַעֲנֵן הַגְּעָלָה דְבְעֵינֵן לִי כְּלִי רֵאשׁוֹן מְהַנִּי דְכְכִלֵי רֵאשׁוֹן חֲשִׁיבֵי כַּנ"ל: וְאִפִּילוֹ עוֹמְדַת בְּחֻצָּר. פִּי' רִש"י ז"ל אִפ"ה אָסוּר אַע"ג דְלִיכָּא לְמִיגְזֹר שְׂמָא יִתִּיז מִים בְּרַגְלֵיו חוּץ לַד"א: הָא דְלִית לִי גִידוּדֵי הָא דְאִית לִי גִידוּדֵי פִי' רִש"י ז"ל דְכִי אִית לִי גִידוּדֵי כִינּוּן שֶׁהִיא עֲמוּקָה בְּשֶׁפְתָהּ כְּאִמְצָעָה דְמִיָּא לְכִלֵי וְשָׂרִי אָבֵל כִּי לִית לִי גִידוּדֵי וְאִין הַמִּים עֲמוּקִים בְּשֶׁפְתָהּ כְּאִמְצָעָה דְמִיָּא לְנֶהָר וְאָסוּר, וִי"מ דְכִי לִית לִי גִידוּדֵי דְאָסוּר הָוִי טַעֲמָא דְכִינּוּן שְׂאִין הַמִּים עֲמוּקִים בְּשֶׁפְתָהּ כְּאִמְצָעָה כִּי מְטִי סְמוּךְ לְשֶׁפְתָהּ נוֹעֵץ רַגְלֵיו בְּקַרְקַע וְחוֹפֵר וּמִמְחָה הַעֲפֹר בְּתוֹךְ הַמִּים וְנְמִי לְמַגְבֵּל, וְהִרְאִשׁוֹן עִיקָר וְכו' כְּתַב הָרָא"ה ז"ל: [דַּף מ"א ע"א] אֵינוֹ וְהִאֲמַר ר' אָבָא אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב כָּל הַמְּנִיחַ וְכו'.

פִּירוּשׁ דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְהוֹצֵאת שְׂכַבְת זָרַע לְבִטְלָה מְשׁוּם דְּבַעֲיַת וְלֹא אֶתִי לְהַרְהוּרֵי מ"מ
הָא אִיפְכָא דְכֻשְׁהוּא מְנִיח פְּנִיּוּ לְמַטָּה דְנִרְאָה שֶׁהוּא בּוֹשׁ מְפַנֵּי שֶׁהוּא מְהוּל: הִיכִי דְמִי
מוֹלְיָאָר הַגְּרוּף תָּנָא מִיָּם מְבַפְּנִים וְגַחְלִים מְבַחוּז.

פִּי' פְּלִי שְׂיִישׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל קָטָן אֲצֵל דְּנִפְנּוּ מְבַחוּז וְנוֹתֵן בּוֹ גַּחְלִים וְהַמִּים בְּקִיבּוּלוֹ הַגְּדוּל
וְאִין בֵּין הַמִּים לְגַחְלִים אֲלֵא מְחִיצָה דְקָה וְכָל הִיכָא שֶׁהוּא גְרוּף אִינוּ מוֹסִיף חוֹם: מֵאִי
אֲנְטִיכִי רַבָּה אָמַר בֵּי דוּדִי.

פִּי' יוֹרָה גְדוּלָּה וְעוֹשִׂין לָהּ שְׁנֵי שׁוּלִים וְנוֹתֵנִין גַּחְלִים בֵּין שְׁנֵיהֶם, כְּלוּמַר כְּלִי שְׂיִישׁ לוֹ
בֵּית קִיבּוּל לְמַטָּה שְׁנוֹתֵנִין בּוֹ הַגַּחְלִים וְגַם בֵּית קִיבּוּל אַחַר לְמַעְלָה שְׁנוֹתֵנִין בּוֹ הַמִּים
דְּמַתוּדָּה שֶׁהַגַּחְלִים מְכֻסִּין בּוֹ חוֹמוֹ מְשַׁתְּמַר בּוֹ הַרְבֵּה וְהִילְכָף אִפִּי' גִּירָף הַגַּחְלִים מְבַעוּד
יוֹם אָסוּר מַה שְׂאִין כֵּן בְּמוֹלְיָאָר שֶׁמְפֻנְלָשׁ הוּא לְמַעְלָה פִּי' מְקוּם הַגַּחְלִים וּמְצַטְנֵן מְהַרָּה
הַחוּם מְצִדּוֹ הָאֲחֵר, וִי"מ אִיפְכָא דְמוֹלְיָאָר יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל זֶה לְמַעְלָה מְזַה כְּמוֹ שֶׁפִּירְשְׁנוּ
בְּאֲנְטִיכִי וְאֲנְטִיכִי יֵשׁ לוֹ מְחִיצָה בְּנִתִים כְּמוֹ שֶׁפִּירְשְׁנוּ בְּמוֹלְיָאָר, וְלֹא נִהִיר דֵּא"כ הִנּוּה לִי
לְמִימַר הִיכִי דְמִי מוֹלְיָאָר מִיָּם מְלַמְעָלָה וְגַחְלִים מְלַמְטָה וְעוּד דְּהָא קְאָמְרִינֵן בְּאֲנְטִיכִי מְפַנֵּי
שְׁנַחְוִשְׁתָּה מְחַמְמַתָּה וְהוּא לְשׁוֹן שׁוּלִים: רַב הוּנָא אָמַר בֵּי פִירֵי * פִּי' כְּעֵין מוֹלְיָאָר אֲלֵא
שֶׁהַדְּוֹן עַב פְּכִירָה וְלִפִּי שֶׁהָאוּר תְּדִיר בָּהּ כָּל יְמֵי הַחוּל מוֹסִיף הֶבֶל אַע"פ שֶׁהִיא גְרוּפָה
מְחַמַּת דְּנִפְנָה שֶׁהִיא עָבָה וְחַמָּה הִיא מְאוּד: ** (הַגַּה"ה א"ה גְרַסַּת הָרַב מְשׁוּנָה מְגַרְסַת
הַגְּמָרָא שֶׁלְפָנֵינוּ וְלֹא רְצִיתִי לְשַׁנוֹת: **) * [ע"ב] אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֲלֵא לְהַפְּשִׁיר.

פִּי' קַס"ד הַשְּׁתָּא דַּה"ק דְּדוּקָא כְּשֶׁמְתַפְּנִין לְהַפְּשִׁיר אֲבָל מְתַפְּנִין לְצַרְף אָסוּר וּשְׁמוּאֵל
אָמַר אֲפִילוּ מְתַפְּנִין לְצַרְף מוֹתֵר, וְהִינּוּ דְאַקְשִׁי' וְלְצַרְף לְכַתְחֵלָה מִי שְׁרִי דְבָהָא אֲפִילוּ ר'
שְׁמַעוֹן מוֹדָה דְאַסוּר: אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֲלֵא שִׁיעוּר לְהַפְּשִׁיר וְכו'.

פִּירוּשׁ הָרֵא"ה ז"ל דְּרַב וּשְׁמוּאֵל לֹא אֵיירוּ אֲלֵא בְּמִיחַם שֶׁפִּינְהוּ וַיֵּשׁ בּוֹ מִיָּם חֲמִין דְּבָהָא
אָמַר רַב שִׁיעוּר לְהַפְּשִׁיר מוֹתֵר דְכִינּוּ דַיֵּשׁ בּוֹ מִיָּם חֲמִין כְּשֶׁמוֹסִיף כְּדִי לְהַפְּשִׁיר אִין הַכְּלִי
מְצַטְרֵף בְּכָף אֲבָל כְּשֶׁנוֹתֵן מִיָּם מְרוּבִין שֶׁמְצַנְנִין הַמִּים הַחֲמִין מְצַרְף הוּא וְאָסוּר, וּשְׁמוּאֵל
שְׁרִי כַר' שְׁמַעוֹן, וְרַב וּשְׁמוּאֵל לֹא אֵיירוּ כָּלָל בְּאוּקְמַתָּא דְרַב אַדָּא וְאַבְיִי דְקַמְאִי אִיהוּ
טוֹבָא וְרַבְּנוּתָא.

דְּרַבִּיהוּ וְלֹא אֲמַתְנִי' קִינִימִי אֲלֵא אַעֲיָקֵר דִּינָא וּמִקְלָתָא בְּאַנְפִי נִפְשָׁה הִיא וְדַכְּוִתָּה טוֹבָא
בְּתַלְמוּדָא ע"כ, וְזֶה תִימָא דְמֵאן לִימָא לֵן דְלֹא קֵאִי אַהָא דְאַבְיִי דְאַמַר אֲבָל נוֹתֵן לְתוֹכוֹ
מִיָּם מְרוּבִין כְּדִי לְהַפְּשִׁיר וְאָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֲלֵא שִׁיעוּר לְהַפְּשִׁיר דְאִי לֹא מֵאִי לֹא שָׁנוּ
דְקֵאֲמַר וְכֵן פִּירֵשׁ הָרֵשֶׁב"א ז"ל: [דף מ"ב ע"א] אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹכוֹ אוּ לְתוֹף הַפּוֹס כְּדִי
לְהַפְּשִׁיר.

פִּי' אַע"פ שֶׁהַפּוֹס כְּלִי שְׁנֵי דוּקָא לְהַפְּשִׁיר מוֹתֵר אֲבָל מְעַטִּים כְּדִי שְׁיַחֲמוּ לֹא דַס"ל לְתַנָּא
דְּמַתְנִי' דְכְלִי שְׁנֵי מְבַשֵּׁל וּפְלִיגִי עֲלֵי' תַנְּאִי בְּבְרִיָּתָא: בַּד"א בְּכוֹס, פִּירוּשׁ דְכְלִי שְׁנֵי הוּא
וְאִינוּ מְבַשֵּׁל, וְעוּד דְלֹא נִיחָא לִיהַּ שְׁיַחֲמוּ הַרְבֵּה כִּינּוּ דְלִשְׁתִּי' קֵא בְּעֵי לְהוּ, וּבְמַתְנִי' דְתַנִּי
אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹכוֹ אוּ לְתוֹף הַפּוֹס כְּדִי לְהַפְּשִׁיר מְשׁוּם תּוֹכוֹ דְמִיחַם גָּטָס כְּדִי לְהַפְּשִׁיר
דְאִי מְשׁוּם לְתוֹף הַפּוֹס בְּכָל עַנְיֵן שְׁרִי, אֲבָל בְּאַמְבְּטִי חֲמִין לְתוֹף הַצּוּנָן מוֹתֵר דְלֹא דְמִי
לְתוֹכוֹ דְמִיחַם דְשְׁרִי' כְּדִי לְהַפְּשִׁיר דְאַמְבְּטִי שְׂאֵנִי דְבַעֲי לְהוּ לְרַחֲצָה וְחִיָּשִׁין דְלֵמָּא אֶתִי

להחם דלרחיצה חמין מןבעי ליה, ור' שמעון בן מנסיא אוסר באמבטי אפ"י חמין לתוך צונן, וברחיצת פניו ידיו ורגליו איירי דשרי בשבת דאיהו סבר דכל לרחיצה חיישינן באמבטי, והיינו דא"ר חייא ספל אינו באמבטי ובהא מודה ר' שמעון בן מנסיא דאע"ג דספל לרחיצה קאי ולא לשתי' אפילו הכי מותר משום דרחיצה דספל אינו אלא רחיצת עראי וליפא למיגזר.

אסיפא קאי. פ"י באמבטי ואסר חמין לתוך צונן, לא ארישא קאי אפוס דשרו ב"ה צונן לתוך חמין ואתא ר' שמעון בן מנסיא ואסר צונן לתוך חמין כב"ש, והיינו דאקשי' ור' שמעון בן מנסיא כב"ש ה"ק לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה פלומר דבכוס פולן שוין דחמין לתוך צונן ולא צונן לתוך חמין וה"ה לב"ה באמבטי וספל וב"ש אסרי באמבטי אפילו חמין לתוך צונן כנ"ל, ומיהו אנו לא קי"ל הכי אלא כמעיקרא דבאמבטי אסר ר' שמעון בן מנסיא אפילו חמין לתוך צונן ובספל שרי אפ"י צונן לתוך חמין ושלא בדברי הרי"ף ו"ל*.

[ע"ב] מתני' אבל נותן הוא לתוך הקערה פירוש דעירוי של פלי ראשון שהעבירוהו ע"ג האור כפלי שני הוא ואינו מבשל ולא איירי אלא לענון בישול אבל לענון בליעה בכל דבר הוא מידי ** (הגה"ה א"ה ע"י בהר"ן על הרי"ף שמביא ג"כ דעת הפוסקים החולקים על הרי"ף ומרמז שם על דבריו שפכאן:)** דהנה אבית השחיטה רותח דחשו לבליעה ודבר נראה הוא דאפילו כפלי שני לא הויא וכן כתב הרא"ה ו"ל: גמרא אמר לי אבני תני רבי חייא מלח אינה פתבלין דאפ"י כפלי ראשון נמי לא בשלה פ"י לאחר שהעבירוהו מע"ג האור דוקא אבל לא בעודו ע"ג האור דהיא ודאי בשלה וכן הלכתא והיינו דרב נחמן דאמר רב נחמן צריכא מילחא בישולא פבישרא דתורא: אמר רב חסדא אע"פ שאמרו אין נותנין פלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה.

פ"י כי היכי דאמרינן במתני' דאין נותנין את הפלי תחת הנר לקבל בו את השמן משום דאין דרבה של תרנגולת להטיל ביצתה דנימא להניח בהפלי וכן אין דרוך ליטפטף השמן פדאמרינן בסמוך: אמר רבה מאי טעמא דרב חסדא קסבר וכו'.

פירש"י ו"ל דקסבר אין פלי ניטל אלא לדבר הנניטל א"נ אסור לבטל פלי מהיכנו אלא בהצלה מצוין' כגון לכפות פלי על הביצה בשביל שלא תשבר אבל בהצלה שאינה מצוין' לא ע"כ תורה דבריו, ומדבריו נראה דדוקא בהצלה שאינה מצוין' והוא שיהא הדבר של אסור כגון ביצה ודבית של טבל ודלף שאינו ראוי אבל אם הוא דבר של היתר אפ"י הצלה שאינה מצוין' שרי דהא אינו מבטל פלי מהיכנו ונהרי הוא נוטל הפלי לדבר הנניטל, ואינו מחנור, ונהכון מה שפ"י הרא"ה ו"ל דרבה ס"ל דכלי ניטל אפילו לדבר שאינו ניטל בשבת ואין אסור לבטל פלי מהיכנו ולא משום דאיכא אסורא בהא מילתא פלל אלא היינו טעמין' דרב חסדא אליבא דרבה משום דלגבי הצלה חיישי' שמא יביא פלי ברשות הרבים פדאיתא בפ' פל כתבי ומיהו בהצלה שאינה מצוין' הוא דאסרו ואפ"י בדבר של היתר, והיינו דאקשי' מחבית סתמא דמשמע אפ"י יין מתוקן ומדלף דמשמע אפילו ראוי דשרי אע"ג דהויא הצלה שאינה מצוין' אבל בהצלה מצוין' לא חשו שמא יביא פלי ברשות הרבים משום הפסד מרובה ואפ"ה לא התירו לגמרי במקום שיש בו טורח הרבה אלא במקצת כגון שלש סעודות מזון בלבד שהתירו בדליקה ובנשברה לו חבית בראש גגו

שְׁהִתִּירוּ לְהִבְיָא כְּלִי וּלְהַנִּיחַ תַּחְתֵּי וּבִלְבַד שְׁלֵא יָבִיא כְּלִי וַיִּצְרַף כְּדֵאִיתָא הָתָם: [דף מ"ג ע"א] רב יוסף אָמַר הֵינּוּ טַעְמֵי דְרַב חֲסֵדָא מִשּׁוּם דְקָא מְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכְנֹו, פִּי דְלִדְיָדִין לֹא שְׁנֵי לִי בֵּין הַצֵּלָה מְצוּיָא לְשְׁאִינְהָ מְצוּיָא וְהֵינּוּ דְקָא שְׁרֵי לְכַפּוֹת עֲלֵי כְּלִי מִשּׁוּם דְאִין מְבַטֵּל הַכְּלִי מֵהֵיכְנֹו שְׁהָרֵי יָכוֹל לְנַטְלוֹ מִשּׁוּם לְכַשְׁיַרְצָה, אָבֵל אִין נוֹתְנִין כְּלִי תַּחַת תַּרְנַגְלוֹת לְקַבֵּל בֵּיצֵתָהּ מִשּׁוּם דְמְבַטֵּל כְּלִי מֵהֵיכְנֹו וְלֹא דְנֻקָא תַּחַת תַּרְנַגְלוֹת דַּה"ה בְּהַצֵּלָה מְצוּיָא דְאָסוּר, אָבֵל הֵיכָא שְׁאִינוּ מְבַטֵּל הַכְּלִי מֵהֵיכְנֹו אִפִּי הַצֵּלָה שְׁאִינְהָ מְצוּיָא שְׁרֵי: כּוֹפִין אֵת הַסֵּל לְפָנֵי הָאֶפְרוּחִין שְׁיַעֲלוּ וְשְׁיַרְדּוּ וְהָא דְלֹא אֶקְשִׁי מֵהָא לְרַבָּה לְעִיל מִשּׁוּם דַּהַצֵּלָה מְצוּיָא חֲשָׁבִי לָהּ, הֲרָא"ה ו"ל: וְהָא תַּנְיָא אַע"פ שְׁאִין עוֹדֵן עָלָיו אָסוּר לְטַלְטְלוֹ, פִּי דַקס"ד דְמַקְשָׁה דְהוּי טַעְמָא דְכִינּוּן שְׁיַחֲדוּ לְכַד וְאִין רוּצָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְתַשְׁמִישׁ אַחַר אִפִּי בְּשַׁעָה שְׁאִין עָלָיו אָסוּר כְּמַטָּה שְׁיַחֲדָה לְמַעוֹת וּפְרִיק ר' אַבְהוּ דְלֹא הוּי טַעְמָא דְכַרְיִיתָא מִשּׁוּם יַחוּד אֲלֵא מִיַּרְי בְּעוֹדֵן עָלָיו בֵּין הַשְׁמִשׁוֹת וְכו' אִיִּתְקַצְאֵי לְכוּלֵי יוֹמָא וְאִתְיָא כַר' יְהוּדָה דְאִית לֵי מִןקָצָה דְאֵלו לר' שְׁמַעוֹן שְׁרֵי כְּדַמוּכַח לְקַמְן גַּבֵי מַטָּה שְׁיַשׁ עֲלֵי מַעוֹת כִּינּוּן שְׁכֹן כָּל שְׁאִין עָלָיו בֵּין הַשְׁמִשׁוֹת בְּעוֹדֵן עָלָיו בְּשַׁבַּת אָסוּר אִין עָלָיו מִןתַּר וְלִיכָא מִשּׁוּם בְּיַטּוּל כְּלִי מֵהֵיכְנֹו כִּינּוּן דְעַשְׂוִיִּין הֵן לְהַסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ: וְשְׁנֵי לִי בְּצַרְיָה לְמַקּוּמוֹ.

י"מ דר' יצחק אית לי אין מבטלין כלי מהיכנו מדע דהא אוקי מתני' דנותנין כלי תחת הגר לקבל גיצוצות בצריף למקום הכלי וכיון שכן מתני' דאין נותנין כלי תחת הגר לקבל את השמן אפי' בצריף למקומו נמי דומיא דנותנין כלי תחת הגר לקבל גיצוצות וא"כ אמאי אין נותנין כלי לקבל את השמן ודאי משום דקא מבטל כלי מהיכנו הוא דאי לא לקפולג וליתני אין נותנין כלי תחת הגר לקבל את השמן בד"א בשאין צריף למקומו אביל צריף למקומו מותר וכיון שכן ר' יצחק נמי אפתי איצטריף לפירוקי דרב יוסף דלעיל.

אבל מדברי הרא"ה ו"ל נראה דר' יצחק לית לי אין מבטלין כלי מהיכנו דלדידי' מותר שפך כתב ו"ל דה"ה דמצי לשנויי לשהיא דנותנין כלי תחת הדלף בדלף הראוי כדלעיל וכן פוליהו אלא משום דחד טעמא לכוּלְהוּ מְתַרַץ לָהּ הֵכִין ע"כ פִּי לְפִירוּשׁוֹ דְהָא דְקוֹרָה שְׁנַשְׁבְּרָה דְסוּמְכִין אוֹתוֹ בְּסַפְסָל ע"כ לֹא מְצִי לְאוּקְמָה אֲלֵא בְּצַרְיָה לְמַקּוּמוֹ דַּאֲפ"ה כִּינּוּן שְׁאִין הַקוֹרָה נִיטְלַת בְּשַׁבַּת לֹא הִי לֹו לִיטְלוֹל הַכְּלִי בְּשַׁבִּילָהּ וְכֵן הָא דְכוֹפִין אֵת הַסֵּל לְפָנֵי הָאֶפְרוּחִין שְׁיַעֲלוּ וְשְׁיַרְדּוּ שְׁהָאֶפְרוּחִים אִינּוּ נִיטְלִין בְּשַׁבַּת וְכִינּוּן שְׁכֹן גִּיחָא לִי לְאוּקוּמֵי כְּוִלְהוּ בְּחַד פִּירוּקָא כַּנ"ל.

[ע"ב] לא נצרכה אלא לאותן שתי חלות. כתב הרא"ה ו"ל ודלא כר' אליעזר דאמר הָתָם בְּבָבָא בְּתַרָא פָּרַק הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית הַרוּזָה מִכְּנֹונֵת דְבוּרִים בְּשַׁבַּת חֲזִיב חֲטָאת וְהָכָא מִשְׁמַע דַּאֲפִי אִיסוּרָא דְרַבָּנָן נְמִי לִיכָא ע"כ, וְלֹא.

נהירא דדילמא הָכָא מִיַּרְי בְּרַדוּיּוֹת וְכֵן תַּרְצֵי הַרְשָׁב"א ו"ל: אִדְתַּנִּי וּבִלְבַד שְׁלֵא יִתְכַּוֵּן לְצוּד. פִּי דְמִשְׁמַע דְלֹא אֲשַׁכַּח אִיסוּרָא בְּהָא מִילְתָא אֲלֵא בְּמַתְכַּוֵּן לְצוּד וְא"כ מִשְׁפַּחַת אִיסוּרָא אִפִּי לֹא יִתְכַּוֵּן לְצוּד כְּגוֹן דְלֹא חֲזִיב עַלְיָהּ.

ופרקי' הָא קָא מִשְׁמַע לָן אַף עַל פִּי שְׁחִיבָב עַלְיָהּ וְכו'. פִּירוּשׁ דְבָכִי הָאִי גִּוְנָא מִתַּנִּי בְּדִידָה דַּאֲפִי בְּחִיבָב עַלְיָהּ זְמַנִּין דְאָסוּר וְכִגוֹן שְׁמַתְכַּוֵּן לְצוּד: מִנִּי אִי ר' שְׁמַעוֹן.

פִּירֵשׁ רִשׁ"י ו"ל מִנִּי הִיא שְׁהוֹצְרָתָהּ לְתַרְצָה בְּשִׁחִיבֵיב וְקִתְּנֵי דְדָבָר שְׂאִין מִתְּפֹנֵן מִוֹתֵר כִּר' שְׁמַעוֹן וְאִי ר' שְׁמַעוֹן לָמָּה לִי לְאוֹקְמָה בְּשִׁחִיבֵיב ע"כ. וְיָפָה פִּי' דְקוֹשְׁיִין אֲשַׁקְלָא וְטַרְיָא הִיא וְאֶסְנִיגִין דְתוֹרְגָמְנָא הִיא דְאִי לֹא כ"ש דְנִיחָא טָפִי וְאֶתְיָא שְׁפִיר כְּפִשְׁטָה לְאוֹתָן שְׁתֵּי חִלּוֹת וְאֶע"ג דְלֹא חִיבֵיב עֲלֵייהוּ וְכֵן פִּי' הֵרָא"ה ו"ל: דְלִישְׁבּוּק לְהוּ בְּרוּחָא פִּי הִיכִי דְלֹא לִיתְצָדוּ.

וּא"ת וְלֹר' שְׁמַעוֹן אִי לֹא שְׁבִיק לְהוּ בְּרוּחָא נְמִי אָסוּר דְהוּי פְּסִיק רִישֵׁי' וְלֹא יָמוֹת פִּי' בְּתוֹסְפוֹת דְלֹר' שְׁמַעוֹן מִיְיָרִי בְּשִׁישׁ חוֹר קֶטֶן בְּפִנּוֹת וּר' יְהוּדָה בְּעֵי חוֹר גְּדוֹל. וְכֵן פֶּתֵב הֵרָא"ה ו"ל דְלֹר' שְׁמַעוֹן מִפִּינּוּ דְאִיפָא בְּרוּחָא כֹּל דְהוּ דְאֶפְשֵׁר לְהוּ לְמִיפֵק סְגִיָא אֶע"ג דְאִיגְהוּ מִתְצָדוּ מִמִּילָא מְשׁוּם בְּרוּחָא דְזוּטֵר לֹא אִיכְפֵת לָן דְתוּ לֹא פְּסִיק רִישֵׁי' הוּא וְדָבָר שְׂאִין מִתְפֹנֵן הוּא אָבֵל לֹר' יְהוּדָה הוּא דְמִתְסַר עַד דְאִיפָא בְּרוּחָא טוֹבָא ע"כ וְכִינּוּ דְקִי"ל כִּר' שְׁמַעוֹן וְאֶפִי' לֹר' שְׁמַעוֹן בְּעֵינּוּ בְּרוּחָא כֹּל דְהוּא שְׁמַעִי' דְאָסוּר לְסַגְּרוּ תִיבָה בְּשַׁבַּת אִם יֵשׁ בָּהּ זְבוּבִין וְאִין יְכוּלִין לְצַאת אַחֲרֵי סוּגְרוּ דְלֵת הַתִּיבָה דְהָרִי הוּא צַד וְאָסוּר דְפְּסִיק רִישֵׁי', וְלֹא יָמוֹת הוּא וְכֵן פִּי' רַבִּינוּ יֶצְחָק בְּעַל הַתוֹסְפוֹת ו"ל: וְנִמְצָאת מְחִיצָה עֲשׂוּי' מֵאִילֵי'.

פִּי' אָבֵל קוֹדֵם זְקִיפֵת מִיטוֹתִיהֶם בְּעוֹד שְׁהַמְחַצֵּלֵת בִּידֵיהֶם אוּ עַל גְּבִיהֶם לֹא חֲשִׁיבָא מְחִיצָה וְכִשְׁהוּא זוֹקֵף מִטָּתוֹ וְנִמְצָאת מְחִיצָה עֲשׂוּי' מֵאִילֵי' אִין כָּאן בְּגִין שְׁדַרְדַּף הַבּוֹנִין לְעֲשׂוֹת הַכּוֹתְלִים תְּחִלָּה וְאַחֵר כֶּף הַתְּקָרָה וְזֶה עוֹשֶׂה הַתְּקָרָה תְּחִלָּה וְאַחֵר כֶּף הַכּוֹתְלִים שְׁלֹא כְּדַרְדַּף הַבּוֹנִין, וְאַף עַל גַּב דְמִשְׁמַע מֵהָא דְרַב הוֹנָא דְאָמַר עוֹשִׂין מְחִיצָה לְמַת בְּשִׁבִיל חֵי דְאִית לֵיהּ כִּר' יֶצְחָק דְאָמַר אִין כְּלִי נִיטְלָא אֵלָּא לְדָבָר הַנִּיטְלָא וְכַדָּאֵמַר לְהוּ רַב שְׁשַׁת פּוּקוּ אָמְרוּ לֵיהּ לֹר' יֶצְחָק וְכו', כְּתַב הֵרָא"ה ו"ל דְהָא דִר' יֶצְחָק עֲדִיפָא דִר' יֶצְחָק אִית לֵיהּ אִין כְּלִי נִיטְלָא אֵלָּא לְדָבָר הַנִּיטְלָא וְאֶפִילוּ בְּמִקּוּם הַפְּסֵד מְרוּבָה כְּגוֹן כְּלִי תַחַת תְּרַגְוִגְוִלֵת וּמְחַצֵּלֵת עַל גְּבִי פִנּוֹת וְחִבִּית שְׁנִשְׁבְּרָה, וְכֵן בְּפִר' מִשִּׁילִין דְאָמְרִי' וּמְכַסִּין הַפִּירוֹת מִפְּנֵי הַדְּלָף וּמִפְּרֵשׁ הֵתָם ר' יֶצְחָק בְּפִירוֹת הֵרָאֵנּוּ אָבֵל פִּירוֹת שְׂאִינוּ רְאוּיָן כְּגוֹן שֶׁל טָבֵל לֹא וּבְכִיסוּי פִירוֹת הוּי פְּסִידָא טוֹבָא כְּדָאֵמְרִינוּ הֵתָם כְּדֵי יִין וְכַדִּי שְׁמֵן אִיֶּצְטְרִיכָא לֵיהּ וְכו' כְּדָאִיתָא הֵתָם, אָבֵל רַב הוֹנָא לֹא אָסַר בְּמִקּוּם הַפְּסֵד מְרוּבָה כְּדָאֵמְרִינוּ בְּפִרְקֵי מִי שְׁהַחֲשִׁיף (דָּף קַנְדִּי:) אָמַר רַב הוֹנָא בְּהֵמָה שְׁהִיתָה טְעוּנָה כְּלִי זְכוּכִית מְבִיא פְּרִים וְכִסְתוֹת וּמִנִּיחַ תְּחִתֵּיהֶן וְאַף עַל פִּי שְׂאִין כְּלִי זְכוּכִית נִיטְלִין בְּשַׁבַּת בְּקִרְנֵי דְאֶוּמְנֵי דְלֹא חֲזִינּוּ לְשַׁתּוֹת אֵלָּא שְׁבִמְקוּם הַפְּסֵד מְרוּבָה שְׂרִי, וּמְכַל מְקוּם לִיתָא לְדִר' יֶצְחָק אֵלָּא כְּרַב חֲסִידָא קִי"ל דְשִׁקְלוּ וְטָרוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֵלִיבֵי' וּבְפִלְגוּגְתָא דְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף אֵלִיבָא דִר"ח קִי"ל כְּרַב יוֹסֵף דְסוּגְיִין בְּכָל דְנוֹכְתָא אִיסוּר בְּיִטוּל כְּלִי מֵהִיכְנוּ וּלְקַמְּנוּ נְמִי גְּבִי מִתְּנֵי' דְנוֹתְנִין כְּלִי תַחַת הַגֵּר לְקַבֵּל בּוּ גִיצוּצוֹת אֶקְשִׁי' וְהָא קָא מְבַטֵּל כְּלִי מֵהִיכְנוּ ש"מ דְסוּגְיִין כְּרַב יוֹסֵף וְהִילְכָף מְטַלְטֵלִין כְּלִי אֶפִי' לְדָבָר שְׂאִינוּ נִיטְלָא וְכֵן דַּעַת הֵרָא"ה ו"ל: אִיתְמַר מִת הַנְּטוּל בַּחֲמָה הוֹפְכוּ מִמְטָה לְמִטָּה פִּי' אוֹרְחָא דְמִקְלֵתָא נִקְט דְדַרְדַּף הַמַּת לְשַׁכַּב עַל הַמְטָה וְה"ה עַל הַמְחַצֵּלֵת שֶׁע"ג כְּרַקַע שְׁמַגְלָגֵל הַמְחַצֵּלֵת וְנוֹפֵל לְמַחַצֵּלֵת הַסְמוּכָה לוֹ עַד שְׁיִגִיעַ לְצֵל: הִיכָא דְאִיכָא כְּפָר אוּ תִינּוּק כְּוִלֵי עֲלָמָא לֹא פְּלִיגֵי כִּי פְּלִיגֵי הִיכָא דְלִיכָא.

וא"ת וְהָאֵי אֶפְשָׁר שְׁלֵא יְהֵא שָׁם פְּכָר אוּ תִינּוּק אוּ פְּלִי, וי"ל דְּלֵאוּ דְּוִקָא דְּלֵא סְגִיא דְּלִיפָא פְּכָר אוּ תִינּוּק אוּ פְּלִי אֲלֵא ה"ק פִּי פְּלִיגִי הִיכָא דְּלִיפָא פְּלוּמֵר דְּאֲתִי לְטִלְטוּלִי בְּלֵאוּ הַכִּינִ: [דף מ"ד ע"א] אִי לֵא שְׁרִית לִי אֲתִי לְכַבּוּנִי.

פִּי אֲבָל בְּמִנְטֵל בְּחֻמָּה לֵא שְׁרִי פְּרַב וְכֵן הִלְכְתָא. וּא"ת הִכָּא אֲמַרִי אִי לֵא שְׁרִית לִי אֲתִי לְכַבּוּנִי וְלִקְמֵן גְּבִי דְּלִיקָה אֲמַרִי אִיפְכָּא אִי שְׁרִית לִי אֲתִי לְכַבּוּנִי, וי"ל דְּיוֹתֵר אָדָם בְּהוּל עַל מַתּוּ מְמֻמּוֹנוּ וְהִכָּא אִיפְכָּא לְמִימֵר אִי לֵא שְׁרִית לִי אֲתִי לְכַבּוּנִי וְאִי שְׁרִית לִי לִיפָא לְמִיחַשׁ דְּלֵמָא אִיזִידִי דְּמִיטְרִיד מִינְשִׁי וּמְדַכְר דְּבַהֲצָלָה דְּחֻדָּא מְלִתָּא פְּגוֹן הִכָּא שְׁאִינוּ מְצִיל אֲלֵא אֵת הַמַּת לְבַד לֵא שְׁיִיכָא בְּהָא מְלִתָּא טִירְדָּא פְּלָל אֲבָל גְּבִי מְמוּנָא שְׁהוּא בָּא לְהַצִּיל פְּמָה דְּבָרִים אִי שְׁרִית לִי אִיזִידִי דְּמִיטְרִיד מִינְשִׁי וְאֲתִי לְכַבּוּנִי, וּמִיָּהוּ גְּבִי מְמוּנָא נְמִי שְׁרוּ לִי הַצָּלָה פּוּרְתָא בְּכַדִּי דְּלִיפָא לְמִיחַשׁ לְטִירְדָּא פְּדֵאִתָּא לְקָמֵן: מַתְּנִי מְטִלְטֵלִין גַּר חֻדָּשׁ.

פִּי שְׁאִינוּ מְאוּס וְלֵא דְּלֵק בּוּ מְעוּלָם אֲבָל לֵא יִשָּׁן אִפִּי לֵא הִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שְׁבַת מְשׁוּם דְּמִןקְצָה מְחַמַּת מְיָאוּס הוּא וּכ"ש אִם הִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שְׁבַת וְאִפִּי שְׁל נְחֻנְשַׁת דְּלִית בִּי מְשׁוּם מְיָאוּס אִם הִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שְׁבַת אֲסוּר דְּמִןקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר הוּא, וּר' שְׁמַעוֹן שְׁרִי בִּין שְׁל חֲרָס בִּין שְׁל נְחֻנְשַׁת וְאִפִּי הִדְלִיקוּ בְּהוּן בְּאוֹתָהּ שְׁבַת דְּלִית לִי לֵא מְוִקְצָה מְחַמַּת מְיָאוּס וְלֵא מְוִקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר חוּץ מִן הַגֵּר הַדּוֹלֵק בְּשְׁבַת דְּחִינְשִׁי שְׁאָם יִטְלְטְלוּ תַּשְׁקַע הַפְּתִילָה בְּשָׁמֵן וְיִכְבֶּה: גַּמ' תְּנוּ רַבְּנֵי מְטִלְטֵלִין גַּר חֻדָּשׁ אֲבָל לֵא יִשָּׁן דְּבָרִי ר' יְהוּדָה.

דְּאִית לִי מְוִקְצָה מְחַמַּת מְיָאוּס וּמְוִקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר פְּדַכְתִּיבְנָא לְקָמֵן וּת"ק דְּמַתְּנִי ר' יְהוּדָה הִיא. ר' מְאִיר אוּמֵר כָּל הַגֵּרוֹת מְטִלְטֵלִין חוּץ מִן הַגֵּר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוּ בְּשְׁבַת דְּאִית לִי לֵר' מְאִיר מְוִקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר וְלֵא מְוִקְצָה מְחַמַּת מְיָאוּס: דְּאֵלוּ אַבּוּה סָבַר כְּבָה אִין.

פִּי דְּמוֹתֵר לְטִלְטֵלוּ וְלִהְסַתְּפֵק מִן הַשָּׁמֵן וְאִיָּהוּ סָבַר אַע"ג דְּלֵא כְּבָה, וְדוּקָא מְשָׁמֵן הַמְּטַטְפֵט דְּאֵלוּ מְאוּתוּ שְׁבַבֵר לֵא אֶפְשָׁר דְּאִיפָּא גְּרַם פְּיָבוּי, וּמִיָּהוּ מְסַתְּבֵר דְּמוּדָה ר' אֲלַעְזָר בֵּר' שְׁמַעוֹן בְּכּוּס וּקְעָרָה וְעֵשְׂשִׁית דְּבָהָא לֵא פְּלִיג דַּע"כ לֵא פְּלִיג אֲלֵא בְּגַר קֶטַן דְּדַעְתִּי עֲלִי וְכִינּוּן דְּדַעְתִּי עֲלִי אִפִּילוּ בְּמָה שְׁמַטְפֵט בְּעוּד שְׁהוּא דוֹלֵק מוֹתֵר, וּר' שְׁמַעוֹן סָבַר דְּבַעוּד שְׁדוֹלֵק אֲסוּר שְׁמֵן הַמְּטַטְפֵט דְּדַעְתִּי אִפִּיבוּי וְלֵא לְאוּתוּ שְׁמֵן בְּעוּד שְׁהוּא דוֹלֵק: אִי הַכִּי מְאִי אֲבָל.

פִּי ר' שְׁ"י מְדַקְאֵמֵר אֲבָל מְפָלֵל דְּבַבֵר מוֹתֵר, וְקוּשִׁיא לִי אִפִּתִּי ר' יְהוּדָה הִיא וְקָאִי אַנֵּר חֻדָּשׁ שְׁהַתִּיר ר' יְהוּדָה וְקָאֵמֵר דְּדוּקָא גַּר חֻדָּשׁ קֶטַן אֲבָל כּוּס וּקְעָרָה וְעֵשְׂשִׁית לֵא. וי"ל דְּאִי כּוּס וּקְעָרָה וְעֵשְׂשִׁית חֻדָּשׁ הֵן אִפִּי ר' יְהוּדָה מוּדָה דְּשְׁרִי לְטִלְטֵלֵן דְּמְאִי אִיסוּרָא אִית בְּהוּ וְכַדְמוּכַח מִהִיא דְּפְמוּט שְׁהוּא כְּעִין כּוּס וּקְעָרָה דְּאֲמַרִי שְׁאָם לֵא הִדְלִיקוּ עֲלִיו דְּבָרִי הַפֵּל מוֹתֵר וְאִפִּי לֵר' יְהוּדָה אֲלֵא וְדָאִי שְׁנוֹת הֵן וַא"כ אֲבָל נְמִי אַנֵּר יִשָּׁן קָאִי וְעַל פְּרַחִין ר' שְׁמַעוֹן הִיא כַּנ"ל: לְדַבְרֵי הַמַּתִּיר.

פִּי לְדַבְרֵי ר' שְׁמַעוֹן דְּלִית לִי מְוִקְצָה אֲסוּר דְּהָא מוּדָה בְּמִןקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר כְּעִין כּוּס וּקְעָרָה וְעֵשְׂשִׁית וּכ"ש לֵר' מְאִיר דְּאֲסוּר דְּאִפִּי בְּגַר דְּזוּטֵר אֲסוּר אֲבָל לְדַבְרֵי הָאוּסֵר דְּהִינּוּ ר' יְהוּדָה מוֹתֵר דְּלֵא שְׁמַעִי לִי דְּאֲסֵר אֲלֵא בְּמִןקְצָה מְחַמַּת מְיָאוּס וְלֵא בְּמִןקְצָה מְחַמַּת אִיסוּר וְאֲסִיקְנָא דֵר' יְהוּדָה נְמִי אִית .

ל' מוקצה מתמת איסור: מטלטלין גר חדש אבל לא ישן פי' מטלטלין גר חדש אפי' יחדו לכה דהא סתמא קתני: [ע"ב] הניח עלי' מעות אסור לטלטלה. ולא דמי לגר של מתכת דאפי' ייחדו ונשתמש בו בשאר שבתות מותר כל היכא דלא הדליקו עליו באותה שבת משום דהנה לי' כלי שמלאכתו לאיסור דלצנרף גופו ולצנרף מקומו מותר ולא נאסר ביחוד ותשמיש דשאר שבתות אבל מטה מסתרא ביחוד ותשמיש משום דאורחא דמילתא במטה שיחדה והניח עלי' מעות שאין משתמשין בה לתשמיש אחר ונהרי היא מוקצית מדעתו שלא להשתמש בה ודינה כגר ישן או כהדליקו בו בשבת.

והא דקא מוטיב רב נחמן בר יצחק ממתני' דמטלטלין גר חדש למטה הכי קא מקשה לדידה דאמרף דיהוד כמעשה וכל היכא דמיתסר משום יחוד ומעשה פגון מטה שיחדה והניח עלי' מעות ביחוד לחודי' נמי מיתסר גר נמי כיון דישן מיתסר) מכיון שהדליקו בו כיון דמיתסר במעשה ביחוד נמי ליתסר וא"כ אמאי מטלטלין גר חדש דמשמע אפי' יחדו וכן פי' הרמב"ן ו"ל וכן הרא"ה ו"ל, ושלם כדברי רש"י ו"ל שגראה שסובר דגר של מתכת כל היכא שיחדו אסור והא ליתא דאפילו יחדו והדליקו בו בשאר שבתות שרי משום דלא נאסר ביחוד ותשמיש: מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת אין חיבור לה.

פי' מוכני הוא אופן עגלה העשויה מחיצות למרכב אנשים ונשים וכשהאופן נשמט ממנה אינו חיבור לה להיטמא עם העגלה אם נגעה טומאה בעגלה או שתטמא העגלה עמו אם נגעה טומאה במוכני ואינה נמדדת עמה לענין ארבעים סאה בלח שהם פורים ביבש דאמרי ב"ה במס' פלים דנמדדת מבחויץ ואינה נמדדת מבפנים דרואין אותה כאלו היא בתוף פלי גדול ואם מחזיק אותו כלי ארבעים סאה טהורה אע"פ שבית קיבול השידה אינה מחזיקת ארבעים סאה דקסבר אף עונכי' נמדד עמה וכיון שהשידה הזו יכולה ליכנס בתוף פלי גדול המחזיק ארבעים סאה והדלי מתמלא ממנו טהורה שהרי מיטלטלת מלאה וריקנית והכא המוכני בזמן שנשמט אינו נמדד עמה להשלים למ' סאה דרואין אותו כאלו הוא ניטל מן השידה ואח"כ תנתן השידה לתוף הפלי הגדול, ואינה מצלת עמה באהל המת וחדא קתני דכיון דאינה נמדדת עמה אינה מצלת עמה באהל המת דהנה לי' כל חד וחד כלי בפני עצמו ואם אין באחד מהם ארבעים סאה בלח שהם פורים ביבש כל חד מינייהו מקבל טומאה ואינו מציל בפני הטומאה הא היכא דאינה נשמטת דנמדדת עמה מצלת עמה באהל המת דחשיבי כאלו שניהם כלי אחד ודוקא כשרואין במדת השידה ובמוכני שלה שיכולה ליכנס בתוף פלי גדול המחזיק ארבעים סאה ומתמלא ממנה דכיון שאינה מקבלת טומאה מצלת באהל המת וחוצצת בפני הטומאה, והא דאמרי' שאם אינה נשמטת שמצלת באהל המת לא שנכנסה בבית שמת בו דא"כ אינה מצלת על הפלים שעלי' או על הטהרות שעלי' שהרי הטומאה נכנסה מלמעלה אלא פגון שנכנסה בבית הקברות ואלו אינה נמדדת עמה הנה לי' כל חד וחד כלי בפני עצמו ואם אין באחד מהם פורים ביבש כל חד וחד מקבל טומאה ואינו חוצץ בפני הטומאה דמייירי דאיכא במוכני בית קיבול וראוי לקבל טומאה, אי נמי אפי' ליכא במוכני בית קיבול מ"מ השידה מקבלת טומאה ואינה חוצצת בפני הטומאה הא היכא דנמדדת עמה ובהכי מחזיקת מ' סאה בלח שהם פורים ביבש דמסתמא כל היכא דנמדדת עמה כל כף היא גדולה שמחזיקת מ' סאה ומשום הכי נקט האי לישנא דאם נשמטת אינה מצלת דמשמע הא אינה נשמטת מצלת וכיון דכונן דאינה מקבלת טומאה חוצצת בפני הטומאה זהו תנרף פירש"י ו"ל, וי"מ

באהל המת ממש ובעגלה שהיא מכוסה בנסרים מפל צד ואין בה נקב פותח טפח כדי שיהא ראוי להביא טומאת המת וכל פמה שאפה רואה אותה כגדולה ומחזקת מ' סאה בלח שהם פורים ביבש הרי היא טהורה ומצלת על כל מה שבתוכה, ויש מקשים לפי רש"י ז"ל דאי בעגלה העשויה למרכב אפילו גדול פמה טמא הוא משום מדרס דלא גמרי משק שיהא מיטלטל מלא וריקן אלא לשאר טומאות דבעי בית קיבול אבל במדרס דאפי בפשוטי פלי עץ פל היכא שהו מיוחדין לשיבה וראוין למדרסות פגון עגלה דמיוחדת לשיבה לא גמרי משק אלא אפי גדולים פמה טמאין כדאיתא בבכורות, תירץ הר"א ה"ל דהא לא קשיא לרש"י ז"ל דכי אמרי בבכורות דלא גמרי משק בראוין למדרסות ה"ל לענן דלא בעינו בית קיבול דהכי גמרי דלא גמרי לגבי הא מלתא משק פינו שהו ראוין למדרס אבל לענן שיוצא מתורת פלי מתוך גדלו בהא נדאי גמרי לה משק ואפי לענן טומאת מדרס דנפק לי מתורת פלי ואינו מטמא שום טומאה בעולם והכי מוכח לקמן בפר' ר' עקיבא ע"כ, אלא אי קשיא הא קשיא דאי בעגלה אפילו היא גדולה פמה ראוין לטלטל ע"י אופנים וכל שהיא נמשכת ע"י אופנים אפי גדולה פמה מקבלת טומאה דחשיבא ראוין ליטלטל כדמוכח בפ"ק א"ר עקיבא דעגלה המטלטלת ע"י שוורים שמי טלטול דכונתה בעגלה הנמשכת בשוורים ע"י האופנים דדרכה בהכי ראוין ליטלטל חשבי לה.

וי"מ דמוכני הוא בסיס לשידה זו שהיא תיבה ומחיצותי גבוהות ומחזקת מ' סאה בלח ונותנין התיבה בתוך המוכני שהוא פמין תיבה אחרת בלא פיסוי שפחיצותי נמוכות ואינה מחזקת מ' סאה ועושין כן כדי שלא תהא הקרקע אוכלת התיבה ולפיכך פשיאנה נשמטת ממנה הרי פאלו הפל פלי אחד ונמדדת עמה לענן טומאה וכיון שהתיבה גדולה עד שהיא מחזקת מ' סאה אף המוכני דינה כמותה ומצלת עמה באהל המת ובאהל ממש וכגון שהשידה עצמה נקובה למטה נקב הראוי להביא הטומאה והמוכני מגינה בפניו ונמצא עכשיו מה שבתוך השידה מכוסה מפל צד ואינו ראוי לקבל טומאה אבל אם היא נשמטת אינה נמדדת עמה והיא מקבלת טומאה שהרי היא בפני עצמה אינה גדולה כ"כ ואינה מצלת בפני הטומאה.

ועוד פי הר"א ה"ל דאפי יהא המוכני פשוטי פלי עץ ואין לה בית קיבול ואינה ראוין לקבל טומאה אפ"ה מפנין שהיא נשמטת ממנה אינה מצלת שכל המיטלטל ואינו קבוע אינו מציל אלא א"כ הוא פלי גדול העשויה לנחת וכדאמרי במגילה שקלוה לתיבותא ולינחה התם ונהה לי פלי העשויה לנחת וחוצץ בפניה הטומאה שמתוך שעשויה לנחת פמי שקבעוהו הוא דכובדו קובעו: ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עלי מעות וא"ת בזמן שהיא נשמטת אין גוררין הא אינה נשמטת גוררין ואע"פ שיש עלי מעות ואמאי ונהרי בעשה בסיס לדבר האסור.

וי"ל דכי אינה נשמטת השידה עיקר והמוכני טפל ואין השידה נאסרת בשביל המוכני: והיא ר' שמעון היא. וא"ת ור' שמעון נמי אית ליה מגו דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכולי יומא דמהאי טעמא הוא דאסר כוס וקערה ועששית, וי"ל דשאני מוכני דמתחלה דעתו שיהא המוכני בסיס למעות עד שינטלו וכל זמן שינטלו או פלו דעתו על המוכני להשתמש בו ואפשר דאפי בין השמשות נטלו משם או פלו, ואע"ג דסוכה בשמיני

אסורה לר' שמעון בכל היום משום מגו דאתקצאי לבין השמשות התם הוא דעל פרחי' מיתסר לי' לכולי בין השמשות באיסור של חיוב דלא סגי לי' בלאו הכי ובהא הוא דאמר' מגו דאתקצאי לבין השמשות וכן בכוס וקערה אבל במידי אחרניא לא: [ד' מ"ה ע"א] הכי נמי מסתברא דרב כר"י סבירא לי' וא"ת והא מהא דמטה איכא למשמע דרב כר' יהודה ס"ל דאלו לר' שמעון לא מתסר בייחוד ונהנה דומיא דגר דאפי' הדליקו עלי' באותה שבת דשרי לר' שמעון, וי"ל משום דההיא דרב בתרי לישני מניתי ראי' מדוקתא אחרני: אינו מוקצה לר' שמעון אלא שמן שבגר וכו'.

ואע"ג דמודה ר' שמעון בגרוגרות וצמוקין ומשום דדחניהו בינדים, התם שאני דאינו ראיות בנתיים כלל לפי שהן מסריחות והא דקא מדמה לי' לשמן שבגר בשעה שהוא דולק משום דעדיין דיחוי הראשון קיים אלא דאיסור שמן שבגר משום דאיכא תרתי שהוקצה לאיסור פיבוי ולמצות הדלקה וקס"ד השתא דבעינו תרתי מה שאין פו בחטים וביצים דלית בהו כלל מהני תרתי, ואקשי' והוקצה למצותו לית לי' פלומר לית לי' מוקצה בחד מיניהו אלא היכא דאיתנהו לתרנוניהו והתניא סככה וכו' ור' שמעון מתיר, ואוקימנא לה התם בי"ט בסופה רעועה דאדם יושב ומצפה מתי תפול סוכתו דאי בבריאה אפי' ר' שמעון מודה דאיסור דומיא דכוס וקערה ועששית: כעין שמן שבגר קאמינא.

פי' דבעלמא בחדא סגי בהוקצה למצותו או לאיסורו והלכך הן אסורין עד מוצאי י"ט משום דהוקצו למצותו הוא דבנויין ליכא איסורא אחרניא בנטילתו דלא שייך בהו כלל סתירת אהל ודוקא בשפכה פהלכתה מתסרי גוי' הא לא סככה פהלכתה לא דהא לא הוקצו למצות סופה שהרי אינה עשויה פהלכתה והיינו דקאמ' סיפכה פהלכתה: הא דאמר' ואם התנה עליהו הפל לפי תנאו כתב הרא"ה ז"ל דממנה אתה דן לכל מוקצה שהתנאי מתירו חוץ ממוקצה מחמת מיאוס לדברי האוסר דלא שייך בי' תנאי והכין איתא בירושלמי עכ"ל, וקשיא לי דהכא מודה ר' שמעון בסוכת החג רעועה שנופלה שהיא אסורה הואיל והוקצה למצותה ואלו בגר קטן שפכה אע"פ שהוקצה השמן למצותו שרי.

וי"ל דלא הוקצה השמן אלא בעוד שהוא דולק ואין מצותו אלא בשעת דליקתו ומשפכה אין בו משום מצוה אבל בסוכת החג אע"ג דנופלה מצותה כל ז' והיא מוקצית כל זמן מצותה וכן פ' רש"י ז"ל.

והא דקא מניתי ראי' משוין בסוכת החג בהג שהיא אסורה דאפי' הוקצה למצותו גרידא אית לי' לר' שמעון מוקצה הכי קאמר אם איתא דהאי סוכה לא נאסרה אלא משום שהוקצה לאיסורו דאיסור סתירה והוקצה נמי למצותו אם פן אין לנו לאוסרה אלא בעודה קיימת דומיא דגר שהוא אסור בעודו דולק אבל כשנופלה תשתרי דומיא דגר שפכה אלא ודאי פיון שנאסרה אפי' לאחר שנופלה הוי משום שהוקצה למצותה כל שבעה וכן כתב רש"י ז"ל שהוקצה למצותה מצותה כל שבעה אלמא כל שעת מצותה נוהג מוקצה שלה ואע"ג דליכא איסור סתירה ע"כ, ועוד אפי' לא נפלה הסוכה עד דמטי חולו של מועד תשתרי דומיא דגר שפכה והא ליכא משום סתירת אהל אלא ודאי משום דהוקצה למצותה היא דאסורה כל שבעה: [ע"ב] פצעילי תמרה.

פ'י שְׁהוּן תְּמָרִים שְׁלֵא נִתְבַּשְׁלוּ מֵהוּ, כִּינּוּן דְּלֵא חֲזוּ מִי הוּוּ כְּגֵרוּגְרוֹת וְצִימוּקִין וְאַסִּירֵי לר' שְׁמַעוֹן אוּ דִילְמָא גְרוּגְרוֹת וְצִימוּקִין שְׁאֵנִי דְּאִיפָא תְּרַתִּי דְּדַחֲוִינְהוּ וְעוּד דְּלֵא חֲזוּ דְּמִסְרִיחוֹת בְּנִתִּים אַבְל פְּצַעֵילִי תְּמָרִים שְׁרִי: וְרַבִּי לִית לֵיהּ מְוָקְצָה וְהָא תַנּוּ.

וְאִם תֵּאמֵר וְהִכָּא סְבִירָא לֵיהּ דְּרַבִּי לִית לִי מְוָקְצָה דְּהָא אִיהוּ לָא קְאָמַר אֱלָא אִין מְוָקְצָה לר' שְׁמַעוֹן אֱלָא גְרוּגְרוֹת וְכוּ' אַבְל לְדִידְנָא לְעוֹלָם אִית לֵיהּ מְוָקְצָה, תַּדְע דְּלְדַבְּרִי דר' שְׁמַעוֹן קְאָמַר דְּהָא א"ר יוֹחָנָן לְעִיל אִין מְוָקְצָה לר' שְׁמַעוֹן אֱלָא שְׁמֹן שְׁבַנְר וְאֵלוּ ר' יוֹחָנָן פְּסִק לְקַמְן דְּהִלְכָה כר' יְהוּדָה וְלֵא דִּינְקִי עֲלֵה כְּדִינְקִי הִכָּא מְשׁוּם דְּלְדַבְּרִי דר' שְׁמַעוֹן קְאָמַר וְלִי לָא סְבִירָא לֵיהּ, תִּיבְרַץ הִרְאָה ו"ל דְּמְשׁוּם דְּלֵא אַרוּחַ לִי לְבָרְנִי בְּמֵאִי דְּאֵהֲדַר לֵיהּ דְּלִיתָא לְדַר' שְׁמַעוֹן מְשַׁתְּמַע לִי לְמַקְשָׁה דְּסַבְר לֵהּ כְּנִתְנִי דְּהָא רַבִּי תַנָּא הוּא וְכִי אֲתִי לְפָרוּשֵׁי לְבָרְנִי הֵנָּה לִי לְמִימַר לִי דְּלִיתָא וְלֵהֲכִי דִּינְקִי עֲלֵה טְפִי מְדַר' יוֹחָנָן, אַבְל רַש"י ו"ל פִּי דְּמִדְּבַעָא מִינֵי לר' שְׁמַעוֹן מֵהוּ אֱלָמָא הֵנָּה שְׁמִיעַ לִי מְאֻבְוָה דְּכַר' שְׁמַעוֹן ס"ל: כְּלוּם עָשׂוּי אֱלָא לְתַרְנַגְוִלִין.

פ'י וְהוּוּ לֵיהּ כְּמַטָּה שְׁיַחְדָּה לְמַעוֹת וְהִינּוּ כר' יְהוּדָה כְּדִלְעִיל דְּאֵלוּ לר' שְׁמַעוֹן לָא מְיַתְסָרָא בְּהַכִּין: דְּאִית בִּי אֶפְרוּחַ מַת. פ'י שְׁמַת בְּשַׁבַּת דְּאֵלוּ מְעַרְב שְׁבַת וְדִאי מוּכָן הוּא לר' שְׁמַעוֹן וּמִינֵי בְּשִׁהַנִּחוּ לְדַעַת שְׁיַהֲא מְוָצַנַע עַד אַחַר הַשַּׁבַּת לִיתְנֹו לְדַעַתוֹ לְכַלְבוּ וְכִינּוּן דְּקִינָא זֹו מְיַחְדָּת וְדִאי הִיא לְאֶפְרוּחִים דַּעַתוֹ הִיא שְׁיַהֲא בְּסִיס לְהֵם וְהִילְכָה בְּעוּדוֹ עַל הַקִּינָא אֲסוּר כִּהִיא דְּלְעִיל דְּמַעוֹת שְׁעַל הַמַּטָּה וְעַל הַמוּכְנִי וּבְהֵאִי ר' שְׁמַעוֹן מוּדָה כְּדְמוּכַח לְעִיל.

וה"ה דְּמַצִּי לְאוּקְמוּהּ בְּאֶפְרוּחַ חֵי דְּכִינּוּן שְׁיַהֲא מְיַחְדָּת לְכָה וְעַשְׂה בְּסִיס לוּ אֱלָא אוּקְמָה בְּאֶפְרוּחַ מַת שְׁאֵינֹו זֹו מְשָׁם, וְהִדַּר מוּקִי לֵהּ בְּבִיצָה שְׁנוּלְדָה בּוּ בִיּוֹם דְּנַעֲשָׂה הֵאִי קִינָא בְּסִיס לֵהּ כִּינּוּן שְׁיַהֲא מְיַחְדָּת לֵהּ וְלֵאפּוּקִי הַנְּחָה בְּלֵא יַיְחוּד דְּהָא לֵא אֲסָרָה טְלִטוּל הַכְּלִי הַמְּוֹתֵר אֱלָא בְּיַיְחוּד קוּדָם שְׁהַנִּיחַ בּוּ דְּכַר הָאֲסוּר וַיַּיְחוּד זֶה בֵּין שְׁנַעֲשָׂה בְּשַׁבַּת בֵּין שְׁנַעֲשָׂה בְּעַרְב שְׁבַת: וְהֵאֲמַר רַב נַחְמָן מֵאֵן דְּאִית לִי מְוָקְצָה וְכוּ'.

ואע"ג דר' יוֹחָנָן מְפָרֵשׁ הֵתָם טַעְמָא דְּבִיצָה מְשׁוּם מְשַׁקִּין שְׁזָבוּ, אֶפְשֵׁר דְּהִכָּא לָא שְׁמִיעַ לָן הִהִיא פְּלוּגְתָא וּמֵהֲדַרִּי לְאֶסּוּקִי הָא דְּרַב נַחְמָן כר' יוֹחָנָן: דְּאִית בֵּהּ בִּיצַת אֶפְרוּחַ. פ'י וְהַנִּיחָה שְׁם לְדַעַת שְׁלֵא תַשְׁתַּבֵּר וְתַפְסַד: אֲמַר רַב יוֹסֵף הִינּוּ דְּאָמַר רַבָּה וְכוּ' אֲמָרוּ הִלְכָה וְכוּ'.

כְּלוּמַר מֵהָא דְּרַב יַצְחָק דְּאָמַר שר' יוֹחָנָן אָמַר הִלְכָה כר' יְהוּדָה א"ר יוֹחָנָן אֲמָרוּ הִלְכָה וְכוּ' וְלִי לָא סְבִירָא לִי ור' יוֹחָנָן אָמַר אָנוּ אִין לָנוּ אֱלָא בְּנֵר כר' שְׁמַעוֹן, פ'י וְהַשְׁתָּא דְּשְׁמַעִית מְדַר' יַצְחָק דְּפִסֵּק הִלְכָה כר' יְהוּדָה מְפָלֵל דְּלְדַבְּרִי ר' שְׁמַעוֹן אָמַר אָנוּ אִין לָנוּ אַבְל לְדִידְנָא אֶפִי נֵר אֲסוּר כר' יְהוּדָה: [דָּף מ"ו ע"א] בְּשַׁל חוּלִיּוֹת פ'י דְּחִינְשִׁי שְׁמָא תַפּוּל וְתַתְּפָרַק וַיַּחֲזִיר בֵּהּ וּמְשׁוּם דְּאוּרְחִי לְהַדִּיקָה חִינְשִׁי דְּלֵמָא מְהַדְּקָה וְחִיב לְכוּלִי עֲלֵמָא מְשׁוּם מְכָה בְּפִטְיִשׁ: כִּי פְּלִיגִי בְּקַטְנָה וְאִית בֵּהּ חִינְדְּקִי מֵר סְבַר גְּזַרִי אִין לְפָרֵשׁ גְּזַרִי אֲטוּ גְדוּלָה דְּאִית בֵּהּ חִינְדְּקִי דַא"כ גְּזַרִיהּ לְגַזַּרְהּ הִיא אֱלָא גְּזַרִי אֲטוּ דְּחוּלִיּוֹת אַע"ג דְּלֵאוּ אוּרְחָה דְּקַטְנָה בְּחוּלִיּוֹת וּמְשַׁפְּחַת לֵהּ לֵהָא פְּלוּגְתָא אֶפִי לר' יְהוּדָה בְּמַנְוֵרָה שְׁלֵא הִדְּלִיקוּ בֵּהּ בְּאוּתָהּ שְׁבַת: א"ר יִירָא תְּהָא מְשַׁנְתָּנוּ בְּשְׁלֵא הָיוּ עֲלֵי כָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלֵא לְשַׁבֵּר וְכוּ'.

דְּהָכִי ס"ל וְדָאֵי לר' יוֹחָנָן כר' יְהוּדָה, וּמִתְנִי ה"ק וְאִין גּוֹרְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁבַּת בְּזִמְנָן שְׂיִישׁ עֲלֵי מְעוֹת כָּל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְאֵע"ג דְּלִיתְנָהוּ הַשְּׂתָא הָא לֹא הָיוּ עֲלֵי כָּל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת שְׂרִי אָבֵל לר' שְׁמַעוֹן בְּעֵי הָיוּ עֲלֵי כָּל בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְאִיתְנָהוּ הַשְּׂתָא כְּדַמּוּכַח לְעִיל.

וּלְעֲנִין פְּסֻק הִלְכָה בְּמִקְצָה מִחֻמַּת אִיסוּר בְּלַחֲוִד קו"ל כר' יְהוּדָה וּבָהָא הוּא דְּפֻסְק ר' יוֹחָנָן כְּנִתְי' אָבֵל בְּמִקְצָה מִחֻמַּת מִיָּאוּס וּבִשְׂאָר מִקְצָה קו"ל כר' שְׁמַעוֹן וְכַדְמוּכַח בְּשִׁלְהִי מִי שְׁהִחְשִׁיד וּמוֹדָה ר' שְׁמַעוֹן בְּמִקְצָה מִחֻמַּת חֶסְרוֹן פִּיס כְּגוֹן מִסַּר הַגְּדוּל וְיִתְד הַמַּחְרִישָׁה דְּמִתּוּד חֲשִׁיבוּתָן אָדָם קוֹבַע לְהֵם מְקוּם מְשׁוּם דְּאֶפְשָׁר דְּאָתוּ לִידֵי פְּסִידָא וּלְאֶפּוֹקִי תְּמָרָא דְּעֵיסְקִי דְּהִנְהוּ מְשָׁרִי שְׂרוּ לר' שְׁמַעוֹן וְכַדְמוּכַח הֵתָם וְכוּן כְּתַב הֲרִי"ף ו"ל: אָמַר רַב יְהוּדָה שְׂרָגָא דְּמִישְׁחָא שְׂרִי לְטַלְטוּלָה.

מְדַבְּרֵי רִש"י ו"ל נִרְאָה דְּמִיָּרִי בְּנֵר שֶׁל חֶרֶס שְׁדַלְק בּוּ וְאֵח"פ כְּבָהּ וְכִינּוּן שֶׁהִיא דְּמִישְׁחָא לֹא מְאִיס טוֹבָא וְשְׂרִי אֵלֶיבָא דִּר' שְׁמַעוֹן אָבֵל דְּנִפְטָא דְּמְאִיס טְפִי וְלֹא חֲזִי אֵלָא לְמַלְאכְתּוֹ אִיסוּר.

וְיִנְפָה פִּי ו"ל דְּסַתָּם גַּר שֶׁל חֶרֶס הוּא, וְעוֹד כְּתַב הֲרָא"ה ו"ל דְּוִדָּאֵי אֵלֶיבָא דִּר' שְׁמַעוֹן קָאָמַר דְּאֵלוּ לר' יְהוּדָה דְּמִשְׁחָא נְמִי אִיסוּר בְּיָשׁוּן וּבְחֻדָּשׁ שְׁלֹא נִשְׁתַּמְשׁוּ בּוּ אִפִּי דְּנִפְטָא לְמָה יֵאָסֵר עַכ"ל, פִּי לְפִירוּשׁוֹ אִי מִיָּרִי בְּנֵר יָשׁוּן כְּלוּמַר שֶׁהִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁבַּת כְּמוֹ שֶׁפִּי רִש"י ו"ל אִפִּי דְּמִישְׁחָא אִיסוּר לר' יְהוּדָה כְּדַמּוּכַח לְעִיל וְאִפִּי תוֹקְמָה בְּחֻדָּשׁ שְׁלֹא הִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁבַּת וּמְשׁוּם הִכִּי דְּמִישְׁחָא שְׂרִי הָא לֹא אֶפְשָׁר דְּאֵלוּ בְּחֻדָּשׁ אִפִּי נַעֲשֶׂה לְנִפְטָא לְמָה יֵאָסֵר, וְעוֹד כְּתַב ו"ל וְאִי בְּשֶׁל מִתְּכַת כִּינּוּן דְּנִפְטָא מְאִיס הוּא הִיכָא שְׂרִי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף מְשׁוּם כְּסוּיִי מְנָא וְהָרִי הוּא מְאִיס יוֹתֵר מִן הִישָׁן שֶׁל שְׁמֹן דְּלֹא שְׂרִי ר' יְהוּדָה מְשׁוּם כְּסוּיִי מְנָא ע"כ, פִּי לְפִי אִי מִיָּרִי בְּנֵר שֶׁל מִתְּכַת וּכְגוֹן שֶׁהִדְלִיקוּ בּוּ בְּאוֹתָהּ שַׁבַּת כִּינּוּן דְּנִפְטָא מְאִיס הוּא וְכוּ', וְלֹא יִרְדְּתִי לְסוּף דְּעַתּוֹ דְּהָא בְּנֵר שֶׁל מִתְּכַת לֹא שְׂרִי מְאִיס כָּלָל: אָמַר לִי הוֹאִיל וְחֲזִי לְכְּסוּיִי בִּי מְנָא פִּי דִּר' שְׁמַעוֹן לִית לִי מִקְצָה בְּכֻלִּי שֶׁהוּא רְאוּי לְמַלְאכָה כָּל שֶׁהוּא וְאֵע"פ שְׂאִינּוּ רְאוּי לְמַלְאכְתּוֹ רִאשׁוֹנָה דְּהָא אִפִּי בְּשַׁבְּרֵי כְּלִים שְׂרִי, וְהִלְכְתָא כְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף, וְא"ת וְהָא ר' יוֹסֵף כר' יְהוּדָה ס"ל דְּאֶמְרִי בְּפִרְקָא נוֹטֵל אָמַר רַב יוֹסֵף חֲרִיפָא שְׁמַעְתָּא דְּדַרְדְּרִי אִימּוֹר דְּאֶמְרִי רַבְּנָן בְּשׁוּכְחָא לְכַתְחֻלָּה מִי אָמּוֹר, וִי"ל דְּהֵתָם לְדַבְּרֵי דְּרַבָּה דְּהִנּוּ מִנַּח סְפִינָא אֲבֵר יוֹנָה הוּא דְּקָאָמַר אָבֵל לְדִידִי לֹא צָרִיף כָּלָל דְּהָא לִית לִי מִקְצָה: כָּל צְרוּרוֹת שְׁבַחְצֵר יְטַלְטְלוּ וְכוּ' הוֹאִיל וְחֲזִינִין לְכְּסוּיִי בְּהוּ מְנָא, פִּי אֵלָא ש"מ דְּכִיסוּיִי מְנָא לֹא חֲשִׁיב תְּשַׁמִּישׁ כִּינּוּן דְּלֹא חֲזִי לְתַשְׁמִישׁ אַחֲרֵינָא הָא אִיבָא תוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהָ דְּהִיכָא דְּאִיבָא תוֹרַת כְּלִי בְּתַשְׁמִישׁ כָּל דְּהוּ דְּחֲזִי שְׂרִי לר' שְׁמַעוֹן: [ע"ב] הָרִי הֵן כָּל הַכְּלִים הַנִּיטְלִין בְּחֻצֵר פִּי וְאִפִּי בְּחֻצֵר שְׂאִינָה מְעוֹרְבָת, וְאָמַר עוֹלָא מַה טַעַם שְׁהָרִי אִיסוּר לְלוּבָשׁוֹן שֶׁם כְּדָרָף שְׂאִיסוּר לְלוּבָשׁוֹן בְּרִשׁוֹת הֲרַבִּים וְכִינּוּן שֶׁהֵן בְּמִקּוּם שְׂאִיסוּר לְלוּבָשׁוֹן לְמָה נִיטְלִין, וְאָמַר עוֹלָא הוֹאִיל וְאִיבָא תוֹרַת כְּלִי עֲלֵיהֶן שְׂרִי טַלְטוּל וְאִפִּי שְׁלֹא לְצוּרָף כְּכֻלִּים הַמְּוֹתְרִין אֵלְמָא תוֹרַת כְּלִי מְקִלְתָא רַבְתִּי הִיא וְהָא נְמִי מְשׁוּם תוֹרַת כְּלִי שְׂרִי מְשׁוּם תְּשַׁמִּישׁ כָּל דְּהוּא: מִי יֵימַר דְּנִפְל בִּי מוּמָא וְכוּ'.

כָּל הַגֵּי מִי יֵימַר דְּאָמַר הִכָּא לֹא דוּקָא וְלוּמַר דְּדוּקָא דְּאִית בִּי כָּל הַגֵּי מִי יֵימַר אִית לִי מִקְצָה מְשׁוּם דְּמִסִּיחַ דְּעַתְי' אָבֵל בְּחֻדָּא מִי יֵימַר לִית לִי מִקְצָה דְּלֹא מִסִּיחַ דְּעַתְי' מִינֵי דְּלֹא הִיא דְּאִפִּי בְּחֻדָּא מִי יֵימַר אִית לִי מִקְצָה כְּדַמּוּכַח בְּסִמּוּף אֵלָא הִכָּא מְסַדֵּר כְּוָלְהוּ

מי יזמר דאיפא בבכור וה"ה דסגי בחד דאפי' בחד מסח דעת' מינ' : ואמאי לימא מי יזמר דמיזדקק לי בעל.

פ' ואם אסרה פירות או פת עלי' אמאי מותרת לאכול דהא מוקצה הוא דהא אסחי דעתה מינ' : ה"ה מי יזמר דמיזדקק לי חכם. דלגבי בכור לא מצי הדיוטות למשרי' אלא במום הידוע לכל פגון מחוסר אבר ומהאי טעמא הוא דאסר ר' שמעון בבכור ולגבי טבל שרי היכא דנתקן לכולי עלמא משום דכל אדם ראוי לתקנו: פל היכא דכי מיפגון איפא איסורא דאורייתא וכו' ואע"ג דאפי' בכיבוי לר' שמעון ליפא איסורא דאורייתא דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא מ"מ פיון דאפשר דאמי לידי חיובא דאורייתא פגון בשצריך להבהבה ומהבהבה אפי' אין צריך להבהבה אסור, וקשיא לי דא"כ גרידה נמי אע"ג דהוי חופר פלאחר יד פיון דאפשר לחפור פדרפו במרה וקרדום לתסר.

ויש לומר דבמה שהוא גורר אי אפשר לבוא לאיסור תורה אבל ה"ה דהדי דנקט לי אפשר לכבותה כדי להבהבה, ומיהו בי"ט שרי למינקט גר דלא חיישי' להכי דהא מלאכה שרי לצורף אוקל נפש כ"ש דלא חיישי' לכיבוי: מוכרי פסות מוכרין פדרפן.

פ' רש"י ז"ל ואפי' הוא של פלאים, ויפה פ' דאלו הן של צמר ואינו אסורין אלא משום שהן תפורין בפשתן אפי' מיפגין ליפא איסורא פלל מדאורייתא וא"כ היכי קאמר ה"ה דכי מיפגין איפא איסורא דאורייתא: [דף מ"ז ע"א] מחתה באפרא.

פ' הר"א ז"ל בשם רבו דמיירי באפר שהוסק בשבת וכו' שמעון דמתיר בגר לאחר שפכה, וקשיא לי שהרי הוכחנו במס' י"ט דאפר שהוסק בי"ט אסור לר' שמעון משום נולד, והנכון לפרש באפר שהוסק מבעוד יום ואע"ג דאפר פירה מוכן הוא אפשר דאפר מחתה לא חזי לכלום דהא לית בי' משפא: קרטין פי רבי מי חשיבי וכיון דמוקצין הן לעשירים בבית עשירים מוקצין הן אפילו לעניים ואין מטלטלין אותו שפכר הוקצו מדעתו של בעל הבית העשיר.

וכי תימא מ"מ ה"ה חזו לעניים ולא הוקצו להם והתנא בגדי עניים לעניים וכו' אבל דעניים לעשירים לא. פירוש אבל בגדי עניים דהינו שלש על ג' דחזו לעניים לא מיקבלי טומאת מדרס לעשירים דהא לא חזו להו וה"ה נמי בקרטין אע"ג דחשיבי לעניים פיון דלא חשיבי לעשירים מוקצין הן לכל וכו' פ' הר"א ז"ל אלא שקשה לי דלעניים מיהו דחזו הני קרטין לישתרי לטלטולי דומיא דבגדי עניים, אלא דאנו לא קשיא לן אלא דאפר לעשירים לישתרי פיון דחזו לעניים ומיתי' ראי' דלא מבגדי עניים, ואולי הרב ז"ל לא אסר לעניים אלא דוקא בבית עשירים, אלא שקשה לי דהא אפר במוקצה שיהא מותר לזה לטלטל ולזה אסור וצ"ע לי: ועוד גרף של רעי מיגלי.

נ"ל פירושא ומגו דמאס ועוד שהוא מגולה וריחו רע עונה לבריות התיירו לטלטלו משום פבוד הבריות דגדול פבוד הבריות: אלא אמר רבא פי הוי' וכו'. פ' השתא הדרי' ממאי דקס"ד מעיקרא דמיירי באפר שאינו ראוי ומשום קרטין שרי רבי לטלטלה והשתא אמרי' דלא היא דאדרבה משום קרטין הי' אסור לטלטלה דנעשה המחתה בסיס להם אלא דמיירי באפר הראוי ומשום האפר מותר לטלטלה דנעשה בסיס לדבר האסור

והמוֹתֵר כַּנִּל, אֵלֶּא דְקִשְׁיָא קִצְת לִישְׁנָא דְמִחְתָּה בְּאַפְרָה דְהוּה לִי לְמִימֵר אַגְבֵי אַפְרָה
וּמְדַבְרֵי רַשׁ"י ז"ל גְּרָאָה דְלֵא הוּוּ בְּהָ קִרְטִין: מְטַלְטְלִין כְּנוּנָא אַגְב קִיטְמָא.

מְדַבְרֵי רַשׁ"י ז"ל גְּרָאָה דְהַפְּלִי בְּכַנִּי עֲצָמוּ וְגַם הָאֶפֶר בְּכַנִּי עֲצָמָה מוֹתֵר לְטַלְטְלָה בְּשַׁצְרִיף
לְכַסּוֹת בּוּ צוּאָה אוּ רוּחַ דְּמִינֵי בְּאַפְרָה שְׁלֵא הֶסֶק בִּי"ט וּא"ת וּמָה אִיִּסוּרָא יֵשׁ בְּכַנִּי לְהַכִּי
קִטְמָר אַף עַל גַּב דְּאִיכָא עֲלֵי שְׁבָרֵי עֲצִים וְהִינּוּ דְקִטְמָר מְטַלְטְלִין כְּנוּנָא אַגְב קִיטְמָא
וְלוֹמֵר דְּדוֹקָא מְשׁוּם קִיטְמָא שְׁהוּא דְבָר הַמּוֹתֵר מְטַלְטְלִין הָא לֹא הִכִּי דְלִיכָא קִיטְמָא פִּינּוּ
דְּאִיכָא שְׁבָרֵי עֲצִים דְחֻשְׁבִּי אֲזַ וְדֵאִי אִסוּר מְשׁוּם דְנַעֲשֶׂה בְּסִיס לְהֵם, וְהִרָא"ה ז"ל פִּי
דְּמִינֵי בְּאַפְרָה שְׁהֶסֶק בִּי"ט דְּאִסוּר לְטַלְטְלוּ וְאִדְרַבָּה מְשׁוּם הִתֵּר הַפְּלִי שְׂרִי הָאֶפֶר אוּ
הַעֲצִים דְּכּוֹלְהוּ בְּטִיל לְגַבֵּי פְּלִי שְׁאִין נְטִילַת הַפְּלִי בְּשִׁבְלִין כָּלֵל אֵלֶּא בְּשִׁבְלֵי עֲצָמוּ וְלֹא
נַעֲשֶׂה הַפְּלִיבְּסִיס לְהֵם, וְהִכָּא תֵּרְתִי קִטְמָר שְׁהָאֶפֶר נִיטְל מִחֲמַת הַפְּלִי וְלֹא תִימָא דוֹקָא
אֶפֶר דְּלֵא חֻשְׁבִּי בְּטִיל לְגַבֵּי פְּלִי אֵלֶּא אֶפִּילוּ שְׁבָרֵי עֲצִים שְׁנִשְׁתִּירוּ דְחֻשְׁבִּי טְפִי מְקִיטְמָא
בְּטִילֵי לְגַבֵּי הַפְּלִי, וְהָא דְאָמְרִי אַגְב קִיטְמָא לֹא דוֹקָא דְאִדְרַבָּה קִיטְמָא אַגְב כְּנוּנָא הִנּוּ
לִי לְמִימֵר אֵלֶּא דְאִשְׁכַּחַן כַּה"ג תְּנִי אֲבָל מְבִיאָה ע"ג עוֹרָה, וְזֶה לְהַתִּיר סְפוֹת הָעוֹר עִם
הַבָּשָׂר וְכִבֵּר הָאֲרַכְתִּי בְּזֶה בְּמַס' בִּיצָה פְּרַק י"ט שְׁחַל בַּס"ד, וְעוֹד פִּי ז"ל דְּהָאִי כְּנוּנָא
פְּלִי הוּא כְּעִין מוּלְיָאָר וְאֵע"פ שְׁהֶסֶק הָאֶפֶר בּוּ בְּיוֹם אַחַר שְׁכָבָה הָאֵשׁ מוֹתֵר לְטַלְטְלוּ
וְלֹא נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְגַחְלִים פִּינּוּ שְׁאֵף הוּא עֲשׂוּי לְמִים וְאֵף עַל פִּי שְׁהַמוּלְיָאָר אִין שׁוֹתִין
מְמַנּוּ לְאַחַר שְׁכָבוּ הַגַּחְלִים וְדֵאִי מוֹתֵר: וְשׁוּין שְׁאֵם יֵשׁ בְּהָ שְׁבָרֵי פְּתִילָה שְׁאִסוּר לְטַלְטְלָה
אֶפִּי לִר' שְׁמַעוֹן שְׁמַתִּיר בְּגַר יֵשׁן וְלֹא אָמְרִי שְׁיָהוּ בְּטִילִין שְׁבָרֵי פְּתִילָה לְגַבֵּי הַגַּר, וְהִכָּא
שׁ נְמִי נִימָא דְלֵא בְּטִילֵי שְׁבָרֵי עֲצִים לְגַבֵּי כְּנוּנָא: אָמַר אַבְיֵי בְּגִלְיָא שְׁנוּ.

פִּירֵשׁ רַשׁ"י ז"ל שְׁחֻשׁוּבוֹת לְהֵם שְׁבָרֵי פְּתִילָה שְׁאִין הַבְּגָדִים מְצוּיִין לְהֵם וְהִילְכָף חֻשְׁבִּי
וְלֹא בְּטִילֵי, וְזֶה קִשְׁיָה דְהָא וְדֵאִי עֲשִׂירִים הָיוּ וְהִי לְהֵם שְׁמֵן כְּדִמּוּכַח בְּסִנְהֶדְרִין וּבְנִדְרֵי
וְגַם פְּשָׁתָן הִי מְצוּי לְהֵם כְּדִאָמְרִי בְּבָבָא קָמָא וּמְקַבְּלִין מִהוּ דְבָר מוּעַט כְּגוֹן פְּלִי פְּשָׁתָן
בְּגִלְיָל, וְהַנְּכוֹן מַה שְׁפִי הִרָא"ה ז"ל דְּפְשָׁתָנָן הִי יָפָה וּמְדִלִיקִין בְּשְׁבָרֵי פְּתִילָה לְפִי
שְׁחֻשׁוּבִין לְהֵם שְׁבָרֵי פְּתִילָה כְּפְתִילוֹת שְׁלִימוֹת דְעֵלְמָא: לֹא יַחְזִיר וְאֵם הַחֲזִיר פְּטוּר אֲבָל
אִסוּר.

פִּי לֹא יַחְזִיר אֶפִּי בְּרִיפּוּי גְזִירָה שְׁמָא יִתְקַע בְּמַסְמָרִים אוּ ע"י יַתְדוֹת וְחִיב מְשׁוּם מְכָה
בְּפִטְיֵשׁ אֵע"ג דְּסְבִירָא לִן אִין בְּנִין בְּכִלִּים: [ע"ב] רַשְׁבַּ"ג אוֹמֵר אֵם הִי רְפוּי מוֹתֵר. כְּלוֹמֵר
אֵם יַחְזִיר בְּעַנְיָן שְׁיָהָא נִיכָר שְׁאִינוּ רוּצָה לְתַקּוּעַ בּוּ יַתְדוֹת אוּ מַסְמָרִים מוֹתֵר וְלֹא גְזִירִי
שְׁמָא יִתְקַע, וּר' אַבָּא וְרַב הוּנָא לֹא שָׂרוּ אֵלֶּא בְּרְפוּי כְּרַשְׁבַּ"ג וְדוֹקָא מְשׁוּם דְּסְבִירָא לְהוּ
אִין בְּנִין בְּכִלִּים שָׂרוּ בְּרְפוּי פִּינּוּ דְאֶפִּילוּ בְּתוֹקַע לֹא מִיחְיִיב אֵלֶּא מְשׁוּם מְכָה בְּפִטְיֵשׁ
מְשׁוּם דְּבְרְפוּי לֹא שְׁיִיכָא כָּלֵל תְּקִיעָה הָא אִי סְבִירָא לְהוּ יֵשׁ בְּנִין בְּכִלִּים אֶפִּילוּ בְּרְפוּי
הוּוּ אִסִּירִי אֵע"פ שְׁאִין בְּנִין גְּמוּר מְשׁוּם שְׁמָא יַחְזִירָנוּ כְּרָאוּי דְלִיכָא מִיָּדִי דְבַחְזָרָה לִיחְיִיב
וּבְרְפוּי לִישְׁתַּרִי לְכַתְּחִלָּה, וְכֵן כְּתַב הִרָא"ה ז"ל, אֵלֶּא שְׁהוּא ז"ל סְבוּר דְרַב וּשְׁמוּאֵל
סְבִירָא לְהוּ דֵּיִשׁ בְּנִין וּמְחִיבֵי חֲטָאת אֶפִּילוּ בַּחְזָרָה בְּעֵלְמָא דְלֵא תְקַע וְהִכִּי קָא מְקַשָּׁה
מִינְיָהוּ פִּינּוּ דְהִיכָא דְלֵא תְקַע אִיכָא חִיּוּב חֲטָאת בְּרְפוּי לֹא סְגִיא דְלֵא מִיִּתְסַר לְכַתְּחִלָּה
אֵלֶּא אָמַר רַב אֲשִׁי אֶפִּי תִימָא רַבְּנָן וְכו'.

פִּירוּשׁ לְעוֹלָם מִתְּנִי מִבְּעוֹד יוֹם כְּבָרִיזְתָּא וְלֹא מִיְבַעְיָא דְאַתְיָא כִּר' יוֹסִי דְמַחְמִיר אֱלָא אִפִּי לְרַבְּנָן דְּפִלְגִי אֵר' יוֹסִי וּמְקִילֵי הֵבָא מוֹדוּ מְשׁוּם דְּהֵתֵם לֹא הָוִי אֱלָא גּוֹרֵם כְּיַבּוּי אֲבָל הֵבָא הָוִי כְּיַבּוּי מְמַשׁ וּלְהֵכִי אָסוּר לִיתָן לְתוֹכּוּ מִיָּם אִפִּי מִבְּעוֹד יוֹם לְכֹלֵי עֲלָמָא וְכִמּוּ שְׁפִי רִשׁ"י ז"ל: סְלִיק פֶּרֶק פִּירָה בִּס"ד פֶּרֶק בְּמַה טוֹמְנִין מִתְּנִי לֹא בְּגַפְתָּ וְלֹא בְּזָבֵל וְכו' וְלֹא בְּחוּל.

בֵּין לַחֲזִין בֵּין יְבִישִׁין [קִר] וְאֵע"ג דְּבַחוּל יֵשׁ בּוֹ לַחוּת, מ"מ כְּשֶׁמְשִׁימִין בּוֹ דְּבַר חֵם מִתְּחַמֵּם מְהֵרָה וּמוֹסִיף אַחֵר כֵּן הֵבָלָא: גַּמ' אִיבַעְיָא לְהוּ גַּפְתָּ שֶׁל זֵיתִים תְּנִין. פִּירוּשׁ גַּפְתָּ דְּמִתְּנִי הָוִי שֶׁל זֵיתִים דְּוֹקָא, וְאֵע"ג דְּסִתָּם גַּפְתָּ כּוֹלֵל הַכֹּל אִפִּי דְּשׁוּמְשָׁמִין הֵבָא מְסַפְקָא לִי מְשׁוּם דְּקִתְּנִי בְּמִתְּנִי וְהִזְגִּין דְּהוּא פְּסוּלָתָא שֶׁל יָקֵב דָּאֵם אֵיתָא דְּהֵאִי גַּפְתָּ כּוֹלֵל הַכֹּל לְמָה לִי לְמִתְּנִי וְהִזְגִּין דְּהֵאִי בְּכֹלֵל גַּפְתָּ הוּא אֱלָא ש"מ דְּהֵאִי גַת פֶּרְפֹּט הוּא וְדוֹקָא וְלֹא זֵיתִים מְשׁוּם דִּיּוֹתֵר מְסָקִי הֵבָלָא מְגַפְתָּ שׁוּמְשָׁמִין אוֹ דִּילְמָא שׁוּמְשָׁמִין בְּכֹלֵל זֵיתִים הוּא וְהֵאִי דְּקִתְּנִי בְּמִתְּנִי וְהִזְגִּין מְשׁוּם דְּלֹא מְשַׁתְּמַע מְגַפְתָּ דְּזֵיתִים וְשׁוּמְשָׁמִין דְּהֵנִי מִינֵי שְׁמֹן וְהֵאִי מִין יִין: קוֹפָה שְׁטָמֹן בָּהּ.

פִּי שְׁנָתָן בָּהּ מוֹכִיחַ וְטָמֵן בָּהּ קְדוּרָה אָסוּר לְהַנִּיחַ הַקְּנוּפָה ע"ג גַּפְתָּ שֶׁל זֵיתִים אִף עַל פִּי שְׁהַקְּנוּפָה מְפֹסְקָתָא בֵּינֵיהֶם, וְכֹתֵב הָרֵא"ה ז"ל דְּהֵינּוּ דְּוֹקָא כְּשֶׁהַקְּנוּפָה שְׁטָמֹן בָּהּ מְנוּחַת ע"ג גַּפְתָּ שֶׁל זֵיתִים שְׁנוּגָעַתָּ בָּהּ דְּלֹא שְׁלִיטָתָא בָּהּ אֲוִירָא דְּהַשְׁתָּא כִּיּוֹן שְׁפֹלָה טְמוּנָה וּמְקַצָּתָה בְּדַבְּרֵי הַמוֹסִיף וּמְסִיק הֵבָלָא אָסוּר אֲבָל מַה שְׁנוּהֵגִין עַכְשָׁיו בְּהַטְּמָנָה: שְׁאִין הַקְּדוּרָה נוֹגַעַתָּ בְּגַחְלִים הַקְּטוּמוֹת אֱלָא שְׁהֵיא גְבוּהָה עֲלֵיהֶם נִמְצָא שְׁאִין בְּגוּפָה שׁוּם דְּבַר טְמוּן בְּדַבְּרֵי הָאָסוּר וְהֵיא שְׁהֵינִי הָאֲמוּרָה לְמַעְלָה שְׁמוֹתֶרָתָא לְדַבְּרֵי הַכֹּל בְּגֵרוּף וְקִטּוּם, וְאִי מְשׁוּם שְׁמִינִין בְּבִגְדִים הָרִי הֵן בְּעֲצָמֵן אֵינֵן מוֹסִיפִין הֵבָל וְכוּן דַּעַת הַרְמַב"ן ז"ל לְעוֹלָם אִימָא לָךְ לְעַנְיֵן הַטְּמָנָה דְּשׁוּמְשָׁמִין נְמִי אָסוּר.

כִּלּו' אִם הֵטְמִין גּוּף הַקְּדוּרָה בְּתוֹף שׁוּמְשָׁמִין אָסוּר דְּמוֹסִיפִין הֵבָל אֲבָל לְעַנְיֵן אֲסוּקֵי הֵבָלָא כְּגוֹן הֵאִי שְׁהַפְּסִיק הַקְּנוּפָה בֵּין הַגַּפְתָּ וְהַקְּדוּרָה וְהִנֵּה פַח בְּגַפְתָּ לְהַרְתִּים דְּוֹקָא גַּפְתָּ דְּזֵיתִים אֲבָל לֹא גַּפְתָּ דְּשׁוּמְשָׁמִין: (דָּף מ"ח ע"א) דְּאַנְחַ כּוּזָא דְּמִיָּא.

פִּי צוֹנְנִין אֲפּוּמָא דְּקוֹמָא, י"מ דְּקוֹמָא ע"ג הָאוּר הִי וי"מ דְּקוֹמָא מְלֹא מִים רוֹתְחִין הִנֵּה שְׁהַעֲבִירוּ מֵע"ג הַפִּירָה: מֵאִי שְׁנָא מְמִיחָם ע"ג מִיחָם, דְּשִׁרְיָ בְּסוּף פִּירָקִין דֹּאע"פ שְׁהַתְּחַתּוֹן הוּא חֵם יוֹתֵר מִן הַעֲלִיּוֹן שְׁרִי לְהַנִּיחוּ עַל פִּיו, וּפְרִיק לֹא דְמִי דְּהֵתֵם אוֹקוּמֵי קָא מוֹקִים שְׁהַמִּיחָם הַעֲלִיּוֹן גַּם הוּא מְלֹא מִים חֲמִין כֹּל צְוֹרְכוּ וְאֵינּוּ צְרִיף לְתַתְּחוֹן אֱלָא כְּדִי שְׁיַעֲמִיד לוֹ חֲמִימוֹתוֹ הָרֵאשׁוּנָה שְׁלֹא יְפִיג אֲבָל הֵבָא אוֹלְדֵי קָא מוֹלִיד שְׁהֵרִי יֵשׁ פַּח בְּתַתְּחוֹן לְהַחֵם מִים צוֹנְנִין שְׁבַתּוּף הַכּוּזָא וְהַתְּחַתּוֹן תּוֹלְדוֹת הָאוּר הוּא וְאָסוּר וְאַפְּי' לְהַפְּשִׁיר דְּמִיחָזִי כְּמַבְשָׁל ע"ג פִּירָה: דְּפִרְס דְּסִתּוֹדֵר אֲפּוּמִי דְּכּוּבָא.

פִּי פִּרְס סוּדֵר ע"ג גִּיגִית מְלֹאָה מִים אוֹ יִין וְאַנְחַ נְטִלָא עֲלוּנִי וּמִי שְׁעוּשָׁה כֵּן עֲשׂוּי הוּא שְׁיַשְׁמַט מֵאֲלוֹי בְּאַמְצָעִיתוֹ וְשׁוּרָה בֵּינֵן אוֹ בְּמִים: מֵאִי שְׁנָא מְפִרְוֹנָקָא. שְׁהוּא בְּגַד הַעֲשׂוּי לְפָרוֹס עַל הַגִּיגִית שְׁפּוֹרְסִין אוֹתוֹ שֶׁם בְּשַׁבָּת וְלֹא חֲזִישִׁי דְּלָמָּא מִיְשַׁתְּמִיט וְאַתִּי לִידֵי סְחִיטָה: הֵתֵם לֹא קָפִיד עֲלִי'.

שְׁהָרֵי עֲשׂוּי הוּא לְכָה וְאָפִי מִיִּשְׁתַּמֵּיט לֹא אֶתִי לִידֵי סְחִיטָה אֲבָל הֵכָא שְׁהוּא סוּדָר שֶׁל רֹאשׁ וְאִינוּ מְנוּחָד לְכָה קִפְיָד עֲלֵי וְאֶתִי לִידֵי סְחִיטָה: מוֹכִין שְׁטָמָן בְּהָ מָהוּ לְטַלְטְלוֹ, פִּי בְּמוֹכִין יִבְשִׁין דְּשָׂרֵי לְהִטְמִין מִי גִימָא דְאַפְתֵי בְּאַיִסוּרֵיהוּ קִינְיָמִי אוּ דִילְמָ' פִּינּוֹ דְטָמָן בְּהָ יִיחַדּוּ לְהִטְמִנָּה וְאִיכָּ תוֹרַת פְּלִי עֲלִיהוֹ וּמִוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבַּת זוּ.

וְאָמַר לִי וְכִי מְפָנִי שְׂאִין לוֹ קִנְפָה וְכוּ' עוֹמֵד וּמְפָקִיר קִנְפָה שֶׁל מוֹכִין פְּלוֹמֵר עֲדִינּוֹ חֲשׂוּבִין הֵן וְלִמְלַאכְתּוֹן הֵן עוֹמְדִין וְלֹא לְהִטְמִנָּה וְהֵן מְוֹקְצִין וְאַסוּר לְטַלְטְלוֹ וְאָפִי לְאוֹתָהּ שַׁבַּת וְאֵע"ג דְּלִקְמָן מִשְׁמַע דְּגִיזֵי צָמֵר בְּהִטְמִנָּה בְּלִבְד הֵן מוֹתֵרִין אֲלֵא פְשָׁהוּן שֶׁל הַפְּתָק, אֲפָשָׁר שְׁהַמוֹכִין חֲשׂוּבִין יוֹתֵר מִן הַגִּיזִין: ה"ק אִם לֹא טָמָן בְּהָ אִין מְטַלְטְלִין.

הָא אִם טָמָן מְטַלְטְלִין, וְגִיזֵי צָמֵר דְּקִתְנֵי מִיִּירֵי בְּלֵאוּ הַפְּתָק דְּאִי בְּשֶׁל הַפְּתָק לֹא שָׂרוּ בְּהִטְמִנָּה כְּדִלְקָמָן. אִי נָמִי לְצַדְדִין קִתְנֵי גִיזֵי צָמֵר וְכוּ' אֵע"פ שְׁטָמָן בְּהָ אִין מְטַלְטְלִין אֲבָל מוֹכִין אִם טָמָן בְּהָ מְטַלְטְלִין אוֹתוֹן: מִתִּירִין בֵּית הַצְּנוּאָר בְּשַׁבַּת.

פִּי מִתִּירִין קָשָׁר שֶׁלֹּו דְּלֵאוּ קָשָׁר שֶׁל קִינְיָמָא הוּא אֲבָל אִם אִין בּוֹ קָשָׁר אֲסוּר לְפִנְתַּחוֹ דְּהִשְׁתָּא קָא עֲבִיד לִי מְנָא שְׁהָרֵי פֶל הַבְּגָד נֶאֱרַג וּמְחַבֵּר וְכֵן פִּרְשׁוּ"י ז"ל, וְהָרֵא"ה ז"ל פִּי דְרַכְּוֹן הִי לְתַת בְּבֵית הַצְּנוּאָר חוּט אֶחָד מְכָאן וְחוּט אֶחָד מְכָאן וְקוֹשְׁרִין אוֹתוֹ אַחַר לְבִישָׁה פְּדִרְךָ שְׁעוֹשִׁין הַיּוֹם וּמִתִּירִין אוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַפְּשִׁט וְלֹא חֲשִׁיב קָשָׁר שֶׁל קִינְיָמָא לְעַנְוֵן הַיִּתֵּר שְׁמִתִּירִין אוֹתוֹ בְּשַׁבַּת מִשּׁוּם דְּדִרְכּוֹ בְּכָה וּמִתְחַלָּה ג"כ עַל דַּעַת כֵּן קָשְׁרוּהוּ וְדִרְכּוֹ ג"כ בְּשַׁעַת פְּיָבוּס לְקוֹשְׁרוֹ וְקָאֵר דְּהַפּוֹתַח אוֹתוֹ דְּרָךְ גִּיתוּק שְׁמַנְתָּק אוֹתוֹ חוּט וְלֹא מִתִּיר חֲשִׁיב חֲטָאָת עַכ"ל, וְקָשְׁיָא לִי קִצָּת הָא דְּפִרְיָק רְבָא זֶה חִיבּוּר וְזֶה אִינוּ חִיבּוּר אֲלֵמָא שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה נָמִי הָוִי חִיבּוּר פִּי מְדִקְתְּנִי דְּהָוִי חִיבּוּר עַד שְׁיִתְחַיֵּל לְהִתִּיר ש"מ דְּהָוִי חִיבּוּר אִפִּי שְׁלֵא בְּשַׁעַת פְּיָבוּס: [ע"ב] תָּנּוּ שֶׁלֹּו שֶׁל כּוֹבְסִין וְכוּ'.

פִּי בְּרִייתָא הִיא וְאֵלוּ בְּמִתְנֵי דְּפִרְהָ תָּנּוּ חִיבּוּר לְטוֹמְאָה וְאִינוּ חִיבּוּר לְהַזָּאָה פְּלוֹמֵר וְצָרִיף לְהַזָּוֹת עַל שְׁנֵיהֶם וּמֵאִי דְּלֹא פְּרִישׁ בְּבְרִייתָא סְמְכִי אִמְתְּנִי דְּדוֹקָא לְטוֹמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה וּמִשּׁוּם דְּסְמְכִי אִמְתְּנִי דְּהִתָּם נָקֹט לָהּ תָּנּוּ כְּאֵלוּ הָוִיָא מִתְנֵי, וְדַכּוֹתָהּ בְּרִישׁ בְּבָא בְּתֵרָא דְּאָמְרִי דְּתָנּוּ מְחִיצַת הַפָּרֶם שְׁנַפְרָצָה וְכוּ' חִיבּוּר לְטוֹמְאָה בְּשַׁעַת, מְלֵאכָה פִּי בְּשַׁעַת שְׁחוֹתָהּ עֲצִים שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה לֹא הָוִי חִבּוּר אִפִּי לְטוֹמְאָה: וְאִין מִיִּטְמָאִין בְּאוּרִי.

פְּלוֹמֵר אִם נִגְעָה טוֹמְאָה בְּאוּרִין וְלֹא בְּדוֹפְנֵיהוֹן וְשׂוֹלֵיהוֹן הֵן טְמֵאִין וְלֹא הַפִּירָה וְכֵן אִם נִגְעָה הַטוֹמְאָה בְּאוּרִי הַפִּירָה הִיא טְמֵאָה וְלֹא הֵם, וּמִיָּהוּ בְּמַגְעָה טְמֵאִין לְעוֹלָם וְהָוִי חִיבּוּר כְּשֶׁלֹּו שֶׁל כּוֹבְסִין וְלֹא מְפָרְשִׁי בֵּין שַׁעַת מְלֵאכָה לְשִׁאִינָה שַׁעַת מְלֵאכָה: דְּלֹא לִיְתִי לְמִשְׁרַף עֲלֵיהוּ תְרוּמָה וְקִדְשִׁים פִּי שְׂאֵם נִגְעָה תְרוּמָה אוּ קִדְשִׁים בְּאוֹתוֹן כְּלִים שְׁלֵא נִגְעָה שְׁלֵא יָבֹאוּ לְשִׁרְוֵי תְרוּמָה וְהַקְדָּשִׁים עַל דִּיהֶם שְׁהָרֵי אוֹתוֹן כְּלִים אִינּוּ טְמֵאִין מִן הַתּוֹרָה שְׁהָרֵי אִינּוּ חִיבּוּר מִן הַתּוֹרָה.

וְא"ת וּבְשֶׁלֹּו שֶׁל כּוֹבְסִין מֵאִי הַפִּירָא אִיכָּא, תְּנִירָן הָרֵא"ה ז"ל דְּהֵכָא אֲפָשָׁר בְּהָאִי הַפִּירָא וְלַעֲיִל לֹא שְׁיִיכָא הַפִּירָא אַחֲרֵיתִי: [דף מ"ט ע"א] וְגִזְרוּ עַל הַטוֹמְאָה שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה וְעַל הַזָּאָה וְכוּ' פְּלוֹמֵר וְאִזְוִל בְּתַרְנוּנֵיהוּ לְחוּמְרָא פִּי הִיכִי דְּלֹא תִּפּוּק מִיִּנְיָהוּ חוּרְבָא: אֲבַעֲיָא לְהוּ לַחֲיִן מִחֲמַת עֲצָמָן תָּנּוּ.

כגון שטמן בהן בעת שתלשן שהן לחין מחמת עצמן דבכי הא מחממי טפי אבל לחין מחמת דבר אחר כגון שיבשו ונפל עליהן משקין אין מוסיפין כל כף חמימות ומותר או דילמא לא שנא.

וכתב הרא"ה ז"ל דמסתברא דהכי קי"ל דלחין מחמת עצמן תנו חדא דלקולא נקיטינו ותו דמתני' נמי דייק הכי דקתני סתמא טומנין בכסות ובפירות וכו' ולא מפליג ומסתמא בלחין מחמת עצמן מייירי ומשום דלא נשכיח פסות דעבידא מחוטא דביני אטמי לא תנא לי' דאי בלחין מחמת דבר אחר פינן דשכיחי הנה להו לפרושי: מאי היא אמר אבני שלא יפית וכו' פי' למאי אמר אבני וכו': ומאי שנא כנפי יונה דאמר לי', פי' הרא"ה ז"ל דהאי לישנא לא דאיך דאיהו פי' אמר לי' כנפי יונה לאחר שראה שחזרו בידו כנפי יונה הוא שאמר פן אלא ה"ק מאי שנא דחזרו כנפי יונה: מה יונה זו כנפי' מגינות עלי' פי' רש"י ז"ל דהבא עלי' היא נלקחת ומפה בראשי גפלי' מה שאין פן בשאר עופות, אבל במדרש רבה פירש בו ענין אחר יותר נכון, ומוכא בתוספות: מתני' טומנין בשלחין וכו' כיצד הוא עושה נוטל את הפיסוי פי' ומייירי שמגולה מקצת הפיסוי ונאפי' אינה מגולה כלל מטה על צדה קצת ונופלין מן העליונים עד שיתגלה קצת הפיסוי דלא תשיב הפיסוי בסיס שהרי אינו שם לצורך עצמו אלא לצורך הקדירה ולתשמישה: ר' אלעזר בן עזרי' אומר קנפה מטה על צדה פלומר קדירה שטמנה בתוך קנפה של גיזי צמר כשפא ליטול התבשיל הרי שאינו יכול להגביה הקדירה וליטלה משם לגמרי דחוששין שמא יפלו הגזין שמפאן ומפאן ותתקלקל הגומא ויבוא להחזירה ולעשות גומא לכתחלה בגיזי צמר ואסור לו לטלטלן דטלטול מן הצד שמי' טלטול אלא ישאיר הקדירה בקנפה וכשרוצה לערות מטה הקנפה על צדה ונמצאה הקדירה מטית מאילי' ונוטל התבשיל בזומא ליסטרוו ונחמים אומרים נוטל ומחזיר ואמרי' בגמרא דהיינו דוקא בשלא נתקלקלה הגומא דאינהו סברי דלא חיישי' שמא תתקלקל הגומא ויבוא להחזיר ולעשות גומא אלא אם נתקלקל ניח הקדירה על אותן הגזין שנפלו לגומא ולא יזיזם ממקומן, ות"ק דאייירי בנטילת פיסוי ולא איירי בקדירה עצמה אם יטלנה או יניחנה סמיך אפלוגתא דר' אלעזר ונחמים: [ע"ב] ואמר הביאו שלחין ונשב וכו' פי' והנה אמר קאמרינו דרגיל למימר הכי: לא פולה בבעל הבית קא מייירי, כלו' טפי ניחא לי' לאפלוגי הכי בב"ה: פנגד מלאכה ומלאכות שבתורה.

פי' מנינא הוא דגמר ממלאכה ומלאכות שבתורה אבל ממשפן גמר הי מלאכות הוו אבות והי תולדות אבל ר' חנינא בן חמא גמר מנינא ומלאכות ממשפן: והאי כמאן דאמר דשלימא לי' אבידתא.

פלומר ולשעבר מייירי ועל מלאכה אחת מיוחדת קאמר: דף נ' ע"א רבינא אמר בשל הפתק. והתם הוא דבעי' יחדן להטמנה אבל בהטמנה גרידא בלא יחוד אסור לטלטלן הא אינו של הפתק אפי' לא יחדן להטמנה אלא שטמן בהן מותר והא דרבא בעלמא איתמר ולא אמתני': אתמר רב אמר קושר ושמואל אמר חושב ורב אסי אמר ישב אע"פ שלא קושר ואע"פ שלא חושב.

כתב הרא"ה ז"ל דחרייות לא דמו פלל לגיזי צמר דלעיל דגיזי צמר חזו לעיבידתא דלעיל טפי מחרייות לשיבה אלא דגיזי צמר חשיבי וחריות לא חשיבי להכי איכא דמחמיר בהני

טפי ואיפא דמיקל בהו טפי ע"כ: וכרכן במשיחה, פ' פדי שלא יהא נשמט ממנו בשבת: כמאן פ' רשב"ג, פ' דלא בעי מעשה והכא נמי פ' שייחוד לה קרן וזית אין פ' מעשה שיוכיח שעומד שם לעשות צרכיו: מידי דבר מיעבדא בה מעשה.

פ' דמידי דחזי למעשה כל היכא דלא עביד מעשה חיישי דילמא לא מקנימא מחשבתו מדלא עביד מעשה אבל היכא דלא חזיא למעשה במחשבה סגי לשכבר עשה בה מה שאפשר והיגו טעמא דלעיל דבית האבל ובית המשטה דטרידי ולא ניחא להו למיעבד מעשה דסגי במחשבה: בפל חפין את הפלים חוץ מפלי פספ בגרתקון הא נתר וחול מותר.

פ' גרתיקון כמין עפר הוא וגוררין אותו לפי שהפספ רב והוי ממחוק אבל שאר פלי מתכות אפי' בגרתקון שרי אבל פלי פספ בנתר וחול מותר שהרי אינו גורר אותו ומותר לטלטל דלא גרע ממילא קנפתו עפר שיכול לטלטלו לעשות בו צרכיו וכו' הלכתא: [ע"ב] כמאי אוקימתא.

פ' כמאי אוקימתא הא דתני בנתר וחול מותר כו' יהודה אימא סיפא ולא יחוף בהו שערו אבל פניו ידיו ורגליו מותר: אמר רב יהודה עפר לבינתא שרי. פ' שרי לחוף פלים או בשערו ושערו: מהו לפצוע זיתים בשבת.

פ' ה'רא"ה ז"ל לחוף בהו ידיו אם יש בו משום השרת שער וכן פ' רב האי גאון ז"ל והוא הנכון, ורש"י ז"ל לא פ' פ' פ' ואיגו נכון: אמר לי וכי בחול מי התירו. דקסבר משום הפסד אוכלין אסור לחוף בהו ידיו בחול מכ"ש בשבת: אמר רב הונא האי סליקוסתא (וכו') דצה שלפה, והדר דצה שרי.

פ' אם מבעוד יום דצה דהיגו תקעה לתוף העפר ושלפה והדר דצה הפל מבעוד יום שרי ליטלה בשבת ולהריח בה ולהחזירה שהרי הנרחב מקום מושבה והחולק מבעוד יום ואינו מזיז עפר הא לא עביד הכי אסור: בי גורדינתא דקני שפיר דמי.

פ' רש"י ז"ל קנים הדוקרנין שיוצאין הרבה בגזנו אחד ותכופין זה בזה שפיר דמי לגעוץ בתוכן ספין לשוןמרה אע"פ שלא תקעה שם מבעוד יום דהא אינו מזיז בה שום איסור ובנין נמי לא הני: ה"ג רבינו האי גאון ז"ל אם היו מקצתן מגולין ופ' ז"ל אם היו מקצת האמהות מגולין אינו חושש, ולא גריס אם היו מקצת עליו מגולין דאם האמהות טמונין והעליו מגולין ודאי זריעה מעליא הוי וחושש, ורש"י ז"ל גריס אם היו מקצת עליו מגולין ופ' ז"ל דמשום שבת נקט מגולין שהוא צריך שיהיו מגולין שיכול לאוחזו בידיו שאם אין עליו מגולין אין לו במה לאוחזו אלא א"כ מזיז עפר בידים דאלו משום פלאים ושביעית ומעשר אפי' אינו מגולין כלל אינו חושש דהא מייירי בשלא השרישו והי' פוננתו מתחלה לשם הטמנה פדרה המטמינין שנותנין אותו בקרקע להשתמר בלחותו והילכך אפי' אינו מגולין כלל אין בה משום פלאים, בכרם דהא אין זו שתילה ולא משום מעשר שיהא צריך לעשר על הנוסף בה דהא אין מתוספת כלל שם וניטלין בשבת דלא מיקרי עוקר וכינון דמקצת עליו מגולין לא חיישינו אם העפר מזיז עליו מאליו והוא הדין בסילקוסתא וספינא דלא בעינו דצה שני פעמים דבחד זימנא סגי וכו' הלכה וכו' פסק רבי' והנתן הפהו ז"ל: [דף נא ע"א] מתני' לא פסהו מבעוד יום וכו' פ' לא הטמין את החמין

מבעוד יום אסור להטמינו משתחשף וכטעמא דאמרי' בפ"ק מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף הבל משחשקה גזירה שמא ירתים פלומר שאם ימצא קדרתו צוננת בשליש הלילה ונתתיחנה אבל בבין השמשות דשרי' להטמין אע"ג דספק לילה הוא קדנתו וטומנין את החמין התם ליפא למיגזר שמא ירתים דסתם קדרות בין השמשות רותחות הן מחמת שהרתיתם סמוך לחשקה ובשעה פורתא אינו מצטננות: פסוהו מבעוד יום ונתגלה בלילה.

כשנטל קדרתו מן הטמנה מותר להטמינו ולא גזרי' בהא שמא ירתים לפי שפיון שהרתיתו מבעוד יום ובשעה שפסוהו הי' רותח הרבה עדיין מחזיק בחמימותו כל היום כיון שלא הי' מגולה אלא פורתא כשלקח ממנו קצת לצורך הלילה ועוד שלא הניח הקדרה ע"ג קרקע שיצטנו.

ובברייתא תני שאם פסוהו מבעוד יום ולא פסוהו פראוי יוסיף עליו כפי שירצה משתחשף דהא נמי ליפא למיגזר שמא ירתים דהא פסוהו רותח: גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל מותר להטמין את הצונן.

פ' מותר להטמין בדבר שאינו מוסיף הבל אפי' בשבת כגון שלג וכפור תחת פר או פסת של לבדין שאינו מחמם והוא עושה כן שלא ימסו בהבל הבית כן נראה מדברי רש"י ז"ל וי"מ אפי' שאר דברים שלא יצטננו או להפיג צנתו: ואייתי לי מיא דאחיים לי קפילא ארמאי.

פ' רש"י ז"ל דבחול קא מיירי וקמ"ל דאין בהם משום בישולי כותים ע"כ. פ' לפי דאלו בשבת אפי' אין בהם משום בישולי כותים אסור כיון שחממן לצורך רב נחמן דומיא דכותי שהדליק את הנר וזה פשוט: אין בו משום בישולי כותים פ' אע"פ שהוא חשוב יותר מבושל משאינו מבושל: אע"פ שאמרו אין טומנין בדבר שאין מוסיף הבל.

פ' משחשקה, אם בא להוסיף מוסיף, פלומר היכא שהטמין מבעוד יום ובא להוסיף עוד פיסוי שאינו מוסיף הבל משחשקה מוסיף דאע"פ שלא פסוהו פראוי מבעוד יום מותר לכסותו משתחשף: כיצד הוא עושה רשב"ג אומר נוטל את הסדינין וכו' פלומר אע"פ שנוטל פיסוי הראשון לגמרי ומניח אחר שנגראה תחלת הטמנה מותר וכ"ש שמותר להוסיף הרבה תדע לה שהרי אפי' להחזיר לתוך הקנפה מותר אי לאו משום חששא דנתקלקל הגומא כן פ' הרא"ה ז"ל: [ע"ב] מניחין מיחם ע"ג מיחם.

פ' נאפי' עונן ע"ג האור דאוקומי מוקים ולא מחמם כיון דמיחם הראשון כבר הוא חם. ומיחם ע"ג קדירה וקדירה ע"ג מיחם פ' ואע"פ שהמיחם של גחונשת יותר מחזיק חמימותו מקדירה של חרס.

וטח את פיהם אפי' בשבת, ובבצק שנילוש מבעוד יום: ואין מרסקין לא את השלג וכו'. פ' רש"י ז"ל אין משפרין לחתיכות קטנות משום דדמיא למלאכה שהוא בורא את המים אבל לתוך הכוס של יין בימות החמה כדי לצננו או לתוך הקדרה אע"פ שמתחממן מאליהן ונמוחין מותר דמאחר שיש בהם מים אינו נראה כבורא את המים ע"כ, וכתב הרא"ה ז"ל דאף לרסק בידו מותר והכי איתא בתוספתא, ואילו למקצה ונולד לא חיישינן בהא כדין משקין שזבו דהא לתוך הקערה מותר תדע לה דאיהו גופי' משקה הוא וכ"ש

שְׁנֵי קְרוֹיִשׁ שְׁנֵי תַּדְּ וְעוֹד שְׁהָרִי מִשְׁקָה הַבָּא לְאַנְכָל הוּא וְאַף סְחִיטַת עֲנָבִים שְׁעוֹמְדִין לְמִשְׁקָה מִתְּרַם זֶה כְּשֶׁהוּא מִשְׁקָה הַבָּא לְאַנְכָל וְאַצְ"ל בְּזֶה שֶׁהוּא מִתְּרַם עַכ"ל: סְלִיךְ פֶּרֶק בְּמָה טוֹמְנִין פֶּרֶק בְּמָה בְּהֶמְהָ יוֹצֵאָה יוֹצֵא הַגָּמֶל בְּאַפְסָר בְּלַעַז קַבִּישְׁטֵרִי.

וְנִאֲקָה בְּחֻטְם מְפָרֵשׁ בַּגְּמִ' זְמָמָא דְּפִרְזָלָא זְמָם שֶׁל בְּרִזָּל לְפִי שֶׁהִיא בּוֹרַחַת וְהִיא קוֹשָׁה לְהַשְׁתַּמֵּר וּבְלַעַז מוֹר"ל שְׁנוֹקְבִין אֶת חוֹטְמוֹ וּמְכַנִּיסִין אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ. וְהוּא כְּמִין טַבְעַת, וְלוֹבְדָקִים בְּפִרוֹמְבִּיא מְפָרֵשׁ בְּגִמְר' פֶּגִי דְּפִרְזָלָא בְּלַעַז קִיבְצָא"א פֶּרִין בְּלַעַז כְּמוֹ שְׁלֵנוּ, וְכֵן פִּי רַבִּי יְהוֹנָתָן ז"ל: גַּמ' מֵאֵי נִאֲקָה בְּחֻטְם.

פִּי' לָאוּ לְמִימְרָא שֶׁהוּא שׂוֹאֵל מֵאֵי נִאֲקָה דְּפִשְׁיטָא לִי נִאֲקָה מַה הִיא אֲלָא הִכִּי קָא מִיבְעִיא לִי אֵיזָה נִאֲקָה יוֹצֵאת בְּחֻטְם דְּהֶרְבָּה נִאֲקוֹת יֵשׁ בְּעוֹלָם וְאָמַר לִי רַבָּא נִאֲקָתָא חִיּוֹרְתָא שְׁעֵסְקִי רַעִים בְּזְמָמָא דְּפִרְזָלָא כּוּן, פִּי מוֹרִי נַר"ו: אוֹ דִּילְמָא כָּל נְטִירוֹתָא יִתִּירְתָא לָא אֲמַרִּין מִשׁוּי הוּא פִּי וְהוּא הִדִּין דְּמִיבְעִי לִיהָ סוּס וּפְרָד דְּבָנֵי שִׁיר וְחִמּוֹר בְּפִרוֹמְבִּיא אִם יוֹצֵאִין בְּאַפְסָר כִּיּוֹן דְּלָא הִנֵּי לְהוּ נְטִירוֹתָא מְעַלְיָתָא אֲלָא דְּמִינְטֵרִי בִּיהָ מַה שְׁאִין כּוּן בְּנִאֲקָה בְּאַפְסָר דְּלָא מִינְטֵרָא בָּהּ כָּלִל: מֵאֵי לָאוּ לְמַעוֹטֵי גָּמֶל בְּחֻטְם.

קוֹשְׂיָא לִי אֵי מִשׁוּם דְּקִתְנֵי בְּהִנֵּי אַרְבְּעָה בְּהֵמוֹת שֶׁהַגָּמֶל יוֹצֵא בְּאַפְסָר וּמִשְׁמַע דְּנוֹקָא בְּאַפְסָר וְלָא בְּחֻטְם לִידוֹק מִמִּתְנֵי נְמִי דְּקִתְנֵי יוֹצֵא הַגָּמֶל בְּאַפְסָר וַיֵּשׁ לִי לוֹמַר דַּר' יִשְׁמַעְאֵל לְאוֹסוֹפִי אֲמַתְנֵי קָא אֲתִי וְלוֹמַר בְּמָה עוֹד הֵן יוֹצֵאִין שְׁהָרִי סוּס וּפְרָד יוֹצֵאִין בְּשִׁיר וְחִמּוֹר בְּפִרוֹמְבִּיא וְאַפְ"ה קָאמַר ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּיוֹצֵאִין נְמִי בְּאַפְסָר וְאִם אֵימָא דְּגָמֶל יוֹצֵא בְּחֻטְם לִימָא לִיהָ נְמִי כִּי הִכִּי דָּאמַר הִנֵּי אֲלָמָא מִתְנֵי לָא נְשִׁינִית בְּדוֹקָא אֲלִיבָא דַּר' יִשְׁמַעְאֵל שְׁהָרִי מוֹסִיף הוּא וְאָמַר דְּסוּס וְחִמּוֹר יוֹצֵאִין נְמִי בְּאַפְסָר וְכִיּוֹן דְּמִתְנִיתוּן לָאוּ דְּנוֹקָא הוּא הִדִּין דְּגָמֶל יוֹצֵא בְּחֻטְם, וּפְרִיק לָא לְמַעוֹטֵי נִאֲקָה בְּאַפְסָר כְּלוֹמַר הוּא הִדִּין דְּמַצִּי לְמִתְנֵי נְמִי דְּגָמֶל יוֹצֵא בְּחֻטְם אֲלָא הוּא נְחִית לְמִנְיָנָא מַה הֵן הַבְּהֵמוֹת הַיּוֹצֵאוֹת בְּאַפְסָר וְלָא אֲשַׁכַּח אֲלָא הִנֵּי אַרְבְּעָה וְכִיּוֹן דְּלָא חָשִׁיב בְּהִנֵּי אַרְבְּעָה נִאֲקָה ש"מ דְּנִאֲקָה בְּאַפְסָר לָא וְכוּלָּהּ צְרִיכוֹתָא וְדִיּוֹקָא מַד' בְּהֵמוֹת הוּא דְּנִידוֹק וְלָא מְדַקְתְּנֵי בְּאַפְסָר כַּנ"ל: [דַּר' נ"ב ע"א] אָמַר לִי אֲבִי אַדְרָבָה תְּסַתִּימִים דְּשְׂמוּאֵל וְכוּ' אָמַר שְׂמוּאֵל מְחַלִּיפִין לְפָנֵי רַבִּי וְכוּ' מֵאֵי לָאוּ לְמַעוֹטֵי גָּמֶל בְּחֻטְם.

וְכִיּוֹן דְּקַס"ד לְמַעוֹטֵי גָּמֶל בְּחֻטְם מִשְׁמַע דְּסַבִּירָא לִיהָ דְּנְטִירוֹתָא יִתִּירְתָא הִנֵּי מִשׁוּי וְאַסוֹר דְּאֲלָמָא אֵיזָה נְמִי גַבִּי פֶּרָה דְּאֲפִילוּ לְשִׁמּוֹר אָסוֹר דְּנְטִירוֹתָא יִתִּירְתָא הוּא דְּפֶרָה מִינְטֵרָא בְּלָא רְצוּעָה דְּמוֹלִיכָה לְפָנֵי וְהִיא הוֹלֶכֶת דָּאִי סַבִּירָא לָהּ דְּלִשְׁמוֹר מִתְּרַם קוֹשְׂיָא דְּשְׂמוּאֵל אֲדִשְׂמוּאֵל, וְאִם תֵּאמַר וְאֲפִתִּי קוֹשְׂיָא דְּשְׂמוּאֵל אֲדִשְׂמוּאֵל דְּלַעִיל פְּסַק הִלְכָה כַּחֲנִנִי דְּנְטִירוֹתָא יִתִּירְתָא שְׁרִי, וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּהִינּוּ דְּנוֹקָא בְּחֻטְמוֹ בְּסוּגַר דְּאוֹרְחִי בְּחוּל בְּהַכִּין מַה שְׁאִין כּוּן בְּפֶרָה בְּרְצוּעָה שְׁבִין קַרְנֵי דְּדָמִי לְגָמֶל בְּחֻטְם: דָּאִי ס"ד דְּרַב דִּימִי נְמִשְׁכִּין.

פִּירוּשׁ דְּנוֹקָא נְמִשְׁכִּין וְכָל חֲדוּשֵׁי לְאַשְׁמוּעִי דְּמִשְׁתַּמְרוֹת בְּאַפְסָר וְלָא הִנֵּי מִשׁוּי: אָמַר לְפָנֵי וְלָא קַבְלָה מִינִי. פִּי' לָא קַבְלָה רַבִּי מַר' יִשְׁמַעְאֵל שְׁיָהָא יוֹצֵא פְּרָד בְּאַפְסָר קָא מִשְׁמַע לֹן דְּרַב דִּימִי דְּקַבְלָה שְׁהָרִי פְּרָדוֹת דַּר' יוֹצֵאִין בְּאַפְסָרֵיהֶן: קַמ"ל דְּרַב שְׂמוּאֵל בַּר יְהוּדָה.

דאָפילו פֿרופּין וְלֹא הָיָה מְשׁוּי וְכֵן הִילַכְתָּא: [ע"ב] בְּשֵׁרִיתָן פִּי שְׁנַפְשֵׁט וְנִתְרַחַב הַנֶּקֶב סָבִיב סָבִיב. וְהִיא בְּחֶבֶל הַקְּשׁוּר בְּטַבְעַת שְׁלֵא יֵהָא קְשׁוּר בְּדוּחַק אֲלֵא בְּרִינַח פְּדֵי שְׁלֵא יַחוּץ בְּטַבְעַת: פִּי קָאָמַר לִי נָמִי בְּשֵׁיפֵא פִּי שְׁאִינָה חֲלוּדָה בְּלַעַז לִימַד"א פְּדַמְתְּרַגְמִי וְשִׁפִּית יִתִּי בְּשׁוֹפִינָא שְׁקוּרִין לִימָא: וּבְשֵׁיפֵא דָא וְדָא אַחַת הִיא.

פִּי קַס"ד הַשְׁתָּא דְבַמְחַט שְׁתוּפְרִין בְּהַּ הַבְּגָדִים מִיִּירִי וְקַס"ד נָמִי דַּה"ק כָּל שְׁהִיא חֲלֻקָה וְאִינָה חֲלוּדָה בֵּין אִינָה נְקוּבָה בֵּין שְׁהִיא נְקוּבָה אִין חֲלֻקָה לְגַבֵּי טוּמְאָה: בְּגַלְמֵי דַּעַפ"י שְׁהִיא חֲלֻקָה פִּינּוֹן שְׁעוּמָדַת לִינְקָב אִינָה מְקַבְּלַת טוּמְאָה אַבְּל בְּמַחַט שְׁנַגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ פְּגוֹן אִישִׁיפִינְגַל"א דָּא וְדָא אַחַת הִיא לְטוּמְאָה פִּינּוֹן שְׁאִינָה עוּמָדַת לִינְקָב וּלְגַבֵּי שְׁבַת הוּא דִּישׁ חֲלֻקָה פְּדַמוּכַח פֶּרֶק בְּמָה אֲשֶׁה.

וְהִילְכֵךְ בְּמַחַט שְׁתוּפְרִין בְּהַּ וְהִיא נְקוּבָה מְקַבְּלַת טוּמְאָה וְלַעֲנִין הוּצָאוֹת שְׁבַת חֲזִיבַת חֲטָאֵת וְיֵשׁ מַחַט שְׁאִינָה נְקוּבָה וְנַגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ פִּינּוֹן שְׁאִינָה עוּמָדַת לִינְקָב פְּגוֹן אִישִׁיפִינְגַל"א שְׁמַקְבְּלַת טוּמְאָה וְלַעֲנִין הוּצָאוֹת שְׁבַת הָיָה תְּכַשִּׁיט וְאִינָה חֲזִיבַת חֲטָאֵת וְהִינּוֹ דְלַעֲנִין טוּמְאָה דָּא וְדָא אַחַת וּלְגַבֵּי שְׁבַת יֵשׁ חֲלֻקָה אַבְּל לֹא מִיִּירִי בְּשִׁפֵּי מַחְטִין שְׁהוּן בְּמָה שְׁתוּפְרִין דָּאִם כֵּן אִין חֲלֻקָה לְהוּצָאֵת שְׁבַת בֵּין נְקוּבָה לְשְׁאִינָה נְקוּבָה דְהִיא מְשׁוּי לָהּ כְּלֵי לְנִטְיִלַת קוּץ וְעוֹד דְלַעֲנִין טוּמְאָה נָמִי יֵשׁ חֲלֻקָה פְּדַמוּכַח בְּשִׁמְעִין כַּנ"ל: מַתְנִי חֲמוּר יוּצָא בְּמַרְדְּעַת.

פִּי שְׁמַנִּיחִין אוֹתוֹ עָלָיו כָּל הַיּוֹם לְחַמְמוֹ דְאַמְרִי חֲמָרָא אֲפִילוּ בְּתַקּוּפַת תַּמּוּז קָרִיר לִי: בְּזַמַּן שְׁהִיא קְשׁוּרָה בּוֹ. וְאַמְרִינּוֹ בְּגַמְרָא וְהוּא שְׁקְשׁוּר לוֹ מְעַרְבֵי שְׁבַת, וּפִי הֲרָא"ה ו"ל דְּלֹא מְשׁוּם אִיסוּר קְשִׁירָה דְשְׁבַת נִגְעוּ בְּהַּ דְהִיא לְקַמְן אִיִּירִי בְּהַּ בְּבַעֲיָא דַּר' אִסִּי בַּר נַתָּן מַרְבֵּי חֲזִיָא בַּר רַב אֲשִׁי אֲלֵא מְשׁוּם דְהַשְׁתָּא הוּא דְחָשִׁיב לִי כְּמַלְבוּשׁ טָפִי לַעֲנִין לְהַתִּירוֹ לוֹ לְאוֹתָהּ שְׁבַת ע"כ, וְרַבִּי יְהוֹנָתָן ו"ל פִּי שְׁאִם לֹא קְשׁוּרָה לוֹ מְבַעוֹד יוֹם אִיסוּר לְקוּשְׁרָה לוֹ בְּשְׁבַת שְׁאִי אֲפִשֶׁר לְקוּשְׁרָה לוֹ אֲלֵא אִם כֵּן יִסְמְוּ בְּצַדִּי הַבְּהֵמָה * וְנִמְצָא מְשִׁתְּמֵשׁ בְּבַעֲלֵי חַיִּים.

וּבַעֲיָא דַּרְבִּי בַּר נַתָּן דְּמַהוּ לִיתָן בְּמַרְדְּעַת כְּפָר פִּי רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ו"ל דְּלֹא שְׁיִקְשְׁרָנָה לָהּ אֲלֵא יִשְׁלִיכְנָה עַל גַּבֵּי שְׁאִם יִקְשְׁרָנָה נִמְצָא מְשִׁתְּמֵשׁ בְּצַדִּי הַבְּהֵמָה וּבְחֲצַר קָא מִיִּירִי וְלֹא לְהוּצִיאָה לְרִשׁוֹת הַרְבִּים ע"כ: ** (הַגְּהָ"ה א"ה כֵּן הוּא בְּהַדְּנָה בִּירוּשָׁלַיִם וְהוּבָא גַם כֵּן בְּהַרָא"ש ע"ש:**) זְכָרִים יוּצָאֵי לְבוּבִין.

כְּוֹלָה מַתְנִי מְפָרֵשׁ בְּגַמְרִי: [דַּרְבִּי נ"ג ע"א] גַּמ' וְלֹא בְּאַנְפָּה אַעַפ"י שְׁקְשׁוּרָה לוֹ מְעַכְבֵּי שְׁבַת. פִּי אֲנָפָה בְּלַעַז בַּשְּׁט"ן מְשׁוּם דְּסַתְמָא לְרַכִּיבָה עֶבֶיד אוֹ לְהוּלִיף עָלָיו סְחוּרָה הָעוֹלָם וְאֵע"פ שְׁמוּעִיל לְבַהֲמָה לְחַמְמָה אִיסוּר מְשׁוּם דְּאַתִּי לְמַטְעִי: וּבְלִבְד שְׁלֵא יִקְשׁוּר לוֹ מְסַרִּינּוֹ.

בְּלַעַז פִּיטְרָאֵל שְׁנוֹתְנִין בְּצוּאָר הַבְּהֵמָה פְּדֵי שְׁלֵא יִרְדַּם הַמְשׁוּי עַל זַנְבָּה כְּשֶׁהוּא עוֹלָה עַל הַהָרִים. וּבְלִבְד שְׁלֵא יִפְשׁוּל לוֹ רְצוּעָה תַּחַת זַנְבוֹ שְׁקוּרִין בְּלַעַז טַפְאָרָא וְנוֹתְנִין תַּחַת זַנְבוֹ שְׁלֵא יִרְדַּם הַמְשׁוּי הָאֲנָפָה עַל צְוּנָאוֹרוֹ כְּשֶׁהִיא יוֹרְדַת בְּבִקְעָה וּבְכִי הָא אִיסוּר מְשׁוּם דְּמִיחְזִי כְּמֵאן דְּבַעֲי לָהּ לְמַשׁוּי: אָמַר לִי וְכִי מַה בֵּין זֶה לְאַנְפָּה.

דאסור לטלטלו פלל ואַסורה אפי' נטילתו דאלו בהנחתו ודאי לא הנה בעי מאי בינייהו דאנפך מיתסר טפי כדאיתא לעיל: אישתתק: והוא סבר מדאישתתק אודווי מודי דאנפך נמי שרי, איתבני אנפך וכו' השתא ליטול אמרת לא להניח מיבעי.

פלומר אפי' ליטול אנפך אסור להניח מרדעת מיבעי: הכא דמשום צער לא פל שפן. פי' לא כל שפן שפותר להניח מרדעת משום צער צנה או חמה, והילכך לא תיקשי לה תו לרב חייא מתניתא דקים לי' בדרבה מינה דהא משפחת רב דשרי.

וקשיא לי א"כ תקשי מתניתא לרב ויש לומר דרב תנא הוא ופליג ומיהו לקמן מתרצי לה: אריזך מלו שמואל פירש"י ו"ל אריזך מלך הי' ונקט האי משאר מלכים משום דהוא לישנא דארי שהי' ארי ובקי בדינין כמלך השופט, את העם וכן פי' בתוספות ומ"מ משום דאין הלכה פשוטא באיסורי נקט אריזך מלך אלסר ולומר לא מלך הוא באיסורי: שאני התם דאפשר ממילא.

כדתני מוליכה ומביאה הבהמה בחצר והאנפך נופל מאליו וכיון דאפשר בהכין אסור לטלטלו מה שאין כן במרדעת: . ולא בקמיע אע"פ שהיא מן המומחה.

פי' שריפא פבר מזה החולי לאדם ג' פעמים נקרא מומחה ולפי שאין מזל לבהמה לא סמכינו אמומתו לאדם והוי כמשוי וכל הני דקתני לעיל הוי משום משוי חוץ מסנדל דהוי טעמא דילמא נפיל ואתי לאתויי: אבל יוצא הוא באגד שע"ג המכה.

דכמלבוש הוא חשוב דאי נפיל נמי לא אתי לאתויי: ופוקק לה זוג בצנארה. פי' ודוקא פוקק אבל לא פוקק אפי' בחצר אסור לפי שהוא משמיע קול בחוץ חושדין אותו שהוא רוצה להוליה בהמתו למפוך בשוק או ליריד נאפין' פוקק לר"ה לא דמשוי הוא, א"נ דילמא נפיל ואתי לאתויי, א"נ דמראה כמו שמוליכה למפוך כדאמרי' במתני': לא בקטנים ומשום צער.

פי' ודוקא בחצר אבל בר"ה אפי' קטנים אסור משום דלאו היינו אורחיהו אבל בגדולים ומשום תענוג אפי' בחצר אסור ואידך פוליהו בר"ה הוא דאסור הא בחצר מותר דומיא דטרסקל דקתני בה אלא דתנא גבי זוג בחצר לומר דאפי' בחצר בעינו פוקק: [ע"ב] והא אנו תנו ולא בקמיע וכו' הא מומחה שפיר דמי.

ואע"ג דגבי אדם תני' לה ה"ק ומאי שנא הא דבהמה מההיא דגבי אדם: והא אף על פי שהוא מומחה קתני, קס"ד השתא דמייירי שריפא לבהמה ג' פעמים ופריק מומחה לאדם שריפא לאדם ג' פעמים ולא לבהמה אבל היכא שהוא מומחה לבהמה מותר: לא דגמר מפה ומשום תענוג.

וא"ת ולרב דשרי לעיל לתלות טרסקל לבהמה ומשמע דאפי' לבהמה גדולה דאיכא תענוג שרי מדאקשי' לשמואל מהא דסיחין מאי לאו בגדולים ומשום תענוג ופריק לא בקטנים ומשום צער מפלל דלרב אפי' בגדולים דאיכא תענוג שרי דאי לא במאי פליגי ואלו הכא במתניתא פריקנא דאפי' משום תענוג אסור ועוד קשיא עלי' דרב פירוקא דרב פפא דפריק מתניתא דאנפך דאסור משום דלצננה לית לה צערא נאפי' לית לה צערא משום תענוג מיהא לישתרי אלא דרב תנא הוא ופליג כדפריקנא לעיל וכן פירש"י ו"ל מןבלע בתחום שלו.

פ'י ואין תיבין על מלאכת בהמתו פשעושה אותה לדעת עצמה שהרי מעמידין אותה ע"ג עשבים בשבת: בהמה שאכלה פרשינין הרבה. ולפי שאכלה מהם יותר מדאי הזיקה לה לפי שהוא מאכל ערב לבהמה ומשמנה כדאמרין בבבבכות פר' אין טומנין מי גרם לה שתבעטי בי לא פרשינין שהאכלתיה והיא צריכה שלשול והילכך לא יריצנה בחצר בשביל שתרפה שיהו בני מעי רפויין: תנאי שקלת מעלמא, פ' מתנאי אתה עושה שקלא וטריא ולאקשוני בין האי להאי כמי שאינו מוצא תנאין שפחלקו בכך דאוקי הנה תרתי מתניתא חדא כמר וחדא כמר והא תנאי היא במתני' דר' מאיר שרי ור' יהודה אוסר דתנו והעזים יוצאות צרורות פירוש בין ליבש דמיהדק בין לחלב דלא מיהדק: תותרי.

פ'י דרפן לחבר שני אילים בקשר אחד כדי שלא יברחו וכן פולם שנים שנים: משום דזקפי חוטמיהו ומסגי כי דון. פ'י והלכך קושרין להם עור קשה פנגד לכו להגין עליהם לפי שמנהג האילים לזקוף עצמן ולעמוד על רגליהן להלחם עם הזאב והזאב מכה אותם בצפרניו בחנה שלהן: שאוחזין אלי' שלהן למעלה.

פ'י וקושרין אותה על גבה כדי שיתאוו להן הזכרים ויתעברו בזמנן: כדי שלא יעלו עליהן הזכרים, לפי שהן מגיקות ולא יתעברו: [דף נ"ד ע"א] אי הכי היינו דכתיב ולא ישרו בעיניו.

פ'י ואדרבה פנין שהיו עשירים הי' לו לחירם לשמוח שהיו לו אנשים עשירים אמר לי' אין פנין דעתירי וכו' והיינו ארץ כבול: שמכבנין אותו למילת. שקושרין בגד כל סביביו ביום שנולד לשמור צמרו שלא יטנף לעשות ממנו פלי מילת ולפי שהן קושרין שני ראשי הבגד בחזק ואינן סמוכין בתפירה אלא שעושין כמין קרסי נחנשת לחבר הבגד נקראו כבונות מלשון תנתן כבנתי לבתי (גיטין ט"ו ע"ב) שמחבר ראשי הקמיצה מבית הצנור: והעזים יוצאות צרורות.

פ'י בין ליבש החלב דמיהדק הבגד על דדיהן דליכא למיחש דילמא נפיל ואתי לאתויי ועוד דכמלבוש הוא חשוב פנין שלצורכה הוא שלא תכחיש בין לחלב דלא מיהדק הבגד שרי ולא חיישי' דלמא נפיל ואתי לאתויי ואע"פ שהוא תענוג לה והוא כמשוי, ור' יוסי גזר ליבש אטו לחלב ור' יהודה לא גזר הא אטו הא: תנא לא יצא הגמל במטולטלת הקשורה לו בזנבו פירוש מטולטלת לגמל כמרדעת לחמור ופעמים קושרין אותה המטולטלת בזנבו ופעמים בזנבו ובחוטרתו: עקידת יד ורגל.

פ'י מן הידים ואחד מן הרגלים. שלא יכוף ידו ע"ג זרועו, שלא יכוף אחת מידי ויקשור גבי זרועו כדי שלא יהו לו אלא שלשה רגלים לברוח: משום דמחזי כמאן דאזיל לחינגא.

פ'י דכיון ששניהם קשורין בחבל אחד והוא מושך החבל מחזי כמו שמוליכן למכור אבל אם רוצה להוליכם לנהר ולהשקותם יכניס חבל כל אחד בידו ומוליכם: איילמא פלאים דאדם.

דכיון שפרוכות החבלים על זרועי האדם ומושך נמצא שהוא מסייע הבהמה למשוך העגלה והוי שני מינין: לא לעולם פלאים דחבלים. שהאחת של צמר והשני של פשתן וכיון שיהו נקשרים יחד אם יכרפם על גבי ידו נהנה הוא מפלאים שישממו את ידיו: לא

שנו אלא לענון פלאים הא דקתני לא יכרוף החבלים בידו משום פלאים הוא ולא משום אסורובלבד שלא יוציא מתחת ידו טפח.

כלומר שלא יצא מהחבל שבידו חוץ לידו אפילו טפח משום דאינו נראה שהוא מאפסר הגמל: ע"ב והתנא ובלבד שיגביה מן השרקע טפח. וקס"ד מראש החבל וכל היכא שהגביה מן השרקע טפח מוציא חוץ לידו כמה שירצה.

ופריק רבינא פי תנא ההיא בחבלא דביני ביני, כלומר שבין צוארי הגמלים וידו כדי שיהא נראה שהוא קשור בבהמה שאם לא הגביה החבל טפח דומה כמו שנגרר בקרקע ואינו קשור בבהמה והוא מוציא החבל בידו כן פי' הרא"ה ז"ל.

אבל רש"י ז"ל פי' שאם לא הגביהו טפח אינו נראה שהחבל משום שמירה אלא נראה כמשוי: אית ספרים דגרסי אין חמור יוצא במרדעת כדאמרו, כלומר מערב שבת כדאמרו לעיל. ואיכא ג' דקתיב בהו ולא במרדעת מאי טעמא דילמא נפלה ואתי לאתויי, ופי' הרא"ה ז"ל דה"ק דוקא קשורה לו מערב שבת הא אינה קשורה לו אע"ג דמנחת על גבו מערב שבת לא חשיבא מלבוש דהנחה בלא קשירה לאו כלום היא פיון דאיכא למיחש לה דילמא נפלה ואתי לאתויי ואף על גב דאפשר למיקשר בשבת מ"מ הנחה בלא קשירה מע"ש לא חשיבא מלבוש פיון דהנחה גופה לא חשיבא ע"כ.

ונה כפי מה שפי' הרב ז"ל למעלה. אבל כבר פירשתי בשם ה"ר יהונתן ז"ל דאי אפשר לקשור בשבת מפני שמשתמש בכעלי חיים ולדבריו כ"ש דאתיא שפיר גירסא זו: להיכא דאית ליה מפה דלא הדר חאיף לה.

פי' פשיש מפה בגב הבהמה קושרין דפין חשובין בצוארו שלא יוכל לפשוט צוארו אצל המפה ולחפכו בשיניו. ואם תאמר ומאי שנא מקשקשין שע"ג השקר דשרי, ויש לומר דהתם לא חשיבי ואי נפלי לא אתי לאתויינהו אבל סולם שבצוארו חשיב ותייב עלי' ואי נפיל אתי לאתויי, א"נ קשקשים קושרים על גבי השקר עצמו ולא מיהו כמשוי אכל סולם הוא שלא במקום השקר ומיהו כמשוי: א"כ עשיתה מר עוקבא.

כלומר א"כ דכל כף היו עושין לרחלות אלמא חשבות להן והאיך אפשר לעשות כן דאפי' למר עוקבא שהי' אדם חשוב ועשיר ואב ב"ד לא היו עושין יותר והאיך אפשר שלא ישתנה מר עוקבא מבהמה: א"כ עשיתה ילמה.

כלומר אם באה לילד ילמה אשתי לא היו עושין יותר והאיך אפשר שלא תשתנה ילמה מבהמה: דלא לימצויה יאלי. כלומר לכף היו עושין להם מנעלים עד ארכובותיהם מעור הקנפור שהוא שרץ ששערוותיו הם פקוצים וכמחטים שלא ייניקוה עלוקות כשעומדת במים: כל פי האי זוגא כלומר ארבעתן יחד, חלופי ר' יוחנן ומעיל ר' יונתן, כלומר יש שמחליפין מארבעתן ר' יוחנן ומעיל ר' יונתן: [דף נ"ה ע"א] אמר לי' לא סבר וכו'.

פי' רב יהודה הוא דאמר לי' לשמואל דרב יהודה תלמיד דשמואל הוה: אמר לי' שיננא רישא בקרירי וכו'. כלומר אני שאני רבא איני נכנה אבל מר עוקבא שהוא ראש לי ולך ואב ב"ד יפנה בחמין שיראין ממנו ויכול למחות ואינו מוחה: אמר לי' ואע"ג דלא מקבלי לוחינהו מר.

פ'י הָרָא"ה ז"ל דְּהֵינּוּ דְּנֻקָּא לְהוֹכִיחֵם פְּעַם רֵאשׁוֹנָה מְסַפֵּק אַע"ג דְּסִבְרָא דְּלֵא מְקַבְּלֵי אֲבָל אִם הוֹכִיחֵם פְּעַם אַחַת וְלֵא קִבְּלוּ וְדַאי פְּטוּר מִלְּהוֹכִיחֵם פְּעַם שְׁנֵינִי כְּדִקְדִּימָא לֵן כְּשֵׁם שְׂמִצּוּהָ לֹו לְאָדָם לֹוּמַר דְּבַר הַנְּשַׁמְעָה כְּהַ מְצֻוָּה לֹו שְׂלֵא לֹוּמַר דְּבַר שְׂאִינוּ נְשַׁמְעָה: [ע"ב] כְּתַנְיָא פְּחַז כַּמִּים וְכו'.

פ'י כְּתַנְיָא אִם חֲטָא רֵאוּבֵן אוּ לֵא דִלְר' אֲלִיעֶזֶר וּר' יְהוֹשֻׁעַ חֲטָא וּלְר"ג וְלַמּוֹדְעֵי בְּקִשׁ לְחֲטוּא וְלֵא חֲטָא: מְקִישׁ חֲפְנֵי לְפִנְחָס. פ'י מְקִישׁ ר' יוֹנָתָן חֲפְנֵי לְפִנְחָס: [דף ג"ו ע"א] לְקִיּוּחִין יֵשׁ לָהּ בָּהּ.

פ'י קִידוּשֵׁין תּוֹפְסִין בָּהּ שְׂאִינָה אֲשֶׁת אִישׁ וְאִם אִיתָא דְּנִבְעֵלָה לֹו בְּעוֹדָה אֲשֶׁת אִישׁ אִין קִדוּשֵׁין תּוֹפְסִין בָּהּ אֲלֵא ש"מ דְּלֵאחַר שְׁנַתְּגַרְשָׁה קִדְּשָׁה וּבְעֵלָה: דְּקָאָמַר לִי נֵאדוּנֵי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדוּנֵי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.

פ'י רְש"י ז"ל דְּהֵינּוּ הַמְרַד מְשׁוּם דְּלֵאוּ אִוְרַח אַרְעָא לְקַבֵּל עֲלֵיו מְרוֹת אַחֲרִים בְּפְנֵי הַמְּלָךְ וּי"מ לְפִי שְׁהַקְדִּים יוֹאָב לְדָוִד: [ע"ב] וּמָנוּ אַבָּא אַבּוּהָ דְּרַב יְרֵמְיָא וְכו'. פ'י אַבָּא שְׁמוֹ וְהוּא הִי אָבִיו שֶׁל רַב יְרֵמְיָא כְּדָאָמַר רַב יְרֵמְיָא בַר אַבָּא: וְאָמַר לֵה אַחָא אַחוּהָ דְּאַבָּא אַבּוּהָ דְּרַב יְרֵמְיָא וְכו'.

פ'י אַחָא שְׁמוֹ וְהוּא הִי אָחִיו שֶׁל אַבָּא וְאַבָּא אָבִיו שֶׁל יְרֵמְיָא וְנִמְצָא אַחָא דָּוִד שֶׁל רַב יְרֵמְיָא וְהֵינּוּ דְּאָמַר רַב יְרֵמְיָא אַחָא אַחֵי הוּוּ: סְלִיק פְּרַק בְּמָה בְּהַמְהַפְרֵק בְּמָה אֲשֶׁה יוֹצֵאָה [ד' ג"ז ע"א] מַה טַעַם קָאָמַר וְכו' וְאֲתֵיָא לְאַתּוּיָיְהוּ ד' .

אַמוֹת וְאָמְרוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּלֵא חֲזִינֵי דִילְמָא שְׁלֵפָה וְאֲתֵיָא לְאַתּוּיָיְהוּ א"נ שְׁלֵפָא וּמְחֻנְיָא אֲלֵא בְּתַכְשִׁיטִין קָלִים שְׂאִינֵן עֲשׂוּיִין לָהּ כְּמַלְבוּשׁ דַּא"נ שְׁלֵפָא לְהוּ לֵא מִיחְסָרָה מְלַבוּשׁ כְּגוֹן טַבְעַת וּכְיוּצָא בּוּ אֲבָל בְּתַכְשִׁיטִין גְּדוּלִים דְּאִי שְׁלֵפָה לְהוּ מִיחְסָרָה מְלַבוּשׁ כְּגוֹן חֲגוּרָה שֶׁל כֶּסֶף לֵא חֲזִינֵי וּמִוֹתֵר: תִּיבֵי חֲלִילְתָא.

פִּירֵש"י ז"ל שֶׁרְשָׁרוֹת חֲלוּלוֹת שְׂאִינוּ יְכוּל לְדַחֲקוֹן עַל הַשַּׁעַר מִתּוֹךְ עֲבָיִין מִי הֵי חֲצִיצָה וְלֵא תַצָּא בְּשַׁבַּת אוּ לֵא הֵי חֲצִיצָה וּמִוֹתֵר לְצֵאת בְּהוּ בְּשַׁבַּת וְכוּלָּהּ שְׂמַעְתִּין פ'י ז"ל מְשׁוּם חֲצִיצָה וְהָרָא"ה ז"ל פ'י דְּאֲפָשָׁר דְּפִשְׁיטָא לִי דְּאִינֵן חוֹצְצוֹת אֲלֵא דְּמִסְפָּקָא לִי אַפְתִּי מְשׁוּם דְּדַרְכֵן לִיטְלֵן מְעַל רֵאשֵׁן אִי חֲזִינֵי דִילְמָא מְתַרְמִיָא לָהּ טְבִילָה שֶׁל מְצוּהָ, אָמַר לִי אָרִיג קָא אָמַרְתָּ כֹּל שְׂהוּא אָרִיג לֵא גְזָרוּ פְּלוּמַר לֵא גְזָרוּ בְּאָרִיג שְׂהוּא חֲלוּל וְהַמִּים בָּאִין בּוּ לְעַנְנֵן טְבִילָה אִטּוּ חוּטִין וְכִינֵן דְּמִדִּינָא לֵא חֲזִינֵן לְעַנְנֵן טְבִילָה אַע"ג דְּאוּרְחִיָּהוּ לְמַשְׁלַפְיָנָהוּ בְּשַׁעַת טְבִילָה לֵא גְזָרוּ בְּהוּ לְצֵאת בְּשַׁבַּת וּמְשׁוּם דְּלַקְמָן נְמִי גְבִי תָם שְׂכִסּוּתוֹ חֲזִינֵי דִילְמָא מִיפְסִיק נְקִט הֵאִי לִישְׁנָא דְּכָל שְׂהוּא אָרִיג לֵא גְזָרוּ וְלֹוּמַר דְּשָׂרְיָא בְּאָרִיג.

וְאִיכָא דְּאָמַר רַב הוּנָא וְכו' דְּלֵא קְפָדוֹן עֲלֵיָהוּ כְּלוּמַר לִיטְלֵן מְעַל רֵאשֵׁן כְּשֵׁהוּ טוֹבְלוֹת טְבִילָה שֶׁל רְשׁוּת וְכִינֵן שְׂכָן בְּשַׁבַּת נְמִי לִיכָא לְמִיחַשׁ לְטְבִילָה דְּמְצוּהָ דְּהָא לֵאוּ אוּרְחִיָּהוּ לְמַשְׁלַפְיָנָהוּ אִפִּי בְּטְבִילָה דְּרְשׁוּת, אִיכָא בִּינְיָהוּ וְכו' הֵינִי כִינֵן דְּטְנִיפִין מִיְקַפְּד קְפִיד עֲלֵיָהוּ לְנוֹטְלֵן וְאַע"ג דְּלִיכָא מְשׁוּם חֲצִיצָה כִינֵן דְּאוּרְחִיָּהוּ אָסִירוּ ע"כ תְּנַרְף פ'י הָרָא"ה ז"ל: וְכוּלָּן בְּרֵאשֵׁי הַבְּנוֹת שְׂנִינּוּ.

כלומר דבין חוטי צמר וחוטי פשתן ובין רצועות שבראשי הבנות דוקא בראש חוצצין אכל במקום אחר לא כדאמרין בסמוך דבצנאר אין חוצצין, ומיהו אסיקנא דדוקא רצועות שאינן גסין ורחבין כל כף דומיא דחוטין אינן חוצצין בצנאר לפי שאין אשה רוצה להדק חוטין שבצנארה וקושרתן ברנח שיהו רפין שלא תתניק עצמה אכל אם היא רצועה רחבה ונחלקה דומיא דתבקים מהדקת היטב כדי שתראה כבעלת בשר שהרי אינה מסתפנת בכף אכל אם הם של ראש בין דקין בין רחבין חוצצין לפי שאם תקשרם במצחה בחונק אינה מסתפנת בכף: השתא רף ע"ג קשה חוצצין.

פ"ה השתא דהיינו צמר ע"ג קשה דהיינו שער קאמר ת"ק דחוצצין דלא מיהדק שפיר רף ע"ג רף דמיהדק שפיר מיבעיא, והאי דלא משמע לן דר"ה אדרב יהודה קאי ולומר דדוקא של צמר ושל שער אין חוצצין בראשי הבנות משום דהווי רף ע"ג קשה הא בצנאר דהוי רף ע"ג רף מודה, משום דמסתמא את"ק קאי.

וא"ת ולימא לי למעוטי דצנאר שאף חוטי שער חוצצין בו משום דהוי קשה ע"ג רף מה שאין כן בשער לת"ק כדאמרין בסמוך, וי"ל משום דלא דאיק לישנא פינן דקאי את"ק דתני חוצצין מאי וכולן בראשי הבנות שנינו הא כ"ש בצנאר דתייצי אלא ודאי למעוטי מידי דלא קאי אתא: אלא חוטי פשתן השתא וכו'.

בדין הוא דה"ל: למיכר רף לתרנוייהו ולמיקשי חדא קושיא אלא אורחא דתלמודא בהכין להגדיל תורה: ואי אמרת אין אשה חונקת וכו' אמאי לא. כלומ' אמאי אינה יוצאת בהן בשבת פינן דלעגנו טבילה אינן חוצצות בשבת נמי ליכא למיחש דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה ושריא להו אלא ודאי, מדאינה יוצאת ש"מ דחוצצות: [ע"ב] ה"ג הכא בקרטלא עסקי'.

והוא כעין מלבוש ואין בו משום תכשיט ויש לחוש משום חציצה אכל במתני גרסי קטלא דהוא תכשיט והוא חוט שתולין בו אבנים טובות ומרגליות ותולין אותו בצנאר והוא הנקרא ענג וכן מפורש במס' פלים פרק י"א דקתני התם קטלא שחוליות שלה של מתכת בחוט של פשתן וקטלא שחוט שלה של מתכת וחוליות שלה של אבנים טובות ומרגליות ע"כ.

ודרך של קטלא ברוב שהיא רפה ואינה חוצצת והיינו דבמתניתן אתי' בה משום תכשיט ולא משום חשש טבילה ומיהו אמרי' בתוספתא שאם היא אוצה חוצצת ופי' אוצה דחוקה מלשון פי אץ לה הר אפרים (יהושע י"ז ט"ו): אילימא ר' יהודה אפי' חוטי צמר.

פ"ה דכיון דבחוטי צמר לית בהו חציצה אליבא דר' יהודה מותר לצאת בהן בשבת דהא ליכא למיחש דילמא מתרמיא לה טבילה של מצוה: אפניני בלעז פרונט"ל שעושין של זהב לשום על פדחת ומקיף את ראשה מאונן לאונן, סרבוטין המגיעין לה עד לחיים והוא כעין טופט אלא שהוא רחב מאוד שמכסה כל ראשה ותולה לה מכאן ומכאן עד לחיי' ודוקא כשהו קבועין בסבכה שקורין בלעז כפי"ל או גנדי"א דלא גנרי' דילמא משלפא ומחויא דאי שלפה תתגלה שיערה ולא חיישי' אכל היכא שאינן קבועין אע"ג דתכשיט הם ואינן משוי חיישי' דילמא משלפא ומחויא: אי כבלא דעבדא תנו.

פ"י והוא סימן שהוא עבד או שפחה, ואשה דקתני במתני' היינו שפחה וה"ה עבד ומשום הכי אסור ברשות הרבים דילמא מתכת ואם הוא של טיט דלא תשיב איכא למיחש דמשום אימתא דרב'י שלא יכעוס עליו שיהי' סבור שהוא נטלו בכוננה להראות בשוק שהוא בן חורין יסיר כל הטלית מעליו ולא יוליכנה דרף מלבוש אלא על כתפו כדי שלא יראה מקום החותם ולא יבין שנפל והוא משוי גמור והכי איתא לקמן בהדיא בגמ' וא"ת בתצר אמאי שרי'.

וי"ל דלא גזרו אלא בתכשיטין דהתם לשבח ותיישי' שמא ישכח ויצא מן התצר לרשות הרבים אבל פבלא דגנאי הוא לו לא. והא דאמרי' לקמן כל שאסרו חכמים לצאת בו לר"ה אסור לצאת בו לתצר חוץ מכבול ופאה נכרית ופרישנא טעמא כדי שלא תתגנה על בעלה אפיאה נכרית היא ולא אפבול דבכבול קא מפרשי' בירוש' טעמא אחרינא וכו' פ"י [הרא"ה ז"ל: או דילמא כיפה של צמר תנו.

והוא כמין כובע שנותנת תחת השבכה ואע"ג דאי אפשר למשלפה אלא א"כ מגבהת כל השבכה ויראו שערות ראשה ותתגנה בהם אפ"ה מרוב חשיבות הכבול שהוא תכשיט חשוב וקלות דעת האשה וחסדיתה שהיא רבה אם ישאלנה חבירתה הראיני את כבולך תראנה לה ותחזיר השבכה במהרה על ראשה ותתן הכבול לחבירתה להשתעשע בה כן פ"י רבי יהונתן ז"ל: פליא פרוחי י"מ שהוא חוטין הרבה שתולין בפני הפלה שלא יצערנה הזבובין לפי שהיא מתביישת להסיר הזבובין מעלי', אבל רש"י ז"ל לא פ"י כן: אין בה משום פלאים.

פרש"י ז"ל שעשוני' כמין לבד ע"כ, ולא למימר דאיסורא דרבנן מיהא איכא פלבדין שהו אסורין דרבנן אלא הרי הוא כמין לבד ומיהו אין בה חימום כלל ואין אדם מתפנין בה אלא לתכשיט, ואין מיטמא בנגעים דגרע משתי וערב ולפי שאינו טווי, וילפי מפלאים שוע וטווי, והרא"ה ז"ל פירש משום דהויא דצבעונין ובנגעים פתיב לבן: [דר נ"ח] ע"א ומי אמר שמואל הכי וכו' והא אמר שמואל יוצא העבד בחותם שבצנארו ואלו במתנימתן תנא ולא בכבול דמשמע אפי' בצנארו, ופריק מתנימתן בדעביד לי' איהו לנפש' דלית לי' אימתא וזמנין דאתי למשקלי' מצנארו ומוליכו בידו ד' אמות: כוליהו רבנן לא ליפקו בסרבלי חתומי וכו'.

פ"י הגאונים ז"ל שאחר שהיו פורעין המס היו נותנין להם חותמות לידע שפרעו המס ושוב לא הוו נוגעין בהן: ולא קשיא כאן בשל מתכת כאן בשל טיט פ"י הא דשמואל בשל טיט ואם הוא בצנארו יוצא דכיון דלא תשיב משום אימתא דרב'י לא מיייתי ליה ביד' דהא לאו הוכחה הוא לעבדות אלא כשהוא על צנארו או בכסותו אבל כשהוא על כסותו אפילו של טיט אינו יוצא דדילמא אי נפיל מקפיל כסותו עליו שיבין רבו שעדיין על כסותו והוי משוי, והא דתניא דאסור אפי' בצנארו בחותם של מתכת דדילמא נפיל ואתי לאתויי דהא תשיב ומקפיד עליו רבו: לימא הא דעבד לי' רבי' הא דעבד לי' איהו לנפש'.

פ"י דמאי דתני' לא יצא העבד בחותם שבצנארו דעבד לי' איהו לנפש' ומאי דתני' ולא בחותם שבכסותו דעבד לי' רבי' ומילי מילי קתני ולצדדין קתני ושנינויא דחיקא הוא, כן פ"י הרא"ה ז"ל וכן פסק בסמוך, אלא דקשיא לי דהא מתני' סתמא קתני ולא בכבול דמשמע לא בצנארו ולא בכסותו ואוקימנא לה בדעביד ליה איהו לנפש' דאלמא אפילו

בכסותו ונאפילו בשל טיט אסור ונאפילו בדעביד ליה איהו לנפשׁי: אלא לאו ש"מ של מתכת ש"מ.

והילכך בשל מתכת לעולם אסור ושל טיט דעביד לי רבי בצנארו מותר בכסותו אסור, עביד איהו לנפשׁי בצנארו אסור בכסותו מותר וכן פסק הרא"ה ז"ל, ומפאן סמך לחותמות שלנו שאנו נוטנין בכסות משום תיקון המלכות דאפילו יהו מטושטשין שרי ולא חיישינן דאי נפיל אתי לאיתווי דהא לא חשיב דומיא דחותם של טיט דכל היכא דעביד איהו לי לנפשׁי בכסותו שרי כנ"ל לפי שיטת הרב ז"ל, אבל אני פבר הקשיתי לעיל לדבריו דאפילו בשל טיט ועביד ליה איהו לנפשׁי דבכסותו אסור כמו בצנארו ומ"מ חותמות שלנו מותר דהא לא חשיבי ולא אתי לאיתווי וליכא למיחש לקיפול טליתו דהא לא רנוח מידי לפי תיקון המלכות בקיפול טליתו: זוג שבכסותו נמי נחוש דילמא מיפסיק ואתי לאיתווי פי' דכיון דזוג לבוי עביד ובכל מידי דחשיב אע"ג דהנה מידי דנפשׁי פל היכא דאיכא למיחש דילמא מיפסיק חיישי' נמי דילמא אתי לאיתווי פן פי' הרא"ה ז"ל, והוא הולך לשיטתו דבכסותו שרי פל היכא דעביד איהו לנפשׁי: פל שהוא ארוג לא גזרו.

פי' לא גזרו דילמא מיפסיק: ורמינהו זוג של בהמה טמאה. פירוש ודוקא לפי שהוא בעצמו הוי כלי הא אי הוי מידי דתכשיט פשיטא לן דלא מקבל טומאה דתכשיט דאדם מקבל טומאה ותכשיט דבהמה לא כדמוכח לעיל בפירק במה בהמה יוצאה: [ע"ב] אפי' דבור אסור ופי' ומיתורא דדבר .

מרבין משמיע קול לטומאה: אבל גדול דתכשיט הוא לו וכו' פי' דכי אית לי עינבל חשיב כלי וטמא אפי' דבהמה וכי לית לי עינבל חשיב תכשיט ותכשיט דאדם טמא ותכשיט דבהמה טהור: הזוג והעינבל חיבור.

פי' וסתמא קתני חיבור בין לטומאה בין להזאה כיון דחשבי' לי כולי האי חיבור מכלל דכי נתפרדו חשבי' לי ככלי אחד שנשבר ואם לא נטמא זה לא נטמא זה, ובעיקר מילתא אתי' לאיפלוגי למימר דלא חשיב לן טעמא דהדיוט יכול להחזירן דאם איתא אפי' נתפרדו ליהוי חיבור וכי תימא ה"נ והתניא מספירת וכו' וגזרו על טומאה וכו' הרי שאמר בפירוש אפי' במספירת של פרקים ואיזמל של רהיטני דלא חשיב חיבור אלא בשעת מלאכה בלבד וכיון שכן גבי זוג ועינבל דתני סתמא חיבור וחשיב חיבור לעול' בין לטומאה בין להזאה לא סגי אלא משום דחשיב לן חיבור דידן' חיבור גמור וכשנתפרדו חשיבי פשבר כלי ולא אמרי' טעמא דהדיוט יכול להחזירן: [דף נ"ט ע"א] הואיל וראוי לגמע בו מים וכו' פי' דלא בעי מעין מלאכה ראשונה אלא במדרסות בלבד ופליג אר' יוסי בר חנינא דבעי מעין מלאכה ראשונה: [ע"ב] בפירוש אמרת לן משמך' דרב פלילא שרי פי' דס"ל פלישנא דרב אשי דארנקתא כולי עלמא לא פליגי דשרי: קמרא שרי.

ואפי' הוי כולו דאניסכא שהוא של פסח או של זהב מידי דהוי אאבנט של מלכים וטעמא לפי שהוא תכשיט ואינו משוי ואע"ג דתכשיט גזרי' דילמא שליף ומחוי הקא ליכא למיגזר לפי שאין דרף להתיר איזורו בשוק ויפלו בגדיו וכן פרש"י ז"ל, וי"מ דלאו דוקא קמרא אלא ה"ה פל תכשיט דדוקא באשה גזרו דדעתה קלה וחיישי' דילמא שלפא ומחויא אבל באיש דדעתו מיושבת עליו לא גזרו, והא דתנו ובני מלכים בזוגין וכל אדם

אֵלָא שְׁדַבְרוּ חֲכָמִים בַּהֲנוּהָ וְאוֹקְיָמְנָא בַּגַּמ' בְּאַרְיֵג בְּכִסּוּתוֹ דְּמִשְׁמַע דְּאִי לָאו אָרִיג אָסוּר
וְאֵע"פ שֶׁהוּא תַכְשִׁיט הֵתָם טַעְמָא דְּמִיתָסֵר לָאו מִשּׁוּם דְּשְׁלִיף וּמְחֻוֵי אֵלָא מִשּׁוּם דְּאוֹקְיָמְנָא
מְעִיקְרָא כִּר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר פֶּל יִשְׂרָאֵל כּו' וְלִהְכִי שְׁרִי בְּכָל אָדָם דְּלֵא חֲשִׁיב לִי מִשּׁוּי הָא
לְרַבְנָן דְּפְלִיגֵי עֲלֵי דִר' שְׁמַעוֹן מִשּׁוּי חֲשִׁיב לִי וְלִהְכִי אוֹקְיָמְנָא בְּאַרְיֵג בְּכִסּוּתוֹ דְּהִשְׁתָּא
לְכוּלֵי עֲלֵמָא לֵא חֲשִׁיב מִשּׁוּי וְהִיָּינוּ דְּאָמַר בְּאַרְיֵג בְּכִסּוּתוֹ וְדַבְרֵי הַפֶּל דְּהִשְׁתָּא לְדַבְרֵי הַפֶּל
שְׁרִי.

וְהָא דְּאָמְרֵי בְּפָרְק נּוּטֵל הִינְצָא בְּכִלְיוֹ מְקַנְפְּלִין לוֹ עַל פְּתֻפְיוֹ וְסַנְדְּלִיו וְטַבְעוֹתָיו בְּיָדוֹ חֲזִיב
וְאִם הִי לְבוּשׁ כְּלִיו פְּטוּר וְכָל פְּטוּרֵי דְּשִׁבְתָּ פְּטוּר אַבְל אָסוּר וְלֵא סְגִי דְּמִיתָמַר הָאִי טַעְמָא
אֵלָא מִשּׁוּם טַבְעוֹת דְּהֵן תַכְשִׁיט וְהִינְצָא בְּהֵן פְּטוּר אַבְל אָסוּר, וִי"ל דְּהִיא לֵא נִצְרָכָה
אֵלָא מִשּׁוּם אִשָּׁה וְלִטְבַעַת שְׁאִין עֲלֵי חוֹתָם וְאִמְטוּל הִכִי נִקֵּט פְּטוּר וְכַתְבֵּי הִרָא"ה וִי"ל
נִרְאִין הַדְּבָרִים בְּתַכְשִׁיטֵין הַשְׁוִין לֵאִישׁ וְלֵאִשָּׁה שְׁפִינְן שְׁנֵאֲסָרוּ לֵאִשָּׁה לְהוֹצִיאָהּ ה"ה לֵאִישׁ
שְׁאִי אֶפְשָׁר לְתַכְשִׁיט אֶחָד הַשְׁוִה לְשְׁנֵיהֶם כְּלוּמַר שְׁשְׁנֵיהֶם רְאוּיִין לְהַתְקַשֵּׁט בּוֹ שְׁיָהָא
מִוְתֵר לְזֵה וְאָסוּר לְזֵה, וְהִיָּינוּ דְּאָמְרֵי בִּירוּשְׁלָמִי ר' חֲנִינָא בֵּר סִיסִי אָמַר מִשּׁוּם ר'
יִשְׁמַעְיָאֵל כָּל מְקוּם שְׁאָמְרוּ חֲכָמִים לֵא תַצָּא וְאִם יִצָּאת חֲזִיבְתָּ חֲטָאת אָסוּרָה לְצָאת בָּהּ
לְחֻצֵר ר' בָּא בֵּר פְּהֵנָא בְּשֵׁם רַב שְׁשֵׁת מִתְנִיתָא אֲמָרָה כֵּן וּבְפִיָּאָה נִכְרִית לְחֻצֵר מִשּׁוּם
שְׁאִין בָּהּ חֲזִיב חֲטָאת בְּמוֹצִיאָתָהּ לְרִשּׁוֹת הֶרְבִּים וְקַס"ד דֵּה"ה לְכוּלְהוּ אִידָךְ דְּבַמְתַּנִּי
לְהִנְהוּוֹ דְּלִית בְּהוּ חֲזִיב חֲטָאת ר' חֲזִינָא בְּשֵׁם ר' שְׁמַעוֹן בֵּר חֲזִינָא נְאֻפִי בְּמְקוּם שְׁאָמְרוּ לֵא
תַצָּא וְאִם יִצָּאת אִינָה חֲזִיבְתָּ חֲטָאת אָסוּרָה לְצָאת בּוֹ לְחֻצֵר וּפִיָּאָה שְׁאִי פְּטַעְמָא דְּאָמְרֵי
עֲלָה בַּגַּמ' וְאָמְרֵי תּוֹ בִּירוּשְׁלָמִי וְאִישׁ עַל יְדֵי שְׁאִינוּ שׁוֹחֵץ מִוְתֵר כְּלוּמַר לְצָאת לְחֻצֵר
בְּדַבְרֵים שְׁאָסוּר לִר"ה שְׁמָא לֵא אָסְרוּ אֵלָא בְּנָשִׁים מִתּוֹךְ שְׁהֵן שְׁחֻצְנִיּוֹת כְּלוּמַר וְחוֹשְׁשִׁין
שְׁאִם יוֹצִיאֻוּ לְחֻצֵר יוֹצִיאֻוּ לִר"ה אַבְל בְּאִישׁ שְׁאִינוּ שׁוֹחֵץ אִף בְּדַבְרֵים שְׁאָסוּר לְצָאת
לְרִשּׁוֹת הֶרְבִּים מִוְתֵר לְצָאת לְחֻצֵר נְשְׁמַעִינָה מִן הֵדָא מַעֲשָׂה בִּר"ג שְׁיָרֵד לְטִייל בְּתוֹךְ
חֻצְרוֹ וּמִפְתַּח שֶׁל זֶהָב בְּיָדוֹ וְגַעְרוּ בּוֹ חֲבִירֵיו מִשּׁוּם תַכְשִׁיט, פִּי מִפְתַּח שֶׁל זֶהָב כְּעִין
טַבְעַת וְכוּ מִפְתַּח זֶהָב לְפִתְחוֹת תִּיבָה וְהוּא תַכְשִׁיט בֵּין לֵאִישׁ בֵּין לֵאִשָּׁה וְתַשְׁמִישׁ הוּא הֵדָה
אֲמָרָה הַעֲשׂוּי לְתַכְשִׁיט אָסוּר הֵדָה אֲמָרָה הַעֲשׂוּי לְכֹף וְלְכֹף אָסוּר כְּלוּמַר לְתַכְשִׁיט
וְלְתַשְׁמִישׁ הֵדָה אֲמָרָה אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה כְּלוּמַר בְּתַכְשִׁיטֵין שְׁשְׁוִין שְׁנֵיהֶם הֵדָה
אֲמָרָה אֶפְילוּ בְּמְקוּם שְׁאָמְרוּ לֵא תַצָּא וְאִם יִצָּאת אִינָה חֲזִיבְתָּ חֲטָאת אָסוּרָה לְצָאת בּוֹ
לְחֻצֵר וְהָאִי חֻצֵר דְּאָמְרֵי חֻצֵר שְׁאִינָה מְעוֹרְבָת דְּאִי מְעוֹרְבָת דִּינָה כְּבִית לְכָל דְּבָר ע"כ
דְּבָרֵיו.

וְהָא דְּאָמְרֵי בְּמְקוּם אַחַר בִּירוּשְׁלָמִי תַכְשִׁיטֵין לְמָה הֵן אָסוּרִין וְאִסִּיקְנָא דְּנָשִׁים אָסוּרוֹת
וְאִנְשִׁים מִוְתֵרִין הִיָּינוּ דְּנוֹקָא בְּתַכְשִׁיטֵין שְׁאִין שְׁוִין לְשְׁנֵיהֶם: אִי אִית לִי מִפְּרָחֲזִינָא, פִּי
רְצוּעוֹת קְצָרוֹת לְהִדְקָה שְׁאִם לֵא הִיּוּ שֵׁם הַרְצוּעוֹת מְרוּב רַחְבָּן לֵא הִיָּה יְכוּל לְחַגְרוֹר בּוֹ
בְּמַתְנֵיוֹ וּמִשְׁתַּרֵי הַקָּשֶׁר וְאִתִּי לֵאִיתוּנִי וְהִרִי"ף וִי"ל לֵא פִי כֵּן: מֵאִי נְזָמִים נְזָמֵי הָאָרֶץ.

פִּרְשִׁי וִי"ל אַבְל נְזָמֵי הָאֲזוֹן מִוְתֵרִין לְכַתְחַלְהָ דְּטָרִיחָא לָהּ מְלֵתָא לְמִשְׁלָף וְלֵאחֻוּוֵי מְפָנִי
שְׁאֲזַנְיָהּ מְכוּסוֹת בְּקִישׁוּרִיָּה ע"כ וִי"מ דְּאָפִי נְזָמֵי הָאֲזוֹן אָסוּרִין, וּמִיָּהּ אֶפִי לְדַבְרֵי רִש"י
וִי"ל הִנֵּי נָשִׁי דִּידוֹן שְׁהוֹלְכִין בְּנְזָמֵי הָאֲזוֹן מְגוּלִין אָסִירֵי כִּנ"ל: [דָּף ס' ע"א] טוֹמְאָה אִשְׁבָּת
קָא רְמִית פִּירוּשׁ דְּלַגְבֵיטוֹמְאָה בֵּין תַכְשִׁיט בֵּין כְּלִי מְטַמָּא וְאָפִי אִינוּ תַכְשִׁיט מְטַמָּא דְּכִלִּי

הוא אלא דלגבי שבת תכשיט אסור והיינו בשאין עלי חותם אבל פלי חגיבת חטאת דמשאוי הוא לאשה והיינו טבעת שיש עלי חותם וברייתא דקתני תכשיטי נשים לא קאי אטבעת שיש עלי חותם דהיא פלי הוא ולא תכשיט: כבירית טהורה ותשתר.

פ' בירית פלי ותיקוני הוא לקשר כל אחד ואחד מבתי השוקים שלא יפלו על רגליה ויוצאין בהן בשבת דלא חיישי דילמא שלפא ומחויא שהרי מיד יפלו בתי שוקי לארץ ומיגנאי בי' ודכנתה במחט שאינה נקובה שהיא אישפי"קלא לצניעותא היא נותנת שלא תצא שער ראשה ולא מחויא דשער באשה ערוה, והא דנקט טהורה אגב שיקטפא נקט לישנא דמתני' דבירית טהורה (דקתני במתני' דטהורה) דאמרי' בגמ' דהוא כמין אצבעה והוא טבעת של פלים ומשום הכי טהורה דטבעת בהמה וכלים אין מקבלין טומאה, ומ"מ שמי' מינה דכל דבר דמיגנאי בי' אי שלפא ליכא למיחש ומותר ואי לא מיגנאי בי' חיישינו והילכך הני נשי דידין דאזלי בזרועות מגולות אסור ליתן אצבעות בזרועותיהן לצאת לרשות הרבים דהא איכא למיחש דילמא שלפא ומחויא לחבירתה דהא לא מיגנאי בגילוי זרועה פניו דאורחה בהכין, ואף הרמב"ם ז"ל לא התיר לתת אצבעה אלא בשאין דרפה להראותה שהולכת בזרועות מכוסות אבל בזרועות מגולות לא וכן פסק מורי הרב נר"ו: הואיל ואשה חולקת בה שער.

פ' בלעז פרטידור: שלפי השמך היו. פינרש רש"י ז"ל בני אדם הנשמטין מן השמך היו. ואית ספרי דגרסי שלהי השמך היו, פ' ומשנה זו אחר שמך זו נשנית וגזרו על הסנדל המסומר: גהפך סנדלו של אחד מהם. פ' רש"י ז"ל שהיו לו שני פיות ויכול לנועלו משני צדדין אבל גיכר הוא מי הוא הנועלו כדרכו ומי לאחור וגיכר מקומו בקרקע וכשנועלו זה שלא כדרכו נראה הנכנס פאלו יוצא, ופ' רבינו יהונתן ז"ל שנקראין צוקו"ש בלעז והוא של עץ ותוחבין מסמרין לחזק התחתון עם העליון: ושמי' קול מאחורי בית הכנסת.

פ' קול של סנדלים מסומרים. [ע"ב] מעשה כי הנה בכינופיא דאיסורא פ' דהיינו שבת וי"ט דאסורין בעשיית מלאכה וכדי שלא יתפנה ימי שמחתם ומועדם לאכל שלא ינכרו להם התקלה הבאה לאבותיהם ונמצא נמנעין משמחת שבת וי"ט שהוא מצוה לשמחת ולהתענג בהם אסרו בשבת וי"ט, אבל בירושלמי מפרש שהיו בנות ישראל מפילות בראותם סנדל המסומר ובשומעם, את קול הסנדל המסומר, ואפ' לדברי הירושלמי נאמר דדוקא בשבת וי"ט שהי' מעשה וזוכרות הענין ומפילות אבל בחול אינן מפילות: תפרו מבפנים.

פ' שנתן מנעל של עור בפנים מן הסנדל שקורין בלעז פורא"ר: עשאו כמין קלבוס. פ' שעשה המסמר שני ראשין חדין וכפף שני ראשיו לנועצן בעץ פעין שלנו שקורין ניא"ר בלעז: ואפ' ממטה למטה.

דגזרינו דילמא נפיק בי' לר"ה דכל שאסרו חכמים מפני מראית העין אפ' בחדרי חדרים אסור, וגזרו בזה יותר משאר דברים משום דאיסורי' משום גזירה דשעת השמך והחמירו בו יותר משאר דברים שאסור לצאת בהן לר"ה והיינו דהוצרכו לפרש ההיתר שיש בו דמטלטלין אותו לכסות בו את הפלי דתורת פלי עליו ור' אלעזר בר' שמעון אסור מהאי

טעמא דפרישנא דחמיר מפלים שמלאכתן לאיסור: מתני' ולא ביחיד בזמן שאין ברגלו מפה.

ומפרש בירושלמי שלא יחשדוהו שנוטל הסנדל השני בידו, ורש"י בשם רבותי דהוי טעמא דילמא מחייכי עלי' כשאינו נועל אלא מנעל אחד ושלף לי ומייתי לי ד' אמות בר"ה: [דף ס"א ע"א] גמ' אמר רב הונא באותה שיש בה מפה, והא איפא הוכחה דלא חשדי לי א"נ דלא מחייכי עלי' שרואין אותו צולע: יבב לי דימין אמר לי עשיתו מפה.

כלומר עשית לי כמי שיש לו מפה ברגלי של ימין שהרי אין לי לצאת אלא במנעל אחד שהרי אם אנעול של ימין אסור לנעול אחר כה של שמאל: ודילמא כחייא וכו'. וה"ק לי עשיתו של שמאל מפה כלומר אם אשמע לה שאנעול ראשון של ימין שוב לא אנעול של שמאל ונראה לכל פאלו יש ברגל של שמאל מפה שיוצא במנעל אותו שאין בו מפה ואותו שיש בו מפה יחף: דעביד הכי עביד וכו'.

פי' דלא סגיא דלא אשכח ר' יוחנן תנא דאית לי פנת' דנועל של שמאל תחלה דאי אפשר דר' יוחנן פליג אהא דכשהוא נועל נועל של ימין אלא דאשכח תנא דפליג עלי' וס"ל פנת' והיינו דאקשי' ודילמא לא אשכח שום תנא דאית לי דנועל של שמאל תחלה אלא דאיהו מסברא דנפשי' קאמר דדרה ארץ הוא לנעול של שמאל ראשון ולא פליג אברייתא דנועל של ימין ראשון דדילמא לא לא שמיע לי דאי הנה שמיע לי הנה הדר בי, ואי נמי שמיע לי ואשכח תנא דס"ל פנת' כדקאמרת אפתייהיכי מצית למימר דעביד הכי עביד דדילמא הלכה פאותו תנא דר' יוחנן ואין הלכה פאותה משנה דנועל של ימין תחלה כנ"ל לפרש: שבת לאו זמן תפלין.

וטעמין משום דכתיב בהו בתפלין והיו לאות על ידה יצאו שבתות וימים טובים שהרי כל אותו היום אות: אית ספרי דגרסי דילמא מיפסקא רצועה ואתי לאיתויי' ארבע אמות בר"ה. ואין גירסא זו נכונה דבכל מקום שהתירו חכמים לצאת בו אינן חוששין דילמא מפסקי ואתי לאיתויינהו אלא העיקר גירסת רש"י ז"ל דגרסי דילמא אתי לאיתויינהו וכו' כלומר אם בא לפנות שקיל להו מראשו וממטי להו ארבעה אמות: בזמן שאינן מן המנוחה.

דמשמע מאדם המנוחה: ואיתמחי גברא. כתב ה"ר יהונתן ז"ל שעשאו איש שהי' בקי וניפר לכל שתפלתו נשמעת לפני השם ובכל אשר יפנה יצליח שהרי ריפא ושינה ושיקלש כלומר משלשה חללים שלשה בני אדם שלזה היתה לו קדחת ולזה שחפת ולזה דלקת וכיון שריפא אותם ניפר לכל שלא הי' בעבור מזל החולה שהי' מזלו לקבל קמיעות שהרי לא ריפא אלא פעם אחת אותו אלא ש"מ שפזכות הכותב הי' וכיון שפזכותו הי' כל קמיעות שיינסה הוא ויכתבם בכוננה שלימה מועילות לאותו חולי שיכתוב להועיל ומותר לצאת בה בשבת, אבל אם יעתיקם סופר אחר לא יועיל שהרי לא הי' אלא בזכות תפלתו של אותו האיש ע"כ, ומדבריו נראה דכ"ש אי איתמחי קמיעא אע"ג דלא איתמחי גברא שפך כתב ז"ל אבל פשהקמיעא עצמה רפאה שלשה בני אדם ניפר לכל פי לא הי' בעבור תפלת הכותב הראשון שהרי לא התפלל על אלו השנים אלא ודאי בעבור ההזכרות והשמות שנכתבו שם ואם יעתיקנה אחר אות פאות תיבה בתיבה כל מי שירצה מותר לצאת בה שהרי כל פח רפואתה הוא בעבור ההזכרות שנכתבו בה ע"כ.

וְדוֹקָא שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם מְחוּלֵי אֶחָד דְּעַכְשָׁיו יֵשׁ לוֹמֵר שְׁלֵא הִתְפַּלֵּל עַל אֱלוֹ הַשָּׁנִים: וְאֶחָד קִמְיַע שָׁל עֵיקָרִין. פִּי שָׁל שְׁרָשִׁין: וְלֹא שְׁנִכְפָּה.

פִּי לֹא שְׁרִיפָא לְמִי שְׁיֵשׁ לוֹ חוּלֵי הַנּוֹפֵל פְּעַם אַחַת וְלֹא בָּא מִמְשַׁפַּחַת נְכַפִּין אֱלֵא שְׁלֵא יְכַפֵּה כְּלוּמֵר שְׁרִיפָא לְמִי שְׁבָא מִמְשַׁפַּחַת נְכַפִּין וְדוּאָג שְׁלֵא יְכַפֵּה: [ע"ב] וְהִתְנַיָּא אֵיזְהוּ קִמְיַע מְוַמְחָה כֹּל שְׁרִיפָא ג' בְּנֵי אָדָם כְּאֶחָד.

פִּי הֶרָא"ה ז"ל דְּלֹאוּ דוֹקָא כְּאֶחָד אֱלֵא אִפִּי כְּאֶחָד קְאָמֵר כְּלוּמֵר אַע"פ שֶׁהִי בְּזִמְנָא אֶחָד קְאָמֵר דְּלֹא תִימָא שְׁעָה הִיא דְּנִזְדַּמְנָה לוֹ, וְקִשְׂיָא לִי דְּהִכָּא קִתְּנִי שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם דוֹקָא וְלַעֲיִל קְאָמֵר כֹּל שְׁרִיפָא וְשִׁינָה וְשִׁילֵשׁ דְּמִשְׁמַע אִפִּי לְאָדָם אֶחָד, וּפְרִיק לֹא קִשְׂיָא הָא לְאִיתְמַחֵי גְבָרָא וְכוּ' כְּלוּמֵר הָא דְּקִתְּנִי שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם דְּמִשְׁמַע שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם דוֹקָא הֵינּוּ, לְאִמְחוּזֵי גְבָרָא דְּבַעֲיָי שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם בְּחֻלָּיִים חִלּוּקִים: וְלוֹמֵר שְׁכַתְּבִי יְדוּ שָׁל זֶה מוֹעֵלַת בְּקִמְיַעִין, וְהָא דְּקִתְּנִי לַעֲיִל כֹּל שְׁרִיפָא וְשִׁינָה וְשִׁילֵשׁ הֵינּוּ שְׁרִיפָא שְׁלִישָׁה פְּעָמִים חוּלֵי אֶחָד בֵּין לְשְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם בֵּין לְאָדָם אֶחָד, וְא"ת וְהִכִּי מְצִי לְאִוְקָמִי הִיא בְּרִייתָא כְּאִיתְמַחֵי גְבָרָא דְּהָא קִתְּנִי קִמְיַע מְוַמְחָה וְלֹא קִתְּנִי מִן הַמְּוַמְחָה כְּדִיִּיקָי לַעֲיִל, וִי"ל דְּקִמְיַע מְוַמְחָה תְּרַנְיָהוּ מְשַׁמַּע בֵּין מְחַמַּת גְבָרָא דְּאִיתְמַחֵי בֵּין מְחַמַּת קִמְיַע דְּאִיתְמַחֵי אֲבָל לִישְׁנָא דְּזִמְנָא הַמְּוַמְחָה לֹא מְשַׁמַּע דוֹקָא אֱלֵא בְּקִמְיַע דְּגְבָרָא דְּאִיתְמַחֵי וְהֵינּוּ דְּדִיִּיקִינֵן לַעֲיִל וְכוּ' תִּירִץ הֶרָא"ה ז"ל: אָמֵר רַב פְּפָא פְּשִׁיטָא לִי תְּלַתָּא קִמְיַעִי לְתַלְתָּא גְבָרֵי תְּלַתָּא תְּלַתָּא זִימְנֵי אִיתְמַחֵי גְבָרָא וְאִיתְמַחֵי קִמְיַעִי כְּלוּמֵר תְּלַתָּא קִמְיַעִי מְשֻׁלְשָׁה חֻלָּיִים מְשֻׁנְיִים לְתַלְתָּא גְבָרֵי תְּלַתָּא תְּלַתָּא זִימְנֵי כְּלוּמֵר שְׁרִיפָא הַקִּמְיַע לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שְׁלִישָׁה פְּעָמִים, אִיתְמַחֵי גְבָרָא שְׁהָרֵי רִיפָא שְׁלִישָׁה אֲנָשִׁים מְשֻׁלְשָׁה חֻלָּיִים מְוַחֲלָקִים וְגַם אִיתְמַחֵי קִמְיַעִי שְׁהָרֵי רִיפָא כֹּל קִמְיַעִי ג' פְּעָמִים לְאָדָם אֶחָד מְחוּלֵי אֶחָד וְסָגִי בְּהַכִּין, וְהָא דְּנִקְטַת תְּלַתָּא תְּלַתָּא זִימְנֵי מְשֻׁם קִמְיַעִי נִקְטַת לֵה דְּבַעֲיָינֵן תְּלַתָּא זִימְנֵי לְאָדָם אֶחָד מְחוּלֵי אֶחָד אֲבָל מְשֻׁם גְבָרָא כֹּל הִיכָא שְׁרִיפָא שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם מְשֻׁלְשָׁה חֻלָּיִים חִלּוּקִים אַף עַל פִּי שְׁלֵא רִיפָא לְכָל אֶחָד אֱלֵא פְּעַם אֶחָד אִיתְמַחֵי גְבָרָא כְּדִאֲמַרִּין בְּסַמוּד: תְּלַתָּא קִמְיַעִי לְתַלְתָּא גְבָרֵי חַד חַד זִימְנָא.

פִּי תְּלַתָּא קִמְיַעִי מְשֻׁלְשָׁה חֻלָּיִים לְכָל א' וְא' פְּעַם א', גְבָרָא אִיתְמַחֵי שְׁהָרֵי רִיפָא שְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם מְחֻלָּיִים חִלּוּקִים אֲבָל קִמְיַעִי לֹא אִיתְמַחֵי שְׁהָרֵי לֹא רִיפָא ג' בְּנֵי אָדָם מְחוּלֵי א' וְכִינּוּן שְׁכַתְּבִי יְדוּ שָׁל אָדָם זֶה גוֹרֵם וְכַתְּבִי יְדוּ שָׁל אָדָם אַחַר שְׁמָא אֵינּוּ מוֹעִיל וּמְוַתֵּר לְצִאֲתָא בְּהָא אִם כְּתָבָה אִישׁ זֶה וְלֹא אִישׁ אַחַר לְפִי שְׁלֵא נִתְּרָפָא אֱלֵא בְּעַבּוּר תְּפִלַּת הָרֵאשׁוֹן וְהַשְּׁנִי שְׁמָא אֵינּוּ מְכַוֵּן בְּתַפְלָתוֹ כְּמוֹהוּ: חַד קִמְיַעִי לְתַלְתָּא גְבָרֵי קִמְיַעִי אִיתְמַחֵי שְׁהָרֵי רִיפָא ג' בְּנֵי אָדָם מְחוּלֵי אֶחָד אֲבָל גְבָרֵי לֹא אִיתְמַחֵי שְׁהָרֵי לֹא רִיפָא ג' חֻלָּיִים מְשֻׁנְיִים: בַּעֲיָי רַב פְּפָא תְּלַתָּא קִמְיַעִי לְחַד גְבָרָא מְאִי.

כְּלוּמֵר תְּלַתָּא קִמְיַעִי מְג' חֻלָּיִים מְשֻׁנְיִים וְרִיפָאוּ אָדָם אֶחָד מְג' חֻלָּיִים אֱלוֹ קִמְיַעִי וְדָאִי לֹא אִיתְמַחֵי דְּאֵנּוּ בְּעֵינֵן שְׁיִרְפָא ג' גְבָרֵי מְחוּלֵי א' אוֹ אָדָם א' ג' פְּעָמִים מְחוּלֵי א' מִי אֲמַרִּין הָא אִסִּי לִי תְּלַתָּא זִימְנֵי.

פִּירוּשׁ בְּג' חֻלָּיִים מְשֻׁנְיִים וְלֹא אֲמַרִּין מְזִלוּ שָׁל זֶה הַחוּלָה גְרִים שְׁכַל מִי שְׁיִתְפַּלֵּל עָלָיו שְׁתִּהֵי מְקוּבָּלַת תְּפִלָּתוֹ. אוֹ דִּילְמָא אֵינּוּ דוּמָה ג' חֻלָּיִים לְאִישׁ אֶחָד לְג' חֻלָּיִים לְשְׁלִישָׁה בְּנֵי אָדָם לְפִי שְׁיֵשׁ לוֹמֵר מְזִלוּ שָׁל זֶה הַחוּלָה גְרִם אֲבָל לְאָדָם אַחַר לֹא יוֹעִיל, וְא"ת וְהָא

אמרנו לעיל דכל שריפא ג' פעמים לאדם אחד איתמחי קמיצא וְלא תלינו במזלי דהאי גברא, וי"ל דהתם בחד קמיצא ומחולי אחד וליפא למיתלי' במזלי דגברא אלא בקמיצא אבל הכא שפיל קמיצא לא ריפא אלא חולי אחד ופעם אחת איפא למיתלי או ברופא או במתרפא, וכן פ' רש"י ז"ל, והקשה הרא"ה ז"ל לתתא קמיצא לתלתא גברי דאמרנו דאיתמחי גברא ואיתמחי קמיצא פיון דאיתמחי גברי היכי אפשר לאמחויי קמיצא על יד זה נימא דמשום המחאה דגברא הוא תדע דהא גם לקמיצא אחרים הוא מומחה שפיל כתב ידו הוא מרפא, ותירץ ז"ל דאפ"ה כל בתלתא זמני הנה המחאה דאי לא תימא הכי א"כ פי לא איתמחי נמי גברא היכי מתמחי קמיצא ניהוש דילמא האי גברא איתמחי ולהכי הוא דמהני האי קמיצא, א"נ איפכא גברא היכי מתמחי דילמא קמיצא הוא דמהני אלא כל בתלתא זמני דמהני עכ"ל: איילמא לאצוליהו מפני הדליקה.

פ' למבוי שאינו ראוי לשיתוף כדעבדינו בשאר ספרי הקדש אבל למבוי המשותף או לחצר המעורבת פשיטא דחייב להציל: אלא לענו גניזה. פ' נאפי' בחול וכ"ש בשבת ולמבוי המשותף ובחצר המעורבת: [דף ס"ב ע"א] והא תני ר' אושעיא ובלבד שלא יאחזנו וכו'.

והילכך בדנקיט לי בצוארי' הוא דשרי אבל נקיט לי בידי' אע"ג דמסי לי אסור דלא הוי תכשיט שלו אלא דרף מלבוש והינו בצוארי' כנ"ל: אלא פיון דמסי אע"ג דנקיט לי בידי' שפיר דמי פ' דהא תכשיט הוא לו ומה לי בידי' מה לי בצוארי' וקא מיבעיא לי בבריא במקופה עור.

כלומר לא התירו לצאת בקמיצא בשבת אלא כשהוא מקופה עור דאפי' מיצטרף לבית הכסא לא בעי למישלפינהו אבל כשאינו מקופה עור אסור לצאת בו דקדושה יש בו ואיפא למישש דזמנין דאיצטרף לבית הכסא ואתי לאיתויי וכו' והילכך מהכא לא תפשוט: והרי תפילין דמקופות עור וכו' התם משום שי"ן.

ואיפא למיזק דהכא בקמיצא במקופה עור אמרי' דמותר ליכנס בהן לבית הכסא וכן בתפילין אי לאו משום שי"ן של תפילין והתם בברכות אמרי' גבי תפילין דכלי שהוה פליין אינו מגין עליהם אלא א"כ הוא טפח וי"ל דהתם פיון שהוה פלי שעומד בכל שעה להוציאם משם לא חשיב להגן אלא בפשיש בו טפח אבל בחפוי שלו הקבוע בו לעולם מגין הוא שריון ורדא.

קסדא אמר רב סנוורתא. מגפיים אמר רבה בר רב הונא פזמקי, פל הני הוו פלי זיין, ולפי שאין דרף ללובשן אלא בשעת מלחמה אסור ללובשן בשבת, ומיהו אם יצא בהן אינו חייב חטאת דהא אינו מוציאם אלא דרף מלבוש, ואמרי' דשריון זהו ורדא והוא מלבוש פשיעור הגוף לבדו מצנארו ועד מתניו ובלעז אזבר"ק ואנו לועזים לוריג"א סנוורתא הוא מלבוש פשיעור הראש והפנים ובלעז ברבוד"א, פזמקי הם פלים לכסות בהן ירכותיו עד למטה מן הארפונה ובלעז ברדוניר"ש ואנו לועזים קמביר"ש: מתני' לא תצא אשה במחט הנקובה פ' במחט שתופרין בה את הבגדים שאינה תכשיט פלל ואע"פ שהיא מוציאה במלבושי' ולא בידי' אפי' הכי חייבת חטאת דסבירא לן דאומן דרף אומנותו חייב: גמ' פל מידי דחזי לאיש לא חזי לאשה.

פִּירוּשׁ דְּטַבַּעַת שְׁיֵישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם הָיָה תַּכְשִׁיט לְאִישׁ וּמִשְׁאוּי לְאִשָּׁה וְחִיּוּבַת חֲטָאת, וְכָל מִיּוֹד דְּחֻזֵי לְאִשָּׁה כְּגוֹן טַבַּעַת שְׁאִין עָלֶיהָ חוֹתֶם דְּהָיָה תַּכְשִׁיט לְאִשָּׁה וּמִשְׁאוּי לְאִישׁ וְחִיּוּב חֲטָאת: קֶסֶר עוֹלָא נְשִׁים עִם בְּפָנֵי עֶצְמָן הֵן.

פִּי' וְלֹא הָיוּ גְבֵי אֲנָשִׁים פְּרוּעִים גְּבֵי אֲנָשִׁים מִשׁוּם דְּאֵלוּ וְאֵלוּ אֲנָשִׁים הֵם אֵלָא נְשִׁים עִם בְּפָנֵי עֶצְמָן הֵן: וְהָא הוֹצָאָה כְּלֹאֲחֵר יָד הִיא. פִּי' אַחֲיוּב חֲטָאת קָא פְּרִיָּה וּלְטַבַּעַת שְׁיֵישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם בְּאִשָּׁה וְשְׁאִין עָלֶיהָ חוֹתֶם לְאִישׁ וְלוֹמַר דְּכִינּוּן שְׁאִינּוּ תַּכְשִׁיט לְהֵם וְאִין חֲטָאוֹת אֵלָא מִשׁוּם מִשְׁאוּי אֲמַאי דְּהָא דְּרָה מְלַבּוּשׁ הוֹצִיאוּם וְאִין אָדָם חֲטָיִב בְּמִשְׁאוּי דְּרָה מְלַבּוּשׁ אֵלָא כְּדָרָה שֶׁהוּא נוֹשֵׂא אוֹתוֹ בְּחוּל, וְכָל דְּבָר שְׁאִינּוּ תַּכְשִׁיט לְהֵן מוֹצִיאִין אוֹתָן בְּיָדֵים וְלֹא דְּרָה מְלַבּוּשׁ: בְּאִשָּׁה גְּזַבְרַת עֶסְקִי'.

פִּי' דְּאוֹרְחָה בְּטַבַּעַת שְׁיֵישׁ עָלֶיהָ חוֹתֶם וְלֹא חֲשׂוּב הוֹצָאָה כְּלֹאֲחֵר יָד. וְאִ"ת לְהוֹנָא כְּאִישׁ דְּהָנָה לִיהָ תַּכְשִׁיט, וִי"ל דְּכִינּוּן דְּאִין דְּרָה רֹב נְשִׁים בְּכָהּ בְּטֵלָה הִיא אֶצְל פְּלוֹן וְלֹא הָיָה תַּכְשִׁיט לְדִידָהּ אֵלָא מִשְׁאוּי וְכֵן פִּירְשׁ"י וְ"ל: מְכַבְּרָתָא פִּירְשׁ"י וְ"ל נוֹשֶׁק"א ע"ש שְׁפָנְבוּתָא וְקוֹשְׁרַת פְּתַחֵי הַחֲלוּק.

וְרַבִּי יְהוֹנָתָן וְ"ל פִּי' כְּלִי עָגוּל שְׁמֻסְבָּב כָּל הָרֵאשׁ וְהוּא מִשְׁאוּי לְפִי שְׁאִין רֹב הַנְּשִׁים יוֹצְאוֹת בּוֹ: חוֹמְרָתָא דְּפִילוֹן פִּירְשׁ"י וְ"ל קֶשֶׁר שְׁקֶשֶׁר בּוֹ סֵם שְׁשֻׁמוֹ פִּילוֹן וְרִיחוֹ עָרַב וְשֻׁמוֹ בַּלְסָמ"ו וְאִשָּׁה שְׁרִיחָה רַע טוֹעֲנָתוֹ עָלֶיהָ.

וְהֵרָא"ה וְ"ל פִּי' דְּמִיָּרִי שֶׁהוּא שֶׁל כֶּסֶף דְּבָהָא הוּא דְּאִיכָּא לְמִיחָשׁ לְדִילְמָא שְׁלָפָא וּמְחוּנָא: אִשָּׁה שְׁרִיחָה רַע לֹא אֲתִיָּא לְאֲתוּנֵי. פִּירוּשׁ אֲבָל בְּכּוּבְלִיָּר כּוּלְהוּ מוֹדוֹ דְּחִיּוּבַת חֲטָאת דְּשֶׁלֹּא לְצוּרָה הוּא: וְהֵתְנִיָּא ר' אֱלִיעֶזֶר פּוֹטֵר בְּכּוּבְלַת וּבְצִלוּחִית שֶׁל פּוֹלִיטוֹן פִּי'.

וְהָא הָיָה תְּרֵי אִין צְרָפָה לְמִפְקָ בְּהוּ אֵלָא אִשָּׁה שְׁרִיחָה רַע וְאִפִּי"ה פּוֹטֵר דְּמִשְׁמַע פְּטוּר אֲבָל אֲסוּר, וּפְרָקִינּוּ הָא לֹא קֶשֶׁיָּא פִי קָאִי אֲלִיבָא דְּר' מְאִיר וְכו' וּמִיָּנָה דְּמִשְׁמַע לִי דְּכּוּבְלַת וּצִלוּחִית שֶׁל פּוֹלִיטוֹן בְּתַרְנוּנֵיהוּ שְׁרִי ר' אֱלִיעֶזֶר לְכַתְּחִלָּה דְּאִי לֹא אֲדַאֲמַר לִי דְּכִי קָאִי אֲר' מְאִיר אֲמַר פְּטוּר לִימָא דְּמִשׁוּם צִלוּחִית שֶׁל פּוֹלִיטוֹן הוּא דְּנִקְט פְּטוּר אֵלָא ש"מ כְּדִפְרִישְׁנָא וְכֵן פִּי' הֵרָא"ה וְ"ל: [ע"ב] הַמוֹצִיא אֲנֹכְלִין פְּחוֹת מְפָשִׁיעוֹר בְּכָלִי חֲטָיִב פִּי' חֲטָיִב עַל הַכָּלִי וְלֹא עַל הָאֲנֹכְלִין שְׁהָרִי לֹא הוֹצִיא אֵלָא פְּחוֹת מְפָשִׁיעוֹר דְּהִינּוּ פְּחוֹת מְגֻרְגְּרַת, וְאִצְטְרִיָּה לְאִשְׁמוּעֵינּוּ מִשׁוּם דְּאִיכָּא מֵאן דְּאֲמַר פִּר' הַמְצָנִיעַ (דָּף צ"ג ע"ב) דְּהַמוֹצִיא אֲנֹכְלִין פְּחוֹת מְפָשִׁיעוֹר בְּכָלִי פְּטוּר אִפִּי' עַל הַכָּלִי שְׁפָלִי בְּטֵל לְגַבִּי הָאֲנֹכְלִין וְטָפֵל הוּא לֹא אֵע"פ שֶׁהוּא פְּחוֹת מְפָשִׁיעוֹר: וְהָא רַב חֲסֵדָא וְרַבָּא וְכו' וְאִשְׁתֹּו בְּקִנְיִשְׁקִינָן.

פִּירְשׁ"י וְ"ל כְּלִי זְכוּכִית אֲרוּךְ וְלוֹ שְׁתֵּי פִּיּוֹת וְהֵינּוּ גְזַרְק מְזָה לְזָה, וִי"מ כּוֹס שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁנֵי פִּיּוֹת וְשׁוֹתִין מְמַנּוּ שְׁנַיִם בְּבַת אַחַת וְהָא דְּרַב חֲסֵדָא וְרַבָּא בֵּר רַב הוֹנָא אִיתָא בְּמַס' בְּעַבּוּדַת כּוֹכְבִים לְעַנְגָן נְסֻף וּמ"מ שְׁמַעַת מִיָּנָה דְּשְׁרִי לְמִיָּשְׁתִּי בִי: אֲבָל מְשָׂא וְלֹא מְשָׂא לִית לֹן בַּה.

פִּירְשׁ"י וְ"ל שְׁאִינּוּ רוּחֵץ וּמִשְׁפָּשֶׁף יָפָה אֵלָא מְעַט מִיָּם כְּגוֹן רְבִיעִית מְצוּמָצֵם לִית לֹן בַּה וְאִסְיָקָא דְּאִפִּי' בְּרְבִיעִית מְצוּמָצֵם מְבִיאוּ לְיָדֵי עֲנִיּוֹת דְּהָא אֲמַר רַב חֲסֵדָא אֲנָא מְשָׂא מְלֵא חֲפָנָי מִיָּא וְיִהְיֵוּ לִי מְלֵא חֲפָנָי טִיבוֹתָא מְדָה כְּנֻגְדַּת מְדָה, וּמְכָאן יֵשׁ לְזָהָר בְּנִטְיִלַת

גידים להרבות בהן מים ולא כמו רבים ששמצמצמין בהן: אמר רבא על עסקי תכשיטי' וה"מ הוא דאית לי' ולא עביד לה.

פ"י שמשקללתו על שאינו רוצה לקנות לה תכשיטין ויש לו במה לקנות ויש לו איסור בזה ומביאו לידי עניות, והטעם לפי שאינו מרחם עלי' שהיא תלויה בו והוא תלויה במי שאמר והי' העולם ובמדה שמדד שלא רחם על מי שתלויים בו פה לא רחם הבורא עליו וכן פ"י רבי' יהונתן ז"ל, והא דאמר' בכמה דוכתי מי שאשתו מקללתו בפניו והוא שותק אין חזיו חיים מיוזרי בשאין מקללתו על עסקי תכשיטיה, אי נמי על עסקי תכשיטי' ואין לו דבהא אין חזיו חיים אבל אינו מביאו לידי עניות כנ"ל: [דף ס"ג ע"א] מתני' לא יצא האיש לא בסיף וכו' ולא בתריס שהוא מגן.

ולא באלה אמרי' בגמ', שהוא קולפא בלעז מצ"א, ואם יצא חייב חטאת דמשאוי הם ולא תכשיטין: [ע"ב] שקילא טבותיה ושדא אחיזרי כבר נד ולד. פ"י איני מחזיק טובה לה מעכשיו שקבר הולד מבטני ואלו אמרת תחלה לא אירע לי פנה: מתיב רב יוסף בירית טהורה וכו' ואלו אצעדה טמאה היא.

פ"י ה"א"ה ז"ל דגמרא גמירי לה אצעדה טמאה היא ולא מפני שנמנה במדין כמו שפ"י רש"י ז"ל דהא בהדיא מוכח פן לקמן, ופרקי' דבירית במקום אצעדה עומדת: ככלים בשמים והוא פלי אחר שאינו כבירית ונותנת האשה פלים אלו בשתי שוקי' והם עשונין לתכשיט וחישישנו מתוך שהן חשובין דילמא מישלפא ומחויא אע"ג דמיגנניא בהו כנ"ל, אבל מדברי ה"א"ה ז"ל נראה דככלים בשמים דקאמר היינו שתי בירית שהיא ז"ל כתב ככלים בשמים והשתא חשיבי תכשיט עד כאן, ולא נהיר כמו שכתב הרשב"א ז"ל: אמר לי' רב הונא אלו ואלו בשמים ומטילין שלשלת ביניהם ונעשו ככלים.

פ"י אפילו בירית היו שמים ונותנת בשתי שוקי' ולא תימא דככלים. היינו פלי אחר אלא פעמים שהבירית נעשו ככלים שאם היו מטילין שלשלת ביניהם נעשו ככלים וכל היכא דליכא שלשלת לא מקבלי טומאה דלא חשיבי תכשיט אדם אלא משמשי פלי שהם משמשים לבתי שוקים ומשמשי פלי טהורים כטבעת הפלים דקי"ל שהיא טהור, אבל היכא דאיכא שלשלת אסיקנא דמשויא לי' מנא לפי שהיו נותנין שלשלת של ברזל או של זהב שקושר לאותן שתי טבעות של בתי שוקים מזה לזה כדי שלא תעשה הנצורה פסיעות גסות ויפלו בתול' והילכך טמאין דהשתא חשיבי תכשיט אדם ולא משמשי פלי, ואין יוצאין בהן בשבת דילמא מישלפא ומחויא דאפילו שקלא לשלשלת לא מיגנליא שוקה שהרי לא יפלו בתי שוקי' לארץ.

מנין לאריג כל שהוא טמא פ"י כיון שהוא כף בגד מסויים מתחלתו, מאו בגד: מנין לתכשיט כל שהוא טמא מציץ. והא דלא קאמר מטבעת משום דניחא לי' למילף מציץ דתכשיטותו משהו שלא הי' במצח אהרן תמיד כטבעת שהוא כל היום באצבעו: אריג ותכשיט כל שהוא.

פ"י דתרונייהו מצטרפי לכל שהוא טמא: מוסף שק על הבגד שטמא משום אריג. פירוש תוספת יש לו לשק שאין פן בבגד שהוא טמא משום אריג ובסמוך מפרש לה: אריג ותכשיט כל שהוא טמא מפל פלי מעשה.

פ'י ה'ר'א"ה ו"ל ד'אפ'ילו ה'כי א'י'צ'ט'רי'כו א'י'ד'ך ר'י'בו'ני ד'אי ל'או ה'כי א'נ'א ה'נה מ'וק'מ'נ'א פ'ל פ'לי מ'ע'ש'ה ל'א'רי'ג פ'ל ש'ה'וא א'ו ל'ת'כ'ש'י'ט פ'ל ש'ה'וא א'ב'ל א'רי'ג ו'ת'כ'ש'י'ט ד'ל'י'צ'ט'ר'פ'ו ת'ר'ו'י'ה'ו ל'א ק'מ"ל פ'ל פ'לי מ'ע'ש'ה ד'מ'י'צ'ט'ר'פ'י ל'כ'ל ש'ה'וא: ה'ה'וא ב'מ'ד'ו'ן פ'ת'י'ב.

פ'ר'ש"י ו"ל ב'ט'ו'מ'א'ת מ'ת פ'ת'י'ב ו'א'י'ן ל'מ'ד'י'ן מ'מ'נ'ו ל'ט'ו'מ'א'ת ש'ר'ץ ש'א'י'ן ל'מ'ד'י'ן ק'ל מ'ח'מ'ו'ר ל'ה'ח'מ'י'ר ע'ל'יו. ו'ל'א נ'ה'יר, ו'ה'נ'כ'ו'ן ד'ל'א פ'ת'י'ב ג'ב'י ט'ו'מ'א'ה ו'ט'ה'ר'ה א'ל'א ב'ק'ר'ב'ו'ן א'נ'ש'י ה'צ'ב'א פ'ת'י'ב ו'י'ק'ח מ'ש'ה א'ת ה'ז'ה'ב מ'א'ת'ם פ'ל פ'לי מ'ע'ש'ה, ו'מ'אי ד'כ'ת'י'ב ת'ת'ח'ט'א'ו א'ת'ם ו'ש'ב'י'כ'ם ל'מ'י ש'ר'א'וי ל'ט'ו'מ'א'ה ק'א'מ'ר.

ו'א'ף ע'ל ג'ב ד'א'צ'ע'ד'ה פ'ת'י'ב ג'ב'י ש'ל'ל ו'ל'א ג'ב'י ט'ו'מ'א'ה ו'ט'ה'ר'ה ו'א'מ'ר'י'נ'ו ל'ע'י'ל ג'ב'י ב'י'ר'י'ת ו'א'לו א'צ'ע'ד'ה ט'מ'א'ה ה'יא פ'כ'ר פ'י ה'ר'א"ה ו"ל ד'ל'או מ'מ'ד'ו'ן ג'מ'י'ר ל'ה פ'מו ש'פ'י'ר'ש ר'ש"י ו"ל א'ל'א ג'מ'ר'א ג'מ'י'ר'י ל'ה ד'א'צ'ע'ד'ה ט'מ'א'ה ה'יא ו'ל'א מ'פ'נ'י ש'נ'מ'נ'ה ב'מ'ד'ו'ן: א'מ'ר ל'י ג'מ'ר פ'לי פ'לי מ'ה'ת'ם.

ד'ג'ב'י ט'ו'מ'א'ה פ'ת'י'ב ו'כ'ל ב'ג'ד ו'כ'ל פ'לי ע'ז'ר ו'כ'י'נ'ו ד'ג'מ'ר'י ל'מ'ת ה"ה ל'ש'ר'ץ ד'ה'א א'י'ת'ק'ו'ש ב'ג"ש פ'ד'ל'ק'מ'ו'ן: [ד'ף ס"ד ע"א] ה'כי ק'א'מ'ר מ'ו'ס'ף ש'ק ע'ל ה'ב'ג'ד ש'א'ע"פ ש'א'י'נו א'רי'ג ט'מ'א. פ'ת'ב ה'ר'א"ה ו"ל ש'א'י'נו א'רי'ג פ'לו'מ'ר ד'ל'א ח'ש'י'ב א'רי'ג'ה ש'א'לו פ'י'ו'צ'א ב'ו ב'צ'מ'ר ו'פ'ש'ת'י'ם ל'א ה'ו'י'א א'רי'ג'ה ב'ש'ק ד'ה'ו'י ד'ש'ע'ר ח'ש'י'ב פ'י א'רי'ג ו'ט'מ'א ו'א'מ'ר'י ל'מ'אי ח'ז'י ו'א"ר י'ו'ח'נ'ן ש'כ'ן ע'נ'י ק'ו'ל'ע ש'ל'ש ג'י'מ'י'ן ש'ל ש'ע'ר ו'ת'ו'ל'ה ב'צ'נ'א'ר ב'ת'ו א'ב'ל ל'י'כ'א א'רי'ג'ה פ'ל'ל ל'א ד'ה'א א'מ'ר'י ב'ש'מ'ע'ת'י'ן ל'ק'מ'ן מ'ה ש'ק מ'י'ו'ח'ד ט'ו'י ו'א'רי'ג ע'כ"ל, פ'י ל'פ'י ד'ל'י'כ'א ל'מ'י'ל'ף ד'ש'ק ב'ע'ל'מ'א ד'ל'א ב'ע'י' א'רי'ג מ'ד'ק'א'מ'ר א'ף ע'ל פ'י ש'א'י'נו א'רי'ג ד'ה'א ל'י'ת'א ד'מ'אי ש'א'י'נו א'רי'ג ש'א'י'נו א'רי'ג מ'מ'ש א'ל'א ש'ה'וא ק'לו'ע ו'ק'ל'י'ע'ת'ו ז'ה'ו א'רי'ג'ת'ו ו'ה"ק ת'ו'ס'פ'ת י'ש ל'ו ל'ש'ק ש'א'ם ע'ש'ה ק'ל'ע ק'ט'ן מ'ד'ב'ר ה'ב'א מ'מ'נ'ו ד'ה'י'נ'ו ש'ע'ר א'ו נ'ו'צ'ה ש'ל ע'ז'י'ם א'ף ע'ל פ'י ש'א'י'נו א'רי'ג מ'מ'ש פ'י'ו'ן ש'ה'וא ט'ו'י מ'י'ט'מ'א מ'ש'ו'ם ת'כ'ש'י'ט מ'ה ש'א'י'ן פ'ן ב'ב'ג'ד צ'מ'ר א'ו פ'ש'ת'י'ם ש'א'ם ע'ש'ה ק'ל'ע ק'ט'ן מ'צ'מ'ר א'ו פ'ש'ת'י'ם ל'א מ'י'ט'מ'א מ'ש'ו'ם ד'ב'ע'י' ג'ב'י צ'מ'ר ו'פ'ש'ת'י'ם א'רי'ג מ'מ'ש ו'ל'י'כ'א ד'ק'ל'י'ע'ה ג'ב'י ד'י'ד'ה'ו ל'א ח'ש'י'ב'א א'רי'ג'ה, ו'א'מ'ר'י ד'ק'ל'ע ש'ל ש'ע'ר א'ו מ'נ'ו'צ'ה ש'ל ע'ז'י'ם ל'מ'אי ח'ז'י ד'ק'ר'י ל'י ת'כ'ש'י'ט ו'א"ר י'ו'ח'נ'ן ש'כ'ן ע'נ'י ק'ו'ל'ע ש'ל'ש ג'י'מ'י'ן ו'כ'ו' פ'נ"ל ו'כ'ן ג'ר'א'ה מ'ד'ב'ר'י ר'ש"י ו"ל: מ'ה ש'ק מ'י'ו'ח'ד ט'ו'י ו'א'רי'ג.

פ'לו'מ'ר א'רי'ג'ה ד'ח'ש'י'ב'א ל'ד'י'ד'ו'י ד'ה'י'נ'ו ק'ל'י'ע'ה א'ף פ'ל ט'ו'י' ו'א'רי'ג א'רי'ג'ה ה'ר'א'ו'י ל'ו: י'כ'ו'ל ש'א'נ'י מ'ר'ב'ה א'ת ה'ח'ב'ל'י'ם ו'כ'ו' א'ף פ'ל ט'ו'י' ו'א'רי'ג. פ'י ה'ר'א"ה ו"ל ד'ל'א ד'מ'י ל'ק'ו'ל'ע ש'ל'ש ג'י'מ'י'ן ד'ה'ת'ם פ'כ'ר ה'וא ט'ו'י ו'ק'ל'י'ע'ת'ו ז'ה'ו א'רי'ג'ת'ו מ'ה ש'א'י'ן פ'ן ב'ח'ב'ל'י'ם ד'ל'י'כ'א ט'ו'י פ'ל'ל ו'ל'ה'כ'י מ'מ'ע'ט'י ל'ה'ו ו'כ'ן פ'ר'ש"י ו"ל, ו'ב'ה'א ג'י'ח'א ל'י מ'אי ד'ק'ש'י'א ל'י ד'ט'ע'מ'א ד'מ'ע'ט'י'נ'ה'ו ק'ר'א ה'א ל'או ה'כי ט'מ'א'י'ן ו'א'מ'אי ת'י'פ'ו'ק ל'י ד'א'י'ן מ'י'ט'ל'ט'ל'י'ן מ'ל'א ו'ר'י'ק'ו'ן א'ל'א ד'ה'ש'ת'א ל'א ק'ש'י'א מ'י'ד'י ד'אי ל'או ק'ר'א ה'נה א'מ'י'נ'א ד'ט'מ'א'י'ן א'ף ע'ל פ'י ש'א'י'נו ט'ו'י ד'ו'מ'י'א ד'ק'ו'ל'ע ש'ל'ש ג'י'מ'י'ן: נ'ק'ל ב'ט'ו'מ'א'ת ה'מ'ת ש'ה'יא ח'מ'ו'ר'ה.

פ'י ו'ה'י'ל'כ'ף ב'ד'י'ן ה'וא ל'ה'ח'מ'י'ר ב'ט'ו'מ'א'ת מ'ת ו'ל'ט'מ'א ח'ב'ל'י'ם ו'מ'ש'י'ח'ו'ת, ו'כ'ת'ב ה'ר'א"ה ו"ל ד'ב'ד'י'ן ה'וא ד'ב'ל'או ה'אי פ'י'ר'כ'א ה'אי ב'ג'נ'ן א'ב ל'א מ'ה'נ'י פ'י'ו'ן ד'א'י'כ'א ר'י'בו'י'א מ'ו'כ'ל מ'ע'ש'ה ע'ז'י'ם א'ל'א ד'א'רו'ח ב'ה ב'ש'מ'ע'ת'י' ל'מ'י'מ'ר ד'ב'ר מ'ר'י'בו'י'א ד'ק'ר'א א'י'כ'א ב'ג'נ'ן א'ב ו'א'י'כ'א פ'י'ר'כ'א ע'כ"כ: ת"ל ב'ג'ד ו'ע'ז'ר ו'כ'ו' מ'ה ב'ג'ד ו'ע'ז'ר ו'כ'ו' ו'מ'ה ב'ג'ד ו'ע'ז'ר ה'א'מ'ו'ר ב'מ'ת ט'י'מ'א פ'ל מ'ע'ש'ה ע'ז'י'ם א'ף ב'ג'ד ו'ע'ז'ר ה'א'מ'ו'ר ב'ש'ר'ץ ט'י'מ'א פ'ל מ'ע'ש'ה ע'ז'י'ם.

פ'י פגון קלמי ונחבק שעושין אותן מנוצה של עזים ואע"פ שאינן עשויות למלבוש אדם פגון שק רועים או שלש נימין לקליעת בת עני מ"מ לצונרכו של אדם הן א"נ פלי חשיב וכל פלי טמא ונאפילו דבהמה לבר מנויי בהמה בלחוד, ואף על גב דלעיל מרבינן קלמי ונחבק מאו פגד דכתיב גבי שרצים השתא הוא דהדרין משהוא רבוייא ומוקמינן לה בסמוך לרבות נוצה של זנב הסוס וזנב הפרה: הני מילי מקמי דאתי ג"ש.

דעור ובגד דרשי' או שק לרבות קלמי ונחבק השתא דאתי ג"ש וכו' ואין לי אלא בשרץ בטומאת מת מניין. פ'י ה"ר"א"ה ז"ל אע"ג דהא אמרן דאיסקווש אהדדי בג"ש דעור ובגד לא פא אלא לומר דאיצטריכא ג"ש למת לרבות דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה למימר דאי לאו ג"ש לא אתיא לה ע"כ.

פלומר והשתא הוא דקא מהדר תלמודא אי מצי' לריבויי במת דבר הבא מזנב הסוס ומזנב הפרה בלאו ג"ש דשרץ ולמסקנא לא אשכח לרבוויי אי לאו ג"ש: ודין הוא טימא בשרץ וכו' מה פשטמא בשרץ וכו' פמעשה עזים.

נראה לי פירושא דכולהו יליף לי' מאו פגד דכתיב גבי שרצים ולא מג"ש דבגד ועור דהשתא הוא דקא בעי למיהדר מג"ש דעור ובגד, אי נמי דלא מיהדר אלא דבעי לריבויי דבר הבא מזנב הסוס וכו' בלא ג"ש דעור ובגד כנ"ל: דאי לא מןפנה איכא למיפנה דאין למדין משרץ דמה לשרץ שפן מטמא בכעודשה.

וכתב ה"ר"א"ה ז"ל בלאו הכי איכא למיפנה אם הרבה בטומאת שרץ שהיא מרובה נרבה בטומאת שבועה שהיא מועטת אלא דאפשר דפירכא פל דהו היא ועדיפא לי' לגבי ג"ש האי פירכא ע"כ: דמת נמי אפנויי מןפנה וכו' ש"מ לאפנויי.

וכתב ה"ר"א"ה ז"ל ואף על גב דאתא להאי היקישא איצטריכא ג"ש דאי משום היקישא. לא מפקי' חבלים ומשיחות דאיברו בהדיא מוכל מעשה עזים אלא משום ג"ש ע"כ.

ולא נהיר דמה שרץ חבלים ומשיחות לא אף בשכבת זרע פן נהדר יליף מת משכבת זרע דלא מיטמא חבלים ומשיחות אלא פל מידי דאתיא בג"ש טרח וכתב לי' קרא: [ע"ב] לומר לה פל המסתפל באצבע קטנה של אשה כאלו מסתפל במקום התורף.

פ'י ה"ר"א"ה ז"ל מסתפל באצבע קטנה של אשה להרהור עבירה: מתני' יוצאה אשה בחוטי שער וכו' בכבול ובפיאה נכרית לחצר. פ'י אב"ל לר"ה לא וטעמא דהתירו בכבול ובפיאה נכרית בחצר ולא גזרי' דילמא נפיק בהו לר"ה פדגזרי' בהני אחרניי משום דכבול היינו פופה של צמר שתחת סבכה וכן פיאה נכרית היא פעין פופה שעשוי משער חבירתה לפי שיש לה שער מועט, א"נ דיש לה שער לבן ושער חבירתה שחור אלא דהתירו אלו להתנפות בשבת בעודה בחצר כדי שלא תתגנה על בעלה כדאיתא בגמ' ובמיהו שבאזנה וכו' ובמיהו שהתקינה לנדתה, בגמ' מפרש להו לכולהו, בפלפל ובגרגיר מלח, וכגון שנתנה מבעוד יום לתוף פ'י וכן פל דבר שתמן לתוף פיה דקא בעינא להו לרפואה לא גזרי' דילמא מחניא להו אף על פי שהוא חשוב הרבה ונדמיו יקרים פינון שהתקינתו לכף ויצאה בו מבעוד יום ועודנו בתוף פ'י אב"ל ליתן לכתחלה בשבת או אם נתנה מבעוד יום ונפל בשבת אסור להחזירו דהוי הוא כאלו נתנה לכתחלה בשבת שאסור דאיכא למיגזר דילמא אתיא למיעבד לכתחלה וגזרי' משום שחיקת סמנים דהא לרפואה קא עבדא להו,

שן תותבת וּשן של זָהב רבי מתיר דליכא למיחש דילמא נוטלה ומחויא דהא מיגנאי בה: גמ' אבל דבהמה דמינכר אימא נוחוש דילמא שלפא לה פיון דמחייכי עלה ומייתא להו קא משמע לן דכינן שפרפה בהן שערה מתחלה לא פרפה למשלפינהו: בשלמא זקנה בשל ילדה שבת הוא לה.

פירוש ועבידא זקנה לצאת בשערות שחורות והלכה לא תצא דילמא מחפו עלה פשהיא מתנאה בשער של ילדה ושקלא להו ואתיא לאיתויינהו וכיון דשכיח איצטריו למיתני שלא תצא, אלא ילדה בשל זקנה דהוא גנאי לה לצאת בשערות לבנות אמאי איצטריו למיתני דהא לא שכיחי, ופריק פדי נסבא: אמר רב פל שאסרו חכמים לצאת בו לר"ה אסור לצאת בו לחצר.

פי' הר"ה ו"ל לחצר שאינה מעורבת משום דדמיא לרשות הרבים, ולא נראה לי כן מדברי רש"י ו"ל, ועוד כתב הר"ה ו"ל דמאי דאסרי' בו לצאת בו בחצר דוקא בדרה הוצאה נאפי' בהני דדרה מלבוש אסור דרה הוצאה הא לאו הכי אלא בדרה טלטול בשקיו מערב שבת בחצר הרי הן ככל הפלים הנטלין בחצר וכן אתה דן באלה ותריה ותריס ורומח ובשאר ע"כ: אפי' בחצרי חדרים אסור.

ולא קי"ל כרב דהא מתנייתא טובא פליגן עלי' ובירושלמי גמי אמרינן כל אילין פליגין על רב ולית להן קיום: [דף ס"ה ע"א] אמר לי רבא אף על פי שאינו קשור לה פיון דמאיסא לא אתיא לאיתוי'.

אמור' שהתקינה לנדתה הוא דפליג אבל במוף שבאזנה ובמוף שבסנדלה מודה הוא דבעי' שיהו קשורין קשר יפה כי היכי דלא לישתרי קישורי' דהא לא מאיסי ואיכא למיחש דאם לא קשרן אי נפלי אתיא לאיתויינהו אבל מו' שהתקינה לנדתה פיון דמאיסא אפי' לא קשרה אי נפיל לא אתיא לאיתויינהו: עשתה לו בית יד מהו.

פי' רש"י ו"ל דאמור' שהתקינה לנדתה קאי והכי קאמר מי הוי מאיס לה אף על פי שיש לו בית יד או לא, אמר לי מותר פלומר אפי' עשתה לו בית יד גמי מותר דאפילו בבית יד גמי מאיס לה ולא אתי לאיתויי' פי' הר"ה ו"ל, ואינו נראה דא"כ הי' לו לומר אפי' עשתה לו בית יד דמותר אלא אמור' שבאזנה ושבסנדלה קאי ולומר דאם עשתה לו בית יד מותר בלא קשירה: והא תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה באזנה.

פי' ונהי דפליג ר' יוחנן אחביריו דאמוראי גינהו מי פליגי אהא דרמי בר יחזקאל דהיא ברייתא: לא שנו אלא של זָהב. פי' דרבנן סברי דמשום חשיבותא דבי' אתיא לאיתויי', א"נ מתו' שהוא משונה משאר שנים דילמא מחייכי עלה ושקלה לה מהתם וממטיא לה בינה, א"נ מתו' שהיא חשובה אי נפלה אתיא לאיתויי' ור' מאיר לא חייש: אילימא כל מידי דקשי מעלי לה.

פי' והאי סלע פיון שהיא קשה מגינה על המפה מקוצים ויתדות הדרכים, ליעביד לי חספא שהוא קשה ג"כ, ואלא משום שנוכתא שהוא לחלוחית היוצא מן הכסף ובלעז צווי"ל שהוא יפה למפה: אלא משום צורתא.

שְׁהַצוּרָה לְפִי שֶׁהוּא שׁוֹקֵעַ יָפָה הִיא לַמַּכָּה, לִיַעֲבֹד לִי פוֹלְסָא צוּרָה שֶׁל עֵץ, וּפְרִיק אַבְיֵי דְהַתְקִינוּ שֶׁל מַתְקַת דְּאִית בִּי בְּוֹלְהוּ שֶׁהוּא קִשָּׁה וְיֵשׁ בּוּ צוּרָה וְגַם שְׁוֹכְתָא, וְכִינּוּ שֶׁהַתְקִינוּ לְכֹה מְבַעוּד יוֹם וְיָצָא בּוּ לֹא גְזַרְיִנּוּ מִשׁוּם שְׁחִיקַת סְמָנִין: דְּאַבְנֵה דְשִׁמוּאֵל דְּצַבּוּעִין הָווּ.

פִּי רַשִׁי"י ו"ל וְתִיגֵיִשׁ לְמִשְׁלַף וּלְאַחוּוֵי הָא לְאוּ הִכִּי שְׁרִי דְלִיכָא מִשׁוּם טְבִילָה לְפִי שְׁאִינָן מְהוּדְקִין, וְכַתֵּב הֲרָא"ה ו"ל דְּהָא דְאַבְיָה דְשִׁמוּאֵל חוּמְרָא הוּא דְקָא מְחַמֵּיר אַבְנֵתִי דְאִילוּ מְדִינָא לִיכָא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא שְׁלַפָּא אֵלָא הִיכָא דְנִסְיָבָא, וְעוּד פִּי ו"ל דְּמִשׁוּם חֲשֵׁשׁ טְבִילָה אֲסִירְלֵהוּ דְאַפְשֵׁר דְּהִגֵּי דְצַבּוּעוֹנִין דְרַפְּנָן לְהִיּוֹת גְּסִין וּמְהוּדְקִין וְאִיכָא לְמִיחַשׁ לְחֻצִיצָה וּמְפָצִי בְיוֹמֵי תְשֻׁרֵי.

פִּרְשִׁי"י ו"ל מִשׁוּם חֻצִיצָה שְׁטִיט עֲבָה חוּצִץ פְּגוֹן טִיט הִינּוּ וְטִיט הַיּוֹצְרִים וְכֵן פִּירֵשׁ הֲרָא"ה ו"ל, וְהָא דְאַמְרֵי בְּמַס' מְקוֹאוֹת מְטָה שֶׁהַטְבִּילָה אַע"פ שְׁרַגְלֵי שׁוֹקְעוֹת בְּמִים עֲלֵתָה לָּהּ טְבִילָה מְפִנֵי שְׁהַמִּים מְקַדִּימִין וְאִין טִיט חוּצִץ אֵלָא בְּשִׁהֲנֵי עֲלֵי קוֹדֵם לְכוּ, אֲפֹשֵׁר דְאַדָּם שְׁאִינֵי לְפִי שֶׁהַטִּיט נִכְנָס בֵּין אֲצַבְעוֹת רַגְלֵיו וְדַבֵּק שָׁם וְחוּצִץ, וְהַגְּאוּנִים ו"ל פִּי מְפָצִי סוֹפוֹת וְהוּן לְצִנִּיעוֹת לְפִי שְׁכָּשְׁהִיא בּוֹשָׁה הִיא פְּנוּצַת וְאִינָה יְכוּלָה לְטַבּוֹל יָפָה: [ע"ב] סְהָדָא רַבָּה פְּרַת.

פִּרְשִׁי"י ו"ל פְּרַת מְעִיד בְּדָבָר שֶׁהוּא יוֹרֵד מֵאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל לְכַבֵּל וְגַדְל מִימֵי גְשָׁמִים וְיוֹדְעִין בְּנֵי בְּבַל שֶׁיִּרְדּוּ גְשָׁמִים בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל וְשִׁמְחִים עַל אַחֲיָהֶם, וְהַקְשׁוּ עֲלֵיו בְּתוֹסְפוֹת דְּכִינּוּ דְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל קָאֵי לְמַעַרְב מְפָלֵל דְּכַבֵּל הִי לְצַד מְזֻרְחָ וְכָל הַנְּהַרּוֹת בָּאִין מְמַזְרַח לְמַעַרְב לְפִי שֶׁהֵיטֵם לְצַד מַעַרְב אֵלָא וְדָאֵי פְּרַת מְמַזְרַח דְּהִינּוּ מְכַבֵּל הִי הוֹלֵךְ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל וְאַפְּלוּ הִכִּי כְּשִׁירְדוּ גְשָׁמִים בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל הִי הַנְּהַרְגָדֵל: שְׁמָא יִרְבוּ נוֹטְפִין עַל הַזּוֹחֲלִין.

וְאַפִּי רַבּוּ מֵאֵי הִנֵּי גִימָא רַאשׁוֹן רַאשׁוֹן בְּטַל כְּדְאַמְרֵי גְבִי יִין נִסְף שְׁנַפְל לְבוּר, תִּיגֵרִץ רַבִּי תָם ו"ל דְּהִיא דִּינִין נִסְף בְּשִׁנְפַל לְסִירוּגִין אֲבָל מִי גְשָׁמִים שְׁאִינָן יוֹרְדִין לְסִירוּגִין הִרִי הוּא כְּאֵלוּ נִפְלוּ כְּוֹלֵן בִּיחַד וְלֹא בְּטַל, וְא"ת וְהָא אֲמַרְיִנּוּ בְּפָרְק ג' דְּבַכּוֹרוֹת הַלּוֹקַח צִיר מִעַם הָאָרֶץ מִשִּׁיקוּ בְּמִים וְטְהוֹר פִּי מְפִנֵי שְׁעַם הָאָרֶץ אִינוּ שׁוֹמְרוּ מְלַמְטָא, וְאַף עַל פִּי שְׁצִיר אִינוּ מְקַבֵּל טוֹמְאָה מ"מ הָא אִיכָא מִים שְׁנוֹתָנִין בְּצִיר שְׁמַקְבְּלִין טוֹמְאָה וְהִילְכָף בָּעוּ הַשְּׁקָה וְטְהוֹרִין דְּאַף עַל גַּב דְּאוּכְלִין וּמִשְׁקִין לִית לְהוּ טְהָרָה מִים שְׁאִינֵי דְאִית לְהוּ טְהָרָה לְפִי שֶׁהוּן נִזְרָעִין, וְאַקְשִׁי הֵתָם מִמָּה נִפְשָׁף אִי רַוְבָּא מִים כְּלוּמַר שְׁהַמִּים רַבִּין עַל הַצִּיר סְלִקָא לְהוּ הַשְּׁקָה וְאִי רַוְבָּא צִיר לֹא בְּעֵי הַשְּׁקָה שְׁהִרֵי נִתְבַּטְלוּ הַמִּים לְגַבֵּי הַצִּיר, וְאַסִּיקָנָא הֵתָם לֹא שְׁנוּ אֵלָא לְטַבּוֹל בּוּ פְתוּן דְּבָהָא אִי רַוְבָּא מִיָּא לֹא בְּעֵי הַשְּׁקָה אֲבָל לְקַדְרָה לֹא מְצָא מִין אַת.

מִינוּ וְנִיעוֹר, וְהָא הִכָּא דְנִפְלֵי בְּסִירוּגִין לְתוֹף הַקְדָּרָה וְלֹא בְּטִיל, וִי"ל דְּלַגְבֵי טְהָרוֹת הַחֲמִירוּ: סִיפָא אַתָּאן לְמַטְבַּע. פִּי דְאִין יִיחוד מוֹעִיל לְמַטְבַּע דְּאִיִּדֵי דְחָשִׁיב וְדָאֵי אִין יִיחודוּ כְּלוּם: הֵתָם הוּא דְדָרְךָ הוּצָאָה בְּכָף.

פִּי שֶׁהוּא לוֹבְשָׁן כְּדָרְךָ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּחוּל כְּגוֹן מוֹכְרֵי כְּסוּת וּמִיָּהוּ פִּינּוּ דְאִינוּ רַגִּיל בְּכָף אֲסוּר שְׁהִירֵי מִשְׁאוּי הוּא וְלֹא הַתִּירוּ בְּשִׁבְתָּ לְהוּצִיא אֵלָא הוּצָאָה כְּלֹאֲסַר יַד כְּדָרְךָ שְׁאֲמָרוּ בְּאִשָּׁה גְזַבְרִית דְּכִינּוּ דְדָרְכָה בְּכָף בְּחוּל וְאִין שְׁאָר הַנְּשִׁים רַגִּילוֹת בְּכָף חֲשִׁבִי לָהּ מִשְׁאוּי

ולא הוּיָא הוֹצָאָה פְּלֹאֲחֵר יָד: מִתְּנִי הַקְּטַע יוֹצֵא בְּקַב שְׁלוֹ וְכו' אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבוּל פְּתִיתִים טָמֵא.

פּי' וְדוֹקָא פְּתִיתִים הָא בֵּית קִיבוּל בְּלֵא פְּתִיתִים לֹא דִהוּה לִי כְּפִשׁוּטֵי פְּלִי עֵץ דְּדוֹמֵיָא דְשִׁק בְּעֵי דְמָה שְׁנוֹתְנִין בְּבֵית קִיבוּל שְׂיֵהָא מִיִּטְלִטֵל עַל יְדֵי הַפְּלִי לְאִפּוֹקֵי הָאֵי דְאִין שׁוֹקוּ מִיִּטְלִטֵל ע"י הַפְּלִי אֲבָל כְּשֵׁיִשׁ לוֹ פְּתִיתִים הָרִי הַפְּתִיתִים גִּיטְלִין ע"י הַקַּב וְהִילְכָה טָמֵא: [דף ס"ו ע"א] סְמוּכוֹת שְׁלוֹ טָמֵאִין מְדָרְס.

פּי' דְהָא לְסְמִיכַת כָּל גּוֹפּוֹ עֲבִידֵי מַה שְׂאִין פֶּן בְּקַב קִיטַע שֶׁל רֶגֶל אֶחָד שֶׁהָרִי אִינוּ נִשְׁעֵן כְּלוּל עָלָיו: ה"ג הֲרָא"ה ז"ל כִּסָּא וְסְמוּכוֹת שְׁלוֹ טָמֵאִין מְדָרְס. וּפּי' ז"ל שְׁנָה שֶׁהוּא קִיטַע כָּל כָּף מְגַבִּיהַ רֵגְלֵיו מִן הַקְּרַקַע לְפַעְמַיִם וְנִשְׁעֵן עַל יָדוֹ וְאִיִּדֵי דְתֵלוּ וְלֹא מְנַחֵי אֲאָרְעָא זִימְנִין דְּמִישְׁתַּלְפִי וְנִפְלִי ע"כ, כְּלוּמַר זִימְנִין דְּמִישְׁתַּלְפִי הַכִּסָּא וְהַסְמוּכוֹת כְּשֶׁהוּא גְסָמָה עַל יְדָיו בְּאוֹתוֹן סְפָלִים קְטַנִּים שְׂיֵשׁ בְּיָדוֹ וְנִמְצָא כְּשֶׁהוּא עוֹקֵר גּוֹפּוֹ מִן הָאֲרֶץ אֲפֹשֶׁר שְׂיִפּוּל הַכִּסָּא הַנְּמוּךְ שְׂיִוֵּשֵׁב עָלָיו לְפִי שֶׁהוּא תְלוּי וְכֵן הַסְמוּכוֹת שֶׁל עוֹר אוֹ שֶׁל עֵץ שְׁנוֹתֵן בְּרָאִשֵׁי שׁוֹקֵיו אוֹ רֵגְלָיו שֶׁהֵן תְלוּיִין וְאִיפֹא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יִפְלוּ בְּהִשְׁעָנוּ עַל יְדָיו: גַּמ' הִילְכְתָא מֵאֵי אָמַר לִי לֹא יִדְעָנָא.

פּי' אִף עַל גַּב דְּבַעְלָמָא ר' מֵאִיר וּר' יוֹסִי קִי"ל כּר' יוֹסִי אֲפֹשֶׁר דְּהִכָּא לֹא מְסַתְבַּר טַעְמֵי דַר' יוֹסִי וְהִילְכָה קָא בְּעֵי אֵי הִלְכָה בְּהָא כּר' מֵאִיר כְּנ"ל, וְרֵאִיתִי מִי שְׂפִי דְלֹא קָא בְעֵי אֵי הִלְכָה כּר' מֵאִיר אוֹ כּר' יוֹסִי מְדָלָא קְאָמַר הִלְכְתָא כְּמֵאֵן אֲלֵא הִלְכְתָא קָא בְּעֵי אִם מוֹתֵר לְצִאֲת בְּקַב אוֹ לֹא נֵאִי הָוֵה יְדַעֵי הִלְכְתָא מֵאֵי מְמִילָא יְדַעֵי דִיּוֹקָא דְּמִתְנִי הִיכִי תָנִן דָּאִם הוּא מוֹתֵר מִתְנִי אִין הַקְּטַע תָּנִן וְאִם הוּא אֲסוּר הַקְּטַע תָּנִן, וְקִשְׂיָא לִי דָּאֵי הָוֵה יְדַע רַב גַּחְמֵן הִלְכְתָא מֵאֵי אִיהוּ גַמִי הָוֵה דְאִיק מִתְנִי וְכִיּוֹן דְקָא בְעֵי הִיכִי תָנִן וְהִדַּר לִי לֹא יִדְעָנָא מְמִילָא יְדַעֵי דְלֹא יְדַע הִלְכְתָא מֵאֵי, וְהֵרָאֲשׁוּן נִרְאָה לִי עֵיְקֵר ר' עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְכו'.

פּי' הֲרָא"ה ז"ל דְטַעְמָא דַר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְמִטְהַר מִשׁוּם דְכִיּוֹן דְשִׁנֵּי לֵה מְמֵאֵי דְאוּרְחִין לֹא חֲשִׁיב וְה"ה לְדִידֵי לְסַנְדָּל שֶׁל עֵץ דְכִיּוֹן דְלֵאוֹ אוּרְחִין לֹא חֲשִׁיב ע"כ. וְכֵן פִּירֵשׁ"י ז"ל בְּשֵׁם רַבּוּתֵיּוֹ דְכּוֹנְרַת לֵאוֹ אוּרְחָה לְעִשׂוֹת מְקַשׁ אוֹ מְקַנִּים וּמְנַעֵל גַּמִי לֵאוֹ אוּרְחִין מֵעֵץ אֲלֵא מְעוֹר, וְכַתֵּב הֲרָא"ה ז"ל דְאֵנָן כּר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי גְקִיטֵי דְרַבָּא כְּוִתֵי ס"ל, וְשְׂמַעֵי גַמִי הָאֵי סְבָרָא בִּיבְמוֹת דְאֲזֵלָא סוּגִיָן הֵתֵם דְלֹא חִלְצָה אֲלֵא בְּסַנְדָּל דְמַחְוּפָה עוֹר וּמוֹכַח הֵתֵם דְתִלְיָא הָא מִיִּלְתָּא דְכָל הִיכָא דְחֲשִׁיב מְנַעֵל לְעַנְיָן שְׁבַת חֲשִׁיב לְעַנְיָן הוֹצָאָה דְפָרְכִי מֵהֵיִיא דְקַטַע לְחִלְצָה, וְהַסְפַּמַת הַגְּאוּנִים ז"ל כְּוִלָן שְׂאִין.

חוֹלְצִין אֲלֵא בְּשֶׁל עוֹר כְּסוּגִיָן דְגְמָרָא הִילְכָה כָּל הִיכָא דְלֵאוֹ שֶׁל עוֹר פְּסוּל לְחִלְצָה וְאֲסוּר לְצִאֲת בּוֹ בְּשִׁבַת לר"ה וּלְחֻצֵר שְׂאִינָה מְעוֹרְבַת וּמוֹתֵר לְצִאֲת בּוֹ בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים ע"כ. וְכֵן דַּעַת הַחֲכָם הַגָּדוֹל אֲחִיו שֶׁל ר' פִּנְחָס הַלּוּי ז"ל: רַבָּא אָמַר אִף טָמֵא מְדָרְס.

פּי' רַבָּא אֲלִיבָא דְכּוֹלֵי עֲלָמָא אֲתֵי לְמִימַר לֵה וְאִפֵּי לְמ"ד לֵאוֹ מְנַעֵל הוּא וּלְהִכֵי מְפָרֵשׁ לֵה דְמִשׁוּם בֵּית קִיבוּל פְּתִיתִים טָמֵא מְדָרְס: [ע"ב] מֵאֵי לּוֹקְטָמִין א"ר אֲבָהוּ חֲמָרָא דְאִפְפָּא. פּי' חֲמוּר הַנוֹשֵׂא בְּכַתְפָּיִם וְהִלְצִנִים עוֹשִׂין אוֹתוֹ וְנִעְשָׂה כְּמִי שְׂרוּכֵב עָלָיו וּבִלְעֵז קַבְלוּשׁ"ט.

רָבָא בַר פֶּפְאָה אָמַר קוּשְׁוּרֵי בְּלַעַז אִישְׁקַצ"שׁ שְׁמֵהֶלְכִין בְּהוֹן בְּמַקּוֹם, הֵטִיט רָבָא בַר רַב הוֹנָא מִשְׁמִי' דְּעוֹלָא אָמַר פְּרָמִי, וְהוּא כְּלִי הִנְקִשְׁרַת עַל הַפְּרָצוּף לְהַבְעִית מִי שְׂאִין לוֹ דַּעַת וְשְׁלִימָה בְּלַעַז בַּרְב"א קַאנ"א: קוּשְׁרֵי פּוּאָה.

פִּי שְׁלִשָּׁה קוּשְׁרִים הֵם שְׁעוּשִׁין לְרַפּוּאָה לְבָנִים קִטְנִים וּמוֹעִילִין לְמִי שְׁנוֹשְׂאָן שְׁמַעְמִידִין הַחֹלִי שְׂאִינוֹ מְכַבִּיד: מֵאֵי אִיְרָא קִטְנִים אִפִּי גְדוּלִים נְמִי. פִּי רַבִּי יְהוֹנָתָן ז"ל הָאֵי קָמִיעַ שֶׁל עֵיקָרִין הוּא שְׂאֵפִי גְדוּלִים יוֹצְאִין בּוֹ: נוֹטֵל רְצוּעָה מִמְּנַעַל שֶׁל יָמִין וְקוֹשֵׁר לוֹ בְּשִׂמְלֹו מְדַבְּרֵי רַש"י ז"ל גִּרְאָה לִי שְׁעוּשִׁין רַפּוּאָה לְקִטָּן כְּדִי שְׁלֵא יְהֵא לוֹ גְּעוּגוּעִין כֹּף עַל אֲבִיו מִשּׁוּם דְּאִיכָא לְמִיחַשׁ פֶּן יָמוּת הָאָב וְיֵהֵא הֵבֵן עָצוּב יוֹתֵר מְדַאֵי עָלְיוֹ וְאִיכָא סַכְּנָה.

וְחִלּוּפָא סַכְּנָתָא שְׁמַגְעָעַע יוֹתֵר מְדִי וְהִלְכָּהּ נוֹטֵל רְצוּעָה מִמְּנַעַל יָמִין שֶׁל בֵּן עֲצָמוֹ וְקוֹשֵׁר בְּזָרוּעַ שְׂמֵאלוֹ, וִי"מ מִמְּנַעַל שֶׁל יָמִין הָאָב, וִי"מ שְׁעוּשִׁין כֹּן כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁלֹוּט בּוֹ עֵין הָרַע וְחִלּוּפָא סַכְּנָתָא שְׂאֵם הוּא מְחִלִּיף הַקָּשֶׁר יֵאמְרוּ כַּמָּה גְּעוּגוּעִין יֵשׁ לְנַעַר הַזֶּה עִם אֲבִיו וְיִשְׁלֹוּט בּוֹ עֵין הָרַע, וְהֵרֵאשׁוֹן עֵיקָר מִתְּנִי'.

וּבְנֵי מְלָכִים בְּזוּגִין. וְהוּא תַכְּשִׁיט שֶׁל זָהָב הַעֲשׂוֹי לְנוֹי וְכָל אֶדָם כְּלוּמַר קִטְנִים אֱלָא שְׁדַבְּרוּ חַכְמִים בַּהוֹנָה, בְּמִי שְׁדַרְדַּף הָאָב לַעֲשׂוֹת לוֹ גְּעוּגוּעִין וְתַכְּשִׁיטִין כְּאֵלוֹ, וְאִוְקִימָנָא בַּגְמ' דְּוָקָא אַרְיָג הָא לֹא הֵכִי אָסוּר דִּילְמָא מְשַׁלְפִי וּמְחוּו, וְכַתְּבַר הַר' יְהוֹנָתָן ז"ל אֲבָל גְּדוּלִים אָסוּר דִּילְמָא שְׁלְפִי וּמְחוּו ע"כ כְּלוּמַר אִפִּי אַרְיָג, וְהוּא מִן הַתִּימָא שְׁהַרִי לֹא אָסְרוּ תַכְּשִׁיטִין לְאֲנָשִׁים גְּדוּלִים, וְהַרְשָׁב"א ז"ל פִּי דְוָקָא לְקִטָּן אָסְרוּ הֵיכָא דְלֹא אַרְיָג אֲבָל לְגְדוּלִים מוֹתֵר אִפִּי לֹא אַרְיָג אֲבָל הַרְא"ה ז"ל פִּי דְכָל אֶדָם דְקִתְנֵי הֵכָא אִפִּי גְדוּלִים וְוָקָא אַרְיָג הָא לֹא הֵכִי אָסוּר וְלֹא מִשּׁוּם דְּשְׁלְפִי וּמְחוּו אֱלָא מִשּׁוּם דְּאוּקִימָנָא מְעִיקְרָא כַר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם וְלֵהֲכִי שְׁרִי בְּכָל אֶדָם דְלֹא חָשִׁיב לִי מִשְׂאוּי אֱלָא תַכְּשִׁיט הָא לְרַבְּנָן דְּפִלְגֵי עֲלֵי דַר' שְׁמַעוֹן לֹא חָשִׁיב לְהוּוּ תַכְּשִׁיט אֱלָא מִשְׂאוּי וְלֵהֲכִי אוּקִימָנָא לְהוּוּ בְּאַרְיָג בְּכִסּוּתוֹ דְּהַשְׁתָּא לַכ"ע לֹא חָשִׁיב מִשְׂאוּי וְהִינּוּ דְאָמְרֵי בַּגְמ' בְּאַרְיָג בְּכִסּוּתוֹ וְדַבְּרֵי הַכֹּל דְּהַשְׁתָּא לְדַבְּרֵי הַכֹּל שְׁרִי: סְחִיפֵי כְּסִי אֲטִיבוּרֵי בְּשַׁבַּת שְׁפִיר דְמִי.

וּלְפִי שְׁהֵיָא חוֹלִי שֶׁל סַכְּנָה לֹא גְזַרִי לְשַׁחֲיִקַת סַכְּנִין, אִי נְמִי שְׂאִינָה רַפּוּאָה נִיפְרַת לְכָל וְרוּב הַפְּעָמִים אִינוֹ מוֹעִיל וְלֹא גְזַרִי כִי הֵיכִי דְצִאָל הָאֵי לִילָא. פִּי וְאִיְקָרִי שְׁמֹן לִילָא לְפִי שְׁמַדְלִיקִין אוֹתוֹ בְּלִילָה, וְאִית סְפָרִים דְגָרְסִי בְּלִילָא וְנִרְאָה לִי פִירוּשָׁא שְׁמֹן וּמְלַח שְׁהוּ בְּלוּלִין כְּדַכְּתִיב בְּלוּלָה בְּשְׁמֹן: מוֹתֵר לִיחַנְק בְּשַׁבַּת.

מִי שְׁנַפְרָקָה חוֹלָא שֶׁל מְפָרְקַת צְוָאָרוֹ וְנִפְל בְּגָרוֹנוֹ לְפִי תוּלִין אוֹתוֹ בְּרֵאשׁוֹ שְׁיֵהֵא צְוָאָרוֹ נִפְשֵׁט וְדָמִי לְחַנְיָקָה. וִי"מ לִיחַנְק מִמֶּשׁ וְהֵיָא רַפּוּאָה יְדוּעָה לְחוֹלִי יְדוּעַ כְּמוֹ שְׁכַתוּב בְּסִפְרַת הַמְּאֹר: תְּנִי רַבְּנָן יוֹצְאִין בְּאֲבָן תְּקוּמָה וְהוּא אֲבָן שְׂאֵפִילוֹ מִכִּין אוֹתָהּ בְּקוּרְנָס אִינָה יְכוּלָה לְהַתְפַּצֵּעַ וְהִינּוּ תְקוּמָה וּבְלַעַז דִּימִי"ן, וְלֹא שְׁהַפִּילָה, וְלֹא תֵאמַר שְׁלֵא הִתִּירוּ לְצִאת בְּשַׁבַּת בְּאֲבָן תְּקוּמָה אֱלָא לְאִשָּׁה שְׁהַפִּילָה כְּבָר וְעַכְשִׁין הֵיא יִרְאָה שְׂמָא תְּפוּל פַּעַם אַחֲרַת אֱלָא הִתִּירוּ אִפִּי לְאִשָּׁה שְׁלֵא הִפִּילָה מְעוּלָם אֱלָא שְׂמָא תְּפִיל שְׁמַתִּירָאָת שְׂמָא תְּפִיל מְפִי שְׁכָל מְשַׁפְּחָתָה רְגִילָה בְּכַף: נִהָרָא נִהָרָא אוֹזְפֵן כּוּזָא דְמֵיָא לְאוּרְחָא דְאִיקְלַע לִי כְּלוּמַר הִלְוִנִי צְלוּחִית מִים לְצוּרָה אֲנִיחַ אֶחָד שְׁיֵישׁ לִי: [דַּף ס"ז ע"א] ר' שְׁמַעוֹן הֵיא דְאָמַר כֹּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם.

פ"ה קא לרפנן פהאי גונא משאוי הוא ולא תכשיט: רבא אמר באריג בכסותו ודברי הכל. דבכי האי גונא הוי תכשיט ולא משאוי ואפי' לרפנן, זו היא שיטת הר"א"ה ז"ל: מתני' יוצאין בביצת החרגול וכו'.

בגמ' מפרש לה למאי חזי, ובמסמך מן הצלוב משום רפואה, מסמך הקבוע בעז' שקושרין הצלוב שם במסמרים שלא יפול עד זמן מרובה ואע"פ שהפרזל מפסיד המפה הקא פיון דהוא מן הצלוב מרפא: גמ' דעבדי לי' לשחקלא לרפואת פאב האנון דעבדי לזרפא לנפח של מפת חרב: תני תנא לפירקא דאמוראה קמי' דרב חייא וכו' פ"ה פירקא אהד ששנוי במס' שבת בתוספתא בהלכות דרכי האמורי: [ע"ב] האומר לעורב צרח וכו' יש בו משום דרכי האמורי.

פן גריס רש"י ז"ל בכולהו יש בו משום דרכי האמורי, והר"א"ה ז"ל גריס אין בו משום דרכי האמורי ולא נהיר: האומר שחטו תרנגול זה שקרא ערבית פלומר בשעת ערבית הקדים יותר משאר חביריו, וי"מ שאיחר יותר משאר חביריו, תרנגולת זו שקראת גברית שקראת בלילה פמעשה תרנגול ולהכי קאמר שקראת גברית דתרנגול איקרי גבר: סליק פירקא במה אשה בס"ד פירקא גדול אמרו בשבת פלל גדול אמרו בשבת פל השוכח עיקר שבת וכו' בקל הני פירקין דלעיל איירי בהו בדיני הוצאה ובהאי פירקא אתינן לפרושי מלאכות דאסירן בשבת ומפרש ברישא דיני חייבן כיצד נהדר מפרש להו ואזיל: פל השוכח עיקר שבת וכו'.

והאי רישא מיירי בשגגת שבת שסבור אין שבת בתורה שלא נאסר מעולם לישראל וכיון שפן לא נודע לו שמלאכות אסורות לו והוא עשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ולא נודע לו אלא לזמן מרובה, ומציעתא מיירי בשגגת שבת וזדון מלאכות ולפיכך חייב על פל שבת ושבת אבל לא על המלאכות שאין חטאת פא על המזיד כמו שנפרש בסמוך, וסיפא מיירי בזדון שבת ושגגת מלאכות ולפיכך חייב על פל אב מלאכה ומלאכה, ובגמ' ילפי' מקראי דשמירה אחת לשבתות הרבה, ומסתברא דמוקמי' לי' לרישא דהויא חדא שגגה וכן ילפי' שמירה לכל שבת ושבת והיינו מציעתא דהוא שוגג אשבת: היודע עיקר שבת ועשה מלאכות וכו' פלומר יודע שיש שבת בתורה ונאסרו בה ארבעים אבות מלאכות ויודע שפכל שבועה ימים שבעולם יש יום אחד שאסור בעשיית מלאכה אלא שלא נתן אל לבו איזהו יום שבת ונמצא שפכל מלאכות שהוא עושה בשבתות הרבה הו' ע"י שגגת שבת ואף על פי שלא נודע לו בין שבת ושבת שחטא ונמצא שהעלם אחד הוא אפי', הכי חייב על פל שבת ושבת בפני עצמו וכטעמא דאמרינן בכריתות ד'מים שבתים הוויין ידיעה לחלק, ופי' הר' יהונתן ז"ל שהרי גם הוא הי' יודע שאי אפשר לשבועה ימים בלא שבת והילכך פל שבת ושבת שגגה בפני עצמה היא שהרי נודע לו בנתיים אלא שלא נזכר במלאכות שעשה בו, ומיהו אמלאכות הרבה דכל שבת לא מיחייב אלא חדא לפי שלא הי' מסתפק במלאכות שהרי הוא יודע שהמלאכות אסורות אלא אשבת הוא דשגג והיינו דכתיב שמירה לכל שבת ושבת, ורבי' שמואל ז"ל פ"ה ימים שבתים הוויין ידיעה לחלק משום דהו' העלמות חלוקות דלאו מחמת העלמה קמיינתא אתיא לי' אידך שפשנעלם ממנו שבת ראשון אפשר הי' לו לידע בנתיים שבת שני' והעלמת ראשון במקומה עומדת, וגם פן אמר בגדה דטבילות שטבלה מחלקות והאי

טעמא נמי הוא דלאו מחמת העלמה קמיינתא אתיא לי' איךד ש'אין זו תלוי' ב'זו ואפ'שר ל'זה ב'לא זו הילכ'ף העלמה אחריתי הוא.

והשתא אתי'ן שפיר דסלקו תרנו'יהו פ'חד וב'חד טעמא ש'בת ונ'דה וב'עי' ריבויא לש'בת מדכתיב ל'כל ש'בת וש'בת ש'מיר'ה למימ'רא לחיובי פ'האי ג'ונא ומאי ד'תל'ן ה'תם ש'בת ב'נדה ואע"ג ד'עיקר ה'א ב'ש'בת כתיב כ'דפריש'נא וה'תם ת'רתי ב'עו י'מים ש'בנ'תיים אי ה'וו י'דיעה לחלק וש'בתות הר'בה אי כ'גופין מ'ןחלקין ד'מו ופ'שיט לי' תרנו'יהו מ'נדה וא'גב ג'ופין מ'ןחלקין ד'גמ'רי מ'נדה ג'מר נ'מי י'מים ש'בנ'תיים מ'נדה כ'ן כתב הר'א"ה ז"ל: הי'ודע ש'הוא ש'בת.

כ'לומר ש'היום ש'בת ולא נ'ודע לו ש'אסור א'לא ב'עשרים מ'לאכות וע'שה אותם הע'שרים הנ'שארים ש'לא הי' י'ודע ש'היו א'סורות וע'שאם כ'מה פ'עמים כ'כמה ש'בתות ה'ן ותול'דותיה'ן ח'ייב על כ'ל אב מ'לאכה ח'טאת אחת וא'פ'ל ק'צר ב'ש'בת זו ו'חזר וק'צר ב'ש'בת שני' ו'כן ב'ש'בת ש'לישית אינו ח'ייב א'לא אק'צירה אחת ד'הוא אב א'חד ו'כן ב'ט'חן ו'כן ב'כולם וה'י'נו ל'מ"ד ש'בתות לאו כ'גופין מ'ןחלקין ד'מו ד'הו' כ'ול'הו ש'בתות כ'ש'בת אחת וה'וי כ'אלו ק'צר וק'צר ש'ני פ'עמים ב'ש'בת אחת ד'לא מ'חייב א'לא על אחת מ'הו כ'י'ן דאיכ'א הע'לם מ'לאכות וליכ'א למימר י'מים ש'בנ'תיים י'דיעה לחלק א'לא לע'נן ש'גגת ש'בת א'בל לע'נן הע'לם מ'לאכה לא ש'י'ך ש'הרי אין לו ל'דעת אי'זו מ'לאכה א'סורה ואי'זה מ'ותרת א'לא א"כ י'שב וע'סק ל'פני ח'כם ב'הלכות ש'בת והילכ'ף ח'ייב ע'שרים ח'טאות כ'נגד ע'שרים מ'לאכות ותו לא ולא ש'נא ע'שא'ן כ'ול'ן ב'ש'בת אחת או ו'חזר וכ'פ'לם מ'א'ה פ'עמים ב'ש'בתות הר'בה כ'דין מ'י, ש'אכל כ'זית ח'לב כ'ל י'ום וי'ום ולא נ'ודע ב'נ'תיים ד'סגי לי' כ'ח'טאת אחת וליכ'א למימר ד'אם ע'שא'ן כ'ול'ן ב'ש'בת אחת ד'ליפ'טר כ'קר'בן א'חד ד'הא איכ'א ע'שרים ש'גגות מ'כל מ'לאכה ומ'לאכה ב'פני ע'צ'מה ולא ה'יתה ש'גגתו על ה'ש'בת ד'היא אחת ו'כן פ'י ר'ש"י ז"ל א'בל למ'אן ד'אמר ה'תם ב'כריתות ש'בתות כ'גופין מ'ןחלקין ד'מו אם ע'שא'ן כ'ול'הו ע'שרים ב'ש'בת א' ו'חזר וכ'פ'לן ח'ייב ה'וא אר'ב'עים ח'טאות ו'כן א'כל כ'פ'ל וכ'פ'ל ש'הוא כ'ופ'לן ד'כ'י'ן ד'ש'בתות כ'גופין מ'ןחלקין ח'שיב'א י'דיעה כ'ין ש'בת לש'בת לחלק כ'מי ש'ק'צר ב'ש'בת ונ'ודע לו ו'חזר וק'צר ונ'ודע לו ד'ח'ייב א'כל אחת וא'חת: ו'הא ד'ק'ת'ני על כ'ל אב מ'לאכה וכו'.

ל'או למעוטי תול'דות דה"ה לתול'דות ש'אם לא ח'טא א'לא ב'תול'דות ש'ל כ'ל א' וא' מ'ן הע'שרים מ'לאכות ש'הי' ש'כוח כ'הם ד'ח'ייב ע'שרים ח'טאות א'לא למעוטי כ'א ש'אם ע'שה אות'ן ע'שרים ה'ן ותול'דותיה'ן ד'לא מ'חייב א'לא ע'שרים כ'ד'אמ'רי' ב'סמוך ד'אב ותול'דה ד'י'ד'ן' לא מ'חייב א'לא אחת: [ד'ף ס"ח ע"א] ה'עו'שה מ'לאכות הר'בה מע'ין מ'לאכה אחת.

פ'י אב ותול'דה ד'י'ד'ן' אינו ח'ייב א'לא ח'טאת אחת ד'ה'וי לי' כ'אלו ח'וזר ועו'שה ה'אב כ'מה פ'עמים כ'הע'לם א'חד ש'אינו ח'ייב א'לא א' ד'לעול'ם אין ח'ילוק ח'טאת ל'הע'לם א' א'לא כ'גופי ע'בירה ש'אי'ן ד'ומי'ן ז'ה ל'נה כ'גון ז'רע וק'צר או ח'לב ו'ד'ם: ג'מ' ג'בי ש'ביעית נ'מי מ'שום ד'קא כ'עי ל'מ'ק'ת'ני וכו' וא'ף על ג'ב ד'ה'תם ב'ש'ביעית (פ"ח) ק'ת'ני כ'לל ג'דול ולא ק'ת'ני כ'לל א'חר כ'תר כ'לל ג'דול מ'שום כ'לל ד'לקמ'ן' ת'ני נ'מי ב'ת'ר'ן' כ'לל ג'דול ד'לפ'ניו ולא ח'ר'יו ה'וא נ'דר'ש: ד'אית כ'הו א'בות ותול'דות.

פ'י בַּמְלָאכּוֹת הָאֶסּוּרוֹת דְּאוֹרֵיִתָּא תְּנִי כְּלָל גְּדוּל: וְגִידוּלוֹ מִן הָאֲרֵץ. כְּגוֹן תְּבוּאָה שְׁעוּשָׁה שְׂרָשִׁים בְּאֲרֵץ וְלֹא בְּמִקּוּם אַחַר לְמַעוּטֵי כְּמַהֲיִן וּפְטָרִיּוֹת שְׂגִדְלִין הֵם נִמְי בְּעַצ: הָא דְקַתְּנִי לְמַעוּטֵי סְפִיחֵי סְטִיס וְקוּצָה.

פ'י הֲרָא"ה ז"ל דְּלָאו דְּוָקָא אֵלָא אֲשַׁגְרוֹת לִישָׁן הוּא מְשׁוּם דְּמַרְגְּלָא בְּפוּמִי סְפִיחֵי סְטִיס וְקוּצָה הֵתֵם בְּמַס' שְׁבִיעִית, אֲבָל רַש"י ז"ל לֹא פ'י כֹּן: *) וְנִשְׁמַר לְמַעוּטֵי הַפְּקָר. פ'י וְדוּקָא כְּשִׁאֲדָם אַחַר הַחֲזִיק בּו' כָּל בְּתַנּוּ אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ שְׁחֹזַר וְהַחֲזִיק בּו' חֲזִיב מְשׁוּם דְּכַתִּיב תַּעֲזוּב וַיִּתְּרָא כְּדַאיִתָּא בְּבָבָא קַמָּא בְּהַגְזוּל קַמָּא, וְכַתֵּב הֲרָא"ה ז"ל דְּהָא דְנִקְטַתָּא הֵ"ה שְׁאָר אֵילָנוֹת שְׂאִין גְּלַקְטִין כְּאֶחָד וּכְבָר גְּמַנּוּ הֵתֵם בְּמַס' פָּאָה אוֹתָן שְׁחִיב בְּפָאָה שְׁלִקִיטָתָן כְּאֶחָד כְּגוֹן הַחֲרוּבִין וְהַשְּׂקָדִין, וּמְדַאֲוֵרֵיִתָּא הֵם חֲזִיבִין שְׁהֲרִי בְּסִיפְרָא שְׁנִינוּ מַה קִּצִיר מְיֻחָד שֶׁהוּא אֲנָכֵל וְנִשְׁמַר גִּידוּלוֹ מִן הָאֲרֵץ וְלִקִיטָתוֹ כְּאֶחָד וְכו' דְּאֶלְמָא דְּכָל דְּדָמוּ לְקִצִיר חֲזִיבִין דְּאוֹרֵיִתָּא וְטַעֲמָא דְּפְטָרִינְהוּ קָרָא לְכָל שְׂאִין לְקִיטָתָן כְּאֶחָד מְפָנִי בִּיטוּל עֲנִיִּים כְּדַאֲמַרִי בְּפִר' בְּמַה מְדַלִּיקִין מְפָנִי ד' דְּבָרִים אֲמָרָה תוֹרָה אֵין מְנִיחִין פָּאָה אֵלָא בְּסוּף שְׂדֵה מְפָנִי בִּיטוּל עֲנִיִּים וְכֵן דַּעַת הַרְמַב"ן ז"ל וְלֹא כֵן דַּעַת רַבֵּינוּ תָּם ז"ל.

**) (הגה"ה א"ה כֹּן מְצָא הַרְשֵׁב"ם בְּתַשׁוּבַת רַש"י כְּמוּבָא בְּתוֹס'): **) שְׁהִיְתָה שְׁכוּחָה מְמַנּוּ עֵיקְרָה שְׁל שְׁבַת. פִּירוּשׁ שְׁסָבוּר שְׁמַעוּלָם לֹא נֶאֱסַר שׁוּם שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא נִימְן שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל כְּדַפְרֵשׁי' בְּמַתְנִי, אֲבָל הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח פְּלוּמֵר שְׁהִפִיר שֶׁהִי שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל וְלִבְסוּף שְׁכַח לְגַמְרֵי מַה שְׁהִפִיר וְלֹא נִזְכַּר שְׁנִימְן שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל דְּלֹא דְמִי לִיְיָדַע עֵיקְרָה שְׁבַת דְּמַתְנִי דְּהֵתֵם יוֹדַע הוּא שִׁישׁ שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל אֵלָא שְׁשִׁכַח בְּאִיזָה יוֹם הוּא כְּדַפְרֵשׁי' בְּמַתְנִי וְהִינּוּ דְּאֶקְשִׁי לִיתְנִי הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח דְּחִיב עַל כָּל שְׁבַת וְשְׁבַת דְּאֶף עַל גַּב דְּלִיפָא לְמִימֵר בְּהַ יָמִים שְׁבַתִּיִּים הַחוּצָה לְחֵלֵק שְׁהֲרִי שְׁכוּחָה הוּא אִם נִימְן שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל וְכו"ש הַיּוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת דְּאִיפָא לְמִימֵר בְּהַ יָמִים שְׁבַתִּיִּים הַחוּצָה לְחֵלֵק שְׁהֲרִי שְׁכוּחָה הוּא אִם נִימְן לְחֵלֵק, וְהַ"ק לִיתְנִי תְּרַנּוּיָהּ הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח וְכֵן הַיּוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת וְכו' וְלֹא לְמִימְרָא דְּסַגִּי לִי דְּלִיתְנִי הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח בְּלַחוּד דְּאִי הָנָה תְּנִי הַכִּי הָנָה דְּיִיקִי מְנַצָּה דִּיְיָדַע עֵיקְרָה שְׁבַת לִיחִיב טְפִי נְאֻפִי עַל כָּל אַב מְלֶאכָה וּמְלֶאכָה כְּדַדְּיִיקִי נְמִי לְקַמֵּן אֲבָל אַפְתִּי לֹא נִחְתִּי לְהַכִּי אֵלָא לְמִימֵר דְּאִי הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח חֲזִיב עַל כָּל שְׁבַת וְשְׁבַת לֹא הֵ"ל לְאִישְׁתְּמוּטֵי הָא וְלִמְיָתְנִי יוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת וּמְדַתְנִי לְהָא דִּיְיָדַע עֵיקְרָה שְׁבַת מְשַׁמַּע דְּבַהַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח לֹא מְחִיב עַל כָּל שְׁבַת וְשְׁבַת וְאִי מְשׁוּם דְּלֹא סָגִי לִי בְּמַתְנִי הַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח לִיתְנִינְהוּ תְּרַנּוּיָהּ: שְׁהִיָּה יוֹדַע עֵיקְרָה שְׁל שְׁבַת וְשְׁכַחָה.

כְּלוּמֵר דְּרִישָׁא בְּשִׁלָּא הַפִּיר לְעוּלָם וְסִיפָא דְּהַיּוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת דְּהַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַחָה וְלֹא כְּדַקּוּס"ד מְעִיקְרָא שְׁשִׁכַח בְּאִיזָה יוֹם הוּא אֲבָל הוּא יוֹדַע שִׁישׁ שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל אֵלָא שְׁשִׁכַח וְאִינוּ נִזְכַּר אִם יֵשׁ שְׁבַת לְיִשְׂרָאֵל וְיוֹדַע דְּקַתְּנִי אִינוּ יוֹדַע עַכְשָׁיו אֵלָא שְׂיָדַע כְּבָר וְשְׁכַחָה עַכְשָׁיו: [ע"ב] אֲבָל לֹא שְׁכַחָה מֵאִי כְּלוּמֵר אִם לֹא שְׁכַח אֵת הַשְׁבַת שְׂיָדַע שִׁישׁ שְׁבַת אֲבָל אִינוּ יוֹדַע בְּאִיזָה יוֹם הוּא: לִיתְנִי הַיּוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת וְכו"ש הָא.

כְּלוּמֵר וּמְדַאֲשְׁמִיט תַּנָּא יוֹדַע עֵיקְרָה שְׁבַת וְתַנָּא יוֹדַע שְׁהוּא שְׁבַת מְכָלֵל דִּיְיָדַע עֵיקְרָה שְׁבַת אִינוּ חֲזִיב עַל כָּל אַב מְלֶאכָה: אֵלָא מַתְנִי בְּהַפִּיר וְלִבְסוּף שְׁכַח כְּלוּמֵר רִישָׁא דְּמַתְנִי (וְלֹא) כְּדַפְרֵיִשְׁנָא בְּמַתְנִי וְדַרְב וְשְׁמוּאֵל וְכו' וְכַתֵּב הֲרָא"ה ז"ל וּמַתְנִי שׁוֹכַח עֵיקְרָה שְׁבַת

איצטריכא לי' וְלֹא חָשׁ לְאִינוּ יוֹדַע מִתְחִלָּה כָּלֵל דְּפָשִׁיט לִי' לִתְנָא דְלֹא סָגִיא דְעֵבִיד מְלֹאכָה בְּשִׁבְתָּ וּפְטוּר ע"כ: אָמַר לוֹ הֵן וּכ"ש שְׁהוֹסְפֵת.

פּי' דְבַעֲי' יְדִיעָה אַבְל הֵיכָא דְלִית בָּהּ יְדִיעָה כָּלֵל פְּטוּר דְאִינוּ נִקְרָא חוּטָא וְלֹא לְמִימַר דִּידִיעַ לִי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בְּכֹלְהָ מִקְלָתָא בְּכַרְת וּבְחִיּוּב חֲטָאת דֵּא"כ מְזִיד גְּמוּר הוּא אֱלֵא דִידִיעַ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה דְבְּמִזִּיד חֲיִיב פִּרְת וְאִינוּ יוֹדַע אִם עָשָׂה בְּשׁוּגְג שְׁחֲיִיב חֲטָאת כְּדֹאמְרִי' בְּסִמוּף וּר' עֲקִיבָא סָבַר דְאִינוּ קְרוּי שׁוּגְג אֱלֵא כְּשֵׁאִינוּ יוֹדַע בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בְּשִׁנְיָהֶם, וְלִקְמוֹן מְפָרֵשׁ שׁוּגְג דֵּר' עֲקִיבָא: מֵאֵי טַעְמָא דְמוֹנְבֹז.

וּקְשִׁיָא לִי וּמֵאֵי קָא מִיבַעֲי לִי שְׁהֵרִי מְוֹנְבֹז שְׁפִיר יְלִיף לָהּ לְעֵיל מְבַנְנָן אָב, וּי"ל דֵּה"פ מֵאֵי טַעְמָא דְמוֹנְבֹז אֵי אַבְנִין אָב דְלַעֲיִל סְמִיךְ א"כ כִּי הֵיכִי דְפְטוּר בְּדִלָּא הָוָה לִי' יְדִיעָה מְעוּלָם כְּגוֹן תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבִין הַפּוֹשִׁים מִשׁוּם דְלֹא נִקְרָא חוּטָא ה"נ הָוָה לִי' לְמִפְטוּר בְּדַהּוּי לִי' יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה דְלֹא נִקְרָא חוּטָא אֱלֵא א"כ יָדַע בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בְּכֹלְהָ מִקְלָתָא בְּלֹא וְכַרְת דְּוֹמִיָא דְמִזִּיד, וְה"ה דְּהָוָה לִי' לְמִפְטוּר בְּדִלִית לִי' יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כִּינּוּ דְלֹא גְמַר שׁוּגְג מְמִזִּיד, וְכִי תִימָא הֵכִי נְמִי דְפְטוּר הָא לִיתָא דְהָא אֲמַרִי' בְּסִמוּף לְמוֹנְבֹז דְאִפִּי' שְׁגַג בְּשִׁנְיָהֶם בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה כִּינּוּ דִידִיעַ לִי' מִתְחִלָּה דְנִקְרָא שׁוּגְג וְחֲיִיב חֲטָאת וּמְהַדְרִי' דְנִפְקָא לִי' מְהִיקְשָׂא דְתוֹרָה אַחַת יְהִי לְכֶם וּגו' כְּלוּמַר וְהִלְכֶם אֲהֵי בְנִין אָב לְפְטוּר כֹּל שְׂאִין לוֹ יְדִיעָה כָּלֵל מִתְחִלָּה וְאֲהֵי הִיקְשָׂא לְחֲיִיב אַע"פ שְׂיֵשׁ לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְלֹא לְפְטוּר כֹּל שְׂאִין לוֹ יְדִיעָה הִיתָה לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְהִלְכֶם לְגַבִּי הָא לֹא דְמִי שׁוּגְג לְמִזִּיד דְמִזִּיד דְנִקָא בְּשִׂישׁ לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְשׁוּגְג בֵּין שְׂיֵשׁ לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה בֵּין שְׂאִין לוֹ יְדִיעָה וְטַעְמָא דְלֹא מְקַשִּׁי' לְהוּ לְפְטוּר כֹּל שְׂאִין לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה מִשׁוּם שְׂאִין רְאוּי לְלַמּוּד לְעַנְנִין זֶה דְמָה שְׁמוֹ שׁוּגְג שְׁמוֹ דֵּאע"ג דְלִית לִי' הַשְׁתָּא יְדִיעָה כָּלֵל חֲיִיב וְכֵן פִּי' הֵרָא"ה ז"ל [דָּף ס"ט ע"א] וְרַבְּנָן שְׁגָגָה בְּמֵאֵי.

וְלֹא קוּשְׁיָא הִיא דְהָא שְׁפִיר מְשַׁכַּחַת לְהוּ שְׁגָגָה אֱלֵא בְּעִיָא בְּעֵלְמָא הוּא אֵי בַעֲי' שְׂיָהָא שׁוּגְג בְּזָה וּבְזָה לְגַמְרִי אוֹ לֹא: עַד שְׂיִשְׁגֹּג בְּלֹא שְׂבָה. כְּתִב הֵרָא"ה ז"ל דֵּה"ה דְלִרְיֵשׁ לְקִישׁ בַּעֲי' נְמִי שְׂיִשְׁגֹּג בְּעֵשֶׂה אֱלֵא אֵיִדִי דֵּא"ר יוֹחֲנָן לֹא נִקִּיט אִיהוּ נְמִי לֹא וְאֵיִדִי נְמִי דְרוּב מְצוֹת שְׂיֵשׁ בְּהֵן פִּרְת וְחֲטָאת הֵם בְּלֹא וְלֹא בְּעֵשֶׂה נִקִּט אִיהוּ לֹא, וְה"ה דְאִיפָא לְפְרוּשֵׁי אַעֲשֵׂה מְדַכְתִּיב תַּעֲשִׂינָה וְהִינּוּ דְלִקְמוֹן אֲמַרִי' דִּידַע לָהּ בְּשִׁבְתָּ בְּמֵאֵי וְלֹא מְהַדְרִי' דִּידַע לָהּ בְּעֵשֶׂה: הַשֵּׁב מִיְדִיעַתוֹ פִּי' אַחַר שְׁעֵשֶׂה הָעֵבִירָה וְיָדַע שְׁהִי' פִּרְת בְּדַבָּר וְאָמַר אֲלוֹ הֵיִתִי יוֹדַע שְׁהִי' פִּרְת בְּדַבָּר לֹא הֵיִתִי עָשָׂה עֵבִירָה זֹו חֲיִיב חֲטָאת וְהִינּוּ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה אַבְל לֹא שָׁב מִיְדִיעַתוֹ שְׂאִפִּי' יוֹדַע שְׂיֵשׁ פִּרְת בְּדַבָּר לֹא הָוָה הִזְר בִּי' אִינוּ מְבִיא קְרָבֵן דְּרַחֲמֵנָא לֹא חֲיִיב קְרָבֵן אֱלֵא בְּאֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה שְׂיָהָא שָׁב מִיְדִיעַתוֹ וְזֶה מִזִּיד הוּא וְלֹא שׁוּגְג כְּנ"ל: בְּשִׁלְמִ' לֵר' יוֹחֲנָן כּו' מְשַׁכַּחַת לָהּ וְכו' הִקְשָׁה הֵרַמְבַּ"ן ז"ל וּמָה יְדִיעָה הִיא זֹו אֲדַרְבֵּה לֵר' יוֹחֲנָן כִּינּוּ דְשִׁגְגַת פִּרְת שְׁגָגָה וִידִיעַת לֹא לֹא שְׂמִי' יְדִיעָה זֶה שְׂיִוִּדַע לְשִׁבְתָּ בְּלֹא וְשִׁגְגַת בְּכַרְת שְׁגָגַת שְׁבָת וְלֹא זְדוֹן שְׁבָת מִקְרִי וְעֵלְתָה לוֹ בְּקוּשְׁיָא, וְהֵרָא"ה ז"ל תְּלִמִּידוֹ תִּירַץ דְכִינּוּ דְחֲשִׁיב לִי' לֹא יְדִיעָה לְחֲיִיב עַל כָּל מְלֹאכָה וּמְלֹאכָה דְהָא אִפִּי' בִּידִיעַת תַּחוּמִין חֲשִׁבִי' לָהּ יְדִיעָה, לְחֲיִיב עַל כָּל אִב מְלֹאכָה חֲשִׁיבִי נְמִי לְאוּנָן שְׂבָהֵן יְדִיעַת שְׁבָת וְשִׁגְגַת מְלֹאכּוֹת, וְהוּא דְחוּק בְּעֵינֵי מְאוּד: כְּמֵאן כְּמוֹנְבֹז, פִּי' מְדַקְתְּנִי דְאִפִּי' הִזִּיד בְּשִׁבְתָּ וְכֵן בְּמְלֹאכָה שְׂאִמַר יוֹדַע אֲנִי שְׂמְלֹאכָה זֹו אֲסוּרָה וְכו' עַל כְּרַחֲמֵן כְּמוֹנְבֹז אֲתִי

דפריק' לעיל אליבא דידן' כגון ששגג בקרבן דאלו לרבנן לא מצי' לאוקומה דהא אמרי דשגגת קרבן לא שמה שגגה: [ע"ב] הא מני מונבז היא.

פרש"י ז"ל אבל לרבנן דפליגי עלי' דמונבז שגגת בטוי לשעבר ליתא דאי לא דכיר הנה לי' אנוס בשעת שבועה ופטור כדאמרי' ה"מ האדם בשבועה פרט לאנוס דהכי משמע האדם שתהא דעתו מיושבת עליו בשעת שבועה ופ"ט לאנוס שאין דעתו מיושבת עליו ולאפוקי שגגת בטוי להבא דלא דכיר לשבועה דמ"מ בשבועתו לאו אנוס הוא ולא ממעטי' אנוס אלא בשבועה ולא נהיר.

והנכון דהא מני מונבז היא דאית לי' בעלמא שגגת קרבן שמה שגגה אבל לרבנן שגגת בטוי לשעבר בשוגג בלאו שבה שפבור שאין בשבועה איסור לאו דלא תשבעו בשמי אלא סבר שהוא מותר.

ואית ספרי דגרסי מני הא אילמא מונבז פשיטא השתא וכו' אלא לאו רבנן פלומר וכיון שפן הא מתניתא מאי טעמא נקט שגגת קרבן דהא משפחת שגגה אחריתי בשבועת ביטוי בלאו וכגון שיודע על מה שנשבע ויודע ודאי שאכל ונשבע שלא אכל לפי ששגג על לאו דלא תשבעו שפבור שהוא מותר אלא ודאי מדנקט שגגת קרבן לאשמעי' דרבנן נמי סברי להו בשגגת קרבן בשבועת ביטוי דהויא שגגה אע"ג דסברי בעלמא דשגגת קרבן לא שמי' שגגה וכטעמא דאמרי' לעיל דהואיל וחדוש דבכל התורה לא אשפחן לאו וכו' וקשיא לאביי.

והא דאמרי' בשבועות דבעא מיני' רבא מרב נחמן שבועת ביטוי לשעבר היכי דמי ופשיט להו באומר יודע אני ששבועה זו אסורה וכו' ואלו באומר סבור אני שהוא מותר לא קאמר, פי' ה"א"ה ז"ל דרבא שגגת שבועת ביטוי לשעבר קא בעי דומיא דלהבא ביודע דין עיקר שבועה פלומר שיודע דשבועה אסור לעבור עלי' דאלו אומר מותר לא הי' יודע עיקר שבועה ואמר לי' דמשפחת לה נמי ביודע עיקר שבועה וכגון ששגג בקרבן: הפל מודים בתרומה וכו' עד שישגג בלאו שבה.

פרש"י ז"ל כסבור חולין ואין פאן לאו ע"כ, ולא ידעתי מי הזקיקו לפרש כן, אלא ששגג שפבור שאין לאו באכילת תרומה, ואולי מדקאמר עד שישגג בלאו שבה משמע דכל היכא ששגג בלאו אע"פ שיודע שיש בזה מיתה חייב הוא חומש ועל פרחין אם יודע שיש בה מיתה יודע הוא שיש בה לאו דהא ילפי' לה מיתה מדכתיב ומתו בו פי' חללהו וסמיך לי' וכל זר לא יאכל קדש דאלמא יודע הוא קרא דכל זר לא יאכל קודש וזהו שהזקיקו לרש"י ז"ל לפרש כן כנ"ל: חומש במקום קרבן קאי.

פי' ונפקא מינה למונבז. דאם שגג בחומש הויא שגגה כנ"ל: ונהו יומא לימות.

בתמיהה פלומר אם לא יעשה מלאכה כדי פרנסתו נמצא הוא צריך להתענות ואיכא למיחש שמה ימות: אמר רבא אם הי' מכיר מקצת יום שיצא בו וכו'. לא שייזכור איזה יום הי' בשבת אלא שייזכור שהיום יום שלישי ליציאתו אבל אינו זכור באיזה יום מן השבוע יצא מביתו ומתוך שהוא זכור שהוא יום שלישי ליציאתו עושה מלאכה כל יום שמיני וכן לעולם דליכא לספוקי בי' שיהא יום שבת: קמ"ל זמנין דמשפח שייקרא ומיקרי נפיק בערב שבת, ויש אומר דצריך לעשות כדי שתי פרנסות ליזמו ולמחרתו

דאָפּשֶׁר שֶׁהוּא שַׁבַּת, וְלֹא נִהְיֶה אֶלָּא מִסְתַּבְּרָא שְׁעוֹשֶׂה בְּאוֹתוֹ יוֹם כְּדֵי מַה שְׁיִוְכַל לַעֲשׂוֹת עַד כְּדֵי פְּרֻנְסַת שְׁלֵשׁ שַׁבְּעַת הַיָּמִים: [דָּף ע' ע"א] מֵאֵי שְׁנָא רִישָׁא וּמֵאֵי שְׁנָא סִיפָא פִּי רִישָׁא הוּא דְקָשְׂיָא לָן אִמְּאֵי אֵינוּ חֲזִיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה כְּסִיפָא אָבֵל סִיפָא לֹא קָשְׂיָא לָן דְּוֵדַי חֲזִיב הוּא עַל כָּל אַב מְלָאכָה כְּדָבְעֵי בְּסֻמוּף חֲלוּק מְלָאכּוֹת מְנָא לָן וּפְשִׁיט לְהוּ מְקָרָא: כְּלוּם פְּרִישׁ מִשַּׁבַּת אֶלָּא מִשּׁוּם מְלָאכּוֹת.

כְּלוּמֵר רִישָׁא כִּי אוֹדְעָתָ לִי דְשַׁבַּת הוּא לֹא יִפִּיר שְׁחַלְלֵי שַׁבַּת אֶלָּא מִשּׁוּם הַמְּלָאכּוֹת שְׁעוֹשֶׂה וְהִלְכֵךְ בְּדִין דְּלִיחֲזִיב עַל כָּל אַב מְלָאכָה וּמְלָאכָה דְּהָא סִיפָא נְמִי כִּי אוֹדְעָתָ לִי דְמְלָאכּוֹת אֵלוּ שְׁעוֹשֶׂה הֵן אֲסוּרוֹת הוּא יִפִּיר שְׁחַלְלֵי שַׁבַּת מִשּׁוּם הַמְּלָאכּוֹת דְּאַלְמָא בֵּין רִישָׁא בֵּין סִיפָא אֵינוּ מִפִּיר בְּחֲלוּל שַׁבַּת אֶלָּא מִשּׁוּם מְלָאכּוֹת וּא"כ אֵין לְחַלְק בֵּין רִישָׁא לְסִיפָא: דְּבָרִים הַדְּבָרִים אֵלֶּה הַדְּבָרִים.

פִּי מְצִי לְמִימֵר דְּבָרִים דְּהֵנָּה בְּמִשְׁמַע תְּרִי מֵהוּ הַדְּבָרִים ה' לְרַבּוֹת חַד נִהְרִי ג' וְאַפְתִּי מְצִי לְמִימֵר הַדְּבָרִים מֵהוּ אֵלֶּה הַדְּבָרִים לְמִיזְרֵשׁ כְּמִנְיָן אֵלֶּה דְּהֵם ל"ו וְהַדְּבָרִים ג' הִרִי מ' פְּחוֹת א': ת"ל בְּחִרִישׁ וּבְקַצּוֹר.

וְכַתֵּב רַש"י ז"ל דְּבְדָבָר שֶׁהִי בְּכָלל וְיִצְא מִן הַכָּלל לְלַמֵּד לֹא דִיִּינִי לִי דְּהוּה לִי כָּלל בְּלֹא תַעֲשֶׂה וּפְרֻט בַּעֲשֶׂה כְּלוּמֵר דְּבְחִרִישׁ וּבְקַצּוֹר דְּהֵם פְּרֻט כְּתִיב תְּשַׁבְּנוּת וּבְשַׁאָר מְלָאכּוֹת כְּתִיב לֹא תַעֲשֶׂה וְלֹא דִיִּינִי לִי כִּיּוֹצֵא מִן הַכָּלל פִּינוּן שְׁכַתֵּב עֲשֶׂה בְּפְרֻט דְּדַלְמָא לַעֲשֶׂה יִצְאוּ מִן הַכָּלל, וְלֹא נִהְיֶה דְּהָא שְׁנִיָּהֶם שְׁוִין שְׁשִׁנִּיהֶם נִאָּמְרוּ בַּעֲשֶׂה שְׁבַפְרֻט נִאָּמֵר תְּשַׁבְּנוּת וּבְכָלל ג"כ נִאָּמֵר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּעִי תְּשַׁבְּנוּת, וְהִילְכֵךְ לִיכָּא לְמִימֵר דִּיִּצְאוּ לַעֲשֶׂה, וְהִנְכּוֹן דְּהוּוּ לְהוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים וְאֵין מְלַמְּדִין דְּלִיכָּא לְמִימֵר הַבְּעֵרָה נְמִי הוּוּ לְהוּ ג' כְּתוּבִים וְאֵין מְלַמְּדִין דֹּא"כ לִיכְתֹּבָה רַחֲמָנָא לְהַבְּעֵרָה גְּבִי חֲרִישׁ וּקַצּוֹר וּמְדַכְתְּבָה בְּאַפִּי נְפִישָׁה יִצְאָתָה לְלַמֵּד עַל הַכָּלל, וְעַד כָּאֵן לֹא מְהַדְרִי לְמִיפְשִׁט אֶלָּא חֲלוּק מְלָאכּוֹת מְנָא לָן אָבֵל וְדַאי מִיפְשִׁט פְּשִׁיטָא לִי דְּעַל אַחַת מֵהֵן הוּא חֲזִיב שְׁהִירִי מְמִקּוּשְׁשׁ לְמַדְנּוּ וְכָל שְׁמִזִּיד חֲזִיב כְּרַת כְּנֻגְדוּ בְּשׁוּגַג חֲזִיב חֲטָאת כֵּן דַּעַת הִרָא"ה ז"ל: ר' נְתָן אוֹמֵר הַבְּעֵרָה לְחַלְק יִצְאָתָה.

וְתַנָּא דְּמַתְנִי נְמִי וְדַאי נְפָקָא לִי מִדְּר' נְתָן, דְּאֵי לֹא יִצְתָה הִיִּיתִי אוֹמֵר דָּאֵם עֲשֶׂה כְּוָלָן מְלָאכּוֹת דְּשַׁבַּת בְּהַעֲלָם אַחַד שְׁלֹא יְהֵא חֲזִיב אֶלָּא חֲטָאת אַחַת לְכֹף יִצְאָתָה הַבְּעֵרָה לְחַלְק שְׁהִירִי בְּכָלל שְׁאָר מְלָאכּוֹת הִיִּיתָה וְהוּוּ דְּבָר שְׁבַכְלָל וְיִצְא מִן הַכָּלל לְלַמֵּד עַל עֲצָמָה שְׁמַתְחִיב עֲלֵי לַעֲצָמָה אִם עֲשִׂאָה עִם חֲבִירוֹתִי וְלֹא לְלַמֵּד עַל עֲצָמָה יִצְתָה אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכָּלל כְּוָלוּ יִצְתָה וּמָה הַבְּעֵרָה מִיְּחַדָּת שְׁהִיא בְּסִקִּילָה וְחֲזִיבִין עֲלֵי בְּפָנֵי עֲצָמָה אַף כָּל מְלָאכָה שְׁהִיא בְּסִקִּילָה וְחֲזִיבִין עֲלֵי בְּפָנֵי עֲצָמָה וְכֵן עִם חֲבִירוֹתִי וְנִמְצָא שְׁאִם עֲשִׂאָן כְּוָלָן בְּהַעֲלָם אַחַד חֲזִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: וּא"ר יוֹסִי בַר חֲנִינָא מֵאֵי טַעְמָא דְּר' יוֹסִי אַחַת מֵאַחַת וְהִנָּה מֵהִנָּה אַחַת שְׁהִיא הִנָּה וְהִנָּה שְׁהִיא אַחַת אַחַת שְׁמַעוֹן מֵאַחַת שְׁם מִשְׁמַעוֹן הִנָּה אַבּוֹת מֵהִנָּה תּוֹלְדוֹת אַחַת שְׁהִיא הִנָּה זְדוּן שַׁבַּת וְשַׁגְגַת מְלָאכּוֹת הִנָּה שְׁהִיא אַחַת שַׁגְגַת שַׁבַּת וְזְדוּן מְלָאכּוֹת.

פִּי קָרָא דְּכַתִּיב וְעֲשֶׂה מֵאַחַת מֵהִנָּה גְּבִי חֲטָאת קָא דְּרִישׁ דְּהֵנָּה מְצִי לְמִימֵר וְעֲשֶׂה אַחַת וְתוּ לֹא אֵינִימֵר לִי מ' דְּמֵאַחַת וְכּוֹלָה תִּיבָה דְּמֵהִנָּה וְאֵי כְּתִיב אַחַת הִנָּה הִנָּה דְּרִישִׁי אַחַת שְׁהִיא הִנָּה וְלוּמֵר דִּישׁ חֲלוּק מְלָאכּוֹת שְׁחֲזִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת כְּגוֹן בְּזְדוּן שַׁבַּת וְשַׁגְגַת מְלָאכּוֹת וְכֵן דְּרִישִׁי הִנָּה שְׁהִיא אַחַת דְּאַפִּי אִמְּלָאכּוֹת טוּבָא אֵינוּ חֲזִיב אֶלָּא אַחַת כְּגוֹן

בשגגת שבת וזדון מלאכות דליכא אלא שגגה חזא אכל מדכתיב מ"ם יתירא בהנה ומ"ם יתירא באחת דרשי דרשא אחריתי אחת שפכת תיבה שלימה דהיינו שמעון ומיתורא דמ"ם דרשי דאפי' נתפונן לכתוב שמעון שלם ולא פכת אלא שם שחייב והיינו מאחת מקצת מן המלאכה: העלם זה וזה בידו מהו.

פירוש בידע עיקרשבת ויודע ששבת אסור מן התורה אלא שאינו יודע איזה יום הוא וגם יודע הוא שהוא אסור בעשרים מלאכות ועשה אותם העשרים הנשארים שלא הי' יודע שהיו אסורות ונמצא שנועלם ממנו שבת ומלאכות אלו מהו חייב אחת על פולן פרישא דמתני' או עשרים חטאות כמנין המלאכות דאיכא למיתלי אהעלם שבת וחזא שגגה היא או תלינן שגגה אכל מלאכה ומלאכה הואיל ויודע עיקר שבת: חזי אי משום שבת קא פריש.

כלומר שהתרו עליו משום שבת ולא הודיעוהו על המלאכות והוא נותן אל לבו ופורש מן המלאכות נמצא שעיקר העלמתו אינה אלא בשביל שבת ואינו דין לחייבו אלא על מה שפירש ושמא אם הי' יודע מתחלה שהוא שבת הי' פורש מאלו המלאכות שהרי סופו מוכיח על תחלתו, אי משום מלאכות קא פריש שהתרו בו על המלאכות והוא פורש מהן נמצא שעיקר העלמתו ושגגתו על המלאכות: אלא לא שפא.

פרש"י ז"ל ואינו חייב אלא אחת, כלומר מהכא לא תפשוט דדילמא העלם זה וזה בידו הוא ואינו חייב אלא אחת, או דילמא כפונת רש"י ז"ל דפשיטא לי' לרבינא דאינו חייב אלא אחת וכן נראה דעת הרמב"ן ז"ל: אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו וכו'.

שיודע ששבת אסור מן התורה ואינו יודע שאסור בשום מלאכה, וקשיא לי אם נעלמו ממנו כל המלאכות במאי ידע לה לשבת והיינו רישא דמתני' דשוכח עיקר שבת, וי"ל דיודע לה במלאכות אחרות של היתר שפבור שהן אסורות והא חשיבא דייעה לחיובי על כל אחת ואחת כן תירץ הרמב"ן ז"ל והרא"ה ז"ל, וה"ק אי אמרת בשלמא העלם זה וזה בידו וכו' שפיר דאזלינן בתר העלמת מלאכות ואין העלמת שבת מבטלן והאי חשיבא דייעה לחלק אלא אי אמרת דאזלי' בתר העלמת שבת שהיא מבטלת המלאכות בעי' דייעת שבת בידיעה מעליתא כגון בגוף המלאכות האסורות ואסיקנא דמשפחת לה דיודע לשבת במלאכה אסורה כגון בתחומין: אמר רבא קצר וטחן כגרוגרת.

כלומר כל אחת כגרוגרת בשגגת שבת וזדון מלאכות דלא מחייב אפי' על הארבעים אלא אחת כיון שהי' באותה שבת עצמה כדן היודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה דחייב על כל שבת ושבת ולא אמלאכות טובא דכל שבת, וחסור וקצר וטחן בזדון שבת ושגגת מלאכות שהוא כדן להתחייב על כל א' וא' כמתני' דיודע שהוא שבת ועשה מלאכות הרבה ומיירי באותה שבת עצמה: [דף עא ע"א] קצירה גוררת קצירה.

דאע"ג דיודע לי' בנתיים ששבת הי' לא חשיבא דייעה לחלק שהרי לא נודע לו בנתיים שחטא וידיעת חטא חשיבא דייעה לחלק, וסבירא לי' לרבא דשגגת שבת וזדון מלאכות וזדון שבת ושגגת מלאכות חזא העלמה היא כיון דאין ידיעת חטא בנתיים דאי לא לא הנה אמר גרירה דלא שייכא גרירה, ועוד ס"ל גרירה והאי תרתי אתא לאשמעי': והא דאמר רבא ונודע לו על קצירה וטחנה של שגגת שבת וכו'.

פרש"י ז"ל או טחינה קאמר וכ"ש בשנודע לו בשמיהו וכן הוא בהדיא במקצת הספרים ונודע לו על קצירה או טחינה ומיירי בשנודע לו קודם שהפריש הקרבן דבהא דיעות דאחר מלאכות אינו מחלקות: והא דאמר קצירה גוררת קצירה.

לישנא בעלמא נקט ולא טעמא דגרייה דהא מדינא קצירה של שגגת שבת וקצירה של זדון שבת חדא היא פינון דתרנוניהו בחדא שבתא וליכא זמנים בנתיים לחלק ונהה פקוצר שתי קצירות בשגגת שבת דאינו חייב אלא אחת וה"ל פאוכל חלב וחלב בהעלם אחת: וטחינה גוררת טחינה.

כלו' מדינא טחינה ראשונה נגרת בקצירה ראשונה דהא קצר וטחן בשגגת שבת אינו חייב אלא אחת דהא שתייהו בהעלם א' ודין הוא שמתכפר עמה, וכל חדושו דרבא הוא במה שאמר שטחינה של זדון שבת שפן הדין הוא חלוקה לעצמה לקרבן פינון דהיא בשגגת מלאכות ואפ"ה היא נגרת עם טחינה של שגגת שבת ומתכפרת עמה אע"פ שאינה מתכפרת לעצמה שאין הקרבן בא בשבילה שעל הקצירה הנפרש: נודע לו על קצירה של זדון שבת וכו' קצירה גוררת קצירה וטחינה שעמה.

י"מ דהא מדינא הוא ולא מדין גרייה פאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד אבל קצירה ראשונה שגוררת טחינה שעמה לאו מדינא דהא הקרבן לא הנפרש על קצירה ראשונה אלא מדין גרייה הוא אבל טחינה של זדון שבת אינה נגרת עם טחינה ראשונה דלית לי' לרבא גרייה דגרייה אלא לכשנודע לו לאחר מכן צריך להביא קרבן וכן פרש"י ז"ל.

אבל הרא"ה ז"ל פי' דטחינה שעמה מדינא הוא ולא מדין גרייה פינון שהקצירה מתכפרת שמתכפר טחינה שעמה דכיון דתרנוניהו בהעלם שבת חדא נינהו, אבל טחינה שפגודה במקומה עומדת דהא מן הדין חלוקה היא טחינה זו לחטאת פינון דהיא בשגגת מלאכות ולאפוקי ההיא דלעיל דנודע לו על קצירה של שגגת שבת דקצירה וטחינה חדא היא לגמרי וכשפריש קרבן על הקצירה הרי עיקר הקרבן ג"כ מן הדין על הטחינה לגמרי ונמצאו קצירה וטחינה של שגגת מלאכות מתכפרות עמהן דחדא נינהו כדפרישנא: שם טחינה אחת היא.

פרש"י ז"ל וואע"ג דקמיינתא בגרייה הוא דאתנא אמרי' גרייה לגרייה וזה כפי שפירשנו למעלה, והרא"ה ז"ל פי' דכיון דמתכפר מן הדין טחינה של שגגת שבת אי אפשר ג"כ לזו שלא תתכפר עמה: ומי אית לי' לרבא גרייה.

פי' ומטחינה גוררת טחינה הוא דקא מקשה דהויא מדין גרייה אבל איך מדינא הוא כדפרישי' לשיטת הרא"ה ז"ל: ונודע לו על אחת מהן וחזר ואכל כזית אחר בהעלמו של שני.

פי' שנודע לו תחלה מזית ראשון קודם שאכל זית שלישי אבל לא נודע לו זית שני קודם שאכל זית שלישי ונמצא ששני ושלישי היו בהעלם אחד אבל לא ראשון ושלישי, דהא הנה דיעה בנתיים אבל אמצעי הי' בהעלם פולן והיינו דאמר רבא הביא קרבן על הראשון כמו שנודע לו תחלה ראשון ושני מתכפרין בו שהרי בהעלם אחד היו שניהם דלאחר שנאכלו שניהם נודע לו מן הראשון, הביא קרבן על השלישי אם נודע לו לאחר

מפן מזית שלישי בשעה שרצה להפריש קרבן על הראשון ועדיין לא הביא קרבן על הראשון עד שנודע לו זית שלישי ושני מתפריין שהיו בהעלם אחד ראשון אין מתפפר שהרי נודע לו קודם שאכל זית שלישי הביא קרבן על האמצעי אם נודע לו לאחר מפן זית אמצעי ועדין לא הביא קרבן על הראשון ועל השלישי נתפפרו כולן דכולן בהעלם של זה היו פנ"ל: גרירה דגרירה לית לי.

פי' הרא"ה ז"ל דלאו דוקא גרירה דגרירה שפשמביא קרבן על קצירה של שגגת מלאכות ומתפפרת עמה טחינה של שגגת שבת לאו משום גרירה הוא אלא מדינא כדפרישנא לעיל אלא לומר שפנין שעיקר הקרבן על קצירה של שגגת מלאכות שחלוקה ממנה לקרבן וטחינה של שגגת מלאכות כל עצמה אינה מתפפרת אלא ע"י קצירה שעמה הא חשיבא לי' גרירה דגרירה ע"כ: אמר לי' חלוקין לחטאו' ומצטרפין לפום האי לישנא משמע דפשיטא לי' דחלוקין לחטאות ופשיט לי' מדחלוקין לחטאות אין מצטרפין וליתא דנדאי לאו מילתא פשיטא הוא דהא רבא ואבבי פליגי עלי' וסברי דאין חלוקין אלא תרמי אמר לי' לדידי סבירא לי' דחלוקין לחטאו' וסבירא לי' נמי דכיון דחלוקין לחטאות אין מצטרפין ומ"מ תפשוט מיהא דר' זירא לא הנה פשיטא לי' אין חלוקין לחטאות כאבבי ורבא דא"כ פשיטא דמצטרפין: משני מינין פטור.

פי' דאין מצטרפין ולא קאי אפגול ונותר דנדאי במעילה מוכח דמצטרפין לענין אכילה אע"ג דלענין חטאות חלוקין אלא אשארא קאי וכן פי' הרמב"ן ז"ל. והא הכא דחלוקין לחטאות וקא מצטרפין.

פי' שאם היו שני זיתים בשני תמחויין ה"ל חייב שתי חטאות וכי הוו חצי זית מצטרפין וגבי קצירה וטחינה נמי אע"ג דחלוקין לחטאות דאי האי עביד כשיעור לכל אחד אין אחד מתפפר בקרבן חבירו אפ"ה דין הוא שיצטרפו קצירה וקצירה ויתחייב קרבן: ולעולם ממין אחד ואמאי קרי לי' שני מינין וכו'.

פי' ולא למימרא דשני מינין פטור דקאמר דוקא מין אחד דהא אכלב ודם ונותר ופגול קאי ועלה קא מייתי' לה דאמרי' חומר במין אחד משני מינין דאלמא מינין הרבה נינהו אלא ה"ק שני מינין דקתני כולל בין שני מינין חלוקין בין מין אחד שאכלו בשני תמחויין שאר הם דינו כשני מינין חלוקין של שני שמות, ובהא ניחא לי' הא דקתני ויש חומר במין אחד משני מינין ואלו שני מינין אלו הם מין אחד אלא דקרי להו שני מינין משום לתניהו דשני תמחויין מפלל דרישא מין א' ותמחוי א' כדדחיק בסמוך וא"כ מאי חומר דקתני הא בשני תמחויין הא בתמחוי א' אלא דשני מינין דקתני שהו חלוקין ואלו אין מצטרפין אפי' בתמחוי א' מה שאין פן במין א' דמצטרפין בתמחוי א' פנ"ל: [ע"ב] הכא במאי עסקי' כגון שהיתה לו דיעה בנתיים.

וקשיא לי' אם פן הדרא גושנין לדוכתה דהא הכא דאי הוו שיעורין שלימה פיון דאיכא דיעה בנתיים הם חלוקין לחטאות ואפ"ה פי' הוו חצי זית מצטרפי, וי"ל דר' זירא מודה בדיעה שמחלקת דאלימא דיעה ואע"פ שמצטרפין ואיהו לא אמר אלא בזדון שבת ושגגת שבת והא דשני תמחויין דמי לדר' זירא פנ"ל: ר' יוחנן אמר חייב שתיים.

ר' שמעון בן לקיש אָמר פֿטור, פֿי מִשְׁתִּים אָבֵל חֵיִב אַחַת: וּבָהָא פְּלִיגֵי דְמָר סָבֵר יְדִיעוֹת מְחֻלְקוֹת פְּלוּמֵר ר' יוֹחָנָן סָבֵר דָּאם נוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי קוֹדֵם שְׁהִפְרִישׁ קָרְבָן עַל יְדִיעַת הָרֵאשׁוֹן חֵיִב שְׁתִּים יְדִיעָה זֹו מְחֻלְקָת, וּמֵר סָבֵר דִּהֵיִנּוּ ר' שְׁמַעוֹן הַפְּרָשׁוֹת מְחֻלְקוֹת אִם נוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי לְאַחַר שְׁהִפְרִישׁ קָרְבָן עַל הָרֵאשׁוֹן מְחֻלְקָת וְחֵיִב שְׁתִּים אָבֵל קוֹדֵם שְׁהִפְרִישׁ לֹא: וְהָא דְקָאֵמֵר אָבֵל לְאַחַר הַפְּרָשָׁה מוֹדָה לִי ר' שְׁמַעוֹן לר' יוֹחָנָן, נִרְאָה לִי דְלִישְׁנָא יִתִּירָא הוּא דְהָא קָאֵמֵר וּמֵר סָבֵר הַפְּרָשׁוֹת מְחֻלְקוֹת וְהֵיִנּוּ לְאַחַר הַפְּרָשָׁה וּדְכֻנְתָּה טוּבָא בְּתַלְמוּדָא, וְאַיִדִי דְאַיְצְטְרִיף לְמִימֵר בְּהוּא לִישְׁנָא אַחֲרִינָא אָבֵל קוֹדֵם הַפְּרָשָׁה מוֹדָה לִי ר' יוֹחָנָן לר' שְׁמַעוֹן נָקַט רִישָׁא לְאַחַר הַפְּרָשָׁה מוֹדָה לִי ר' שְׁמַעוֹן וְלֹא לְצָרִיכוּתָא פִּנ"ל: דְמָר סָבֵר הַפְּרָשׁוֹת מְחֻלְקוֹת הֵיִנּוּ ר' יוֹחָנָן דָּאם נוֹדַע לוֹ עַל הַשְּׁנֵי לְאַחַר שְׁהִפְרִישׁ עַל הָרֵאשׁוֹן מְחֻלְקוֹת.

וּמֵר סָבֵר פְּפֻרוֹת מְחֻלְקוֹת ר' שְׁמַעוֹן לְאַחַר שְׁקָרַב הַקָּרְבָן אוֹ אַחַר זְרִיקַת הַדָּם: אוֹ דִּילְמָא בֵּין בָּזוּ וּבֵין בָּזוּ מְחֻלְקָת פְּלוּמֵר בֵּין בִּידִיעָה דְקוֹדֵם הַפְּרָשָׁה וּבֵין בִּידִיעָה דְלְאַחַר הַפְּרָשָׁה אָבֵל לְכוּלֵי עֲלָמָא יְדִיעוֹת דְבֵין אָכִילָה לְאַכִּילָה הוּוּ יְדִיעוֹת לְחֻלְקָת וּג"כ יְדִיעָה דְלְאַחַר כְּפָרָה: אָמֵר עוֹלָא לְמ"ד אָשֵׁם וְדָאִי לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה בְּעַל חֲמֵשׁ בְּעִילוֹת בְּשַׁפְחָה חֲרוּפָה וְנוֹדַע לוֹ בֵּין בִּיאָה לְבִיאָה אֵינּוּ חֵיִב אֲלֵא אַחַת.

פֿרש"י ז"ל דִּהֵיִנּוּ ר' טֵרְפוֹן גְּבִי סִפְקָא מְעִילָה פֿגוֹן שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת אַחַת שֶׁל קוֹדֵשׁ וְאַחַת שֶׁל חוּלִין וְאֵינּוּ יוֹדַע מָה אָכַל שְׁאֵינּוּ מְבִיא אֲלֵא אָשֵׁם א' וְקָרָן וְחוּמָשׁ וּמִתְנָה וְאַפִּילוּ נוֹדַע לוֹ לְאַחַר מִכּוֹן פֿינּוֹן שְׁמִמִּין שְׁמִבִּיא עַל לֹא הוֹדַע מְבִיא עַל הוֹדַע דְלֹא דָמִי לְסִפְקָא פֿרַת פֿגוֹן שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת אַחַת שֶׁל חֵלֶב וְאַחַת שֶׁל שְׁוֶמֶן וְאֵינּוּ יוֹדַע מָה אָכַל שְׁמִבִּיא אָשֵׁם תְּלוּי וּכְשֶׁנוֹדַע לוֹ שְׁמִבִּיא חֲטָאֵת מְשׁוּם דְמִמִּין שְׁמִבִּיא עַל לֹא הוֹדַע אֵינּוּ מְבִיא עַל הוֹדַע דְלְסִפְקָא אֵיל שְׁהוּא זָכָר וְלִנְדָאִי נִקְבָה דְאַלְמָא ר' טֵרְפוֹן לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּאַשֵׁם וְדָאִי שְׁהָרִי זֶה מִתְחִילָה עַל הַסִּפְקָא בָּא וְאֵינּוּ חֵיִב לְהִבִּיא אַחַר כְּשִׁינְדַע לוֹ שְׁאָכַל קוֹדֵשׁ, וּר' עֲקִיבָא פְּלִיג עֲלֵי וְאָמֵר שְׁצָרִיף לְהִבִּיא אָשֵׁם וְדָאִי אַחַר לְכִשְׁינְדַע לוֹ דַּס"ל דְאַשֵׁם וְדָאִי בְּעֵי יְדִיעָה וְקוֹדֵם שְׁנוֹדַע לוֹ אֵינּוּ מוֹעִיל תְּנָאִי עַל הַסִּפְקָא לְפִנְטְרוֹ לְכִשְׁינְדַע לוֹ, וְאֵינּוּ מְחֻנּוֹר (* דְהָא מוּכַח הֵתֵם דִּר' עֲקִיבָא נָמִי לֹא בְּעֵי יְדִיעָה דְאַמֵר לִי ר' עֲקִיבָא לר' טֵרְפוֹן נִרְאִין דְבִרְיָהּ בְּמַעֲלִילָה מְעוּטָה פְּלוּמֵר פֿינּוֹן שְׁהוּא מְבִיאָה עֲכָשׁוּי בְּעַנְיָן שְׁלֵא יִצְטְרִיף לְהִבִּיא אָשֵׁם אַחַר כְּשִׁינְדַע לוֹ וְעוֹד דְאַמְרֵי הֵתֵם בְּגַמ' מְדַבְרֵי כּוֹלָם גְּלַמּוֹד אָשֵׁם וְדָאִי לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה, אֲלֵא ר' יוֹסִי הוּא דְבְּעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה בְּאַשֵׁם וְדָאִי דְגָרְסִי הֵתֵם שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת א' שֶׁל קוֹדֵשׁ וְא' שֶׁל חוּלִין וּבָא א' וְאַכֵּל אֵת הָרֵאשׁוֹנָה וְהַשְּׁנִי אָכַל אֵת הַשְּׁנִינִי זֶה מְבִיא אָשֵׁם תְּלוּי וְזֶה מְבִיא אָשֵׁם תְּלוּי דְבִרְיָ ר' עֲקִיבָא וּר' שְׁמַעוֹן אוֹמֵר שְׁנִיָּהֶם מְבִיאִין אָשֵׁם א' וּר' יוֹסִי אוֹמֵר אֵין שְׁנִיָּים מְבִיאִין אָשֵׁם וְאַקְשִׁי ר' יוֹסִי הֵיִנּוּ ת"ק וּפְרָקִי אֵיפָא בְּיַנְיָהוּ אִם יִרְצָה פְּלוּמֵר דַּת"ק סָבֵר זֶה מְבִיא אָשֵׁם תְּלוּי אִם יִרְצָה וְזֶה ג"כ וְה"ה שְׁאַפְשֵׁר לְשְׁנִיָּהֶם בְּאַשֵׁם א' וְיִתְנוּ שְׁנִיָּהֶם זֶה אוֹמֵר אִם אֲנִי מְעַלְתִּי זֶה אָשֵׁם וְכו' וְכֵן הָאֵחָר דְסָבִירָא לְהוּ לר' עֲקִיבָא וּלר' שְׁמַעוֹן דְאַשֵׁם וְדָאִי לֹא בְּעֵי יְדִיעָה, וּר' יוֹסִי פְּלִיג עַלִּיָּהוּ דְכָל אַחַד יְבִיא אָשֵׁם וְדָאִי לְכִשְׁינְדַע לוֹ חֲטָאוּ מְשׁוּם דְבְּעֵי יְדִיעָה בְּתַחֲלָה בְּאַשֵׁם וְדָאִי כִּי הֵיכִי דְבְּעֵי בְּחֲטָאֵת, וְהֵכִי פִירוּשָׁא אָמֵר עוֹלָא לְמ"ד אָשֵׁם וְדָאִי לֹא בְּעֵי יְדִיעָה בְּעַל חֲמֵשׁ וְכו' מְשׁוּם דְגָמְרִי יְדִיעוֹת דְבִנְתִּיָּים דְשַׁפְחָה חֲרוּפָה מִיְדִיעוֹת דְאַחַר מַעֲשֵׂה דְשָׂאֵר עֲבִירוֹת וְהָא דְנָקַט הֵכָא שַׁפְחָה חֲרוּפָה מְשׁוּם דְחֲדוּשׁ (** הַגְה"ה א"ה מְכָאן עַד כִּי הֵיכָא דְבְּעֵי בְּחֲטָאֵת מִן זָכָר בְּסִפְרָא טוּב

עין מהגאון ריחוד"א סי' י"ב ד' כ"ב על שם שיטת הר"ן: הוא שמביא קרפן על המזיד ואפ"ל בעל כמה ביאות במזיד אינו חייב אלא קרפן אחד וכ"ש על השוגג שאינו מביא אלא אחד והילכף ידיעות דבין ביאה לביאה אינן פשאר ידיעות דבין מעשה למעשה דעלמא דמחלקות לכולי עלמא פדאמרי' לעיל אלא יש להן דין דידיעה דאחר מעשה ולמאן דלא בעי ידיעה בתחלה באשם ודאי כ"ש דלא בעי ידיעה בסוף וכיון דלא בעי ידיעה כי איפא ידיעה בין ביאה לביאה לא חשיבא ההיא ידיעה לדידנ' לחלק ולחייבו אכל ביאה וביאה אלא חייב חדא ותו לא, אבל למאן דבעי ידיעה בתחלה חשיבא לי' לדידנ' הידיעה לחלק פאלו הקריב קרפן בין ביאה לביאה דלכולי עלמא חייב אכל ביאה וביאה דהא לר' יוחנן דאמר לעיל גבי אכל שני זיתי חלב בהעלם אחד ונודע לו לאחר אכילת שניהם דמביא חטאת אכל חדא וחדא ה"נ לדידנ' חשיבא לי' ידיעה דבין ביאה לביאה לחלק פאלו הביא קרפן בין ביאה לביאה: ואיפא למידק מאי קא מדמה אשם מעילות לאשם שפחה חרופה ואם אמרו באשם מעילות דלא בעי ידיעה בתחלה לפי שהוא בא על הספק ויכול להתנות עליו אבל אשם שפחה חרופה אינו יכול להתנות ולומר אם בעלתי זה אשמי ואם לאו יהא אשם תלוי לפי שאין מביאין אשם תלוי אלא בדבר שחייבין על זדונו פרת ועל שגגתו חטאת, והילכף גבי שפחה חרופה על פרחו סבירא לי' דחשיבא ידיעה דאי לא לא מצי לאיתויי אשם ודאי דאין מביאין אשם ודאי לעולם בלא ידיעה ונהרי הוא פאלו ידע בבירור שפא על שפחה חרופה וחשיבא לי' אותה ידיעה לחלק, ותירצו בתוספות דהכא שיודע שבעל ואינו יודע אם בעל שפחה חרופה או אשה אחרת יכול להביא אשם אחד ולהתנות עליו ולומר אם ודאי בעלתי זה אשמי ואם ספק יהא קרפן נדבה, וא"ת ודילמא חטא וחייב אשם וכסבורין הפהגים שהם שלמים ויתעכבו מלאן כלו עד שגיי ימים ונמצא מביאו לידי פיסול שהרי אשם זמנו יום וליילה ושלמים שגיי ימים, וי"ל דס"ל כמאן דאמר מותר להביא קדשים לבית הפיסול, והרמב"ן ז"ל פי' בשגיי אנשים שבאו על נשתי נשים ואחת מהן שפחה חרופה ואין ידוע מי בא על השפחה ולמאן דלא בעי ידיעה סגי באשם אחד ויתנו חלקם זה לזה בחיים ויתנו עליו ולמאן דבעי ידיעה צריף שגיי אשמות כר' יוסי דאמר אין שגיי מביאין אשם אחד.

והרא"ה ז"ל פי' דאפילו לא משפחת אשם בלא ידיעה בשפחה חרופה לעולם הכא ה"ק פיון דבעלמא באשמות בהנהו דאיפא אשם תלוי ואשם ודאי אמרת דאשם ודאי לא בעי ידיעה בתחלה ש"מ ידיעה באשמות לא חשיבא והילכף בעל חמש בעילות בשפחה חרופה אינו חייב אלא אחד וסתמא קאמר לעולם ואפילו היתה לו ידיעה בנתיים ואע"ג דלכולי עלמא ידיעה בנתיים מחלקת שאני הכא בשפחה חרופה שעל המזיד אינו מביא אלא אשם אחד אפ"ל על כמה ביאות וכיון דכן פיון דאמרת דידיעה לא חשיבא באשמות ה"ה בידיעה שאינה מחלקת כלל ואפ"ל בידיעה דבנתיים עכ"ל, פי' לפירושו דעולא לא נחת השתא לענין ידיעה מפל וכל וה"ק פיון דידיעה באשמות לא.

חשיבא ידיעה שהרי אין הקרפן בא על הידיעה אלא על המעשה שעשה והילכף כל שנסתפק אם עשה העבירה מביא קרפן אע"פ שאין שם ידיעה והילכף בעל חמש בעילות בשפחה חרופה בשוגג אע"פ שהיתה לו ידיעה בנתיים ולכולי עלמא ידיעה דבנתיים מחלקת הכא לא חשיבא ליה ידיעה לחלק משום דה"ל בידיעה דאחר מעשה דעלמא: [דף עב ע"א] אלא מעתה בעל וכו' והפריש קרפן וכו' דאינו חייב אלא אחת.

פ"י כי היכי דאמרף למאן דלא בעי ידיעה דידיעות דבנתיים לא מחלקת הכי נמי למאן דאמר הפרשות אינן מחלקות אית ליה בהפרשות דבנתיים דאינן מחלקות והוא דברי תימא דהפרשה דבנתיים אינה מחלקת: אמר ליה מעשה דלאחר הפרשה וכו' לא קאמינא לפי שאי אפשר לומר בקרבן שפבר הןפרש שיחטא מפאן ולהבא ויתפפר בו: נהרי חטאות דבעי ידיעה ופליגי ר' יוחנן וריש לקיש.

ואע"ג דפליגי בידיעה דאחר מעשה וכגון שנודע לו לאחר שאכל שני זיתים והכא מיירי שנודע לו בין ביאה לביאה הא פרישנא דידיעה דבנתיים דשפחה חרופה פידיעה דלאחר מעשה דשאר חטאות הוא וכטעמא דפרישנא דחדוש הוא גבי שפחה חרופה שמביא אשם על המזיד, ומ"מ שמעי' לריש לקיש דאע"ג דבעי ידיעה אין ידיעה מחלקת לדידן' וה"ה בשפחה חרופה דאינו חייב אלא אחת: אמר ליה דילמא במעשה דלאחר הפרשה וכו' פרש"י ז"ל דדברי אב"י הם דאיהו מוטיב ליה ואיהו מפרק ליה, ועולא ורב דימי לא פליגי דעולא אתא לאשמעינן דלמאן דלא בעי ידיעה היא דלא מחלקה הא הפרשה מחלקה, ורב דימי אתא לאשמעי' דלמאן דבעי ידיעה דוקא ידיעה דבמת הפרשה מחלקה אבל ידיעה גרידא לא מחלקה והיינו פריש לקיש דקס"ד דרב דימי ודאי אפילו לריש לקיש קאמר דחייב על כל אח' ואח' למאן דחשיבא ליה ידיעה לחלק באשם והדר אמרי' דלא אבל לר' יוסי דבעי ידיעה ולדידן' ידיעה דקודם הפרשה מחלקה לאו פכולי עלמא הוא אלא כר' יוחנן ודלא פריש לקיש וכן סבירא ליה לעולא, וי"מ דרב דימי ועולא פליגי וה"ק ליה אב"י דילמא במעשה דלאחר הפרשה קא אמרת דלמאן דבעי ידיעה ידיעה מחלקה ודלא פריש לקיש וכ"ש דהפרשה מחלקה ובהא אפי' ריש לקיש מודה דידיעה בהדי' הפרשה חשיבא אבל למאן דלא בעי ידיעה אפילו הפרשה לא מחלקה כגון הפרשות דשוגג או הפרשות דמזיד קודם מעשה.

אמר ליה פי אתא רבין וכו' בא רבין להזכיר מה שהוא מוספם בין עולא ורב דימי ומה שהוא ביניהם בלי מחלוקת: [ע"ב] לחתוף את התלוש וחתף את המחובר. מדברי רש"י ז"ל נראה כגון שהיה בפניו ירק תלוש וירק מחובר ונתפנון לחתוף את התלוש זה וחתף מחובר זה שהיה ג"כ בפניו.

ונה קשה דא"כ היכי מחייב אב"י דהא לתלוש נתפנון לחתוף ולא אתעבידא מחשבתו פלל, אלא הכא מיירי בשפלה דבר אחד ונתפנון להגביה את התלוש שסבור שירק זה תלוש והוא הגביהו ונמצא שהוא מחובר ובהגביתו חתכו פטור דהא לא נתפנון לחתיכה פלל, לחתוף את התלוש וחתף את המחובר שנמצא שהי' מחובר אב"י אמר חייב דאע"ג דסבור שזה שחתף הי' תלוש ונמצא שהוא מחובר מ"מ הא איפנון לחתיכה בעלמא ורבא אמר פטור דהא לא איפנון לחתיכה דאיסורא.

וא"ת והא אמר אב"י לקמן נתפנון לזרוק שמים וירק ארבע חייב ואמאי והא לא מכונן למקום ארבע וי"ל דודאי פנונתו לאותו מקום שיש שם ארבע אלא שסבור שהיה בו שמים ולא ארבע והא איתעבידא מחשבתו במקום שיש שם ארבע, והשתא ניחא הא דאמרינן לקמן משפחת ליה אליבא דאב"י דקא טעי בשיעורין בכי האי גוונא: ואלא דחזא אנדרוטא.

שְׁהִיא צוּרַת הַמִּלְכָּה שְׁעוֹשִׁין לְכַבּוּדוֹ וְאֵינָה עֲבוּדַת פּוֹכְבִים: אִי דְקַבְּלִיהָ עָלֵי בְּאַלְוֶה. שְׁהִי־תָהּ פּוֹנְתוֹ לְשֵׁם אֱלֹהוֹת מְזִיד הוּא וְאִמְאֵי קָרִי לִי שׁוֹגֵג וְאִי דְלֹא קַבְּלִי עָלֵיהָ בְּאַלְוֶה וְלֹא פְלוּם הוּא שְׁהָרִי זֹו אֵינָה עֲבוּדַת פּוֹכְבִי בְּדַפְרֵי־שִׁית וּמִיָּהוּ דְנִקְא לְפִי שְׁאֵינָה עֲבוּדַת פּוֹכְבִים לֹא מְחִיב בְּלֹא קַבְּלָה אֲבָל בְּעֲבוּדַת פּוֹכְבִים נִעְבְּדַת בְּלֹא קַבְּלָה מִיְחִיב וְכֹן נִרְאָה דַעַת רִשׁ"י ז"ל וְכֹן פִּי הָרֵא"ה ז"ל: אֲלֹא מֵאַהֲבָה וּמִי־רָאָה.

י"מ מֵאַהֲבַת הַעֲבוּדַת פּוֹכְבִים שְׁהִיא נָאָה בְּעֵינָיו אוּ מִי־רָאָתָהּ שְׁמָא תְרִיעֵ לּוֹ, וְלֹא נִהִיר דְמֵאֵי טַעְמִי דְמֵאֵן דְפִטְר שְׁהָרִי מְחַשֵּׁב הוּא שְׁיֵשׁ בָּהּ פַּח לְהִרְעֵ אוּ לְהִיטִיב וְעוֹבְדָה פְּהִלְכְתָהּ וְלִכְוֹלֵי עֲלֵמָא חִיב שְׁהָרִי רֹוב עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים סוֹבְרִים שְׁיֵשׁ אֱלֹוֶה בְּעוֹלָם הַמְּנַהִיגוֹ אֲלֹא שְׁטוּעִים בְּעַצְמָם שְׁיֵשׁ פַּח לְאוֹתָהּ עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וְעַל זֶה הִזְהִירָה תוֹרָה שְׁלֹא לְעוֹבְדָה, וְהִנְכוֹן מַה שְׁפִי רִשׁ"י ז"ל שְׁהַשְׁתַּחֲוֶה לְעֲבוּדַת פּוֹכְבִים מֵאַהֲבַת אָדָם וּמִי־רָאָתוֹ אֲבָל יוֹדַע הוּא בְּעַצְמוֹ שְׁאֵין בָּהּ פַּח פְּלִל לְהִרְעֵ אוּ לְהִיטִיב וְאֵינּוּ מוֹדָה בָּהּ פְּלִל וְהִלְכָּה לְרַבָּא פְטוּר וְאָף ע"ג דְאָמְרִינוּ יְהִרְגֵ וְאֵל יַעֲבֹרוּ וְכָל מִתְרַפְּאִין חוּץ מֵעֲצֵי אֲשִׁירָה וְאִפְּלוּ בְּמָקוֹם סְכָנָה הֵינּוּ לְכַתְּחִלָּה וְלִמְצָנָה שְׁיִקְדַּשׁ אֶת הַשֵּׁם אֲבָל אִם עֵבֶר אֵינּוּ נִהְרַג בְּב"ד, וְלֵאבְיֵי חִיב דְלִיכָּ אֲנִס מִמֶּשׁ שְׁהָרִי אֵינּוּ אֲלֹא שְׁהוּא מִתְיָרָא מִמְּנוּ שְׁמָא יִזְיָקְנוּ, וּמִיָּהוּ לֵאבְיֵי אִם יִרָא שְׁמָא יְהִרְגְנוּ מוֹדָה הוּא דְפִטוּר לְפִי שְׁאֵין לָהּ אֲנִס גְּדוּל מְזָה וְאֵין ב"ד מְחִיבִין אוֹתוֹ לֹא פְרַת וְלֹא מְלָקוֹת וְלֹא מִיָּתָה דְהָא גְּבִי מוֹלָךְ פְּתִיב וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא וְדָרְשִׁי בְּסִיפְרֵי דְבִי רַב הַהוּא לֹא אֲנִס וְלֹא שׁוֹגֵג וְלֹא מוֹטְעָה וְרַבְּנָן הוּא דְאֲצָרְכוּהָ בְּפִרְהִסְיָא אוּ בְשַׁעַת הַגְּזִירָה לְמַצְוָה לְקַדַּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַנְּכַבֵּד בְּרַבִּים כְּנ"ל: הָא נִיחָא לֵאבְיֵי דְאָמַר הֵתָם בְּסִנְהֶדְרִין דְעוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים מֵאַהֲבָה וּמִי־רָאָה חִיב נִיחָא דְבְּרִי־תִי נְמִי קַתְנִי חִיב דְקַתְנִי וְחוּמְרַ בְּשַׁאֲרַ מְצוֹת וְכו'.

וְתִמְיָה וְלֵאבְיֵי מִי נִיחָא וְהָא קַתְנִי מַה שְׁאֵין כֹּן בְּשַׁבַּת דְפִטוּר וּבְשַׁבַּת מֵאַהֲבָה חִיבֵי מְחִיבֵי. , וי"מ דְמִי־רָאָה קָא מְקַשָּׁה דְבְשַׁבַּת פְטוּר מִי־רָאָה וְלֹא מֵאַהֲבָה, וי"מ דִּה"ה הִנּוּ מְצִי לְאִקְשׁוּנֵי הַכִּין אֲלֹא דְעַדִּיפָא לִיָּה מֵאֵי דְאָמַר אֲלֹא לְרַבָּא.

דְאָמַר פְטוּר מֵאֵי אֵיכ' לְמִימַר דְנָהִי דְסִיפָא דְמַה שְׁאֵין כֹּן בְּשַׁבַּת אִתִּי כְּנוֹתִיָּה דְשׁוֹגֵג בְּלֹא מִתְכַּוֵּן בְּשַׁבַּת פְטוּר דּוּמְיָא דְלִחְתוּן אֶת הַתְּלוּשׁ וְחַתְּוָה אֶת הַמְּחַנְבֵר מ"מ רִישָׁא גּוּפָה קַשְׁיָא לְרַבָּא דְהָא רַבָּא גּוּפִי הוּא דְאָמַר הֵתָם בְּסִנְהֶדְרִין דְעוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים מֵאַהֲבָה וּמִי־רָאָה פְטוּר: אֲלֹא בְאוּמַר מוֹתַר.

פִּי שְׁנַעְלָם מִמְּנוּ אֲזַנְהֶרַת עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וְכִסְבוּר שְׁמוֹתַר לְעַבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים מִן הַתוֹרָה וְקָרִי לִיָּה שׁוֹגֵג בְּלֹא מִתְכַּוֵּן לְפִי שְׁהוּא טוּעָה בְּעִיָקַר הַדִּין וְהִלְכָּה בְּכִי הָאֵי גּוֹנָא בְּעֲבוּדַת פּוֹכְבִים חִיב אֲבָל בְּשַׁבַּת פְטוּר לְגַמְרֵי עַד כָּאֵן לֹא בְּעָא מִיְנֵי רַבָּא מְרַב נַחְמָן וְכו'.

לְעִיל בְּפִירְקִין הַעֲלָם זֶה נִזְהָ בְּיָדוֹ מַהוּ וּפְרַשׁ"י ז"ל כָּאֵן שְׁסָבוּר שְׁאֵין שַׁבַּת בַּתוֹרָה, וְלֹא נִהִיר וְכָבֵר פִּירְשָׁנוּ לְמַעְלָה שְׁיִוְדַע שְׁשַׁבַּת אָסוּר מִן הַתוֹרָה אֲלֹא שְׁנַעְלָם מִמְּנוּ הַיּוֹם. וּא"ת א"כ אִם יוֹדַע שְׁשַׁבַּת אָסוּר מִן הַתוֹרָה בְּמַקְצַת מְלֵאכּוֹת כְּמוֹ שְׁפִירְשָׁנוּ לְמַעְלָה לֹא שְׁיִיָּד אֲוֹמַר מוֹתַר אֲלֹא בְּמִי שְׁסָבוּר שְׁאֵין שַׁבַּת מִן הַתוֹרָה כְּמוֹ שְׁפְרַשׁ"י ז"ל, תִּירְץ הַרְמְבַ"ן ז"ל דִּאֵע"ג דְיַדַע שַׁבַּת בְּמַקְצַתֵן שְׁיִיָּד אֲוֹמַר מוֹתַר פִּינוּן שְׁאֵינּוּ יוֹדַע מְקַצְתֵן הָאֲחֵרוֹת וְדְכּוֹנוֹתָהּ בְּעֲבוּדַת פּוֹכְבִים נְמִי מְשַׁכַּחַת לָהּ כְּהָאֵי גּוֹנָא שְׁסָבוּר שְׁלֹא נִאָסְרָה עֲבוּדַת פּוֹכְבִים אֲלֹא שְׁל כְּסָף וְזֶהָב אֲבָל שְׁל עֵץ מוֹתַרַת וּג"כ שְׁסָבוּר שְׁזַבּוּחַ וְקַטוּר שְׁאֵינּוּ אָסוּר וּבְהָא

ניחא לי מה שהקשה הרא"ה ו"ל דקש"ל לי דמדאיתתי מרבא ורב נחמן הנה ליה לאיתווי מגופה דמתני' דקתני השוכח עיקר שבת חייב אסת ותירץ ו"ל דאורחא דתלמוד' זימנין דניחא ליה לאיתווי משקלא וטרין דאמוראי.

ובהא ניחא דלא מצי לאקשוויי ממתני' משום דלא דמי להא כנ"ל: [דף ע"ג ע"א] אלא לאו רישא בעבודת פוכבים וסיפא בשאר מצות והכי קאמר חומר בשבת ממקצת מצות וחומר במקצת מצות מבשבת.

חומר בשבת שאם קצר וטחן בהעלם אחד חייב שתיים מה שאין פו במקצת מצות דהיינו עבודת פוכבים שאם זיבח וקיטר וניסוף בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. וסיפא דחומר במקצת מצות לאו בעבודת פוכבים קא מייירי אלא במקצת מצות אחרות והיינו דאמרי' היכי דמי במקצת מצות דלאו עבודת פוכבים דבשוגג בלא מתכוון חייב ואמרי' כגון שיש לפניו חתיכה של חלב וכסבור שהוא שומן ואכלו דאע"ג דלא נתכוון לאכול איסורא אפי' הכי חייב מה שאין פו בשבת: דסבר רוק הוא ובלעו.

דלא איכפוןן לאכילה דחלב נימוח לאו בר אכילה הוא אלא בר בליעה ואע"פ שלא נתכוון לאכילה חייב מה שאין פו בשבת דהיא דלא נתכוון לחתוך שרי.

וא"ת אמאי לא מוקי ליה פולה בעבודת פוכבים דלרבא הוא דקשיא ולא לאב"י ולא תיקשי לי מה שאין פו בשבת דאיראה קאי כדפרישנא לעיל. וי"ל דלדבריו דרבא קאמר לדידה דלא מצית לאוקמה פולה בעבודת פוכבים אלא בחלב לדידי נמי לא קשיא דהא איכא לאוקמה כגון דסבור רוק הוא ובלעו ולרבא דהנה מיייתי מינה ראיה לא הנה חייש להאי דחי' דאב"י דמשמע ליה דמתניתא סתמא קתני וכל שוגג בלא מתכוון קאמר ושפיר מתוקמא כסבור שהוא שומן לפי שיש טעות יותר בשומן מרוק ודכונה בשבת.

וי"מ דלאב"י נמי לא מיתוקמא פולה בעבודת פוכבים משום דקשיא ליה מה שאין פו בשבת דקאי אאבה ויראה ולהכי מוקי סיפא בחלב: נתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע. פירוש ונמצאו ארבע וכמו שפירשנו למעלה ונגיד עליו רעו דאמרינו כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים: דידע דאסירא שבת וידע דאסירי מלאכות.

פירוש שידע דכולהו ארבעים מלאכות אסורות בשבת וידע ג"כ שהיום שעשאו שנה שבת אלא דכולהו מלאכות דשבת יש להן שיעור והוא נתכוון לעשות פחות מכשיעור, ונמצא שעשה כשיעור והוא חייב על פולן אליבא דאב"י אע"פ שעשאו פולן בענין זה והא דקרי ליה בהעלם אחד פירושו בענין אחד של העלמה: אלא לרבא דאמר וכו'.

ולכא לתרוצי אליבא דרבא דטעי בשיעורי שסבור שזריקת ארבע מותרת וזריקת שמונה אסורה וכן בשיעורא דכולהו אידך מלאכות, דכי האי גונא לא חשיבא ידיעה גמורה דשבת פיון שאין יודע בו שום איסור בשום מלאכות פראוי, פו כתב הרא"ה ו"ל: מתני' אבות מלאכות ארבעים חסר אחת.

פירוש ותולדותיה רבים: והמעמר שהוא צוברם במקום אחד וקוש'ם: והדש להוציא הבר מן הפסולת שעליו. והא דקא חשיב דש וזורה ובורר אע"פ שדומין זה לזה דכולם להסיר הפסולת מן האוכל, לפי שאין מעשיהו שוין ואינן בזמן אחד בבת אחת אלא זה אחר זה, פו פ"א רבינו יהונתן ו"ל.

אָבֵל בַּגְּמֵרָא פִּירְשׁוּ בְּסוּף טַעְמָא אַחֲרֵינָא: הַגּוֹזֵז אֶת הַצֶּמֶר וְהַמְּלַבֵּנוּ וְכוּ'. וְשִׁיעוּר מַלְבֵּן מְכַבֵּס וּמְנַפֵּץ וְצוֹבֵעַ וְטוֹנָה מְפָרֵשׁ בְּפָרֶק הָאוֹרֵג אָבֵל הַזּוֹרֵעַ עַד הָאוֹפֶה שִׁיעוּרֵייהוּ כַּגְּרוּגָת, וְשִׁיעוּר גְּזִיזָה דְּלֹא קָא חֲשִׁיב הֵתָם נִרְאָה שֶׁהוּא כְּשִׁיעוּרֵי וְשִׁיעוּרֵי כְּמֵלֵא רַחֲב הַסִּיט כְּפוּל, שֶׁהַסִּיט הוּא הַפָּרֵשׁ בֵּין אֲצַבֵּעַ לְאַמָּה כַּמָּה שֶׁיִּכּוֹל אָדָם לְהִרְחִיב וּפִי שְׁנַיִם כְּזֶה הָיִי שִׁיעוּרֵי וְכֵן פִּי רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל: וְהַעוֹשֶׂה שְׁנֵי בְּתֵי גִירִין.

שְׁמַעְבִּיר שְׁנֵי חוּטִין בְּאוֹתוֹ כְּלִי הַנִּקְרָא לִי"ס: וְהָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין. אַע"פ שֶׁלֹּא יֵאָרוּג אוֹתָם בְּרוֹחַב כֹּל הִירִיעָה אֲלֵא כְּשִׁיעוּר מְלֵא רֹחַב הַסִּיט כְּפוּל מִיַּחֲזִיב: וְהַפּוֹצֵעַ שְׁנֵי חוּטִין.

נִפְסַק הַחוּט בְּאַמְצַע הִירִיעָה וְרוֹצֵה לְחַבֵּר לוֹ וּלְהַשְׁלִימוֹ פּוֹצֵעַ שְׁנֵי רֵאשֵׁי הַחוּטִין וְשׁוֹרֵךְ בְּרֵאשֵׁי אֲצַבֵּעוֹתָיו וְאַף ע"פ שֶׁלֹּא קָשְׂרָם מְתַקְּנִים הוּא הַחוּט עַד שִׁיֵּאָרֵג, וּפְעָמִים שֶׁקוֹשֵׁר אוֹתָם בְּלֹא פְצִיעָה וְהֵינּוּ קוֹשֵׁר דְּקַתְּנֵי הַכָּא, וּפְעָמִים שֶׁצָּרִיךְ הָאוֹרֵג לְהַתִּיר קָשְׂרִים הַנִּמְצָאִים בְּחוּטֵי הָאֵרִיגָה שֶׁנִּקְשְׂרוּ בְּשַׁעַת הַטּוֹי"ל לְפִי שְׁאִינָם נִקְשְׂרִין כַּהֲגוֹן וְהוּא קוֹשֵׁר וְכַרְצוֹנוֹ: הַמְּמַחֵק הַמְּגַרֵר שְׁעָרוֹ אוֹ הַבְּשָׂר שֶׁנִּשְׂאָר בְּעוֹר מִצַּד הַבְּשָׂר: וְהַפּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת.

פִּי שְׁכָן הָיִי כּוֹתֵבִין בְּקַרְשֵׁי הַמְּשָׁכָן בְּרֵאשׁוֹנָה אוֹת אַחַת וּבְשֵׁנִית שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת לְיַדַע שֶׁזֶה הִיא בֵּת זוּגוֹ: וְהַמּוֹחֵק ע"מ לִיכְתוֹב שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת. פִּי שְׁפָעָמִים בְּמְשָׁכָן הָיִי טוֹעִים בְּכַתִּיבָתָן כְּשֶׁרוֹשְׁמִין הַקְּרָשִׁים וְהָיִי מוֹחֵקִין אוֹתוֹ סִימָן ע"מ לְתַקֵּן: הַבּוֹנֵה וְהַסּוֹתֵר.

פִּירוּשׁ וְדוּקָא סוֹתֵר ע"מ לְבַנוֹת דְּוּמֵיָא דְּקַרְשֵׁי הַמְּשָׁכָן שֶׁהָיִי בּוֹנֵין בְּשַׁעַת חֲנֻיָּיתָן: הַמְּכַבֵּה וְהַמְּבַעֵיר. פִּי בְּמְכַבֵּה ע"מ לְהַבְּעִיר דְּוּמֵיָא דְּסוֹתֵר אוֹ מְכַבֵּה ע"מ לְעַשׂוֹת פְּתָחִין שְׁכָן בְּמְשָׁכָן מְכַבֵּין הָאֵשׁ שֶׁלֹּא יִקְדִּיחוּ הַסַּמְנִין: הַמְּכָה בְּכַפְטִישׁ פִּירוּשׁ ר"ח ז"ל שֶׁלֹּאֲחַר שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכְּלִי מִשְׁנֵה פְּנִיּוֹ וְהִיא בְּעַצְמָהּ אֵינָה מְלַאכָה שֶׁהָרִי כְּבָר נַעֲשֶׂה הַכְּלִי אֲלֵא שֶׁגּוֹמֵר הַמְּלַאכָה וּמִפְּאֵן לְמַדּוֹ לְכָל דְּבָר שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ אֵינָה מְלַאכָה אֲלֵא שֶׁעַל יָדוֹ נִגְמָרָה לְחִיבּוֹ עַל גִּמְרַה מְלַאכָה כְּנוֹפֵחַ בְּכָלִי זְכוּכִית פְּעַם שְׁנֵינִי שַׁע"י כֵּן נִגְמָרָת הַמְּלַאכָה וְהוּא חֲזִיב כְּנוֹפֵחַ נְפִיחָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיא הַמְּלַאכָה, וְכַדּוּמָה לְזֶה פִּירוּשׁ רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן ז"ל שֶׁדֶּרֶךְ הָאֲוִמְנִין כְּשֶׁנִּגְמְרוּ מְלַאכְתָּן מְעִינִין בָּהּ אִם נִשְׂאָר דְּבָר מוֹעֵט לְתַקֵּן מְתַקְּנָה בְּקוֹרְנָס שֶׁהָרִי בְּיָדוֹ לְעַגֵּל אוֹתָהּ אוֹ לְהִרְחִיבָהּ בְּמָקוֹם שְׁאִינָה רְחֵבָה כְּשֶׁאֵר הַחֲתִיכָה אוֹ לְקַצֵּר אוֹתָהּ אִם הִיא רְחֵבָה מִשְׂאָר הַחֲתִיכָה וּלְפִי שֶׁכְּפַעַם אַחַת בְּלֹא טוֹרַח גְּדוֹל נִתְקַן קָרִי לִי מְכָה בְּכַפְטִישׁ: וְהַמּוֹצִיא מְרִשׁוֹת לְרִשׁוֹת.

פִּי וְהַכְּנָסָה בְּכָלִל דְּתַנָּא כֹּל עֲקִירַת חֲפֵץ מִמְּקוֹמוֹ הוֹצֵאָה קָרִי לִי כְּדֹאֲמַרִּינָן בְּרִישׁ פ"ק דְּמַכִּילְתִּין, וְאַפְשָׁר דְּהֵינּוּ טַעְמָא לְמַעְבִּיר אַרְבַּע אַמּוֹת בַּר"ה דְּהָאִי נָמִי עֲקִירַת חֲפֵץ מִמְּקוֹמוֹ הוּא. וְהָאִי דְּלֹא תַנִּי הוֹשְׁטָה פִּירְשׁוּ בִּירוּשְׁלַמִי מִפְּנֵי הַמַּחְלֻקָּת שֶׁנִּחְלְקוּ בָּהּ לְפָנֵינוּ אִיזוֹ הִיא הוֹשְׁטָה שְׁחֲזִיבִין עֲלֵי: [ע"ב] גְּמָרָא תַנָּא בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל קָאִי דְּזָרְעֵי בְּרִישָׁא וְהָדָר כְּרַבִּי.

פִּי שֶׁהִיָּתָה אֲרָץ קָשָׁה וְחוֹרְשִׁים נִהְדָר זוֹרְעִים וְאַח"כּ חוֹרְשִׁים אוֹתָהּ לְכַסּוֹתָהּ וּלְהַכִּי תַנָּא לָהּ לְהָא לְאַשְׁמַעִי דְּאַף עַל חֲרִישָׁה שְׁנֵינִי חֲזִיבִין עֲלֵי: תַנָּא הַזּוֹרֵעַ וְהַזּוֹמֵר וְהַנוֹטֵעַ וְכוּ' כְּלוֹן מְלַאכָה אַחַת הֵן.

פ'י פולן אבות הן אלא שהן מענין אחד ונמני' באחד ובכלל זורע נינהו ואם עשאן פולן חמשה בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת וכדאמר' העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה א' וכו' ונהו ליה פאוכל חלב וחלב בהעלם אחד שאינו חייב אלא אחת.

וכתב הר"א"ה ז"ל דלא דמי לזורה ובורר ומרקד שנמנין בשלשה דהתם שלשתן צריכין בדבר אחד אבל פאן היכא דאית' להאי ליטא להאי וכולן ענין נטיעה וזריעה הן וכי בעי למימר דהוי תולדה פריש בהדיא חייב משום הכי עכ"ל: זומר חייב משום נוטע.

פ'י תולדה דנוטע הוא ומבריה ומרפיב נמי תולדה דזורע היא ומאי דאיתמר לעיל פולן מלאכה אחת הן אזורע ונוטע קאי ואינה פוליהו תולדות: אימא אף משום זורע. פירוש אבל זומר דוקא משום נוטע ולא משום זורע ונפקא מינה לענין התראה דזומר אי איתרי בי' משום נוטע חייב אבל משום אינה לא ומבריה ומרפיב הויא התראה בין משום נוטע בין משום זורע.

ורש"י ז"ל פ'י דנפקא מינה למאן דעביד תולדות עם האבות דמאן דעביד עם אב דידי' מיחייב חדא ותו לא: זמר וצריף לעצים וכו' חייב משום קוצר. דכל היכא שהיא צריף לעצים הוי דומיא דקצירה דהיא קצירה צריף הוא למה שקוצר: תנא החורש והחופר שחפר בספין והניח העפר במקומו ושלשתן מיירי שעשאן בשדה: היתה לו גבשושית וכו' בשדה חייב משום חורש שהרבה פעמים אדם חורש שאין דעתו אלא להפוך בעפר לתקונו השדה ולא לזריעה והילכך פל תיקונו השדה חשיב משום חורש: ואפילו לר' יהודה דאמר חייב במלאכה שאינה צריכה לגופה.

גבי הוצאת המת, ה"מ מתקן שמפנה פתו מן הטומאה: תנא הקוצר והבוצר וכו' פולן מלאכה אחת הן פ'י פולן אבות הן אלא שהם מענין אחד ונמנין באחד וזה בזרעים וזה באילנות וכן פ'י רבינו יהונתן ז"ל דכולן קוצר הוא אלא שאין שם זה נופל על זה ואבות הן כל אחת ואחת ולא תולדות אלא שאב אחד הוא ולא שנים ושלשה ולא מיחייב מפל החמשה אלא חטאת אחת ע"כ: האי מאן דשדא פסא לדקלא ואתר תמרי וכו' נאחת משום מפרק.

פרש"י ז"ל זרק פיסת רגבים לדקל והשיר התמרים מן הדקל חייב משום מפרק דהנה תולדה דדש דמה דש מפרק התבואה משבולי' גם זה מפרק האילן שאינו סובל כל כך מלשון פורק את החמור ואינו מחנור דאין דישה במחנור אלא בתלוש, והנכון שבזריקת האבן נפל אשכול של תמרים ובנפילתו לארץ נשרו התמרים מן האשכול ונהרי הוא כנשירת גרעינין מן השבולת: והמנפץ והמנפט.

פ'י ניפוצ פשתן מגבעוליו וניפוט שמנפט גרעינין הנמצאין בתוף צמר גפן שהן הזרע ש'לו וכולהו דש גמור נינהו ואב אחד הוא אלא ששמים משתנה. אבל בצמר רחלים ואלים תיקונו ש'לו נקרא מנפץ במשנה והוא אב בפני עצמו ואינו תולדה דדש: [דף ע"ד ע"א] וליחשוב נמי פותש.

דהא הווי במשכון שהיו פותשין הסמנין להשיר קליפתן החיצונה לצבוע יפה אלא פיון דדמאי לדש והויא תולדה דידה לא חשיב והכא נמי פיון דכולהו תלתא דמנין להדיא אמאי חשיב להו: אמר אבני שכן עני אוכל פתו בלא כתישה.

פְּלוֹמֵר אַע"ג דְּהוּאֵי בְּמִשְׁכָּן לָא חֲשִׁיב אֱלָא מְלָאכוֹת הַחֲשׁוּבוֹת שְׁהִיּוּ בְּמִשְׁכָּן כְּגוֹן דְּשׁ וְזוֹרָה וּבוֹרֵר דְּהַפֵּל עֶבְדֵי לְהוּ מַה שְׁאִין פִּן בְּכּוֹתֵשׁ דְּלָאוּ הַפֵּל עֶבְדֵי לְהַ שְׁהָרֵי עֲנֵי אוֹכֵל פִּתּוּ בְּלֵא פְתִישָׁה וְהָיִי לִיהַ תּוֹלְדָה דְּדָשׁ וּפִי הֶרָא"ה ז"ל דְּעֲנֵי לָאוּ דְּוָקָא דַּא"כ אֶפִּילוּ מְרַקֵּד נְמִי לָא לִיקְחָשׁוּב מְדַאֲמְרִינֵן בְּסוּף פִּירְקִין שְׁפִן עֲנֵי אוֹכֵל פִּתּוּ בְּעֵיסָה בְּלוּסָה אֱלָא דְּרוּב בְּנֵי אָדָם עֲנִיִּים הֵם לְגַבֵּי פְתִישָׁה וּלְאַפּוֹקֵי עֲשִׂירִים גְּמוּרִים וּמִיעוּטָא הוּא וְהִילְכָףּ כִּינֵן דְּרוּב הַעוֹלָם אוֹכְלִין פִּתּוּ בְּלֵא פְתִישָׁה לָא חֲשִׁיבָא אֲבָל עֲנִיִּים דְּעֵיסָה בְּלוּסָה מִיעוּטָא הוּא וְכִינֵן דְּאִין רוּב הַעוֹלָם אוֹכְלִין פִּתּוּ עֵיסָה בְּלוּסָה חֲשִׁיבָא וּמִיהוּ לְעֲנֵן חֲלָה הוּא דְּמַחְיֵיב דְּרַחֲמָנָא אָמַר רַאשִׁית עֲרִיסוֹתִיכֶם.

וְהָא דְּאֲמַרֵי בְּפֶרֶק הַזּוֹרֵק הָךְ דְּהוּאֵי בְּמִשְׁכָּן חֲשִׁיבָא וְקָרִי לִיהַ אֲב לָאו לְמִימַר דְּכָל הַמְּלָאכוֹת שְׁהִיּוּ בְּמִשְׁכָּן הִיּוּ חֲשׁוּבוֹת אֱלָא ה"ק הָךְ דְּהוּאֵי בְּמִשְׁכָּן וְחֲשִׁיבָא קָרִי לִי אֲב. וּר"ת ז"ל פִּי לִיקְחָשׁוּב נְמִי כּוֹתֵשׁ, דְּקַס"ד שְׁהִיּוּ כּוֹתֵשִׁין הַשְּׁעוּרִים וְעוֹשִׂין מֵהֵן פִּת לְבָדוּק הַתְּכַלֵּת שְׁהִיּוּ נוֹתְנִין אוֹתוּ תוֹף פִּת שֶׁל שְׁעוּרִים, וּפְרִיק דְּבֵלֵא פְתִישָׁה הִיּוּ בּוֹדְקִין, וְלָא נִהְיָר פִּי זֶה וְכִמוּ שְׁדַחְאוּ הֶרַמְב"ן ז"ל: ה"ג רַבָּה אָמַר * בּוֹרֵר וְאוֹכֵל פְּחוֹת מְפָשְׁעוֹר וְכו' וְלָא גְרַסֵי אֱלָא אָמַר רַבָּה דְּלָא לְפָרוּקֵי קוֹשְׁיָא דְּרַב חֲסֵדָא אֲתִי דְּהָא וְדָאֵי פְּחוֹת מְפָשְׁעוֹר לְבַשֵּׁל אָסוּר וְכִדְאֻקְשֵׁי לִיהַ רַב יוֹסֵף אֱלָא לָא שְׁמִיעַ לִיהַ לְרַבָּה קוֹשְׁיָא דְּרַב חֲסֵדָא אֱלָא לְפָרוּקֵי בְּרִיּוּתָא אֲתִי וְהָא דְּרַבָּה סִיפָא וְרִישָׁא בְּבוֹרֵר לְבוּ בְּיוֹם, וְכֵן פִּירֵשׁ הֶרָא"ה ז"ל: ** (הַגְה"ה א"ה לְפָנֵינוּ הַגִּי' אֱלָא אָמַר רַב חֲסֵדָא:)** אֱלָא אָמַר רַב יוֹסֵף בּוֹרֵר וְאוֹכֵל בֵּיד בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ בֵּיד, פִּי פְּדֵי לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר.

בְּנֶפֶשׁ וּכְבֹדָה לָא יְבָרוּר וְאִם בְּיָרֵר חֲזִיב חֲטָאת וְאַפִּילוּ פְּדֵי לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר. וְכַתֵּב הֶרָא"ה ז"ל דְּלֵרַב יוֹסֵף לָא נִצְרָכָה לְפָרוּשֵׁי דִּינָא דְּקִנּוֹן וְתַמְחוּי אֱלָא נִיחָא לִיהַ לְמַכְּלֵל בְּמַתְנִיתָא פִּירוּשָׁא דְּכוּלְהוּ דִּינֵי ע"כ.

וּי"מ דְּמִלִּישְׁנָא דְּבְרִיּוּתָא מְשַׁמַּע לִיהַ הֶכִּין דְּלָא שְׁיָיָךְ בּוֹרֵר דְּמִשְׁמַע מְוֹתֵר לְכַתְּחֵלָה גְּבִי חֲזִיב חֲטָאת אֱלָא גְּבִי חֲזִיב חֲטָאת שְׁיָיָךְ פְּטוּר אֲבָל אָסוּר וְהִינּוּ קִנּוֹן וְתַמְחוּי וְגַבֵּי פְּטוּר אֲבָל אָסוּר שְׁיָיָךְ מְוֹתֵר, וְהִילְכָףּ תְּלַתָּא דִּינֵי קְתַנֵּי וְכֵן תִּירֵץ הֶרַמְב"ן ז"ל.

וּי"מ דְּבִקְנּוֹן וְתַמְחוּי דְּפְטוּר אֲבָל אָסוּר ה"מ פְּדֵי לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר הָא לְבוּ בְּיוֹם חֲזִיב חֲטָאת. וְכֵן נִרְאָה דַּס"ל לְקַמֵּן לְרַב יְרֵמְיָה דְּבִקְנּוֹן וְתַמְחוּי לְבוּ בְּיוֹם חֲזִיב חֲטָאת וְלְאַלְתֵּר אָסוּר.

וְכֵן נִרְאָה מֵהָא דַּפ"ק דְּבִיּוּצָה הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת וְכו' מְנַפֵּחַ עַל יָד וְאוֹכֵל אֲבָל לָא בְּקִנּוֹן וְלָא בְּתַמְחוּי וְהִיא לְאַלְתֵּר הִיא דְּמְוֹתֵר בֵּיד וְאָסוּר בְּקִנּוֹן דְּאֵלוּ לְהַנִּיחַ אֶפִּילוּ לְבוּ בְּיוֹם אָסוּר דְּדַתְנֵן הַמּוֹלֵל מְלִילוֹת וְכו' וְאִם נִפְּחַ וְנָתַן לְתוֹף יָד חִיקוּ חֲזִיב וְא"ר אֶלְעָזָר וְכֵן לְשַׁבֵּת דְּבָהּ נְמִי דְּרַף בְּרִירָה בְּכָףּ: בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ אֲנֹכֵל מִתּוֹף פְּסוּלָת.

פִּי בֵּיד וְלְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר אֲבָל פְּסוּלָת מִתּוֹף אֲנֹכֵל לָא יְבָרוּר וְאַפִּילוּ בֵּיד וְלְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר מִשׁוּם דְּדְרַף בְּרִירָה לִיטּוֹל פְּסוּלָת מִתּוֹף אֲנֹכֵל: אֱלָא אָמַר אֲבִי בּוֹרֵר וְאוֹכֵל לְאַלְתֵּר. בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ לְאַלְתֵּר.

כַּתֵּב הֶרָא"ה ז"ל דְּהִינּוּ לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר בְּאוֹתוּ מְעַמֵּד וְנִקָּא אֲנֹכֵל מִתּוֹף פְּסוּלָת דְּרַב יוֹסֵף וְרַבְהִמְנוּנָא וְאַבְיִי מְסַתְּבָרָא וְדָאֵי דְּלָא פְּלִיגֵי בְּעֵינָךְ דִּינָא כָּלֵל אֱלָא בְּאוֹקְמָתָא דְּמַתְנִיתָא

דמקשי חד לחבריה למימרא דלא אמתא ליה לישנא דמתניתא וקחי דייק לישנא דפרכיהו: ולבו ביום לא יברור אפילו אנכל מתוך פסולת ואם בירר נעשה פבורר לאוצר וחיוב חטאת.

שפן מצינו חיוב חטאת פבורר אנכל מתוך פסולת פדמוכח בפרק תולין דאמרי משמרת משום מאי מתרינן ביה משום בורר מה דרכו של בורר נוטל אוכל ומניח פסולת אף פאן נוטל אנכל ומניח פסולת אבל לפי שעה לאכול לאלטר פשהוא אנכל מתוך פסולת אינו אלא דרף אכילה דבהיתרא עסיק ואלו הי' פסולת מתוך אנכל אפי' לאכול לאלטר אסור דלעולם הוא דרף ברירה וחיוב דבאיסורא עסיק.

ומעתה לא תיקשי לרב המנונא הא דפ' תולין דהא איהו הוא דאמר דבורר ומניח אנכל מתוך פסולת דוקא פדי לאכול לאלטר דאין דרף ברירה בכו, וכן פי' הר"א"ה ז"ל וכן פירשנו למעלה.

וא"כ רב המנונא מודה לאב"י דאפילו אנכל מתוך פסולת אסור לבו ביום וקא דנקט חיובא דפסולת מתוך אנכל לאשמועי' דאפילו, לאלטר חייב ולאב"י קשיא ליה דכי היכי דרישא באנכל מתוך פסולת סיפא נמי פהאי גונא וקשיא לי דהא אין זה חדוש לאשמעי' דפסולת אנכל אסור אפילו לאלטר דהא מדויקי' שמעי' לה.

ולי נראה דלרב המנונא אנכל מתוך פסולת מותר לבו ביום ולאב"י אסור אלא א"כ אנכלו באותו מעמד מיד והיינו דקאמר בורר ומניח לאלטר ולא תקשי לרב המנונא הא דתולין דאיהו שרי לבו ביום אפי' הכי אין דרף ברירה בכו פל היכא שאינו בורר לצורף מחר דאז נדאי נראה פבורר לאוצר פנ"ל וי"מ דלרב המנונא אנכל מתוך פסולת אפי' לצורף מחר מותר דבהא לא אשפח איסורא דאי לא לוקמה פולה פבורר אנכל מתוך פסולת ורישא לבו ביום וסיפא למחר ולא תקשי לן ההיא דתולין דהא דאמרי' מה דרכו של בורר היינו בנפה וכברה דומיא דמשמרת לפי שמשמרת בנין בנפה וכברה בפירות דבנפה וכברה אפילו אנכל מתוך פסולת חייב ולהני פירושי רב המנונא ואב"י פליגי, וליכא לאקשווי' לאב"י מפנין דבו ביום אינו חייב חטאת היאך שרי לאלטר דהא בישול ואפילו לאלטר אסור דכיון שאינו אלא לפי שעה אינו אלא פמתעסק באכילה: הוי לפניו שני מיני אוקלין וכו' וברר והניח.

פירוש לאכול לאלטר: והא תני חייב פי' במתניתא דלעיל וכדאוקמה אב"י, ופריק לא קשיא פאן וכו' פאן בנפה וכברה וזה קשה דאי פולה בנפה וכברה רישא היכי קתני מותר. ועוד דהא אב"י מוקים לה פולה ביז משום דקשיא ליה ברייתא דקתני סתמא.

וי"מ דהשתא מוקי לה פאוקמתא דלעיל דרב יוסף דרישא ביז וסיפא בנפה וכברה ואע"ג דהא איפריכא אוקמת' דרב יוסף הא פרישנא דאוקמת' בלחוד הוא דאיפריכא אבל סברא דקושטא הוא ומשום דבהאי לישנא מיתרצא נמי דרב ירמיה ודרב אשי דלא פליגי דרב אשי איירי בקנון ותמחוי ורב ירמ' בנפה וכברה נקט לה השתא באוקמת' דרב יוסף.

וי"מ דהא דרב אשי ורב ירמיה מייירי בשני מיני אוקלין דלית בהו פסולת פלל ופרכי' עלי' דרב אשי מברייתא אחריתי דמייירי נמי בשני מיני אוקלין דלית בהו פסולת פלל

וּפְלֹגְמִיּוּתוֹ דְּרַב אֲשֵׁי וְרַב יְרֵמְיָה דְּנֹקָא לְבוּ בְּיוֹם אֶבֶל לְאַלְתֵּר מְוֹתֵר לְכוּלֵי עֲלָמָא וְאַפְי' רַב יְרֵמְיָה מוֹדָה בְּהָא פִּינָן שְׁהוּא בְּקִנּוּן וּבִתְמַחּוּי וְרַב יְרֵמְיָה מוּקִי בְּרִייתָא בְּקִנּוּן וּבִתְמַחּוּי לְבוּ בְּיוֹם וּלְהָאֵי פִּירוּשָׁא גִיחָא לֵן לְמִימֵר דְּרַב אֲשֵׁי וְרַב יְרֵמְיָה לֹא פְּלִיגֵי פְּלַל אֶלָּא מֵר מִיְיָרֵי בְּקִנּוּן וּבִתְמַחּוּי וּמֵר בְּנִפְּהָ וּבְכַבְרָה דְּאֵי אֶפְשָׁר דְּמַחֲזִיב רַב יְרֵמְיָה בְּקִנּוּן וּבִתְמַחּוּי פִּינָן דְּלִית בְּהוּ פְּסוּלַת פְּלַל וּבְכִי הָא לֹא גִזְרוּ פְּנ"ל: וְשִׁטַּח וְשָׂדָא קַמְיָהוּ פְּלַפְלָה דְּפִירֵי.

פִּי' כְּדֵי שְׁיִהָא הָאֲנָכֶל נִפְרָשׁ מִתּוּדָה הַפְּסוּלַת בְּשִׁטְחִתָּהּ אֶבֶל הוּא לֹא רָצָה לְבָרוּר הָאֲנָכֶל בְּיָדוֹ: וְלֹא יִדְעָנָא אֵי מְשׁוּם דְּקִסְבֵּר אֲנָכֶל מִתּוּדָה פְּסוּלַת אֲסוּר פִּירוּשׁ אֲסוּר לְהַנִּיחַ וְאַפְּיִלוּ לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר מְשׁוּם דְּלֹא שְׁמִיעָא לִיהּ פִּירְשָׁא דְּמִתְנִיתָא דְּסִתְרָא רִישָׁא לְסִפָּא: שְׁאֲנֵי תִרְמוּסָא וְכוּ' דְּאֵי לֹא שְׁקֵלִי לֵה מְסַרַח דְּכַפְסוּלַת מִתּוּדָה אֲנָכֶל דְּמִי.

פִּירוּשׁ יֵשׁ בְּתִרְמוּסִין מִיְיָנִין חֲלוּקִין וּמִיְיָנִין יָפִין שְׂבָהוּן הֵם חֲזָקִים וְצָרִיכִין בִּישׁוּל מְרוּבָה שְׂבַע זִמְנֵי וּמִיְיָנִין גְּרוּעִין שְׂבָהוּן מִתּוּדָה שְׁהוּן רַפִּין מִתְבַּשְׁלִין קוֹדָם לָהּ וְהוּא בִּישְׁל הַיָּפִים וְהַגְּרוּעִים בְּתִלְתָּא וְאַרְבַּע זִמְנֵי וְנִמְצָא שְׁהִיפִים לֹא נִתְבַּשְׁלוּ וְהַגְּרוּעִים נִתְבַּשְׁלוּ וְכִשְׁפָּא עֲכָשְׁוּ לִיטּוּל גְּרַעֲיָנִין גָּסִין וְחֲשׁוּבִין וְלְצוּבָרָן מִתּוּדָה שְׁהֲאַחֲרִים מְבוּשְׁלִין מֵהוּן חֲשִׁיב טְפִי אֲנָכֶל וְאֵלוּ הַחֲשׁוּבִים מִתּוּדָה שְׁלֹא נִתְבַּשְׁלוּ כֹּל צוּרְכָן אִם הָיוּ מְשֻׁהִין אוֹתָן הָיוּ בְּאִין לִידֵי סִרְחוּן וּבְעוּד שְׁפּוֹלָן מְעוֹרְבִין אֵי אֶפְשָׁר לְבַשְׁלָן בְּוֹלָן יָפָה לְפִי שְׁיָהוּ הַגְּרַעֲיָנִין נִימוּחִין הַיִּלְכָּה אַע"פ שְׁנֶאֱכָלִין הַגָּסִין וְהַחֲשׁוּבִין אֵלוּ בְּשִׁלְיָה זֹו פִּינָן שְׁאֵלוּ מְשֻׁהִין נִפְסְדִין הַנִּי חֲשִׁיבֵי פְּסוּלַת וְהֲאַחֲרִים אֲנָכֶל וְכֵן פִּי' הֲרָא"ה ז"ל: וְלַעֲנִין פְּסַק הַלְכָה לְבָרוּר אֲנָכֶל מִתּוּדָה פְּסוּלַת כְּדֵי לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר אוּ לְהַנִּיחַ וְלְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר מְוֹתֵר וְדוּקָא בְּיָדוֹ בְּלַבַּד אֶבֶל לְבוּ בְּיוֹם אֶפְּיִלוּ בְּיָדוֹ אֲסוּר וְכֵן הָדִין בְּשִׁנֵי מִיְיָ אֲנָכֶלִין הַמְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה דִּהְרִי הוּן כְּאֲנָכֶל וּפְסוּלַת וְלֹא הִתִּירוּ אֶלָּא בְּיָדוֹ וְלְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר הָא לְבוּ בְּיוֹם אֶפִּי' בְּיָדוֹ אֲסוּר אֶבֶל בְּקִנּוּן וּבִתְמַחּוּי אֶפִּי' לְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר אֲסוּר וּבְכַבְרָה וּבְנִפְּהָ חֲזִיב חֲטָאת וְאַפְּי' אֲנָכֶל מִתּוּדָה פְּסוּלַת אֶבֶל לְבָרוּר פְּסוּלַת מִתּוּדָה אֲנָכֶל אֶפְּיִלוּ בְּיָדוֹ וְלְאַכּוֹל לְאַלְתֵּר אֲסוּר וּכְהִיא דְּחֲזָקָא, וְפִי' לְאַלְתֵּר כֹּל זְמַן שְׁעוּמַדְבָּאוּתָהּ סְעוּדָה בְּלַבַּד וְהָכִין פִּירְשׁוּ לָהּ בִּירוּשְׁלַמִי גַבִּי שְׁמַעְתִּין דְּהָקָא וְכֵן גִּרְאָה דְּעַת הָרִי"ף ז"ל דְּבַכּוּלְהוּ אֲזִלִּי לְחוּמְרָא.

וּי"מ דֵּה"מ בְּדְבָרִים שְׁדַרְכָן לְבָרוּרָן לְאוּצָר דְּכֹל דְּמַנְחָה לְהוּ מִיְיָזִי כְּמֵאן דְּמַנְחָה לְהוּ לְאוּצָר. וְלִפִּי צָרִיף לְאוּצָרָן לְאַלְתֵּר.

אֶבֶל דְּבָרִים דְּלָאוּ אוֹרְחִיּוּתוֹ לְאַנְוִחִיּוּתוֹ לְאוּצָר אֶפִּי' לְבוּ בְּיוֹם שְׁרִי דְּהָא לִיכָּא לְמִיחָשׁ לְמִידֵי וּלְפִיכָּה מִי שְׁבוּרָר גְּרַעֲיָנִי רְמוּנִים מִתּוּדָה קְלִיפְתָן אֶפְּיִלוּ לְבוּ בְּיוֹם שְׁרִי: [ע"ב] הָאֵי מֵאן דְּפָרִיס סִילְקָא חֲזִיב מְשׁוּם טוּחָן.

כְּתַב הֲרָא"ה ז"ל דְּדוּקָא סִילְקָא שְׁהוּא מְחֻסָּר הַכְּשֵׁר אַחַר דְּהִינְנוּ בִּישׁוּל וְלֹא פּוֹקִי פֶת וְכֹל דְּבָר הֲרָאוּי לְאַכִּילָה בְּלֹא מְחֻסָּר הַכְּשֵׁר אַחַר דְּמְוֹתֵר דְּאוּכְלָא דְּאִפְרַת ע"כ. וְכֵן כְּתַב בְּעַל הַתְּרוּמָה דְּמְוֹתֵר לְחֻתְוָה בְּצָלִים בְּשַׁבַּת בֵּין בְּיָד בֵּין בְּסַפִּין פִּינָן דְּנֶאֱכָל כְּמוֹת שְׁהִיא וְהָכִין הוּא בִּירוּשְׁלַמִי, וּמִיָּהוּ דוּקָא בְּשַׁבַּת הוּא דְּאֲסוּר סִילְקָא אֶבֶל בִּי"ט מְוֹתֵר שְׁהִרִי גִימָן לְדַחּוֹת אֶצֶל אֲנָכֶל נִפְשׁ, וַיֵּשׁ מְחֻמִּירִין וְאוּסְרִין לְפָרַר פֶת לְתִינּוּק בְּשַׁבַּת לְפִי שְׁהוּא מְחֻסָּר הַכְּשֵׁר אַחַר, וְלֹא נִהְיָר דְּכֹל דְּטוּחָן אַחַר טוּחָן לִית בִּיהּ מְשׁוּם טוּחָן, וּמִיָּהוּ מְוֹתֵר לְחֻתְוָה

ירקות לצורך העופות שהרי אמרו מחתכין הדלועין לפני הבקמה: האי מאן דסלית סילתי חייב משום טוחן.

פרש"י ז"ל שמבקע עצים דקים להבעיר אור ואי קפיד לבקען במדה חייב משום תולדה דמחתף את העור. וא"ת נימא ג"כ גבי מסתת את האבן דליחייב נמי משום טוחן, לא היא דגבי סילתי סלית להו לכולהו ונהנה ליה כטוחן מה שאין פן באבן דהנשאר הוא העיקר והסיתות אינו אלא ליפותה.

והרי"ף ז"ל פ"א האי מאן דסלית סילתי דמייירי בעצי דקלים שעומדין שכיבי שכיבי וכשמבקען יוצא מביניהן כמו קמח דק ונחשיב ליה טוחן. וי"מ דמייירי בחותף עץ במגרה והנסורת היוצא ממנו חשיב טוחן ולא תקשי להני פירושי הא דסיתות אבן דהכא בשצריף לאותו נעורת: קמ"ל דמירפא וכו'.

פ"א קמ"ל דמשום בישול נמי אית ביה ותרונייהו איתנייהו ביה והילכך לענין בישולי כותים דאסיקנא במסכת עבודת כוכבים דלישרורי מנא קא מכונן ולית ביה משום בישולי כותים ה"ק לשרורי נמי קא מכונן ותרונייהו אית ביה אלא פינן דשרורי מנא נמי איפא ולא בישול מנא בלחוד לית ביה משום בישולי כותים, וליכא למימר דלגבי שבת נמי פינן שאינו צריף לאותו בישול ה"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה ועוד דבר שאינו מתכוון דהא פינן דאי אפשר בלא הכין פסיק רישיה הוא ונחשיב ליה כמלאכה הצריכה לגופה דהא בישולי ושרורי מנא באין כאחד, ובהלכות הרי"ף ז"ל נמצאת גירסא אחרת האי מאן דשדא וכו' חייב משום בונה, ואין הטעם פעיקר ובכולהו ספרי דוקני לא אשתכח פן: האי מאן דעביד חביתא חייב שבע.

פרש"י ז"ל טוחן הרגבים ושוחקן הדק הרי כאן טוחן ובורר הצרורות הגסות מתוכו הרי שתיים, ומרקדו בנפה הרי שלש, ומגבל הטיט דהיינו לש הרי ארבע, וממרח הטיט בפעושה הגולם שיהא חלק הרי ממחק ויש כאן חמש, ומבעיר את האור בכבשן הרי כאן שש מצרפו בתוכו והוא מבשל הרי כאן שבע.

אבל משום בונה לא דס"ל לרב ז"ל דאין בנן בכלים, ולא נהיר דדוקא פעין מנרתא דחוליות אבל כלי אחר אית ביה משום בונה. ובירושלמי קא חשיב בכולהו משום בונה.

ונראה לי דהא לא חשיב בירושלמי הבערת האור בכבשן ונחשיב בונה משום דהבערה אינה בגוף הפלי ואיהו לא חשיב אלא מלאכות הנעשות בגוף הפלי: תנורא חייב שמונה. הני שבע דאמרן ועוד אחרת דבחר שצורפו בכבשן טח עליו טיט שיהא עב וחומו משתמר יותר והוא גמר מלאכה ויש כאן משום מפה בפטיש: האי מאן דעבד חלתא חייב אחת עשרה חטאות.

משום קוצר ומשום נוטע ומשום מעמר ומשום בונה ומשום ממחק ומשום טוחן ומשום מחתף ומשום מסיף ומשום עושה שתי בתי גירין ומשום אורג ומשום מכה בפטיש ורש"י ז"ל חשיב משום בורר שבורר הקנים היפות, ואין צורך דמייירי בשחתכו כולן יפות דאין צריף לבורר כנ"ל.

ואי חייטא לפומה לעשות לה שפה הוסיף כאן תופר וקושר שצריף לקשור אחר התפירה ונהי כאן י"ג חטאות תולש חייב משום גוזז. פ"א הרמב"ן ז"ל דכיון דקאמר משום גוזז

שְׁמַעִי דְתַלְיִשָּׁה דְעוּף פְּגִזְיָה דְבַהֲמָה וּמָה בְּהִמָּה לִיכָּא לְמִיפְלַג בְּגִזְיָה בֵּין חַיִּים לְאַחַר מִיתָה דְאַפִּילוּ לְאַחַר מִיתָה הַגּוּזָה שְׁלַחֲנִין חֲזִיב אַף בְּעוּף לִיכָּא לְמִיפְלַג בֵּין חַיִּים וּלְאַחַר מִיתָה דְהַתּוּלֵשׁ מִמֶּנּוּ חֲזִיב דְתַלְיִשָּׁתוּ הַיָּינוּ גִּזְיָתוּ וְאַפִּי' לְאַחַר מִיתָה וְעוּד דְלֹא קְאָמַר הַתּוּלֵשׁ חֲזִיב מִשּׁוּם עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ דְהָוָה שְׁמַעִי' מִינָּה דְדוֹקָא בְּחַיִּים אַבְּל לֹא לְאַחַר מִיתָה מִשּׁוּם דְעוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ הֵוָּא תּוּלְדָה דְקוֹצֵר וְקוֹצֵר לִיתְנִי' בְּבַעֲלֵי חַיִּים אֱלֹא בְּגִידוּלֵי קְרַקַּע וּלְאַפּוֹקֵי מִמַּאי דְקַס"ד הֵתֵם בְּבַכּוּרוֹת פֶּרֶק הַלּוֹקַח בְּהִמָּה מִן הַפּוֹתֵי דְתַנּוּ ר' יוֹסִי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם אוֹמֵר הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר עוֹשֶׂה מְקוֹם לְקוֹפִיץ מִפָּאן וּמִפָּאן וְתוּלֵשׁ אֶת הַשְּׁעָר פִּי' אַף ע"ג דְּגִזְיָה בְּבַכּוֹר אֲסִירָה וּבְלֵבֵד שְׁלֹא יִזְיָנוּ מִמְּקוֹמוֹ' וְאַמְרִי' בְּגִמְרִ' כְּנֻגְדוּ בִּי"ט מְהוּ וְכוּ' וּבִי"ט אֲסוּר מִשּׁוּם דְּהָוָה לֵיהּ עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ אוּ דִּילְמָא וְכוּ' תוּלֵשׁ הַיָּינוּ גּוּזָה.

פִּי' נִהְוָה לָן לְמִיסַר גְּבִי בְּכוֹר וְטַעֲמָא דְשָׂרֵי מִשּׁוּם דְּהָוָה לֵיהּ דְבָר שְׂאִין מִתְּפֻנִין פְּלוּמַר וּר' שְׁמַעוֹן הוּא וְלֹא דְנֻקָּא דְבָר שְׂאִין מִתְּפֻנִין דְּהָא פְּסִיק רִישֵׁי' הוּא וְעוּד דְּהָא מְכַוֵּן הוּא לְתַלְוֵשׁ אֱלֹא הָוָה לֵיהּ מְלֻאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה שְׁהוּא אִינוּ צְרִיךְ לְגִזְיָה.

וְלִי נִרְאָה דְבָר שְׂאִין מִתְּפֻנִין לְגִזְיָה, וְאַקְשִׁי' וּמִי אָמַר רַב הֲכִי וְהָאֵמַר רַב וְכוּ' וְתוּלֵשׁ לֹא הַיָּינוּ גּוּזָה וּבִי"ט שְׂרֵי דְתַלְיִשָּׁה דְבַהֲמָה לֹא הַיָּינוּ גִּזְיָה אֱלֻמָּא מִשְׁמַע דְּהָדַר בִּי' דְלֹא שְׁיִיךְ עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ בְּבַעֲלֵי חַיִּים וּמִתְּרַב בִּי"ט לְתַלְוֵשׁ צְמַר בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה וְלְשַׁחֲטוּן מִשּׁוּם שְׁמַחַת י"ט וּבְלֵבֵד שְׁלֹא יִזְיָנוּ מִמְּקוֹמוֹ.

וּא"ת וְהִיכִי קַס"ד מְעִיקְרָא לְמִימַר דְּבַתְּלִישֵׁת צְמַר אִיכָּא מִשּׁוּם עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ וְהִיכִי סוּפָה שֶׁל מְלֻאכָה זוּ לְדַחוּת אֲצֵל י"ט שְׁהִירֵי הוּא מִתְּרַב לְשַׁחֲטוּן אֶת הַבְּהִמָּה שְׁהוּא עוֹקֵר כָּל הַגִּידוּל. וִי"ל דְּשׁוֹחֵט לֹא מִשּׁוּם עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ מְחִיב כָּלֵל אֱלֹא מִשּׁוּם נְטִילַת נְשֻׁמָּה אוּ אִפִּי' מִשּׁוּם צוּבַע וְהִלְכָּה לִיכָּא לְמִימַר סוּפָה שֶׁל מְלֻאכָה זוּ לְדַחוּת אֲצֵל י"ט דְּהָא לֹא מְלֻאכָה זוּ הִיא שְׁנֻדְחִית אַבְּל כְּשֶׁהוּא תוּלֵשׁ מְחִיבִים קַס"ד דְּחֻשֵׁיב עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ וְלְמִסְקֵנָא לֹא קָאִי וְכֵן תִּנְרֵץ הָרֵא"ה ו"ל, וְלִיכָּא לְמִימַר דְּהָא דְקָאֵמַר חֲזִיב מִשּׁוּם גּוּזָה הַיָּינוּ לְאַחַר מִיתָה אַבְּל מְחִיבִים חֲזִיב מִשּׁוּם תְּרַתִּי מִשּׁוּם עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ וּמִשּׁוּם גּוּזָה וְלַעוֹלָם מְפֻלְגִי' בֵּין מְחִיבִים וּלְאַחַר מִיתָה, לֹא הִיא דַּא"כ ה"ל לר' שְׁמַעוֹן דְּהוּא אֲמוֹרָא לְפָרוּשֵׁי הֲכִין בְּהַדְיָא.

וְעוּד דָּאֵם אִיתָא בְּבַהֲמָה מְחִיבִים אֲמַאי שְׂרֵי דְנָהִי דְלִית בֵּיהּ מִשּׁוּם גּוּזָה דְלֹא אוֹרְחָה בְּהֲכִי לְגִזְוֹן אֱלֹא בְּפֻלֵי תִנְפּוֹק לִי' מִשּׁוּם דְּהָוִי עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ דְאַף בְּיַד אוֹרְחֵי' לְעַקְוֵר, אֱלֹא ש"מ דל"ש בֵּין מְחִיבִים וּלְאַחַר מִיתָה וְאִין אֲסוּר בְּתַלְיִשָּׁה אֱלֹא מִשּׁוּם גּוּזָה וְעִיקַר בְּעִינֵין דְּהֵתֵם לֹא הָוָה אֱלֹא אִי אִית בֵּיהּ מִשּׁוּם עוֹקֵר דְבָר מַגִּידוּלוּ וְאֲסוּר אוּ לֹא שְׂרֵי וְאֲסִיקְנָא דְלֹא.

וְגַרְסִי בִירוּשְׁלַמִי דְפִירְקִין תַּמָּן תַּנְיִנּוּ הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּכוֹר עוֹשֶׂה מְקוֹם לְקוֹפִיץ מִפָּאן וּמִפָּאן וְתוּלֵשׁ אֶת הַשְּׁעָר וּבְלֵבֵד שְׁלֹא יִזְיָנוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכֵן תוּלֵשׁ אֶת הַשְּׁעָר לְרֵאוֹת אֶת הַמּוֹם ר' הִילָא בְּשֵׁם ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ מְזוּ הַתּוּלֵשׁ בְּקַדְשִׁים פְּטוּר.

א"ר יַעֲקֹב בַּר אֲחָא ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ כְּדַעְתֵּי' דַּאֲתַפְלְגִין הַתּוּלֵשׁ בְּקַדְשִׁים ר' יוֹחָנָן אָמַר חֲזִיב ר' שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ אָמַר פְּטוּר. ר' יִרְמְיָהּ בְּעֵי מַחְלָפָא שִׁיטְתֵי' דַּאֲתַפְלְגִין הַתּוּלֵשׁ

כָּנָף מִן הָעוֹף הַמּוֹרְטָה וְהַקּוֹטְמָה חָיִב כְּלוֹמֵר כִּי הֵיכִי דְחִיב ר' שְׁמַעוֹן הֵכָא דְקָאֵמַר תּוֹלֵשׁ חָיִב מִשּׁוּם גּוֹזֵז דְּאֵלְמָא תְּלִישְׁתּוּ הֵינֵינוּ גְזִיזְתּוּ כְּפֵי לֹו לְחִיב תּוֹלֵשׁ בְּבִהְמַת קַדְשִׁים מִשּׁוּם דְּתִלְיֶשָׁה הֵינֵינוּ גְזִיזְתָּה.

וּפְרִיק דְּלֵא דְמִי דְשִׁאֲנִי עוֹף דְּאִין לֹו גְזִיזְתָּה וְתִלְיֶשְׁתּוּ זֹו הִיא גְזִיזְתּוּ אַבְל בְּבִהְמָה דְּאוֹרְחָה בְּגִיזְתָּה אִינוּ חָיִב בְּקַדְשִׁים עַד שְׁיִגְזֹזוּ וְהִבִּיא רֵאִי לְדַבְרֵי שְׁיֵשׁ חִילּוּק בֵּין בְּהֵמָה לְעוֹף לְעֵנָן תְּלִישָׁה וְאָמַר תַּדַּע לָהּ שְׁכֹן הוּא הַתּוֹלֵשׁ מִן הַמֵּתָה חָיִב תְּלִישְׁתָּה זֹו הִיא גְזִיזְתָּה בְּרַם הֵכָא אִינוּ חָיִב עַד שְׁיִגְזֹזוּ כְּלוֹמֵר בְּבִהְמָה דְּאִיפְלִיגוּ בֵּיהּ אִינוּ חָיִב בְּשַׁבַּת עַל תְּלִישְׁתָּה עַד שְׁיִגְזֹזוּ דְּתִלְיֶשָׁה דְּבִהְמָה לֹאוּ הֵינֵינוּ גְזִיזְתָּה וְהִלְכָהּ לְגַבֵּי קַדְשִׁים נְמִי יֵשׁ חִילּוּק בֵּין עוֹף לְבִהְמָה.

וּר' יוֹחָנָן סָבַר דֹּאֵע"ג דְּשִׁאֲנִי לְעֵנָן שַׁבַּת לְעֵנָן קַדְשִׁים דָּא וְדָא אַחַת הִיא, וְאִין לְהֶשִׁיב הִיאֵהּ יֹאמַר מֵתָה עַל עוֹף מַה שְׁלֵא נִמְצָא בְּלִשׁוֹן הַמְּקָרָא שְׁהָרִי כִּינּוּן שְׁעוֹף הוּא שֵׁם כּוֹלֵל וַיֵּשׁ בּוֹ זָכָר וּנְקֵבָה אֶפְשָׁר לְכַנּוֹת בּוֹ לִשׁוֹן נְקֵבָה וְלוֹמַר מֵתָה כֵּן פִּירוּשׁ מוֹרֵי נֵר"ו וְכֵן נִרְאָה דַּעַת הַרְמְב"ן ז"ל וּמ"מ לְמַדְנּוּ דְּאִין חִילּוּק בְּתִלְיֶשָׁה דְּעוֹף בֵּין מַחֲסִים לְאַחַר מֵיטָה וְכִינּוּן שְׁכֹן מוֹתֵר לְתִלְוֵשׁ נּוֹצָה שֶׁל עוֹף בְּמִקּוּם שְׁחִיטָה בִּי"ט שְׁהָרִי הוֹתֵר בּוֹ לְאַחַר שְׁחִיטָה לְצוּרָה אֲנֹכֶל נֶפֶשׁ וְכִינּוּן שְׁכֹן ה"ה קוֹדֵם שְׁחִיטָה שְׁהָרִי שְׁנֵה בְּשִׁנְיָהֶם וְהוֹאִיל וְסוֹפָה שֶׁל מְלֹאכָה זֹו לִידְחוֹת אֶצְל י"ט ה"ה ג"כ מִתְחַלָּה שְׁהוּא מוֹתֵר וְכֵן פֶּסֶק הַרְמְב"ן ז"ל וְהֵרָא"ה ז"ל.

אַבְל הַרְמְב"ם ז"ל אִינוּ סוֹבֵר כֵּן שְׁאֶסֶר לְתִלְוֵשׁ צְנֹאֵר שֶׁל עוֹף קוֹדֵם שְׁחִיטָה הוֹאִיל וְיָכוֹל לְתִלְוֵשׁ מְעַרְבֵי י"ט וְכֵן פֶּסֶק הַרְשֵׁב"א ז"ל וְלֹא בִּינְרֵר מֵאִיזָה טַעַם וְהַמְחִמֵּר תְּבוּאָה עָלָיו בְּרַכָּה: וְהוּא שְׁקִשְׁרוֹ.

פִּי' שְׁהֶרְכִּיבֵן זֶה עַל זֶה וְשִׁזְרוֹן בִּיד דְּעַכְשָׁיו מִתְקַיֵּימַת הַתְּפִירָה וְדָלָא כֵר' יְהוּדָה דְּאָמַר לְקַמּוֹ עֲנִיבָה הֵינֵינוּ קְשִׁירָה: [דָּף ע"ה ע"א] אָמַר רַב הַמּוֹתֵם חוּט שֶׁל תְּפִירָה בְּשַׁבַּת חָיִב חֲטָאֵת. פֶּרש"י ז"ל בְּגַד הַתְּפוּר שְׁנֵתְפָרְדוּ חֲתִיכוֹת הַבְּגָד זֹו מִזֹּו בְּמִקְצַת וַיֵּשׁ חוּט אַחַד שְׁיָכוֹל לְמַתְחוֹ וְלַחֲבֹרֵן אַע"פ שְׁלֵא קָשָׁר חָיִב מִשּׁוּם תּוֹפֵר.

וּי"מ וְהוּא שְׁקִשְׁרֵר אַחַר מִתִּיחְתּוֹ וְחָיִב בְּתִרְתִּי דְּאִי לֹאוּ הֵכִי לֹא קִיָּמִי וְאִינוּ חָיִב כָּלֵל, וְלֹא נִהְרֵי, וּמ"מ שְׁמַעִי דְּדוֹקָא בְּגַד הַתְּפוּר שְׁאִין דָּרָה לְהַדִּיק וְלַהֲרַחֵב אַבְל שְׁעוֹשִׁין בְּמִפְתָּחֵי הַחִלּוּק אוֹ בְּבִתֵּי יָדִים מוֹתֵר לְמוֹתְחוֹ שְׁהָרִי עֲשׂוֹי הוּא לְהַדִּיק וְלַהֲרַחֵב וְלֹאוּ בְּגַד תְּפוּר מִיָּקָרִי וְכֵן נְמִי כָּל תְּפִירָה שְׁאִינָה מִחֲבֵרַת זֶה בְּזֶה שְׁהוּא מוֹתֵר לְמַתְנֵם הַחוּט, וְכֵן נִרְאָה הִירוּשְׁלָמִי דְּגָרְסִי הֵתֵם הַמּוֹתֵם חוּט צְדָדִין חָיִב וְטַעְמָא מִשּׁוּם דְּאוֹתוֹ הַחוּט עֲשׂוֹי הוּא לְהַדִּיק וְלַחֲבֵר שְׁפִתֵי הַבְּגָד לְעוֹלָם וְכֵן כְּתוּבוֹ הַתּוֹסְפוֹת וְהִיּוֹדַע לְחֲשׁוֹב בְּתַקּוּפוֹת וּמְזֻלוֹת וְכו'.

פִּי' רַבִּי יְהוֹנָתָן ז"ל לְפִי שְׁהוּא חֲכָמָה מְפֹאֲרָה וּמְפִיר גְּדוּלוֹת קוֹנּוֹ שְׁתַּקְנֵם כְּרָצוֹנוֹ וְאִין בְּהֵם פֶּחַ לְשִׁנּוֹת מַה שְׁגִזֵּר עֲלֵיהֶם וְלֹא לְהִיטִיב וְלַהֲרַע אֶלְא בְּרָצוֹן הַבוּר' שְׁדָן בְּהֵם בְּרִיּוּתֵי קַחְפָּצוֹ וַיִּפִּיר טַעוֹת הַמְשַׁתְּחוּיִם לְשִׁמְשׁ וְלִגְרַח שְׁטוּעִים בְּהֵם וְאוֹמְרִים שְׁמַרְיַעִים וּמְטִיבִים וַיַּדַּע לְהֶשִׁיב אֶת אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֶת הַמְּגוּשׁ ע"כ וְהַפּוֹצְעוֹ אִינוּ חָיִב אֶלְא אַחַת וַא"ת לִיתְנִי הַפּוֹצְעַע חֲלֹזֵן פְּטוּר וּר' יְהוּדָה מְחִיב וְלֹא לִיתְנִי צִינָה כָּלֵל דְּבַצִּינָה כ"ע מוֹדוֹ, וּי"ל

דאָרְחָא דְמִלְתָא נְקֻט דְסֻמוּף לְצִדְתּוֹ פּוֹצְעִין אוֹתוֹ: שְׂאֵנֵי הֶכָא דְכֻמָּה דְאִית בֵּיה נְשָׁמָה וְכוּ'.

י"מ ואע"פ שְׂאֵי אֶפְשָׁר בְּלֹא מִיתָה פִּינּוּ דְלֹא מִתְהַנֵּי בְּמִיתָתוֹ שְׂרֵי לר' שְׁמַעוֹן דְּהָא מוֹדָה ר' שְׁמַעוֹן בְּמִלְתָּא דְלֹא נִיחָא לֵיה וְלֹא מִתְהַנֵּי מִיְגִיָּה דֵאע"ג דְּפָסִיק רִישֵׁי הוּא דְשְׂרֵי וְכִמוּ שְׁפַתְב הָרַב בְּעַל הָעָרוּף ו"ל.

וי"מ דְּהָכָא מְשׁוּם מְלֹאכָה שְׂאֵינָה צְרִיכָה לְגוּפָה אֲתִי בָּהּ. וּא"ת א"כ פִּינּוּ דר' יְהוּדָה מְחִיב בֵּין בְּדָבָר שְׂאֵינּוּ מִתְפַּוּוֹן בֵּין מְלֹאכָה שְׂאֵינָה צְרִיכָה לְגוּפָה לִיחְיִיב תְּלַת תְּרֵי הָא דְאִמְרוּ וְנִחָא מְשׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה תִּירֵץ הֶרֶמְב"ן ו"ל דְּכִינּוּ דְלֹא נִיחָא לֵי וְקָשִׁי לֵיה בְּמִיתָתוֹ אֲפִי ר' יְהוּדָה מוֹדָה בְּהָא דְלֹא הָוֵי כְּמִלְאכָה שְׂאֵינָה צְרִיכָה לְגוּפָה וְאִינוּ חֲיִיב מְשׁוּם נְטִילַת נְשָׁמָה [ע"ב] צוֹבַע בְּמֵאֵי נִיחָא לֵיהּ.

פְּלוּמֵר הֵיכִי שְׂיֵיף הֶכָא צוֹבַע אֶצֶל שׁוֹחֵט: וְהֵינּוּ מְעַבְד. פִּי וּבְמַעְבְּדוֹ סָגִי לֵיה לְמִתְנֵי דְהָא מְלִיחָה צוֹרֵף עֵיבוּד הוּא וְלֹא דְמֵי לְזוּרָה וּבּוֹרֵר וּמְרַקֵּד דְקָא חֲשָׁבִי לְהוּ לְתַלְת דְּהָתָם בְּשִׁלְשָׁה עֲנִינִים הֵם זֶה בְּקָשִׁין וְזֶה בְּצָרוּרוֹת וְזֶה בְּקֻמְח אֶבֶל בְּאֵלוּ לֹא נְשַׁתְּנָה הָעוֹר: אֲפִיק חֲדָא מִיְגִיָּהוּ.

פִּי מִן הַחֲשָׁבוֹן אֶבֶל לֹא מִן הַחַיִּיב: אָמַר רַב אֲשֵׁי אֲפִי רַבָּה וְכוּ'. לִיכָא לְמִשְׁמַע מִיְגָה דס"ל לְרַב אֲשֵׁי כְּרַבָּה מְשׁוּם דְּמִפְרָשׁ לְמִלְתֵּי, וְלִמְפָסֵק הִלְכָתָא פְּנִתֵי דְלֹא הִיא דְרַב אֲשֵׁי כְּרַבָּא ס"ל דְּאִין עֵיבוּד בְּאִנְכְּלִין וְרַב אֲשֵׁי לְדָבְרֵי דְרַבָּה קָאֵמַר וְלִי לֹא ס"ל וְכוּ פָּסֵק הֶרֶי"ף ו"ל כְּרַבָּא דְאִין עֵיבוּד בְּאִנְכְּלִין: הִשָּׁף בֵּין הָעַמּוּדִים.

פֶּרֶש"י ו"ל מְהֵלֵף בֵּין הָעַמּוּדִים כְּדֵי לְהִדָּק וּלְהַחְלִיק הָעֶפֶר שְׂבִסְבִיבוּתֵיהוֹן. וְאִינוּ נִכּוֹן אֶלָּא לְהַחְלִיק הָעוֹר עַל שׁ הָעַמּוּדִים: וְהִמְסַתֵּת אֶת הָאָבֶן בְּשַׁבַּת חֲיִיב מְשׁוּם מָכָה בְּפִטְיִשׁ פֶּרֶש"י ו"ל אַחַר שְׁנִחְצָבָה מִן הָהָר הוּא מְתַקְנָה לְדַעַת אֲוֶרְפָה וְרַחֲבָה, וְזֶה קָשָׁה דֵא"כ לִיחְיִיב מְשׁוּם מְחַתֵּף דְּהָא מִיְכַנּוֹן אֲמַשְׁחָתָא וְלִיחְיִיב עוֹד מְשׁוּם מְמַחֵק שְׂהֵרֵי מְחַלִּיקָה.

וי"ל דְּאִין הֵכִי נְמֵי דְחֲיִיב מְשׁוּם תְּלַת וְה"ק חֲיִיב אֶף מְשׁוּם מָכָה בְּפִטְיִשׁ. .

וי"מ דְּמִיְיָרֵי בְּאָבֶן שְׁנַתְקָנָה כְּכָר אֲוֶרְפָה וְרַחֲבָה אֶלָּא שְׂהוּא מְתַקְנָה עַכְשָׁיו דִּק דִּק כְּדֵי לְיַפּוֹתָהּ וְהִילְכָף אִינוּ חֲיִיב מְשׁוּם מְחַתֵּף דְּהָא אִינוּ מְחַתְכָּה וּמְשׁוּם מְמַחֵק נְמֵי לִיכָא דְהָא אִינוּ אֶלָּא כְּדֵי לְיַפּוֹתָהּ וְאִין בְּזָה צוֹרֵף כָּלֵל וְאִינוּ בְּעֵינֵי דְוּמָיָא דְמְמַחֵק עוֹר דְּמִשְׁפָּן דְּאִית בִּי צוֹרֵף וי"מ דְּסִיתוֹת אָבֶן.

הוּא לְאַחַר שְׁנַתְנָה בְּבִנְיָן שְׁנוֹתוֹן עָלֶיהָ בְּקוּרְנָס אוּ בְּפִטְיִשׁ לְקוּבְעָה יָפָה וְזֶהוּ גְמַר מְלֹאכָה דִּידָהּ: וְיֵשׁ בְּמִקּוּמָה כְּדֵי לְכַתּוּב שְׁתִּים חֲיִיבֵי. פִּי מְשׁוּם דְּהוּא לֵיה כְּמוֹחֵק שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וְאֵע"ג דְּלֹא בְעִי כְּדֵי שְׂיָהָא מְקוּם לְכַתּוּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת כְּאוֹתָהּ שְׁמַחֵק דְּהָא לֹא אֶפְשָׁר מ"מ בְּעִי כְּעֵין אוֹת שְׁמַחֵק שְׂיָהוּ בִּינּוּגִית וּמֵאוֹתָהּ כְּתִיבָה שְׁמַחֵק שְׂאֵם הִיא כְּתִיבָה אֲשׁוּרִית בְּעִי נְמֵי אֲשׁוּרִית דְּאִי לֹא אִינוּ חֲיִיב לְפִי שְׂאִין לָהּ מוֹחֵק אוֹת קְטַנָּה אֲשׁוּרִית שְׂלֹא יָהָא בָּהּ כְּדֵי לְכַתּוּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּכַתִּיבָה שְׂאֵינָה אֲשׁוּרִית כְּגוֹן מִיִּש"ק שְׁלָנוּ וְא"כ מֵאִי גְדוּלָה וְלֹא קְטַנָּה גְּדוּלָה אֶלָּא לְאַפּוּקֵי שְׂיָהָא מְקוּם כְּעֵין אוֹתָהּ שְׁמַחֵק לְכַתּוּב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בִּינּוּגִית מֵאוֹת אוֹת שְׁמַחֵק שְׂאֵם הוּא אֶל"ף שְׂיָהָא מְקוּם לְכַתּוּב שְׂנֵי אֶלְפִין בִּינּוּגִיִּים וְאֵם הוּא בִּי"ת שְׂיָהָא מְקוּם לְכַתּוּב שְׂנֵי בֵיתִין בִּינּוּגִיִּים אוּ אַחֲרוֹת דְּוּמָיָא דְּהֵנִי

דאי לא אין לה מוחק אות אפי' בינונית שלא יהא ביה לכתוב שני נון או שני יודין ומאי גדולה דקתני, דאין לומר מאי גדולה ה"ה בינונית ולאפוקי נא"ו או יו"ד קא אתי שאם מחקם אינו חייב משום דלא הוו גדולות דנה דחוק הוא מאוד.

ועוד דתינח באותיות בכתובה מאי איכא למימר, ומיהו מ"מ לא בעי' שיהיו שם דומיא דשם משמעון או יה מיהודה דלא נאמרו אלו אלא כדי לחייב משום מלאכת מחשבת לבד דסד"א פין דאין במחשבתו אלא לכתוב שמעון או יהודה לא לחייב קמ"ל פין דשם הוא חייב אבל בכותב שתי אותיות באיזה אות שתהיה חייב דהא הוו בקרשים ז"ח ט"י כדי לזווגן אע"פ שאינן שם פן ראיתי לתלמיד אחד בשם רבו הרשפ"א ז"ל: זה חומר במוחק מבפוחב.

פ' וקמ"ל דמאן ת"ק ר' מנחם בר' יוסי הוא: חסר אחת לאפוקי מדר' יהודה. פירושו וה"ה דמאלו קא דייק דליכא למימר תנא ושיר מדקתני אלו.

ועוד למדנו ענין זה מדקתני משנה יתירא, הרי אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת דהא רישא נמי קתני הכין וקא דדייק לר' אליעזר מאלו לאו מאלו לבד קאמרי' אלא מפולה סיפ' קאמרי' אלא דרישא דסיפא נקט דאי תנא אלו אבות ותו לא אפתי הנה אמינא אלו נקראות אבות ודאי שאר ר' אליעזר מודה בהו משום דהו דהו דהו במשפן קרי להו אב אבל לעולם חייב אתולדה במקום אב אבל מדקתני מניינא ש"מ דלא מחייב טפי חטאות אלא באלו, והילכך פי אמרי' חסר אחת לאפוקי מדר' יהודה לאו מהא בלחוד קא דייק דהא איצטריף נמי לר' אליעזר אלא דבין מרישא ובין מסיפא קא דייק אלא דנטרין לה עד סיפא: אמרו לו שובט הרי הוא בכלל מסו.

פ' ואע"ג דאיניהו במשפן לא חשיבי למימניהו במקום אלו: מתני' וכל שאינו כשר להצניע והוציאו בשבת אינו חייב עליו אלא המצניעו. פ' ודוקא בשהצניע פשיעור ההו דאפי' אבל שהוא חייב דהא אחשבי' לדידה הא אדם אחר אינו מתחייב עליו, אבל בדבר שפשיעור להצניע ומצניעין רוב בני אדם פשיעור זה שזה מוציא, והיינו שיעורין שנאמרו לפנינו בגרוגרת באוקלין ואידך מילי כל חד וחד פדאית' אע"פ שזה אדם חשוב ועשיר ולא חשיב ליה פי האי ולא חזי ליה נמי פי האי שיעורא חייב, פן פירש רש"י ז"ל והרא"ה ז"ל: גמ' ואידך פין דחלשא לא מצנע ליה.

וא"ת והא בעי' לאצנועי לחכם. וי"ל דאי לאחוני' לחכם במראה שעל העד סגיא, א"נ דמירי בתר דאחוני' לחכם והיינו דמפיק ליה בלשון דם נדה: אלא למצניעיהו.

פלומר למצניעיהו דוקא דאחשבי' הא בסתם בני אדם לא מחייב אלא פשיעור גדול פגון רביעית למשקין דסבר ר' שמעון דבעי' לענן שבת דבר הראוי לכל אדם נאפי' לאדם עשיר וחשוב ולא אולי' בתר רובא: [דף ע"ו ע"א] אכילה על ידי הדחק לא שמי' אכילה.

פ' ובכי הא לא חשיב מצניע דבטלה דעתו אצל כל אדם ובעלמא דמחייבי' מצניע דמיבעי ליה למצניע למילתא דלמאן דמיבעי לי' כי האי גונא ודאי חזי שפיר: אין מצטרפין לחומר שבהו.

פגון קצת עצה להשלים לתבן פמלא פי פרה. אבל מצטרפי לקל שבהן שאם יש פאן מלא פי גמל מעצה פחות משהו יצטרף תבן עמו, והמוציאו לגמל חייב: אבל אין ראויין לטמא מושב לא.

פי' הר"א"ה ז"ל ונהכא לא חזו תרנוניהו לחדא מילתא דיבשין לא חזו לאדם ולחין לא קנימי לבהמה אלא לאדם מיוחד לאוכל וקמאן דלא חזו לבהמה הוא ע"כ, ופרקי' ה'כא נמי חזו תרנוניהו לדוגמא: [ע"ב] הא בחדמי הא בעתיקי.

פי' דעתיקי לא שאין נאכלין לפי שהו כזובין בקערה: סליק פרק פלל גדול פרק המוציא זין המוציא זין וכו'. אידי דאיירי בשלהי פירקין דלעיל בשיעור אוכלין, איירי השתא בשיעור משקין: חלב פדי גמיעה.

והוא פחות מרביעית מדפליג עלה ר' שמעון למימר דבעי רביעית דהא לטפויי מילתא קא אתי, ומיהו בין שיעורא דכדי גמיעה בין שיעורא דרביעית לא הוי פגורגרת דהא אפי' בשיעורא דרביעית אמרי' עלה בגמ' דכי הוי קרוש עומד על פזית אלמא משקין לחוד ואוכלין לחוד: דבש פדי ליתן על הפתית.

שאף ע"פ שהדבש עיקרו לאכילה לא אזלי' ביה לשיעור גרוגרת או פדי משקין לרביעית כדמשמע בפירקין דלעיל דעשב ראוי לגמל ואזלי' בתר גדי לחומרא ונהכא נמי פיון דחזי לרפואה ורפואתו שכיחא אזלי' בתר שיעורא וזטא לחומרא ונהכי איתא בגמ' גמ' אמר רבא אף אנו נמי תנינא.

פי' דהוי רובע רביעית מדתני המוציא זין וכו' וקתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית דאלמא משמע דהינו שיעורא דמשקה והינו שיעורא דזין דחשבי' ליה בהדי מזיגתו שיעמוד על רביעית כשיהא מזוג והינו רובע רביעית פדי שיסן לתוכו שלשה חלקי מים ויעמוד על רביעית דהא נדאי מדתני סיפא ושאר כל המשקין ברביעית משמע דשיעורא דזין דרישא הוי בציר מרביעית דאלו רביעית לא ליתני' בקא באפי נפשה וליכללי' בכלל סיפא דכל המשקין ברביעית דליכא למימר דאתא לאשמועי' דכוס של ברכה הוי רביעית דא"כ בההיא דתני עלה הו"ל לפרושי בהדיא ורבא מסיפא משמע ליה דמזיגת פוס יפה הוי רביעית ומסתברא דנפשי' משמע ליה דכיון דבעי' במזוג רביעית בחי סגי ברובע רביעית: [דף ע"ז ע"א] אמר אבבי שתי תשובות וכו' י"מ דאבבי בתרתי פליג ארבא במזיגה וכן בשיעור דרביעית ומתני' מיירי בזין שראוי לכוס של ברכה ואע"ג דלית ביה רביעית, ולי נראה דלהאי פירושא מתני' ה"ק שיעור פשיעור מים שמוזגין בו כוס של ברכה: ונה נמי הא חשיב.

פי' דאע"ג דזוטר שיעורי' פיון דחזי לרביעית ע"י מזיגה חייב: תנא זין יבש בכזית. פי' ובעי' האי שיעורא אע"ג דהוי רביעית בלח משום דלא חזי לתוספת ע"י מזיגה: א"ר יוסי בר' יהודה אף פשטמאו ב"ה לא טמאו אלא בדם שיש בו רביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית.

וכתב הר"ר אשר ז"ל מלונגיל דמהכא שמעי' לכל איסורין שבתורה שאם נפל כזית חלב ברוטב ובקופה שמשערין ששים רביעיות לאותו זית הואיל ואם הי' לח הי' באותו זית רביעית. וכן מצאתי לרא"ה ז"ל בהלכות שלו שכתב פבר אמרנו למעלה שכשמשערין

שיעור זה של ששים משערין אותו ברוטב ובקופה ובחתיכות וכשמשערין ברוטב משערין לכוזית ביצה ומחצה של רוטב שפשיעשה קרוש יעמוד על כוזית ע"כ ואינו מחנור דלא אמרו אלא לעגן הוצאת שבת דבעי מידי דחשיב ובציר מהא לא חשיב וכן נמי לעגן טומאה דבעי כוזית פשר ובציר מהא לא חשיב למיהוי כפשר לטמא אבל בשר אסורין כוזית כוזית משערין משום דששים שיעורא דרבנן הוא דמדאורייתא חד בתרי בטל והילכך אזלי לקולא.

ועוד דאם איתא דבשרא משקין נמי אמרי' דכוזית קרוש הני רביעית בלח אמאי איצטרך רב יוסף לומר ר' נתן ור' יוסי בר' יהודה אמרו דבר אחד דהא פשיטא לן דהאי שיעורא בכל משקה הוא, ועוד אב"י אמאי קא דחי ליה אלא ש"מ כדקאמרו, וכן כתב בעל העטור ז"ל בהכשר הכשר וכן הורה הרשב"א ז"ל וכן עמא דבר על פיהם: [ע"ב] ולכן ביצה כדי ליתן במשיפא.

פ"י במשיפא של קילור שרגילין לשופו בחלב אשה: קילור כדי לשוף במים. פ"י שיש בו כדי להמחותו במים לשתי עינים: כדי אחיזה ושיפא.

שיהא בקילור כדי מה שנאחז בראשי אצבעותיו לבד משיפה: לאפוקי הדרוני דלא סביבות המפה: אבר קטן של קטן בן יומו, והוא אצבע קטנה שלו או אחד מפרקי אצבע קטנה שלו: מאי לאו בהא קמפלגי וכו' ור' נתן סבר אבר קטן דגדול או אבר גדול של קטן.

ד"ה חד קטן קאמר או אבר אי גוף, ודחי' לא דכולי עלמא וכו' וא"ת למה לי לאפוקי מדבי ר' ינאי דהא למסקנ' על פרחין כתנאי אתיא וכו' שמעון בן אלעזר. וי"ל דמתני' קשיית' דתני סתמא כדי לסוף אבר קטן ולא תני אבר קטן שבכנים כדתני במתני' סיד כדי לסוד קטנה שבכנות: [דף ע"ח ע"א] לבר ממאי דמסן ולא מטללי פרש"י ז"ל שאין משקה יפה להמחות הקילור כמים מפני שאינו עב ואינו מסכף בעין כשאר המשקין שהן עבין ונדפקין על העין ומעכבין הראות והוא הנכון: אטו מצניע לאו מוציא הוא פרש"י ז"ל והלא אינו חייב אלא ע"י הוצאה וקשיא לי דדילמא ה"ק בד"א במוציא שלא הצניעו דבהא הוא דבעי שיעורא, "אבלא בדבר שהצניעו המוציא אפי' בכל שהוא חייב משום דאחשב'.

וי"ל דמשמע ליה מצניעי סתמא דבהצנעה לחוד מחייב בלא הוצאה, אי נמי דהנה ליה למימר הכין בהדיא בד"א במוציאו (ולא) הצניעו אבל הצניעו ומוציאו בכל שהוא משום דאחשב' אבל מדקתני מצניע סתמא משמע דאפי' מצניעו אחר מחייב עלי' משום מחשבתו של זה וכרשב"ג וה"ה דהנה מצי לאוקומה במוציא עצמו שהצניעו אע"ג דקתני סתמא מצניע אלא דהא קמ"ל דרשב"ג היא וה"ק בד"א במוציא שאין לו לילף אלא אחר הוצאתו לפי שאינו יודע חשיבותו של דבר ובהא הוא דבעי שיעורא אבל בדבר שהוא יודע חשיבותו של דבר יש לו לילף אחר מחשבתו של מצניע, זו היא שיטת רש"י ז"ל בעיני.

והרמב"ן ז"ל פירש אטו מצניע לאו מוציא הוא אי לאשמועי' דמצניע בכל שהוא ליתני בד"א בשרא כל אדם אבל במצניע שכל שהוא אלא ש"מ דס"ל דמצניע לאו מוציא הוא,

וה"ה דהנה ליה לאקשוני דכיון שהמוציאו אינו מצניעו אמאי מחייב בכל שהוא אלא דאלומי אלים לקושיא, ופריק דלעולם מצניע לאו מוציא הוא ומיירי באדם שדעתו תלויה באחרים ואינו מוציא לפי שהוא חשוב בעיניו אלא שעושה מאמר רבותיו, והרא"ה ז"ל הוסיף על זה ביאור שכתב דפשיט' לן נדאי דבין לר' שמעון בן אלעזר בין לרבנן איכ' הפרש בין מוציא למצניע אלא לישנא הוא דקש' לן קא למימר בד"א במוציא, אבל במצניעו כל שהוא ומדנקיט במצניע סתם משמע דאפי' אדם אחר מתחייב עליו בשביל זה שהצניעו והא דלא פרבנן דלית להו חייב זה במחשבתו של זה ומתניתא נדאי רבנן היא ולהכי לא ניחא ליה לפרושה בפשטה דבמצניע יתחייב עליו אדם אחר דהא לא אפשר אלא מאי קאמר במצניע דלאו מוציא והיינו דקא מתמה עליה אטו מצניע לאו מוציא הוא ומוקי לה בתלמיד שאמר לו רבו וכו' דבהא מודו רבנן: ומודים חכמים לר' שמעון במוציא שופכין וכו' פירש אע"ג דאינהו אמרי שאם הצניעו רבו אפי' בכל שהוא מודים דבשופכין ליכא דמצניע להו ואינו חייב אלא ברביעית דבהכי חזו: מתני' גמי כדי לעשות תלמי וכו'.

והאי שיעורא זוטא ממוציא חבל כדי לעשות אונן לקופה דהא נפה וכברה אינן כבדים ודבר מועט סובלן, ור' יהודה פליג ומחמיר יותר דאפי' בשיעורא זוטא טפי מחייב והיינו כדי ליטול היינו מדת מנעל לקטן, י"מ דחבל או גמי כדי לקשור מנעל קטן ברגלו שלא פול ורש"י ז"ל פי' מדת מנעל להראות לאנמן כמדה זו אני צריך, ומיהו בירושלמי אמרו דקטן שאמרו בקטן שיודע למעול: נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין.

והוא כדי לכתוב בו שתי אותיות גדולות ומשום קשר מוכסין הוא דמחייב בהאי שיעורא זוטא הא לאו הכי לא מחייב דסתם שתי אותיות לאו מידי דחזי לחייב על מוציא שיעור כדי כתיבתו: [ע"ב] גמרא כיון דחריק במנא לא עבדי אינשי לפי שהחבל אוכל העץ ומשברו ואינו ראוי אלא לדבר רב דהיינו קופה שהיא עשויה מלולבי תמר: סיב אחרים אומרים וכו'.

פי' רבי' הונתן ז"ל דהוא גמי אבל הוא חלוש שאין עושין ממנו לא חבלים ולא משיחות אלא שמפזרין אותם בקרקע הבית לנוי או לחמם הבית ועושין ממנה כמין מסגנת שלוקחין עשרה מהם וכופלין אותן ומשימין אותן ע"פ הפלי שפריקין בו את היין כדי שלא יצאו היתושין דרף פיו: תנא כמה קשר מוכסין שתי אותיות.

כלומר שתי אותיות גדולות, ורמינהי המוציא נייר חלק אם יש בו כדי לכתוב עליו שתי אותיות וקא סלקא דעתך השתא בשתי אותיות דידן דזוטרין ופרק רב ששת דהיינו שתי אותיות של קשר מוכסין דס"ל לרב ששת דבעי' נייר חלק ושללא יהא מחוק כדי לכתוב שתי אותיות גדולות של קשר מוכסין.

ורבא פליג עלי' דכל היכא דקתני סתמא שתי אותיות משמע שתי אותיות דידן שלא יהא מחוק וגם משמע שיהא בו בית אחיזה ואפי' יהא בית אחיזה נייר מחוק ויהא בין הפל כשיעור שתי אותיות גדולות, ופרכי' לרבא מדקתני המוציא נייר מחוק וכו' אם יש בלוןן שלו כדי לכתוב שתי אותיות וכו' ובשלמא לרב ששת ניחא דבעי בלוןן שתי אותיות גדולות היינו דקתני אם יש בלוןן שלו כדי לכתוב שתי אותיות סתמא דמשמע גדולות ושללא יהא פנייר מחוק, אלא לרבא דאמר דבכל מקום דקתני סתמא שתי אותיות משמע

שתי אותיות דידן גם בית אחיזה והכא נמי מיירי בדאית בי' אחיזה בלון הכא ודאי בית אחיזה לא צריף בלון דהא איכא נגיר מחוק טובא דחשיבא בית אחיזה פן נראה מדברי רש"י ז"ל.

ולי נראה לפרש דרב ששת בעי נגיר שאינו מחוק כדי לכתוב שתי אותיות גדולות ובעי נמי בית אחיזה דאין פתיכה בלא אחיזה אלא דלדידן' בית אחיזה סגי לי' בנגיר מחוק, והשתא אתיא לי' ברייתא שפיר דאיכא נגיר מחוק ואיכא נמי לון דהיינו שאינו מחוק כדי לכתוב שתי אותיות גדולות דסתמא דשתי אותיות הכי משמע, ורבא פליג עלי' ובעי בית אחיזה בנגיר שאינו מחוק וסגי לי' בשתי אותיות דידן והכל בנגיר שאינו מחוק, והיינו דקשיא לי' ברייתא דקתני שיש בלון לכתוב עליו שתי אותיות וכיון דקתני סתמא משמע דאיכא בלון כל שיעורין' וכיון שפן בית אחיזה דהיינו נגיר מחוק לא צריף למתני' נהה לי' למיתני' המוציא נגיר חלוק כדי לכתוב שתי אותיות פי האי דלעיל ולא הנה לי' למיתני' המוציא נגיר מחוק דלרבא אין צורף לנגיר מחוק ולא תקשי לרב ששת ברייתא דלעיל דקתני סתמא המוציא נגיר חלק אם יש בו כדי לכתוב עליו וכו' ולא תני בה פלל נגיר מחוק פנ"ל: ת"ק סבר אסור לשהות שטר פרוע.

והילכף לא משהי לי' לצור על פי צלוחיתו והא לכולי עלמא הוא דלנה לא חזי דלא משהי לשטרין' דילמא נפיל ונהדר גבי מיני', ור' יהודה סבר מותר לשהות שטר פרוע פי' ובשאינן בכולו אלא פשיעור ליתן על פי צלוחית קטנה שאלו נקרע שוב אינו ראוי, ולעיל דאמרין' או בכולו כדי לכתוב על פי צלוחית קטנה של פוליתון מיירי לאסר שנקרע קרע ב"ד: ת"ק סבר מודה בשטר שכתבו צריף לקיימו וכל היכא דלא מקיים לי' הלנה אע"ג דמודה בי' לא מהנה ולא מידי דכיון דהשתא מיהת לא משפחת עדים לקיימו לא חשיב שטרך וליכא למימר דהא צריף לו לצור על פי צלוחיתו דמיירי בשטר הבא הוא ועדיו בשטיה אחת דאין בו כדי לצור.

א"נ דלא יצור צלוחיתו דחייש דילמא משפח דמקיים לי': [דף ע"ט ע"א] רבא אמר דכולי עלמא מודו בשטר שכתבו צריף לקיימו והכא בכותבין שובר קא מיפלגי, והא ודאי פיון דבהכי מוקמי' לה ה"ה דמצי למימר מודו בשטר שכתבו אין צריף לקיימו אלא משום דהכי קושטא דמילתא מוקמי' לה הכין: ור' יהודה סבר אין כותבין שובר.

פרש"י ז"ל ואע"פ שפבר פרעו צריף להחזיר לו מעותיו אם לא ימצא השטר, וזה דין מחודש שלא נמצא בשום מקום אלא בזה וכתב הרא"ה ז"ל דהוא הנכון שבפירושים, וראיתי לאחד מן הגדולים שכתב בשם הרשב"א ז"ל דנפקא מינה לדין דקיימא לן פרבנו דכותבין שובר שאם יש נאמנות בשטר פגון שכתוב בו ויהא נאמן כשני עדים פשרים לעולם שאין כותבין שובר ואם לא יתן לו שטרן מחזיר לו מעותיו ואכיל הלה וחדו ואינו מספיק לא חותם ידו ולא העדת עדים לפי שפבר האמינו כשני עדים, ומיהו אם כתב לו בב"ד שובר הא ודאי אין מחזיר לו כלום אלא אדרבה מגבין אותו לכתחלה בב"ד פיון דקיימא לן כותבין שובר ע"כ.

וי"מ דר' יהודה סבר דכיון שיש למלנה לפרוע הסופר שכתב השובר חיישינן שמא לא יפרע הלנה ולא יוציאנו ועדיין רוצה המלנה בשטרן, ות"ק סבר דודאי לנה יוציאנו דבשביל מעות מועטים לא יעבב שוברו ביד הסופר והילכף לא חשיב לי' השטר, וזה

אינו שְׁהָרִי מִן הַדִּין חַיִּיב לְהַחְזִיר לוֹ הַשְּׁטֵר בְּלֹא כְּלוּם וְלֹא אֵינֶרִי בְּשִׁקְרִי וְאֵינִי בְּדִין לְהַתְחַיֵּב בְּכֹה דַחְשִׁיבָא לִי שְׁטֵרָא מִפְּנֵי שְׂיָכוּל לִיטּוֹל מִמֶּנּוּ שְׂלֵא בְּדִין: רַב אָשִׁי אָמַר מִפְּנֵי שְׂצָרִיף לוֹ לְהִרְאוֹתוֹ לְבַעַל חוּב פִּי וְרִישָׁא דְּעַד שְׂלֵא פְּרַעוּ חַיִּיב דְּקֹאֲמַר אַמְלוּהָ קֹאֲמַר וְסִיפָא דְּמִשְׁפָּרְעוּ פְּטוּר דְּקֹאֲמַר אַלוּנָה קֹאֲמַר פְּלִיג ר' יְהוּדָה: מִתְּנִי עוֹר פְּדִי לְעֵשׂוֹת קְמִיעַ י"מ לְכַתּוּב בּוֹ קְמִיעַ, וְרַש"י ו"ל פִּי לְחַפּוֹת בּוֹ קְמִיעַ, וּמִיָּהוּ בְּעוֹר מְעוֹבָד מִיִּירִי וְכֵן מִשְׁמַע בְּגִמְרָא דְּקָא בְּעֵי שְׂאִינוּ מְעוֹבָד בְּכִמָּה: קִלְף פְּדִי לְכַתּוּב עָלָיו פְּרָשָׁה וְכו'.

ואע"ג דְּקִלְף חַשִּׁיב וְשִׁיעוּרוֹ מְרֻבָּה מְעוֹר הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּשִׁכִּיחָא וְאֲזִלִּי בְּתַר שְׁכִיחָא אִפִּי לְקוּלָא פְּדִלְעִיל: זָפַת וּגְפָרִית פְּדִי לְעֵשׂוֹת נֶקֶב. פִּי הָרָא"ה ו"ל דְּרַכּוֹ שֶׁל פֶּסֶף חֵי לִיתָן אוֹתוֹ בְּקִנְיָם דְּקִיָּם וְלִסְתָּמָם פִּיָּהֶם בְּזָפַת וּגְפָרִית וּכְשִׁרְוִצִין לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עוֹשִׁין נֶקֶב קֶטַן בְּזָפַת אוֹ בְּגָפְרִית וּמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ א' וְחוֹזְרִין וְסוֹתְמִין אוֹתוֹ נֶקֶב בְּמַעַט זָפַת אוֹ בְּמַעַט גְּפָרִית, וְרַבִּי יְהוֹנָתָן פִּי פְּדִי לְסְתָמָם נֶקֶב גְּדוֹל שְׁנִסְדָּקָה הַחֲבִית וּמְקַלַּח הֵינּוּ בַּחוּץ מְרֻב רְחוּבָו וְאֵין דְּרָף לְסוֹתְמוֹ בְּשַׁעוּהָ לְפִי שְׂאִינָה נְדַבְּקַת בְּכָלִי בְּזָפַת וּגְפָרִית אֲבָל בְּנֶקֶב קֶטַן שְׂאִינוּ מְקַלַּח אֲלָא שׁוֹתֵת וְיוֹרֵד [סוֹתְמִים] (מְשַׁעֲרִי) בְּשַׁעוּהָ, וְכֵן נִרְאָה מִן הִירוּשָׁלַיִם דְּגָרְסִי אִמְתַּנִּי דְּזָפַת אָמַר רַב הוֹשַׁעְיָא בְּמִזְנָק: גַּמ' שְׂלֵשָׁה עוֹרוֹת הֵן מִצָּה וְחִיפָה וְדִיפְתָרָא מִצָּה כְּמִשְׁמַעָה דְּלֹא מְלִיחַ וְלֹא קְמִיחַ וְלֹא אִפִּין.

יש לַמְדִין מִכָּאן דְּאֵין נוֹתְנִין מְלַח בַּפֶּסֶח לְפִי שְׁהַמְלַח מְחַמְמוֹ וּמְבִיאֵו לִידֵי חִימוּץ, וְלֹא נִהְיָר דָּאִם לְאוֹתוֹ עוֹר שְׁנוֹתְנִין מְלַח אִמְאִי לֹא קָרִי לִי חֲמִץ אֲלָא דְּלֹא אָמְרוּ הֵכָא מִצָּה כְּמִשְׁמַעוֹ אֲלָא שְׂלֵא נְתַחְמִץ וּמִכִּינּוֹן שְׂלֵא נְתַחְמִץ הֵינּוּ שְׂאִינוּ מְעוֹבָד תַּדַּע דְּהָא רְקִיקֵי מִצּוֹת מְלַח נוֹתְנִין בְּהֶם פְּדַכְתִּיב עַל כָּל קְרַבְנָה תַּקְרִיב מְלַח וְאִפִּי הֵכִי קִרְאִם הַפְּתוּב מִצּוֹת, וַיֵּשׁ לְדַחּוֹת דְּדִילְמָא לֹא הָיוּ נוֹתְנִין בְּהֶם מְלַח וְהָא דַּכְתִּיב עַל כָּל קְרַבְנָה תַּקְרִיב מְלַח הֵינּוּ בְּדָבָר הַקָּרִיב לְגַבִּי הַמְּזַבֵּחַ וְכַדְמוּכַח הֵתֵם בְּזַבְּחִים אֲלָא מְהֵכָא אִיפָא לְמִילָף דְּמוֹתָר לַתַּת בּוֹ מְלַח דְּאָמְרִינּוּ בְּפִסְחִים וְתִיקָא שְׂרִי וְהִתְנַיָּא אֲסוּר לֹא קִשְׂיָא כָּאן בְּמִשְׁחָא וּמְלַחָא כָּאן בְּמִיָּא וּמְלַחָא: ר' וְכִמָּה שִׁיעוּרוֹ פְּדִי לְכַתּוּב עָלָיו אֵת הַגֵּט.

פִּירוּשׁ כָּל יְפוּיֵי הַגֵּט וְשְׂלֵא כַּפְרִש"י ו"ל וְאִף עַל גַּב דְּדִיפְתָרָא חַשִּׁיב טְפִי שִׁיעוּרוֹ מְרֻבָּה מִשּׁוּם דְּשִׁכִּיחַ כְּדָאֲמַרִּי לְעִיל וְאִף עַל גַּב דְּדִיפְתָרָא יְכוּל לְהַזְדַּיִף וְאִפִּילוּ הֵכִי מוֹתָר לְכַתּוּב עָלָיו אֵת הַגֵּט אֲתִיָּא כַּר' אֲלַעְזָר דְּאָמַר עֵינֵי מְסִירָה פְּרָתִי, וְא"ת אִם כֵּן מִצָּה וְחִיפָה נְמִי רְאוּיִין לְכַתּוּב עָלֵיהֶם אֵת הַגֵּט לַר' אֲלַעְזָר וְאִמְאִי לֹא הָיוּ שִׁיעוּרֵיהֶוּ כְּכַתִּיבַת הַגֵּט, וּי"ל דְּמִצָּה וְחִיפָה שְׁכִיחַ בְּהוּ מִיִּלְתָּא אַחֲרִיתִי דְּזוּטָר שִׁיעוּרֵי וְהִנָּה לִי שְׁכִיחָא וְשְׁכִיחָא וְאֲזִלִּי לְחוּמְרָא אֲבָל דִּיפְתָרָא דַחְשִׁיב מִמִּצָּה וְחִיפָה לֹא עָבְדִי מִינִי קְמִיעַ וְכ"ש לְצוּר מְשַׁקּוּלָת קִטְנָה וְהִלְכָף הָיוּ לִי שְׁכִיחָא וְלֹא שְׁכִיחָא וְאֲזִלִּי בְּתַר שְׁכִיחָא וְאִפִּי לְקוּלָא: הֵתֵם בְּבוֹשָׁלָא.

פִּי בְּעוֹר לַח שְׂאִינוּ רְאוּי לְעִיבּוּד אֲבָל רְאוּי לְעִיבּוּד אִפִּי אֵינוּ עוֹמֵד לְעִיבּוּד כְּעִיבּוּד דְּמִי כְּדָאֲמַרִּי לְעִיל וְהֵינּוּ עוֹר יָבֵשׁ דְּרְאוּי לְעִיבּוּד דְּקוּדָם שְׁנַתִּיבֵשׁ אֵין מְעַבְדִין אוֹתוֹ: כָּף שִׁיעוּר לְהוֹצָאָה.

דְּהֵינּוּ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה וְטַעְמָא לְפִי שְׂאִינוּ מְעוֹבָד וּבְמִתְנִי דְּקִתְנִי פְּדִי לְעֵשׂוֹת קְמִיעַ מִיִּירִי בְּמַעְוָבָד דְּאִלְמָא שְׁנִי לֹן בֵּין מְעוֹבָד לְשְׂאִינוּ מְעוֹבָד, וּפְרָקִי הֵתֵם בְּקוּרְטָבְלָא שְׁהוּא

עור שְׁחֲלוֹתָוּהוּ בְּרוֹתְחִין דְּשׁוּב אֵינוֹ רְאוּי לֵישֵׁב עָלָיו: [ע"ב] וּרְמִינָהּ קִלְפָּה וְדוּכְסוּסְטוֹס וכו'.

וא"ת וְהִכִּי גִיחָא לִי סִיפָא דְקַתְנֵי קִלְפָּה פְּדֵי לְכַתּוּב עָלָיו פְּרִשָׁה קַטְנָה שְׁבַתְפִּלִּין, וי"ל דְּאִיהוּ מְפָרֵשׁ לָהּ הַכִּין קִלְפָּה וְדוּכְסוּסְטוֹס סְתָמָן פְּדֵי לְכַתּוּב עָלָיו מְזוּזָה אֲלֵא א"כ בְּשֵׁהוּצִיאוּ בְּפִירוּשׁ לְדַעַת תְּפִלִּין דְּהֵתָם אֲקֵלְפָּה הוּא דְמַחְיֵיב בְּכַדֵּי פְּרִשָׁה קַטְנָה שְׁבַתְפִּלִּין אֲבָל אֲמַתְנֵי קַשְׂיָא, וּפְרִיק מְאִי מְזוּזָה מְזוּזָה שְׁבַתְפִּלִּין כְּלוּמַר תְּפִלִּין אֵיקְרוּ מְזוּזָה מִן הַסְּתָם וְהָכֵא מְדַנְקֵט לִישְׁנָא דְמְזוּזָה ש"מ שְׁהִיא פְּרִשָׁה אַחַת קַטְנָה שְׁבַתְפִּלִּין כְּדְקַתְנֵי בְּמַתְנֵי: אָמַר רַב דּוּכְסוּסְטוֹס הָרִי הוּא כְּקִלְפָּה מַה קִלְפָּה כּוֹתְבִין עָלָיו תְּפִלִּין וכו'.

איבְּרָא מִקְלָתָא דְרַב לָא אָמַר אֲלֵא דּוּכְסוּסְטוֹס וּקְלָפָּה שְׁוִין הֵן וְתוּ לָא אֲלֵא דְתַלְמוּדָא הוּא דְקָא פְּרִישׁ לְמִקְלָתָא תְּדַע דְקָא שְׁקֵלִי וְטָרְלִי בְּמִמְרֵי דְרַב וְאֲסִיקְנָא הַשְׁתָּא דְאֲתִית לְהִכִּי לְרַב גְּמִי לָא תִימָא דּוּכְסוּסְטוֹס הָרִי הוּא כְּקִלְפָּה וכו' כְּלוּמַר דְלָא אֲתָא רַב לְאֲכַשְׁוּרֵי תְּפִלִּין אֲדוּכְסוּסְטוֹס אֲלֵא לְאֲכַשְׁוּרֵי מְזוּזָה עַל הַקִּלְפָּה דְאֲלָמָא מְשַׁמַּע דְּמִמְרֵי דְרַב סְתָמָא אִיתְמַר:; תְּנֵן קִלְפָּה פְּדֵי לְכַתּוּב וכו'.

וה"ה דְּמַצֵּי לְאֲקַשְׁוּיֵי מְבַרְיָתָא דְלַעִיל דְאֲסִיקְנָא דּוּכְסוּסְטוֹס פְּדֵי לְכַתּוּב עָלָיו מְזוּזָה דְמִשְׁמַע דּוּקָא מְזוּזָה אֲבָל לָא תְּפִלִּין אֲלֵא דְעִדִּיפָּא לִי לְאֲקַשְׁוּיֵי מְמַתְנֵי,, וְכִי פְּרִיק לְמַצְנָה אִיפְרִיקָא בְּרִייתָא: קִלְפָּה בְּמַקּוּם בְּשַׁר דּוּכְסוּסְטוֹס בְּמַקּוּם שְׁעָר.

פִּי ר"ת ז"ל דְּהִי דְרַכְפָּם לְחֲלוֹק הָעוֹר לְשָׁנִים וְהַחֲלָק הַדְּבִיק בְּבֶשֶׂר בְּהֵמָה נִקְרָא דּוּכְסוּסְטוֹס שְׁהָרִי דּוּכְסוּסְטוֹס בְּלִשׁוֹן יוֹן דּוּף בְּשַׁר כְּלוּמַר מְקוּם בְּשַׁר שְׁפָן קוֹרִין לְבֶשֶׂר סוּסְטוֹס, וְהַחֲלָק הַשְּׁנִי שְׁהוּא כְּלָפִי הַשְּׁעָר נִקְרָא קִלְפָּה וְהָא דְאֲמַרִּי קִלְפָּה בְּמַקּוּם בְּשַׁר פְּירוּשׁוֹ שְׁהִיו כּוֹתְבִין בְּאוֹתוֹ חֲתָף שְׁכַנְגָד הַבְּשַׁר לְפִי שְׁשָׁם הִי עֵיבוּדוֹ יָפָה וְכֵן דּוּכְסוּסְטוֹס בְּאוֹתוֹ חֲתָף שְׁהוּא כְּנָגֵד הַשְּׁעָר וְנִמְצָא דְלֵהָאִי פִירוּשָׁא לָא הִיו כּוֹתְבִין לָא בְּמַקּוּם שְׁעָר מְמַשׁ וְלָא בְּמַקּוּם בְּשַׁר מְמַשׁ וְכֵן דַּעַת רַבִּי הָאִי גָאוֹן ז"ל וְיִהִיב סִימְנָא כְּבוֹד אֱלֹהִים הַסְּתֵר דְּכָר כְּלוּמַר שְׁהִיא כְּתִיבָתָן בְּמַקּוּם חֲתָף שְׁהוּא מְקוּם הַסְּתֵר, וְהַרְמַב"ם ז"ל כְּתַב בְּתַשׁוּבָה לְחַכְמֵי לִוְנִיל ז"ל שְׁטָעוֹת הוּא לְפָרֵשׁ וְלְכַתּוּב כֵּן שְׁיִנְיָחוּ מְקוּם שְׁעָר וּבְשַׁר שְׁהַכְּתִיבָה מְיֻנְשָׁרַת בְּהֵן וְיִכְתְּבוּ בְּמַקּוּם חֲתָף, וְהוּא ז"ל פִּי דְהֵאָמַת שְׁדַרְכָּם הִי לְחֲלוֹק הָעוֹר לְשָׁנִים וְאוֹתוֹ שֶׁל צַד הַשְּׁעָר נִקְרָא דּוּכְסוּסְטוֹס וְהַשְּׁנִי שְׁהוּא דְבָק בְּבֶשֶׂר נִקְרָא קִלְפָּה וּבְדוּכְסוּסְטוֹס כּוֹתְבִין בְּמַקּוּם שְׁעָר מְמַשׁ וּבְקִלְפָּה בְּמַקּוּם שְׁהִי דְבָק בְּבֶשֶׂר וְהוּא עֵבָה וּמְשַׁתְּמַר יוֹתֵר מִן הַדּוּכְסוּסְטוֹס וְכַדְאֲמַרִּי בְּשַׁמְעָתִין ר' מְאִיר הִי כּוֹתְבָה עַל הַקִּלְפָּה מְפָנִי שְׁמִשְׁתְּמַרְתָּ, נִרְאָה מִן הִירוּשַׁלַּיִם דְאֲמַרִּי גְבִי קִלְפָּה שְׁהוּא קוֹלְפָּה פְּנֵי הָעוֹר וְהוּא צַד הַבְּשַׁר שְׁהֵם פְּנֵי שֶׁל עוֹר שְׁאֵלוֹ צַד הַשְּׁעָר אֵינוֹ פְּנִים אֲלֵא אַחֲזֵרִים וְהַגְּוִיל הוּא הָעוֹר הַשְּׁלֵם שְׁלֵא נִחְלַק לְשָׁנִים וְכוֹתְבִין עָלָיו בְּמַקּוּם שְׁעָר: אִידי וְאִידי אֲמַזוּזָה.

וְהָא דְכְּתָבָה אֲקֵלְפָּה בְּמַקּוּם שְׁעָר, א"נ אֲדוּכְסוּסְטוֹס בְּמַקּוּם בְּשַׁר. הַקְּשָׁה הָרֵא"ה ז"ל מְאִי הָאִי דְקָאֵמַר הָא דְכְּתָבָה אֲקֵלְפָּה בְּמַקּוּם שְׁעָר דְהָא מְזוּזָה אֲקֵלְפָּה לְעוֹלָם פְּסוּלָה וְאִפִּי בְּמַקּוּם בְּשַׁר, וְרַש"י ז"ל נִשְׁמַר מְזָה וּפִי דְנוֹדָאִי לָא הִדְרִי מְאוּקְמָתָא דְאוּקְיִמְנָא דָאֵם שְׁיָנָה פְּסוּל דְקָאִי אֲמַזוּזָה וְלוּמַר דְמְזוּזָה דְנִקָּא עַל הַדּוּכְסוּסְטוֹס וְלָא עַל הַקִּלְפָּה דֵא"כ אֲלֵא אִידי וְאִידי מְיַבְעֵי לִי וְעוֹד דָאֵם אִיתָא דְמְכַשְׁרֵי מְזוּזָה בְּמַקּוּם בְּשַׁר.

הנה לי לאקשויני נמי מזוזה אקלף מי כתבי כדאקשי בסמוך, והכא ה"ק הא דכתבה אקלף אפי במקום שער וכ"ש במקום בשר דהלכות מזוזה אמקום שער והא דכתבה אדוקסוסטוס במקום בשר, והרא"ה ז"ל כתב דמאי דתני שינה בזה ובזה תרתי קאמר ותרתי מילי נינהו שינה בזה דהיינו מזוזה לכותבה על הקלף כלל או ששינה בזה ששינה בדין הקלף והדוקסוסטוס שכתב הראוי לכתוב בקלף במקום שער וכתב שראוי לכתוב בדוקסוסטוס במקום בשר והיינו תפלין שנכתבין במקום בשר ועל הדוקסוסטוס במקום שער, ולא גרסי הא דכתבה אקלף אלא הא דכתב אקלף במקום שער א"נ אדוקסוסטוס במקום בשר, ובמקצת ספרים ראיתי כתוב אידי ואידי אמזוזה והא דכתבינהו אקלף במקום שער וכו' וזה מבואר פדבריו, ואית ספרי דגרסי אידי ואידי אתפלין הא דכתבינהו אקלף במקום שער, א"נ אדוקסוסטוס במקום בשר, ולפום האי גירסא לא אתא לאשמועי אלא דינא דתפלין דאף על גב דלרב נכתבין בין אקלף בין אדוקסוסטוס אם שינה מקום כתיבתן פסול ושינה בזה ובזה קאי אקלף ודוקסוסטוס בלחוד, ולא נהיר קדא דאידי ואידי לא ניתא להו להאי גירסא ועוד דכיון דאיכא האי שינוייא דמזוזה לא ניתא לי דמישתמיט ולא תני לי, ואדרבה ניתא לי לפרושי בהדיא לכולהו דיני, ועוד דהנה במשמע דדוקא שינה מקום כתיבת העורות אבל שינה העורות וכתב מזוזה על הקלף שרי וליתא דאם כן ליקשי מזוזה אקלף מי כתבי כדאקשי הכין בסמוך: ר' אחאי מכשיר משום יהודה בר' חנינא ואמרי לה משום ר' יעקב בר' חנינא.

ואפשר דר' אחאי אדמתפלין בדוקסוסטוס בלחוד קאי אבל במזוזה מודה הוא לת"ק דדוקא על הדוקסוסטוס ולא על הקלף דומיא דהא דרב. ועוד דלא מפשי פלוגתא ביני תנאי בכדי, ועוד דאם איתא דאפי אמזוזה פליג ליקשי מזוזה אקלף מי כתבי כדאקשי בסמוך: כתבה מאי אילימא מזוזה אקלף.

מהכא שמעי דמזוזה נכתבת על הגויל מדלא אקשי מזוזה אקלף ואגויל מי כתבי כדאקשי בסמוך גבי תפלין אלא ש"מ דפשיט' לי דכתבי, וכן משמע מדאמרי בסמוך ר' מאיר הי' כותבה על הקלף מפני שמשתמרת וכיון שפן כ"ש לגויל שמשתמרת בו יותר והילכך למסקנא דאסקנא דמזוזה נכתבת נמי על הקלף כשרה בכלל: וליטעמיה תפלין אגויל מי כתבי.

פי' דגמרא גמירי להו הכי דתפלין אגויל לא כתבי לעולם בגויל שלהם שנכתב במקום שער: אלא פי תנאי ההיא בס"ת. מהכא משמע דפשיטא להו מילתא דס"ת כשרה בכללהו ולאפוקי מן הרמב"ם ז"ל שאסר ס"ת בדוקסוסטוס וליתא דא"כ פי היכי דאקשי הכא גבי מזוזה ותפלין הנה לן לאקשויני נמי אס"ת וליקשי ס"ת אדוקסוסטוס מי כתבי, ואי משום דס"ל להרב ז"ל דלמסקנא דמכשרי מזוזה אקלף איכא לאוקמא לברייתא במזוזה ולא בס"ת, הא ליתא דאנן לרונחא דאוקמתי הוא דמוקמי לה בהכין ולא משום דקשיא לן מידי פי מוקמי לה בס"ת דמנה תיתי למפסל ס"ת שכתבו על הדוקסוסטוס, וכן פסק הרמב"ם ז"ל: דכתיבן אמאי לאו דכתיבן אדוקסוסטוס.

פי' על פרחין בדין דאלו מורידין עושין מהן מזוזה על פרחין דכתיבן תפלין אדוקסוסטוס דבהא הוא דשרי מזוזה ולא על הקלף, ודוקא בשפותבין אותה בגליון, אי נמי שאם היתה פרשת שמע ישראל בסוף הספר שיכול לכתוב אחריו פרשת והי' אם שמוע.

א"נ שאם נכתבה פר' והי' בתחלת שיכול הוא לכתוב עלי' בגליון פְּרִשְׁת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, אבל אין לפרש הַא מורידין עושין שיחתוף פְּרִשְׁת שְׁמַע שְׁהִיא כְּתוּבָה עַל הַסֵּפֶר וַיַּחְבְּרָנָה עִם פֶּר' וְהִיא אִם שְׁמוּעָה דְהָא אָמְרִי הֵתָם שְׁאֵם כְּתוּבָה שְׁנֵי דְפִין אָף עַל פִּי שְׁחַבְּרָן פְּסוּלָה וְלֹא נִרְאָה כּוּן מִפִּי רִש"י ז"ל: מְזוּזָה אֶקְלָף מִי כְּתוּבִי אִין וְהִתְנִיא.

סיעתא היא פְּתוּבָה עַל הַקְּלָף וְכו' ר' מאיר הי' פוֹתְבָה עַל הַקְּלָף וְהָא דְסִינְעָא מִדְר' מֵאִיר וְלֹא לִיקְשִׁי לִי מִדְת"ק מְשׁוּם דְמַעֲשָׂה רַב, מ"מ: הַשְׁתָּא דְאֵתִית לְהִכִּי לְרַב נְמִי לֹא תִימָא דוֹכְסוֹסְטוֹס וְכו'. כְּבָר פִּירְשְׁנוּ לְמַעְלָה דְעֵיקָר דְבְרִירַב לֹא הָיוּ אֱלָא דוֹכְסוֹסְטוֹס וּקְלָף אֶחָד הֵם אֱלָא דְמַעֲקָרָא הָיִינוּ סְבוּרִים לְהַשְׁוֹתָם לְעֵנְן תְּפִלִּין וְעַכְשָׁיו חִזְרָנוּ לְפִרְשׁ שְׁלֹא נֶאֱמַר אֱלָא לְהַשְׁוֹתָם לְעֵנְן מְזוּזָה, וְהִלְכָה תְּפִלִּין אִינּוּן נְכַתְבִּין אֱלָא עַל הַקְּלָף דְוָקָא וְלֹא עַל הַדוֹכְסוֹסְטוֹס וְלֹא עַל הַגְּוִיל כְּדִאֲקָשִׁי לְעֵיל תְּפִלִּין אֲגוּיל מִי כְּתוּבִי וְכַדְתְּנִיא הַלְכָה לְמַשָּׁה מְסִינֵי תְּפִלִּין עַל הַקְּלָף דְהוּא לְעֵיכּוּבָא וְהָא דְתַנִּי מְזוּזָה עַל הַדוֹכְסוֹסְטוֹס לְמַצָּנָה אֶבֶל ה"ה שְׁכַשְׂרָה בְּקְלָף וּבְגוּיל, א"נ הִכִּי קְתַנִּי וּמְזוּזָה אָף עַל הַדוֹכְסוֹסְטוֹס, וְהָא דְתַנִּיא שִׁנְיָה פְּסוּל אֶתְפִּלִּין קָאִי וְהָא דְתַנִּיא שִׁנְיָה בְּזָה וּבְזָה פְּסוּל קָאִי אֶתְפִּלִּין שְׁאִין נְכַתְבִּין אֱלָא עַל הַקְּלָף וְקָאִי נְמִי אֶמְזוּזָה שְׁאִינָה נְכַתְבִּת אֶקְלָף בְּמָקוּם שְׁעַר, אִי נְמִי אֶדוֹכְסוֹסְטוֹס בְּמָקוּם בְּשַׁר כַּנ"ל.

אִי נְמִי קָאִי אֶמְזוּזָה כְּדַמַּעֲקָרָא אֶתְנִיא דְלֹא כְּהַלְכָתָא וְאֶלִּיבָא דְת"ק דְר' מֵאִיר כְּתוּב הַרְאָ"ה ז"ל וַיֵּשׁ אֲמָרִים דְקָלְפִים שְׁלָנוּ כִּינּוּן שְׁגוּרְדִין אוֹתָן יָפָה בְּמָקוּם שְׁעַר דִּינּוּן כְּמוֹ שְׁנַחֲלָקוּ וְמָה שְׁנִשְׂאָר דִּינּוּן קְלָף לִיכְתוּב בְּמָקוּם בְּשַׁר וּלְפִי דְבְרִיהֶם אֵלּוּ לֹא גְרָדוּם אָסוּר לְכַתּוּב בְּמָקוּם בְּשַׁר ע"כ, פִּי לְפִי דְאֵלּוּ לֹא גְרָדוּם אָסוּר לְכַתּוּב תְּפִלִּין בְּמָקוּם בְּשַׁר וְכ"ש בְּמָקוּם שְׁעַר מְשׁוּם דְהָרִי הֵן כְּגוּיל שְׁהָרִי כְּנֹלָן נְעַבְדִּין שְׁלָמִים אֶבֶל מְזוּזָה כּוֹתְבִין בְּהֵן בֵּין בְּמָקוּם שְׁעַר וּבֵין בְּמָקוּם בְּשַׁר וְהוּא ז"ל כְּתוּב שְׁאִינוּ נְכוּן, אֶבֶל הַנְּכוּן שְׁזָה הִי לְפִי עֵיבּוּד שְׁלָהֶם שְׁהָגוּיל הִי עֵיבּוּדוֹ בְּמָקוּם שְׁעַר וְלֹא הִי רְאוּי בְּמָקוּם בְּשַׁר אֶבֶל בְּעֵיבּוּד שְׁלָנוּ שְׁהוּא מְתוּקָן בְּמָקוּם בְּשַׁר בְּדְבָרִים שְׁנַכְתְּבִין בְּמָקוּם בְּשַׁר הָרִי הוּא כּוֹתְבִי וְאֶפִּי לְכַתְחִלָה עַכ"ל.

וְכוּן וְדֵאִי מְסַתְבְּרָא דְכִינּוּן שְׁהוּא מְתוּקָן יָפָה בְּמָקוּם בְּשַׁר וְהַכְּתִיבָה מִינְשִׁרְת בּוּ מֵאִי שְׁנֵא חֲתָכוּ בְּאֶמְצַע שְׁהוּא מְתוּר מְשָׁלָא חֲתָכוּ אֶדְרָבָה כָּל שְׁלֹא חֲתָכוּ הוּא חֲזַק וּמְשַׁתְמַר יוֹתֵר, וְכָל זֶה לְדְבָרֵי הַרְמְב"ם ז"ל שְׁפִי שְׁהַקְּלָף הוּא אוֹתוֹ צַד שְׁדַבֵּק בְּבְשַׁר אֶבֶל לְפִי ר"ת ז"ל שִׁישׁ לָהֶם לְכַתּוּב בְּמָקוּם חֲתוּף אִין כּוֹתְבִין תְּפִלִּין בְּקְלָף אֱלָא א"כ גּוּרְדִין אוֹתוֹ מְצַד הַלְכָן וַיִּכְתּוּב בְּאוֹתוֹ גְּרַד דְבִכִּי הָא חֲשִׁיב קְלָף: [דָּף פ' ע"א] תְּנָא שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת בְּדִיו שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת בְּקוּלְמוֹס וְכו'.

פִּי אוֹ שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת בְּקוּלְמוֹס הָאִי אוֹ הָאִי: אָמַר רַבָּא הוֹצִיא שְׁתִּי אוֹתִיּוֹת וְכַתְבָן. פִּי בְּנִייר שְׁמַצָּא בַר"ה אוֹ שְׁהוֹצִיא פְּחוֹת מִפְּשִׁיעוֹר חֲזִיב שְׁתִּים אַחַת מְשׁוּם כְּתִיבָה וְאַחַת מְשׁוּם הוֹצָאָה, אִי נְמִי שְׁלֹא כְּתוּב כְּתִיבָה שְׁהִיא רְאוּי עֲלֵי לְהַתְחַזֵּיב: כְּתִיבָתָן זֶה הִיא הַנְּחָתָן.

וְאֵע"ג דְבְעֵי הַנְּחָה ע"ג מְקוּם אַרְבַּעָה הֵכָא שְׁאִנִּי דְאֶחָשְׁבִי לְמָקוּם הַנְּחָתָן דּוּמִיא דְזָרַק וְנָח בְּפִי הַקְּלָב אוֹ בְּפִי הַכְּבִישׁוֹן: כְּמִי שְׁנַקְלָטָה אוֹ נִשְׁרָפָה וּפְטוּר וְכַתְיבָה לְעֵיל גְּבִי שִׁיעוּרָא דְדִיו שְׁמַתִּיבְשִׁת כְּשִׁרְפָה בְּאֶוּכְלִין: כְּגוֹן שְׁהַעֲבִירָה תוּף שְׁלִשָּׁה, פִּי דְהוּא כְּמוֹנְחָת, וְאֵם

תאמר אם פן מאי אינרֵא דְרַף עלי' אפי' אין דְרַף עלי' נמי דְהרי היא פְּמוֹנַחַת פִּינּוּן שְׁהוּא תוֹף שְׁלֵשָׁה.

תִּיָרְצוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּהָא קָא מְשַׁמַּע לִן דְּאָרְף עַל גַּב דְּהָיָא תוֹף שְׁלֵשָׁה לְגִרוּגְרַת רֵאשׁוּנָה אָרְף עַל גַּב דְּאִינָה תוֹף שְׁלֵשָׁה לְקַרְקַע חֲזִיב דְּכֵאֲרַעָא סְמִיכְתָּא דְּמִי: פֶּאֶן בְּזוֹרְק פֶּאֶן בְּמַעְבִּיר. פִּי דְּמַעְבִּיר אִפִּי רַבְּנָן מוֹדוּ דְּלֵא בְּעִי הַנְּחָה ע"ג מִשְׁהוּ וְכִינּוּן שְׁפִן הַמוֹצִיא שְׁיַעוּר שְׁלַם מֵרַה"י לֵרַה"י דְּרַף ר"ה וְהִיתָה יָדוּ סְמוּכָה לְאַרְץ יִתְנַף ג' חֲזִיב שְׁתִּים א' מִשׁוּם הוֹצָאָה וְא' מִשׁוּם הַכְּנָסָה, וּבְדִין הוּא דְּלִשְׁמַעִי הָאֵי דִּינָא אֲלֵא דְּקָא מְשַׁמַּע לִן רְבוּתָא דְּאָרְף עַל גַּב דְּחֲצִי שְׁיַעוּר זֶה מְנַחַח בְּרִשׁוּת זֶה וְחֲצִי שְׁיַעוּר מְנַחַח בְּרִשׁוּת אַחֲרַת כֹּל שְׁהַעְבִּירָה דְּרַף עֲלֵי מְצַטְרְפִין.

אָמַר רַבָּה וְהוּא שְׁיַשׁ חֲזִיב חֲטָאת בֵּינֵיהֶם, כְּגוֹן מֵר"ה לֵר"ה וְרִשׁוּת הִיחִיד בְּאֲמַצַּע כְּזֹה: (** (רִשׁוּת הֶרְבִּים בֵּית רִשׁוּת הֶרְבִּים) * * דְּהַשְׁתָּא וְדָאֵי כְּשֶׁהוֹצִיא חֲצִי גִרוּגְרוֹת מִבֵּיתוֹ לֵר"ה וְאֵת"כ הוֹצִיא הָאֲחֵר לֵר"ה הָאֲחֵר פְּטוּר דְּהָא וְדָאֵי חֲזִיב חֲטָאת דְּאִיכָּא בֵּינֵיהֶם מְחֻלְקָת וְלֵא מְצַטְרְפִי, אֲבָל כְּרַמְלִית בְּאֲמַצַּע ר"ה וְשְׁנֵי בְּתִים פְּתוּחִים א' לֵר"ה וְא' לֵר"ה וְכַרְמְלִית בְּאֲמַצַּע לֵא דְּהָא חֲשִׁיבָא כְּחֵדָא רִשׁוּתָא כְּזֹה: *) אֲבָל פִּיֶסְלָא פִּי עֵץ רַחֲב אַרְבַּעָה מְפָסִיק בְּרוֹחַב ר"ה וּמְמַלָּא אֵת כֹּל רַחֲבוֹ וְהוּא גְבוּהָ שְׁלֵשָׁה דְּהֵי רִשׁוּת לְעַצְמָהּ וּמ"מ פִּינּוּן דְּעוֹמֵד לִינְטֵל לֵא חֲשִׁיב נְהַפְסִיק וּכְגוֹן שְׁשְׁנֵי בְּתִים פְּתוּחִין א' לֵר"ה וְא' לֵר"ה וְהַפִּיֶסְלָא בְּאֲמַצַּע כְּמוֹ שְׁצִיִּירְנוּ בְּכַרְמְלִית: * *) (בֵּית רִשׁוּת הֶרְבִּים כְּרַמְלִית רִשׁוּת הֶרְבִּים בֵּית) * * הָא דְּקַתְּנִי לְשִׁתֵּי רִשׁוּיּוֹת פְּטוּר אִיכָּא דְּקַשְׁיָא לְהוּ הָא דְּאֲמַרִּי בְּפ' הַבּוֹנָה כְּתַב אוֹת אַחַת בְּטְבָרְיָא וְאוֹת אַחַת בְּצִיפּוּרִי חֲזִיב וְלִיתָא דְּהֵתָם הֵרִי כְּכַר כְּתַב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מִיָּהָ אֲלֵא דְּאָרְף עַל גַּב דְּלֵא קִרְיָבִי אֵהְדִּי חֲזִיב מִשׁוּם דְּמַחְסוּר קִרְיָבָה לֵאוּ כְּמַחְסוּר מַעֲשֵׂה דְּמִי אֲבָל הֵכָא אִיסוּר הוֹצָאָה לֵא תִלְיָא אֲלֵא בְּרִשׁוּיּוֹת וְרִשׁוּיּוֹת הָא מְחַלְקוֹת וְנִהְיָ לִי כְּמִי שְׁאֲכַל חֲצִי זֵית חֵלֵב מְחַתִּיכָה זֹו וְחִזּוּר וְאֲכַל חֲצִי זֵית אַחֲרַת מְחַתִּיכָה זֹו דְּאִין זֹו תִלוּי' בְּזוּ וּמִיקְרוּ שְׁתֵּי הַעֲלָמוֹת, וּמֵאֵן דְּפִלִּיג עֲלֵי סְבַר דְּאִין רִשׁוּיּוֹת מְחַלְקוֹת אֲלֵא דְּשֵׁם רִשׁוּת הֶרְבִּים אַחַת הִיא: וְאִזְדָּא רַבָּא לְטַעְמִי דְּאָמַר רַבָּא וְכו'.

וְהָא דְּרַבָּא לֵאוּ בְּפִי אִיתְמַר אֲלֵא מְפִלְלָא אִיתְמַר דְּאֲמַרִּי הֵתָם שְׁלֵשׁ מִדּוֹת לְעַנְיָן גִּיטִין שְׁאִינְן דּוֹמוֹת לְשַׁבַּת וְלֵא חֲשִׁיב בְּהִנְהוּ פִּיֶסְלָא אֲלֵא ש"מ דְּפִיֶסְלָא כְּרִשׁוּת גִּיטִין דְּמִיָּא וּכְשֵׁם שְׁחוּלְקָת רִשׁוּת לְעַצְמָהּ דָּאֵם זָרַק לָהּ גִּט בְּחִצְרוֹ וּמִנַּח אִפִּיֶסְלָא לֵא מִיגְרָשָׁה מִשׁוּם דְּחַד מְקוּם מוֹשְׁלֵי אִינְשֵׁי תְּרִי מְקוּמִי לֵא מוֹשְׁלֵי אִינְשֵׁי כְּףֵי חוּלְקָת רִשׁוּת לְשַׁבַּת: מִתְּנִי' חֲרִסִית כְּדִי לְעַשׂוֹת פִּי כּוֹר שֶׁל צוּרְפִי זֶהָב פִּי שְׁרָאוּי לְעַשׂוֹת מְמַנּוּ כְּמִין כּוֹר קֶטֶן לְצִרוּף בּוּ זֶהָב, וְטִיט רָאוּי הוּא לְעַשׂוֹת מְמַנּוּ פִּי כּוֹר שֶׁל צוּרְפִי גְּחֻלְקָת שְׁאֵם יַעֲשֵׂהוּ מְחַרְסִית יִתְבַּקַּע מְרוֹב חֲמִימוֹת רַבּוּי הַגְּחֻלְקָת.

ר' יְהוּדָה אוֹמַר כְּדִי לְעַשׂוֹת פּוֹטְפוֹט, שְׁהוּא כְּפִנּוּ שֶׁל כּוֹר: גַּמ' לְמִימְרָא דְּשְׁיַעוּרָא דֵר' יְהוּדָה וְכו'. , וְאֵם תֵּאמַר וּמֵאֵי קוּשְׁיָא שְׁהָרִי אִין אוֹמְרִין בְּשְׁיַעוּרֵי שַׁבַּת זֶה דּוּמָה לְזֶה וְאִי אִזְנִיל ר' יְהוּדָה לְחוּמְרָא גַּבִּי מְנַעַל לֵא אִזְנִיל גַּבִּי חֲרִסִית דְּכָל שְׁיַעוּרֵי שַׁבַּת כֹּל אֲחָד לְפִי חֲשִׁיבוֹתוּ.

וּי"ל דְּקִים לְהוּ לְתַלְמוּדָא דְּכַכּוּלִי שַׁבַּת רַבְּנָן אִזְנִיל כְּתַר דְּשְׁכִיחָא טוּבָא וְאִזְנִיל לְקוּלָא וְר' יְהוּדָה כְּתַר דְּלֵא שְׁכִיחָא כְּוָלִי הָאֵי וּלְחוּמְרָא וְהִינּוּ גַּמִּי דְּשְׁכִיחַ טוּבָא לְנַפְּהָ וּכְבָרָה וְאִזְנִיל

לקולא ור' יהודה סבר דכיון דחזי למדת מנעל אף על גב דלא שכיח פולי האי אזלי לחומרא והכא נמי לר' יהודה כיון דחכסית חזי לעתים לפי פור אע"ג דלא שכיח פולי האי הנה לי למיזל לחומרא.

והכין מפרשי נמי מאי דאקשי גבי כלפול ומאי דמפרקי נמי זוטרי מדרבנן ונפיש מדר' נחמ' וה"ק ר' נחמ' נדאי אזיל בתר דלא שכיח פולי האי אלא דאזיל לחומרא יותר מדר' יהודה דס"ל לר' יהודה דבכל מלתא דלא שכיח פולי האי לא מחמרי' פולי האי.

וקשיא לי א"כ דחכסית כדי לעשות פטופט שכיחא טובא אמאי לא אזלי רבנן בתרה לקולא, וי"ל דסבירא להו דשכיח לעשות פי פור פלעשות פטופט ומילתא דשכיחא ושכיחא אזלי לחומרא כנ"ל: [ע"ב] צידעה וכת צידעה.

פרש"י ו"ל צידעה טינפלא וסדין אותה להשכיב השער, פן פלי רבי יהונתן ו"ל בלעז פול"ש. וכת צידעה היא מה שלמטה הימנה: אאנדיפא.

פלי שצריך ביצת הסיד שהוא עב כדי לסותמו יפה: אפלי תימא רבנן קלקולו זהו תיקונו. פלי קלקולו שמפסידו בתערובת חול ומשחירו זהו תיקונו שמתירו לסוד בו והילכך האי דקשי לי שמשחירו מעליותא הוא לגבי' שמתירו לסוד בו ומשערי' בי' וכ"ש דאתיא כר' יהודה שהרי החול יפה לסיד ומחזקו: [דף פ"א ע"א] מתני' עצם כדי לעשות תרנוד והוא כף בלשון קנדש שלועזים קוליא, ר' יהודה אומר כדי לעשות אף, וקס"ד השתא ששיעורו כדי לעשות מפתח של עץ דשיעורי' נפיש ואמרי' בגמ' דלא הוא אלא אפלי פותחת ששיעורו בשן אחת שתשבר מן הפותחת ולעשות ממנו שן אחת, ורש"י ו"ל פלי שנים הקבועים בה ולא היא עצמה ועושין אותם מעצם.

ואני שמעתי חפי פותחת הוא כעין אותו ברזל שנוקב המפתח נכנס שם וקורין אגוי"ה בלעז והפותחת הוא אותו פס שקורין פ"ן שאותו ברזל מחובר שם: ר' אליעזר בן יעקב אמר כדי לזרוק בבמה פלי דלא טרח איניש למשקל צרור משום עוף להבריחו דבקלא בעלמא דרמ' לי' אזיל לי': נמנו וגמרו מלא היד.

פרש"י ו"ל מלא היד בין שלשתם או אפלי הם ד' וה' וכן פולם מלא היד. והרא"ה ו"ל כתב דמסתברא דכל אחת ואחת קאמר: פרשיני בפליאתא.

שהן צורות עפר של בבל שאינן ראויין לקנינות: אמר רבא אסור למשמש בצרור. פלי ר"ח ו"ל בידו להחליקו כדי לקנח בו שלא יקרע שיני האבן הפרכשא משום דמיקחזי כמתקן מנא, ואקשי' אם לא יחלוק יעקור הפרכשא, ופרקי' פלאחר יד שרי להחליקה א"ר ינאי אם יש מקום לבית הפסא מלא היד ואם לאו בהקרע.

בכאן הפסיק רש"י ו"ל ופלי' ואם אין לו מקום קבוע די לו בהקרע שהוא פאגוז ואחר כך גריס מדוכה קטנה של בשמים אמר רב ששת אם יש עלי' עד מותר פלומר אם בא לקנח במדוכה קטנה של בשמים אסורה לטלטל אלא אם יש עלי' עד קנינות שהיא עשו' לכה אבל בלאו הכין אסור שהרי מלאכתה לאיסור, ולא נהיר חדא דלא שייך הקרע אלא בפלוגתא דתנאי או אמוראי אבל הכא ליכא פלוגתא ועוד דאין דרכן של בריות לקנח במדוכה קטנה של בשמים, והנכון לפרש ואם אין לו מקום קבוע לבית הפסא לא התירו לטלטל כל א' וא' כמלא היד אלא ג' אבנים פל אחת כמדת מדוכה קטנה של בשמים.

אמר רב שישת אם היא גדולה ממדוכה קטנה של בשמים ויש עלי' עד מותר. וכתב הר"א"ה ז"ל דה"ה נמי לאבנים הרבה בשיש עליהן עד שהוא מותר: אף התולה עצמו בבית הפסא.

פ"י שישב על ארכובותיו ואינו מניח עגבותו בספסל של בית הפסא: [ע"ב] מהו להעלותו אחריו לגג. פ"י דדילמא לא התירו אלא בבית הפסא שהוא רחוק מביתו שלא הי' יכול להכין מאתמול אבנים אבל בסמוך לביתו או שהוא בבית או שבא ליפנות בגגו דילמא לא התירו שהי' לו להזמינם מאתמול או דילמא לא שניא: האי פרפיסא שרי לטלטולא.

פ"י עציץ נקוב שיונק מן הקרקע ויש בו עשבים בעלי ריח שרי לטלטוליהולאיתנהווי מריחא כדשרי' בצרור משום קנינות ודחי' אם אמרו גבי קנינות שהוא לצרור ואיכא פבוד הבריות יאמרו גבי עשבים שאין בריחן פבוד הבריות.

והילכך פ"י דאיכא משום תולש מדרבנן לא שרינן פולי האי ואמרו המפרשים ז"ל דדוקא נקוב הוא דאסור אבל כל זמן שאינו נקוב דלית בי' משום תולש ואינו מחוסר אלא הזמנה אם הכינו מבעוד יום מותר לטלטלו.

כדאמרי' מכניס אדם מלא קופתו עפר ועושה בה פל צרכיו והוא שיחזד לו קרן זווית והכא נמי דכיון דחזי לריחא כדאמרינן הדס במחנפר מותר להריח בו דכיון דלריחא עביד לא עביד למקצני' מהני לי' הכנה.

וא"ת דילמא אי שרית לי' לטלטולי' דלמא אגב הטלטול אתי למיתלשי'. לא היא דדבר שאין מתפונן הוא ושרי.

ועוד דאפי' תלוש פ"י שאין הפלי נקוב ליכא אלא איסורא דרבנן ובכי הא לא גזרו: חייב משום תולש. פ"י רש"י ז"ל דהאי חייב לאו דוקא דאורייתא אלא איסורא דרבנן הוא וקרי לי' חייב משום דדמי לתולש.

ודומה לו הבא על הכותית חייב משום נשג"ז דלאו מדאורייתא הוא אלא מדרבנן דאי חייב משום תולש מדאורייתא קאמר היכי שרו רבנן לטלטל צרור שעלו בו עשבים לקנח בו משום פבוד הבריות.

והא איכא איסור פרת וסקילה והוא נכון: הואיל ואיכא תורת פלי עלי'. פ"י ואף על גב דאיכא ספנה וכשפים נימא דיותר ראוי להתירו בשבת מצרור הואיל ובחרס איכא תורת פלי עליו: [דף פ"ב ע"א] ה"ו לפניו צרור וחרס.

פ"י בשבת רב הונא אמר מקנח בצרור ואין מקנח בחרס משום ספנה דילמא קורע אבל לכשפים משמע דלא חייש לפום מאי דאוקמי' לקמן באוגני פלים, ורב חסדא אמר מקנח בחרס ופליג אדר' יוחנן דלעיל באוגני פלים.

שהם חלקים ולא קרעי. מהכא משמע דלא חייש לכשפים דהא לא פריק אלא דלית בי' ספנה:.

: ה'יו ל'פניו צ'רוּר וְעֵשְׂבִים. יֵשׁ מִי שֶׁפִּי בְּשֶׁפֶת וּבִמְקַנֵּחַ בְּעֵשְׂבִים בְּעוֹדוֹן מְחַוְּבָרִים וּמֵאֵן דְּאָסֵר בְּצ'רוּר מְשׁוּם דְּלֹא בַר טְלִטוּל הוּא אֲבָל בְּעֵשְׂבִים מוֹתֵר כָּל הֵיכָא שְׁלֵא יִתְלַשׁ, וּמֵאֵן דְּאָסֵר בְּעֵשְׂבִים חֲנִישׁ דִּילְמָא אֲתִי לְמִתְלַשׁ וְהֵרָא"ה ז"ל פִּי דְמִיָּרִי אִפִּי בַחֹל מְשׁוּם דְּעֵשְׂבִים לֹא יִדְעִי וְאִיכָא מִיָּנִיָּהוּ דְמִזְקִי: מִתְנִי' אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי מְשָׁם רֵאִי וְלַחֲשׁוֹף מִים מְגָבָא.

כְּלוּמַר אֲדַרְבֵּה סוֹפִי דְקָרָא כְּדִידִי מִסְתַּבְּרָא: גְּמָרָא וּמִסְתַּבְּרָא שִׁיעוּרָא דִר' יוֹסִי נְפִישׁ. פִּירוּשׁ קְוֹשֵׁיָא הוּא כְּלוּמַר מִדְּבָרֵיהֶם נִרְאָה דִר' מְאִיר מְחַמֵּיר יוֹתֵר מִר' יוֹסִי דְהָא ר' מְאִיר לֹא יָהִיב שִׁיעוּרָא לְמִילְתֵּי אֵלָּא אִפִּי חֲרָס פְּרוּתָא דְחֻזִי לְחֻזָּא גְחֻלַת וְאִילוּ ר' יוֹסִי בְּעֵי חֲרָס כְּדִי לְקַבֵּל בּוֹ רְבִיעִית וּנְפִישׁ שִׁיעוּרָא וְאִילוּ מִן הַמְקָרָא שְׁהֵם מְבִיאִין רֵאִי לְדְבָרֵיהֶם מְשַׁמַּע אִיפְכָא דְהָא לַחֲשׁוֹף מִים הָוִי זוּטֵר שְׁכֵן דְרָף הַמְקַלְלִים לְקַלֵּל בְּתַחֲלָה שְׁלֵא יוֹתֵר לוֹ כְּלִי גְדוֹל וְאֵחָ"כ פְּלִי קֶטֶן דְאִי ס"ד קָרָא דִר' יוֹסִי דְלַחֲשׁוֹף מִים נְפִישׁ לִיָּט לִי בְּמִנְאָ זוּטֵר וְכו'.

אָמַר אַבְיִי לַחֲתוּת אֲשֶׁ מִיקִידָה גְדוֹלָה, דְּהִשְׁתָּא נְפִישׁ שִׁיעוּרֵי דִר' מְאִיר וְהִשְׁתָּא אֲתִי קָרָא שְׁפִיר דְּוִדָּא הַכִּין מְשַׁמַּע מִיקִידָה גְדוֹלָה מִדְּקַתְנֵי כְּדִי לַחֲתוּת וְלֹא קַתְנֵי כְּדִי שְׁיַקַּח מְשַׁמַּע שְׁגַחְלִים הִרְבֵּה יֵשׁ שָׁם וְחוּתָה אָדָם מֵהֶם כְּרִצוֹנוֹ לְפִי שְׁהוּא חֲרָס גְדוֹל: שְׁפִיר קָאֵמַר לִי ר' יוֹסִי לִר' מְאִיר.

דְּהָא מְדַלִּיָּט לָהּ בְּהַ ש"מ דְּחֻזִי בְּהֵאִי שִׁיעוּרָא דְאִי לֹא מְאִי לְוֹטָא וְכִינּוּן שְׁכֵן אֲמַאי אִינוּ חֲזִיב לִר' מְאִיר בְּהֵאִי שִׁיעוּרָא: סְלִיק פְּרָק הַמּוֹצִיא יֵין פְּרָק אָמַר ר' עֲקִיבָא אָמַר ר' עֲקִיבָא מְנִיין לְעֵבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכו' פִּרְש"י ז"ל דְּאִיִּדִי דְבְּעֵי לְמִיתְנֵי מְנִין שְׁמַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה כְּנִייל לְהוֹ לְכָל הֵנִי דְקָאֵמַר בְּהוּ מְנִיין, וְלִדְיִדִי קֹשֵׁיָא אִם כֵּן לִיתְנֵי בְּרִישָׁא מְנִין שְׁמַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה וְאֲגָרָא דִידֵי לִיתְנֵי כֵּן הֵנִי דְהָא אִיכָא בְּתַלְמוּדָא טוּבָא הַכִּין, וְעַדִּין צְרִיכִין אֲנִי לְרַבֵּי יְהוֹנָתָן ז"ל שֶׁפִּי דְהָא דְקָא מִתְחִיל בְּמִנְיִין לְעֵבוֹד' כּוֹכְבֵי אִיִּדִי דְסְלִיק מְפָרְקִין דְלַעֲלִיל דְתַנִּי שִׁיעוּר כְּלִי חֲרָס וְאֲסַמְכֵי אֲקָרָא תְנָא עֵבוֹדַת כּוֹכְבֵי נְמִי וְאֲסַמְכֵי אֲקָרָא דְתַזְרֵם כְּמוֹ דְנָה וְא"ת וְהָא קָרָא בְּמִשְׁמָשִׁי עֵבוֹדַת כּוֹכְבֵי כְּתִיב דְהָכִי כְּתִיב וְטַמְאֲתֵם אֶת צְפוּי פְּסִילִי כִסְפָּה וְאֶת אֲפֻדַת מִסְכַּת זְהָבָה תַזְרֵם כְּמוֹ דְנָה וְאִילוּ מְשַׁמְשֵׁי עֵבוֹד' כּוֹכְבֵי לְכוּלֵי עֲלֵמָא לֹא מְטַמוּ בְּמִשְׁאָ כְּדֵאִית' בַּגְמ'.

כְּבַרְפִּירְשׁוּ בִירוּשְׁלָמִי דְמִיָּרוּ בְּצְפוּי וְאֲפּוּדָא דְמִיָּחְבְּרוּ בַּגּוֹפָה שֶׁל עֵבוֹדַת כּוֹכָבִים דְהוּוּ מְשַׁשׁ בַּגּוֹפָה: גַּמ' תַּנּוּן הֵתֵם מִי שְׁהִי בֵיתוֹ סְמוּךְ לְעֵבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכו'.

וְהָא דְקָא מִיָּתִי הֵאִי מִתְנֵי הֵכָא לּוֹמַר דְּמִתְנֵי דְהֵכָא לֹא כְּוִלֵי עֲלֵמָא מוֹדוּ בְּהַ דְעֵבוֹדַת כּוֹכָבִים בְּנִדְהָ דְהָא אִיכָא רַבְּנָן דְפְּלִיגֵי עֲלֵי דִר' עֲקִיבָא דְאָמְרֵי כְּשֶׁרֶץ: כּוֹנֵס לְתוֹף שְׁלוֹ. וְהֵתֵם בְּמִס' עֵבוֹדַת כּוֹכָבִים אָמְרִין דְעֵבִיד לָהּ כְּכִי הֵאִי גּוֹנָא דְלֹא מִתְהַנְיָא עֵבוֹדַת כּוֹכָבִים מִיָּנָה כְּגוֹן דְעֵבִיד בְּאוֹתָן ד' אֲמוֹת בֵּית הַפֶּסֶא אוּ מִיָּדִי אֲחֵרִינָא: [ע"ב] גְדוֹן מְחַצָּה עַל מְחַצָּה כְּתִב הֵרָא"ה ז"ל הַנְּכוּן בְּזָה לּוֹמַר שְׁאִין חֲלוּקָה זוֹ כְּשֶׁאֵר כּוֹתֵל דְשׁוֹתְפִין דְעֲלֵמָא שְׁיֵשׁ זְכוּת לְשִׁנְיָהֶם בְּכָל הָאֲבָנִים אִפִּי בְּאוֹתָן שֶׁל צַד חֲבִירוֹ אֲבָל כָּאֵן אִינוּ כֵּן אֵלָּא מֵהַ שְׁלֻצֵד עֵבוֹדַת כּוֹכָבִים שְׁלָהּ וּמֵהַ שְׁלֻצֵד שְׁלֹו שְׁלֹו וְטַעְמָא מְשׁוּם דְתַרְנוּנֵיהוּ נִיחָא לָהּ בְּהָא שְׁל עֵבוֹדַת כּוֹכָבִים שְׁפִיִים שְׁלָהּ נְעַבְדַּד וְעוֹבְדִים לְכָל אֲבָן וְאֲבָן שְׁבַצַּד שְׁלָהּ וַיִּשְׂרָאֵל ג"כ נִיחָא לִי בְּמָה שְׁבַצַּד שְׁלֹו שְׁיָהָא שְׁלֹו וְכִינּוּן שְׁכֵן אִפִּי הַשְׁתַּחֲוּוּ לְמָה שְׁבַצַּד שְׁלֹו אִינוּ נְאָסֵר

דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ומה של עבודת פוכבים אסור ומה של צד שלו מותר
והוא שמפיר אבניו ועציו ע"כ,, דאם אינו מכיר אסור משום דעבודת פוכבים אסורה
בהנאה מדאורייתא ובמילי דאורייתא לית בריירה:.

באבן מוסמא. פרש"י ז"ל כגון אבן שהיא שומה בייחודות וכלים תחתיה ואינה נוגעת בהם
ובא הזב וישוב עליה הפלים טמאין ואף על פי שאין הזב ולא האבן שהוא יושב עליה נוגעין
בהן מדכתיב וכל הנוגע בכל אשר יהי תחתיו יטמא דמשמע דכל מה שתחתיו טמא ואף
מה שאינו נוגע בו.

והקשו עליו בתוספות אם חדושה של אבן מוסמא מפני שאינה נוגעת בפלים אפי' כל
דבר שהוא תלוי נמי אף על פי שהוא ראוי לקבל טומאה הוי חדוש שמביא טומאה למה
שאינו נוגע בו ואינו נשא ועוד דהא קרא דכל אשר יהי תחתיו אוקימנא לעליונו של זב
כגון אם יהי כלי או כסות על ראשו.

והכי דרשי' לי' ה'תם בנדה פ'ק בנות פותיים וכל אשר יהי על ראשו ותחתיו הזב יטמא
והילכף לעליונו נדרש ולא למשכבו כמו שפי' רש"י ז"ל. ועוד דהא פלים שנישוא עליהם
הזב אינן טמאין כדתנן כל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למושב ולמשכב האדם.

ובספרי דרשי' לה לאבן מוסמא מנהי'ושב על הפלי אשר ישב עליו הזב יטמא. ופי' הם
ז"ל שאבן מוסמא היא אבן גדולה נתונה על גבי פרים וכסותות והן משפכות ומושבות
ואינה תלויה ע"ג יתדות אלא היא מונחת עליהן ובא הזב וישוב עליה טמאין מדרס והיגו
חדושה של אבן מוסמא שהי' בדין שלא אהא טומאת משכב אלא במה שהוא שוכב בו
או שישבתו ניפרת כלומר שהוא מכביד עליהן כגון עשר מצעות זו ע"ג זו ולא כשאין
ישבתו ניפרת כגון אבן מוסמא שלא ניפרה ישבתו שהרי אינו מכביד פלום שפכר
היתה האבן כבדה כל כף שלא הוסיפה פלום בענין ישבתו ומ"מ מודים הם לרש"י ז"ל
שאם הזב יושב על אבן מוסמא שמטמא משפכות ומושבות שתחתיה לפי שטומאת אבן
מוסמא לטמאת משכב ומושב נתרפית דין זה נדאי אמת הוא, אבל קשה על זה אם זה
בלבד אבן מוסמא הא דאמרי' במס' פלים אבות טומאות השרץ ושכבת זרע וטמא מת
למעלה מהן נבלה למעלה מהן בועל נדה למעלה מהן זובו של זב ורקו ושכבת זרעו
ומימי רגליו, למעלה מהן מרכב שהוא מטמא תחת אבן מוסמא והא היכי אתיא אם
כשהמרכב למעלה על גבי האבן ומשפכות ומושבות תחתיה לומר שהם טמאים זו אי
אפשר שאין משכב ומושב עושה משכב ומושב ועוד שהרי בועל נדה עושה פיוצא בו
שאם יושב ע"ג אבן מוסמא מטמא משפכות ומושבות שתחתיה,, והכי איתא בהדיא
בתורת פהנים דבועל נדה הרי הוא כנדה כדכתיב ותהי נדתה עליו.

ואם כן מאי רבותיה דמרכב דקתני למעלה מהן מרכב, ועוד דהא בשמעתינן משמע
דטומאת אבן מוסמא הוא ענין דומה למשא דאמרי' כי פליגי באבן מוסמא כלומר ומשא
דקתני במתני' ר' עקיבא היא אבן מוסמא והוא היסט כדמשמע לקמן.

לפי' יש לפרש הא דמס' פלים כמו שפי' ר"ח ז"ל כאן שהאבן היא נתונה ע"ג משכב
ומושב של זב הטמאין וטהור יושב על האבן טמא לפי שהוא נישא מחמת משכבו שהוא
טמא והרי האדם טמא כאלו יושב ע"ג המשכב ממש או נישא מחמתו בלי הפסק והיגו

ההיא דבמס' פלים שיש אבן מוסמא על המרכב והטהור עלי' והוא טמא וטומאה זו היא בכלל היסטו של זב שהיא טמא נושא את הטהור פדלקמן וכדתנן אצבעו של זב תחת הנדבך והטהור יושב על גביו מטמא שנים ופוסל אחד כלומר עושה ראשון ושני בחולין ופוסל שלישי בתרומה והרי הטהור פאלו הוא הזב עצמו שהוא אב הטומאה ונדקא בעודנו ביחד עם הזב אבל פירש הזב או הטהור אינו מטמא אלא אחד ופוסל אחד, ואף כאן הטהור הוא נישא על הטמא שהוא המרכב וטמא מדין היסט וזה קשה דאמרי' דמצורע מטמא באבן מוסמא והיא לא מדין היסט הוא שאין היסט אלא בזב שהיסטו לא מצינו לו חבר בכל התורה כולה ועוד דבכמה דוכתינן בתלמודא נתרביית.

אבן מוסמא מדין משא פדין היסט, ע"כ נראה שיש ארבעה עניינים באבן מוסמא, הראשון שיש בכלל אבן מוסמא פשהזב יושב על האבן ומשכבות ומושבות תחתיה והוא מטמא אות' פשהוא ראוי למשכב, והוא כפי' התוספות ודין זה מדין משכב ומושב היא שפןמצינו שנתרביית אבן מוסמא לטומאת משכב ומושב דאמרי' בת"כ מניין לעשרה מרכבות זו על זו ואפילו באבן מוסמא ת"ל פל המרכב וכן במס' זבים אמרי' פל שהזב נישא עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם והיינו נישא עליו ואפ' באבן מוסמא.

והשני פשהטהור יושב על האבן ותחתיה משכב ומושב של זב שהיא טמא כפי' ר"ח ו"ל שפן מצינו שנתרביית אבן מוסמא לטהור היושב עלי' דאמרינן התם בספרא והיושב על הפלי אשר ישב עליו הזב יטמא מנין לעשרה מושבות זו על זו ואפ' ע"ג אבן מוסמא ת"ל והיושב מקום שהזב יושב ומטמא הטהור יושב ומיטמא הרי שיש בענין משכב ומושב שני דינין בענין אבן מוסמא, ועוד שני עניינים אחרים פדין אבן מוסמא בענין משא, הראשון שהטהור נושא אבן גדולה ועלי' טומאה בכדי שאינה מכפדת על האבן, והשני שהטמא או הטומאה נושאת את האבן והטהור עלי' בכדי שאינו מכפיד, והילכך בכל מקום שהוזכרה אבן מוסמא בלשון סתם הוא באחד משני עניינים אלו, אבל פשהוזכרה בענין משכבות הוא באחד משני עניינים הראשונים, ומעתה פשהוזכרה אבן מוסמא גבי זב בענין משכבות ומושבות הוא בין לטמא הזב מה שתחתיה והיא בין לטמא הטהור היושב עלי', ודין טהור נושא אבן גדולה ועלי' טומאה משפחת לה פשהוזכרה אבן מוסמא גבי מצורע בלשון משא הוא לטמא מה שתחתיה פגון שהטהור נושא בשר מצורע ע"ג אבן גדולה וכן דם הנדה והוא פעיין משא שהטהור נושא את הטמא, ודין טמא נושא את האבן והטהור עלי' משפחת לה פשהוזכרה אבן מוסמא בהיסט הזב פדין פלי חרס הוא שהזב נוטל אבן גדולה ועלי' פלי חרס בכדי שאינו מכפיד וזה נקרא היסטו של זב שהטמא נושא את הטהור, ודין טומאה נושאת את האבן והטהור עלי' משפחת לה פשהוזכרה אבן מוסמא גבי עבודת כוכבים דודאי בעבודת כוכבים אבן מוסמא במשכב ומושב לא משפחת לה שאין עושה משכב ומושב אלא אדם ולא עבודת כוכבים אלא משפחת לה פעיין היסטו וכגון שהיתה אבן גדולה בכף מאזניים והאדם עלי' בכדי שאינו מכפיד ועבוד' כוכבי' בפף שני' והכריעה היא שהאדם טמא מדין היסטו של עבודת כוכבים, או משפחת לה משום משא בלחוד פגון שעבודת כוכבים על האבן בכף מאזניים והאדם בפף שני' והכריע האדם שהוא טמא מדין נושא עבודת כוכבים, א"נ פפשטה וכגון שהאדם נושא אבן פבדה ועבודת כוכבים עלי' בכדי שאינה מכפדת שהיא טמא

מדיון משא ונמצא דאבן מוסמא דעבודת פוכבים אינה תלוי' פלל בנטומא מושב ומושב פללו של דבר טהור נושא את הטמא היינו משא, טמא נושא את הטהור היינו היסט: ולר' עקיבא למאי הילכתא איתקש לשרץ למשמשי' והא דלא אמר לי' לטמא בכעדשה משום דלאו קושטא היא דלא מיטמאה אלא בכזית פדלקמן, אבל לרבנן משמשי' לא צריה קרא דלא עדיפא מעבודת פוכבים עצמה דאינה מטמאה אלא פשרץ ואפי טומאת עבודת פוכבים עצמה דרבנן היא וקרא אסמכתא בעלמא היא: ולוקשה רחמנא לנבלה.

וא"ת דילמא להכי הוקשה לנדה ללמד שעושה משכב ומושב פנדה מה שאין כן בנבלה דלא מטמא אלא אדם המסיט דהיינו הנושאה. וי"ל דאי משום הא לא איצטרף לאקושה לנדה דארף על גב דאיתא במשא פנדה ולר' עקיבא באבן מוסמא ליתא בנטומא משכב ומושב לפי שאין משכב ומושב אלא בבבלי חיים שראויין לעשות מדרס ואף על גב דהתם פנדה בעי' לרבוני דם הנדה שמשמא משכב ומושב שאני דם דאתי מחי והרי הוא כחי פדכתיב והדנה בנדחה מדנה פמותה: ולר' עקיבא למאי הילכתא איתקש לשרץ למשמשי'.

קשיא לי ולימא לי' לאפוקי דלא מטמאה באבן מוסמא. ולי נראה דאלו אמר הכין הנה אמינא דמשמשי' פמותה ומה היא מטמאה במשא אף משמשי' כן והשתא קא משמע לן דהוקשו לשרץ דלא מטמו במשא פנ"ל: [דף פ"ג ע"א] בשלמא לר' אלעזר ניהא.

פי' דהא ודאי מדקתני עבודת פוכבים פשרץ ומשמשי' פשרץ ש"מ דשוו אהדדי ודיון עבודת פוכבים פמשמשי' ורבה סבר אם איתא דשוו אהדדי ליתני עבודת פוכבים ומשמשי' פשרץ אלא מדקתני הכין ש"מ דלא דמי שרץ דעבודת פוכבים לשרץ דמשמשי': מגע כותי וכותית.

מגע עבודת פוכבים ומשמשי' הן ולא היסטון וכו'. כף הגירסא ברוב הספרים ופי' הן דהיינו מגען והיסטון דהיינו משאן והאי דלא משמע לי' דמאי היסטון דקתני היסטון ממש משום הן דקתני דהיינו מגען והוי מיעוטא וכיון דתני מגען היסטון דתני ודאי משא דוקא קאמר.

אי נמי דומיא דעבודת פוכבים דנקט דלא מטמא בהיסט, כף פי' המפרשים, ולא נהיר לי דהא עבודת פוכבים מטמאה בהיסט פדיון נדה פדפרשי' לעיל משום דנדה וזב פחד קרא פתיבי דכתיב והדנה בנדחה והזב את זובו וגו', והראשון נראה עיקר: רבה מתרץ לטעמין וכו'.

עבודת פוכבים היא והיסטה אבל לא אבן מוסמא. פי' דבין רבה בין ר' אליעזר סבירא להו דהיסט דקתני הכא היינו משא והילכף הוסיף רבה בעבודת פוכבים אבל לא אבן מוסמא ולומר שאין פל היסט מטמא בעבודת פוכבים אלא משא דנבלה בלחוד אבל לא אבן מוסמא ואצ"ל היסטו של זב שלשון היסט לשון משא ויש במשמע משא דנבלה ויש במשמע היסטו של זב ואלו משמשי' לא מדכרי' השתא דכדקיימי קימי דשפיר אתיא לכולי עלמא מאי דקתני משמשי' הן ולא היסטון, נראה לי דעיקר תירוצי' דר' אליעזר לא אתי לתרוצי כותי וכותית הן והיסטון אבל עבודת פוכבים לא קשיא לי' מידי דהיא ולא היסטו דוקא תדע דהא מעיקרא לא קשיא לן מידי לר' אליעזר אלא דאקשי רבה

מפותי וכותית דמשבשבתא היא והוא דאיצטריך ר' אליעזר לפרוקי, וכן מצאתי לרא"ה ז"ל שפתיב ואגב שישפא דלעיל נקט האי לישנא לר' אליעזר עבודת פוכבים היא ולא היסטא דעבודת פוכבים איצטריכא לי' ולהכי נקט לה ולא משמשי דבהא פולי עלמא שווי ושפיר קתני להו אבל לר' אליעזר שפיר אתיא פדקתני עבודת פוכבים ומשמשי' הו' ולא היסטון עכ"ל: מתקיף לה רב אשי מאי הו'.

לפי גירסת הספרים דגרסי מגע פותי וכותית שפיר קא מקשה דמפנין דמפרש בהדיא מגע מאי הו' דקתני דאלו מגעו הא תנא לי' בהדיא ולישנא דבריינתא גופה קא קשיא לי' מאי הו', ולא גרסי' אי הכי מאי הו' דנדאי לרב אשי אפי' לר' אליעזר קא קשיא לי' לישנא דבריינתא, ופריק רב אשי ה"ק מגע פותי וכותית בין הו' שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותן טמאין ולומר דהו' דקתני לא הו' מגעו כדקס"ד מעיקרא אלא הו' היינו משא וכגון שהסיטום אחר' והיסטון דקתני היינו היסט ממש כגון אחר' שהוסטו מהם.

עבודת פוכבים היא שהיסטא את אחרים טהורים ואבן מוסמא שלה נמי טהורה אחרים שהסיטו אותה טמאין, והאי תירוץא נדאי פרבה אתיא דהא מודה ת"ק דמטמאה במשא ולא פליג ר' עקיבא ורבנן אלא בהיסטא את אחרים דהו' ממש כאבן מוסמא והיינו הו' דקתני בבריינתא ולומר דמטמאה במשא לכולי עלמא והילכך לא אתי פאוקמת' דר' אליעזר ורב אשי נקט לה פרבה משום דס"ל כותי'.

כך פי' המפרשים ז"ל, ולדידי קשיא לי לישנא דקאמר בין הו' שהסיטו את אחרים דמשמע דהו' דקתני בבריינתא הו' היסט ולא משא והיסטון דקתני היינו משא, ויש לומר דהאי לישנא לאו דוקא נדאי רב אשי לא אתא לאשמועי' אלא אורחא דפירוקא ולומר דהו' והיסטון תרנייהו איכא לפרושי אהיסט וחד מינייהו אעלמא קאי והיינו הו' דקאי אאחרים שנשאאו אותן ואנן לפום לישנא' מפרשי' לה הכי בין הו' שהוסטו מאחרים ובין אחרים שהוסטו מהם תדע דהא גבי עבודת פוכבים קאמר היא שהסיטה את אחרים טהורין ואי אהו דקתני גבי עבודת פוכבים קאי הא הו' לטומאה קאי דקתני עבודת פוכבים הו' ולא היסטון ואלו לפום לישנא' דרב אשי משמע דאטהרה קאי אלא דלישנא לאו דוקא והכי מפרשי' לה היא שהוסטה מאחרים טמאין דהיינו משא אחרים שהוסטו ממנה טהורין, ועוד תדע דהא במתני' גבי עבודת פוכבים הו' קתני דהו' לישנא דרבים וא"כ אמאי קאמר ר' עקיבא עבודת פוכבים בין היא שהסיטה את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותה טמאין אלא נדאי רב אשי אורחא דתרצתא אתא לאפרושי ותו לא חז להני דקדוקי דפשיטא מילתא דלפום לישנא' ה"ק ר' עקיבא אומר הו' והיסטון פלומר הו' אחרים שהסיטו והיינו משא והיסטון שהוסטו ממנה דהו' והיסטון אעלמא קאי וכן נראה מדברי הרא"ה ז"ל משמשי' בין שהסיטו את אחרים ובין אחרים שהסיטו אותם טהורין ואף על גב דמשמשי' לישנא דרבנן הוא מסיק לכולה מלתא והדר אמר לה משום דמשמשי' לכולי עלמא היא ולית בה פלוגתא פלל, ואפשר דלישנא דתלמודא נמי הוא משום דהאי לישנא דרב אשי עיקר אתא לברורה ולאנתני' לכולא מתניתא בלישנא', ומיהו איכא גוסחי דלא גרסי בהו מגע פלל אלא פותי וכותית והיא גרסתו של רש"י ז"ל מתקיף לה רב אשי אי הכי מאי הו', ופי' הרא"ה ז"ל דלפום האי גירסא לא פריך אגופה דבריינתא אלא אאוקמת' דרבה ור' אליעזר ולרבה אקשי לי' מרישא דבריינתא ולומר דמאי הו' דקתני

רַבָּנוּ דְּהָא לְדִידֵי פוּתֵי וְכוּתִית עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמִשְׁמָשִׁי אֵין דִּינָן שְׁנָה וּא"כ לְרַבָּה מֵאֵי הֵן דְּהָא לִיפָא תְרֵי דְשׁוּוּ אֶהְדְּדֵי וּבְשִׁלְמָא לר' אֶלְעָזָר קָאֵי אֶעְבוּדַת פּוֹכְבִים וּמִשְׁמָשִׁי דְדִינָן שְׁנָה וּלר' אֶלְעָזָר נְמִי קִשְׂיָא סִיפָא דְקַתְנֵי ר' עֲקִיבָא הֵן דְּהָא לָא קָאֵי אֶפּוּתֵי וְכוּתִית דְּהָא מוּדָה הוּא לְרַבָּנוּ וְלֹא אֶמִשְׁמָשִׁי נְמִי דְבָהָא נְמִי לָא פְּלִיגֵי וְהָנָה לִי לְמִיתְנֵי הִיא וְלֹא הִיסְטָה, וּפְרִיק רַב אִשִּׁי דְהָאֵי הֵן אֶאִינְשִׁי דְעֶלְמָא קָאֵי וְלֹא קָאֵי אֶעְבוּדַת פּוֹכְבִים וּמִשְׁמָשִׁי כְּדַפְרֵשִׁי לְעִיל הֵן עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמִשְׁמָשִׁי שְׁהִסִּטּוּ אַחֲרֵים אוֹתָם וּלְרַבָּה מְפָרְשִׁי הֵן אַחֲרֵים שְׁהִסִּטּוּ אוֹתָם וְכוּ' וּלר' אֶלְעָזָר הֵן בְּנֵי אָדָם שְׁנוּגְעִין בָּהּ וְלֹא הִיסְטָן בֵּין שְׁנִישְׂאוּ אוֹתָהּ וּבֵין שְׁנִישְׂאוּ מִמְנָה דְהִכִּי וְדָאֵי אֵית לָן לְפָרוּשֵׁי הָא דְקָאֶמַר מִשְׁמָשִׁי הֵן וְלֹא הִיסְטָן אִפִּי לְרַבָּה הֵן בְּנֵי אָדָם שְׁנוּגְעִין בָּהּ אַבְּל לֹא הִיסְטָן בֵּין שְׁהִסִּטּוּ אוֹתָן וּבֵין שְׁהִסִּטּוּ מֵהֵם: [ע"ב] תְּנָא זָב וְכָל דְדָמֵי לִיהּ.

פִּי וְעֲבוּדַת פּוֹכְבִים גּוּפָה אֶתְנָא לָן מֵהִיקְשָׂא דְנִדְהָ וְטוֹמְאָת נִדְהָ כְּזָב לְכָל דְּבָרֵי לְמִשְׂא וּלְהִיסְט וּלְמַדְרָס מְדַכְתִּיב וְהַדְּנָה בְּנִדְהָ וְהַזָּב אֶת זוּבוּ וְגו' וְהִילְכֵּה עֲבוּדַת פּוֹכְבִים בְּכָל זָב הִיא: דְתְנָא וְיִשְׁימוּ לָהֶם בְּעַל בְּרִית וְגו'.

בִּירוּשְׁלַמֵי מִשְׁמַע שְׁעִשׂוּ עֲבוּדַת פּוֹכְבִים כְּצוּרַת רֵאשׁ הַמִּילָה וְהִינּוּ בְּעַל בְּרִית וְלוֹמַר עֲבוּדַת פּוֹכְבִים שְׁהִיא כְּצוּרַת מְקוּם שְׁנַעֲשֶׂה הַבְּרִית אַבְּל רִשׁ"י ז"ל לֹא פִי כְּוָנָה דְקַתְנֵי זֶה זָבוּב בְּעַל עֶקְרוֹן גְּמָרָא גְּמִירֵי לֶהּ הַכִּיף וְחוּמְרָא וְקוּלָא לְקוּלָא מְקָשִׁי.

פִּי וּלר' עֲקִיבָא אֶלִיבָא דְרַבָּה וּר' אֶלְעָזָר הִינּוּ טַעְמֵי דְלֹא מְקִישׁ לְחוּמְרָא לְכָל הַנִּי מְקִילֵי מִשׁוּם דְטוֹמְאָת עֲבוּדַת פּוֹכְבִים דְרַבָּנוּ הִיא וְלִיפָא הִיקְשָׂא דְאוּרִייתָא כְּלָל אֶלָּא אֶסְמַכְתָּא בְּעֶלְמָא וּלְעוֹלָם דְרַבָּנוּ וּמ"מ מֵאֵי דְמַחְמִיר בָּהּ טְפִי.

מְדַרְבָּנוּ גְּמָרָא גְּמִיר לֶהּ הִכִּי וּפְלִגְתִּי הוּוּ דְרַבָּה וּר' אֶלְעָזָר אֶלִיבָא דְר' עֲקִיבָא הֵוֵי בְּלִישְׁנֵי דְר' עֲקִיבָא דְרַבָּה דִּיִּיק לִי מְדָאֶמַר ר' עֲקִיבָא כְּנִדְהָ דְאֶלְמָא סְבַר דְבִאָבֹן מוּסְמָא מְטַמְאָה כְּנִדְהָ וּר' אֶלְעָזָר דִּיִּיק לֶהּ מְדָאֶמַר ר' עֲקִיבָא מַה נִּדְהָ מְטַמְאָה בְּמִשְׂא אַף עֲבוּדַת פּוֹכְבִים מְטַמְאָה בְּמִשְׂא וְלִישְׁנָא דְמִשְׂא הִינּוּ מִשְׂא דְנִבְלָה וְכֵן פִּי הֵרָא"ה ז"ל: אִיפָא בֵּינֵיהוּ סְפִינָה שְׁל חֶרֶס פִּי וּמִתְנֵי מִיִּירֵי בְּסְפִינָה שְׁל חֶרֶס וְאִיצְטְרִיף לִי קָרָא דְדָרְךָ אֲנִי בְּלָב יָם אַבְּל מִשְׁק לָא מְצִי גְמִיר דְאֵלוּ גַבִּי שִׁק לָא כְּתִיב אֶלָּא פְּלִי עֵץ וּמִיָּהוּ מְדַקְתְּנֵי טְהוּרָה מִשְׁמַע דְהִיא טְהוּרָה לְגַמְרֵי וְאִפִּי מְמַדְרָס וְאִפִּי הִיא עֲשׂוּנִי לִישִׁיבָה וְכֵן נְמִי בְּסְפִינָה שְׁל עֵץ דְגַמְרֵי מִשְׁק וְאִפִּי הִיא עֲשׂוּנִי לִישִׁיבָה אִם הִיא גְדוּלָה טְהוּרָה אִפִּי מְמַדְרָס וְאִף עַל גַּב דְבִפְשׁוּטֵי פְּלִי עֵץ אֵית בְּהוּ מְדָרָס וְלֹא גְמִירֵי מִשְׁק הֵנִי גְמִירֵי לְהוּ לְעַנְן פְּשׁוּטֵי פְּלִי עֵץ דְּוָקָא וְלֹא לְכָלִים גְדוּלִים דְאֵית בְּהוּ בֵּית קִיבּוּל וְכְדָאֶמַרִי לְקַמְן הַבָּאָה בְּמִדְהָ טְהוּרָה מְפִלוּם הָא נְמִי מִיטְלְטְלַת מְלָאָה וְרִיקְנִית פִּי בִּיבְשָׂה לְפִי שְׁאִין נוֹתְנִין סְפִינָה גְדוּלָה בְּנִדְהָ קָטָן: [דף פ"ד ע"א] וּא"ר יוֹחָנָן אִם יֵשׁ בָּהּ בֵּית קִיבּוּל וְכוּ' פִּי הֵרָא"ה ז"ל דְבָלָאוּ דְר' יוֹחָנָן אִיפָא רֵאִי מֵאִידָךְ תְּרִתִּי דְעֲשׂוּנִי כְּפַתְדָרָא וְכַמְטָה דְטְלְטוּל ע"י שְׁנוּרִים שְׁמִי טְלְטוּל אֶלָּא אוּרְחָא דְתִלְמוּדָא הוּא לְאַתּוּי פִּירוּשָׂא מֵאֵי דְמִיתֵי וְכ"ש בְּהָא דְוַדָּאֵי אִיפָא סִינְעֵתָא מְדַר' יוֹחָנָן דְשִׁל אֶבְנִים לָא סְגִי בְּלֹא טְלְטוּל דְשְׁנוּרִים.

וְקִשְׂיָא לִי א"כ אֶמַאי קָא מִיתֵי הָא דְשִׁלֵּשׁ תִּיבּוּת. וּפִי הֵרָמְב"ן ז"ל דָּאֵי לָאוּ מְדַר' יוֹחָנָן הָנָה אֶמִינָא דְטַעְמָא דְשִׁל אֶבְנִים דְטְהוּרָה מִשׁוּם דְטְלְטוּל ע"י שְׁנוּרִים לָאוּ שְׁמִי טְלְטוּל קַמ"ל ר' יוֹחָנָן דְאִינָה טְהוּרָה אֶלָּא לְפִי שְׁאִין לֶהּ בֵּית קִיבּוּל הָא יֵשׁ לֶהּ בֵּית קִיבּוּל טְמֵאָה

דְּטִלְטוּל ע"י שְׁוֹרִים שְׁמִי טִלְטוּל, וְאֶפְתִּי הִנֵּה אֲמִינָא דְטַעְמָא דְטַמְאָה לְפִי שְׁהִיא קְטִנָּה וּמִיטְלִטְלִת בְּיַד קָא מְשַׁמַּע לֵן הָא דְשִׁלְשׁ תִּיבּוֹת דָּאָם בָּאָה בְּמַדָּה טְהוֹרָה מְפֻלּוּם לְפִי שְׁאִין תִּיבָה גְדוּלָה עֲשׂוּנָי לִיטְלִטְל ע"י שְׁוֹרִי הָא עֲגָלָה גְדוּלָה פִּינְצָא בָּהּ דְעֲשׂוּנָי לִיטְלִטְל ע"י שְׁוֹרִים טַמְאָה וְלִיפָא לְמִימֵר לִיתְנִי הָא דְשִׁלְשׁ תִּיבּוֹת וְלֹא הָא דֵר' יוֹחֲנָן מְשׁוּם דְהִנֵּה אֲמִינָא דְלֹא קָאִי אֲעֲגָלָה שְׁל אָבוּ: וְסָפִינָה שִׁל' חָרְס טַמְאָה פְּחֻנְנָי פִּי' אָרְף עַל פִּי שְׁהִיא גְדוּלָה שְׁאִינָה מִיטְלִטְלִת מְלָאָה וְרִיקְנִית מְשׁוּם דְחָרְס לֹא אִיִּתְקַשׁ לְשַׁק אֲלֵא כְּלִי עֵץ וְחֻנְנָי לֹא מְטַהֵר סָפִינָה אֲלֵא מְטַעְמָא דְשַׁק: וְשִׁל עֵץ בֵּין מְדָרְסוּ וּבֵין מְגַעוּ טַמְאָה וְסָפִינָת הִיִּרְדוּ שְׁהִיא שְׁל עֵץ טְהוֹרָה מִמְּגַע פְּתֻנָא דִיִּדוּן.

ר' יוֹסִי אוֹמֵר אָרְף הַסָּפִינָה פְּלוֹמֵר פִּי הִיכִי דְכְּלִי עֵץ טַמְאָה לְכָל דְבָרִיו אָרְף סָפִינָה שְׁל עֵץ נְמִי טַמְאָה לְכָל דְבָרִי: מָה הוּא אִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה וְכוּ'. וְלֹא לְגַמְרִי מְקִישׁ מְשַׁכְּבוּ לֹא דָאָם כֵּן הִי' טַעוֹן מִיָּם חַיִּים דְּוּמִיָּא דְזָב וְהָא אִימְעֵיט בְּסַפְרִי, וְלִישְׁנֵי דְאֲמַרִי מָה הוּא אִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה לֹא אֲזַב גּוֹפִי' קִינְמִי' דְהָא לֹא בְּמִקְנָה הוּא אֲלֵא הִכָּא קְאָמֵר מָה אָדָם דְאִית לִי בְּרוּב טוֹמְאָתוֹ טְהָרָה בְּמִקְנָה וְלְכָל טוֹמְאָתוֹ יֵשׁ לוֹ טְהָרָה וְאִפִּילוּ לְזִיבָה אָרְף מְשַׁכְּבוּ דְאִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה וְלֹא מְקַשִּׁי לְזָב לְגַמְרִי, אִי נְמִי דְמְשׁוּם מְשַׁכְּבוּ דְאִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה נִקַּט דְהוּא אִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה וְלֹא דְוִקָא: [ע"ב] מְפָץ שְׁטַמָּא בְּזָב אִינוּ דִּין שְׁהוּא טַמְאָה בְּמַת.

וּא"ת צְמִיד פְּתִיל יוֹכִיחַ שְׁטַמָּא בְּזָב וְאִינוּ טַמְאָה בְּמַת, וִי"ל דְהִתָּם דִּינָא הוּא שְׁלֹא יְהֵא טַמְאָה בְּמַת דְהָא אִין כְּלִי חָרְס מִיטְמָא אֲלֵא מְאֹוִירוּ וְכִינּוּן שְׁהוּא סְתוּם אִינוּ מִיטְמָא מְגַבּוּ מָה שְׁאִין כֵּן בְּזָב דְּמִדִּין הִיִּסְט הוּא דְמְטַמָּא לוֹ דְהוּי מְגַעוּ שְׁהוּא כְּכוּלּוּ דְכִינּוּן שְׁעוּמֵד לִיפְתַּח רָאוּי לִיגַע בְּאֹוִירוּ וּמִיטְמָא בְּהִיִּסְט מָה שְׁאִין כֵּן בְּמְפָץ דְּמִדִּין מְדָרְס הוּא דְמְטַמָּא לוֹ הִיִּב וְהִלְכָף דִּין הוּא שְׁיִהֵא טַמָּא בְּמַת: וְאֲמַאי וְהָא לִית לִי טְהָרָה בְּמִקְנָה.

פִּי' רַשִׁי' ז"ל דְּמְפָץ פְּשׁוּטִי כְּלִי עֵץ הוּא וְאָרְף עַל גַּב דְּפְשׁוּטִי כְּלִי עֵץ אִין מְקַבְּלִין טוֹמְאָה בְּרִאוּיִין לְמְדָרְסוֹת מְקַבְּלִין טוֹמְאָת מַת וְאֲמַאי וְהָא לֹא פְּתִיבָא טְהָרָה בְּפְשׁוּטִי כְּלִי עֵץ: אֲמַר לִי רַב חֲנִינִי' כּו' הוּאִיל וְאִיכָּא בְּמִינוּ כְּגוֹן כְּלִי עֵץ שְׁיֵשׁ לְהֵן בֵּית קִיבּוּל וִי"מ דְּבְּמְפָץ שְׁל גְמִי עֲסָקִי וְהוּאִיל וְאִיכָּא בְּמִינוּ הִיִּינוּ בְּגִידוּלִי קִרְקַע דְהוּא מִינוּ דְּגְמִי וְהִיִּינוּ כְּלִי עֵץ, וּמִיָּהוּ בְּמָה שְׁפִי' רַשִׁי' ז"ל דְּפִפִּין קְטַנִּים הֵם שְׁל חָרְס וּפִיָּהוּ צָר וְטְהוֹרִין מְפֻלּוּם טוֹמְאָת הִיִּב מְמָדְרְס מִמְּגַע וּמְהִיִּסְט דְּבְּהִיִּסְט לֹא עַל פִּי שְׁיֵשׁ הִיִּסְט בְּכְּלִי חָרְס הִכָּא שְׁאִינִי דְּפִיָּהוּ צָר דְּאִינּוּ רִאוּיִין לְמְגַע וְכֵל שְׁאִינוּ בָּא לְכָלֵל מְגַע אִינוּ בָּא לְכָלֵל הִיִּסְט דְהָא אֲפִקְנִי רַחֲמָנָא לְהִיִּסְט בְּלִשׁוֹן מְגַע דְהָא מְקַרָּא דּוֹכֵל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הִיִּב יִלְפִי' לִי, וְזֵה קֶשֶׁה לִיטְמוּ בְּמִשְׁקִי הִיִּב כְּגוֹן רִוּקוּ וּמִיָּמִי רִגְלִיו דְהִתָּם לֹא אֲפִקְנִיהוּ רַחֲמָנָא בְּלִשׁוֹן נְגִיעָה, וְהִגְאֹוִיִּים ז"ל פִּי פִפִּין קְטַנִּים שְׁל עֵץ שְׁטְהוֹרִין בְּמְדָרְס לְפִי שְׁאִינּוּ רִאוּיִין לְכָף וְלֵהֵאִי פִּירוּשָׁא פִפִּין דְּנִקַּט לֹא דְוִקָא דֵה"ה כֵּל מִיִּדִּדְלָא חֲזִי לְמְדָרְס דְטַמָּא בְּמַת וְטְהוֹר בְּזָב לְעֵנִן מְדָרְס אֲבָל לֹא לְכָל טוֹמְאָתוֹ כִּינּוּן שְׁהוּא כְּלִי עֵץ: מִי לֹא עֲסָקִי דִּיחֻדְנִיָּהוּ לְאֲשֶׁתוּ נְדָה וְקָאֵמֵר רַחֲמָנָא טְהוֹר.

פִּי' ש"מ דְּאִינוּ מִיטְמָא מְדָרְס דְּאִלוּ כֵּן הֵאִיף מְצִיל מָה שְׁכַתּוּכּוּ דְהָא כֵּל דְּבָר טַמָּא אִינוּ חוּצָץ בְּפִנֵּי הַטוֹמְאָה, וּא"ת וְאֶפְתִּי אִיף יִצִּיל דְהָא טַמָּא מְדִין הִיִּסְט דְכְּלִי חָרְס כְּזֵה דְאִינוּ מְחֻסָּר אֲלֵא פְּתִיחָה בָּא לְכָלֵל מְגַע קִרִי' בִּי, וִי"ל דֵּמ"מ שְׁפִיר קָא מְצִיל כִּינּוּן דְּאִינוּ מִיטְמָא

מְדַרְס דְּטוֹמָאָת מְדַרְס מַגְבּוֹ הוּא וְהָאֵי אֵינוֹ מִיִּטְמָא מַגְבּוֹ אֲבָל טוֹמָאָת הִיִּסְט לָאו טוֹמָאָת
אֲחוּרִיָּם הִיא אֲלֵא טוֹמָאָת תּוֹךְ וּכְאֵלוֹ נְטִמָא מְאֹוִרוֹ וְהִילְכָּהּ כִּי אֵיכָא לִי תוֹךְ מִיִּטְמָא
הִיִּסְט אֲבָל כָּאֵן אֵין כָּאֵן טוֹמָאָת אֲחוּרִיָּם כָּלָל וּמְצִיל: מִתְּנִי מְנִין לְעֵרוּגָה שְׂשֵׁה עַל
שְׂשֵׁה טְפָחִים שְׂזוֹרְעִים בְּתוֹכָהּ חֲמִשָּׁה זְרַעוֹנִים אַרְבַּעַה עַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעֵרוּגָה וְאֶחָד
בְּאֲמָצַע וְכו', כֶּה הִיא שִׁיטָתוֹ] שֶׁל רַש"י ו"ל חֲמִשָּׁה זְרַעוֹנִים דְּקִתְנֵי חֲמִשָּׁה מִיָּנִי זְרַעִים
חֲלוּקִים קִתְנֵי וּכְאֵלוֹ קִתְנֵי חֲמִשָּׁה [מִיָּנִי] גְרַעֲיָנִין בְּרוּחַ אַחַת מִיָּנִי קִשׁוּאִין וּבְשִׁנִּית
אֲבִטִיחִים וּבְשִׁלִּישִׁית בְּצִלִּים וּבְרַבִּיעִית פּוֹל הַמְצָרִי וְאֶפְי' הִכִּי לֹא יִנְקִי אֶהֱדָדִי דְּהָא אֵיכָא
בֵּין זְרַע לְזְרַע שְׂלִשָּׁה טְפָחִים כְּגוֹן שְׂיִטְע בְּאֲמָצַע כָּל רוּחַ שְׁנֵי טְפָחִים פְּחוֹת חוֹמֶשׁ בְּאֶנְרָךְ
מְרוּחַ הָעֵרוּגָה מִמֵּין זְרַע אֶחָד וְנִמְצָא שְׂיִשְׂאָר חֶרֶב מְרֹאֵשׁ זְרִיעָה זֹו עַד הַקָּרֵן שְׁנֵי טְפָחִים
וְחֻצֵי חוֹמֶשׁ וְכֵן לְכָל רוּחַ וְרוּחַ וְנִמְצָא שְׁבִין זְרַע רוּחַ מְזַרְחִית לְזְרַע רוּחַ דְּרוּמִית שְׂלִשָּׁה
טְפָחִים שְׂפִשְׁתְּמִדָּד אֲלַכְסוֹן שֶׁל שְׁנֵי טְפָחִים וְחֻצֵי חוֹמֶשׁ עַל שְׁנֵי טְפָחִים וְחֻצֵי חוֹמֶשׁ תְּמָצָא
שְׂשֵׁה ג' טְפָחִים כְּדִקְוִיָּמָא לֵן כָּל אֲמָתָא בְּרִיבּוּעָא אֲמָתָא וּתְרִי חוֹמֶשׁ בְּאֲלַכְסוֹנָא וְאֲלַכְסוֹן
שְׂנֵים עַל שְׂנֵים יִתְרַבָּה בְּאֲלַכְסוֹן אַרְבַּעַה חוֹמֶשׁ וְחֻצֵי חוֹמֶשׁ מְזָה שְׂהִי לְנוֹ הֲרִי ג' טְפָחִים
בְּאֲלַכְסוֹן בֵּין זְרַע לְזְרַע וּבֵין קָרוֹ לְקָרוֹ וְקִים לְהוֹ לְרַבְּנָן דְּבֵהָאֵי שְׂעִוְרָא לֹא יִנְקִי אֶהֱדָדִי
לְפִי שְׂשִׁיעוֹר וְיִנְקִית כָּל זְרַע טְפַח וּמְחַצָּה אֲבָל בְּאֲמָצַע הָעֵרוּגָה לֹא יִטַע אֲלֵא גְרַעֲיָן אֶחָד
לְבַדוֹ שְׂאֵם יִטַע שְׂנֵים אוֹ שְׂלִשָּׁה לֹא יִהִי ג' טְפָחִים בֵּינָם וּבֵין זְרַע צְפוֹן וּבֵין בֵּינָם לְבֵין
זְרַע דְּרוּם אֲבָל בְּאַרְבַּע הָרוּחוֹת זוֹרַע לְכָל רוּחַ שְׁנֵי טְפָחִים פְּחוֹת חוֹמֶשׁ אֲבָל בְּאֲמָצָא גְרַעֲיָן
אֶחָד לְבַדוֹ כְּזֶה [הַצִּיּוֹר הוּא כְּמוֹ שְׂנַדְפ' בַּש"ס] וִי"מ גְרַעֲיָן אֶחָד לְבַדוֹ לְכָל רוּחַ וְרוּחַ
וְהַקְשָׁה רַש"י ו"ל דֹּא"כ אֲמָאֵי קִתְנֵי חֲמִשָּׁה גְרַעֲיָנִין דְּאֶפִּילוֹ תִּשְׁעָה מְצִי לְמִזְרַע אַרְבַּעַה
בְּאֲמָצַע אַרְבַּע הָרוּחוֹת וְאַרְבַּע בְּאַרְבַּע הַקְרָנוֹת וְאֶחָד בְּאֲמָצַע הָעֵרוּגָה וְאֵיכָא ג' טְפָחִים
בֵּין זְרַע לְזְרַע וּלְכָל גְרַעֲיָן טְפַח וּמְחַצָּה אֲלֵא וְדֹאֵי הִפִּי הֲרֵאשׁוֹן עֵיקָר: גַּמ' מֵאֵי מִשְׁמַע.

כְּלוּמַר דְּחֲמִשָּׁה זְרַעוֹנִים וְתוֹ לֹא, אָמַר רַב יְהוּדָה וְכו', וּמָנָא לֵן דְּקִים לְהוֹ לְרַבְּנָן, פִּי
דְּחֲמִשָּׁה בְּשִׁיטָא לֹא יִנְקִי מִהֱדָדִי דֹּאֵי מְקָרָא לֹא יִלְפִי אֲלֵא חֲמִשָּׁה גְרַעֲיָנִין אֲבָל לֹא מִשְׁתַּמַּע
מִיָּנִי אֵי בְּעֵרוּגָה גְדוּלָה אֵי בְּקִטְנָה, וּמִהֱדָרִי מִקְלָתָא הִיא כְּלוּמַר מִקְלָתָא הִיא לְמִסְמָךְ עֲלֵהּ
לְפִי שְׂשֵׁה חֲקָרוֹ וְדָרְשׁוּ מֵעוּבָדִי אֲדָמָה חֲמִשָּׁה גְרַעֲיָנִין בְּכַמָּה לֹא יִנְקִי מִהֱדָדִי וְהֵם הִשְׁבִּיבוּם
בְּשִׁשָּׁה עַל שְׂשֵׁה וְהֵם עָמְדוּ עַל דְּבִרְיָהֶם דְּאָמַר ר' שְׂמוּאֵל בְּרַחֲמֵי א"ר יוֹחָנָן: אָמַר רַב
אֲסִי עֵרוּגָה שְׂשֵׁה חוּץ מַגְבּוּלִי וּמְסַתְּבָרָא דְּרַב אֲסִי מוֹקִי לֵה בְּעֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת שְׂלֵה
דֹּאֵי לֹא הָא אֵיכָא טוּבָא גְבוּלִין וְהִילְכָּהּ בְּעִי שְׂשֵׁה חוּץ מַגְבּוּלִין שְׂהוּא טְפַח לְכָל צַד דֹּאֵי
גְבוּלִי בְּכָלֵל שְׂשֵׁה נִמְצָא שְׂאִין בְּעֵרוּגָה הַזְּרוּעָה אֲלֵא ד' טְפָחִים אֲלֵא וְדֹאֵי שְׂשֵׁה מְלַבֵּד
גְבוּלִי: כְּדִתְנֵן ר' יְהוּדָה אוֹמַר רִחוּב כְּמֵלָא רִחוּב פְּרָסָה.

וּמִשׁוּם טַעְמֵי דְּקָרָא מְיִיתִי לֵה לַר' יְהוּדָה וּלְאִיתוּי לְדַר' יְהוּדָה שְׂיִלְלִי גְבוּלִי כְּמָה
וְדַכְּנֵתָה בְּתַלְמוּדָא דְּהָא אֵיכָא דְּפִלִּיג בְּמִתְנִי הֵתָם עֲלֵי דַר' יְהוּדָה: אַף גְבוּל טְפַח. פִּי
כְּשִׁיעוֹר פְּרָסַת רַגְלוֹ כְּדִי לְהִלְכָּהּ בּוֹ לְהַשְׁקוּתוֹ וְרַב פְּלִיג עֲלֵי וְאָמַר דְּבְּעֵרוּגָה בְּחוֹרְבָה
שְׂנֵינוֹ וְלוּמַר שְׂאוּתֵן הָעֵרוּגוֹת הַסְּמוּכוֹת לֵה שְׂהֵן חֲרַבּוֹת וְאֵינֵן זְרוּעוֹת דֹּאֵי בְּזְרוּעוֹת הָא
אֵין בֵּין זְרִיעָה זֹו לְזִרְיעַת חֲבִירָתָה אֲלֵא שְׁנֵי טְפָחִים דְּשְׁנֵי גְבוּלִין שְׂל שְׂתִיָּהֵן: וְהָא אֵיכָא
מְקוּם קְרָנוֹת.

פ'י הָא מְצִית לְאוּקוּמָה בְּעֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת וְשִׁיקִיפוּ לָהּ שְׁמוּנָה עֵרוּגוֹת שְׁלֵשׁ לְכָל רוּחַ דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לִינִיקָה דְּהָא אִיכָא מְקוּם הַקְּרָנוֹת בְּעֵרוּגָה הָאֲמַצְעִית שְׁהוּ חֲרָבוֹת שֶׁיִּכּוֹל לְזָרוּעַ בְּחִיצוֹנִיּוֹת פְּנֵגֵד אוֹתָן קְרָנוֹת וְלֹא יִנְקִי אֶהְדְּדִי דְּהָא אִיכָא תְּלַתָּא שְׁנֵי טְפָחִים דְּגַבּוּלִין וְעוֹד יִרְחִיק טְפַח שְׁלֵא יָבֵא רֵאשׁ זְרִיעַת הָאֲמַצְעִית פְּנֵגֵד חֲבִירְתָּהּ וְהִינּוּ נוֹטָה שׁוּרָה לְכָאן וְשׁוּרָה לְכָאן דְּאָמַר שְׁמוּאֵל בְּסִמּוּף וְכִינּוּן דְּאִיכָא תְּלַתָּא טְפָחִים מְצִי לְמִזְרַע חֲמִשָּׁה גְרַעֲיָנִין לְכָל עֵרוּגָה שְׁל זֹו לְצָפוֹן וְשְׁל זֹו לְדָרוֹם שְׁל זֹו לְמִזְרַח וְשְׁל זֹו לְמַעְרָב וְיִזְרַע אוֹתָן הַגְרַעֲיָנִין כְּזֹה [הַצִּיּוֹר כְּמוֹ שְׁנֵדְפֵס בְּש"ס] וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁתְּעִיֵּין בְּצוּרָה זֹו תִּמְצָא בְּכָל עֵרוּגָה וְעֵרוּגָה זְרוּעִין חֲמִשָּׁה מִינֵי זְרַע וְיֵשׁ בֵּין זְרַע לְזְרַע שְׁלֵשָׁה טְפָחִים, כְּנ"ל לְצִיּוֹר לְפִירוּשׁ רַש"י ז"ל, וי"מ דְּבְּעֵרוּגָה אֲמַצְעִית אִינְהּ זְרוּעָה בְּאֲמַצְעַת הָרוּחוֹת אֲלֵא לְצַד הַקְּרָנוֹת כְּאוֹתָן הַחִיצוֹנִיּוֹת וְאִין צִוְרָף בְּזֹה וְאֶדְרָבָה אִי מְעִינְתָּ בָּהּ שְׁפִיר טְפִי נִיחָא בְּהִכִּין וְעוֹד דְּנִיחָא לָו לְאוּקוּמָה כְּדִקס"ד מְעִיקְרָא: אָמַרִי בִי רַב מְשִׁמִּי דְרַב בְּמַמְלָא אֵת הַקְּרָנוֹת.

פ'י רַב דְּמוֹקִי לָהּ לְמַתְנֵי בְּעֵרוּגָה בְּחֹרְבָה מִיָּרִי בְּעֵרוּגָה שְׁנַתְּמַלְתָּא כְּנֹלָה זְרַעִים מְשִׁנֵי צְדָדִין כֹּל רוּחַ צְפוֹנִי וְדָרוּמִי מִן הַמִּזְרַח לְמַעְרָב אֲבָל רוּחַ מִזְרַחִיּוּמַעְרָבִי אִין בְּכָל רוּחַ אֲלֵא גְרַעֲיָן אֶחָד כְּזֹה.

(* וְעַכְשָׁיו אִין אִתָּהּ יָכוֹל לְזָרוּעַ עוֹד בְּעֵרוּגָה שְׁאֲצֵלָה בְּצָפוֹן וְשְׁאֲצֵלָה בְּדָרוֹם: וְלִיזְרַע מֵאֲבֵרָא וְלֹא לִימְלִי כְּלוּמַר לָמָּה לָף לְדַחֲוִק' וְלֹאוּקוּמָה לְמַתְנֵי בְּעֵרוּגָה בְּחֹרְבָה וּבְמַמְלָא אֵת הַקְּרָנוֹת נִימָא שְׁלֵא יְמַלָּא אֵת הַקְּרָנוֹת וְיִקּוּף לָהּ שְׁמוּנָה עֵרוּגוֹת וְיִזְרַע הַחִיצוֹנוֹת כְּדִאֲמַרִינּוּ מְעִיקְרָא וְהָא אִיכָא מְקוּם קְרָנוֹת וְלַעוֹלָם בְּעֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת.

וּפְרִיק גְזֵרָה שְׁמָא יְמַלָּא אֵת הַקְּרָנוֹת כְּלוּמַר לַעוֹלָם בְּעֵרוּגָה בְּחֹרְבָה וְאִפִּי אִינוּ מְמַלָּא שְׁתֵּי הָרוּחוֹת וְאִפִּי הָאֶסוּר לְזָרוּעַ בְּעֵרוּגוֹת הַסְּמוּכוֹת לָהּ דְּאִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁאֵם אִתָּהּ מִתִּירוּ בְּשִׁאִינוּ מְמַלָּא גְזֵרָה שְׁמָא יָבֵא לְהַתִּיר בְּמַמְלָא, וְנִרְאָה לִי דְרַב אִסִּי דְּמוֹקִי לָהּ לְמַתְנֵי בְּעֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת כְּדִאֲמַרִי לַעֲלִיל לֹא גָזַר שְׁמָא יְמַלָּא אֵת הַקְּרָנוֹת וְכְּדְּמוֹקִי לָהּ שְׁמוּאֵל בְּסִמּוּף: ע"ב וְלֹא יְהֵא אֲלֵא רֵאשׁ תוֹר.

כְּלוּמַר אִפִּי מוֹקְמַת לְמַתְנֵי בְּמַמְלָא אֵת הַקְּרָנוֹת אִיכָא לְמִימַר דְּמִיָּרִי בְּעֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת דְּמֵאִי אֲמַרְתָּ דְּאִיכָא עֲרָבוּב זְרַעִים וְיִנִּיקָה דְּיִנְקִי מְהֵדְדִי הָא וְדֵאִי שְׁרִי דְּעֲרָבוּב וְיִנִּיקָה לֹא מִתְּסֵרוּ אֲלֵא מְשׁוּם דְּלִיכָא הִיכִיפִירָא הִכָּא וְדֵאִי אִיכָא הִיכִפִירָא טוּבָא דְּזְרַעִים אֵלוּ שְׁהוּ מְעוֹרְבָבִים שְׁהִיא שְׁל כָּל אַחַת וְאַחַת, מִי לֹא תִנּוּ אִם הִי רֵאשׁ תוֹר יִרְק נְכַסֵּס לְרֵאשׁ תוֹר יִרְק אַחַר וְכו' כְּלוּמַר אִפִּי יִזְרַע בְּרֵאשׁ תוֹר יִרְק וְאִין בֵּין זְרִיעַת רֵאשׁ תוֹר יִרְק לְזְרִיעַת שְׁדָה הָאֲחֵר כְּשִׁיעוֹר יִנִּיקָה אִפִּי הָ מוֹתֵר מְפָנִי סוּף שְׁדָהוּ וְאִיכָא הִיכִפִירָא טוּבָא, וּפְרִיק אִין רֵאשׁ תוֹר יִרְק לְעֵרוּגָה דְּלֹא שְׁיִיף רֵאשׁ תוֹר אֲלֵא מְשְׁדָה גְדוּלָה לְעֵרוּגָה אוּ מְעֵרוּגָה לְתוֹף שְׁדָה גְדוּלָה אֲבָל שְׁתֵּי עֵרוּגוֹת לִיכָא הִיכִפִירָא כְּלָל אֲלֵא נִרְאִין כְּאֵלוּ הֵן אַחַת דְּלֹא חֲשִׁיבָא כֹּל חֵדָא בְּאִפִּי נְפִשָׁה: וְשְׁמוּאֵל אָמַר עֵרוּגָה בֵּין הָעֵרוּגוֹת שְׁנִינוּ.

וְקס"ד הִשְׁתָּא בְּמַמְלָא אֵת הַקְּרָנוֹת וְהִינּוּ דְּאֲקִשִׁי וְהָא קָא מְעַרְבּוּ אֶהְדְּדִי כִּינּוּן שְׁאִין בֵּין זֹו לְזֹו אֲלֵא שְׁנֵי טְפָחִים דְּגַבּוּלִין נִמְצָא דְּיִנְקִי עָלִים אֶהְדְּדִי, וּפְרִיק בְּנוֹטָה שׁוּרָה לְכָאן וְשׁוּרָה לְכָאן כְּלוּמַר שְׁלֵא מִיְלָא לְגַמְרֵי קְרָנוֹת הָאֲמַצְעִית אֲלֵא בְּנוֹטָה זְרִיעַת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּפֵנֵגֵד קְרָנֵי הָאֲמַצְעִית וְנִמְצָא שְׁיֵשׁ ג' טְפָחִים בֵּין עָלִין לְעָלִין וְלֹא יִנְקִי אֵלוּ מֵאֵלוּ וְשְׁמוּאֵל לֹא גָזַר שְׁמָא יְמַלָּא אֵת הַקְּרָנוֹת כְּרַב: הַפְּקִיעַ תְּלָם אֶחָד עַל פְּנֵי כְּנֹלָה מְהוּ, מְדַבְּרֵי רַש"י

ז"ל נראה דהוא מפרש לה בערוגה בחורפה וכשזרע באותה ערוגה תמשה גרעיניו כדפרישית במתני' והוא עשה חריץ סמוך לרוח אחת שאין בין הזריעה לחריץ ג' טפחים והוא זרע באותו חריץ ממין שנראה, אחר מהו פיון דלית בי' שיעורא ינקי אהדדי או דילמא הא איכא ה'פירא, א"נ שעשה חריץ באמצע הערוגה על פני פולה ואין מן הזריעות שבכל רוח לחריץ כדי שיעור יניקה.

וי"מ דמזירי בערוגה בין הערוגות ובממלא קרנות האמצעית שאינו יכול לנטות זרעי החיצוניות דהשתא ליכא ביניהו אלא שני טפחים דגבולין והוא עשה חריץ באותו גבולין המפסיקין ביניהם ולא זרע בחריץ אלא לעשות היכר בין הערוגות עשה החריץ: אמר רב ששת בא ערבוב ובטל את השורה.

פי' ואין חריץ (הוי) היכר ורב אשי אמר דחריץ הוי היכר: הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דלועין וכו'. פי' ואין בין שתי שורות של קישואין לשתי שורות של דלועין כדי יניקה וערבוביא נאפין הכי אם עשה חריץ בין שתי שורות לשתי שורות הוי היכר ומותר וטעמא דמילתא משום דשתי שורות חשיבי למהוי שדה לנפשוייהו ואיכא היפירא לכל מין ומין הא שורה א' של קישואין ושורה אחת של דלועין דשורה א' לא חשיבא לעצמה כלום אפי' עשה תלם א' ביניהם לא חשיב הפסק וערוגה כשורה א' של שדה דמא: שאני התם דאיכא שדכא.

כלומר שאני קישואין ודלועין שזמורותיהם ארנופות והילכך לא חשיבא הפסקה דשורה אחת דאיכא למיחש לעירבוב לפי שהן מתפשטין ומשליחין יונקותיהם למרחוק אבל בשאר זרעים שאין זמורותיהם כל כך ארנופות מותר דאין ערבוב מבטל את השורה וכן פי' רש"י ז"ל: א"ר יוחנן הרוצה למלאות כל גנתו ירק.

כלומר מינים הרבה עושה ערוגה ששה ועוגל בה תמשה פרש"י ז"ל עוגל בכל ערוגה וערוגה תמשה עיגולין וכל עיגול יכול למלאותו פולו סביב ממין אחד וכן השני ממין אחר וכן השלישי ואע"ג דאין בין זרע לזרע כדי יניקה שאני עיגול שהוא דבר מסוים ואיכא היפירא טובא וקס"ד השתא שזרע נמי ממין אחר צלע הריבוע והו גבולין, ואקשי' והכי מצוי למזרע והא איכא דביני ביני שהרי הגבולין מחנכין עם היקף ריבוע הערוגות ונמצא דאיכא ערבוב וליכא היפירא כלל, דבשלא בין עיגול לעיגול יש הפרש קצת בין זרע לזרע והעיגול שהוא דבר מסוים מחלקו אבל הכא כל הזריעות מעורבין יחד: אמרי דבי ר' ינאי במחריב בין הבינים.

כלומר שאינו זרע כלל בצלע הריבוע המחנך עם היקף של עיגול אלא זרע בקרנות רחוק מעט מן העיגול כנ"ל שיטת רש"י ז"ל, ויש מקשין אם איתא דעגולין מחלקין בין מין למין מאי שנא תמשה עיגולין אפי' טובא נמי ולדידי לא קשיא לי דאע"ג דעיגולין מחלקין מ"מ בעי' קצת הפרש ביניהו ואם איכא טובא לא הנה הפרש ביניהו, אלא שקשה לי קצת דהנה לי למימר וממלא קרנותי ועיגולי ועוד קשיא אם איתא דהאי ועוגל בה תמשה עיגולין קאמר א"כ לימא הכין בהדא, ורבי' תם ז"ל מפרש לה בפנים אחרים כמו שאכתוב בסמוך בס"ד: רב אשי.

אמר אם היו זרועין שתי זרועין ערב ערב זרועין שתי. פ"י אתא רב אשי למימר דלפעמים שרי למזרע בין הבינים כגון שאם היו העגולין זרועין שתי זרוע של בין הבינים ערב ובהכי סגי להיפירא פינו דמה שבתוכו עיגול: איבתביה רבינא לרב אשי עבודת ירק בירק אחר ששה טפחים ורואין אותה פטבלא מרובעת פ"י דבהכי חשיב לזרוע ה' מינין חלוקין בהרחקת ג' טפחים הא ל"ה לא חשיב כלל וחשיב עירבוב ואפ"ה דוקא פשוטין אותה פטבלא מרובעת דהשתא הוא דחשיבא ושרי הא ל"ה אסורה אלקא ערוגה עגולה לא חשיבא לו.

וי"מ דמקשי לרב אשי וה"ה לר' יוחנן דחשיבא לי' ערוגה עגולה והכא בפריית' לא חשיבא לי' וכן נראה מדברי רש"י ז"ל, וי"מ דלרב אשי דוקא קא פריף דאיהו שרי בהיפירא דשתי וערב דבהכי סגי והכא בעי' ג' טפחים אבל לר' יוחנן לא קשיא מידי דאע"ג דאין בין עיגול לעיגול ג' טפחים חשיב לו היפירא פינו דאיכא בין הבינים חריב, ופריק התם דבעי' מרובעת בששה טפחים לאקולי בה קולא אחריןא הוא להיות חשובה כשדה בפני עצמה להתיר ראש תור ירק הנכנס לה משדה אחרת או הינצא ממנה לתוך שדה אחרת פינו דאיכא בה הרחקה כל כף.

ופירש"י ז"ל דר' יוחנן דפריף הכין לית לי' הא דאמרן לעיל אין ראש תור בערוגה, אי נמי אית לי' והיינו מערוגה לערוגה אבל מערוגה לשדה לא, כף נראה לי שיטתו של רש"י ז"ל בשמועה זו.

ויש מקשים לפי רש"י ז"ל דהאיך אפשר ששיעור יניקת כל זרע טפח ומחצה והא תנו פרק לא יחפור מרחיקין את הזרעים מן הכותל ג' טפחים אלקא יניקת שלשה לכל א' בעינו על כן פ"י בתוספות שמועה זו בפנים אחרים בשם ר"ת ז"ל דחמשה זרעונים דקתני היינו חמשה גרעינין וכל אחד לבדו באמצע הרוח ולא בקרנות והכי מוכח לישא דקתני על ארבע רוחות ולא קתני על ארבע קרנות ונמצא שיש בין כל גרעין וגרעין עד לקרן ג' טפחים וגופייהו דגרעינין לא קא חשיב איידי דזוטר כזה ואיכא לאקשוני והא איכא שני גרעינין בתוף ג' טפחים והיינו גרעין שבאמצע לגרעין שבכל רוחות הערוגה וא"כ על פרחנו יש לפרש פרש"י ז"ל דאין יניקת זרע אלא טפח ומחצה, וי"ל דכל היכא דאין בין זה לזה אלא שלשה מחד דנוכתא קא ינקי דיניקתו של זה מתפשטת עד ג' טפחים ושל זה נמי נמשכת יניקתו כל ג' טפחים והיינו שהיא דפרק לא יחפור אבל מ"מ הכא שרי דהכי קים לו דמכיון שיש ביניהם ג' טפחים אין יונק זה מגופו של זה והכא דייק לישא דגמ' דקאמר וקים להו לרבנו דחמשה בשתא לא ינקי מהדדי, ומדאמר מהדדי ולא אמר בהדדי ש"מ דאע"ג דינקי מחד דנוכתא פינו דאין זה יונק מגופו של זה ליכא למיחש דלישא דמהדדי משמע זה מגופו של זה והילכף אע"פ שהיניקות מתערבות שרי דלעולם אין פלאים אסורין דאורייתא אלא היכא דאיכא תרתי עירבוביא ויניקה כלומר עירבוב היניקות ושיונקין אלו מגופן של אלו אבל יניקה גרידא בלא עירבוב או עירבוב בלא יניקה פי האי שרי, וא"ת א"כ ליתני תשעה ארבעה בארבע קרנות וכמו שקשה לרש"י ז"ל, וי"ל דהכי קים להו דחמשה בשיתא דוקא ולא תשעה, א"נ בגמ' מפרש טעמא אמאי לא, אבל מ"מ הרמב"ם ז"ל סובר שאין יניקת ירק בערוגה אלא טפח ומחצה כלומר שאין יניקתו נמשכת אלא עד טפח ומחצה כמו שפירש"י ז"ל, וההיא דפרק לא

יחפור לאו משום יניקה נגועו בה אלא מפני שהזרעים מחלידין את הקרקע עד ג' טפחים אע"פ שאין יניקתן נמשכת אלא עד טפח ומחצה תדע דהא התם תנו מרחיקין את האילן כ"ה אמות ואלו בענין יניקה לאו בקבין שיעורא דהא בי"ו אמות סגי ואע"ג דאיכא שרשים דנמשכין טפי משיעור' אלו לא מפני שזריכין לקרקע דהא אם בא לקוצצן עד שיעורן אין האילנות מתים ולא הזרעים, אי נמי יש לחלק בין זרעים לירקות וכדתנו התם פל מייני זרעים אין זורעין בערוגה וכל מייני ירקות זורעין בערוגה ודוקא בשיעורא דטפח ומחצה ועם זה עמדו דברי רש"י ז"ל.

גמ' והא איכא מקום קרנות. פ"א למה לה לדחוקה לאוקמה בערוגה בתורבה דהא ודאי מפנין דאיכא מקום קרנות שיכול לזרוע בהן בארבעה גרעינים ועדיין יתא בין זה לזה ג' טפחים והוא מחריבו ודאי מייני בערוגה בין הערוגות והוא יניח אותן כדי שיוכל לזרוע בקרנות הערוגות החיצוניות ויכול להקיף אותן שמונה ערוגות ובאותן ד' ערוגות שפנגד האמצעית זרע בקרנות ואפתי איכא טפי משלשה בין גרעין לגרעין ובאותן ד' שבאלכסון האמצעית זרעם באמצעית כל גרעין באמצע הרוח ולא בקרנות כנ"ל לפרש לפי שיטה זו: בממלא את הקרנות שממלא שני הרוחות לגמרי וכמו שפירשנו למעלה דהשתא ליכא לאוקמה בערוגה בין הערוגות ואפ"י שתיים בשתי רוחותי שאינן מלאות לא משום דכיון דממלא את הקרנות כי מעיינת בה שפיר אי אפשר בלא עירבוב: וליזרע מאבראי ולא לימלי.

פלומר זרע האמצעית כל גרעין לבדו באמצע רוחותי כדי שיקיף לה שמונה ערוגות דהשתא נוח לו לזרוע ערוגות אחרות חוצה לה בהיקפה ולא ממלא את הקרנות משימלא את הקרנות ויחריב בהיקפה אין ראש תור ירק לערוגה.

פ"א אין דין ראש תור ירק בערוגה משום דמילתא זוטרתה היא ואין דין ראש תור ירק מערוגה לערוגה אלא הפל נראה ערבוב: ושמואל אמר ערוגה בין הערוגות שנינו, ואפילו בממלא לגמרי שתי רוחות האמצעיות ואקשי א"כ כי זרע בקרני החיצוניות מיערבן בהדי הדדי, ופריק בנוטה שורה לכאן ושורה לכאן ולומר שאינו זרע ממש בקרן אלא משוּף לכאן מפלפי הקרן רחוק מן הקרן טפח, ואפ"י ליכא גבול אלא טפח ביניהן פדעת מקצת המפרשים דק"ל כרבנו דפליגי עלי דר' יהודה אפ"ה הקרן שמפסיק בנתיים הוי היפר ולהאי פירושא נראה לי דדוקא בארבע ערוגות שפנגד האמצעית אבל באותן שעומדות באלכסון אי אפשר למזרע ואפשר דכי מעיינת בהו שפיר מצי למזרע, וי"מ דלדעת ר"ת ז"ל ערוגה בין הערוגות היינו ארבע הערוגות שעומדות באלכסון אבל ארבע האחרות לעולם חרבות, ולא ידעתי מי הזקימם לפרש כן דהא שפיר איכא לפרושי כדפרישנא, ועוד היכי מקשה לא דהא אלא ראש תור ירק דהא ראש תור ירק גמור הוא והוי לי' למימר והא ראש תור ירק הוא, ועוד דאפ"י בממלא את הקרנות יכול לזרוע בהן ולהרחיק ג' טפחים והיכי מקשה והא קא מתערבין אהדדי, ואפשר דכולן מודים בהני ארבע שעומדות באלכסון שזרע אותן ופלוגמיהו באותן ארבע שפנגד האמצעית כנ"ל: הפקיע תלם אחד על פני כולה.

ואליבא דרב ושמואל נמי בעי הכי אם חפר בה באמצעית הערוגה חפירה אחת על פני כולה מהו לזרוע סמוך לתלם באותו שפת החפירה מכאן ומכאן שני מינין מי סגי

בהפקעת תלם מי הוי הַיִּפְיָרָא אַע"ג דַּאִין בֵּין זֶה לְזֶה כְּדִי יִנְיָקָה אוּ לֹא: א"ר יוֹחֲנָן הַרוֹצֵה לְמַלְאוֹת כָּל גְּנָתוֹ יֵרֵק עוֹשֶׂה עֲרוּגָה שְׂשֵׂה.

, פּי' עוֹשֶׂה עֵיגוּל שֶׁל חֲמִשָּׁה טַפְחִים בְּאַמְצְעִיתָהּ וְנִמְצָא שְׂשֵׂאָר מְצַלַּע הַרְבּוּעַ עַד הָעֵיגוּל חֲצִי טַפַּח מִפָּאן וּמִפָּאן מְלַבֵּד אֶלְכָסוֹן קַרְנוֹתֵי' שֶׁהוּא יוֹתֵר וְזוֹרַע אוֹתוֹ אֶלְכָסוֹן וּבְלַבֵּד שְׂשֵׂזָהָר שְׂיִרְחִיק הַזְּרָעִים מִן הָעֵיגוּל חֲצִי טַפַּח וּבְהִכִי סָגִי כִּינּוֹן שְׂהָעֵיגוּל דְּבָר חֲדָשׁ וּמְסוּנִיִּים לְהִיפְיָרָא בְּעֵלְמָא וְכוּן יִזְרַע כָּל הָעֵיגוּל מִמֵּין אַחֵר.

וְאַקְשִׁי' וְהִיכִי אֲמַרִי' הַרוֹצֵה לְמַלְאוֹת כָּל גְּנָתוֹ יֵרֵק שְׂהָרֵי אֵינּוּ מִתְמַלֵּא כְּלוּ דְהָא אֵיפֹא דְבִינֵי בִינֵי אוֹתוֹ חֲצִי טַפַּח סְמוּךְ לְעֵיגוּל שְׂאֵינּוּ זוֹרַע וְאַמְרֵי דְבִי ר' יֵנְאִי דְאוֹתוֹ חֲצִי טַפַּח שְׂהַחֲרִיב בְּבִין הַבִּינִים לֹא חָשִׁיב לִי כִּינּוֹן דְּזוֹרַעַה כְּלוּלָה לְבַר מְנִי' וְשִׁפִּיר קָרִי בִי' לְמַלְאוֹת כָּל גְּנָתוֹ כֵּן פִּי' הָרֹא"ה ו"ל וְהַרְמַב"ן ו"ל לְשִׁיטַת ר"ת ו"ל, וְלוּלִי שְׂהֵם אֲמַרוּהָ הֵייתִי אוֹמֵר שְׂאֵין הַלְשׁוֹן הַנְּלָמוּ אֶלָּא הַנְּכוּן לִי לְפָרֵשׁ דְּמַעֲיָקְרָא קַס"ד שְׂיִמְלֵא כָּל הָעֲרוּגָה כְּלוּלָה וְלֹא יִשְׂאִיר דְּבָר חָרֵב בָּהּ, וְאַקְשִׁי' וְהָא אֵיפֹא דְבִינֵי בִינֵי וְיֵשׁ שְׂם יִנְיָקָה וְעִרְבּוּבִיָּא וְהָעֵיגוּל לֹא הָוִי הַיִּפְיָרָא דְבִשְׂלָמָא בְּמִנְרָשׁוֹת מְצִי לְזָרוּעַ וְלְהַרְחִיק מִן הָעֵיגוּל קִצַּת כַּחֲצִי טַפַּח אֶלָּא מֵאֵי דְבִינֵי בִינֵי מֵאֵי אֵיפֹא לְמִמֵּר, וּפְרִיק בְּמַחֲרִיב בֵּין הַבִּינִים וְלֹא יִזְרַעֵם כָּלָל: וְרוֹאִין אוֹתָהּ כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת.

י"מ דְּלֹא דוֹקָא שְׂשֵׂה עַל שְׂשֵׂה מְרֻבַּעַת דַּא"כ מֵאֵי רוֹאִין אוֹתָהּ כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת אֶלָּא עֲרוּגָה רַחְבָּה טַפַּח וְאַרְבָּעָה שְׂלִשִׁים וּשְׂלִשָּׁה וּקַמ"ל דִּיכוּל לְזָרוּעַ בּוֹ חֲמִשָּׁה גְּרַעֲיָנִין הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּהּ אִם אִתָּהּ מְרַבְּעָה עֲרוּגָה שְׂשֵׂה עַל שְׂשֵׂה הֵינּוּ רוֹאִין אוֹתָהּ כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת: וְלַעֲנִינֵן פֶּסֶק הַלְכָה יֵשׁ מִי שְׂפֶסֶק הַלְכָה כַּר' יְהוּדָה בְּגַבּוּלִין כִּינּוֹן דְּכַרְיָשְׁנָא טַעֲמִי' וְסַמְכִי' לִיָּה אַקְרָא וּמְקִימ' לֹן נְמִי כַּשְׂמוּאֵל דְּהָא ר' יוֹחֲנָן וְרַב אֲשִׁי קְיָיְמִי כְּוֹתִי' דְּהִיכָא דְאֵיפֹא הַיִּפְיָרָא אַע"ג דְּאֵיפֹא עִירְבּוּבִיָּא שְׂרִי, וּבְהַפְקִיעַ תְּלָם עַל פְּנֵי כְּלוּלָה קִי"ל נְמִי כַּרְב אֲשִׁי דְאָמַר אֵין עִירְבּוּב מְבַטֵּל אֶת הַשׁוֹרָה דְּהָא דְאֵקְשִׁי' עַלִי' מְהָא דְהַנּוֹטַע שְׂתִי שׁוֹרוֹת הָא פְּרִיק לָהּ בְּשַׂדְכָּא: [דַּף פו ע"א] מַתְנֵי' מִנִּין לְפוֹלְטַת שְׂכַבַת זָרַע וְכו'.

מִנִּין שְׂמַרְחִיצִין אֶת הַמִּילָה, שְׂמַחֲמִין לוֹ חֲמִין בְּשַׁבַּת אִפִּי' בְּיוֹם שְׂלִישִׁי שְׂלָה לְפִי שְׂעֵדִין מְסוּפָן הוּא וְכ"ש בְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְיוֹם שְׁנֵי אֶבֶל קוֹדֵם הַמִּילָה לֹא, וְאֵין מְלִין אוֹתוֹ עַד אַחֵר הַשַּׁבַּת מִשׁוּם דְּלֹא חֲזִי לְמִילָה עַד שְׂיֵהָא לוֹ חֲמִין לְפִי שְׂמַכְרִין גּוּף הַתִּיבּוּק וּמַחֲזִיקִין אוֹתוֹ וּבְלֹא חֲמִין אֵינְרִי חוּלָה וְאֵין מְלִין אוֹתוֹ בְּשַׁבַּת.

וּמַתְנֵי' כַּר' אֶלְעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָ' אֲתֵיא דְקִי"ל כְּוֹתִי' אֶבֶל לְרַבָּנִין אִפִּי' לְאַחֵר הַמִּילָה בְּיוֹם הַשְּׂלִישִׁי אֲסוּר לְחַלֵּל עֲלֵיו אֶת הַשַּׁבַּת: גַּמ' מֵאֵן דְּלֹא מוֹקִי כְּתַנְאִי וְכו'. וּפְלוּגְתָ' הִיא הַתָּם בְּבָבָא מְצִיעָא פְּרִק הַמְּפָקִיד דְאֵיפֹא מֵאֵן דְאָמַר דְטָפִי חֲזִי הָא מְהָא וְאֵיפֹא מֵאֵן דְאָמַר דְלֹא: ת"ר פּוֹלְטַת שְׂכַבַת זָרַע בְּיוֹם הַשְּׂלִישִׁי טְהוּרָה.

כְּגוֹן שְׂשִׁמְשָׁה בְּחִמִּישִׁי וּפְלִטָה בְּשַׁבַּת וְלֹא שְׂנָא שְׂמִשָּׁה תְּחַלַּת לַיִל חֲמִישִׁי וּפְלִטָה בְּשַׁבַּת דְאֵשְׂתֵּהִי בָּהּ ד' עוֹנוֹת שְׂלִמּוֹת וְהָעוֹנָה יוֹם אוּ לִילָה וְלֹא שְׂנָא שְׂמִשָּׁה עִם חֲשִׁיכָה בְּלַיִל חֲמִישִׁי וּפְלִטָה בְּשַׁבַּת דְלִיכָא אֶלָּא שְׂלֵשׁ עוֹנוֹת שְׂלִמּוֹת דְלֹא הַקְפִּידָה תוֹרָה בְּעוֹנוֹת אֶלָּא בְּיָמִים וְהָרִי כָּאֵן ג' יָמִים אַע"ג דְשְׂמִשָּׁה מְשַׁחֲשִׁיכָה דְאֵמְרִי' מְקַצֵּת הַיּוֹם כְּכּוּלוֹ.

ור' ישמעאל בא לחלוק ולומר דביום השלישי טמאה ולפעמים שלא ישתהא בגוף האשה אלא ד' עונות והיא טהורה משום דמודה הוא דאמרי' מקצת היום פכלולו והילכך איכא בד' עונות שם ד' ימים וכגון ששמשוה יום רביעי עם חשיכה ופלטה תחלת ליל שבת דאין פאן אלא ד' עונות שלמות ליל חמישי ונחמישי וליל ששי וששי ויש פאן שם ד' ימים יום רביעי אע"פ ששמשוה בסוף היום אמרינן מקצת היום פכלולו ויום חמישי וששי ויום שבת אע"פ שהיה תחלת ליל שבת דאמרינן מקצת היום פכלולו והילכך טהורה דשם ד' ימים יש פאן אכל תוך זמן זה טמאה פנ"ל מתוך דברי רש"י ו"ל: פעמים שהן חמש פירש"י ו"ל פגון ששמשוה תחלת היום ע"כ.

פלומר תחלת יום רביעי ואשתיה עד תחלת ליל שבת דאיכא ה' עונות ושם ד' ימים, והא דלא אוקמה בשמשוה בסוף יום רביעי פדאמרי' מעיקר' ואישתיה עד יום שבת דאיכא ליל חמישי ונחמישי וליל ששי וששי וליל שבת משום דלכולי עלמא בשבת ניתנו עשרת הדברות וכיון דבשבת ניתנו על פרחך בלילי שבת טבלו ולא שחרית פדמתרץ לקמן שלא יהו הללו הולכים לקבל והללו הולכים לטבול והילכך אוקמה בשמשוה ליל רביעי משחשיכה ולא אוקמה בשמשוה בסוף יום רביעי עם חשיכה, והא דנקט תחלת היום לאו דוקא אלא לאשמועי' דלא מיירי בתחלת ליל רביעי פנ"ל, ור' עקיבא סבר דלאו אימים הקפידה תורה אלא אעונות שלמות שאם חסרה מזו ישלים מזו: [ע"ב] והא טבולי יום ניהו.

פי' לכולי עלמא אם פלטה ביום ששי טמאה ונמצא שפעמי' תפלוט בסוף יום ששי אחר הערב שמש שאין שהות ביום לטבול והיא צריכה לטבול בלילי שבת וא"כ למחר היאך קבלו התורה דהא אין פאן הערב השמש ועדיין קיימי בטומאתן: ראוי' קאמינא.

פלומר ראוי' לינתן לטבולי יום אכל לא איירע להם הא אם איירע להם הכי נמי דשרי דהא טבול יום אין טומאתן טומאה אלא לאכילת קדשים דבדידהו כתי' הערב שמש: וליטבולו בי שמי' וליקבלו תורה בי שמי'.

פי' לר' עקיבא פריך דאמר דוקא חמש עונות דהא תחלת ליל שבת קיימי חמש עונות ואמאי לא קבלוה באומה שעה אלא ש"מ דהקפידה תורה על פליטת כל הלילה ואיכא שש עונות, ופריק אין הכי נמי דמצו לקבלה בליל שבת ולא דהקפידה תורה אפליטת לילה אלא משום לא מראש בסתר דברתי וגו', ואפתי פריך לר' עקיבא דלמה הוצרך לירד בהשפמה אי משום דהקפיד אחמש עונות די להם לפרוש תחלת ליל חמישי וישתהו עד יום שבת דאיכ' נמי ה' עונות ואם פלטו ליל שבת יטבלו ביום שבת דהא ניתנה תורה לטבולי יום.

וכן פי' הרא"ה ו"ל דקושין לר' עקיבא אמאי אסרינהו יום רביעי דהא איכ' בר מינן' ה' עונות אכל לר' אלעזר בן עזריה ור' ישמעאל לאו קושיא דלא מהני בהכי מידי דהא אינהו ימים בעו ובתר ימים אזלי' דר' אלעזר בן עזריה בעי יום אחד שלם עם לילו קודם לו ור' ישמעאל בעי שני ימים שלמים, ע"כ: אבל חכמים אומרים שלש עונות שלמות בעי' פי' וכל עונה יום ולילה ולא דבעי' לילו עמו אלא ג' ימים מעת לעת וסברי חכמים דבארבעה עביד פרישה ומשה בהשפמה ירד יום רביעי ונהנה נמי בי שמי' לתשלום עונה ששית ואם פלטו ליל שבת יטבלו ביום ולית להו הא דר' יצחק דלא מראש בסתר

דברתי דאדרבה הקפידה תורה להמתין עד היום משום פליטת זרע ולא חיישי' להא דר' יצחק לישמא יאמרו הללו הולכין לקבל תורה וכו'.

ורש"י ז"ל גריס אבל חכמים אומרים שש עונות שלמות בעי' פלומר עונה שלמה יום או לילה והכל עולה לענין אחד: אבל פירשה מן האיש. פלומר והיא נתונה במקום שאינה נפסדת פגון שהיא על הפלי או על הבגד אפי' לאחר ג' ימים והיא לחה טמאה דאפתי ראוי' היא להזריע וא"ת מאי קמ"ל רב חסדא מתני' היא התם בנדה דתנו דם הנדה ושכבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין.

וי"ל דאי מהתם הנה אמינא לחין נמי פי מיטמו דוקא העונות האמורות באשה אבל אחר מיכן לא קמ"ל רב חסדא כל זמן שהיא לחה ואפי' אחר זמנה אבל יבשין לכולי עלמא לא נאפי' יבשו לאלתר: מה להלן בעיצומו של יום וכו'.

פי' דאע"ג דילפינו ג"ש מזכור זכור מ"מ איכא למימר דכשאמר להם זכור את יום השבת דהיינו בסיני דלאו בשבת אמר להם קמ"ל דמה להלן כשאמר זכור את היום הזה דבאותו יום של זכירה אמר להם מהכתוב הנה אף פאן נמי כשאמר זכור את יום השבת דבאותו יום שנצטוו לזפור דהיינו השבת אמר להם ונמצא דבשבת הי' כשאמר להם זכור את יום השבת: [דף פ"ז ע"א] ש"מ תרי יומי לבר מהאידינא.

והילכך וקדשתם היום ומחר לאו איום פרישה קאמר אלא קודם אותו יום קאמר וקדשתם יום שלם ומחרתו: ומה ישאל שלא דברה שכינה עמהם אלא פעם א' וקבע להם זמן אמר להם והיו נכונים וגו' אני שפל פעם ופעם וכו'.

קשי' לי ומאי ק"ו שהרי לא הנהיר האנשים אלא מפני הנשים שלא יהופולטות שכבת זרע ויהו טמאות אבל בשביל האנשים לא הוצרכו (פרישה) גדולה כזו שהרי ביום א' סגי ליה פדין בעל קרי אלא ודאי בשביל הנשים הקדימה התורה ג' ימים להפרישן מדע דהא אפי' שמשו בו ביום יכולין לטבול מיד והו טהורין דהא כתיב ורחצו במים וטמאו עד הערב משמע שאם יטבלו תיכף שישמשו טהורין וכן הנשים דהא שכבת זרע לא מטמאה עד שתצא לאויר העולם.

וראיתי להרא"ה ז"ל שכתב דלאו מדרש הוא דאזכרת ישראל משום פולטת שכבת זרע, אלא לישנא הוא דאיכ' למיזק דכתיב והיו נכונים משמע דאפי' לאנשים איכא בהדי תוספת טהרה.

ומ"מ מדעתו עבד דעיקר התראה ודאי משום פולטת שכבת זרע והתיר להם בטבולי יום ולדידי' נמי הנה אפשר לשמש ולטבול עכ"ל ומיהו משום טומאת נדה או זבין ומצורעין לא הקפידה תורה משום דחולי הוא ולכן דנה עליהן ואי אפשר להו בלאו הכין וכ"ש שיקבלו התורה יותר באימה וברתת אבל בעל קרי ופולטת שכבת זרע שהם עצמם גרמו להם הטומאה שלא בא להם אלא מחמת תענוג הנהירם הקב"ה פדי שיקבלו התורה באימה וברתת,, וכן פי' רבי' יהונתן ז"ל ועוד כתב הרב ז"ל ופולטת שכבת זרע משמע דכרואה מעצמה חשבי' לה דאי פנוגעת בשכבת זרע חשבי' לה לא אפשר לנוגע בשכבת זרע שיהיה ממנו כמו שלא הוזהר על נגיעת מת שהוא חמור ממנו ע"כ: ואתה פה עמוד עמדי.

פ"י פירוש מן האשה גמרא בלחוד הוא דגמירא להו הכי וקרא דואתה פה עמוד עמדי ליפא ראי מיני' למשה דהא לא אמרו משה עד שחזור פל התורה בעבר הירדן וכן פירשו בתוספות: יישר פתח ששברת.

פ"י פיון דהאי אשר הוא מנותר דרשי' ליה בהכין דהא כתיב אשר היו על הלוחות הראשונים [אשר שברת] וכיון שפן אשר שברת למה לי ש"מ לדרשא אבל בעלמא שאינו מנותר לא דרשי' הכין: (לעיל) בתלתא אמר להו מצות הגבלה בארבעה עבד פרישה.

ואיכא למידק והא פרישה קודם הוא להגבלה. וי"ל דמ"מ מקרא מוכח דהגבלה קודם שיהי ביום השלישי שעלה משה בהשפמה פתיב וישב משה את דברי העם אל ה' שקבלו כל הפרישה מואתם תהיו לי ממלכת פהנים עד אלה הדברים ובאותה עלי' ובו ביום אמר למשה מצות הגבלה והיינו קרא דכתיב קודם פרישה ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן ורמז פאן מצות הגבלה ולומר אליך לבדך אבל העם יעמדו מרחוק ולא בהר ובו ביום אמר משה לישראל מצות הגבלה והיינו קרא דכתיב קודם פרישה ויגד משה את דברי העם אל ה' ועל פרחין ביום רביעי בהשפמה הנה שהגיד משה שקבלו מצות הגבלה דאי לא מה הגיד לו ובאותה עלי' שהוא ביום רביעי אמר לו מצות פרישה ובו ביום אמר משה לישראל מצות פרישה, והא דכתיב בתר פרישה והגבלת את העם אפשי שלא פירש להם תחלה כל העונש וכל הענן והניתו, אי נמי שהכל אמר להם בארובה אלא שלא רצה הכתוב להאריך בו מתחלה והפסיק, אי נמי רצה להזהירם קודם מעשה ובשעת מעשה, ורש"י ז"ל לא פ"י פן אלא והגבלת ה' קודם פרישה ואין מוקדם ומאוחר, והראשון נראה עיקר: שלישי למאי לכדתניא.

פ"י דמיד בחד בשבא שהוא ריש ירחא התחיל משה להמשיך לבם של ישראל בפירוש עונשין ומתן שכר, ואף על גב דאמרי' לעיל דיום ראשון לא אמר להו מידי משום חולשא דאורחא איכא למימר לא אמר להו מידי בגבואה מאת הקב"ה אבל לעולם ה' מושך לבם ומדבר עליו פן פ"י הרא"ה ז"ל.

והילכך לר' מחד בשבא התחיל לפרש עונשה של תורה וביום שני השיב משה לפני הגבורה שקבלו עליהם מצות עונשה ואח"כ ביום השלישי פירש להם מתן שכרה והגיד לפני הגבורה ביום רביעי שכבר פירש להם וקבלום ולא יכא דאמרי איפכא, והילכך בריתא דקתני שלישי שלישי בחודש אתיא כר' או כאיכא דאמרי אבל לר' יוסי בר' יהודא לא אמר להו מידי בחד בשבא משום חולשא דאורחא ואפי' להמשיך לבן והילכך בריתא לא אתיא פנותי' פנ"ל: רבא אמר לחנניתו.

פ"י דבחד בשבת חנו שם אליכא דר' יוסי, רב אחא בר יעקב אמר למסען, פלומר אף למסען דבחד בשבת שחנו בסניי בו ביום נסעו מרפידים: [ע"ב] אתחומין לא איפקוד. פ"י ואע"ג דאל יצא איש ממקומו דמיני' דרשי' תחומין פתיב במרה האי תנא מפיק תחומין ממגרישי הערים פדריש ר' עקיבא במס' סוטה, ודריש אל יצא אל יוציא, וא"ת א"כ מאי קאמר אנשבת איפקוד שיהי הנצרכו להוציא פליהם ולהוליקם עמהם והאי תנא הא דריש אל יוציא דמיני' אסרי' אפי' העברת ד' אמות ברשות הרבים, וי"ל נתנום ע"ג בהמתם והיו מחמירין אחריהם שלא היו מצווין על שביית בהמתם ולא אלאו דמחמר

וכי אמרי' אשבת איפקוד דוקא באיסור שבת שיש בו פרת אבל באיסור לאו גרידא כגון לאו דמחמר לא איפקוד: ואותו היום חמישי בשבת הי'.

פ' יום ראשון של פסח הי' בחמישי בשבת ונמצא שביום רביעי בשבת שחטו את פסחיהו ונמצא שבשבת לקחואת פסחיהו שפסח מצרים מקחו בעשור לחודש ולכך נהגו לקרות לשבת שלפני הפסח שבת הגדול לפי שנעשה בו גם דאמרי' במדרש פשראו מצריים שישראל מתעסקין בפסחיהו והגידו להם כי ביום אכילתם ימותו הבכורות מיהרו המצריים לשלחם מן הארץ ובו ביום נהרגו הרבה מן המצריים כדאיתא במדרש: ראשון למעשה בראשית.

פ' שבאחד בשבת נברא העולם וריש ירחא דניסן דהיא שתא בחד בשבת הנה וסבר לה כמאן דאמר בניסן נברא העולם: אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ד' ימים בלבד.

פ' פשאתה קובע כל החדשים כסדרן יהיו ד' ימים בין תחלת שנה ראשונה לתחלת שנה שני' שמנין חדשי הלבנה שנ"ד ימים וכולן שבועים חוץ מארבעה ימים ואם היתה שנה מעוברת חמשה דקסבר שני האדרים עבדי' חסירים: [דף פ"ח ע"א] לרבנן שמונה חסרין עבוד.

פ' שישטפא דלישנא נקט דאפילו בשבעה סגי להו דהא אמרן אייר דהיא שתא עבורי עברוה. אי גמי דקושטא דמילתא קאמר דלרבנן לא עברוה לאייר, ואידך אוקמתא דלעיל עיקר דאוקמי' מתנייתא דלעיל כר' יוסי והילכך אוקמוה לרבנן דשמונה חסרין עבוד, ולכולי עלמא חמשים יום אחר מחרת הפסח בששה בסיון הי' ובו ניתנה תורה ובו לדורות חג השבועות פלומר ביום חמשים ולא בששה בסיון דהא קי"ל עצרת פעמים חמשה פלומר ביום חמישי לסיון פעמים ששה פעמים שבעה ולעולם ביום חמשים שביום חמשים ניתנה תורה כרבנן: מפאן מודעא רבה לאורייתא.

פ' ואף על פי שגלו מארצם לבבל קודם ימי אחשורוש הוי טעמא לפי שירושת הארץ תלוי' בקבלת התורה וכל זמן שיעברו על התורה שיהו גולין ממנה. ורב אחא ה"ק לדידן שאין לנו חלק בארץ הוא מודעא רבה ורבא אהדר לי' דאפי' לדידן ליפא מודעא פלל שיהי קבלה בימי אחשורוש אף על פי שבאותה שעה לא הי' להם חלק בארץ: ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית, פרש"י ז"ל דמריבוייא דה"א דרשי' דהששי המיוחד והוא ששה בסיון שניתנה בו תורה ולומר דכל גמר דמעשה בראשית תלוי באותו יום ע"כ תנרף דבריו.

פ' לפירושו דמצינו שביום ששי בחודש התנה עם מעשה בראשית לרמז לנו ליום ששי דסיון דהא ליפא מאן דאמר דבסיון נברא העולם אלא או בניסן או בתשרי כנ"ל: [ד' צ"ט ע"ב] מתני' מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשמלת וכו' גרסי' בירושלמי בתחלה פל א' וא' מישראל מניחין לשון של זהורית בחלוננו בעלייתו וכו' והיו מתביישין זה מזה התקינו שלא יהו קושרין אלא בחיל ועדיין היו מתביישין פל ישראל פשלא הי' מלבין התקינו שיהו קושרין בהיכל שלא הי' נראה לאנשים ולנשים ועדיין

היו מתביישין התקינו שיהא פולו בראש שער המשפלה ולא הי' רואה אלא מוליכו לבדו: אבל עצים דחזו לככא דאקלידא.

פ"י לשון של מפתח אפי' במשהו קא משמע לן משום דסתמן לאו להכי קיימי: ורמינהו תבלין שנים ושלשה שמות ממין אחד. פ"י ר"ח ו"ל שנים ושלשה איסורין פגון ערלה ושביעית וכלאי הכרם והן ממין אחד פגון פלפל או דבר אחר, או שהן שלשה שמות דהיינו שלשה איסורין ושלשה מינין חלוקין אסור לתבל בתערובתן אפי' במשהו כדי לבטלו, והא פשיטא אלא משום אידה נקט לה דקתני ומצטרפין זה עם זה פלומר אם הי' במה שתתבל בתערובתן כדי נותן טעם מצטרפין זה עם זה לאסור אפי' דיעבד: [דף צ' ע"א] הואיל וראוין למתק בהו את הקדירה.

בין פולן הא לאו הכי שהו מין אחר שאין ראוי למתק בהו את הקדירה לא וקשיא למתני' דקתני סתמא תבלין מצטרפין דמשמע אפי' אינו ראויין למתק, והא דקא מקשה מענין איסור לענין הוצאה אע"ג דלגבי הוצאה קי"ל דכל ששוו בשיעורן מצטרפין איפא למימר ה"מ דאוכלין דכולהו חזו מיהת לאכילה והחשיבות בפני עצמן דין הוא שייצטרפו פניו דשיעורן שנה אבל בתבלין דלא חזו מצד עצמן ואין חייבין בהוצאתן אלא מטעמא שהו ראויין לתבל ביצה בעי' מיני מתיקה שיהו ראויין לתבל דאם אין פולן מיני מתיקה אין הביצה מתרופלת בהו ורמינהו המוציא סמניו כדי לצבוע בהו דוגמא לאירא.

פ"י וקס"ד השתא דלא שני לן בין שרויין לשאינו שרויין דכולן כדי לצבוע בהו דוגמא לאירא דהוה שיעור מועט טפי ממתני' דבעי בגד קטן שבסבכה ופריק מתני' מיירי לשרות שעדיין אינו שרויין ובעי' שיעורא טפי לפי שאין אדם טורח וכו': מי רגלים בר ארבעין יום.

י"מ מקטן בר ארבעין יום דבציר מהכי לא חזו: מי בורית כברייתא פ"י רש"י ו"ל גפרית, ולא נהיר דהא גפרית עפר הוא והיכי שנייה בי' לאקשוני מדתנן כל שיש לו עיקר ולומר דכברייתא אין לו עיקר ואין לו שביעית,, והנכון דעשב הוא שאין לו עיקר: מיתבי הוסיפו עליהן וכו'.

פ"י לאו לישנא דמתנייתא הוא דתקשי לן מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי סבור כדאמר'י בכל דוכתא אלא לישנא דתלמודא הוא דאלו בתוספת' דשביעית לא קתני הוסיפו אלא הכי תניא ה"מ החלביצין והלעינון והבורית והאהל יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור כו' אלא מפנין דבמתניתן דשביעית קתני במקצת שאר דברים יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור וקתני כברייתא הני שלא נשנו במשנה ודיניהו שוין פהני דתני במשנה קאמר ה"מ בתלמודא דהוסיפו לשנות כברייתא על המשנה החלביצין וכו' והתנן זה הפלל כל שיש לו עיקר יש לו שביעית וכו' וא"ת והא פולהו מילי יש להם עיקר, וי"מ כל שיש לו עיקר המתקנים בארץ וגזעו מחליף, ולא נהיר דהא תבואה אין עיקרה מתקנים בארץ ואין גזעה מחליף ואית לה שביעית, והנכון דזו אינה משנה שנוי' בשום מקום אלא פנין דהאי דינא מפקי' ממתני' דשביעית הרי הוא כאלו תנן לה ה"מ בהדא דתנן ה"מ פלל גדול אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ומתקנים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ואיזה זה זה עלי הלוי השוטה ועלי הנדנה ומפקי' מהא כל דבר

שֵׁישׁ לוֹ עֵיקָר שְׁמִיחִין שְׂרָשִׁיו בְּאֶרֶץ בְּשַׁעַת לְקִיטָתוֹ כְּלוֹמַר שְׁמָה שְׁיִוְצָא מִמֶּנּוּ עַל הָאֶרֶץ הוּא הַנְּאָכֵל יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית גְּמוּרָה לְכָל דְּבָרָיו יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו וְיֵשׁ לוֹ בִּיעוּר וּלְדָמָיו אַחַר שְׁפִלָּה לַחֲיָה מִן הַשְּׂדֵה, וְסִיפָא דְתַנּוּן כָּל שְׂאִין לוֹ עֵיקָר וְכוּ' מִפְּקִי מְאִידָה מִתְּנִי' דְתַנּוּן הֵתֵם וְעוֹד כְּלָל אַחַר אֲמָרוּ כָּל שֶׁהוּא מִמְּאָכֵל אֲדָם וּמִמְּאָכֵל בְּהֵמָה וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים וְאִינוּ מִתְּקַיִים בְּאֶרֶץ יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית אִין לוֹ בִּיעוּר וְאִין לְדָמָיו בִּיעוּר וְאִיזָה זֶה זֶה עֵיקָר הַלוֹף וְהַנְּדָנָה וְה"פ כָּל דְּבָר שְׂאִין מִיחִין שְׂרָשִׁיו בְּאֶרֶץ שְׁהַשְּׂרָשִׁים הֵן הַנְּאָכֵלִין יֵשׁ לוֹ וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית אֲבָל אִין לוֹ וְלֹא לְדָמָיו בִּיעוּר מִשּׁוּם דְּלֹא שְׁיִיָּהּ בְּהָא לְמִימַר כְּלָה לַחֲיָה מִן הַשְּׂדֵה שְׁהָרִי אִינָה שׁוֹלֵטָת בְּהֵם הַיִּלְכָּהּ לִית בְּהוּ בִּיעוּר וְהַנְּדָנָה וְהַלוֹף הַשּׁוֹטָה שְׂרָשִׁיהֶן נְאָכֵלִין וּמָה שְׁעַל הָאֶרֶץ נְאָכֵל וְהַיִּלְכָּהּ הַשְּׂרָשִׁים אִין לְהֵם בִּיעוּר אֲבָל מָה שְׁעַל הָאֶרֶץ יֵשׁ לְהֵן בִּיעוּר וְדַכּוּתָהּ מִפְּרָשִׁי הָא דְתַנּוּן הֵכָא כָּל שְׁיֵישׁ לוֹ עֵיקָר וְכוּ' וְהָא דְתַנּוּן כָּל שְׂאִין לוֹ עֵיקָר אִין לוֹ שְׁבִיעִית לֹא אִין לוֹ שְׁבִיעִית לְגַמְרִי קְאָמַר אֲלֵא אִין לוֹ שְׁבִיעִית גְּמוּרָה קְאָמַר וְלוֹמַר שְׂאִין לוֹ בִּיעוּר כְּמִי שְׁיֵישׁ לוֹ עֵיקָר כֹּן פִּי הָרֵא"ה ו"ל, וְהַיִּלְכָּהּ כְּבָרְיָתָא עֵיקְרָהּ הוּא הַנְּלֻקָּט וְלֹא מָה שְׁעַל הָאֶרֶץ וְהַעֵיקָר אִין לוֹ בִּיעוּר וְאֵלּוּ בּוֹרִית תַּנּוּן דִּישׁ לוֹ בִּיעוּר: לְרִיחַ הַפָּה.

וְאֵע"ג דְּחֲזִי לְתַבְלִין כִּינּוּן דְּחֲזִי לְרִיחַ הַפָּה אֲזֵלִי לְחוּמְרָא: לְצִילְחַתָּא שְׁמוּשְׁחִין בּוֹ רֵאשׁוּ מִי שְׁיֵישׁ לוֹ כְּאֵב בְּחֲצִי הָרֵאשׁ: שְׁכֹן רֵאשׁוּ לְעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ דְרַבּוֹן קֶטָן. פִּי לְהוֹלִיף הַבְּהֵמָה: מִתְּנִי' הַמוּצִיא קִנְפַת הַרוֹכֵלִין אֵע"פ שְׁיֵישׁ בְּהַ מִינִין הַרְבֵּה אִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת.

וְא"ת פְּשִׁטָּא דְּמִי גֵרַע מִהוּצִיא וְחִזּוּר וְהוּצִיא בְּהַעֲלָם אַחַת דְּאִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת, תִּירָץ ר"ת ו"ל דְּקַמ"ל דֹּאֵע"ג שְׁנוּדַע לוֹ מִין זֶה וְחִזּוּר וְנוּדַע לוֹ מִין הָאֲחַר דְּאִפִּי' לְמֵאן דְּאָמַר בְּפָרָק כְּלָל גְּדוּל דְּדִיעוּת מְחַלְקוֹת אוֹ הַפְּרָשׁוֹת וְלֹא מִצְטָרְפִי קַמ"ל דְּהַפְּלִי מְצָרְפֵן וְכֵאלּוּ הַכֹּל אֶחָד וְאִינוּ חֵיב אֲלֵא אַחַת, וְרַבִּי יְהוֹנָתָן ו"ל פִּי דְאַתְיָא אֶפְּלוּ לִר' יְהוֹשֻׁעַ דְּאָמַר תְּמַחֲוִיין מְחַלְקִין שְׂאֵם אֲכַל כּוֹזֵית חֶלֶב מְבוֹשָׁל וְכוֹזֵית חֶלֶב צְלִי אִפִּי בְּהַעֲלָם אַחַת חֵיב בְּתַרְתִּי הֵתֵם הוּא חֶלֶב בְּטַעֲמִים דְּהוּי דְּבָר חֲשׁוּב לְכָל מִין וּמִין אֲבָל הֵכָא לְעֵנֵן הוּצֵאָה אִין חֲשִׁיבוּת, בְּמִין זֶה יוֹתֵר מִמִּין זֶה: [ע"ב] גְּמָרָא אִם לְאֲכִילָהּ כְּמֵלֵא פִי חֲזִיר וְאִף עַל גַּב דְּאִסוּר לְגַדֵּל חֲזִירִים הֵינּוּ דְּנֻקָּא כְּשֶׁלֹּקְחָם לְהַרְוִיחַ וְהֵכָא מִיָּרִי שְׁנַפְלוּ לוֹ בִּירוּשָׁה מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ כּוֹזֵית, אִי נְמִי שְׁנַתְּנוּם לוֹ בְּמַתְּנָה, וְהַנְּכֹחַ דְּהֵכָא כְּשֶׁאִין לוֹ חֲזִירִים כְּלָל אֲלֵא שְׁהוּא מוּצִיא בְּפִירוּשׁ לְאֲכִילַת בְּהֵמוֹת מְשַׁעְרִי' כְּאֲכִילַת חֲזִיר אֲבָל בְּסַתְּמָא לֹא מְשַׁעְרִי' מִשּׁוּם דְּחֲזִי לְכוּתִי כְּדַמּוּכַח בְּסַמוּךְ: אֲלֵא דִילְמָא מְאִית וְאֲכִיל לִי פִי לֹא פְּלִיגִי בְּשַׁמָּא יֵאָכְלוּ חֵי דְלֹא אִוְרַח לְמִיכְלִי' חֵי וְהַיִּלְכָּהּ טְהוּר אִפִּי' כָּל שֶׁהוּא דְהָא חֲזִי לְקַטֵּן לְשַׁחַק בּוֹ וְאִי מְאִית הָא חֲזִי לְמִיכְלִי' אֲבָל טְמֵא לֹא דְחִיִּישִׁי' דִילְמָא מְאִית וְאֲכִיל לִי וְאֵע"ג דְּחֲזִי לְתִינוּק כּוֹזֵית לֹא חִיִּישִׁי' דְּמִידי דְּחֲזִי לְדִידוֹן בְּעִי' כְּדְפָרְיִישִׁי' לְעֵיל, וְר' יְהוּדָה סָבַר דְּאֶפְּלוּ טְמֵא כָּל שֶׁהוּא דְאִי מְאִית לֹא חִיִּישִׁי' דִילְמָא אֲכִיל לִי דְהָא אִי מְאִית מְסַפֵּד סְפִיד לִי וְלֹא אִוְרַחִי לְמִיכְלִי': סְלִיק פֶּרָק אֲמַר ר' עֲקִיבָא פֶּרָק הַמְצַנִיעַ הַמְצַנִיעַ לְזַרְע וּלְדוֹגְמָא.

פִּי לְהַרְאוֹת מִינִין אֵלּוּ לְכָל אֲדָם וְיִבּוּאוּ לְקִנּוֹת מִמֶּנּוּ וְאֵע"ג דְּבְפָרָק . כְּלָל גְּדוּל תְּנִי' לָהּ חֲדָא זִמְנָא הֵכָא אַגַּב אוֹרְחִי' תְּנָא בְּבָא יִתִירָא בְּלִישְׁנָא קִיִּטָּא לְאֶפּוֹקִי מִדְר' שְׁמַעוֹן כֹּן אֲלַעְזָר: גַּמ' וְשִׁכַח לְמָה הַצְנִיעוּ.

פ"א אָבֿל רוֹצֶה הוּא בְּאוֹתָהּ הַצְּנֻעָה שְׁמָא יִזְכָּר לְמָה הַצְּנִיעוּ: [דָּף צ"א ע"א] מֵהוּ דְתִימָא בְּטוּלֵי בְּטִלָּה לְמַחְשַׁבְתּוּ. לָאוּ דְנֻקָּא בְּטִלָּה אִיהוּ לְמַחְשַׁבְתּוּ אֱלָא ה"ק מֵהוּ דְתִימָא מִמִּילָא בְּטִלָּה מַחְשַׁבְתּוּ דְלֵא חֲשִׁיבָא לְחִיּוּבֵי בְּפִחוֹת מְכַשְׁעוּר פִּינּוּ דְלֵא מִדְּכָר קמ"ל כָּל הַעוֹשֶׂה עַל דַּעַת רֵאשׁוּנָה הוּא עוֹשֶׂה וְאע"ג דְּלֵא אִידְכָר וְלֵא אַחֲשָׁבֵי בְּשַׁעַת הוֹצָאָה דְּלֵא דְכִיר לְמֵאֵי בְּעֵי לִי אפ"ה חֲיִיב: וְלַעוֹלָם עַד דְּאִיכָּא פְּזִיזָת.

פ"א וְאע"ג דְּכִזְזִית לֵא חֲשִׁיב לְעַנְיָן שְׁבֵת עַד דְּאִיכָּא כְּגֵרוּגְרָת מ"מ שְׁיַעוּרָא הוּא וְכַד אַחֲשָׁבֵי מְחִיב עֲלֵי מִיכָּא וְכִינּוּ דְּאִיכָּא לְאוּקוּמִי מִתְּנִי בְּהַכִּין ש"מ דְּמִתְּנִי לֵא אֲזַלָּא לְגַמְרֵי בְּתֵר מַחְשַׁבָּה דָּאֵם אִיתָא הֵנָּה לִי לְחִיּוּבֵי בְּכָל שְׁהוּא וְא"כ קוֹשְׁיָא דְּרַב יִצְחָק לֵא קָאֵי אַמְתְּנִי אֱלָא אַרְבֵּי יְהוּדָה אַבְנָה: אֱלָא מַעֲתָה חֲיָשֵׁב לְהוֹצִיא כָּל בֵּיתוֹ פ"א כְּגוֹן שְׁקִיפֵל כָּל כְּלֵי בֵּיתוֹ וְלֵא חֲשִׁיב לִי חֲבִילָה בְּבָצִיר מֵהַכִּי וְכִסְבוּר שְׁהוֹצִיא כָּל.

כְּלֵי בֵּיתוֹ וְנִמְצָא שְׁלֵא הָיוּ כְּלוֹן שֵׁם הַכִּי נָמִי דְּלֵא מִיחֲחִיב עַד דְּמַפְיֵק לִי פוּלִי: מִתְּנִי דְּלֵא כַר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וְכו'. פ"א הֲרָא"ה ז"ל דְּהוּא הַדִּין דְּהֵנָּה לִי לְמִימַר דְּלֵא כַר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר לֵא נֶאֱמָרוּ כָּל הַשְׁיַעוּרִין הִלְלוּ אֱלָא לְמַצְנִיעֵיהֶן דְּהָא בְּמִתְּנִי לֵא קָא יְהִיב שְׁיַעוּרָא לְמַצְנִיעֵיהֶן אֱלָא דְּהָא פְּשִׁטָּא לִי דְּהָא פְּלִיג ר' שְׁמַעוֹן לְעִיל בַּכַּר' הַמוֹצִיא י"ן: בְּעֵי רַבָּא הוֹצִיא חֲצֵי גְרוּגְרוֹת לְזַרְיָעָה וְתַפְחָה וְנִמְלָךְ עֲלֵי לְאַכִּילָה מֵהוּ וְאַף עַל גַּב דְּהֵתֵם בְּמִנְחוֹת מְשַׁמַּע בְּהַדְּיָא גַּבֵּי אִיסוּרִין דְּכָל הֵיכָא דְּמַעֲיָקְרָא לֵא הֵנָּה בִי שְׁיַעוּרָא וְהַשְׁתָּא אִית בִּי לֵא מְחִיב עֲלֵי דְּאוּרִייתָא אֱלָא מְדַרְבְּנָן שְׁאֵנִי הֵכָא לְעַנְיָן שְׁבֵת דְּבַתֵּר מֵאֵי דְּחֲשִׁיב לְהוּ לְאִינְשֵׁי אֲזַלִּי וְכִינּוּ דְּהַשְׁתָּא אִיכָּא כְּגֵרוּגְרָת הָא חֲשִׁיב לְהוּ לְאִינְשֵׁי הַשְׁתָּא, וְהַרְמַב"ן ז"ל תִּירַץ דְּמִיִּירֵי כְּגוֹן דְּמַעֲיָקְרָא הֵנָּה בְּהַ כְּגֵרוּגְרָת וְקוּדָם שְׁהוֹצִיאָה צְמָקָה שְׁהַרִי יְכוּל לְשַׁלְקָה וְלַהֲחִזִּירָה לְכַמּוֹת שְׁהִי: וְנִמְלָךְ עֲלֵי לְזַרְיָעָה פ"א הֲרָא"ה ז"ל מְסַתְּבָרָא בְּנִמְלָךְ עֲלֵי לְזַרְיָעָה עַד שְׁלֵא צְמָקָה: יֵשׁ דִּיחֻי לְעַנְיָן שְׁבֵת וְכו'.

וְאע"ג דְּהֵתֵם בְּבְרִייתָא פְּשִׁטָּא לָן לְעַנְיָן אִיסוּרִין דְּאִין דִּיחֻי וְכָל הֵיכָא דְּמַעֲיָקְרָא אִית בִּי וְהַשְׁתָּא אִית בִּי אע"ג דְּאִידְחֵי לְעַנְיָן בִּינֵי בִּינֵי מְחִיבֵי הֵתֵם הוּא לְעַנְיָן אִיסוּרִין דְּאֲזַלִּי בְּהוּ בְּתֵר שְׁעַת אַכִּילָה פִּינּוּ דְּמַעֲיָקְרָא אִית בִּי וְהָא נְהַגָּה גְרוּנוּ בְּכִזְזִית אָבֿל לְעַנְיָן שְׁבֵת דְּבְעֵי עֲקִירָה וְהַנְּחָה בְּדָבָר חָשׁוּב פִּינּוּ דְּאִידְחֵי לִי בִּינֵי בִּינֵי וּבְהֵיא שְׁעַתָּא אֵלוּ הַנִּיחָה עֲקִירָה דְּמַעֲיָקְרָא כְּאֵלוּ אִינָה' כֵּן הַזֵּר תַּפְחָה וְהַנִּיחָה הוּא הַנְּחָה בְּלֵא עֲקִירָה וְהִילְכָף אִיכָּא לְסַפּוּקֵי אֵי מְחִיב אוּ לֵא: וְכִגוֹן דְּאִיכָּא פְּחוֹת מְכַבִּיעָה אֲנוּכְלִין.

פ"א וְכִי בְעֵי דְּלִיקְהוּ בְּבֵית פְּחוֹת מְכַבִּיעָה הִינּוּ לְפִי שְׁהוּא זוּרְק פְּזִיזָת תְּרוּמָה בְּבֵית טְמֵא אָבֿל אֵם זָרְק פְּזִיזָת תְּרוּמָה בְּבֵית טְהוֹר אִפִּי אִין בְּבֵית כְּלוּם מִיחֲחִיב בְּזַרְיָקָת פְּזִיזָת הוּאִיל וְזַר לִוְקָה בְּכִזְזִית בְּאַכִּילָתָה, וְאִין כֵּן דַּעַת הֲרָא"ה ז"ל וְכִמוּ שְׁאַכְתָּוּב בְּסַמוּף: מֵאֵי מְדַמְצָטְרַף לְעַנְיָן טוּמְאָה.

פ"א פִּינּוּ דְּמַהֲנִיא זַרְיָקָה זוּ וְהִיא חֲשׁוּבָה דְּאִיטְמִיא הֵיא תְּרוּמָה בְּזַרְיָקָה זוּ וְאַהֲנִיא דְּאִיתוּסַף בְּהַ אִיסוּרָא לְגַבֵּי כְּהֵן הָאוּכְלָה וְחִיּוּב זֶה וְחִיּוּב שְׁבֵת בְּאִין כְּאַחַד וּמ"מ אֲפָשָׁר דְּדוּקָא פְּזִיזָת דְּהוּא שְׁיַעוּרָא דְּחֲשִׁיב וְהִילְכָף חֲשִׁיב בְּהַדִּי צִירוּף וְאַף עַל גַּב דְּלַעֲלֵל מְחִיבֵי בְּמוֹצִיא אִפִּי חֲטָה הֵתֵם מְשׁוּם דְּאַחֲשָׁבֵי בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אָבֿל הֵכָא דְּמְשׁוּם צִירוּף בְּעֵלְמָא דְּנֻקָּא בְּכִזְזִית דְּהוּא שְׁיַעוּרָא דְּחֲשִׁיב וְכַדְקַס"ד לְמִימַר לְעִיל אִפִּי בְּמַצְנִיעַ וּמְשׁוּם הַכִּי נִקַּט פְּזִיזָת הָא לָאו הַכִּי פְּזִיזָת תְּרוּמָה לֵא חֲשִׁיב לְעַנְיָן הוֹצָאָה מִיַּדִּי דְּהֵנָּה אָכַל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה שְׁאִין חֲיִיב עֲלֵיהֶן

בהוצאתו בכזית אלא כגורגרת, ולא שמענו אלא במטמאין כגון כזית מן המת וכזית מן הנבלה דחשיב לי לבעורי טומאה כדמוכח לקמן, כה היא שיטתו של הרא"ה ז"ל ואמאי לימא מדלעגנו יוצא בכזית.

פ"ה הרא"ה ז"ל פינן דמהניא האי הוצאה נחשיבא מלאכה שנתחדש בשבילה חיוב שנפסלו ביוצא והאכלו בכזית נימא נמי דחשיבא לעגנו שבת בכי האי שיעורא דהיגנו בכזית הא לא נתחדש בהם דבר במלאכה זו כגון שאר איסורין ודאי כזית לא חשיב כדפרשנא לעיל: [ע"ב] ה"א במאי עסקינו כגון שזרקו לאוצר פלומר.

מתני' מיירי בשלא אמר בהדיא שחוזר ממחשבתו הראשונה אלא אנו הוא דאמרי' דכיון שזרקו חזר בו ממחשבתו הראשונה שהצניעו לזריעה וכן הוא ודאי דמדזרקו הדר בי' ממחשבתו הראשונה אבל מכל מקום איכא למימר דכיון שפקום זריקתו ניכר וניחא לי' בהיכר מקום דאי הדר מימליה עלי' דלשתכח לי' לאלתר נמצא דלא מיעקרא מחשבתו לגמרי ואפתי בחשיבותו קאי קמ"ל דמדזרקו לאוצר ואין מחשבתו ראשונה קיימת פקע חשיבותו' ובטולי בטלי' ואי משום טעמא דילמא מימליה כי האי גונא לא חשיב' לי': מתני' המוציא אכילין ונתנו על האסקופה.

אוקימנא לה בגמ' באסקופה פרמלית וכגון שהיא גבוהה שלשה ורחבה ארבעה ואפ"י חזר ונטלן הוא עצמו מן האסקופה ונתנו לרשות הרבים פטור דהנה לי' עקירה מרשות היחיד והנחה בפרמלית והדר עקירה מפרמלית והנחה ברשות הרבים: קופה שהיא מלאה פירות ונתנה על האסקופה החיצונה.

פ"ה והיא אסקופה ר"ה כגון גבוהה תשעה ורחבה ארבעה דחזיא לרבים לכתופי עלי' ולהכי קרי לי' אסקופה החיצונה וטעמא דפטור משום דמקצת הקופה בפנים קודים לי' איסור גנבה לאיסור שבת.

וקס"ד השתא דהוי פומי' לבר דמצי למשקלינהו דבהא הוא דקני להו ואף על גב דלא קני לפלי דהא לא נפק לי' פולי' מ"מ קני לזווי דאיתנהו במאי דנפק מידי דהנה אכליו דמוכר דקני בי' לוקח במשיכה כדמשמע בבבא בתרא וחשיבי זווי בני משיכה ע"י פיס למקני לזווי במשיכה כפירות דלוקח בכלי דמוכר דחשיבי בני משיכה ע"י הכלי וקני להו במשיכה אע"ג דלא קני לפלי' וסוגיין דלא פהיהא אוקמתא דבמס' פתובות דמוקני' לה בחדא אוקמתא בצירף ידו למטה משלשה וקבלה ולפום ההיא תו לא שייך טעמא דאגד פלי פלל ואיסור גנבה ואיסור שבת באין כאחד זו היא שיטתו של הרא"ה ז"ל.

וזה שלא כפי' רש"י ז"ל: דאי בעי מפקע לי' וישקיל. פ"ה בלא פסידא דכיס: [דף צ"ב ע"א] בנסכא פ"ה לאו זווי נינהו אלא חתיכות של כסף ארוכות נתונות בפיס וכל היכא שמקצתו בפנים לא קני להו: ואיבעית אימא דאית לי' ומכרכי עילוני'.

פ"ה ואשתכח דכי נפק פומי' נפק פולי' ואיסור שבת וגנבה באין כאחד: איפוה פ"ה הא דהמוציא פירות הוא דמהפכי' דהא רבא במהדורא בתרייתא שמיע לן מינני' דסבר אגד פלי שמי' אגד כן פ"ה הרא"ה ז"ל, פלומר דבדוקא אמרי' קם לי' בשיטתו' דאבני' דאגד פלי שמי' אגד ורבא סבר לה כר' יוחנן ומסתברא דהלכתא פותיהו דאגד פלי שמי' אגד

ומיהו כי מהפכי' כלי נוקא הוא דמהפכי' דהוא הוא דקשיא לן אכל יד כדקאי קאי וקא דאקשיא מפשט בעל הבית וכו' לאבני הוא דאקשיא וילדידן' הוא דמפקי' דמתני' דפשט בעל הבית את ידו לחוץ בלמעלה משלשה אכל לרבא אפי' בלמטה משלשה שניהם פטורין פדמוקי לה ר' אבהו בפ"ק דהא משמע מתני' המוציא בין בימינו בין בשמאלו בתוך חיקו ועל כתפו חייב שכן משא בני קהת.

ופירשו בירושלמי מדכתיב ופקודת אלעזר בן אהרן הפהו שמן המאור וקטרת הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה, שמן המאור בימינו ושמן המשחה שהוא מועט בשמאלו וקטורת הסמים בחיקו, ומנחת התמיד בכתפו: לאחר ידו פה על גב ידו.

ובמרפקו פה רש"י ז"ל מקום שמחנך הזרוע עם הכתף שקורין אישיל"א והאמת שהוא נקרא מרפק והיינו קרא דירמני' תחת אצילי ידיו שכן דרף הנמשכין מן הבור שמושכין אותן מן האישיל"א ומיהו מתפשט הוא יותר עד מקום חיבור הזרוע עם הקנה של יד והכל נקרא מרפק ואציל וכדאמר' במס' סופרים לא יקרא אדם על הספר ושני אציליו עליו והיינו מקום חיבור הזרוע עם קנה היד שכן דרף בני אדם מטין ועושין כן והיינו היא דאהלות גבי רמ"ח איברים שנים בקנה שנים במרפק ואחד בזרוע והא דהקא ודירמני' הוא מקום חיבור הזרוע עם הכתף: בפונדתו ופי' למטה.

פה הוא אזור חלול שמשים בו מעותיו וקושרו וכשתולה ראש האזור למטה אין מעותיו משתמרים בו לפי שהקשר עשוי להתיר מאיליו ואין דרף הוצאה בכף ופטור. אבל כשפיה למעלה סמוך לקשר שחוגר בו מתניו וממשמש בו בכל שעה מעותיו משתמרים בו ודרף הוצאה בכף: בין פונדתו לחלוקו פה שתלה החפץ על האזור וסציו מכאן וסציו מכאן אינו משתמר שפעמים מכביד מצד האחד ונופל לארץ.

ובשפת חלוקו שפה התחתונה דאינו מקום המשתמר פינן שרחוק כל כף מידו אי נמי שניתרת התפירה מחמת הטיט הנוגע בה. ובמעלו נמי אינו משתמר לפי שהוא נסדק לפעמים או יסדק ונופל החפץ או המעות: גמרא א"ר אלעזר המוציא משאוי.

פה ביזו דאלו על כתפו מתני' היא וכן פירש רש"י ז"ל: וגמירי דכל טעינא דמדללי במוטות תילתא מלעיל. י"מ למעלה מראשיהן וכינן דהלויים קומתו עשר נמצא דמזבח הנשיא בפתח גבוה מן הארץ י"ג אמות שהם כ' טפחים, וי"מ דכי מדללי תילתא מלעיל היינו למעלה מפתח, ואפי' הכי נראה לי דשפיר מוכח מינה דאפי' אין קומת הלויים מן הכתף ולמטה אלא תשע אמות דל מינייהו שש אמות וד' טפחים דמזבח אפתי מדללי מארעא י"ד טפחים דהאמה הוא ו' טפחים.

אלא דקשיא לי אשמעתין דהיכי מוכח ממש דמדפירש האהל על המשכן דקומתו עשר אמות דילמא לא הי' פורש אלא מפני שידין פרושות לשמים ועולין למעלה מראשו, ויש לומר דמכל מקום כשהי' מתקן הקלעים על הגג ופושטן מכאן ומכאן ידיו נמוכות אצל ראשו: ואיבעית אימא מארון.

פה לעולם שאר לויים לא הי' גובהן עשר אמות אלא משה בלבד וכינן שכן אית לן למימר דמזבח לא מדללי מארעא עשרה טפחים ומ"מ פינן דאיכא ארון דמדללי עשרה טפחים איכא למימר דאפי' בלמעלה מעשרה טפחים חייב.

וְכַתֵּב הָרֶאָה ו"ל וּמִיָּהוּ אֶפְתִּי אֵית לָן לְמִימֵר דְּגִנְבָהּוֹן שֶׁל לְוִיִּים קְרוֹב לְשִׁמוּנָה אַמּוֹת שְׂאֵם לֹא פִן הִי הַמְזַבֵּחַ נִגְרַר בְּקֶרְקַע אֵי נְמִי אֶפְשָׁר דְּהַשְׁתָּא הִדְרִי מְהִיקִישָׁא דְלַעֲלִיל דְּמַזְבֵּחַ לְמִשְׁפָּן וְלֹא אֶמְרִי דְּמַזְבֵּחַ עֶשֶׂר אַמּוֹת עַכ"ל וּמַהוּ גְמַרִי מְאָרוֹן דְּאֶפִּי אֵין גְּנֻבָהּוֹן שֶׁל לְוִיִּים מִן הַפֶּתַח וּלְמַטָּה אֱלֹא ג' אַמּוֹת דְּהֵם י"ח טַפָּחִים פִּינּוֹן דְּאֵין הָאָרוֹן תְּלוּי לְמַטָּה מִפֶּתַח אֱלֹא שְׂשֵׁה טַפָּחִים וְשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי טַפַּח אֲשַׁתְּכַח דְּמִדְּלִי אָרוֹן מְאָרְעָא י"א טַפָּחִים וְשְׁלִישִׁהּמוֹצִיא מִשְׁאוּי עַל רִאשׁוֹ בְּשַׁבַּת פְּטוּר.

פִּי שְׂאֵין דְּרָךְ הָעוֹלָם אֱלֹא הִדְיוּט שְׂבִהִדְיוּטִים וְאֵין בְּנֵי דַעַת מוֹצִיאֵין מִשְׁאוּי אֱלֹא עַל פְּתָפוֹן: [ע"ב] בְּטֵלָה דַעַתָּן אֲצֵל כָּל אָדָם. וְדוֹקָא הוֹצֵל דְּהִיא עִיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעֻט וְאֶפִּי בְּמִקּוּמָם בְּטֵלָה דַעַתָּם אֲבָל אִם הִיא עִיר גְּדוֹלָה לֹא בְּטֵלָה דַעַתָּם בְּמִקּוּמָם כְּדִאֶמְרִי בְּקִדּוּשֵׁין הָאוּמֵר הִרִי אֶת חֲרוּפְתֵי בִיהוּדָה מְקַנְדִּישַׁת שְׁפִן בִּיהוּדָה קוֹרִין לְאָרוּסָה חֲרוּפָה: תְּבָרָא מִי שְׂשֵׁנָה זֹו לֹא שְׂשֵׁנָה זֹו פִי וְתַרִי תַנְאִי נִינְהוּ וְת"ק פְּטוּר בְּתַרְנוּנִיָּהוּ וְתַנְא בְּתַרָא מְחִיב בְּתַרְנוּנִיָּהוּ וְהָא דְתַנְא לִי הִכִי וְלֹא תַנְא בְּרִישָׁא פְּטוּרָא אֶפִּי בְּלִאֲחֲרִיו וּבָא לֹו לְפָנָיו וּבְסִיפָא חִיוּבָא אֶפִּילוּ בְּלִפְנָיו וּבָא לֹו לְאֲחֲרִיו פִי הִכִי דְלֹא לִיתְחַזִי דְסִתְרֵן אֶהֱדִי לְפּוּם פְּשֻטָא: וְלִאֲחֲרִיו וּבָא לֹו לְאֲחֲרִיו תַנְאִי הִיא.

כְּלוּמֵר אָף ע"ג דְּמַתְנִי שְׁפִיר מִיתוֹקְמָא מ"מ לָאו פְּוִלִי עֲלֵמָא מוּדוּ בָּהּ אֵי אַתָּם מוּדִים בְּלִאֲחֲרִיו וּבָא לֹו לְאֲחֲרִיו שְׁהוּא חִיב פִי וְאֵע"פ שְׁהִיא שְׁמִירָה פְּחוּתָה הִכִי נְמִי בְּפוּגְדָתוֹ וּפִי לְמַטָּה אֵע"ג דְּהִנְיָא שְׁמִירָה פְּחוּתָה, וְאֵי אַתָּה מוּדָה בְּלִאֲחֲרֵי יְדוּ וּבְרַגְלוֹ שְׁהוּא פְּטוּר מִשׁוּם דְּהִנְיָא לִי הוֹצְאָה כְּלִאֲחֲרֵי יְדוּ הִכִי נְמִי בְּאֶפְוִגְדָתוֹ וּפִי לְמַטָּה: לָאו מְפָלֵל דְּפְטָרִי רַבְּנָן.

פִי וּמְהֵם לֹא מְצָאוּ תְשׁוּבָה לְדַבְרֵיוּ קָא דִיִּיק דְּמַאֲחֵר דְּלֹא מְצָאוּ חִילּוּק לְדַבְרֵיהֶם וְלֹא הוּדוּ לְדַבְרֵיוּ וְלוּמֵר חִיב הוּא כְּדִקְאֶמְרַת ש"מ דְּפְטָרִי בְּלִאֲחֲרִיו וּבָא לֹו לְאֲחֲרִיו וּמִשְׁמַע לִי לִישְׁנָא דְאֵי אַתָּם מוּדִים כְּמַאֲן דְּאָמַר מַאֲחֵר שְׂאֵי אַתָּם מוּדִים בְּזוּ גַם פִן בְּכִירוֹר אֵי אַתָּם מוּדִים בְּלִאֲחֲרִיו וּבָא לֹו לְאֲחֲרִיו שְׁהִיא חִיב וּלְפּוּם הָא דְקַס"ד הִנְיָ הִיא לִישְׁנָא דְאֵי אַתָּם מוּדִים מִן הַלְשׁוֹנוֹת שְׁבַתְלָמוּד שְׁהֵם בְּשְׁנֵי מְקוּמוֹת בְּעַנְיָן א' וּפְרִירוּשׁוֹ מִתְחַלְף וּלְבִסּוּף לֹא קִיִּימָא וְכֵן מְפָרְשִׁי נְמִי לר' יְהוּדָה: ר' יְהוּדָה אוּמֵר אָף מְקַבְּלֵי פְתָקִין.

פִי וְאֵתָא ר' יְהוּדָה לְאֲשִׁמוּעִי דְאֶפִּי בְּדַבְרֵי מַלְכוּת שְׁצָרִיכִין שְׁמִירָה מְעוֹלָה יְתַחֲיִיב בְּכַוֵּן זֶה לְפִי שְׁעַל מְנַת פִן נִתְפַּוֵּן מִתְחַלָּה: [דף צ"ג ע"א] בְּעִיגוּל שֶׁל דְּבִילָה וְהוֹצִיאָוּהוּ לְרִשׁוֹת הַרְבִּים בְּקוֹרָה וְהוֹצִיאָוּהוּ לְרִשׁוֹת הַרְבִּים.

ר' יְהוּדָה אוּמֵר אִם לֹא יְכוֹל אֶחָד לְהוֹצִיאֹו וְהוֹצִיאָוּהוּ שְׁנַיִם חִיבִים, כִּף הִיא הַגְּיָרָסָא וְלֹא גְרָסִי בְּהָא מַתְנִי ר' מַאִיר כָּלֵל דְּהָא כָּלֵל מַתְנִיתָא דְלֹא כר' מַאִיר דְּהָא פָּסַק וְתַנִּי בְרִישָׁא בְּהִדְנָא בְּזָה יְכוֹל וְזָה יְכוֹל דְּפְטוּרִין וְאֵלוּ לר' מַאִיר חִיבִין נְפֶשׁ תְּחַטָּא אַחַת תְּחַטָּא בְּעִשְׁוֹתָהּ תְּחַטָּא.

פְּרִירוּשׁ וְחַד לְמַעוּטֵי יְחִיד שְׁעֵשָׂה בְּהוֹרָאת ב"ד. פִי דְהִכִי מִשְׁמַע דְּנֹקָא כְּשִׁעֵשָׂה מְעַצְמוּ נִקְרָא חוּטָא הָא אִם הוּרוּ לֹו ב"ד פְּטוּר כְּנ"ל: דְּסַבֵּר ר' שְׁמַעוֹן דְּבָכָל חָדָא וְחָדָא דְרִשִׁי תְּחַטָּא: ה"ג רש"י ו"ל ור' שְׁמַעוֹן לְטַעְמֵי דְאָמַר יְחִיד שְׁעֵשָׂה בְּהוֹרָאת ב"ד חִיב.

פ'י והילכך תלתא מיעוטי מיתרי לעגנן שבת כדפרזשי' ואין גירסא זו נכונה. ור"ח ו"ל גריס ור' שמעון יחיד שעשה בהוראת ב"ד לא צריק קרא ופ'י דפשיטא מלתא דפטור דאנוס הוא דמאי הנה לי למיעבד.

ותו מדחיב רחמנא פר העלם דבר של צבור בצבור מפלל דביחיד פטור והכי שמעי' לי לר' שמעון בהדיא דפטור במס' הוריות וביבמות פרק האשה רבה, והא דאמרי' לר' יהודה חד למעוטי יחיד שעשה בהוראת ב"ד אע"ג דאמרי' התם בהוריות דלר' יהודה נפקא לן דתלתא קהלי דכתיבי איפא למימר דאי מינה לא אימעט אלא מפר דמיתו צבור אבל מפשה או שעירה לא אימעוט אבל מהאי אימעוט לגמרי: שאני הכא דעקרה לי לגמרי.

פ'י דמסייע מיקרי כשהוא מסייע בו שאינו מניחו אלא שהוא טפל והשאר עיקר אבל כאן אינו פן שהרי הבהמה כשהיא מהלכת עוקרת הרגל לגמרי ונשענת על השלשה ורביעי זה אפי' מסייע אינו כלל וכן ראוי לדון בכל אחד ואחד, ואקשיל' וכיון דזמנין עקרה וכו', כלומר אמאי נדון על כל אחד ואחד לקולא אדרבה נדון על כולן שהן טמאין לחומרא דכיון דזמנין עקרה האי נאפי' מסייע לא הוי ונשענת על השלשה לגמרי ראוי שיהו כולן טמאין דנדון פן בכל אחד ואחד דאף על פי שאין קביעותו על שלשה מיוחדין כיון שפעמים נשען על אלו ופעמים על אלו דין הוא שיהו כולן טמאין אע"פ שאין השענות שלו מיוחדת מידי דהנה אגב המתהפך דתלי' נמי לחומרא שהרי נב המתהפך בחמשה ספסלים או בחמש פונדאות לאורך טמאין ואף על פי שפעמים מתהפך על זו ופעמים על זו ואין קביעותו באחד מהן כיון שהן ראיות לכך טמאות לפי שעל כל אחת נשען ואע"פ שאין קביעותו באחד מהן.

והכא נמי גבי בהמה אע"פ שאין קביעותו מיוחד כיון שעל כל אחד ואחד נשען הדין הוא ליטמונינהו וכולהו ולחומרא. וי"מ דמישן ספק מתהפך קא מוכח ור"ק והא הכא דינן באחת מהן וספק מתהפך על האחרים או לא נאפי' הכי אמרי' מספק לחומרא שנתהפך על האחרים וכלא אמרי' דנשען דרף קביעות על האחת ולא על האחרים משום דסופו להתהפך כ"ש בהא דבהמה דנשען על שלשה אלא שאינו דרף קביעות דדין הוא דאזלי' לחומרא כיון דמדין עקירה קא אתית בה וכן נראה שפ'י רש"י ו"ל: אלא לאו משום דאמרי' מסייע אין בו ממש.

והשתא אתי שפיק לטהורינהו משום דלא דמי לזב המתהפך דזב המתהפך אצטר לזו לשהות באחת מהן מה שאין פן בבהמה דאע"ג דעקרה לי לא סגי דלא מנחא לי וכדין דסופו לנוח חשיב כמאן דמונח וכמאן דמסתייע בהדייהו דאיך דאפי' השתא נמי דעקרה לי מסתייעת בו יותר משאלו הי' נחמף וכיון דחשיב כמאן דמונח הנה לי מסייע אבל אי לא חשיב כמאן דמונח אלא כמו שנעקר לגמרי ואין כאן סיוע נגזיל בהו לחומרא זו היא שיטתו של הרא"ה ו"ל.

ורבי' שמשון פ'י שם בסדר טהרות בפ'י המשניות דדוקא שעומדת הבהמה ואינה מהלכת דאלו מהלכת נדאי טמאות שהרי נשענת היא על שלשה ולפי דבריו ו"ל הא דאמרי' שאני הכא דעקרה לי ה"פ כיון דאפשר לעקרה נעדיין היא עומדת רואין אותה כאלו עקרה.

ואקש'י דא"כ דרואין קאמרי' גימא רואין לחומרא פאלו עקרה ונשענת על השאר ונדון
בן בכל חד וחד אלא ודאי רואין לא אמרי' אלא דנין אותה כשהיא עומדת ואע"ג דאינה
צריכה לארבע רגלי' שהרי יכולה לעמוד בשלש מפל מקום כל אחד דנין כמסייע: [ע"ב]
שיעור זיבה לזה ושיעור זיבה לזה.

פ"א ארבעה זבין שניכבידו רובן עליו זב אחד לכל רגל ורגל. ומדלא בעי' ש"מ דשיעור
אחד לכולן דהיינו זב אחד: השותפין שגנבו וטבחו.

פ"א שור אחד או שה אחד חייבין לשלם ארבעה וחמשה ואמאי ליבעי שיעור טביחה לזה
וכו'. פלומר שור או שה לכל אחד ובבציר מהא לא ליחייבו: חייב אף על הכלי.

פ"א אע"ג דהוצאה אחת היא ובכי הא האוכל שני זיתי חלב בבית אחת לכולי עלמא אינו
חייב אלא אחת הכא שאני דדמי לשתי אכילות הואיל והן שני גופים מוחלקין דומיא
דהקוצץ דלית המנדלה ע"ג תאנה שהוא גפן קשור ובקציצה אחת קצץ ענב ותאנה
דהואיל והן שני גופין מוחלקין חייב שתיים.

והא דלא אוקמה כר' אליעזר דאמר התם בכריתות הפא על אחותו שהיא אחות אביו
שהיא אחות אמו וחוור ובא עלי' חייב על כל א' וא' ומשפחת לה באיש שבא על אמו
והוליד ממנה שתי בנות ואח"כ פא על האחת והוליד ממנה בן ואותו הבן פא על האחרת
ונמצא שבא על אחותו שהרי הוא והיא היו מאב אחד וג"כ היא אחות אמו ואחות אביו
שהרי אמו ילדה.

וי"ל דלא אמר רב יוסף התם דטעמא דר' אליעזר משום דאי אפשר לערכן לשתי ביאות
באחת אבל הכא דאפשר לערכן לא. כגון ששגג על האוכלין והזיד על הפלי' פ"א וחיוב
אף על הפלי' דקתני מיתה בב"ד או פרת דעל הפלי' ראוי לחייבו פינן שהי' צריף לו ואינו
טפלה לאוכלין אע"פ שהן פשיעור אבל על האוכלין אף על פי ששגג בהן פטור אפי'
מחטאת דבעי' שב מדיעתו וליכא פינן דהזיד על הפלי' ונמצא דהוצאה זו במזיד היתה
ולא חייבה תורה חטאת אלא א"כ שגג בענין שאם יודע לו לאחר מינן שהיא חוזר בו
והכא ליכא דאף על גב דשגג בהוצאת האוכלין לא שגג בהוצאת הפלי' ואנן בעי' שהיא
שוגג בהוצאת שבת וליכא למפטרין' על האוכלין מדינא דקם לי' בדרבה מינן' דההוא
דינא הוא בענין אחד כגון אם הדליק גדיש בשבת אבל הכא דהוי שני גופין פלי' ואוכלין
לא פנ"ל: [דף צ"ד ע"א] ובפלוגמא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש.

פ"א הא דרב אשי דוקא אוקמה או כר' יוחנן או פריש לקיש ורב ששת ורב אשי לא פליגי
כלל אלא באוקמתא בעלמא ושללא כדברי רש"י ו"ל: בסוס המיוחד לעופות. פ"א דבן
בתירא מתיר בכל סוס וכן ר' נתן ואפי' סוס שמיוחד לעופות לנשואן פשהו חיים דאין
במשואן חיוב שבימת בהמה דכל דבר שהוא חי נושא את עצמו ודלא פרבנן דבסוס פי
האי מדינא אסור ובסוס פי האי איצטריף ר' יוחנן לומר דבן בתירא ור' נתן אמרו דבר
אחד ולאפוקי מדרבנן אבל סוס המיוחד לרכיבה מדינא אפי' לרבנן שרי אלא דאינהו
גזרי בכל סוס משום סוס המיוחד לעופות או שמא ישנה אותו ממלאכתו למשאווי או
כדאמרי' התם לכשיזקין מטחינו ברחים ולא הוי גזרה לגזרה דכולהו חדא גזירה היא:
איכא סוס דבי זיאון.

פ'י שְׁכַן דְּרַף צַדִּי עוֹפוֹת שְׁנוּשָׂאִין עוֹפוֹתֵיהֶן הַדּוֹרְסִין וְכַלְבֵּיהֶן הַצָּדִין עַל הַסּוֹסִים כְּדִי שְׁלֹא יִיעָפוּ וְשִׁלָּא יִגְעוּ עַד מְקוֹם שְׁצָדִין בּוֹ: וּמוֹדָה ר' נֶתַן בְּכַפּוֹת. פ'י וְה"ה בְּכָל דְּבַר שֶׁהוּא חוֹלָה כְּדַמְשַׁמַּע בְּיוֹמָא פְּרַק שְׁנֵי שְׁעִירֵי גִבֵּי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח דָּאִם חָלָה כְּכַפּוֹת דְּמִי: [ע"ב] עַד דְּאִיפָּא לְגוּפוֹ וּלְגוּפָה.

פ'י לְגוּפוֹ שֶׁל מַר שְׁנַרְצָף פִּיּו וְצָרִיף לְתַקְנֵנוּ וְגַם לְגוּפָה שֶׁל מְלָאכָה שֶׁהוֹצֵרָה לְהוֹצֵאתוֹ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁמוֹצֵיאָהוּ לְחַפְנֵר בּוֹ, וְכֵן סִפֵּר תוֹרָה לְגוּפוֹ לְהַגִּיחַ וּלְגוּפָה שֶׁל הוֹצֵאתָה לְקִרוֹת בּוֹ, קַמ"ל דְּבַחְדָּא סָגִי דְהוּי לְגוּפִי' אוֹ לְגוּפָה דְבַהֲכִי חֲשִׁיב מְלָאכָה שְׁצָרִיכָה לְגוּפָה וּלְאִפּוֹקֵי אֵינָה צָרִיכָה לְגוּפִי' וּלְגוּפָה כְּגוֹן מוֹצֵיא אֶת הַמַּת אִפִּי' לְקוֹבְרוֹ שְׁאִין לוֹ הַנָּאָה בְּהוֹצֵאתוֹ וּבְקוֹבְרוֹתוֹ אֲלֵא הַנָּאָה הִיא מְגִיעַת הַטְּוִמָאָה שֶׁמְסַתְּלַקַת בְּשִׁבִיל הַמְּלָאכָה אֲבָל אִין הַנָּאָה בְּמְלָאכָה עֲצָמָה.

וְה"ה בְּמוֹצֵיא מַר לְחַפְנֵר אֶת הַקְּבֵר דֵּהִיא מְלָאכָה שְׁאֵינָה צָרִיכָה לְגוּפָה: אָמַר לִי הַאֲלֵהִים דְּעֵיִלְתָּ בִּי אֶת וְדַרִית לִי בְּהַדְנִי פְּלוֹמֵר אֲנִי' אֲכַרִיחָה בְּרֵאִיוֹת שְׁאֵתָה בְּעֲצָמָה תּוֹצֵיאֲנוּ מִשָּׁם. וְאִפִּי' לִר' יְהוּדָה דְּמַחְיִיב בְּמְלָאכָה שְׁאֵינָה צָרִיכָה לְגוּפָה דְּנֻקָּא לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים אֲבָל לְכַרְמְלִית לֹא אֲלֵא אִיסוּרָא דְרַבְּנָן אִיפָּא וּבַמַּת לֹא גָזְרוּ מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת אֲבָל בְּאִיסוּר תוֹרָה וְדָאִי לֹא הִתִּירוּ מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת כְּדָאֲמַרִי' בְּפְרַק מִי שְׁמַתוֹ כָּל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִלּוּל הַשָּׁם אִין חוֹלְקִין כְּבוֹד לְרַב.

וּמְסַתְּבְּרָא דִלְר' שְׁמַעוֹן כִּי הִיכִי דְמְלָאכָה שְׁאֵינָה צָרִיכָה לְגוּפָה אִיסוּר לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים מְדַרְבְּנָן ה"ה לְכַרְמְלִית דְּאִיסוּר דְּכָל מֵאִי דְמַתְקוֹן רַבְּנָן כְּעִין דְּאוֹרֵיִיתָא תְּקוּן וּלְכָל מִקְלֵי דְרִשּׁוֹת כְּרַמְלִית לְגַמְרֵי עֲשָׂאוּהוּ כְּשֶׁל תוֹרָה אֲלֵא דְבַכְרְמְלִית הִתִּירוּ לְגַבֵּי מַת וְלֹא לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים מִשּׁוּם דְּלַפְעָמִים אֶתִי לְאִיסוּר תוֹרָה כְּגוֹן בְּמְלָאכָה שְׁצָרִיכָה לְגוּפָה אֲבָל בְּכַרְמְלִית אִי אֲפֻשֵׁר לְאִיסוּר תוֹרָה וְהִינְנוּ טַעְמָא דְשָׁרוּ פְּלֵאִים דְרַבְּנָן הֵתָם בְּבַרְכוֹת מִשּׁוּם כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת הוֹאִיל וְכֵלָאִים דְּאוֹרֵיִיתָא וְדַרְבְּנָן שְׁנֵי עַנְיֵינִים חִלּוּקִין דָּאִי מְשַׁתְּלֵי וְשָׁרוּ בְּלֵא כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת לִיפָּא אִיסוּרָא אֲלֵא מְדַרְבְּנָן אֲבָל בְּהוֹצֵאתָה דְרִשּׁוֹת הַרְבִּים דְּזוֹ וְזוֹ הוֹצֵאתָה הִיא אִי אֶתִי' לְמַשְׁרֵי בְּהוֹצֵאתָה שְׁאֵינָה צָרִיכָה לְגוּפָה אֶתִי לְמִיעֵבַד בְּצָרִיכָה לְגוּפָה.

וּמֵהֵאִי טַעְמָא נְמִי לֹא שָׁרוּ קְבוּרָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים וְשַׁבַּת ע"י עֲמִמִּין דְּלֹא לִיתִי לְמִיעֵבַד בְּיִשְׂרָאֵל וִי"ט רֵאשׁוֹן שָׁרוּ מִשּׁוּם דְּלֹא חֲמִיר פְּוִלֵי הָאִי וְלֹא גְזוּר בִּי' פְּוִלֵי הָאִי כִּי הִיכִי דְלֹא לִישְׁתַּהֵי תְּרֵי יוֹמֵי דָּאִין רָאוּי לְשִׁהוּתוֹ לְמַחַר לְקוֹבְרוֹ ע"י יִשְׂרָאֵל כִּינּוּן שְׁנֵה י"ט וְזֵה י"ט דְּהִנֵּה לִי כְּמַכּוּיִן מְלֵאכְתּוֹ לְאוֹתוֹ יוֹם וְכַמְחַלְל עָלָיו י"ט שְׁנֵי.

וְא"ת וְהִיאָה אֲפֻשֵׁר דְּכָל מַה דְּאִיסְרוּ חֲכָמִים בְּר"ה אִיסְרוּ בְּכַרְמְלִית דֵּהֵא אֲמַרִי' בַּפ"ק גִּבֵּי כְּרַמְלִית הִיא גּוּפָה גְזִירָה וְאֲנִן נִיקוּם וְנִגְזוּר גְזִירָה לְגְזִירָה. וִי"ל דְּהֵתָם הוּא בְּמַלְתָּא דְשָׁרֵי לְגַמְרֵי וְאִין בְּעֲצָמָה דְמִיּוֹן לְמְלָאכָה כְּלָל כְּגוֹן עוֹמֵד בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד וְשׁוֹתָה בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים שְׁאִין בְּעֲצָמוֹ שֶׁל דְּבַר זֶה דְמִיּוֹן מְלָאכָה כְּלָל אֲלֵא גְזִירָה דִּילְמָא אֶתִי לְאִפּוֹקֵי הָאִי מֵהֵאִי בְּהָא שָׁרוּ בְּכַרְמְלִית לְעַמּוּד בּוֹ וְלִשְׁתּוֹת בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד אוֹ בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים אֲבָל כְּכָל שֶׁהוּא מִשּׁוּם מְלָאכָה לְגַמְרֵי הַשּׁוֹוֹ דְבַרְיָהֶם, תַּדַּע לֵךְ שְׁהֵרִי אִין חֲצִי שְׁעִוֵר מְוַתֵּר בְּכַרְמְלִית וְלֹא הִי' מִי שְׁאֲמַרָה זֹה הִיא שִׁיטַת הַרְאָה ו"ל: וְהָא דְמַתְּנִיא פְּטוּר דְּאִפִּיק חֲצִי זֵית מַמַּת גְּדוּל.

פ' ומינה דלרב נחמן דוקא אחת משלש הוא דמחייב פ'ין דצמצמי לשיעורי דאי משתקיל אפי' פורתא אזלא לה טומאה אבל אחת מארבע לא, וה"ה דלרב נחמן דאוקמה באפיק חצי זית ממת גדול דמצי לאוקומה בדליפא אלא חצי זית אלא דהא עדיפא לי ומ"מ אפילו במת גדול במוציא פ'ות חייב דהא חייב לטמוני ומדחשיב לאפוקי למעוטי טומאה חייב לענן הוצאה הואיל והוא שיעור דטומאה מה שאין פו בשאר איסורין ומתני' ר' יהודה היא: מחלוקת בי'ד אבל בכלי דברי הכל חייב פרש"י ז"ל משום ג'וז שאע"פ שאינו צרי' לגינה הואיל והוא צרי' ל'פות עצמו בגינה זו אף ב'נה חייב משום ג'וז דומיא דג'וז את השלח שהוא חייב משום ג'וז ואף במקום שאינו צרי' לגינה אלא שישאר העור בלא שער כ'די שיהא ראוי לעיבוד.

וי"מ דחייב משום עוקר דבר מגידולו ולא מיסנון דהיא תולדה דקוצר ואין קצירה אלא בגידולי קרקע כדמשמע בהד'א בפר' כלל גדול ועוד שאין לחייב משום קוצר אלא כשהוא צרי' לעצים מה שאין פו ב'נה, ורבי' יהונתן ז"ל שפי' דאע"ג דקא עביד ב'נה שינוי מחייב ר' אליעזר משום תולש אפ'שר דלפ'י רש"י ז"ל פ'ין דתולש היא תולדה דג'וז וכמו שפי' הוא ז"ל: אבל לחברו דברי הכל פטור.

פ'י רש"י ז"ל דלא מיזדמנא לי' מילתא ליט'לן י'פה בלא פלי ורבי' יהונתן ז"ל פ'ירש דאין ד'רה ב'ני אדם ב'נה משום מ'אוס: אמר רב יהודה ש'תים. כלו' דמלא פי הזוג ש'תי ש'ערו'ת גינהו: ומודים ח'כמים לר' אליעזר במלקט לבנות מתוך שחורות.

ש'אפי' על שער אחת חייב דאפי' באחת הוא מקפיד שלא י'הא נרא'ה כ'זקן ודבר זה אפי' בחול אסור משום ש'נאמר ולא ילבש ג'בר ש'מלת אשה דמתרגמי' לא יתקן ג'בר בתיקוני אי'תתא והנ'שים מתקנות עצמן ב'נה ומקפידות ונוטלות אפ' שער א' ל'כן מתוך שחורות שלא יתגנו בעיני בעליהן והילכ'ה הזכרים אסורים: והוא שפ'ירשו כלפי מעלה ומצ'ערו'ת אותו.

פ'י למעלה לצד הגוף במקום ש'נדבק הצפ'ורן בבשרו: מתני' וכן הגודלת וכן הפוקסת. פ'י ה'רא"ה ז"ל דפוקסת היא ש'לוקחת חלק מש'ערה וש'זרת אותו וכן עד ג' פ'עמים ואח"כ עושה מש'לשתן כ'מין ח'בל וזו היא הגודלת: [ד'ר צ"ה ע"א] וח'כמים אומרים א'חד זה וא'חד זה אינן אלא משום ש'בות.

וא"ת ה'כא משמע דאפי' בחולב כ'דחבו ליכא אלא איסורא דרבנן ואלו ה'תם בכ'תובות א'מרי' ג'ונח יונק ח'לב כ'דרפו ופ'ר'ישנא טעמא משום ד'נהה לי' מ'פרק כ'לאחר י'ד ובמקום צ'ערא לא ג'זרו רבנן דמשמע ה'א חולב כ'דרפו איכא איסורא דאורי'תא ו'היה ודאי אליכא דח'כמים הוא.

וי"ל ודאי דאפי' בחולב כ'דרפו ליכא אלא איסורא דרבנן אלא דאפי' במקום צ'ערא לא התירו אלא שלא כ'דרפו, וה'א דמחייב ר' אליעזר מלקות בי"ט על החולב והמ'חבץ והמ'גבן אע"פ ש'הן א'נכל נ'פש מ'ירי ב'של כ'ותי דקפ'יד עלו'י דלא אפ'שר לי' למיכל, דב'כי ה'אי ג'ונא לא א'מרי' הואיל כ'דא'מרי' בפר' ש'ני די"ט ח'זינן אי כ'י י'הבי' ר'פ'תא לינוקא ולא קפ'די ש'רי ו'אי לא אסור פו פ'י ה'רא"ה ז"ל: חולב חייב משום מ'פרק.

מחבץ חייב משום בורר מגבן חייב משום בונה, פ"ל והיינו לר' אליעזר אבל לרבנן דפטרין סברי דאין דישה אלא בגדולי קרקע ואין דרף ברירה ובגין בכך: טעמא מאי אמור רבנן, דאסור לרבץ מדרבנן והיינו חכמים דלעיל דאמרי אהד זה ואהד זה אינו אלא משום שבות דילמא אתי לאשוני גומות הכא ליכא גומות.

וא"ת נגזור בדליכא גומות אטו איכא גומות כדאמרי בפירק במה מדליקין גזרה עיליתא דשישא אטו עיליתא דעלמא. תירץ הרמב"ן ז"ל דאין אומרים באיסורי שבת זו דומה לזה שלא מסרן הפתוב אלא לחכמים והם גזרו בזה משום שהיא מלאכה מצויה ובשאינה מצויה לא גזרו והילכך גירורא דעיליתא דשישא קרוב הוא לבוא לידי חריץ יותר מן המרבץ שאין קרוב לבוא לידי השנאת גומות ולפי' גזרו בזו ולא בזו, והכי נמי מסתברא שהרי התירו פאן להערים ואמרו אשה חכמה מרבצת ביתה בשבת ואלו הי' קרוב לבא לידי השנאת גומות למה התירו הערמה זו וכ"ש דההיא מימרא היא ולא סבירא לן הכי: לאו אדעתאי.

פירש רש"י ז"ל לא הייתי זכור. ועוד פ"ל ז"ל בפ"ש רבותיו לאו אדעתאי לא סבירא לי: [ע"ב] אלא להקשר זרעים בלבד.

פ"ל דתליא בתלוש ומחנך ודיני' כמחנך דהא לא פתיבא ביה שדה וכרם ודון מינה דלעגנן שבת נמי דתליא מלתא בתלוש ומחנך ודיני' כמחנך ופרקי' דדוקא לזרעים קאמר: שאם ניקב בכדי טהרתו.

כלומר שיצא מתורת פלי בשבירה זו ושוב אינו מקבל טומאה והוא פמוציא זית דחשיב כמחנך ואפי' לעגנן שבת דתו לא הוי פלי: ומודה ר' שמעון שאם ניקב למטה מרביעית. פ"ל וכי פליג ר' שמעון בניקב בדופןו במקום שישאר מן הדפנות שעדיין יש מן הנקב ולמטה בכדי שמחזיק רביעית דאפתי יש עליו תורת פלי ונהו לי' בתלוש, וחכמים סברי דאפי' בכי האי הוי כמחנך שעדיין מריח לחלוחית הקרקע.

אבל כל שניקב למטה הימנו דמן הנקב ולמטה אינו מחזיק רביעית אפי' ר' שמעון מודה לפי שאין תורת פלי עליו: טהור מלטמא גיסטרא. כלומר פשהוא גיסטרא וראוי להשתמש בו שהי' ראוי לקבל טומאה וכינון שניקב פמוציא משקה טהור שאין אומר הבא גיסטרא לגיסטרא: ניקב בשורש קטן טהור מלהכשיר בו זרעים.

פ"ל דלעגנן זרעים בעי' כשיעור שורש שיהא יכול וראוי לינק וזה כבר הוא יונק ופרש"י ז"ל טהור מלהכשיר בו זרעים לרבנן דהוי עציץ נקוב ע"כ כלומר אע"ג דלרבנן כל נקוב כמחנך משווי לי' מ"מ מודו אינהו בזרעים שהוא בתלוש עד שניקב בשורש קטן משום דלעגנן זרעים בעי' כשיעור שיהא ראוי לינק, ולהכי נקט רש"י ז"ל לרבנן אבל לר' שמעון לא עד שניקב פמוציא רמון או פמוציא משקה וכמו שפירש בסמוך בשם הרמב"ן ז"ל והרא"ה ז"ל פנ"ל: ועדיין פלי הוא לקבל בו זיתים.

פ"ל בשייחודו לאונקלין טמא כל זמן שראוי לקבל בו זיתים ניקב פמוציא זיתים וכו' ועדיין פלי הוא לקבל בו רמונים, בשייחודו בפירוש לרמונים אבל אם ייחודו סתמא לאונקלין לא משום דסתם פלי חרס העשוי לאונקלין שיעורו פמוציא זיתים: שמעתי פלי חרס שיעורו פמוציא רמון.

פ'י דלא יצא מתורת פלי חרס במוציא זית אלא במוציא רמון. ואמר לי רבא שמה לא שמעת אלא במןקף צמיד פתיל שאם ניקב במוציא רמון אינו מציל.

ור"ת ז"ל פ'י אם ניקב במוציא רמון וסתם הנקב פולו בצמיד פתיל אינו מציל דבטל לי מתורת פלי לגמרי. וא"ת אמאי לא קאמר לי שמה לא שמעת אלא בכלי העשוי לרמונים.

וי"ל דאיהו פלי חרס סתמא קאמר וסתם פלי חרס לא קאי לרמונים: [דף צ"ו ע"א] שונוין פלי. חרס שיעורו בכונס משקה.

י"מ בעשוי למשקין. וי"מ אפי' בסתמא למשקין קאי: ה"ג הרא"ה ז"ל פליגי בה תרי אמוראי וכו' חד אמר במוציא רמון וחד אמר במוציא משקה.

ופרש"י ז"ל דלענון הכשר זרעים פליגי. וכתב הרא"ה ז"ל דהכי נמי מסתברא דאי לענון צמיד פתיל פליגי מתני' היא.

בפלים העשוי למשקין בכונס משקין העשוי לאוכלין ומיהו עיקר הך פלוגתא ליתא אלא אליבא דר' שמעון דלדידי' פיון דמדינא נקוב הוי פתלוש אלא דהתורה רבתי אצל זרעים לעשותן במחנךר להכשר ולא מדינא פליגי בה הני אמוראי דמר סבר דהתורה רבתי שיעור גדול דהיינו במוציא רמון וחד אמר במוציא משקה דכי רבתי תורה טהרה אצל זרעים אפי' במשהו רבתי אבל לרבנו פשיטא דשיעורא הוי בכדי שורש קטן דהכי איתא בעוקצין גבי הכשר זרעים וכמה הוא שיעורו של נקב פדי שיצא בו שורש קטן ע"כ תורף פירושו,, וזהו שפרש"י ז"ל לעיל גבי ניקב בשורש קטן דדוקא לרבנו וכמו שכתבנו למעלה, אלא שקשה לי דמתוך פירושו של רש"י ז"ל נראה דהוא גורס חד אמר במוציא רמון וחד אמר בשורש קטן שהוא ז"ל פ'י גבי וסימנך אחד המרבה וכו' דהוא שיעור השלש המדות האחרונות שבכלי חרס והממעט הוא שיעור הקטן שבשלתן והיינו ניקב בשורש קטן והמרבה הוא השיעור הגדול שבשלתן וצ"ע אבל הרא"ה ז"ל מר נקיט שיעורא רבה דבכולהו ומר שיעוראזוטא דבכולהו: הרי הן ככלי גללים.

פ'י ואפי' יחדו לרמונים שוב אינו מקבל טומאה, ור' אלעזר פליג עם רבה ולא קשיא לר' אלעזר הא דתנו כל פלי בעלי בתים שיעורן פרמונים דהתם מייירי בכלי עץ דהם חשובים ואם ניקבו במוציא זית דעת' עלייהו לרמונים וכן פרש"י ז"ל: סליק פ'רק המצניע פ'רק הזרק מרשות היחיד פיצד שתי גזונטראות זו כנגד זו ברשות הרבים וכו'.

פ'י לרבנו הוא דאמרי' דפ'טרי פיצד פ'טרי פגון זיזין היוצאין מן הפותל ומניחין עליהן גסרים להלך ועומדין זה כנגד זה בשני צדי רשות הרבים ואלו הזיזין רשות היחיד שהן גבוהות עשרה מקרקע רשות הרבים ורחבן ארבעה: [ע"ב] הוצאה גופה היא כתיבא.

פ'י הרא"ה ז"ל דנדאי פשיטא לי' דהוצאה במשפן ואיהו נדאי קרא דויצו משה ידע לי' ועיקר בעיני אי האי קרא (אי) ביום קודש או בחול דאי בחול איכא למימר דלאו מלאכה היא משום דהיא גרועה, וגמר העברה העברה מיום הכפורים ולאסור הוצאה והיינו דלא אמרי' ללא יצאתה כדאמרי' גבי הבערה דבשלתא הבערה בכלל אבות מלאכות הייתה והילכך פשיצתה אמרי' ללאו יצאתה אבל הוצאה ללמד על עצמה יצאתה שתהא מלאכה.

וקשׁיָא לי וְהיכי ניחא לי נגמור העבְרָה העבְרָה דְלֵאוּ מְשׁוּם דְשְׁלִימָא לֵה מְלֵאכָה קְאָמַר לֵהוּ, וי"ל דְטְפִי מְשַׁמַּע קְרָא לְאִיסוּרָא וְלוּמַר שְׁאִסוּר לֵהֶם לְהִבְיָא מְשׁוּם שְׁהִיא מְלֵאכָה וְלֹא מְשַׁמַּע דְאָמַר לֵהוּ מְשׁוּם דְשְׁלִימָא לֵה מְלֵאכָה פְּנ"ל, אָבַל הַגְּאוּנִים וי"ל לֹא גְרָסִי לֵהִיא אֲתַקְפְּתָא וְהִי גְרָסִי וְקָאמַר לֵהוּ לִישְׁרָאֵל לֹא תְפִיקוּ וְתִיתּוּ מְרִשׁוֹת הַיְחִיד לְרִשׁוֹת הַרְבִּים אֲשַׁפְּחוּן הוּצָאָה הַכְּנָסָה מְנָא לֹן וכו': אֲשַׁפְּחוּן הוּצָאָה הַכְּנָסָה מְנָא לֹן סְבָרָא הִיא מְכַדִּי וכו'.

פִּי הָרָא"ה וי"ל אע"ג דְלֵא מִיִּיתֵי מְלֵאכּוֹת מְסַבְרָא שְׁאִנִּי הָכֵא דְתַרְנוּנִיָּהוּ הַכְּנָסָה וְהוּצָאָה הוּוּ בְּמִשְׁפָּן וְלֹא בְעִי קְרָא אֱלָא לְמַגְמַר עֲלֵהּ דְתִיָּהוּ מְלֵאכָה פִּינּוּ שְׁהִיא מְלֵאכָה גְרוּעָה וְכִינּוּ דְגְמַרִּי הוּצָאָה מְקַרָא הַכְּנָסָה נְפַקָא לֹן מְסַבְרָא וּבְהִיכִי סָגִי לֹן לְאֲחֻשְׁיָבָה מְלֵאכָה פִּינּוּ דְהִיא נְמִי הוּאִי בְּמִשְׁפָּן: מִיָּהוּ הוּצָאָה אָב הַכְּנָסָה תּוֹלְדָה.

פִּי אע"ג דְמְסַבְרָא נְפַקָא הוּצָאָה דְנְפַקָא לֹן מְקַרָא הוּוּ אָב אָבַל הַכְּנָסָה תּוֹלְדָה דְהוּצָאָה הִיא רַף אֲמַאי קְרִי לִי אָב וְאֲמַאי קְרִי לִי תּוֹלְדָה. פִּי מֵאִי נְפַקָא מִיָּנָה דְקְרִי לֵהוּ בְּשִׁמִּי שְׁמוֹת, וּמְהַדְרִי נְפַקָא מִיָּנָה דְאִי קְרִי לְתַרְנוּנִיָּהוּ אָבוֹת אוֹ תּוֹלְדוֹת מִיְחִיב תְּרַתִּי וְהָכֵא קמ"ל דְלֵא מִיְחִיב אֱלָא חֲזָא.

זוּרְק אַרְבַּע אֲמוֹת בַּר"ה מְנָא לֹן דְמִיְחִיב פִּי אֲיִדִי דְפְרִישׁוּ לְהוּצָאָה וְהַכְּנָסָה פְּרִישׁוּ לְכוּלְהוּ אִידָךְ טַעְמִי אַגַּב גְּרָרָא בְּהִיא דְנֹכְתָא: אֱלָא שְׁפָן שְׁפָן תּוֹפְרִי יְרִיעוֹת זוּרְקִין מְחֻטִּיָּהוּ זֶה לְזֶה פִּי הָרָא"ה וי"ל דְלֵאוּ לְדַחוּנִי לֵהָ דַר' יֵאשִׁי קָא אֲתִי אֱלָא לְפְרוּקִי לְמַלְתִּי וְלוּמַר שְׁהִאֲוֹרְגִין עֲצָמָן הִיוּ תּוֹפְרִין, וְטוּבָא בְּתַלְמוּדָא לְפְרוּשָׁא בְּלִשׁוֹן קוּשְׁיָא וְתִירוּץ עַד דְאֲתִי לְקוּשְׁטָא דְמַלְתָּא אָבַל וְדֵאִי לֹא בְּטַעְוִיתָא אֲתַמַּר הָא דַר' יֵאשִׁי אֱלָא מְדַנְקֵט לִי בְּלִישְׁנָא קִיטָא וְלֹא פְרִישׁ בְּהַ תְּפִירָה כָּלֵל אֲתַמַּהִי עֲלֵהּ וּפְרָקִי דַרְב יֵאשִׁי דְאוּרְגִין דְנֹקָא קְאָמַר אֱלָא שְׁזוּרְקִין בְּשַׁעַת תְּפִירָה קְאָמַר, וְיֵשׁ מְרַבּוּמִי שְׁאִין מוֹדִים לוֹ בְּזֶה דְלֵא מְאֻמְנוֹת הָאוּרְגִין הִיוּ וְלֹא הִיוּ תּוֹפְרִין אֱלָא פִּי נְפַל בְּהוּ דְרַנָּא דְאִי לֹא פִי אֲקַשִׁי לְעֵיל תְּפִירָה בְּמִשְׁפָּן הִיכִי הוּאִי הֵנָּה לִי לְמִימַר שְׁפָן אוּרְגִי יְרִיעוֹת הִיוּ תּוֹפְרִין הִירִיעוֹת אֱלָא וְדֵאִי לִיתָא לֵהָ דַר' יֵאשִׁי, וְעוֹד נִרְאֵה לִי מְדַנְקֵט אֱלָא שְׁפָן תּוֹפְרִי יְרִיעוֹת דְלִשׁוֹן אֱלָא לֹא בָּא אֱלָא לוּמַר דְלִישְׁנָא קְמָא בְּטַעְוִיתָא אִיתַמַּר: כָּל אַרְבַּע אֲמוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים גְּמָרָא גְמִירִי לֵה.

פִּי לֹא כְּפִשְׁטָה דַא"כ הוּנָא לֵה אָב בְּפִנֵּי עֲצָמָה וְעוֹד שְׁאִין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין וְלֹא מְהַלְכָה לְמַשָּׁה מְסִינִי אֱלָא ה"ק גְּמָרָא גְמִירִי לֵה לְמִיָּהוּ בְּכַלֵּל מוּצִיא וְתַרְנוּנִיָּהוּ זְרִיקָה וְהַעְבְּרָה תּוֹלְדוֹת דְמוּצִיא נִינְהוּ: אִימָא אִינוּ חִיב עַל אַחַת מְהוּ.

פִּי מִיתָה אָבַל כְּרַת פְּשִׁיטָא דְחִיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת דְהָא א"ר יוֹחָנָן שְׁאָם עֲשָׂאָן כּוֹלָם בְּהַעֲלָם א' חִיב חֲטָאת עַל כָּל א' וַא' וַא' אֲפִשְׁרָא אֱלָא אִם כּוֹן כְּשִׁחִיב כְּרַת בְּמַזִּיד כּוֹן פִּירִשׁ הָרָא"ה וי"ל וְכֹן בַּפ"ק וְהוּא הַכּוֹן: [דַּף צ"ז ע"א] שְׁנַפְנָה מְצַרְעָתוּ.

כְּלוּ שְׁנַתְרַפָּא וְהוּא מְלִשׁוֹן פְּנּוּ דְרַף: וְיַבְלַע מְטָה אֲהֵרֹן וכו' נִס בְּתוּף נִס. פִּי דְאַחַר שְׁחֻזַר וְנַעֲשָׂה מְטָה בְּלַעַן וְלֹא כְּשִׁהוּא תַנִּין דְלֵא כְּתִיב וְיַבְלַע תַּנִּין אֲהֵרֹן: אִינוּ אֱלָא מְשׁוּם שְׁבוֹת.

וּכְגוֹן שְׁזַרְק מְרִשׁוֹת לְרִשׁוֹת חֲבִירוֹ דְבְכִי הִיא גּוּנָא אֲפִי שְׁתִּיָּהוּ שְׁלוֹ וְלֹא עִירַב אָסוּר, וְאִם הִיוּ שְׁתִּיָּהוּ שְׁלוֹ וְעִירַב בְּהוּ מוֹתַר וְהִיא בְּרִיָּתָא וְדֵאִי לֹא אֲתִיא כְּרַבָּא דְאָמַר תּוּף שְׁלִשָּׁה לְרַבְּנָן בְּעִי הַנְּחָה ע"ג מְשָׁהוּ אֱלָא ס"ל לְרַבָּא כַר' יְהוּדָה דְאָמַר הָתָם בְּעִירוּבִין

דְּבַעִי הַנְּחָה ע"ג מִשְׁהוּ דא"ר יְהוּדָה פּר' הַמוֹצֵא תְּפִילִין (צח): אפ"י אינו מְסוּלָק מִן הָאֲרִז אֲלָא מְלֵא הַחוּט גּוּלְלוּ אֲצָלוּ וּמִתְמַהֵי עֲלֵה הֵתָם לִימָא רַבָּא פְּתַנְאִי אִמְרָה לְשִׁמְעֵתִי וּמוֹקִים לֵה רַבָּא הֵתָם לְכוּלָּהּ כּר' יְהוּדָה וְכִינּוּן דְּמִתְנִי אֲתִיָּא פְּנִתִי מִתְנִי עֲדִיפָא לִי וְלֹא אִיכְפַת לִי אֲבַרְיִיתָא אֲלָא דְּמַעֲיָקְרָא מִתְמַהֵי עֲלֵה הֵיכִי שְׂבַק רַבְּנִי וְעֵבִיד כּר' יְהוּדָה וּפְרִיק דְּכוּלְהוּ מִתְנִי רַבִּי יְהוּדָה הִיא, וּר"ח ז"ל פְּתַב דְּלִיתָא לְדַרְבָּא דְּבַרְיִיתָא פְּלִיגָא עֲלֵי וְלֹא שְׁמִיעַ לִי כִי הֵיכִי דְּלֹא שְׁמִיעַ נְמִי לִר' אֲלַעְזָר וְאִי.

הָוָה שְׁמִיעַ לִי הִנֵּה הַדָּר בִּי וְלִיתָא לְאוּקְמָתָא דְּרַבָּא דְּמוֹקִי פְּנִלָה מִתְנִי דְּעֵרוּבִין כּר' יְהוּדָה אֲלָא תַנָּא קַמָּא פְּלִיג עֲלֵי ע"כ: וְלֹאֵו מִי אוּקְמָנָא לְהֵהִיא פְּגוּן דְּמִדְּלִי חַד וְכוּ' פִּי הָרֵא"ה ז"ל דְּלֹא אֲתַפְרֵשׁ הֵיכָא דְּהֵתָם בְּעֵירוּבִין נְמִי אֲמַרִי לֵה נְמִי בְּהֵאֵי לִישְׁנָא וְלֹאֵו מִי אוּקְמָנָא וְשְׁמָא אֲפִשֵׁר דְּמִשׁוּם דְּהֵכָא אִיתָא וְהֵתָם אִיתָא הֵכָא אִיתְמַרָא בְּהֵאֵי לִישְׁנָא מִשׁוּם דְּאִיתְמַרָא הֵתָם וְהֵתָם נְמִי אֲמַרוּהָ בְּהֵאֵי לִישְׁנָא מִשׁוּם דְּאִיתְמַרָא הֵכָא: לְפִי שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לְרִשׁוֹת הַרְבִּים שְׁתַּלְקַט בְּמַלְקַט וּבְרַהֲיִטְנִי.

יֵשׁ מְרַבּוּתִי שְׁהַקְשָׁה דְּלָפוּם הָא מִשְׁמַע דְּגַבְשׁוּשִׁית קָא בְּעֵי מִינִי וְא"כ הָוָה לִי לְמִימַר מְנָא הָא מְלִתָּא דְּאִמּוּר רַבְּנִי כָּל פְּחוּת מְשַׁלְשָׁה כְּאַרְעָא סְמִיכְתָּא דְּמִי דְּלִישְׁנָא דְּלָבוּד לֹא שְׁיִיף אֲלָא גְבִי מְחִיצוֹת וְעֻלְתָּה לֹו בְּקוֹשְׁיָא, וְאֵע"פ שְׁרִש"י ז"ל רְצָה לִישְׁמַר מְזָה וּפְיַרְשׁ כָּל רִשׁוֹת שְׁאִינוּ גְבוּהַ שְׁלִשָּׁה הָרִי הוּא פְּלָבוּד וּבְטַל לְגַבִּי רִשׁוֹת הַרְבִּים אֲפ"ה לֹא נִיחָא לִי שְׁהוּא ז"ל פִּי גְבִי הַמְשַׁלְשֵׁל דְּפְנוֹת דְּפְחוּת מְשַׁלְשָׁה כְּשֶׁרָה דְּאֲמַרִי לָבוּד כְּמִי שְׁנוֹסְפוּ וְנִשְׁלַמוּ עַד לְמַטָּה דְּאַלְמָא בְּכִי הָא שְׁיִיף דִּין לָבוּד, וְלִי נִרְאָה דֵּה"פ דְּמִלְתָּא דְּוֹדָאֵי מְחִיצוֹת קָא בְּעֵי מִינִי וּמַהְדָּר לִי כִי הֵיכִי דְּאַשְׁפַּחֵן גְבִי גַבְשׁוּשִׁית דְּכָל הֵיכָא דְּלִית בִּי שְׁלִשָּׁה הָוִי ר"ה לְפִי שְׂאֵי אֲפִשֵׁר לִר"ה שְׁתַּלְקַט בְּמַלְקַט וּבְרַהֲיִטְנִי הֵכִי נְמִי גְבִי מְחִיצוֹת דְּאִי אֲפִשֵׁר לְכָל הַמְחִיצוֹת שְׁיִגִיעוּ עַד לְאַרְזֵי אֲלָא דְּכָל הֵיכָא שְׁהֵם בְּפְחוּת מְשַׁלְשָׁה עַד לְאַרְזֵי חֲשָׁבִי כְּמִי שְׁיֵשׁ גַּבְשׁוּשִׁית בְּאַרְזֵי וּמִגִּיעַ עַד הַמְחִיצוֹת וְהִינּוּ דְּקָא מְקַשִּׁי מֵהָא דְּהַמְשַׁלְשֵׁל דְּפְנוֹת וְאַמְרִי תִינַח לְמַטָּה דְּחֲשָׁבִי כְּמִי שְׁיֵשׁ גַּבְשׁוּשִׁית בְּאַרְזֵי אֲבָל לְמַעְלָה מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר: אַחַת מִשׁוּם הוֹצָאָה וְאַחַת מִשׁוּם הַכְּנָסָה.

נִרְאָה לִי דְּלֹא דִק בְּלִישְׁנִי דְּהָוָה לִי לְמִימַר אַחַת מִשׁוּם הַכְּנָסָה וְאַחַת מִשׁוּם הוֹצָאָה שְׁהָרִי הַכְּנָסָה קוֹדֵם לְהוֹצָאָה: [ע"ב] אַחַת מִשׁוּם הוֹצָאָה וְאַחַת מִשׁוּם מַעְבִּיר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים. פִּי וְאֵע"ג דְּמַעְבִּיר אַרְבַּע אַמּוֹת תּוֹלְדָה דְּמוֹצִיא הוּא אִיכָּא לְמִימַר דִּר' יְהוּדָה מְחַיֵּיב אֶתְוֹלְדָה בְּמִקּוּם אֵב וְכֵן פִּי רִש"י ז"ל: עַד דְּנִפְקָא לִר"ה תְּנוּחַ.

פִּי וְלֹאֵו דְּוִקָא הַנְּחָה גְמוּרָה שְׁתַּתְעַכְבֵּב שָׁם דְּאֵלוּ אֲמַר הַכִּין אֲפִי לִר' יְהוּדָה לֹא מְיַחֲסִיב דְּהָא לֹא נָחָה לְגַמְרִי וְלֹא אֲתַעְבִּידָא מְחַשְׁבָּתוּ אֲלָא פְּגוּן דְּאֲמַר עִם דְּנִפְקָא לִר"ה תְּנוּחַ הַנְּחָה חֲשׁוּבָה לְעִנֵּין דִּינֵי שְׁפַת וּר' יְהוּדָה סָבַר דְּהָא חֲשִׁיבָא דְּקְלוּטָה כְּמִי שְׁהוֹנְחָה הִיא: אִי לְהֵכָא קָא בְּעֵי לֵה וְכוּ'.

כְּלוּמַר אִי גְבִי הוֹצָאָה קָא בְּעֵי לֵה לְגַבִּי הַעֲבַרְתָּ ד' אַמּוֹת לֹא בְּעֵי לֵה וְאִי לְהַעֲבַרְתָּ ד' אַמּוֹת בְּעֵי לֵה לְגַבִּי הוֹצָאָה לֹא קָא בְּעֵי לֵה וְאַמַּאי מְחַיֵּיב תְּרַתִּי דְּהָא לֹא אֲתַעְבִּידָא מְחַשְׁבָּתוּ בְּחַד מִינִיָּהּ: .

[דף צ"ח ע"א] תחתיקו וביניהן וצידיקהן רשות הרבים. פ"ה הר"ז"ה ו"ל שאין נקרא תחת אלא מקום שיש על גביו שום דבר והילכך קס"ד שהיו העגלות מקורות בקרשי המשכן המנטליו על גבן ומרוב הקרשים הייתה כל העגלה מקורה ולא נשאר אור תחתי לפי שאין הפסק כלל בין קרש לקרש, ואמרי' כי אמר רב בדרא תפאה שהיא שורה ראשונה של קרשים שנותנין ע"ג עגלה ולא היו נותנין בה אלא שלשה קרשים ומתוך כך נשאר אור בין קרש לקרש שהרי אורפה של עגלה חמש אמות ורוחב של קרש אמה וחצי והיו נותנין רוחבן באורף העגלה ונמצא שיש חצי אמה אור ביניהן ועל אותו אור אמר רב תחתיקו קשות הרבים: מלמעלה כליו והולכין עד פאצבע שפיר.

פירוש כי מנח להו בחודיהן אשתכח דבאותן ראשין שפלין והולכין עד פאצבע דאיפא רוחא טפי מג' טפחים ובההוא אתרא דרוחא חשיב רשות הרבים: אמר רב פהנא באטבי. פ"ה לעולם אפנותין מנח להו וליפא רוחא כלל ורב דאמר תחתיקו של עגלות רשות הרבים לא בזמן שהקרשים היו נותנין עליהן דליפא רוחא אלא בעוד שאין שם אפי' קרש אחד אלא האטבי בלבד והם היו פגון עמודים הנותנים ע"ג העגלה לכפוש ולדבק הקרשים זו עם זו שלא יתנדנדו, ופ"ה אטבי מכבש כדאמרי' במס' מנחות פמלא אטבא דספרי לו בלעז מורדיו"ר, ואקשי' אטבי היכי מנח להו אגבה דעגלה בההיא שעתא פבר היא מחופה בנסרים והדרא קושיא לזנפתהויפירשה שמואל ביתדות פלומר דלא אמרה רב לאחר שהיתה העגלה מחופה בנסרים אלא קודם שנתן עלי' הנסרים שלא הייתה מקורה אלא ארוגה הייתה ביתדות פגון עגלות העשויות לטלטל בהן אבנים ורינח גדול הי' בין יתד ליתד ובהא הוא דאמר רב תחתיקו רשות הרבים ובאותן יתדות נותנין עליהן נסרים ובאותן נסרים היו נקבים שבהן היו האטבי געוצים, ורש"י ו"ל לא פ"ה פו: [ע"ב] ולא ליתו דנסרא.

פלומר שלמים ומתוקנים נחלקים שלא יצאו שום חתיכות עץ מן הנסר: האי עייל והאי נפיק. פ"ה ואותן ראשין שפלין והולכין היו לצד חוץ פדי שיהא המשכן בפנים שנה למעלה פלמטה דאי אותן ראשין שפלין והולכין לצד פנים ולצד חוץ הי' שנה הא לא עייל ונפיק ונמצא שאותן שני נסרים שהיו נותנין להשלים חצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן והאמה העודפת מפל נסר ונסר לכסות עובי הקרש מכאן ומכאן שהי' יוצא למעלה אמה פחות מאצבע וכן בנסר האחר והיינו האי עייל והאי נפיק, וקשיא לי נימא שהקרשים פלין משני צידיהן ולא מצד אחד ולא הוי בולטין כל כך, וי"ל דאנן בעי' שיהא המשכן שנה בפנים למעלה פלמטה ושלא יהא בחללו בין מלמעלה בין מלמטה אלא עשר אמות פנ"ל: דשפי להו כי טורין.

פירוש לעולם הקרשים היו פלין והולכין ואפי' הכי לא עייל ונפיק דאותן שני קרשים שנותנין במקצועות חרוצים היו למעלה ברחבן אותן אמות היוצאות עד שהיו חדין ומשופין ברחבן למעלה פהר זה שמשופע וחד בראשו: תנא בגס הי' עומד.

פ"ה דכתיב ותמשה בריחים תעשה לקרשי צלע המשכן וכל בריח מן הארבעה הי' משתי חתיכות והחתיכה שש אמות פחצי רוחב המשכן שהי' משמונה קרשים והבריח אורכו ל' אמות פאורף המשכן והוא נותן שנים מהם לשתי רוחות המשכן לאורף המשכן סביב הקרשים סמוך לארץ והשנים האחרים למעלה בקרשים לשתי רוחות הללו ונוגעין

התתיכות זה עם זה ברוחב המשפון אבל הברית החמישי הי' מברית בתוך הקרשים שהפל הי' עץ אחד ומקירי כל המשפון וזהו הנס פשהיו מקימין המשפון הי' נכפף מאיליו וכשהיו פורקין היה נפרק, והא דכתיב וחמשה בריחים לכל צדי המשפון אלו החמשה שלשה הן אלא שכל בריח חשוב פשנים פיון שהי' משתי חתיכות ונמצאו העליונים והתחתונים שתיים שהן ארבע ועם הברית האמצעי שמקירי הפל הם חמשה לכל צדי המשפון: שדי אורפניהו לפותניא דמשפון וכו'.

פ' חלל המשפון באנרף הי' ל' אמות וברוחב עשר אמות והיריעות היו עשר ורחבה של כל אחת ואחת ארבע אמות ואנרף כל א' וא' כ"ח אמות ונמצא פשהו מחנפרות זו עם זו רוחבן ארבעים אמות וכשאתה נותן אנרף כל יריעה שהיא כ"ח אמות ברוחב המשפון הרי שחלל הגג שהוא עשר תופש ממנה עשרה ונשאר לדופני המשפון ט' מכאן וט' מכאן והיינו לר' יהודה דאמר שהקרשים פליו והולכין דנמצא שאין עובי הקרשים תופש מכאן ומכאן אלא פאצבע והוא לא חשיב לי' ונמצא דלר' יהודה לא מיגליא אלא אמה דאדנים שהקרשים אנרפן ט' אמות ואמה של אדן הרי כאן עשר אבל לר' נחמני' דאמר דלמעלן נמי עוביין אמה לדידן' לא נשאר לדופני המשפון אלא ח' מכאן וח' מכאן שהרי תופש חלל הגג עשר אמות ואמה לכל רוח לעובי הקרשים הרי כאן שנים עשר ונמצא דלדידן' מיגליא אף מן הקרשים: שדי פותניא דמשפון.

פ' שהיו מ' אמות ואנרף המשפון ל' אמות נשאר עשר אמות לכסות הקרשים שברוח מערבי דאלו מלפניו לרוח מזרחי לא הי' צריף לו שמסוף הי' לו בפני עצמו: לר' נחמני' מכסי' אמה דקרשים.

פ' אמה של קרשים שלא היו מכסין אותן היריעות האחרות: תניא נמי הכי והאמה מזה והאמה מזה לכסות אמה של אדנים דברי ר' יהודה. פ' האמה מזה והאמה מזה שיריעות עזים יתרות על עשר יריעות: כמה הניא ארבעין וארבע.

פ' דעשתי עשרה יריעות עזים היו ורחבה של כל אחת ואחת ד' אמות ונמצא פשהו מחנפרות זו עם זו הם מ"ד אמות: דל תרתי לכפלא. פ' שתי אמות שהוא מחצית היריעה והם על פני האהל לפניו לרוח מזרחי שהי' פתוח פצורת פתח פדכתיב וכפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל וקרי לי' לישנא' דכפלא לפי שלא הי' אלא מחצית היריעה: אלא לר' נחמני' מאי תסרח.

פ' שהרי עובי הקרשים מיעט בה אמה ואם פן אינה נגדרת בארץ אלא אמה א' ומאי חצי היריעה העודפת דקאמר דהם שתי אמות: תסרח מחברותי'. פ' היתה עודפת מחברותי' שתי אמות, אמה א' לכסות האדנים ואמה א' נגדרת בארץ: תנו רבנן חרוצים היו קרשים וחלולים היו אדנים.

פ' הקרש הי' רחבו אמה וחצי והי' חרוץ באמצע ראשו חצי אמה ונשארו לכאן ולכאן שני ידות לקרש האחד פדכתיב שני אדנים תעשה לקרש האחד ואותן שני ידות נכנסים בשני אדנים כל יד ויד נכנס באדן א' ושפת האדן הי' רביע אמה וכן לאחר הסמוך לו שהרי בחצי אמה שהי' הקרש חרוץ באמצע ראשו היו נכנסין שפתות שני אדנים ומלבד זה הי' חרוץ ידות הקרש מבחוץ מצד זה ומצד זה רביע אמה פדי לכסות עובי שפת

מבחינוך כפדי שיהיו הקרשים מחוברים אלו עם ולא יהא שום דבר חוצץ ביניהם: [דף צ"ט ע"א] ונראין קרסים בלולאות פכוכבים ברקיע.

פ"א מילתא אחריתי היא והכל כמו שפ"א רש"י ז"ל: [מתני' פיצד שתי גזונטראות וכו'. פ"א ד' עגלות היו לבני מררי שהן נושאים קרשי המשפן והן הולכות שמים זו בצד זו ושמים אחרות זו אצל זו לפניהם באורף רשות הרבים ומ"ח קרשים היו וכל עגלה נושאת י"ב קרשים אורפן ברוחב העגלה שאורפה של עגלה חמש אמות ורחבה שתי אמות וחצי ואין העגלה מחזקת ג' קרשים ברחפן שאוכלות מאורף העגלה ד' אמות וחצי ונמצא שהיו בכל עגלה ועגלה ד' שורות של קרשים וכשפורקין את המשפן לטעון את העגלות היו בני מררי מעמידין אורפן ברוחב פל עגלה ועגלה ומושיטין מעגלות אלו לעגלות שלפניהם אבל מעגלה לעגלה שבצדה לא היו צריכין להושיט לפי ששתייהן סמוכות לפירקי המשפן, וזו היא ההושטה שהיתה במשפן אבל לא היו זורקין לפי שאינן ראונו לזרק מפני כובדן שהרי עובדין אמה ואורפן עשר אמות ורחפן אמה וחצי זו היא שיטתו של רש"י ז"ל.

ואין פירושו נכון בזה דאם כל עגלה נושאת י"ב קרשים בלא סיוע חבירתה למה להו דאזלו בהדי הדדי דילמא בזו אחר זו, והנכון שכ"ד קרשים הולכין בין שתי עגלות ראשון בעגלה זו וראשון בעגלה האחרת ונמצא ח' שורות של קרשים על שמים הראשונות וכן בשתי העגלות האחרות ואותן שלפניהם טוענין תחלה דמן הראשונות מושכין ומושיטין לעגלות האחרות לגמרי וזו היא הושטה שתייבין עלי' וכשהיו הקרשים על אותן עגלות אחרות מסדרין אותן עליהן לשאת אותן בין שתייהן ומושיטין אותן מזו לזו ראשון א' לכאן על זו וראשון א' לכאן על זו ואין זו הושטה להתחייב עלי' כיון שראשון א' נשאר בכאן ברשות זה שמושיטין אותן ממנו מה שאין פן כשמושכין ומושיטין מאותן שבצד המשפן לעגלות שלפניהם דלגמרי נשמטין מהן וזו היא הושטה.

והיו עושין בענין זה לפי שלא הי' נוח להם לעשות בענין אחר שלא הי' נוח להם לשאת הקרשים ממקום שפורקין אותן עד העגלות האחרות כ"ש שלא הי' אפשר להן לזורקן ואח"כ טוענין מחצית הקרשים הנשארים באותן עגלות שהיו אצלן בשעה שפורקין את המשפן, ודיקא הדין פירושא ממתני' דקתני שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים ואף על גב דשמים עגלות היו אצלן ושמים לפנייהם ואלו במתני' נקט חדא חדא משום דהושטה הכי הנאי מאחת מהעגלות שאצלן מושיטין הקרשים לאחת מן העגלות שלפניהן ואח"כ מסדרין אותן על שתייהן ונמצאת הושטה שהיתה במשפן היא לצורף רשות הרבים כן פי' הרא"ה ז"ל.

והפ"י הנה נכון וישר מסולק מכל קושיות ושלם כדברי הרשב"א ז"ל שפי' דהושטה האמורה כן היא סידור הקרשים מזו לזו לרוחב ר"ה עד שהקשה הוא ז"ל דאם כן מושיט מזו לזו פשהו זה כנגד זה בר"ה ליסטיב והצורה לדחוק בזה ואין צורה דזו לא נקראת הושטה כמו שפירשנו: גמ' אומר רב עגלות תחטיהו וביניהן וצדיהן רשות הרבים.

מה שפירש רש"י ז"ל בשמועה זו לא מיחנור וכמו שדחאו ר"ת ז"ל, והנכון מה שפירשו הגאונים ז"ל ועמהם הרז"ה ז"ל דתחטיהו היינו מה שפחת העגלות ממש וביניהן היינו

מה שבין עגלה לעגלה מאופן עגלה זו לסוף אופן עגלה האחרת וצידיהן היינו האופנים והרי הוא כאלו אמר ובין פולן פלומר בין תחתיהן וביניהן וצידיהן י"ו אמה דמשם למדנו לרשות הרבים מן התורה פשיעור זה והשתא פריש לה ואזיל: אמר אב"י בין עגלה לעגלה וכו' וכמה אנה עגלה חמש אמות.

פ"י והי' נותן רחב ג' קרשים באנה העגלות דהיינו חמש אמות דאפונתיין מנח להו כדאמרי' לעיל והיינו דאקשי' למה לי שיהא אנה חמש דהא לשלשה קרשים בארבע ופלגא סגי, ודאי לא דק דהא רחב ג' קרשים דהם ארבע ופלגא לא עיילי ודאי בארבע ופלגא אלא א"כ מרונחות קצת ואפשר דהכא נמי בארבע ופלגא מרונחות קאמר.

ופריק כי היכי דלא לינדחקו קרשים פדי שיהו הקרשים עומדין בריוח נותן להם תצי אמה: אמר רבא וצידו עגלה כמלא רוחב עגלה. פלומר כל צד וצד מן העגלה והם האופנים עם דנפני העגלה ולומר דכל עובי האופן ודנפני העגלה דהיינו חשוקיו וחשוריו הי' שתי אמות ומחצה כחלל העגלה עצמה ונמצא שיש מאופן זו לאופן שפנגדו ז' אמות ונחצי וכן בעגלה אחרת הרי ט"ו אמות פיצד הרי שיש לכל צד דהיינו עובי האופן ב' אמות ומחצה וכן לצד השני הרי ה' אמות וחלל רוחב העגלה שתי אמות ומחצה הרי ז' אמות ונחצי וכן לעגלה האחרת הרי ט"ו אמות והשתא דאתינן להכי על פרחין אית לן למימר שאנפני עגלה זו היו סמוכין עם האופני העגלה האחרת והפירוש מועט הי' ביניהם דאי לא הא אית בי' בר"ה טפי מט"ז אמות ולהאי פירושא נמצא שיש מראש חלל עגלה זו לסוף חלל העגלה האחרת עשר אמות וכשהקרשים שאורפן עשר אמות נתונים לאורפן מעגלה זו לעגלה שבצדה נמצא שהם מצומצמין שלא יצאו כלל ראשן מראש חלל עגלה זו וגם לסוף חלל העגלה האחרת ונמצא שהאופנים שהם צידי העגלות יוצאין חוץ לקרשים ב' אמות ומחצה מכאן ושתי אמות ומחצה מכאן כגון זו הצורה [עיין הצעור בסוף הספר] ואקשי' למה לי שיהא חלל העגלה שתי אמות ומחצה אם מפני שלא יצאו הקרשים חוץ לאופנים הא לא נפקי בהאי שיעורא דאמתא ופלגא' שהרי מראש חלל עגלה זו עד סוף חלל העגלה האחרת ח' אמות שהרי רחבן של שתי עגלות שלש אמות וחמש דאופנים דבין עגלה לעגלה הרי שמונה ונמצא שלא יצאו הקרשים מחלל, העגלות אלא אמה מכאן ואמה מכאן פמין זיו ועדיין האופנים עודפים על הקרשים אמה ונחצי מכאן ואמה נחצי מכאן דהא איכא מראש האופן זו עד סוף אופן עגלה האחרת י"ג אמות.

וקשיא לי קצת להאי פירושא דאי עיקר קושיותו שלא יצאו הקרשים חוץ לאופנים ליקשי דבאמתא סגי דהא איכא בין שתייהן י"ב אמות. אי נמי דבנחצי אמתא סגי דהא איכא בין שתייהן י"א אמות.

וי"מ דאצידו העגלות קא פריף דלמה להו לכל חד ב' אמות ומחצה דהא באמתא ופלגא סגי לכל חד דהא איכא בין שני צידי עגלה אחת שלשה אמות וג"כ לאחרת הרי ו' אמות וחלל שתי העגלות ה' אמות הרי שיש מראש אופן זה עד סוף אופן האחר י"א אמות ואפתי לא נפקי קרשים חוץ לאופנים אלא האופנים עודפים על הקרשים נחצי אמה מכאן ונחצי אמה מכאן וזה נכון וי"מ דאתרנוייהו פריף לצדדין או לרחבן ומשום הכי נקט האי שיעורא.

וְכַתֵּב הָרֶא"ה ו"ל דְּבַדִּין הוּא שְׁאֵפִי בְּפַחוֹת מְאֵמָה וְחֻצֵי הִי דִּי לֹא פְדִי שְׂיֵהוּ בֵּין הָאוּפְנִים
וְהַעֲגֵלוֹת עֲשֵׂר אַמּוֹת פְּאַנְרָף הַקָּרֶשׁ אֲלֵא לֹא דִק פְּוֶרְתָּא וְחֻשְׁבוֹן קְצוּב תְּפִשׁ לֹא שְׂיֵהֵא דִי
לֹא בְּכַף בֵּין לְרַחֵב הַעֲגֵלוֹת בֵּין לְאוּפְנִים וְאִין אֲתָה יְכוּל לְמַעַט יוֹתֵר לְאוּפְנִים דְּכָר קְצוּב
שְׂיֵהֵא דִי לֹא שׁוּב לְעֲשֵׂר אַמּוֹת וּפְרִיק פִּי הֵיכִי דְלֵא לִירְבוּ קָרְשִׁים.

פִּי דְאַנְן בְּעִי שְׂלֵא יִצְאוּ מִן הַקָּרְשִׁים כְּלָל מְחַלְל הַעֲגֵלוֹת דְשִׁמָּא ע"י אוֹתָן שְׁנֵי זִיזִין דְאַמָּה
לְכָאן וְאַמָּה לְכָאן הִיוּצְאִין מִן הַקָּרְשִׁים חוּץ מְרַחֵב הַעֲגֵלוֹת יִבְאוּ הַקָּרְשִׁים לִידֵי גְדוּד
אֲבָל פְּשְׁאֲתָה נוֹתָן לְכוֹלֵן בֵּין לְצַדְדִין בֵּין לְרוֹחֵב הַעֲגֵלוֹת שְׂתֵי אַמּוֹת וּמְחַצֵּה נְמָצְאוּ
הַקָּרְשִׁים שׁוֹכְבִין עַל רוֹחֵב הַעֲגֵלוֹת לֵא י גּוֹרְעִין וְלֵא מוֹסִיפִין.

אַמְתָּא יִתִּירָא הָנָה. כְּלוּמַר חוּץ לְעֲגֵלוֹת וְאוּפְנֵיהֶם דְהָנָה יִתִּיב בְּהָ בֶן לֹוי דְכִי מְשַׁתְּלֵפִי
קָרְשִׁים הָנָה נִקְיֵט לֵהוּ וּמְחַזִּירֵם לְמִקּוּמָם, ע"כ תְּוֶרְף פִּי הַר"ז הַזֶּה ו"ל: בּוֹר וְחוֹלְיָתָה
מְצַטְרֵפִין לְעֲשֵׂרָה.

פִּי וְאִם הֵנִיחַ מְרֻשׁוֹת הַרְבִּים עַל אוֹתָהּ חֻלְיָא אִף עַל פִּי שְׂאֵינָה רַחֲבָה ד' חֲטִיב מְשׁוּם
דְאַמְרֵי לְאַחֲרִים גּוֹרְמַת מְחַצֵּה לְעֲצָמָה לֹא כ"ש וְה"ה אִם נָטַל מְמַנָּה וְהֵנִיחַ לְרֻשׁוֹת
הַרְבִּים חֲטִיב דְדִינָה פְּדִין רֻשׁוֹת הִיחִיד וְאִף עַל גַּב דְבַעֲרִיּוּבִין וְגִיטִין מְסַפְקָא לֹן בְּמַחֲצֵה
חֲמֻשָּׁה וְגִידוּד חֲמֻשָּׁה אִי מְצַטְרֵפִין אוֹ לֹא, שְׂאֵי בּוֹר דְדָרְכוּ בְּחוֹלְיָא עַל שְׁפָתוֹ וְלֵהֲכִי
מְצַטְרֵף בְּהַדְלָ' כֹּן פִּי הָרֶא"ה ו"ל.

אֲבָל בִּירוּשְׁלַיִם נִרְאָה שְׂיֵהֵא הָעוֹמֵד מְרוֹבָה עַל הַחֲלָל: [ע"ב] דְאַיִת לֵה מ פִּי לְסַלַע לְצַד
אֶחָד שְׂיֵהֵא נְמוּכָה קֶצֶת לְמַטָּה מְעֲשֵׂרָה וְחֻשְׁבָּא הֵיא מְוֶרְשָׁה כְּחוּרֵי רֻשׁוֹת הִיחִיד דְהוּוּ
כְּרֻשׁוֹת הִיחִיד: אִי נְמִי דְרַמְיָא בְּחַרִיצָא.

פִּי שְׂיֵישׁ חֲרִיץ בְּסַלַע בְּרֵאשׁוֹ כְּמֵלֵא מַחַט בְּעֵנִין שְׂאֵינוּ מְגַבִּיהוּ לְמַעְלָה מְעֲשֵׂרָה: כְּוַתֵּל
בְּר"ה גְבוּהָ עֲשֵׂרָה וְאֵילוֹ רַחֵב אַרְבַּעַה וּמִןקָף לְכַרְמְלִית. פִּי כְּגוֹן שְׂהִי כְּוַתֵּל זֶה גְרִידָא
בְּמִקּוּם כְּרַמְלִית וְלִכְפֹּא בּוֹ שׁוּם מְחַצֵּה אֲלֵא כְּוַתֵּל זֶה וְהֵיא שְׂעֵתָא מְקוּם פְּטוּר הִי וְאַחַר
מִינָן גְּדַר הַכְּרַמְלִית וְנַעֲשִׂית מְמִילָא כְּל הַכְּרַמְלִית רֻשׁוֹת הִיחִיד ע"י מְחַצֵּה זֶה שְׂהִיָּתָה כְּה
מַתְחַלָּה: וְעַקֵּר הִימְנָה חֻלְיָא.

בְּשִׁבְתָּ וְכְּגוֹן שְׂהֵיא מְתַנְדְּנַת שְׂאִין בְּתִלְשֵׁתָה שׁוּם אִיסוּר כְּנ"ל: וְהָא לֹא נַח. פִּי וְאַפִּי
לְמַטָּה מְעֲשֵׂרָה אַמְאִי חֲטִיב דְהָא אִין כְּאֹן זְרִיקַת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּר"ה דְהָא לֹא נַח בְּכוֹתֵל
וְכֻשְׁמָכָה בְּכוֹתֵל קוּפְצַת לְאַחֲוֶרִי וְחֻזְרָה וְנִפְלָה לְתוֹף אַרְבַּע אַמּוֹת: הָתָם לֹא מְבַטֵּל לֵה.

פִּי לֹא מְבַטֵּל לֵה לְדַבְלָה וְעַל דַּעַת לִיטְלָה מִן הַכוֹתֵל זְרִיקָה בּוֹ וְהִילְכָף לֹא מְמַעְטָה הִיא
אֲבָל טֵיט אוֹ צוּאָה שְׂדַעְתוֹ לְבַטְלָן שְׂם אִפִּי לְמַטָּה מְעֲשֵׂרָה פְּטוּר שְׂהִרֵי נְעַקְרוּ מְחַצֵּתָה
וְאִין כְּאֹן ד' אַמּוֹת וְה"ה דְמְצִי לְפְרוּקֵי בְדַאיְכָא יוֹתֵר מִד' אַמּוֹת דְבָהָא לְכ"ע חֲטִיב דְע"כ
לֹא מִיבְעֵיָא לֹן אֲלֵא בְּבוֹר עֲשֵׂרָה מְצוּמְצָם אֲבָל בְּיוֹתֵר מְעֲשֵׂרָה לְכ"ע חֲטִיב אֲלֵא דְלַרְוֹחָא
דְמִלְתָּא קָא פְּרִיק לֵה הֲכִין דְכִינּוֹן דְפְנִים הַמְדוּבְקִים בְּכוֹתֵל דְהוּא מְקוּם הַנְּחַתָּה הַגִּי חוּץ
לְד' אַמּוֹת חֲטִיב כִּינּוֹן דְלֵא מְבַטֵּל לֵה: זְרִיק דָּף וְנַח ע"ג יְתַדוֹת.

פִּירֻשׁ"י ו"ל יְתַדוֹת דְקוֹת גְבוּהוֹת עֲשֵׂרָה וְאִינּוֹן רַחְבוֹת ד' וְדָף זֶה שְׂהוּא רַחֵב ד' עֲשֵׂאוֹן
רֻשׁוֹת הִיחִיד דְפִי תַקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתָם, וְהָרֶא"ה ו"ל פִּי שְׂהִיְתַדוֹת רַחְבוֹת ד' וְאִינּוֹן גְבוּהוֹת
י' וְהַדָּף מְשֻׁלִּים לְעֲשֵׂרָה מְצוּמְצָמִים וְלֹא יוֹתֵר דְאִי יוֹתֵר אִפִּי מְשֻׁהוּ פְּשִׁיטָא דְחֲטִיב וְהֵכִי

קא מיבועי לי מי אזלי בטר שעת זריקה ויהיא שעמא לית בהו עשרה וסייב דנהה לי כזורק ד' אמות בר"ה ואינו כזורק פנורת דפטור דהתם רשות בפני עצמה היא אבל הקא אינה רשות כלל אלא ע"י יתדות ובשעת זריקה עדיין אינו מבטל כלל בר"ה שהרי תחתיו חלל הוא אבל אי אזלי בטר שעת הנחה פטור ונהה לי כזורק ברשות היחיד ואין זריקה ונהחה זו בר"ה ולא הוי כזורק מרשות הרבים לרשות היחיד דהא קודם שזרק הדף לא הוי רשות היחיד והיינו דר' יוחנן כזורק חוליא לבור עשרה ומיעטו דבהנחת חוליא עושה מחיצה וממעט חלל הבור וכל היכא דאזלי בטר עקירה וזריקה סייב דבשעת זריקה הרי זרק מרשות הרבים לרשות היחיד שהוא עמוק עשרה אבל אי אזלי בטר שעת הנחה אין פאן רשות היחיד שהרי מיעטו: כעשיית מחיצה ונהחת חפץ דמי.

כלומר כעשיית מחיצה תחלה ואח"כ הנחת חפץ וסייב: [דף ק' ע"א] שמן ע"ג יין מחלוקת וכו'. דתנן שמן שצף ע"ג יין פ"י ושניהם של תרומה ונגע טבול יום בשמן לא פסל אלא שמן בלבד.

דטבול יום אינו אלא פוסל והילכך לא הדר שמן ומטמא ליין ולת"ק שמן ע"ג יין פטור דהא לא נח ולר' יוחנן ב"נ סייב: מן הים לאסרטיא. פ"י אסרטיא רשות הרבים:.

מתני' הזורק ארבע אמות בפנותל וכו'. פ"י פגון שיש ארבע אמות מצומצמות בינו ובין הפנותל: גמר' תל המתלקט עשרה מתוך ארבע.

פ"י דכשהוא: גבוה עשרה אין בו אלא ד' אמות מצומצמות לא פחות ולא יותר דאי פחות אין זה רשות היחיד אע"פ שהוא רחב יותר מארבע בקרקעיתו, ואי יותר: מד' הוי רשות הרבים פינן שהוא משופע וניחא תשמישת' לרבים: והא לא נח פרש"י ז"ל הא לא נח במקום שגפול שם תחלה ואמאי אזלי בתרה ע"כ.

נראה מתוך דבריו דבין ארישא דפטור בין אסיפא דסייב קא מקשי ולומר דאיפכא איבעי לי למימר. וא"ר יוחנן דרישא דנח ע"ג משהו תוך ד' אמות פגון שעכבה שם הרוח קצת דכמאן דנחי דמי, וכן סיפא בשנח משהו חוץ לד' אמות ואח"כ נתגלגל תוך ד' אמות וכן פ"י רבי' יהונתן ז"ל אלא שהוא ז"ל פירשה בנתפנין לזורקה תוך ארבע ולא נתקיימה מחשבתו אלא משהו שעיקבה הרוח וכן סיפא שהיתה פנונתו לזורקה חוץ לד' אמות ולא נתקיימה מחשבתו אלא משהו שעיקבה הרוח וחשבי' לה כמאן דנחה בהו, ואינו נכון: [ע"ב] הלוח ע"י הדחק, שהולכין ברקק מים שמי' הילוח משום דניחא להו לרבים להלוכי בה: תשמיש ע"י הדחק לאו שמי' תשמיש פ"י גומא דלית בה עשרה טפחים דאינה ברשות היחיד ולא כר"ה דלא חזיא לכתופי בה ותשמיש שמצניעין בה בני רשות הרבים פנומתא וסודרא לא הוי תשמיש למיהוי האי גומא רשות הרבים: אב"י אמר איצטריף סד"א ה"מ היכא דלא הויא ד' אמות אבל היכא דהויא ד' אמות כו'.

פ"י שאין דרוך בני ר"ה ליפנס שם טוב להם להקיף החרין יותר מלירד לתוכו קמ"ל רקק אחריתי דאפ"י הוי ד' אמות מהלכין בו בדוחק ושמי' הילוח: רב אשי אמר איצטריף סד"א ה"מ היכא דהויא ארבעה וכו' מפסע פסעי לי קמ"ל דאע"ג דלא הוי רחבן ד' טפחים לא אמרי' מפסע פסעי לי, וא"ת גבי גומא נמי פי האי גומא דלית בה ד' טפחים אע"ג דמפסע פסעי לי ניימא נמי שיהא דינה כר"ה לא היא דשאני רקק דאע"ג דברחבו

מפסע פסעי ליי מ"מ בארפו לא אמרי מפסע פסעי ליי וחזי להילודי אבל בגומא דבין באורפה ובין ברוחפה מפסע פסעי בה מחמת קטנותה לא חשיבא ר"ה: האי מאן דזרק ונח אגודא דגמלא חייב.

פיי גשר רחב י"ו אמה והוא ר"ה והוא מחופה בנסרים קבועים יפה במסמרים והנסרים הולכין ברחבו של גשר ואתא רב אשי למימר שאם יש נסר אחד מטולטל בגשר ואין רחבו ד' דאיכא למימר דמפסע פסעי ליי מחמת טלטולו דהוי דינו.

פרשות הרבים דאע"פ שהוא מטלטל הרבים נותנין בו רגליהם ובוקעין בו ולא אמרי מפסע פסעי ליי: מתני' הזרק מן היים ליבשה וכו' ג הקשה רבי. יהונתן ו"ל למה לו למיתני האי אי לאשמועי דים הוא פרמלית הא תנא, לי הזרק ד' אמות בים פטור דאלמא פכרמלית חשיבא, ותיירץ ו"ל דמשום דקא בעי לאורויי בספינות קשורות תנא מן היים לספינה ע"כ, פלומר ואגרא דידה תנא מן היים ליבשה דין דרשות היחיד לכרמלית ודין דרשות הרבים לכרמלית פנ"ל: פרמלית מארעא משחי' פיי דים או נהר או מקנה מים פשאינו עמוק עשרה טפחים הוי פרמלית אבל עמוקה עשרה או יותר הוי מקום פטור והכא שפינה הולכת שם אי אפשר שאין ספינה עמוקה יותר ויותר מעשרה טפחים.

ואירא דלמעלה מעשרה הוי מקום פטור. אע"ג דאיכא מיא, ובדין הוא דזיז נמי לא ליבעי אלא משום גזירת שאר נהרות שאינו עמוקין עשרה מצרכי ליי לזיז ומיהו דוקא זיז כל שהוא דאם הי' לזיז ד' טפחים וגבוה שלשה מן המים הוי פרמלית ולא מהני מידי: משפת מיא משחי'.

פיי ואפי' עמוקים מאה אמה פרמלית הם: ואי לא עביד מקום ארבעה קא מטלטל מפרמלית וכו'. וא"ת וליסגי להו בזיז כל שהוא דזיז כל שהוא הוי מקום פטור ונמצא ממלא מפרמלית לזיז ומזיז לרשות היחיד, וי"ל דסבירא להו דאסור להחליף ברשויות דרבנן.

ודף ארבעה דקאמר רב חסדא פיי רבי יהונתן ו"ל פגון פונרת שהיא רחבה ארבעה ויש לה מחיצות גבוהות עשרה תלויות אצל היים ויש לה נקב בדף שהוא דולה מאותו נקב לים והרי הוא כממלא מרשות היחיד לרה"י דחשבי' פאלו המחיצות יורדות לים ונשקעות שם ואע"ג דבקעי בי דגים לא מבטלי מחיצתא דקיל הוא שהקלו חכמים במים, וי"מ דעוד הקילו במים שלא לעשות מחיצות גבוהות עשרה לדף אלא סגי בדף ד' אמות על ד' אמות דהיא כ"ד טפחים על כ"ד טפחים דכשאתה חוקק באמצע ד' טפחים עדיין נשאר משפתה חקק לכל צד עשרה טפחים למימר בה כוף וגוד וכן כתב ר"ת ו"ל: ודילמא מורשה אית לה.

י"מ דילמא צד אחד שבספינה למטה מעשרה דבהכי סגי לה פיון דרובא למעלה מעשרה שמה באותו צד ימלא, וי"מ מורשה חפירה שיש בקרקעית היים דאיכא למיחש דילמא האי ספינה קיימא בההיא חפירה ונמצא שאין מסביביו של ספינה שהוא ממלא משם עשרה טפחים ורש"י ו"ל לא פיי כן: ואמר רב פפא גשושי אזלי קמה.

לפי' הראשון גשוישי אָזלי קמה דלא שְבָקי לה אֵלא בְדוֹכְתָא דאית בָּה דְכוּלָּה לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה, וּלְפִי' הַשְּׁנִי גשוישי אָזלי קמה דלא שְבָקי לה אֵלא בְדוֹכְתָא דאית בָּה אפי' מְסִבְיָו יוֹתֵר מְעַשְׂרָה כְּדִי שְׁלֵא תַגַּע הַסְפִינָה בְּאוֹתָן סְבִיבֵי וְתִשְׁבֵּר, וּפִי' גשוישי דְרָף הַסְפִינָן שְׁקוּשְׁרִין אֲבָר בְּחֻבְלִים וְטָחִין אוֹתוֹ אֲבָר בְּחֻלְב וּמְשַׁלִּיכִין אוֹתוֹ בְּיָם וּכְשִׁמְגִיעַ לְאַרְצָן מִתְחַבֵּר מִן הַחוּל לְחֻלְב וְיִוְדָעִין אִם תַּגַּע שׁוּלְיוֹ בְּקַרְקַע אוֹ צְדָדִיו וּמִיָּד מְסַלְקִין אוֹתוֹ מִשָּׁם: [דף ק"א ע"א] ר' יהודה אוֹמֵר עֲמֻנְקָה עֲשֶׂרָה.

פי' עֲמֻנְקָה לְתוֹכָה דְהוּנָא רְשׁוּת הַיְחִיד וְאִין גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה עַל הַיָּם מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָה לְיָם כְּגוֹן דְרָף דְפִנּוּתִי פְדַמְפְּרֵשׁ וְאַזְזִיל, וְדוֹקָא בְּשִׂאִין גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה הָא גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה מְמַלָּא בְּהַדְיָא מִן הַיָּם לְסְפִינָה וּבְהָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עֲלֵי, אֲבָל בְּטַלְטוּל דְרָף דְפִנּוּתִיָּה מוֹדוֹ לִי וְרִישָׁא נְמִי לְרַבָּנָן בְּהַכִּי מִיָּרִי שְׁגְבוּהָה עֲשֶׂרָה וְעֲמֻנְקָה עֲשֶׂרָה וּפִי' אִין מְטַלְטְלִין טַלְטוּל גְּמוּר דְלֵאוּ דְרָף חֲנֻדָּה וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר דְאַפִּי' בְּגְבוּהָה עֲשֶׂרָה מוֹתֵר דְאִי אֲפֻשֵׁר שְׁלֵא יִגְבִּיָּה יָדוּ מְדוּפְנֵי הַסְפִינָה וְהוּי אֲוִיר מְקוּם פְּטוּר וּמְמַלָּא, וְעוֹד שְׁרִי אִפִּי' אֵינָה גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה דְרָף חֲנֻדָּה.

וּקְשִׁיָּא לִי לִר' יְהוּדָה רְשׁוּת הַיְחִיד שְׁעוּלָה עַד לְרַקִּיעַ הַיָּכִי מִשְׁפַּחַתָּ לֵה וְאַפִּי' תֹאמֵר דְבַעֲמוּד בִּר"ה גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה וְרַחֵב ד' לֹא אֲמַרִי' בִּי דְרְשׁוּתוֹ עוּלָּה עַד לְרַקִּיעַ ה"מ עֲמוּד דְלִית לִי מְחִיצוֹת וְאֲוִירוֹ מְקוּם פְּטוּר אֲבָל חֲצַר אוֹ סְפִינָה שְׁיֵשׁ לוֹ מְחִיצוֹת אֲמַרִי' בְּהוּ רְשׁוּת הַיְחִיד עוּלָּה עַד לְרַקִּיעַ וּכְמוֹ שְׁתִּירְץ הֶרַמְב"ן ז"ל לְעֵיל, וְתִירְץ מוֹרִי נִר"ו דְהֶרַמְב"ן ז"ל לֹא אָמַר אֵלָא בְּחֲצַר וּכְיֻנְצָא בְּהוּ שְׁמִחִיצוֹת עֲשׂוּיוֹת לְאֲוִירָן וּבְהָא הוּא דְאַמַרִי' שְׁהוּן עוּלוֹת עַד לְרַקִּיעַ אֲבָל מְחִיצוֹת דְסְפִינָה אֵינָן עֲשׂוּיוֹת אֵלָא לְהַבְרִיחַ הַמַּיִם וְאֵינָן עֲשׂוּיוֹת לְאֲוִירָן וְהוּנָא לֵה כְּעֲמוּד בִּר"ה גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה וְרוֹחֵב ד' שְׁהוּא מְקוּם פְּטוּר וְהַכִּין אִיתָא הֵתָם בְּהַדְיָא בְּעִירוּבֵין: אֲבָל יֵשׁ בְּפַחוֹת מְשַׁלְשָׁה אַרְבַּעָה.

פי' קוֹדֵם שְׁהַגְבִּיָּהוּ הַמְּחִיצוֹת שְׁלֵשָׁה מְקַרְקַעִית הַסְפִינָה יֵשׁ אַרְבַּעָה מְדוּפְנֵן זֶה לְזֶה הַוּי רְשׁוּת הַיְחִיד דְהַרִי הוּא כְּאֵלוּ יֵשׁ בְּקַרְקַעִיתָה ד' דְכָל פַּחוֹת מְשַׁלְשָׁה כְּלָבוּד דְמִי וּמוֹתֵר לְטַלְטַל בְּכוּלָּה וְאִי לֹא דִינָה כְּכַרְמְלִית כִּינּוּ דְאִין רַחֵב קַרְקַעִיתָה ד' טְפַחִים וְאִין מְטַלְטַל בָּה אֵלָא בִּד' אַמּוֹת: וְא"ת אַדְרַבָּה כִּינּוּ דְאִין בְּקַרְקַעִיתָה ד' טְפַחִים אִין דִּינָה כְּכַרְמְלִית דְהָא אִין כְּכַרְמְלִית בְּפַחוֹת מִד' טְפַחִים וְא"כ הָוּה לִי מְקוּם פְּטוּר וּמוֹתֵר לְטַלְטַל בְּכוּלָּה, י"מ דְמִיָּדִי כְּכַרְמְלִית לֹא נִפְקָא כִּינּוּ דְאִית בָּה ד' עַל ד' בְּאִי זֶה מְקוּם שְׁיֵיָּה קוֹדֵם שְׁיִבּוּא לִיָּדִי גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה.

וְהֶרַא"ה ז"ל כְּתִב מְסַתְבֵּר לִי דְאַפִּי' לֹא יֵהָא אֵלָא מְקוּם פְּטוּר כֶּף דִּינוּ דְאִין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלָא בִּד' אַמּוֹת שְׁאֵלוּ כְּנֻתֵל בִּר"ה גְּבוּהָה עֲשֶׂרָה וְאִין בְּרַחֵבּוֹ ד' וְהוּא אַרוּף הַרְבֵּה וְדְאִי אִין מְטַלְטְלִין בְּאַנְרָכוּ יוֹתֵר מִד' אַמּוֹת וְלֹא הָוּתֵר מְקוּם פְּטוּר אֵלָא לְטַלְטַל מִתּוֹכוֹ לִר"ה אוֹ מִתּוֹכוֹ לִרְה"י אֲבָל לְטַלְטַל בְּיוֹתֵר מִד' אַמּוֹת לֹא הָוּתֵר אֵלָא בְּרְשׁוּת הַיְחִיד בְּלָבֵד אוֹ בְּזִרְיָקָה דְרָף מְקוּם פְּטוּר כְּגוֹן מִי שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁנֵי בְּתִים בְּשְׁנֵי צִדֵי רְשׁוּת הַרְבִּים דְזוֹרֵק מְזוּ לְזוֹ לְמַעְלָה מְעַשְׂרָה אֲבָל בְּטַלְטוּל לֹא שְׁמַעְנּוּ וְנִרְאִין הַדְּבָרִים בְּבִירוּר לְאַסּוּר וְכֵן נִרְאָה דְאַפִּילוּ בְּזִרְיָקָה נְמִי אֲסוּר בְּיוֹתֵר מִד' אַמּוֹת בְּעוֹקֵר בְּמְקוּם פְּטוּר וּמִיָּתָּ בְּמְקוּם פְּטוּר עַכ"ל: לִימָא גוּד אַחִית מְחִיצָתָא.

כלומר אפי' אין בפחות משלשה ארבעה ולא מלינהו קני ואורבני לישתרי לטלטל בכנולא ונימא שהמחיצות של מעלה במקום שרחבות ארבע פאלו נמשכות עד למטה תואמות ולא עקומות: ואת לא תסברא.

פי' דנימא ביה גוד אחית מחיצתא: ואין בעיקרו ד' ברחב ויש שלו שלשה. פי' אפי' הגביה מרקעיתו שלשה עד שלא הרחיב ד' וכ"ש פחות מין דה"ל פלבוד פן פי' רש"י ז"ל, והקשו בתוספות דכיון שיש במקום ד' על ד' שלשה עד קרקעיתו ה"ל מחיצה שהגדלים בוקעין בו.

ופי' הם ז"ל דאין במקום ד' על ד' שלשה עד קרקעיתו שאין הגדלים בוקעין בפחות טפחים ויש בקצור שלו שלשה ברוחב קאמר, וקשיא לי דאם אין במקום ד' על ד' עד הקרקע שלשה נימא לבוד ולמה לן טעמא דגוד אחית מחיצתא, ולי נראה דאי נימא לבוד אין גובהו של עמוד עשרה אלא שבעה ומשהו ואינו רשות היחיד דדין לבוד הוא דחשבי פאלו הקרקע עולה עד מקום ד' על ד' ונמצא שאמה ממעט גובהו ג' פחות משהו וכן פרש"י ז"ל לעיל גבי ביצאתה דמישפן והכא גבי עמוד לא דק לפרושי הכין פנ"ל: מידי איריא.

פי' אפתי מדברי אב"י הוא דאמר לי' לרב יוסף ולומר דמאי קושיא מחכמים דפותרין בטריסקל דדילמא עד פאן לא פטרי חכמים בטריסקל ולא אמרי' גוד אחית אלא משום דהויא לה מחיצה שהגדלים בוקעין בה אבל בספינה דליכא בקיעת גדלים שהרי אין קביעותה ביבשה אלא בים במקום שאין שם גדלים וה"ה בעמוד שאין דרפן של גדלים להתחבב בו ולעבור תחת שיפועו שאינו אלא מעט הכי נמי דמודובהו רבנן דאמרי גוד אחית מחיצתא, פן פירש"י ז"ל, ואזיל לטעמי' דפירש גבי עמוד שגובהו ג' עד שלא הרחיב ד' דנמצא דאיכא מקום בקיעת גדלים אלא שאין דרפן של גדלים להתבקע בו ולא מיסנור.

ולפי' התוספות אתיא שפיר שאין הגדלים בוקעין בפחות מג' טפחים. ונמצא דאב"י לאלומי קושיא דרב נחמן דאקשי לרב הונא אתי אבל לא מטעמי' דאקשי מהא דר' יוסי בר' יהודה דהא איכא חכמים דפטרי, ועוד דלא דמיא כלל כדפרי' ורב יוסף אתא לפרוקי אליבא דרב הונא דאיהו דאמר פחכמים דפטרי דלא אמרי' גוד אחית ואב"י פא לומר דאפי' חכמים מודו בספינה, ורב אחא ברי' דרבא אקשי דגבי ספינה נמי הא איכא בקיעת גדלים ולסייעי לרב הונא ולרב יוסף ולומר דדין הוא דלא נימא גוד אחית פחכמים דפטרי גבי טריסקל, ואמר לי' רב אשי דבקיעת גדלים לאו שמי' בקיעה ואף על פי שיש במקום קצור שלשה למטה פחות מטפח ונמצא הגדלים בוקעין בצדה פנגד ראשה במקום שרחב ד' אפי' הכי לא חשיבא בקיעה משום דאינה נראית, ורב הונא ס"ל דבקיעת גדלים שמי' בקיעה ולא אמרי' גוד אחית.

פנ"ל שיטה זו לפי רש"י ז"ל ואף על פי שיש לו שיטה אחרת לרבותיו פבר דחאה ז"ל בשתי ידים: אין מחיצה תלוי' מתרת. פי' לענן איסור שבת, אלא במים אבל לענן סנפה חשיבא דופן דהא אמרי' בה גוד אחית כדאיתא התם הרא"ה ז"ל: ע"ב פשיטא פי' פשיטא דמטלטלין מזו לזו דקס"ד השתא דשתייהן מאדם אחד: משה שפיר קאמרת כו.

פ' לענן דינא מיהו מטלטלין מזו לזו תנו דמשמע דאין אחרת מפסקת ביניהן: כי איתמר דרב נחמן אמזיד איתמר פ' וכי אמרו חזרו להיתירן הראשון דמותר לטלטל בכולו לא קאי אלא אשוגגין ואנוסין ומנטעין אבל מזידין לא ומזידין דנקט משום סיפא דקתני פל מחיצה שנעשית בשבת בין בשוגג בין במזיד שמה מחיצה וליחייב הזורק בה: רש"י ו"ל גריס לענן טומאה דכתיב בחלל חרב חרב הרי הוא פחלל.

ופ' ו"ל דהספינה טמאה ומטמאה הפלים שבתוכה לפי שהיא קשורה בשלשלת של ברזל וראש השלשלת קשורה באהל המת דהשלשלת הויא אבי אבות ועושה הספינה אב הטומאה הכל כמו שפתוב בפירושו, וקשה לפירושו דשלשלת של ברזל למה לי דהא לא מפקי' מחרב הרי הוא פחלל אלא פלן חרס אבל פלי שטרף לא דנדאי הרי הן פחלל, ורבי שמואל ו"ל גריס לענן טומאה הוא אבל לענן שבת פניו דיכול להעמידה דהיפרא בעלמא הוא נאפי' פחוט הסרבל וכן שנוי' במס' אהל' ורישא קתני אלו לא מביאין ולא חוצצין הזרעים ועוף הפורח וכו' קשר את הספינה בדבר המעמידה מביאה את הטומאה ופ' ו"ל פגון ספינה שהאהילה על אדם או פלים וכזית מן המת דבעי' שתהא קשורה בשלשלת של ברזל שתהא קבועה יפה ושללא תהא זזה פלל דקרא פתיב פל הבא אל האהל ובעי' דומיא דאהל דקא שהוא קבוע גמור וההיא דלעיל דאיכר עובר ומרדע על פתפו פניו דבידו להעמידו, פאהל קבוע חשבי' לי': [ד' ק"ב ע"א] והלא נזכר פ' ולא סגי לי' בקרבן לחודי' עד שיהא תחלתו וסופן שגגה, פ' ולכשינדע להם אחר מיפן חטאם מייתו קרבן: סיפא אתו ללכתא ומתנא.

פגון שקשר ספין או אבן בחבל ארוך מאוד וזרקה ונעדין ראש החבל בידו דיכול להחזיר החפץ קודם שניגח אם נזכר בין זריקה להנחה הואיל ובידו להחזירו הוי מזיד גמור והיינו סיפא דבעי' תחלתו וסופן שגגה והילכף אם נזכר בין זריקה להנחה הואיל ובידו להחזירו הוי מזיד גמור ופטור וריש' מייירי בזורק חפץ שאינו קשור בחבל דאפי' נזכר אינו יכול לעפבו והילכף אם נח מפחו חייב חטאת דכשוגג גמור חשבי' לי': לכתא ומתנא אגדו בידו הוא.

פ' דבכי הא אפי' תחלתו וסופו שגגה פטור דכיון דאגדו בידו אין מחשבתו פלום דלאו פלום קא עביד שיהי יכול להחזירו למקומו: פגון שנתפונן לעשות חבורה. פ' סיפא לא אתיא לחיוב זריקת שבת אלא לחיוב חבורה וכגון שזרק אבן לחבירו או לבהמה וקשורה האבן בחבל שבידו ונתפונן לעשות חבורה מתחלתו בשגגת שבת ונזכר בין זריקה להנחה שאסור לעשות חבורה בשבת והוא עשה חבורה פטור דלא סגי לי' בחטאת דמזיד הוא הואיל ובידו להחזירה אצלו והילכף אינו חייב עד שיהא תחלתו וסופו שגגה: הא נמי תנינא הזורק לעשות חבורה וכו' פ' דלהאי אוקימתא דידך על פרחין אית לן לאוקימא בלכתא ומתנא דאי לאו בלכתא ומתנא אפי' נזכר אמאי פטור שיהי אין בידו עוד להחזיר מן החבורה וכבר נעשית מחשבתו פנ"ל: בד"א שחזר ושכת.

פ' אע"פ שהי' שעה אחת שהי' דחוי מקרבן אפי' הכי חייב: אלא בזורק והילכף רבא ורבה לא פליגי דמר מוקי לה במעביר ומר בזורק: התם לא קא מכנין ובעי' הנחה במקום ד' וליכא: זר טמא שאכל חלב והוא נותר מן המן קדשין ביום הכפורים.

פ'י פזינת אָהד וְחַיִּיב ד' חֲטָאוֹת מְשׁוּם חֵלֶב מְשׁוּם טְנוּמַאת הגוֹף מְשׁוּם אֲכִילת קֹדֶשׁ וּמְשׁוּם אֲכִילת יוֹם הַפְּפוּרִים. וְנִרְאָה לִי דְמִשׁוּם נוֹתֵר לֹא דָהָא אֵין בְּנוֹתֵר חַיִּיב חֲטָאת שְׁהָרִי אֵין בְּאֲכִילתוֹ מְזִיד לֹא מִיתָה וְלֹא פָּרַת וְקִשְׂיָא לִי אִם פֻּן אַמְאִי נָקֻט נוֹתֵר וְצ"ע לִי: וְאַשְׁמֵ אָהָד, מְשׁוּם זָר אוֹכֵל בְּקֹדְשִׁים וְכ"ש הֵכָא שְׁהוּא חֵלֶב וְהוּא מִן הָאִימּוּרִין דְּאַפִּי הוּא פִּהּוּן חַיִּיב זָר לְגַבֵּי הָאִימּוּרִין: ר' מַאִיר אוֹמֵר אִם הֵיִתָּה בְּשִׁבְתָּ וְהוּצִיאָו.

כְּלוּמֵר בְּפִי חַיִּיב, אָמְרוּ לוֹ אֵינוּ מִן הַשֵּׁם, פִּי דְאַנָּן מְשׁוּם אֲכִילָה אַחַת קְאָמְרִי וְלֹא מְשׁוּם הוּצֵאָה, וְר' מַאִיר סָבַר דְּבְּפִי נְמִי חַיִּיב לִי בְּכֻלָּא דְאַכִּילָה, וְעַד פֻּאֵן לֹא פְּלִיגִי רַבְּנָן עֲלִי אֲלֵא בְּטַעֲמָא אֲבָל בְּעֵיקַר מוֹדוֹ דְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מְשׁוּנָא לִי מְקוּם, וְהָא דְפֻטְרִי לְעֵיל בְּפִי וּבְמִרְפָּקוֹ הֵיִינוּ בְּכֻלִּים שְׁאֵין דְּרָף לְהוּצִיא פְּלִים בְּפִי וּבְמִרְפָּקוֹ אֲבָל בְּאַוּכְלִין אוֹרְחִיָּה הוּא: סְלִיק פְּרָק הַזּוֹרֵק פְּרָק הַבוֹנָה [ע"ב] וְהַמְּכָה בְּפֻטְיִשׁ וּבְמַעְצָד.

פִּירֵשׁ"י ז"ל מַעְצָד הוּא כְּמִין קוּרְנָס גְּדוּל שֶׁל בְּרִזְל וְהוּא לְבַנְיָן שֶׁל בְּרִזְל וּי"מ שְׁהוּא כְּלִי הַעֲשׂוּי לְהַסִּיר נְסוּכָת הָעֲלִיוֹנָה מִן הַקּוּרָה בְּלַעַז דּוּלְדוּר"א: וְהַקּוּדוּשׁ, פִּי נוֹקֵב אָבָן אוֹ עֵץ אוֹ פְּתֵל לְנַעֲוֹץ בּוֹ שׁוּם דְּבָר: אִף הַמְּכָה בְּקוּרְנָס עַל הַסֵּדָן.

פִּי קוּרְנָס מֵרִטִּי"ל בְּלַעַז, וְסֵדָן אַנְגְּלוּד"א בְּלַעַז: דְּכַוְנָתָה גַּבֵּי מִשְׁכָּן שְׁכָן תּוֹפְרֵי יְרִיעוֹת וְכו'. וְאִף עַל גַּב דְּאַנָּן לֹא בְּעִי לְמַגְמֵר מִמִּשְׁכָּן אֲלֵא מְלֵאכּוֹת עֲצָמָן וְלֹא שְׁיַעֲוִין הֵכָא אִינְצֵטְרִיף לְמַגְמֵר אַגוּפָּה דְּמְלֵאכָה דְּאַנָּא אֲמִינָא דְּכָל שְׁהוּא לֹא הָוִי בְּנִין פְּלָל וְלֹא חַיִּיב פְּלָל בְּכֻלָּל בְּנִין, וְכִי הָאִי גּוּנָא בְּחַרִּישָׁה כָּל שְׁהוּא גְּמָרִי מִמִּשְׁכָּן דָּאִי לֹא הָכִי הָנָה אֲמִינָא דְּלֵא חַיִּיבָא חַרִּישָׁה פְּלָל וְקָא מִשְׁמַע לֹן דְּכִינּוֹן דְּכַנְגְּדָה מְקַיְימִין וְהוּנָא בְּמִשְׁכָּן מְלֵאכָת מַחֲשַׁבְתָּהּ הִיא: אָמַר שְׁמוּאֵל הַמְּצַדֵּד אֵת הָאָבָן.

שְׁנוּתָנָה ע"ג עֶפֶר לְבַד וְלֹא נָתַן תַּחֲתֵי טִיט אֲלֵא שְׁהוּא מְכָה עֲלִי בְּקוּרְנָס כְּדִי לִישְׁבָּהּ בְּמְקוּם מוּשְׁבָּה: וְהָא דְאַמְרִי וְלִיטְעֵמְיָהּ אִימָא סִיפָא ר' יוֹסִי אוֹמֵר אִפִּי הָעֵלָה וְכו'. ה"ק אַדְמַתְמַתָּה אַהָא דְשְׁמוּאֵל הִיכִי חַיִּיב בְּנִין בְּצִדְדוֹ גְּרִידָא עַל עֶפֶר בְּלֵא טִיט הָא דֵר' יוֹסִי עֲדִיפָא מְדִשְׁמוּאֵל דְּמַחֲיִיב אִפִּי בְּהַעֲלָאָה גְּרִידָא בְּלֵא טִיט, וּפְרִיק תְּלַתָּא בְּנִינָא הָווּ וְכו' תַּתְּאָה בְּצִדְדוֹ עֶפֶרָא וְהֵיִינוּ דְשְׁמוּאֵל וְהַצִּדְדוֹ הוּא הָעֵיקַר מְצִיעָא בְּעִי נְמִי טִינָא וְהֵיִינוּ ת"ק דְּמַחֲיִיב נוֹתַן אֵת הַטִּיט עֵיקְלָאָה בְּהַנְחָה בְּעֵלְמָא וְהֵיִינוּ דֵר' מַאִיר וְלֹא פְּלִיגִי אַהֲדָדִי פְּלָל.

וְכֹן פִּי הֶרָא"ה ז"ל וְכֹן נִרְאָה מִדְּבָרֵי רִש"י ז"ל: הָאִי מָאֵן דְּעֵיגִיל שְׁנוּפְתָא וְכו' וְשְׁמוּאֵל אָמַר מְשׁוּם מְכָה בְּפֻטְיִשׁ. פִּי דִס"ל דְּאֵין דְּרָף בְּנִין בְּכַף אֲבָל בְּעֵיקַר דִּינָא מוֹדָה לִי דִישׁ בְּנִין בְּכֻלִּים וְכַגּוֹן פְּלִים שְׁאֵינָן שֶׁל חוֹלִיוֹת דָּאִי לֹא לִיפְלִיג בְּשָׂאָר פְּלִים דְּעֵלְמָא וְהָכִי מוֹכַח בְּשִׁלְהֵי פְּרָק פִּירָה גַּבֵּי מְטָה שֶׁל טְרַסְיִים, וְלִית הִלְכָתָא כְּנֻתִיָּהּ וְלֹא כֵר' יוֹחֲנָן דְּסָבַר לָהּ הָכִין בְּפִרְהָ אֲלֵא קִי"ל אֵין בְּנִין בְּכֻלִּים כְּדַאֲסִיקְנָא בְּפִרְק כָּל הַפְּלִים כֹּן דַּעַת הֶרָא"ה ז"ל, וְכֹן נִרְאָה דַּעַת הֶרִי"ף ז"ל אֲלֵא שְׁרַמְבִּין ז"ל חִזְקָא בֵּין פְּלִים וְכֻלִּים, וְלִפִּי דְבָרֵי הֶרִי"ף וְהֶרָא"ה ז"ל פִּינּוֹן דְּלִיתָא לְדָרְב בְּשִׁיפְתָּא בְּקוּפִינָא מְסַתְּבָרָא דְּהִלְכָתָא כְּשְׁמוּאֵל בְּכוּלְהוּ דְּכוּלְהוּ מְשׁוּם מְכָה בְּפֻטְיִשׁ וְכְדַאֲמָרִי נְמִי בְּעָא מִינִי רַב נָתַן בַּר הוֹשַׁעְיָא מֵר' יוֹחֲנָן מְסַתְּתָּ מְשׁוּם מַאִי מִיחַיִּיב אַחֻוִי לִי בְּיָדִי מְשׁוּם מְכָה בְּפֻטְיִשׁ וְכֹן פָּסַק הֶרָא"ה ז"ל: [דַּף ק"ג ע"א] שְׁכָן מְרַדְּדִי טְסִי מִשְׁכָּן עוֹשִׂין כֹּן.

פִּי שְׁמָכָה עַל הַסֵּדֶן בְּשַׁעַת מְלֹאכָה לְהַחֲלִיק הַקּוֹרְנָס שְׁלֹא יְהֵא בּוֹ פְּגִימָה שְׁלֹא יִבְקַע אֶת הַטֵּס שֶׁהוּא דָק וְהַ"ל כְּמַתְקַן הַמְּלֹאכָה אַף עַל פִּי שְׁאֵינוֹ מִכָּה עַל הַפְּעוּלָה אֲלֵא עַל הַסֵּדֶן, וְאִ"ת וְהִיכִי מִשְׁפַּחַת לֵה דְלִיחִיב מִשׁוּם מִכָּה בְּקוֹרְנָס עַל הַסֵּדֶן דְּהָא לֹא הוּיָא וְלֹא מִיחִיב אֲלֵא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה וְהֵיכֵא שְׁעֵתָא תִּיפּוּק לִי דְהוּא חִיב מִשׁוּם הַמְּלֹאכָה עֲצָמָה, תִּיגְרִץ הַרְאָ"ה וְ"ל בְּשִׁנּוּדַע לּוֹ עַל זֶה וּבְפִלְגִימָא דְר' יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ אִי יְדִיעוּת מְחֻלְקוֹת אוֹ הַפְּרָשׁוֹת כְּדֵאִיתָא לְעִיל: מִתְּנִי וְהַמְנַפֵּשׁ פִּי עוֹקֵר עֲשָׂבִים רְעִים, וְהַמְקַרְסֵם קוֹצֵץ עֲנָפִים יְבֻשִׁים בְּאֵילָן, וְהַמְזַרְד שְׁקוֹצֵץ עֲנָפִים לְחַיִּים לְפִי שֶׁהוּן מְרַבִּין וּמְכַחֲשִׁין אֶת הָאֵילָן: כֹּל שֶׁהוּן לְמַאי חֲזִי לְבִיזְרָא דְקָרָא.

אִיכָא לְפָרוּשָׁה בְּשִׁנּוּרְעָה וְחוּפְרִין סְבִיבוּתֵי מְעַט לְהַשְׁקוּתָהּ בְּמִים וְהִינּוּ דְאָמְרִי עֲלֵה דְכְּוֹתָה גְּבִי מִשְׁפָּן שְׁפָן רְאוּי לְקַלַּח אֶחָד שֶׁל סְמָנִין. וְרִשׁ"י וְ"ל פִּי בְּחוּפְרֵי גְּנֻמָא לְזֹרְעַ בָּהּ נִימָא אַחַת שֶׁל דְלַעַת, וְאֵף עַל גַּב דְלַעִיל פֶּרְק אָמַר ר' עֲקִיבָא אָמְרִי דְלֹא מִיחִיב בְּהוֹצָאָה אֲלֵא בְּשָׁנֵי נִימִין שֶׁל דְלוּעִין לְפִי שְׁאֵין אָדָם מוֹצִיא נִימָא אַחַת לְזֵרִיעָה הַ"מ בְּמוֹצִיא אוֹתָהּ בְּתַחֲלָה לְזֵרִיעָה אֲבָל בְּשַׁעַת זֵרִיעָה כֹּל גְּנֻמָא וְגְּנֻמָא בְּאֲנָפֵי נִפְשָׁה עֲבִיד לֵה וְכָל א' וְא' הֵיא חֲשׂוּבָה וּמְלֹאכָה שְׁפִיּוּצָא בָּהּ מִתְקַיֶּימַת בָּהּ הֵיא: אֲטוּ כְּוִלְהוּ לָאו לִיפּוֹת אֶת הַקְּרַקַע נִיגְהוּ.

כְּלוּמַר אַע"פ שֶׁהוּא מִתְּפִנּוֹן לְדְבָרִים אַחֲרִים מִ"מ אִיתֵּי לִיפּוּי קְרַקַע מְאִילָיו: וְכַגּוֹן דְלֹא מְכּוּנָן. פִּי שְׁאֵינוֹ מְכּוּנָן לְאוֹתוֹ יְפוּי: לֹא צְרִיכָא דְעֲבִיד בְּאַרְעָא דְלֹא דִילָי, וְאִ"ת וּמַאי אִיכְפַת לָן אִם הוּא דְחֲבָרִי מִ"מ הַמְּלֹאכָה נְעֻשִׁית מִמִּילָא פִּי הַרְאָ"ה וְ"ל דְכִינּוֹן דְהֵכָא הוּו שְׁתֵּי מְלֹאכּוֹת לְקִיטַת הָעֲצִים וְיְפוּי קְרַקַע, וְאִם נִתְּפִנּוֹן לְשְׁתֵּיהוֹן חִיב שְׁתֵּים כְּדְאָמְרִי בִירוּשְׁלַמִי וְהִילְכָהּ פִּינּוֹן דְלֹא מְכּוּנָן אֲלֵא לְחֻדָּא דְהִינּוּ לְקִיטַת הָעֲצִים וְיְפוּי הַקְּרַקַע מְאִילָי הוּא בָּא וְאֵינוֹ מְכּוּנָן לֵה וְלֹא נִיחָא לִי בִי לֹא חֲשִׁיבָא מְלֹאכָה פִּינּוֹן דְמַאִילָי הוּא בָּא וְכֹן הִדִּין לְשְׁתֵּי מְלֹאכּוֹת שֶׁהָאֶחָת יוֹצֵאָה מִתּוֹךְ חֲבִירָתָהּ וְנְעֻשִׁית מְאִילָי וְאֵינוֹ מְכּוּנָן לֵה וְלֹא נִיחָא לִי בָּהּ דְלֹא חֲשִׁיבָא מְלֹאכָה לְכ"ע.

וְהִינּוּ דְנִקְט דְעֲבִיד בְּאַרְעָא דְחֲבָרִי דְבְדִידָי לֹא סָגִי דְלֹא נִיחָא לִי בָּהּ וְהִינּוּ הֵיכֵא דְהֵדֵס שְׁעֵנְבִיו מְרַבִּין מְעַלְיו דָּאִם הוּא דְחֲבָרִי דְמִתּוֹךְ לְלִקְט הָעֲנָבִים שֶׁהֵיא הַמְּלֹאכָה אַף עַל פִּי שֶׁהֵכָשֶׁר נְעֻשָׁה מְאִילָיו דְהָא אֵינוֹ צְרִיף לְמָה שֶׁהוּא מִתְּפִנּוֹן אֲלֵא שֶׁהֵיא בָּאָה מְאִילָי וְלֹא נִיחָא לִי בָּהּ דְהָא דְחֲבָרִי הוּא, וְכֹן בְּחוּפְרֵי גְּנֻמָא וְאֵינוֹ צְרִיף אֲלֵא לְעִפְרָה שֶׁהוּא פְטוּר לְפִי שֶׁהֵגְוִמָא נְעֻשִׁית מְאִילָי וּמִתּוֹךְ נְטִילַת הָעִפְרָה שֶׁהֵיא הַמְּלֹאכָה הֵיא בָּאָה וְלֹא מִיפְנֵי לֵה וּפְטוּר הוּא לְכּוֹלָא עֲלֵמָא: מִתְּנִי הַכּוֹתֵב שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת וְכו' בֵּין מִשְׁם א' בֵּין מִשְׁנֵי שְׁמוֹת.

כְּלוּמַר בֵּין אוֹתִיּוֹת שְׁוֹת בֵּין חֲלוּקוֹת, בְּכָל לְשׁוֹן בְּכָל כְּתָב וְלְשׁוֹן מְשַׁבְּעִים לְשׁוֹן, אֲבָל אִם הִי רִנְשָׁם בְּדִין שְׁלֹא יְהוּ אוֹתִיּוֹת שְׁלִימוֹת פְטוּר וּר' יוֹסִי פְּלִיג עֲלֵיהּ שְׁאָפִי בְּשִׁבִיל שְׁנֵי רִנְשׁוּמִין בְּדִין אוֹ שְׁנֵי סְרִיטוֹת בְּסָפִין חִיב פִּינּוֹן שֶׁהוּן צְרִיכוֹת לוֹ: א"ר יְהוּדָה מְצִינוּ שֵׁם קָטָן וְכו'.

פִּי דַת"ק מְחִיב בְּשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהֵם מִשְׁם א' כְּגוֹן שֶׁשׁ תַּת חֹח דְד גַּג פִּינּוֹן שֶׁהוּא דְבָר רְאוּי לְקִרְיָאָה, וּר' יְהוּדָה פְּלִיג עֲלֵי וְלֹא מְחִיב אֲלֵא כְּשֶׁהוּן שְׁנֵי שְׁמוֹת חֲלוּקוֹת שֵׁם מְשַׁמְעוֹן, וְת"ק וְדַאי לֹא בְּעֵי שְׁיַכְתּוּב הַשֵּׁם כְּוִלוֹ אֲלֵא שֶׁשׁ מְשַׁשׁ וְתַת מִתְּתוֹ וְחֹח

מחכים ונד מדדים ונג מגגים והוא חייב פיון שפנגדה מתקנימת: גמרא א"ר ירמ' באטר יד שנו.

וקשיא לי ותבטל דעתו אצל כל אדם כי ההיא דאנשי הוצל כדאמרי' בפר' המצניע, תירץ מורי נר"ו דאנשי הוצל שיכולין להוציא משא על פתפם והם מוציאים על ראשם דין הוא דתבטל דעתם אצל כל אדם אבל הכא דלא אפשר בימינו אינו דין שתבטל דעתו אצל כל אדם: אמר אבני בשולט בשתי ידיו.

פ'י נאף על גב דשמאל דידן' הוי בימינו וחיוב לגבי פתיכה מיהו לגבי הנחת תפילין חייב להניח בשמאל כשאר כל אדם נאף על גב דאין ידו פהה והכי איתא התם במנחות נאף על גב דלגבי פתיבת תפילין צריך לכתוב בימין כדאיתא התם אבל איטר מניח בימינו לפי שימינו שמאלו של כל אדם כדאיתא התם וכדמוכח הכא פנ"ל, ומיהו דוקא לענין תפילין אבל בלילב ליפא לאיפלוגי קלל ואיפא למידק דהכא פטרן' במי שאינו שולט בשתי ידיו אם כתב בשמאל ואילו המוציא בין בימינו בין בשמאלו חייב.

וי"ל דהוצאה מלתא שכחא היא לשמאל כמו לימין אבל פתיכה שיהיא מלאכה דקה לאו אורח ארעא למיכתב בשמאל: הא מני ר' יוסי היא. פ'י ולא הוי רישום פלאחר יד דהא דרף לרשום בשמאל כבימין: [ע"ב] עד שיכתוב שם קטן משם גדול.

פ'י דת"ק דברייתא בעי שתי אותיות חלוקות ור' יהודה אפי' באותיות שוות כת"ק דמתני' ולר' יוסי אפי' ברישום חייב וכ"ש בשתי אותיות ודוקא בסריטה אחת על שני נכרים או שתי סריטות על נסר אחד דבכי האי גונא חשיב סימנא ובסימנא בעלמא מיחייב ולאפוקי סריטה א' בנסר א' דלא חשיב סימנא דמילתא דמיתרמי הוא באקראי בעלמא: א' א' דאאזרף איפא ביניהו.

פרש"י ז"ל שהן שתי אותיות מתיכה גדולה אבל לא מצינו שהיא תיכה קטנה בכל המקרא ע"כ. פ'י לפירושו שאין אתה יכול לעשות מהן שום שם ופעולה ולאפוקי חח מחכים דבכי האי גונא חייב משום דחח הוי ליחיד: בגלטרין.

פ'י שקורין אותן שמות מלאכים או אלו מכשפות שרגילות לכתוב שתי אותיות משם אחד: עיינינו אלפין. פ'י שאם בא לתמן ירף שני נראה כרוצה לכתוב אל"ף והוא חצי אל"ף הפוכה כזה ז גמין צדין.

פ'י אותו עוקץ של גימ"ל הינצא למטה שלא יעשונו לאחוריו כזה ך ולא כגון זה ן, שנראה כמין צד"י הפוכה: צדין גמין, שלא יפריש העוקץ שאחרי הצד"י שנראית כיו"ד גימ"ל כזה צ ומפאן נראה דירף הצד"י למטה עקום מעט כלפי מטה ונראה בה כמין עוקץ כזה צ ואינו ישרה כזה צ ועוד נראה שהירף השני שבצד"י הוא ישר לפיכך כשפירש זה מזה נראה כיו"ד גימ"ל ולא עקום כזה ש שאלו כאן אין כאן דמיון לגימ"ל כלל, וה"ה דהנה מצי למימר צדין נוגין אלא שיטפא דגמלין צדין נקט וי"מ צדין גמין שלא יעשה ירף שבצד"י פשוט ונראה כיו"ד נצד"י מחוברות אלא עקום כזה צ: חתין ההין.

פ'י שלא יהא ירף החי"ת באמצעיתה נאף על פי שהוא דבוק כזה חד אלא בסופה כזה ח: יודין ווין, מהכא גמרי' דצורת היו"ד כמין נא"ו כזה ולא כמין זי"ן כזה י טיטין פ'פין, מפאן נראה שהטי"ת היא ישרה כזה ט ולא עגולה כזה ם דא"כ לא דמ'א לפ"א: [דף ק"ד

ע"א] מנצפ"ך צופים אמרום, הקא משמע שהם האותיות הראשונות ואלו בפ"ק דמגילה משמע שהם האחרונות.

וי"ל דהתם קודם דשמעי' להא דרב חסדא הנה קס"ד דהם האחרונות הסתומות אבל לבתר דשמעי' לדרב חסדא דאמר מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין ידעי' דהא דר' חייא דמנצפ"ך על הראשונות קאמר, והא דאמר מנצפ"ך ולא אמר כמנפ"ץ פסדר האלפא ביתא פבר פתבתי' בפ"ק דמגילה: ומאי טעמא פשיטא פרעי' דדל"ת לגבי גימ"ל. פרש"י ו"ל שמשוכה במקצת לצד גימ"ל ולא לצד ה"א: ומאי טעמא מהדר אפי' דדל"ת מגימ"ל. פי' שהיא סתומה כלפי הגימ"ל ואינה פתוחה כגון זה גוא: מאי טעמא מהדר אפי' דקו"ף מרי"ש.

פי' שהירף שלמטה אצלה ולא לצד האחר כגון זה הר: תו אמת. למדנו מפאן שהתי"ו סתומה כמין חי"ת ולא פתוחה כמין ה"א שא"כ היו שואלין עלי' והילכך צריף ליהרהר בצורת האותיות לפי שגפסלין הו בשנינוין כדאמרי' בבבביתא דלעיל בסופה הרי אלו יגזו: [ע"ב] מתני' הכותב שתי אותיות בהעלם א' חייב פי' דכיון דאין ידיעה בנתיים מצטרפות הן אבל בשתי העלמות כגון דאיכא ידיעה בנתיים הידיעה חלקתם ופטור וסתמא כרבנן דפליגי בסיפא דמתני' בהדי ר"ג: הכותב על בשרו.

פי' והוא צריף לאותו פתיכה להזכיר חשבון שעשה עם חברו. והמסרט במקתב שהוא עט ברזל וכו' ונחכמים פוטרין, דלאו אורחין דאיניש למיעבד הכין: כתב במשקין במי פירות וכו' פטור.

פי' פטור אבל אסור, וכתב הרא"ה ו"ל דדוקא הני דאף על גב דאין מתקיימין מ"מ רישומן ניכר ומתקיימין קצת כגון מי פירות ומשקין כעין מי תותים שמשחירין או יין אדום ואבק דרכים דהוא עפר נגוב אבל במים דעלמא או עפר המנדולדל מסתברא דמתור לכתחלה ע"כ: ואין נהגין זה עם זה.

פי' אלא א"כ חותף מה שבאמצע פטור: כתב אות אחת נוטריקון. פי' שעשה נקודה עלי' לסימן ולהבין שלתיבה שלימה כתבה כמו שאנו נוהגין עכשיו לחסר התיבה שאנו פותבין אות א' לבדה ונקודה למעלה: גמרא מאן תנא אמר רבה וכו'.

פי' מאן תנא כתב אות א' סמוך לכתב דפטור אמר רבה וכו': מעביר עליו קולמוס ומקדשו. פי' דאלמא משמע דכתיבה גמורה היא כ"ש כתב ע"ג כתב: התם מחוסר מעשה דקריבה.

פי' שצריף לחתוף מה שבאמצע, הקא לאו מחוסר מעשה דקריבה דמיירי כשכתב על שפת לוח זה אות א' בטבריא ועל שפת לוח אחר אות א' בצפורי דאינו מחוסר אלא קריבה לבד, כן פירש"י ו"ל: נתפנין לכתוב אות א' ועלו בידו שתיים חייב, ולא דמי למתפנין לזרוק שתיים ונרק ארבע דפטור דהתם כיון דלא אמר כל מקום שתתראה תנוח לא אתעבידא מחשבתו והקא במתפנין לכתוב שתיים ובעוד שפוחת האחת עלו בידו שתיים [דף ק"ה ע"א] והא תניא פטור.

וא"ת ולקשוי לי ממתני דקתני נתפונין לכתוב חי"ת ועלו בידו שני זינין, וי"ל דאי ממתני פשיטא לי דשני זינין בלא זיוני קאמר אבל מבריינתא דקתני נתפונין לכתוב אות א' ועלו בידו שתיים משמע שתיים שלמות בזיוני ובכל צרכם, ואפ"י הכי מתרצ"י דלאו דוקא שתיים דמשמע שלמות דאפתי בעו זיוני כלומר שצריף עוד לתקנם ולזנין ראשם ומשום הכי פטור וכ"ש מתני דבעו זיוני: ור' יוחנן דידן' אמר אנכי.

פי' מדלא פתיב אני ד' אלהיה וגו': סליק פרק הבונה פרק האורג ר' אליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על האריג. כלומר או א' על האריג מאתמול חייב וכו'.

העושה שתי בתי גירין ואע"ג דהא תניא לה לעיל באידה פירקין איצטריף הקא למהדרי' ולמתני' לאשמעינן בגירין ובקירוס ובגפה וכו': גמרא והאורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על האריג חייב סתמא כר' אליעזר.

קשיא לי והא ר' אליעזר איירי בה בהדיא וא"כ מאי סתמא כר' אליעזר, ולי נראה סתמא כר' אליעזר דמתני' דלא תימא ר' אליעזר דמתני' לאו היינו ר' אליעזר דבריינתא קמ"ל, וכן נמי הא דאמרין בסמוך סתמא פרבון ולומר דרבנן דמתני' היינו רבנן דבריינתא, והוא דחוק מאוד וצ"ע לי: האורג שני חוטין על הגס.

כלומר על האריג, ועל האמרא שפה שפרונוס הבגד בתחלתו קרי אמרא. ר' אליעזר אומר וכו' למה זה דומה וכו' כלומר דאשפחן זימנין דחזו למילתא שני חוטין בלחוד והקא נמי בשפה אף על פי שהיא רחבה יותר בשני חוטין סגיא לחיובי דבהכי חזיא:] תרתי בבתי גירא וחדא בגירא כלומר וחדא מינייהו: מסוביתא.

פי' מסנות שאורגין מן הסיב או מחוטי צמר או מכיוצא בהן ומסננין בה, ורש"י ז"ל לא פי' כן: היכי משפחת לה. פי' דקרע פיון דבעי למתפר, ופריק דעבדא פיסתא.

פי' תפירה בולטת שצריף לקרעה ולתפרה: [ע"ב] לא צריכא דלאו אדם פשר. פי' הראב"ד ז"ל דאיכא בין אדם פשר לחכם דלאדם פשר לא מחייבי עלי' אלא בפניו דהיינו בין מיתה לקבורה ובעירו ואע"ג דלא קאי עלי' בשעת יציאת נשמה ולכבודו בעלמא, אבל חכם חייבין עליו בכל מקום ובכל זמן והיינו הא דאמר' התם במועד קטן פי' נח נפש' דרב ספרא סבור רבנן דלא למקרע עלי' פי' משום דשלא בפניהם הוה ואמר להו אביי חכם שמת תנו, והכין מסתבר דלאדם פשר ליכא חיוב גמור דרבנן בקריעה דהא לא תני בכל דנכתא אדם פשר קורעין עליו אלא שראוי לבכות ולדאג עליו ומי שאינו בוכה ואינו פואב עליו פלל הוא נענש אבל אין באבילותו שיעור והמוסיף משנפח ומיהו אי בעי למקרע שפיר עביד וכיון דשפיר עביד כמת דידן' חשיב לעננין קריעה ותיקון הוא ולא קלקול כן פי' הרא"ה ז"ל, ולפי דבריו הא דקאמר הקא ואי אדם פשר הוא חיובי מיחייב לאו דוקא מיחייב אלא ה"ק ואי אדם פשר הוא שפיר הוא למקרע עלי' וכיון שכן תיקון הוא ולא קלקול.

והרמב"ן ז"ל פי' שפכל מקום לעננין אבילות אין הגדול חייב על הקטן ממנו שאינו לפי כבודו והילכף לא דמי אדם פשר לחכם דלחכם אמרו הפל קרוביו ולומר דאפ"י חכמים אחרים חייבין עליו לקרוע ואצ"ל אדם פשר אבל חכם אינו חייב לקרוע על אדם פשר ובהא טעו רבנן ברב ספרא דסבור דלא מיחייב קריעה אלא קטן על הגדול אבל בשוון

כאלו שִׁהיו חֲכָמִים כָּרַב סִפְרָא לָא, וְהָדַר לְהוּ אַבְיֵי דְחַכְכֵּם שְׁמַת תַּנּוּן וְלוֹמַר דְּאַפִּי שְׁוֹוִין:
הָא לְמַה זֶה דּוֹמָה לְסִפְרָא תּוֹרָה שְׁנִשְׁרַף פִּי הֶרְמֵב"ן ו"ל שֶׁהִנְשָׂמָה בַּגּוֹף פְּאַנְפְּרוֹת בְּגוּיִלִין
וּנְטִילַת נִשְׂמָה מִן הַגּוֹף פְּנִטִילַת אֲנַפְרוֹת מִן הַגּוּיִלִין וְכֵן פִּירוּשׁ הֶרְא"ה ו"ל: וְכִי הָא
גִּנְנָא מִי שְׂרִי וְהִתְנִיא וכו'.

פִּי דְכִינּוּן שְׁמַרְגִיל אֶת יִצְרוֹ לְבוֹא עָלָיו לְאוּ מִתְקַן הוּא אֵלָא מְקַלְקַל וּבָהָא מוֹדָה ר' יְהוּדָה
דְּפִטוֹר אִם קָרַע בְּשֶׁבֶת דְּמְקַלְקַל גְּמוּר הוּא וְאַסִּיקְנָא דְּבַרְיִתָא מִיָּרִי דְקָא עֲבִיד לְמִירְמָא
אִימְתָא אֲאִינְשֵׁי בֵיתִי דְהוּי מִתְקַן וְכִינּוּן שְׁכֵן מִתְנִי נְמִי ר' יְהוּדָה הִיא וּמִיָּרִי בְּעוֹשֶׂה נַחַת
רוּחַ לְיוֹצְרוֹ דְכִינּוּן דְעֵבִיד דְרַף פְּעַס הָנָה לִי מְקַלְקַל גְּמוּר וּמְלָאכָה שְׂאִינְה צְרִיכָה לְגוֹפָה
לְר' יְהוּדָה בְּמְקַלְקַל פִּטוֹר וּבְמִתְקַן כְּבַרְיִתָא חֲזִיב, וּמִתּוּ דְקַתְנִי מִתּוּ דְעֵלְמָא דְלָא מְחִיב
עֲלֵי בְּאַבְלוֹת וְאִי עֲבִיד דְרַף כְּבוֹד חֲזִיב דּוֹמִיא דְעֵבִיד לְמִירְמָא אִימְתָא אֵלָא הִיכָא דְעֵבִיד
דְרַף פְּעַס פֶּן פִּי הֶרְא"ה ו"ל, וְנִדְאִי הִינְנוּ לְר' יְהוּדָה אֲבָל לְר' שְׁמַעוֹן אֲפִי עֲבִיד דְרַף
כְּבוֹד פִּטוֹר דְּמְלָאכָה שְׂאִינְה צְרִיכָה לְגוֹפָה הִיא כְּנ"ל: מִדָּה כְּנָגַד מִדָּה.

פִּי הוּא לָא בָּכָה עַל קִיּוּצוֹר יְמֵי הַחֲכָמִים גַּם כֵּן לָא יְחוּסוּ מִן הַשְּׂמִים בְּקִיּוּצוֹר יְמֵיו: אֲשֶׁר
הֶאָרִיכוּ יְמֵים אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ פִּי וְהָא הִכָּא שְׁנַתְעַצְלוּ בְּהַסְפְּדוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ וְאַפִּי הִכִּי הֶאָרִיכוּ
יְמֵים, וּפְרִיק יְמֵים הֶאָרִיכוּ שְׁפָלוּ יְמֵיהֶם בְּטוֹב וְחֲשִׁיב אֲרִיכוֹת יְמֵים: [דְּרַף ק"ו ע"א] וְהָא
אֲנִי תַנּוּן כָּל הַמְקַלְקִלִין פִּטוֹרִין.

פִּי סִתְמָא דְמִשְׁמַע בְּחוּבְל אֲפִי צְרִיף לְכַלְבּוֹ וּבְמַבְעִיר אֲפִי צְרִיף לְאַפְרוֹ: חוּבְל וּמַבְעִיר
אִינוּ מְשֻׁנָּה. פִּי דְלָא שְׁבָקִי פְּלָלָא דְכָל הַמְקַלְקִלִין פִּטוֹרִין: מֵאִי טַעְמִי דְר' שְׁמַעוֹן
מִדְּאִיצְטְרַף קָרָא לְמִשְׂרֵי וכו', וּמִדְּאַסְרֵי רַחֲמָנָא הַבְּעֵרָה דְבַת פֶּהֵן בְּשֶׁבֶת הָא מַבְעִיר בְּעֵלְמָא
חֲזִיב.

קִשְׁיָא לִי וּמֵאִי הָאִי דִּיּוּקָא אֲדַרְבָּה מִדְּאַסְרֵי רַחֲמָנָא הַבְּעֵרָה דְבַת פֶּהֵן בְּשֶׁבֶת הָא מַבְעִיר
בְּעֵלְמָא שְׂרִי כְּדִיּוּקִי גַבִּי מִיְלָה. וי"ל דֵּה"ק בְּתַרְנוּן יִהְיוּ אֲנָלִי לְחוּמְרָא דְנִדְאִי לָא הִיְתָה
הַתּוֹרָה צְרִיכָה לְהַתִּיר הַמִּיְלָה דֵּהָאִי מְקַלְקַל הוּא בַּגּוֹף הַמְלָאכָה שֶׁהִיא הַמִּיְלָה וְכָל
הַמְקַלְקִלִין פִּטוֹרִין אֵלָא לְאַשְׁמוּעֵינּוּ דְאַף עַל גַּב דְּמְקַלְקִלִין בְּעֵלְמָא פִּטוֹר מְקַלְקַל בְּחַבּוּרָה
כְּגוֹן הָא דְמִיְלָה חֲזִיב.

וְכֵן הַבְּעֵרָה דְבַת פֶּהֵן מִסִּתְמָא מוֹתַרְתָּ הִיְתָה דְמְקַלְקַל הוּא אֲצֵלָה, וְכָל מַבְעִיר מְקַלְקַל הוּא,
וְהִלְכֵף כְּשֶׁאַסְרָה הַפְּתוּב הַבְּעֵרָה דְבַת פֶּהֵן לְחִידוּשׁוֹ בָּא וּלְאַשְׁמוּעֵי דְמְקַלְקַל בְּהַבְּעֵרָה
חֲזִיב וְזוֹ בְּנָה אֵב לְכָל מַבְעִיר שֶׁהִיא חֲזִיב אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְקַלְקַל.

וּר' יְהוּדָה סָבַר דְכָל חוּבְל וּמַבְעִיר דְעֵלְמָא פִּטוֹר וְהִכָּא בְּמִיְלָה הוֹצְרַף לְהַתִּירָה לְפִי שֵׁישׁ
כֶּה תִּיקוֹן שְׁמַתְקִינוּ לְתַרוּמָה וּלְקַדְשִׁים וְאִי לָא דְשְׂרִי רַחֲמָנָא בְּדִין הִי לְאַוְסְרָה, וְהַבְּעֵרָה
דְבַת פֶּהֵן מִדִּינָא אֲסִירָא שֶׁהִי יֵשׁ בָּהּ תִּיקוֹן אֲצֵל הָאֲבָרָה שֶׁהוּא מְצַרְפוֹ וְהִי הוּא כְּבִישׁוּל
סַמְנִין וְהוֹצְרַף רַחֲמָנָא לְאַוְסְרָה כִּי הִכָּא דְלָא תִימָא הַבְּעֵרָה גּוֹפָה קַלְקוּל גְּמוּר הוּא וּמוֹתַר.

וְקִשְׁיָא לִי א"כ לְר' יְהוּדָה בְּחוּבְל וְצְרִיף הַדָּם לְכַלְבּוֹ וּבְמַבְעִיר וְצְרִיף לְאַפְרוֹ לִיְחִיב לְר'
יְהוּדָה דֵּהָא יֵשׁ בָּהֶם תִּיקוֹן אֲצֵל אַחֲרִים, וְהַרְבֵּה מִן הַמְפָּרְשִׁים ו"ל נִתְחַבְּטוּ בְּפִירוּשָׁא
דֵּהָאִי פְּלוּגְתָא דְר' יְהוּדָה וּר' שְׁמַעוֹן, וְהַנְּכוּן מַה שְׁפַתְבְּהֶרְא"ה ו"ל בְּשֵׁם רַבּוֹ הֶרְמֵב"ן
ו"ל שְׁפַתְבֵּי דְנַפְקָא לִן מֵהָא דְקִיּוּמָא לִן בְּכּוּלָהּ מְכִילְתִין דְר' יְהוּדָה סָבַר מְלָאכָה שְׂאִינְה

צָרִיכָה לְגוֹפָה חֲזָקָה עֲלֵי ר' שְׁמַעוֹן סֶבֶר פְּטוּר עֲלֵי וְאִיסוּר הַבְּעֵרָה אֲשֶׁפְּחֵן בְּמִבְשָׁל
פְּתִילָה גְבִי בֵּת פֶּהֶן וְאִיסוּר חוֹבֵל אֲשֶׁפְּחֵן בְּמִילָה בְּדֵאִיתָא לְעִיל, וְכָל א' מֵאֵלוֹ הוּא מְקַלְקֵל
בְּעֵצְמָה שֶׁל מְלֵאכָה בְּמִילָה מְקַלְקֵל הוּא לְגַבֵּי גוֹפּוֹ שֶׁל תִּינוּק בְּהַבְּעֵרָה ג"כ מְקַלְקֵל הוּא
אֲצֵל גוֹפָה שֶׁל אוֹתָהּ אִשָּׁה וְיֵשׁ פֶּאֶן תִּיקוּן חוּץ לְגוֹפּוֹ שֶׁל דְּבָר שְׁמֵקֵיִים מִצְּוָה שְׁרִיפָה
בְּהַבְּעֵרָה כ"ש בְּמִילָה שְׁהַתִּינוּק ג"כ רְאוּי לְדְבָרִים הַרְבֵּה אַחַר שְׁנִמּוּל הֵילְפָה לר' יְהוּדָה
דְּסֶבֶר מְלֵאכָה שְׁאִינָה צָרִיכָה לְגוֹפָה חֲזָקָה עֲלֵי תִיקוּן זֶה ג"כ שֶׁבְּהַבְּעֵרָה וּבְמִילָה אָף עַל
גַּב דֶּהוּא תִיקוּן חוּץ לְגוֹפּוֹ חֲזָקָה תִיקוּן גָּמוּר פִּי הֵיכִי דְמְלֵאכָה שְׁאִינָה צָרִיכָה לְגוֹפָה
חֲזָקָה מְלֵאכָה הֵילְפָה לר' יְהוּדָה לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ חוֹבֵל וּמִבְעִיר דְּחֲזָקָה רַחֲמָנָא בְּמִקְלָקֵל
אַלָּא כָּל הַמְקַלְקֵלִין פְּטוּרִין לְעוֹלָם, אָבֵל לר' שְׁמַעוֹן דְּסֶבֶר מְלֵאכָה שְׁאִינָה צָרִיכָה לְגוֹפָה
פְּטוּר עֲלֵי דְמְלֵאכָה שְׁאִינָה צָרִיכָה לְגוֹפָה לֹא חֲזָקָה מְלֵאכָה תִיקוּן חוּץ לְגוֹפּוֹ נִמְי לֹא
חֲזָקָה תִיקוּן כָּלֵל וְהֵילְפָה חוֹבֵל וּמִבְעִיר דְּחֲזָקָה רַחֲמָנָא מְקַלְקֵל הוּא וְאִפ"ה חֲזָקָה חֲזָקָה
בְּרִייתָא דְתַנִּי ר' אָבֵהוּ קָמִי דר' יוֹחָנָן כָּל הַמְקַלְקֵלִין פְּטוּרִין חוּץ מִחוֹבֵל וּמִבְעִיר דָּאָף עַל
גַּב דְּמִקְלָקֵל חֲזָקָה פְּדֵאֲשֶׁפְּחֵן דְּחֲזָקָה רַחֲמָנָא וְאָמַר לִי ר' יוֹחָנָן פּוֹק וְתַנִּי לְבָרָא חוֹבֵל
וּמִבְעִיר אִינָה מְשֻׁנָּה שְׁיִתְחַזְּקֵי לְעוֹלָם וְאִם תִּמְצָא לְוֹמַר מְשֻׁנָּה דֵּאֵ"ג דְּמִקְלָקֵל חֲזָקָה חוֹבֵל
בְּצָרִיף לְכַלְבּוֹ וּמִבְעִיר בְּצָרִיף לְאֶפְרוֹ כְּלוּמַר אִינוּ חֲזָקָה אֲלֵא א"כ הֵיטָה מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה
לְגוֹפָה דֶּהֱתָם הוּא דְּחֲזָקָה לר' שְׁמַעוֹן אֵ"ג דְּמִקְלָקֵל גָּמוּר אָבֵל אִם לֹא הֵיטָה מְלֵאכָה
הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה וְהוּא מְקַלְקֵל פְּטוּר כְּשֶׁאֵר מְקַלְקֵלִין דְּמַהִיכָא אֲתִיָּא לָן דְּמִקְלָקֵל בְּחַבּוּרָה
וְהַבְּעֵרָה חֲזָקָה יוֹתֵר מִשְׁאָר מְקַלְקֵלִין מִמִּילָה וְהַבְּעֵרָה דְּבֵת פֶּהֶן פִּינּוּ שְׁכּוֹן אִין לָהּ לְדוֹן אֲלֵא
כִּינְצָא בְּהוּ וְאִין לָהּ בּוֹ אֲלֵא חִידוּשׁוֹ מַה הֵתָם מְקַלְקֵל דְּנִדְּאֵי הֵתָם מְקַלְקֵל הוּא לר' שְׁמַעוֹן
כְּדַפְרֵיִשְׁנָא לְעִיל אָבֵל הִיא מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה שְׁהֵרִי צָרִיף הוּא לְמוֹל אוֹתוֹ תִינוּק
וּלְבִשָׁל אוֹתָהּ פְּתִילָה לְשֶׁרוֹף אוֹתָהּ אִשָּׁה אָף כָּל חוֹבֵל וּמִבְעִיר כִּינְצָא בְּהוּ חֲזָקָה כְּלוּמַר
אֵ"פ שֶׁהוּא מְקַלְקֵל וְהוּא שְׁתָּהּ אוֹתָהּ מְלֵאכָה צָרִיכָה לְגוֹפָה דְּבִשְׁלָמָא בְּעִי תְּרַתִּי שְׁתָּהּ
מְלֵאכָה צָרִיכָה לְגוֹפָה וְשִׁיָּהּ וְהֵכָא חֲזָקָה בְּהוּ רַחֲמָנָא בְּחוֹבֵל וּמִבְעִיר דֵּאֵ"ג דְּמִקְלָקֵל
חֲזָקָה אָבֵל מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה דְּקִי"ל דְּבַעֲי כְּדַקֵּימָא קִימָא דְּלַגְבֵּי הָא לֹא אֲשֶׁפְּחֵן
דְּחֲזָקָה בְּהוּ רַחֲמָנָא דֶּהּ מִילָה גוֹפָה וְהַבְּעֵרָה דְּבֵת פֶּהֶן מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה הֵן
כְּדַפְרֵיִשְׁנָא וְהֵינּוּ חוֹבֵל וְצָרִיף לְכַלְבּוֹ וּמִבְעִיר וְצָרִיף לְאֶפְרוֹ דֶּהוּא מְקַלְקֵל גָּמוּר שְׁכָל מַה
שְׁאִין דְּרַפְּן שֶׁל בְּנֵי אָדָם לְקַלְקֵל בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הַתִּיקוּן אִין זֶה מְתַקֵּן אֲצֵל שְׁבֵת דְּמְלֵאכָת
מִחֻשְׁבַּת בְּעִי וְאִין זֶה מְלֵאכָת מִחֻשְׁבַּת שְׁיָהּ חוֹבֵל לְצוֹנְרָה הַפֶּלֶב וּמִדְּלִיק לְצוֹנְרָה הָאֶפְרָ
אַלָּא שְׁהִיא מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה וְלֹא דְמִיָּא חוֹבֵל לְצוֹנְרָה דֵּם לְכַלְבּוֹ לְחוּפֵר גְּנוּמָא וְאִינוּ
צָרִיף אֲלֵא לְאֶפְרָה שְׁהַחֲבֵלָה בְּכָאֵן הִיא הַדָּם עֲצָמוֹ שְׁהוּא צָרִיף לוֹ וְהֵנָּה לִי כְּגוּזוֹ וְנוֹטֵל
שְׁעָרוֹ וְצָפְרָנוֹ בֵּין לְתִיקוּן גוֹפּוֹ וּלְפִיפּוֹת עֲצָמוֹ בֵּין לְצוֹנְרָה הַשְּׁעָר וְהַגִּיזָה דְּכּוֹלֵן מְלֵאכָה
הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה הִיא מְפִנֵי שְׁהַפֵּל דְּבָר אֶחָד וְהַנְּטִילָה הִיא בְּעֵצְמָה הַמְּלֵאכָה וְכֵן זוּרָה וְבוֹרֵר
מְפִנֵי שְׁפָה הוּא מְתַחֲלָתוֹ צָרִיף לְזוֹרוֹת וְלִהְבֵּר מַה שְׁאִין כֵּן בְּחוּפֵר גְּנוּמָא שְׁהַבְּנִין בְּקַרְקַע
הִיא וְהוּא הַנְּקָרָא מְלֵאכָה וְלֹא נְטִילַת הַעֲפָר.

וְעוֹד שְׁאֶפְשָׁר לְעַפֵּר בְּלֹא גְנוּמָא וְכִי תִמָּא וּלְכּוֹלֵי עֲלָמָא אֲלִיבָא דר' שְׁמַעוֹן אֲמַאי לֹא
מְחִיבֵי כּוֹלֵהוּ מְקַלְקֵלִין בְּדִהּוּ מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוֹפָה דְּגָמוּר מִחוֹבֵל וּמִבְעִיר, אִיפָא
לְמִמְר' מִשׁוּם דֶּהּ גְּלִי רַחֲמָנָא בְּקָרָא אַחֲרֵינָא בְּהִדְיָא דְּמְלֵאכָת מִחֻשְׁבַּת הוּא דְּאִיסוּר וְכִינּוּ
שְׁכּוֹן חוֹבֵל וּמִבְעִיר לְדוֹן עַל עֲצָמוֹ יִצְאוּ אָבֵל לִיכָא לְמִימַר מִשׁוּם דֶּהּנִי שְׁנֵי כְּתוּבִין הַבָּאִין

כְּאֶחָד דְּהָא אִיזְצָטְרִיף חוּבְל לְמִשְׁרָא מִיְלָה וְהִבְעָרָה לְמִיִּסְרָה אֶפִּילוּ בְּמִקּוּם עֲשֵׂה דְשְׁרִיפָה דְּבַת פְּהוּ וְאֶפִּילוּ לְמִ"ד הִבְעָרָה לְלָאוּ יִצְאָתָה אֲשֶׁתְּכַח הַשְּׂמָא דְּבָהָא פְּלִיגִי ר' אֲבָהוּ וּר' יוֹחָנָן דְּר' אֲבָהוּ סָבַר דְּכָל מְקַלְקַל בְּחַבּוּרָה וְהִבְעָרָה חֲזִיב לִר' שְׁמַעוֹן דְּכִינּוֹן דְּמְקַלְקַל חֲזִיב בָּהּוּ רַחֲמֵנָא כ"ש דְּלָא בְעִי מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוּפָה וּמִיִּחְזִיב לְעוֹלָם וּר' יוֹחָנָן סָבַר דְּנֹקָא הִיכָא דְּהוּי מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוּפָה, וְהָא דְּאָמְרִי וּר' יְהוּדָה הֵתֵם מְתֵקֵן הוּא כְּדָרְב אֲשִׁי דְּאָמַר רַב אֲשִׁי מָה לִי לְתֵקֵן מִיְלָה מָה לִי לְתֵקֵן פְּלִי מָה לִי לְבִשְׁל פְּתִילָה מָה לִי לְבִשְׁל סִימָנִין פְּלוּמֵר דְּמִילָה וּבִישׁוּל פְּתִילָה תִּיקוֹן גְּמוּר חֲשִׁיבִי לִר' יְהוּדָה כְּכִלִי וְסִמָּנִין לִכ"ע מִשׁוּם דְּתִיקוֹן חוּץ לְגוּפוֹ חֲשִׁיב תִּיקוֹן כְּדִפְרִישְׁנָא, וְהָא דְּאָמְרִי בְּמִס' פְּסָחִים פְּרָק אֱלוּ דְּבָרִים כִּי אֲזַלְתָּ לְקַמְי' דְּר' זְרִיקָא בְּעֵי מִינְיָה לְדַבְרֵי הָאוּמֵר מְקַלְקַל בְּחַבּוּרָה פְּטוּר שׁוֹחֲט שְׁלָא לְאֶזְכְּרֵי מָה תִּיקוֹן לְהוֹצִיאֻ מִיְדֵי אֲבָר הַחֵי, דְּנֹקָא פְּרִיף לִר' יְהוּדָה דְּאָמַר מְקַלְקַל בְּחַבּוּרָה פְּטוּר דְּלִר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר חֲזִיב וְאִף עַל פִּי שְׁאִין בּוֹ שׁוּם תִּיקוֹן נְמִי מִיִּחְזִיב בֵּין לִר' אֲבָהוּ בֵּין לִר' יוֹחָנָן דְּהֵתֵם מְלֵאכָה הַצָּרִיכָה לְגוּפָה הִיא שְׁהוּא שׁוֹגֵג וְסָבוּר לְשִׁחּוּט יָפָה וּמְלֵאכָת מַחְשָׁבַת קְרִינָא בֵּיה עכ"ל הָרָא"ה ז"ל וְהוּא הַנְּכֹון, וּמַעֲתָה לִר' יְהוּדָה בְּחוּבְל וְצָרִיף לְכַלְבוֹ וּבְמַבְעִיר וְצָרִיף לְאֶפְרוֹ פְּטוּר דְּלָא חֲשִׁיב תִּיקוֹן גְּמוּר לְפִי שְׁאִין דְּרַפְּן שְׁל בְּנֵי אָדָם לְקַלְקַל בְּשָׂבִיל אוֹתוֹ תִּיקוֹן מָה שְׁאִין כֵּן בְּבִישׁוּל פְּתִילָה וּמִילָה שְׁדַרְפֵּן שְׁל בְּנֵי אָדָם לְקַלְקַל בְּשָׂבִיל אוֹתוֹ תִּיקוֹן וְתִיקוֹן גְּמוּר חֲשִׁיבִי וּבָהָא הוּא דְּחֲזִיב וּבְכִי הָאִי לְגוּנָא חֲזִיב וְלֹא בְּחוּבְל וּמַבְעִיר: רַב יוֹסֵף מַחְזִי כְּפוּל.

פִּרְש"י ז"ל כְּפוּל דְּקַתְנֵי בְּמַתְנֵי כְּפוּל מִמֶּשׁ וְהֵינּוּ כְּמָה שְׁיֵשׁ בֵּין אֲצַבַּע לְאִמָּה שְׁנֵי פְּעָמִים, וְרַב חֲזִינָא בַר אֲמִי מַחְזִי פְּשׁוּט דְּלָאוּ דְּנֹקָא כְּפוּל אֱלָא שְׁיֵשׁ כְּפָלִים בְּשִׁיעוּר וְהוּא כְּמָה שְׁיֵשׁ בֵּין גּוּדְל לְאֲצַבַּע פַּעַם אַחַת דְּהוּא כְּפָלִים מְאֲצַבַּע לְאִמָּה וְשִׁיעוּר אֶחָד הוּא, וִי"מ גּוּרְסִי רַב יוֹסֵף מַחְזִי כְּפוּף דְּהֵינּוּ מִן הָאֲצַבַּע לְאִמָּה שְׁנֵי פְּעָמִים וּבְלַבַּד שְׁלָא יִרְחִיבֵם כָּל כֶּף וְרַב חֲזִינָא בַר אֲמִי אָמַר פַּעַם א' כְּמוֹ שְׁיִוְכַל לְהִרְחִיבֵם וְשִׁיעוּר אֶחָד הוּא: [ע"ב] וְאִין גּוּתְנִין לְפָנֵיהֶם מְזוּנוֹת פִּרְש"י ז"ל לְפָנֵי שְׁאִינָן מוֹכְנִין וְאָסוּר לְטָרוּחַ לְדַבֵּר שְׁאִינּוּ מִן הַמוּכּוֹן, פִּי לְפִירוּשׁוֹ דְּלֹא הִתִּירוּ אֱלָא לְדַבֵּר שְׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ שְׁל אָדָם וּמְזוּמָנִין לוֹ וְנוֹתֵן דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶם כְּגוֹן נְבִלָה לְפָנֵי הַפְּלָבִים אוֹ לְחִזְיָה נְעוּף טְמֵאִין וְכָל שְׁכָן לְתַרְנַגְלוּת הָעוֹמְדָת לְגַדֵּל בֵּיצִים וְה"ה לְבִיבֵר קֶטֶן שְׁבַרְשׁוּתָנוּ דְּאִף עַל פִּי שְׁהוּ מוֹקְצִין לְאֲכִילָה מוֹתֵר לְתַת לְפָנֵיהֶם מְזוּנוֹת דְּכָל אֱלוּ אִינּוּ מְחַנְבְּרִין צִידָה, וְא"ת וְהָא יוֹנֵי שׁוּבָף וְיוֹנֵי עֲלִינִי שְׁאִינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְאֶפִּילוּ הֵכִי אָמַר רַב יוֹסֵף בְּפָרָק מִי שְׁהִחְשִׁיף דְּנוֹתְנִין לְפָנֵיהֶם מְזוּנוֹת, וִי"ל דְּלִרַב יוֹסֵף אִין גּוּתְנִין לְפָנֵיהֶם מְזוּנוֹת דְּקַתְנֵי הֵכָא אֲדָגִים בְּלַחוּד קָאִי אֲבָל חֵי נְעוּפוֹת גּוּתְנִין לְפָנֵיהֶם וְטַעֲמָא דְּמַלְתָּא מִשׁוּם דְּדָגִים שְׂכִיחַ לְהוּ מְזוּנוֹת לְחַד יוֹמָא מִיְהָא וְכִינּוֹן שְׁאִינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְאִין מְזוּנוֹתָן עֲלִיו אָסוּר וְכַטְעָמָא דְּאָמְרִי הֵתֵם לְרַב יוֹסֵף גּוּפִי דְּמִים לְפָנֵי יוֹנֵי שׁוּבָף אָסוּר וּמִשׁוּם דְּשְׂכִיחֵי מֵיָא מָה שְׁאִין כֵּן בְּחִזְיָה נְעוּפוֹת שְׂבַבְבִיבֵר גְּדוּל דְּאִף עַל גַּב דְּאִינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ מוֹתֵר פִּינּוֹן דְּלָא שְׂכִיחַ לְהוּ מְזוּנוֹת וּמְזוּנוֹתָן עֲלִיו אֲבָל דְּבָר שְׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ אַע"ג דְּשְׂכִיחַ לְהוּ מְזוּנוֹת שְׂרִי לִיתֵן מְזוּנוֹת שְׁכָן תְּרַנְגְלוּת הַמְּנַקֶּרֶת בְּאֲשַׁפָּה וְשְׂכִיחַ לְהוּ מְזוּנוֹת וְאֶפִּי הֵכִי מוֹתֵר לְתַת לְהוּ מְזוּנוֹת דְּלָא אָסְרוּ אֱלָא בְּדֵאִיפָא תְּרַתִּי דְּאִינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְשְׂכִיחֵי לְהוּ מְזוּנוֹת אֶפִּילוּ לְחַד יוֹמָא: הָא בְּבִיבֵר מְקוּרָה וְכו'.

פִּי דְּבַבְבִיבֵר מְקוּרָה הָרִי הוּא כְּנִיצוּד מְבַעוּד יוֹם וּמוֹתֵר לְתוּפְשׁוֹ בִּי"ט: לְבִית לָא. פִּירוּשׁ אִינּוּ חֲזִיב אִם הַכְּנִיסוּ בְּשִׁבְתָּ מִשׁוּם דְּלָא חֲשִׁבִי לִיהָ כְּנִיצוּד שְׁהָרִי יְכוּל לְצִאָת מִשְׁם דְּרִיף

סדקין והילכה אסור לצודו בי"ט: הני בעי לרבוני י"מ צריכין לארוב פדרה הצניד האורב לצידו, ורש"י ז"ל לא פי' פן: הצד חגבים.

פירש טהורין וגזין מין חגב טמאין ונאכלין: אם היו מקלחות וכו' פ"א באות הרבה ביחד שהן יותר מזנפנות לצוד: מתני' יושב אחד על הפתח ולא מלאהו פלומר ועדיין יכול הצבי לצאת מן הפתח וישב השני ומלאהו השני חייב שעל ידו ניצוד, ואלולא הוא הנה הצבי נמלט ואע"פ שמהנהו הראשון קצת שאם הלך הראשון הנה הצבי בורח מ"מ פטור הוא שאין לנו לילך אלא אחר שעה של צידה: הראשון חייב והשני פטור.

פי' ולא אמרינו לשני שיזוז משם כדי שיברח הצבי: [דף ק"ז ע"א] מחט של יד ליתול בה את הקוץ פירוש וסתמא קתני ואף על גב דאית בה ליתא דלהוציא ליתא פיון שאינו חושש אם יחזור ויסתום הנקב לאו פלום קא עביד וכדאמר' עלה בכתובות ה"מ פקיד ועקיר, וכיון שפן בדין הוא דמותר לכתחלה: אם מתעסק שלא ישכנו פטור.

פי' דהויא מלאכה שאינה צריכה לגופה דפטור אבל אסור עלי' אליבא דר' שמעון ומשום צערא דגופה שרינו לכתחלה: סליק פרק האורג פרק שמונה שרצים הצדן והחובל בהן חייב. פי' דיש להן עור ונצטרך הדם בין העור והבשר והעור מעכבו מלצאת וחיוב משום נטילת נשמה של אותו מקום שחבל בו דמה לי קטלה כולה מה לי קטלה פלגא.

וא"ת מאי האי דאמר' גבי חלזון וליחייב משום נטילת נשמה ופרקי' מתעסק הוא אצל נטילת נשמה ומאי תירוץא הא מ"מ אף על פי שפוצעו בענין שלא ימות בכף הרי הוא חובל ואכתי ליתחייב משום נטילת נשמה דאותו אבר וי"ל דשאני חלזון שהוא גוף אטום כחלזונות הללו שבאשפות ואינו בעל איברים ועד שיהרגהו ממש אינו חייב משום נטילת נשמה שהרי אין לו איברים שיתחייב משום נטילת אותו אבר, אבל שאר שרצים שהם בעלי איברים איכא משום נטילת נשמה שבאותו מקום שהוא מחליש אותו אבר או אותו מקום שנוטל ממנו דם.

ורש"י ז"ל פי' דחייב משום צובע וליתא דמילה שלא בזמנא תוכיח דחייב עלי' ולא שייך צובע דלמאי ניחא לי בצביעה: הצדן לצורה חייב.

פי' לצורה רפואה, שלא לצורה כגון שלא יזיקנו והילכה פטור דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, וה"ה ברישא דכל שצדן שלא לצורה פטור דמתני' ר' שמעון היא דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עלי' אלא משום דרישא דשמונה שרצים דליכא בהו חד דמזיק נמצא דעיקר צידתו לרפואה היא והויא לה צידה לצורה ומלאכה צריכה לגופה היא אבל שאר שרצים ורמשים דאיכא בהו דמזיק וצדן לכף פטור פליג בה"ה ברישא וכן פי' הרמב"ן ז"ל: גמרא מדקתני החובל בהן חייב.

פלומר אע"פ שלא יצא מהם דם דהכי דיקא סיפא מקלל דאית להו עור: [ע"ב] אדרבה למה שמו חכמים אין להם עור פי' דהא קאמר' אלו שעורותיהן כבשרן האנקה והפח והלטאה והחומט והם משמונה שרצים ולומר דאין להם עור ומי נימא דהאי ברייתא משבשמתא היא ואמר אב"י דלא משבשמתא היא דה"ק אין עור חלוק מבשר אלא למה שלא מנו חכמים והם חולד ועכבר וצב ותגשמת דעורן חלוק מבשרן והחובל בהן חייב הא שארא שמו חכמים אין להם עור פלל והחובל בהן לא הויא חבורה וקשיא לרב.

ואמר לי רבא דאפתי משבש לה דבבריינתא לא קתני שלא אלא למה שמינו חכמים: ר' יהודה דאזיל בתר גושפא. פ"י דלית לי דרשה דאלה הטמאים אלא פולה מילתא תליא לדידי' בתר גושפא ולדידי' אינו חייב משום חובל אלא על חמשה מהן דאית להו עור והם החולד והעכבר והחונט והתנשמת והלטאה דהא אמר דהלטאה פחולדה ומה חולדה עורה עב אף הלטאה פן ולית לי למינהו הפסיק הענין אבל השלשה דהם האנקה והחונט והפח אין עורן עב ומיטמו עורן כבשרן והחובל בהן בשבת פטור, ומתני' דלא כר' יהודה דהא במתני' מחייב אפולהו שמונה אבל רבנן דפליגי על ר' יהודה לא אזלי' בתר גושפא אלא בתר דרשה דאלה הטמאים ולמינהו הפסיק הענין ואפילו תנשמת דעורו עב מטמא כבשר מדכנייל לי רחמנא עם האנקה והפח והילכך לדידהו לגבי שבת מודו ולענין טומאה הוא דפליגי דהא לדידהו עורו דתנשמת מטמא ועל פרחין משום דרחמנא רביי' לענין טומאה דיהא כבשר אף על פי שהוא עב וכיון שפן ה"ה אשארא דאף על פי שהם כבשר לענין טומאה לגבי שבת לא חשבי' להו כבשר, וההיא סוגיא דלא כי ההיא דחולין דהתם משמע דרבנן נמי אזלי' בתר גושפא, וכן פ"י הרשב"א ו"ל: אי הכי האי דברי ר' יוחנן בן נורי, דתני במתנייתא דלעיל, דברי ר' יוחנן בן נורי ומחלקתו מביעי לי, לפום מאי דקאמרת דלא פליגי בהא דלישנא דדברי ר' יוחנן בן נורי משמע דפליגי: מנין לחבורה שאינה חוזרת.

פ"י חבורה בדבר שיש לה עור שאינה חוזרת לבריאותה וכל דלא הדרא ובריא מיקרי חבורה להתחייב עלי': הא הורגן חייב. פ"י ה"ה דהנה מצי למימר הא מוציא מהם דם חייב אלא לאשמועינן פתיהו דרבנן דפליגי אדר' אליעזר דפטרי אפי' בהורגן וכ"ש במוציא מהן דם, וקס"ד השתא דלאו דוקא פנה פטרי רבנן ומשום דאינה פרה ורבה דה"ה שקצים ורמשים דפרים ורבים ומיהו דוקא בשקצים שאין בהם עצם דכיון שאין מתקיימין י"ב חודש לא חשיב חיותם חיות אבל בשארא פשיטא דמחייבי, ומיהו אסיקנא דכל שהוא פרה ורבה אפי' אין בו עצם מודו רבנן דההורגו חייב, והא דאקשי' הקא נהרי פרעוש דפרה ורבה לאו מהני פרעושים דיזן דמקרי בלשון ישמעאל בורגו"ת דהנהו גבראים מן העפר ניהו ומותר להורגן ולצודן אלא מין אחר הוא שאינו מצוי בינינו שהוא פרה ורבה: ותניא הצד פרעוש וכו' ור' הושע פוטר.

פ"י פטור אבל אסור דילמא קטיל לי' הא בכל שמוטר להורגו ואין במינו ניצוד מותר לצוד אותו לכתחלה ומעיקרא קס"ד דפלוגתיהו דר' אליעזר ור' הושע תליא בהריגתו דר' אליעזר סבר דבהריגתו חייב וכן בצידתו ור' הושע סבר דכיון דבהריגתו פטור לא אפשר דליחייב בצידתו, ואנן קי"ל כר' הושע דההורגו חייב ונהצודו פטור כיון שאין במינו ניצוד: אלא אפי' דאיברירי' פי' שפל שזב רירו מיד הוא מת וחיוב משום נטילת נשמה ואף משום צידה אם אינו ניצוד מבעוד יום, ואית ספרי דגרסי אלא אפי' דעביד רירי', כלומר כל זמן שריר הינצא מן הדג יבש כל כך שנמשך באצבע חייב דתו לא חיי: האי מאן דתלש פשוטא מהיזמא והיגא, והוא הנקרא בלעז מלב"א שפל גידולו הוי בקוצים וברקנים: [דף ק"ח ע"א] ושפע אותו בכנפיו לרבות את העור כלומר עם כנפיו דהיינו העור דאין צריך הפשט פעולת בהמה ואי ס"ד עור הוא היכי מרבי לי' קרא דהא ודאי צריך הפשט כמו שצריך הפשט עולת בהמה, ופריק לעולם עור הוא ורחמנא רביי' שלא יהא צריך הפשט: אי פסקא זומהא מניי' או לא.

י"מ אי פסקא זוהמא מיני' לאחר עיבודו כמו שפסק מעור בהמה שאין ריחו הראשון ניכר בו, ולא נהיר בעיני דהא קא חזינו והנכון פשפא נחש על חנה הטיל זוהמא עלי' ועל כל' בריות שבעולם ישראל שעמדו על הר סיני נפסקה זוהמא מהם ומן הבריות שהיו שם חוץ מדגים שלא היו שם ולהכי אצטריכי לאליהו להודיענו אי פסקה או לא: וקא דלו מיא לקבולי אפי'.

פירש"י ז"ל דלא היתה הרוח מנשבת ואפי' הכי היו גלים עכורין עולין מן המים לעשות לו מחיצה שלא יראוהו פשהוא נפנה או פשהוא מקנח ומתוך כך הבין שאדם גדול הי' וקשיא לי להאי פירושא דמנא ידע שמואל דמשום כך נעשו המים גלים לפי שהוא חש במעיו דילמא משום ענין אחר הי' ולא משום שהי' חש במעיו.

ודבריו ז"ל אינו נוחין בזה וכן פתב הרא"ה ז"ל דאין פירושו נכון, והנכון מה שפי' ר"ח ז"ל דשמואל הי' רופא וידע בדרך רפואה שכל השוטה מי נהר עכורין ישלשל וכיון שהוא ידע כבר דגברא רבא קא אתי ועכשו ראה שהמים עכורין ממי גשמים ונהרו מנשבת והוא שתה מהן הבין דחייש במעיו.

והוא ז"ל גריס חזינהו למיא דקא דלו ועכירי אמר ליה וכו' וחי'ש במיעי' דקא דלו מיא אזיל לאקבולי אפי' ותהי לי בקנקני' וכן העיד על גרסתו הרא"ה ז"ל. פלומר ראה שגברו מי הנהר ע"י מי גשמים והיו שואבין ממי הנהר והנה שוטה: מנין למילה באותה מקום.

פי' שאצריכין למול במילה דהא לא פתיב אלא ימול בשר ערלתו ואיכא: כמה איכרים דנקראים ערלים כדמקשי ואזיל: דהא רענא דתופוק לי' קרנא בעיני'. פי' שיצא לו קרום בעיניו וקרנא הוא קרום ונקט לי' בהאי לישנא לפי ששמו קרנא: לא לוקמי' לי' בני וכן הנה.

שלא הנה לו בנים אלא שתי בנות: הני אומר זה שהרגו מלך. פי' וכיון שפן כ"ש נבלות וטרפות שלקו ע"י בוראן שהן מותרות לתפילין, ומתוך דר' לי' אי הכי נבלות וטרפות יאכלו: מתני' אין עושין הילמי בשבת.

פי' הוא כמין ציר והוא עשוי ממים ומלח ושמן ואסור מפני שנהרא שעושה דבר לתקן ולעבד אוכל הניתן בתוכו שיתעבב ימים רבים ולא יפסד כדמפרש בברייתא לתת לתוך הכבשין שבתוך גיסטרא, ואוקמה שמואל בגמרא דאין עושין הילמי דקתני היינו מי מלח מרובין להשתמש בהם לאחר השבת, וסיפא דקתני אבל עושה הוא מי מלח היינו לצורך השבת עצמו לטבול בו פתו ולתת.

לתוך התנשיל: [ע"ב] גמ' וכן אמר ר' יוחנן לאסור. פי' וה"ק כשם שהמרובין אסורין כך המועטים אסורין וטעמא דר' יוסי משום דאורחא דאינשי דזימנין דעבדי לה למורי'סא ומיחזי כמאן דמבשל ולית הילכתא פותי' כדאמרי' בעירובין בהדיא דלית הילכתא כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיים: נותן שמן ומלח או שמן ומים שאין השמן מתערב יפה עם המים ומתיש את פחו מהיות מי מלח עזין ובלבד שלא יתן מים ומלח לכתחלה לפי שנהרא כמעבד: ורש"למי כל שנותנין ביצה לתוכה ושוקעת מי מלח אינה שוקעת הילמי ע"כ.

וְנִרְאָה לִי דָלָא אַתְיָא כְּגַמְרָא דִילֵן דְּאֵלוּ מְגַמְרָא מִשְׁמַע דְּהִיָּינוּ הִילְמִי וְהִיָּינוּ מִי מְלַח אֶלְא
דְּלַמְרַנְבִין קְרִי הִילְמִי וְלַמוּעָטִין מִי מְלַח: לְמֵאֵי עֶבְדֵי לִי פִי דְלַהֲכִי לֹא חֲזָנָא לָהּ א"ר
אַבְהוּ לְמוֹרְיָנְסָא וּבָהָא אִפִּי ת"ק מוֹדָה אַע"ג דְּשָׁרִי מִי מְלַח מוּעָטִין מְלַחֵי כְּיִשְׂרֵי כְּיִשְׂרֵי.

פִּי מוֹלַחִין שׁוּרוֹת שׁוּרוֹת שְׁתִּים שְׁלֵשׁ חֲתִיכוֹת זֹו עַל זֹו יַחַד כְּדִי שְׁיִתְקַשְׁוּ לְצֹנְרָךְ הַדְרָךְ
וּבְחוֹל הָיוּ עוֹשִׂין כֵּן וְדָאֵי נְאֻסוֹר לְעִשׂוֹת כֵּן בְּשִׁבְתָּ מִשׁוּם דְּנִרְאָה כְּמַעֲבָד אֶבְל טְבוּלֵי כֹל
חַד וַחַד בְּשַׁעֲתָ אֶכִּילָה בְּמִלַּח שָׂרִי.

וְדוֹקָא הֲגֵי דְמִשְׁבַּחֵי אֶבְל בְּשֵׁר צְלִי שְׁנַהְגוּ לְמִןְלַחוּ בְּשִׁבְתָּ נִרְאָה שְׁמוֹתָ דְּהִתָּם אִין
מְתַפְּוֹנִין לְהִשְׁבִּיחוּ כֹּלְל אֶלְא שְׁלֵא יְפֻסְדַּ: אֶתְרוּג צְנוּן וּבִיצָה אֶלְמֵלָא קְלִיפְתָּן הַחִיצוֹנָה
אִינְן יוֹצְאִין מִבְּנֵי מַעִים לְעוֹלָם.

פִּי מוֹרֵי הָרַב נר"ו דְּתַרְתֵּי לְרִיעוּתָא וַחַדָּא לְטִיבוּתָא אֶתְרוּג וְצְנוּן מְחַמַּת גְּרִיעוּתָם אִינְן
יוֹצְאִין מִבְּנֵי מַעִים לוּלֵי קְלִיפְתָּן שְׁהִיא חֲשׁוּבָה מְהֵם וּבִיצָה נְמִי דְּהִיָּינוּ הַחֲלָמוֹן מְחַמַּת
חֲשִׁיבוּתוֹ נְבָלַע בְּאַיְבָרִים וְאִינְו יוֹצְאָ לוּלֵי הַחֲלָבוֹן שְׁהוּא גְרוּעַ מִמְּנוּ שְׁמַצָּא מִין אֶת מִינּוּ
וְנִיעוּר וּמוֹצֵיאוּ לַחוּץ: הֵוָה שְׁקִיל וְאַזְזִיל.

כְּלוּמַר שְׁקוּל נְפִשִׁי וְאַזְזִיל: וְתַרְנִייהוּ מִשְׁמִי דְּאֶבְוָה דְּשְׁמוּאֵל וְלוּי פִּי הֲגֵי תַרְתֵּי מִיְלֵי דְרַב
מִתְנָא וְרַב עוֹקְבָא תַרְנִייהוּ אֶמְרִין מִשְׁמִי דְּשְׁמוּאֵל וְלוּי חַד מִיְנִייהוּ אֶמְרָה אוֹ אֶבְוָה
דְּשְׁמוּאֵל אוֹ לוּי חַד מִיְנִייהוּ נְמִי אֶמְרָה אוֹ אֶבְוָה דְּשְׁמוּאֵל אוֹ לוּי וְלֹא יְדַעִי הִי מִיְנִייהוּ
אֶמְרָה אֶבְוָה דְּשְׁמוּאֵל וְהִי מִיְנִייהוּ אֶמְרָה לוּי: וְלִיטְעֻמְיָךְ הָא דְּאֶמְרָה שְׁמוּאֵל רִןְק תְּפַל וְכוּ'
לְאוּ דְּשְׁמִיעַ לִי מֵאֶבְוָה אֶלְא לוּי לֹא חַדָּא קְאָמַר.

בְּתַמִּיָּהָ כְּלוּמַר אֵלוּ תַרְנִייהוּ אֶמְרָה שְׁמוּאֵל מִשְׁמִי דְּאֶבְוָה דְּהִיָּינוּ יִין וְרוּק א"כ לוּי לֹא
אֶמְרָה לְהֵאֵי דִיִּין וְלְהֵאֵי דְרוּק וְאַנְן הָא אֶמְרִי לְעֵיל דְּחַדָּא מִיְנִייהוּ צוּי אֶמְרָה אֶלְא דְלֹא
יְדַעִי הִי מִיְנִייהוּ, אֶלְא חַדָּא שְׁמִיעָא לִי וְכוּ' וְלֹא תַסְתִּיִּים שׁוּרָה קִילוּרִין מְעַרְבַּ שְׁבַת וְנוֹתָן
עַל גַּב הָעֵין בְּשִׁבְתָּ פִּי מִיְנֵי עֲשָׁבִים אוֹ מִיְנֵי סְמָמִין שְׁאִינְן שְׁחוּקִין אֶלְא שְׁרִיִּין בְּמִים
וְנוֹתְנִין פַּח בְּמִים שְׁמוּעֵילִין לְהֵאִיר לְעֵינֵים וְלְמַחַר בְּשִׁבְתָּ רוּחַז מְאוֹתָן מִים עֵינֵי וּבְלַבַּד
שְׁלֵא יְפַתְחֵם וְלֹא גְזָרִי מִשׁוּם שְׁחִיקַת סְמָמִין: וְרַחֲצִית יְדֵים וְרַגְלִים בְּחַמִּין עַרְבִית.

פִּי שְׁהוּא יִגַּע כֹּל הַיּוֹם וּמְרוּב יִגִּיעָתוֹ יְדִיו וְרַגְלֵיו מְתַחַמִּין וְאִין הַמִּים הַצְּוֹנִנִין מוֹצֵיִין
הַחֹם אֶלְא דְרָךְ צוּנְן לְהַחֵם הַגּוֹף יוֹתַר אַחַר מִיָּן אֶבְל הַחַמִּין מְצַנְנִין הַגּוֹף אַחַר כֵּן וְאִם
לֹא יַרְחֵץ יִצְטָרַף חַמִּימוֹת הַרַגְלִים שְׁעוּלָה לְרֵאשׁ עִם חַמִּימוֹת הַלְּיָלָה וְיַסְתִּירוּ לְגַמְרֵי
הַמְרָאָה: יָד לְחַסוּדָה תְּקַצֵּץ.

פִּי אִם נָגַע יָדוֹ בְּמַקּוֹם הַהַקְּזָה קוֹנְדָם שְׁיִטּוֹל יְדִיו נוֹחַ לוֹ שְׁתַּקְצֵץ לְפִי שְׁרוּחַ רַעָה הַשׁוּרָה
בְּיָדִים מְזַקֵּת לְהַקְּזָה. יָד לְאַמָּה תְּקַצֵּץ וּא"ת וְהָא אַחַר שְׁנַטְל אֶסוּר לִיגַע בְּאַמָּה מִשׁוּם
הַרְהוּר, וּי"ל דְּאִין הֲכִי נְמִי אֶלְא דְקוֹנְדָם שְׁנַטְל נוֹסַף בּוֹ אֶסוּר מִשׁוּם סְפָנָה דִּידִי וְמִסְתַּכֵּן
הוּא בָּהּ מַה שְׁאִין כֵּן אַחַר שְׁנַטְל דְּאִיכָּא אֶסוּרָא וְלֹא סְפָנָה כְּנ"ל.

וְכֵן רְאִיתִי לְרַא"ה ו"ל שְׁפִי דְּבַכּוּלְהוּ הֲגֵי תְּקַצֵּץ דְּאֶמְרִי אִיכָּא מִיְנִייהוּ מִשׁוּם רוּחַ רַעָה
וְאִיכָּא מִיְנִייהוּ שְׁתַּמְשׁוּשׁ קִשְׁוָה לְהֵם לְבַד מַהֲהִיא דִּידָה לְאַמָּה דְּהִיא מִשׁוּם הַרְהוּר, וְאַפְשָׁר
דְּאִידָךְ נְמִי אִיתְּנִייהוּ בָּהּ עַכ"ל, וְרַבִּי יְהוֹנָתָן ו"ל פִּי דְּמִיְרֵי בְּזַב שְׁצָרִיף לְבָדוּק עֲצָמוֹ
וְאִין זִיבָה אֶלְא מְבַשֵּׁר הַמַּת נְעוּד לִיכָּא לְמִישַׁח לְהַרְהוּר שְׁהֵרִי מְצַטְעַר הוּא בְּחַלְיוֹ: [דף

ק"ט ט ע"א] יד מעלה פולפוס, פ"י ריח החנוטם והפה: בת חורין היא זו ומקפדת עד ג' פעמים.

פירש"י ז"ל בת חורין היא הרוח הרעה השורה על הידים לפני נטילה דמקפדת בנטילתו לנוטלו יפה עד שישפוף מים ג' פעמים על ידיו. ור"ח ז"ל פ"י רוח רעה השורה על העין ומקפדת עד שישטול מים ג' פעמים: אמר רב יוסף פוסקתא וכו'.

פ"י רב יוסף סגי נהור הוי וכן רב ששית ורב יוסף בא להתיר פוסקתא להניח ע"ג העין משום דאין בו משום רפואה אלא אדרבה מזיק הוא למאור העין ורב ששית בא לאסור בגריא שהיא אורוג"א בלעז לפי שיש בו משום רפואה: שירקא טוי שרי.

פ"י ר"ח ז"ל דהיא דלעת יוננית שטחין אותה בכצק וצולין אותה בתנור ומוציאין המים ומסננין אותן ושותין אותן דליכא משום רפואה ולא מיתסר נמי משום סינון. ופעפועי ביעי הוא שם עשב ונקרא פו לפי שבשעת הזרע נעשה כמין ביצים ואסור דאית בהו משום רפואה ואע"ג דתנו פל האןכלין אוכל אדם לרפואה היינו מאכל בריאים וזה אינו מאכל בריאים: לרב חייא בר אשי ולא אכל.

פ"י משום סינון: הקא נמי כיון דמתאפל הכי לאו מידי קא עביד, מכאן ראי' לכל דבר שהוא נאכל בלא סינון דמותר לסננו דהא שירקא טויא נאכלת עם בני מעי' וכיון שכן השתא נמי דמסנו לה לאו מידי קא עביד וכן נמי משקין דאי משתתי בלא סינון דמותר לסננו: [ע"ב] אי דלא נשתהא אפי' במי משרה נמי.

נראה לי דה"ה דהנה מצי לאקשוני נמי מימא של סדום דהא בפרייתא קתני במי משרה ובמימא של סדום אלא דחזא מינייהו נקט פנ"ל: בד"א שלא נשתהא אבל נשתהא אסור. נראה לי דאמי משרה ואימא של סדום קאי אבל אמי טבריא אפי' אישתהי שרי דהא בפרייתא דאבל לא בים הגדול אוקימנא בדאישתהי ואפי' הכי קתני דרוחצין במי טבריא: מי משרה אמי משרה וכו' וה"ה ימא של סדום אימא של סדום אלא דחזא מינייהו נקט וה"ה אינדך פנ"ל: הא ביפין שבו הא ברעין שבו.

פ"י הא דקתני אבל לא בים הגדול מייירי ברעין פלומר שהן מלוחין כל"ס דמוכחא מלתא דלרפואה קא עביד, וי"מ דרעין שבו אפי' לא נשתהא אסור וכן נראה דעת הר"ף ודעת הרמב"ם ז"ל, וי"מ דרעים שבו דאסור דוקא בדאישתהי אבל בדלא אישתהי שרי דבדלא אישתהי פולקו שרי בין רעין בין מי משרה בין ימא של סדום וכן דעת הר"ף ז"ל, והא דאסרי' מי משרה בדאישתהי משום דמוכחא מלתא דלרפואה קא עביד שרי המים הן עכורין ואינו עומד שם בשביל הנאה אלא בשביל רפואה אבל לא אישתהי רוחצין דאמרי אינשי דאע"פ שהן עכורין לא מצא מים יפים ולעולם להקר עביד: לקוקאני.

פ"י אוכלין אותו לתולעים שבמעין וגזרי' משום שחיקת סמנין דכיון שאינו מאכל בריאים מוכחא מילתא דלרפואה קא עביד: ממאי הוי מקימחא וכו'. פ"י מי גרם לו להיות לו תולעים ומהדר באכלו קימחא דשערי וכו' לארקתא להוציא תולעים שבפכד: רביעתא לעקר בא.

פ'י מ'י שְׁנֵשְׁכּוּ עֶקְרֵב יִשְׁתֶּה רְבִיעִית מִי רִגְלִים בְּנֵי אַרְבָּעִים יוֹם: וְשׁוֹתָה אֲבוֹב רוֹאָה פ'י
הוא מְשַׁקָּה שְׁרָגִילִין הַבְּרִיאִים לְשִׁתּוֹתוֹ רֹב הַשְּׁנָה וְהוא עֲשׂוֹי לְהַצִּיל מִי שְׁנֵשְׁתָה מִים אוֹ
יִין מְגוֹלִין כְּדֵאִיתָא בַּגְמ': [דף ק"י ע"א] וְנִפְקָא עֵינָא דְמֵיא מְבִינִיָּהוּ פִּירוּשׁ מְאוֹתָן דְקָלִים
הַיְדוּעִים הֵיוּ נוֹבְעִין מִים בֵּין שְׁנֵיָהֶם וְאוֹתָן מִים הֵיוּ מְשַׁלְשְׁלִין כְּדִמְפָּרֵשׁ וְאַזְזִיל: וְהוא דְלֵא
רְגִיל וְכו'.

פ'י שְׁעֶבְרוּ מ' יָמִים שְׁלֵא שְׁתָה מְמַנּוּ: וְסִימְנִיָּה סִסְנֵי פ'י שְׁנֵי סַמְכֵי"ן חֲדָא רַב יוֹסֵף וְחֲדָא
שְׁעָרֵי: מִתְנִי' וְכוֹס עֵיקָרִין. מְפָרֵשׁ בַּגְמ' שְׁהוּא מְשַׁקָּה שְׁכוֹתְשִׁין יִרְקוֹת וּבְשָׂמִים וְהוּא
עֲשׂוֹי לְרַפְּאוֹת הַזִּיבָה שְׁלֵא יְזוּב זוֹב דָּם אוֹ לְרַפְּאוֹת יִרְקוֹן וְאוֹתוֹ שְׁהוּא עֲשׂוֹי לְרַפְּאוֹת
יִרְקוֹן הוּא מְזִיק קֶצֶת שְׁמַתְעָקָרִין הָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה מְמַנּוּ מֵהֵיוֹת עוֹד מוֹלִיד וְאֵלוּ שְׁנֵיָהֶם
נְכָרִים לְכָל הָעוֹלָם שְׁהֵם לְרַפְּאוֹה: [ע"ב] שְׁנַאֲמַר וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ לֹא תַעֲשׂוּ.

פ'י קְרִי בִי לֹא תַעֲשׂוּ: דֵּא"ר יוֹחֲנָן הַרוֹצֵה שְׁיִסְרַס וְכו'. קְשִׁיָּא לִי וְהָא לֹא דְמֵיא כָּלֵל לְדַר'
יוֹחֲנָן דְהָכָא הָא מְכֻנֵּן לְסִירוֹס כְּדִקְאָמַר הַרוֹצֵה שְׁיִסְרַס, וּבִהֵיא דְלַעִיל לֹא מְכֻנֵּן לְסִירוֹס
אַלֵּא לְרַפְּאוֹה.

פ'י הָרֵא"ה ז"ל דְלֵאוּ דוֹקָא קְאָמַר מְכֻנֵּן אֵלֵּא ה"ק ה"מ הֵיכָא דְקָא מְכֻנֵּן לְסִירוֹס אוֹתוֹ
אַבְרַע עֲצָמוּ אֲבָל לֹא מְכֻנֵּן כְּלוּמַר שְׁאִינוּ נוֹגַע בְּאַבְרַע כָּלֵל אֵלֵּא שְׁגוֹרַם לְסִירוֹס וְהִסְרוֹס
מִמֵּילָא קָא אֲתֵי אַע"ג דְקָא מְכֻנֵּן לְסִירוֹס שְׁרִי כִי הָא דַר' יוֹחֲנָן וְכֵן פ'י הַרְשָׁב"א ז"ל.

וּפ'י בְּתוֹסְפוֹת דְבָהָא אִפִּי ר' שְׁמַעוֹן מוֹדֵה דְפָסִיק רִישֵׁי' הוּא וְאַף עַל גַּב דְלֵא מִתְהַנֵּי מִינֵי'
מוֹדֵה הוּא הֵכָא דְאָסוּר בֵּינוֹן דְפָסִיק רִישֵׁי' הוּא דַע"כ לֹא קָא שְׁרִי בְּפָסִיק רִישֵׁי' וְלֹא מִתְהַנֵּי
אַלֵּא לַגְבִּי שְׁבֵת אֲבָל בְּמִילֵי דְעֵלְמָא לֹא כְּדֵאֲמַרִי בְּזַבְּחִים הַמִּתְנַדֵּב יִין מְזַלְפוֹ ע"ג אִישִׁים
וְאַקְשִׁי' וְהָא מְכַבֵּה כְּלוּמַר אֲפִילוּ בְּחוּל אָסוּר לְכַבּוֹת מְדַכְתִּי' וְהָאֵשׁ עַל הַמְּזַבֵּחַ תוֹקֵד בְּוֵלֵא
תְּכַבֵּה וְהָא הֵכָא דְלֵא מִתְהַנֵּי מִן הַכַּבּוּי וְאַפ"ה בֵּינוֹן דְפָסִיק רִישֵׁי' הוּא דָּאִי אֲפִשֵׁר בְּלֵא
כְּפֻבּוּי אָסוּר אִפִּי לַר' שְׁמַעוֹן: [דף קי"א ע"א] הֵן הֵן הַחֲזִירוּנִי לְנַעֲרוֹתַי.

פ'י דְזִקְוֹן ע"י סַם רָאוּי לְהוֹלִיד: אִי נְמִי בַעֲקָרָה. פ'י וְה"ה לַעֲקָר בֵּינוֹן דְמַעוֹלָם לֹא הִי' רָאוּי
לְהוֹלִיד דַע"כ לֹא אָסְרִי אֵלֵּא סָרִיס וּמְגוֹזֵרַת הַכְּתוּב לְפִי שְׁכָּבֵר הִי' רָאוּי לְהוֹלִיד, וּמֵיהוּ
בְּכָל אִשָּׁה מְוֹתֵר וְאַפִּי' בַּחֲזוּרָה וְאִינָה עֲקָרָה דְהָא דַר' יוֹחֲנָן בֵּן בְּרוֹקָא לִיתָא וְכֵן פָּסֵק
הָרֵא"ה ז"ל: הוֹאִיל וּבְשֵׁבֶת שְׁרִי בְיוֹם הַכַּפּוּרִים נְמִי שְׁרִי.

פ'י דְשְׁרִי טְבִילָה בְיוֹם הַכַּפּוּרִים וְאַע"ג דְטְבִילַת כָּלִים אָסוּרָה בֵּין בְיוֹם הַכַּפּוּרִים בֵּין
בְשֵׁבֶת מְשׁוּם דְנִרְאָה כְּמִתְקַן כְּלֵי טְבִילַת גּוֹפּוֹ שְׁרִי מְשׁוּם דְנִרְאָה כְּמִיקָר וְאַפִּי' בְיוֹם
הַכַּפּוּרִים דְלִיתֵי' לְהָאִי טַעְמָא דְאָסוּר בְּרַחֲצָה אֵלֵּא הוֹאִיל וּבְשֵׁבֶת שְׁרִי בְיוֹם הַכַּפּוּרִים
נְמִי שְׁרִי כְּדֵאֲמַרִי בְּבִיצָה פָּרַק יוֹם טוֹב: הַחֲוֹשֵׁשׁ בְּמִתְנִי' וְכו' וְלֹא שְׁמֹן נִרְד.

פ'י שְׁמֹן שְׁנֵתְבַשְׁלוּ בוּ הַנְרָדִים יָמִים רַבִּים בְּשִׁמְשׁ וְהִיא רְפוּאָה יְדוּעָה וְאַסוּר מְשׁוּם גְזִירַת
שְׁחִיקַת סַמְנִין בֵּינוֹן שְׁאִין דְרַכּוֹ לְסוּף בוּ בְּחוּל אֲבָל לַר' שְׁמַעוֹן מוֹתֵר דְכָל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי
מְלָכִים וּבְנֵי מְלָכִים דְרַכּוֹן לְסוּף בוּ בְּחוּל: לְמִימָרָא דְרַב כַר' שְׁמַעוֹן ס"ל וְכו'.

וְאַ"ת וּמֵאִי קוּשְׁיָא דִילְמָא לַגְבִּי רְפוּאָה סְבַר לִי כַר' שְׁמַעוֹן וְלֹא לַגְבִּי דְכָר שְׁאִינוּ מִתְכַּוְּנִין.
פ'י הָרֵא"ה ז"ל דַר' שְׁמַעוֹן נְמִי דְמִתְנִי' מְשׁוּם דְכָר שְׁאִין מִתְכַּוְּנִין אֲתֵי עֲלֵה דְכִינוּן דְאִיפָּא
בְנֵי מְלָכִים דְרָגִילִי בְּחוּל לְתַעֲנוּג בְּלֵאוּ מְכָה וְלֹא מְכֻנֵּן לְרַפְּאוֹה בְשֵׁבֶת נְמִי שְׁרִי אִפִּי'

במקום מפה היכא דלא מכווני לרפואה דהא לא מוכחא מילתא וכיון שפן אפ"ל שאר בני אדם שרי היכא דלא מכווני לרפואה דתליא בתענוג פיון דאיתג' בשום איניש פלל: האי מסוכריא דגזיאתא אסור להדוקה וכו', י"מ דמייירי בתבית של יין והוא בגד של פשתן שפכי התבית דכשהוא סוחט נפלי משקין בתוכה ולא אזלי לאיבוד וסחיטה דהכא הניא תולדה דמפרק שהוא מפרק המחל מן הגד במפרק הפרי מן הקליפה ואם היו מים הניא תולדה דליבון, ואינו נכון דמפרק לא שייך אלא בגדולי קרקע וכ"ש דלקמן בפרק תבית אתי למימר דמדאורייתא לא מיחייב אלא בזיתים וענבים דאורחיהו בכה וכיון שפן פשיטא דליתא בבגד, וי"מ דסחיטה דבגדים חדא מתרתי או משום מלבן או משום צובע במשקין דמלבני שייך ליבון ובמשקין דלא מלבני שייך צובע וקשיא לי דצובע במאי ניחא לי, וי"ל דמייירי בשאר משקין העשוין להצביע אבל ביין ליכא משום לבון ולא משום צובע דאדרבה לא ניחא לי באותה צביעה אלא דהכא מחייב משום מפרק כדפרישנא, ואע"ג דאין מפרק אלא בגדולי קרקע מדרבנן מיהא מיחייב: [ע"ב] ובאתרא דרב שקיח משחא פתב הרא"ה [ז"ל והשתא דהכי הוא לדין דקי"ל כר' שמעון אפילו היכא דלא שקיח משחא שרי ואע"ג דלא קי"ל פנת' בעלמא במאי דקאמר בני מלכים הם אין הטעם שנה בכולן ובהא מיהא הלכה היא כדכתיבנא עפ"ל: סליק פרק שמונה שרצים פרק אלו קשרים וקוטר א דקוטר א באיסטריא.

פ"ל נוקבין הספינה בראשה נקב רחב ומשימין בו טבעת אחת או קושרין בה רצועה או חבל עשוי כמין טבעת וקושרין אותו קשר עולם וכשרוצה להעמידה קושר חבל באותו מקום טבעת וקושר הראש השני ליתדות העומדות ביבשה על שפת הים וכשרוצה להתירה מתיר ראש הרצועה הנקשרת לאותה טבעת ונשאר החבל קשור ליתדות העומדות ביבשה על שפת הים ופעמים שמתיר ראש החבל הנקשר ליתדות היבשה ונשאר החבל בראש הספינה ונמצא שאינו קשר של קיימא ואינו אסור אלא מדרבנן אבל הקשר העשוי כמין טבעת בנקב הספינה הוא אסור מן התורה ובהא הוא דאיכא מתני' והיינו דאמרי' ודאיסטריא גופה וכן מפרשי' הא דזממא גופה שיש טבעת בנקב חוטמו של גמל והיא אינה ניתרת לעולם אבל קושרין חבל ארוך באותה טבעת והראש השני לראש האבוס לפעמים מתיר אותו החבל מראש האבוס להוליך הגמל משם אותו קשר אינו אסור אלא מדרבנן אבל אותו חבל שהוא עשוי כטבעת שהיא של קיימא אסור מדאורייתא ור' מאיר סבר דאפ"ל אותה טבעת שהוא רוצה להעמידה שם לעולם והוא קשר של קיימא אם הוא יכול להתירה בידו אחת אין אסור אלא מדרבנן דכיון דיכול להתירה בידו אחת גלי אדעת' שאינו רוצה שיהא של קיימא דתרת' בעי' הא כל היכא דליתגהו לתרנויהו לא: טעמ' דר' מאיר משום דיכול להתירו בידו א'.

פ"ל דעניבה הרי יכול להתירה בידו א': והאי הא מיהדק. פ"ל עניבה הא מיהדק דמתחלה קושר קשר א' ואינו עומד כלל ואח"כ עונב בו ומיהדק, וא"ת אמאי לא פשטוה מהא דתניא חבל דלי שגפסק לא יהא קושרו אלא עונבו ר' יהודה אומר כורף עלי' פונדא וכו' ובר פלוגתא דר' יהודה היינו ר' מאיר.

תירץ הר' יהונתן ז"ל דהיא שרי משום דאינה עניבה שרוצה שתתקיים שנה או שנתיים: מתני' יש לה קשרים שאין חייבין וכו'. פ"ל והוא אותן הקשרים של חבלים הנקשרים

באותו חבל שהוא עשוי כמין טבעת: [ד' קי"ב ע"א] מהו דתימא חדא מינייהו בטולי מבטל לה כלומר לא יתיר כי אם אחת מן הלשונות והשנית תשאיר חדש סגורה ותהוי קשר של קנימא וליתסר מדרבנן וכטעמא דאמרינו בקיטרא דקטרי בזממא לפי שמניחה שם שבווע או שבוועות קמ"ל דלא אלא אמרי' פעמים מתיר זו ופעמים זו ואין באחד מהם קשר של קנימא כלל: מהו דתימא משלף שלפא לה.

כלומר שאותן חוטין של סבכה שמקיפין מאונן לאונן ונקשרין אחורי הענף נחוש דמתוך דרבנן לא תתירנו כלל בכל לילה אלא מוציאתו מראשה שלם קשור ולמחר מחזירתו ג"כ דרך מלבוש ותהוי קשר של קנימא קמ"ל וכו', ושל פסקיא נמי שהיא חגורה רחבה וחוטין תלויין בראשה לקשרו בהו בריוח ולא חיישי' דילמא תוציא החגורה דרך ראשה או דרך שולי' ויעמוד הקשר במקומו משום דאשה לא עבדא הכין משום צניעותא: בדאושפפי.

פ' פשתוחב הרצען הרצועה במנעל הוא קושרו קשר עולמי: בדרבנן פ' דרבנן לא שרו מנעליהו אלא מלילי שבת לילי שבת מיגיעת תלמודם דכתיב והגית בו יומם ולילה מיהו קשר של קנימא לא הוי מדשרו להו משבת לשבת, ורש"י ז"ל פ' דתלמידי חכמים אין קושרין למנעליהו בחונק לפי שאינו פשאר בני אדם שמדדקין אותן לפי שהולכין לרגל כל היום ואין יכולין לילה לרגל אלא א"כ קשורות היטב וכיון שאין מנעלי ת"ח קשורין בדוחק פעמים חולצין פשהו קשורין ונועלין פו, ומיהו לא הוי קשר של קנימא דהא בשעת הטיט מתירין אותן וקושרין אותן בדוחק שלא ידבקו בטיט וישמטו מרגליהם: ה"מ לא מינטר.

פ' לא מינטר בכרמלית ולהכי שרי לי' בהכי ע"י הדחק אבל הכא בחצר מינטר ומיהו ברשות הרבים פשיטא דלא שרי' בהכי: והתנו חלצה של שמאל בימין וכו'. פ' וכיון דלענין שבת וטומאה חשיב להו מנא משום טעמא דמהפך לי' מהאי להאי כ"ש לחליצה דאשפחו בהדיא דכשר לחלוץ בשל זה בזה: הכא למילתי' לאו מנא הוא.

ד'הא לר' יהודא לית לי' טעמא דאיבעי מהפך לי' משמאל לימין לעולם: והא קמ"ל דכי אמרי' חלצה וכו'. פירוש והא הוא דאשמועי' במאי דאמר וכן לחליצה ולהא הוא דאיצטריכא לן ולהכי לא מצי לתרוצא אליבא דרבנן ולמימר וכן לחליצה דהא פשיטא: [ע"ב] דאית לי' תרתי אונ'.

פ' שתי אונ' שמוציאין מהן יין פעמים בזה ופעמים בזה ולא חיישי' שיעמוד חדש שלא יוציא מן האחד ומבטל לי' לקשר דמה הנאה יש לו בזה יותר מזה: דאית לי' שלאבא. פ' שני ראשין לקדרה ופעמים מתירין האחד ומניחין האחר קשור ולא חיישי' שמא יניח האחר קשור חדש או יותר כדפרישנא לעיל: תרי איסרי.

פ' שני חבלים שקושר ברוב הפתח זה למעלה מזה מהו דתימא חד מינייהו מבטל לי' פשיטא הבהמה לא יתיר אלא תחתון ויוציא הבהמה בדוחק מתחת החבל העליון קמ"ל: [דף קי"ג ע"א] כלל אמר ר' יהודה כל קשר שאינו של קנימא אין חייבין עליו וא"ת חייבא הוא דליכא הא איסורא איכא והא קתני ר' יהודה מתיר.

וי"ל דהא אוקימנא לה בגמ' בַּחֲבֵל דַּגְרָדִי דְלֵא גִזַר אִטּוּ חֲבֵל דְעֵלְמָא ור' יהודה ה"ק דינא הוא דַּלְשָׁרִי בַּחֲבֵל דַּגְרָדִי לַכְתַּחְלָה דְהָא אִפִּי בַּחֲבֵל דְעֵלְמָא הֵיכָא דְהוּי בְּדַעְתֵּי דְלָאוּ שָׁל קִינְיָמָא כְּגוֹן קוּטְרָא דְקִטְרִי בְּזַמְמָא וְה"ה בְּדִלִי הֵיכָא דְהוּי בְּדַעְתֵּי לְמַשְׁקֵלֵי וְלֵא לִיבְטָלֵי דְאִין חֵיבִין עָלְיוּ דְכָלֵל א"ר יְהוּדָה כֹּל קָשֶׁר וְכו' וְהָא דְכּוֹלֵי עֵלְמָא הֵיא וְהֵכִי אֵיתָא בְּהֵדְיָא בִּירוּשְׁלַמִּי: גְּמָרָא הָתָם חֲבֵל דְעֵלְמָא הֵכָא חֲבֵל דַּגְרָדִי.

פ' וּלְעִיל גָּבִי דְלִי אָסְרִי רַבְּנָן מִשּׁוּם דְּגָבִי דְלִי שִׁינְיָה טָפִי לְמַגְזַר: בְּשָׂדֵה לֹא אֲתִי לְאֲשׁוּוּי גְּנוּמוֹת. פ' הָא דְלֶפֶת מִיָּרִי בְּשָׂדֵה דְהוּא עֲשׂוּי לְגְנוּמוֹת וְלֹא אֲתִי לְאֲשׁוּוּיִנְהוּ אָבֵל הֵכָא שֶׁהוּא בְּבֵית אֲתִי לְאֲשׁוּוּי גְּנוּמוֹת: אָמַר לִי אִין מְטַלְטְלִין מַה טַעַם לִפִּי שָׂאִין נִיטְלִין וְלֹא קִי"ל הֵכִין אֵלָא מוֹתֵר לְטַלְטְלֵן כְּרַבְנַחְמֵן אָמַר שְׂמוּאֵל דְשָׂרִי וְכוּן פִּסְק הֵרָא"ה ז"ל: מִתְּנִי מְקַפְלִין אֵת הַכֵּלִים וְכו'.

פ' נוֹתְנִין בְּגָדִים בֵּין שְׁנֵי לוֹחֹת עֵץ וּבָהֶם נִקְבִים וּבָהֶם עֲצִים שְׂפָהֶן כְּמִין חֲרִיץ וְכִשְׁהַבְּגָדִים בְּתוֹךְ הַלוֹחֹת מְהַדְק אֹתָן ע"י אֹתָן עֲצִים וְהֵם מְתִיבִין וְקַמ"ל דְלִיכָא טִירְחָא יִתִּירָא, וְדוּקָא כְּשֶׁהוּא מְקַפְלָן לִפִּי שֶׁהוּא צָרִיף לְלוֹבֶשֶׁן בְּיוֹם שַׁבָּת אָבֵל לֹא לְצוּרָף חוּל כְּדֵאִיתָא בְּמִתְנִי: גַּמ' לֹא שָׁנוּ אֵלָא בְּאֶדָם א' פ' דְבִאֶדָם א' לֹא מִיחֻזִּי טִירְחָא יִתִּירָא, וִי"מ דְבִאֶדָם א' אִינוּ יָכוֹל לְקַפֵּל הֵיטֵב וְלֹא נִרְאָה כְּמִתְקַן אָבֵל שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם דִּיכּוֹלִין לְמִתְכוּ וְלְקַפְלוּ וְלִתְקַנוּ הֵיטֵב מִיחֻזִּי כְּמִתְקַן וְכוּן פִּרְש"י ז"ל אָבֵל יֵשׁ לוֹ לְהַחֲלִיף.

פ' אִם אִם יֵשׁ לוֹ לְהַחֲלִיף אִפִּי חֲדָשִׁים וּלְבָנִים אָסוּר. יִשְׁלַשְׁל בְּגָדֵי פ' שְׁלֹא יִגְבִיֵה כְּנָפֵי כְּסוּתוֹ תַּחַת אֲזוּרוֹ כְּמִנְהַגוֹ בְּחוּל כְּדִי שְׁלֹא יִלָּךְ בְּכוֹבֵד רֹאשׁ: [ע"ב] הִרְהוּר מוֹתֵר, וְאִפִּי דְמִלְאָכָה: אֵלָא בְּהָא כֵּינּוּן דְלֹא אֲפֻשֶׁר שְׁפִיר דְמִי.

פ' מוֹתֵר לְכִסּוּעַ אַע"פ שֶׁעָקַר שְׁנֵי קוֹדֵם שֶׁהֵנִיחַ רֹאשׁוֹנָה: נוֹטְלָת אֶחָד מִחֲמַשׁ מֵאוֹת מְמָאוּר עֵינָיו שֶׁל אָדָם, לִיכָא לְפִירוּשָׁא כְּפִשְׁטָה דֵא"כ חֲמַשׁ מֵאוֹת פְּסִיעוֹת גְּסוּת מְסֻמְנוֹת הָעֵינָיִם אֵלָא בְּעִישׁוּרֵי תֵּא דֵר' קֹאמֵר כִּהְיָא דְנִדְרִים וְכַתּוּבוֹת: וּמִהֲדֵר לִי בְּקִדּוּשָׁא דְבֵי שְׁמַשִּׁי, י"מ כְּדִשְׁתִּי לִי מְתַרְפָּא אָבֵל רַב עֲמָרָם וְרַבִּי יִצְחָק ו' גִּיאַת ז"ל כְּתִבוּ דֵאִיכָא אִינְשֵׁי דְשָׁפוּ עֵינֵיהוּ בַּחֲמָרָא דְקִדּוּשָׁא וְאֲבָדְלָתָא, וְכַתֵּב ה"ר יוֹנָתָן ז"ל דְהִמְשִׁימִין מִיִּין הַקִּדּוּשׁ עַל עֵינֵיהֶם טוֹעִין הֵם דְאָסוּר לְתַת יַד אֵל תוֹף הָעֵין מְפָנִי שֶׁהוּא מְלַקֵּה הַגּוֹף וְקָא עֲבַר מִשּׁוּם בַּל תִּשְׁחִית עַכ"ל, וְדוּקָא לְהַלּוּכָא דְחוּל מְסִי אָבֵל לְהַלּוּכָא דְשַׁבָּת לֹא מְסִי וְלִית לִי תַקְנָתָא כָּלָל וְכוּן כְּתִב הֵרָא"ה ז"ל דְהַלּוּכָא דְשַׁבָּתָא אִסִּירָא וְלִית לָהּ תַקְנָתָא ע"כ: [דף קי"ד] עַל הַמְרַדֵּעַ חוּצָץ.

פ' אִם נִמְצָא רֶכֶב עַל מְרַדֵּעַת שֶׁהִיא טְמֵאָה וְצָרִיכָה טְבִילָה חוּצָץ דְכָל דְבָר שֶׁמְקַפֵּיד עָלָיו רַבּוּ חוּצָץ בְּטְבִילָה: מְרַדֵּעַת מְצִד אֶחָד אוּ מְשַׁנֵּי צְדָדִין. פִּירְש"י ז"ל דְאֵלִיכָא דֵר' יִשְׁמַעֵאל דְאָמַר אַף בְּגַד מְצִד אֶחָד קָא בְּעִי, כְּלוּמַר דְאֵלוּ לְרִשְׁבֵּי ג' פְּשִׁיטָא דְדוּקָא מְשַׁנֵּי צְדָדִין חוּצָץ דְלֹא תִהְיֶה הַמְרַדֵּעַת חֲשׁוּבָה מְשָׁאֵר בְּגָדִים אָבֵל לֵר' יִשְׁמַעֵאל אִיכָא לְמִכְבְּעֵי דְמִי נִימָא שְׁתֵּהָא בְּבָגָד אוּ לֹא כְּנ"ל: הָא בְּגָלִימֵי הָא בְּלַבוּשֵׁי.

כְּלוּמַר גְּלִימֵי סוּמְקֵי לְבוּשָׁא חִוּוּרִי: מִתְנִי וְחֻלְבֵי שַׁבָּת קָרְבִין בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. פ' לִפִּי שְׁשַׁבָּת חֲמוּר מִיּוֹם הַכַּפּוּרִים אָבֵל לֹא חֻלְבֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים קָרְבִין בְּלִיל שַׁבָּת דְכַעוּלַת חוּל דְמִי לְגָבִי שַׁבָּת: [ע"ב] לִיתְקַע כִּי הֵיכִי דְלִידְעוּ דְחֻלְבֵי שַׁבָּת קָרְבִין בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים.

פירש"י ז"ל ליתקע ביום הפפורים שחל להיות בערב שבת פי היכי דלידעו שהוא יום קל ונחלים דבו ביום לא מקרבי בשבת, ומנה נמי לשנה אחרת כדחל יום הפפורים במוצאי שבת ולא תקעי קלל ידעי דהוא יום קל ונחלי שבת קרבין ביום הפפורים.

והא דאמרי וליתקע פי היכי דלידעו דשרי בקניבת ירק, פי רש"י ז"ל ליתקע בין לר' ישמעאל בין לר' עקיבא לאודועי דקל הוא משבת דשרי בקניבת ירק ע"כ. ולא למימר דשרי בקניבת ירק ביום הפפורים שחל להיות בערב שבת דהא אינו מקנב אלא לבשל לצורך ליל מוצאי יום הפפורים והא אינו יכול דליל שבת הוא, אלא ה"ק ליתקע השתא כשחל יום הפפורים בערב שבת פי היכי דלידעו כשחל במוצאי שבת או באמצע שבת דמותר בקניבת ירק כמו שפירשנו למעלה: ורב שישא ברי' דרב אידי אמר שבות קרובה וכו' פי' דהכא שהוא תוקע בערב שבת אינו אלא להתיר כשיחול יום הפפורים במוצאי שבת או באמצע שבת ובכי הא לא התירו אבל אם היתה שבות קרובה אפי' להתיר התירו.

וקשיא לי א"כ נימא הכין גבי חלבי שבת שהו קרבין ביום הפפורים ולא נתיר שבות דתקיעת שופר דיום הפפורים שחל להיות בערב שבת והא שבות רחוקה היא, ולי נראה דחלבי שבת שהו לצורך גבוה התירו אפי' שבות רחוקה כנ"ל, והרשב"א ז"ל פי' דהכא דין הוא דתוקעין דמקילתא לחמירתא תוקעין, ולא הבנתי תירוץ זה לשיטת רש"י ז"ל, וכמה היא מיושרת שיטת הרא"ה ז"ל שפי' דאופמוצאי שבת לא היו מבדילין דקתני ברייתא קאי ולומר גהי דהבדלה לא הניא הוכחה מ"מ ליתקע דתקיעה הניא הוכחה טובא, וה"ק בשלמא לר' עקיבא פיון דלדידן יום הפפורים ושבת קדושתו שנה לגמרי אין תוקעין מזה לזה דכיון אהד יום אסור הוא בכל מלאכה לגמרי ואין היתר אלא בקרבנו בלבד זהירין הו' שלא לטעות ולהקריב משל זה בלא זה כלל אלא לר' ישמעאל גהי דמיום הפפורים לא צריף למתקע להפרישן דאין חלבי יום הפפורים קרבין בשבת פיון ביום הפפורים גופי' אסור בכל מלאכה וכטעמא דפרישנא לר' עקיבא מ"מ כשיום הפפורים להיות במוצאי שבת ליתקע פי היכי דלידעו דחלבי שבת קרבין ביום הפפורים ואע"ג דלא אשכחן תקיעה להתיר ובמוצאי שבת דעלמא ליכא תקיעה וכדאמרן דבכל מקום שיש הבדלה אין תקיעה ה"מ להתיר מלאכת הרשות אבל להודיעו היתר מלאכת מצוה כדי לזרוז עלי' מותר ואמינא לי' פהגים זריזין הו' ואין צריף לזרוז לזריזי הא אינו זריזין ודאי לר' ישמעאל תוקעין, אמר .

לי מרימ' וכו' וליתקע פי היכי דלידעו דשרי בקניבת ירק, כלומר כשחל יום הפפורים להיות במוצאי שבת ליתקע במוצאי שבת להתיר לעם קניבת ירק ואע"ג דלהתיר מלאכת הרשות לא עבדי' כדפרישנא לעיל הכא כמלאכת מצוה חשיב לה משום עגמת גפש דהא מהאי טעמא גופי' הוא דשרי' לה כדאיתא לקמן, אמר רב יוסף לפי שאין דוחין שבות להתיר כלומר לצורך הדיוט לעולם אבל לצורך גבוה כחלבי שבת התירו אי לא טעמא דכהנים זריזין הו' ורב שישא ברי' דרב אידי אמר דקניבת ירק למי כמצוה חשיבא אלא דשבות קרובה כחלבי שבת ביום הפפורים שקרבין לאלתר ביום הפפורים התירו אבל שבות רחוקה כקניבת ירק דלא הוי אלא למחר ומן המנחה ולמעלה לא התירו, ואקשי' ושבות קרובה אפי' דמצוה התירו וכו', ואמאי ליתקע פי היכי דלידעו דשרי בשחיטה

לאלתר דהוי מלאכת מצנה משום שמחת י"ט ונהוי שבות קרובה דהוי לאלתר אלא מחנונתא פדרב יוסף דלא שרי אלא משום גבוה בלחוד, ואע"ג דאמרי דלר' ישמעאל הבדלה לא אלא תקיעה דמיפרסמא, מ"מ בירושלמי מקשו לה ופריקו התם דאין מבדילין אלא על דבר שאסור לבו ביום ומותר למוצאו מה שאין פו בחלבי שבת שמותרין ביום הפורים ומותרין לבו ביום של שבת עצמו, והא דקתני בברייתא יום הפורים שחל להיות בשבת לא היו תוקעין ובמוצאי שבת וכו' דוקא לדידהו דהו מקדשי על פי הראי' מיקלע בהני תרי יומי אבל לדידן דמקדשין על פי העיבור לעולם לא מיקלע בערב שבת ובמוצאי שבת משום ירקא ומשום מתיא: ת"ל שבתון שבות.

פי' הרא"ה ז"ל דלאו דאורייתא קאמר דהא לאו מלאכה היא אלא מדרבנן קאמר וקרא אסמכתא בעלמא קאמר ותלמודא דדחי לה למתניתא משום אידה מתניתא דשרי וכמאן דמפרש טעמא דתנא דמתני' דשרי: תנא פנותי דר' יוחנן יום הפורים שחל להיות בשבת מותר בקניבת ירק וכו' יום הפורים שחל להיות בחול מפצעין באגוזים ומפרידין ברמונים מן המנחה ולמעלה מפני עגמת נפש.

פי' הר' אהרן הלוי ז"ל דה"ה כשחל להיות בשבת דמפצעין באגוזים ומפרידין ברמונים ומתניתא ה"ק יום הפורים שחל להיות בשבת מותר בקניבת ירק כשם שמותר כשחל בחול שמפצעין ג"כ באגוזים ומפרידין ברמונים מן המנחה ולמעלה מפני עגמת נפש וה"ה להני דמותרין ביום הפורים שחל להיות בשבת דחזו טפי מקניבת ירק ע"כ תנרף פירושו, להאי פירושא נראה לי דהא דנקט קניבת ירק ביום הפורים שחל להיות בשבת לאשמועי' דאע"ג דבקניבת ירק ליכא פולי האי עגמת נפש אפ"ה שרי וכ"ש הני דאיכא טפי עגמת נפש דהא חזו טפי מקניבת ירק ואם קניבת ירק שרי ביום הפורים שחל להיות בשבת כ"ש כשחל בחול דשרי פנ"ל: סליק פרק אלו קשרים פרק כל כתבי [דף קט"ו ע"א] ואע"פ שכתובין בכל לשון טעונין גניזה, פרישנא בגמרא דאע"ג דאסור לקרות בהן ואין מתירין לחלל עליהן את השבת כגון למבוי שאינו משותף מ"מ בחול צריף לשוןמרן שלא יעמדו במקום הפקר ולא במקום האבד לפי שעדיין יש בהן קדושה: גמרא אליבא דמאן דאמר נתנו לקרות בהן וכו' פי' פלוגתא היא במגילה דת"ק אמר דאין בין ספרים למגילה אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ומגילה עד שתהא פתובה על הספר ובדין ומדשרי ת"ק לכתוב אף מותר לקרות בהן, ורשב"ג פליג עלי' ואמר אף ספרים לא הותרו לכתוב אלא לשון יוני: ואע"פ שכתובין בכל לשון דלא נתנו לקרות בהן וקתני דמצילין.

פי' אבל בכתובין בלשון אע"פ שאין קואין בהן פשיטא מילתא דמצילין: מאן תנאי אילימא ת"ק ור' יוסי וכו'. פי' הרא"ה ז"ל דלאו קושיא היא כלל דהא סגי' לי לרב הונא במאי דאשפחן לר' יוסי דאמר לה בהדיא דאין מצילין, אלא שאלה היא דשיילי' במאי דאמר תנאי היא מאן נינהו ולברורה למלתא דלא קאמר מהני דמייתי השתא דהיינו ר' יוסי ובר פלוגת' אלא ר' יוסי ותנא דגפסית ע"כ, ולי נראה דקושיא היא דס"ל למקשה דמדאמר רב הונא תנאי היא וקא מייתי האי ברייתא דבהאי ברייתא איכא מאן דס"ל פותי' ואיכא מאן דס"ל פרב חסדא ומשום הכי קא מקשה דמאן תנאי אילימא דת"ק קאי פרב ור' יוסי פרב הונא בהא ליכא הכריחא פלל דדילמא פולה ברייתא אתיא כר' יוסי,

וּפְרִיק דְּרַב הוּנָא לָאוּ בְּהַאי בְּרִיּוּתָא קְאָמַר דְּאִיכָא דְסָבִירָא לְהוּ פְּתַרְוּנִייהוּ דְּהָא פְּוֹלָה אֲתִיָּא פְּוֹתִי אֵלָא אִיכָא בְּרִיּוּתָא אַחֲרִיתִי דְּאֲתִיָּא כְּרַב חֲסֵדָא וְהִינּוּ הָא דְּגַפְטִית פְּנ"ל וְכֵן נִרְאֶה מְדַבְּרֵי רִש"י ז"ל: [ע"ב] תְּנוּ רַבְּנָנְהוּ הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמִיעוֹת אַע"פ שֵׁישׁ שֶׁהוֹאֲוִיתוֹת שֶׁל שֵׁם וְכו', י"מ דְּלָאוּ שֵׁם גְּמוּר קְאָמַר פְּגוֹן יו"ד ה"א וְא"ו ה"א אֵלָא שֵׁם שֶׁשְׁמַשְׁמֵשׁ בְּמָקוֹם שֵׁם גְּמוּר פְּגוֹן ג' יוּדִי"ן וְהֵרָא"ה ז"ל פִּי דְשֵׁם גְּמוּר קָרִי אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם וּמִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִכְתָּב בְּקִדְוָשָׁה פְּרָאוּי לֹו לֹא מְצַלִּי לְהוּ וְהִדִּין נוֹתֵן דְּהָא בְּרָכוֹת וּקְמִיעֵין מְדַבְּרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל פֶּה הֵם וְאֲמַרְיָנָו בְּהִנְיָזְקִין דְּבָרִים שֶׁבְּכֹתֵב אִי אַתָּה רִשָּׁאִין לְאֶמְרוּן עַל פֶּה וְשִׁבְעַל פֶּה אִי אַתָּה רִשָּׁאִין לְאֶמְרוּן בְּכֹתֵב וְהִ"ה לְכָל דְּבָרִים דְּלֹא נִיְתְּנוּ לְכַתּוֹב שֶׁדִּינָן כְּבָרְכוֹת וּקְמִיעֵין נֶאֱפִי לְרַב חֲסֵדָא לֹא מְצַלִּי דַע"כ לֹא קְאָמַר רַב חֲסֵדָא דְּמַצִּילִין אֵלָא כְּתָבֵי הַקְּדָשׁ דְּנִיְתְּנוּ לִיכְתָּב.

בְּלִשׁוֹנָן דְּבִהָא כְּשִׁפּוֹתָבָן בְּכָל לִשׁוֹן אַע"פ שֶׁלֹּא נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בְּהוּן אִם לֹא הִיָּה מְצַלִּי אִיכָא בִּיְזִיוֹן פְּתָבֵי הַקְּדָשׁ אֲבָל דְּבָרִים שֶׁבְּעַל פֶּה מִפְּיָן שֶׁלֹּא נִיְתְּנוּ לִיכְתָּב כְּלָל לִיכָא מְשׁוּם בְּזִיוֹן פְּתָבֵי הַקְּדָשׁ וּמִיָּהוּ דְּנִקָּא לְדִידְהוּ לֹא מְצַלִּי וּכְטַעְמָא דְּאֶמְרוּן אֲבָל לְדִידֵן דְּאֶפִּי דְּבָרִים שִׁבְע"פ נִיְתְּנוּ לִיכְתָּב וּלְקִרוֹת בְּהוּן אֶפִּי בְּרָכוֹת וְכִינְצָא בְּהוּן מְצַלִּי.

וְכֵן תְּרַגּוּם אוּנְקְלוֹס וְיוֹנָתָן בֶּן עֲזַיָּאֵל בְּכָלל זֶה דְּכוּלְהוּ נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בְּהוּן דְּהָא אֲמַרִי לְעֵיל דְּלִמָּאן דְּאָמַר נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בְּהוּן כ"ע לֹא פְּלִיגֵי דְּמַצִּילִין וְכֵן פְּתָבוּ הַגְּאֹנִים ז"ל. וּמִיָּהוּ אִם הִיוּ פְּתוּבִין בְּשַׁאֲרֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁלֹּא נִיְתְּנוּ לִיכְתָּב הִוָּיָא פְּלוּגְתָּא דְּרַב הוּנָא וְרַב חֲסֵדָא וְקו"ל כְּרַב הוּנָא: כּוֹתְבֵי בְּרָכוֹת כְּשׁוֹרְפֵי תוֹרָה, פִּי'לִפִּי שֶׁהוּן גּוֹרְמִין לְשַׁרְיָפְתָן שְׂאֵם תְּפוּל בְּהוּן דְּלִיקָה אִין אָנוּ רִשָּׁאִין לְהַצִּילָן לְמַבּוּי שְׂאִינוּ בַר שִׁיתוּף: גְּדוּל עוֹנָשׁ הָאֲחֵרוֹן.

שֶׁשְׁרָפָן וְאֶבְדוּן בְּיָדִים מִן הֵרָאשׁוֹן דְּהֵרָאשׁוֹן יֵשׁ לְחוּשׁ בּוּ אֶף לֹא בּוֹדָאִי: ה"ג רִש"י ז"ל. וְהֵאָמַר רַב הִמְנוּנָא תְּנִיָּא מְצַלִּין מֵאִי תְּנִיָּא דְּתַנְיָא אִין בֵּין סְפָרִים לְמַגִּילָה אֵלָא שֶׁהִסְפָּרִים נִכְתְּבִין בְּכָל לִשׁוֹן וּמַגִּילָה עַד שֶׁתְּהֵא פְּתוּבָה אֲשׁוּרִית וּבְדִיו.

וּפִי' הוּא ז"ל דְּאֵלוּ דְּבָרִים יֵשׁ בֵּין סְפָרִים לְמַגִּילָה שֶׁהִסְפָּרִים נִכְתְּבִין בְּכָל לִשׁוֹן וְשֶׁלֹּא בְּדִיו מֵהָ שְׂאִין כֵּן בְּמַגִּילָה. וְלֹא מִיְחַנּוּר דְּהָא הָאִי תְּנָא הוּא דְּסָבַר נִכְתְּבִין בְּכָל לִשׁוֹן נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בִּי וְרִישׁ גְּלוּתָא וְדָאִי פְּשִׁטָּא לִי אֵלִיכָא דְּמָאן דְּאָמַר נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בְּהוּן דְּמַצִּילִין דְּבִהָא לֹא פְּלִיגֵי רַב חֲסֵדָא וְרַב הוּנָא דְּאֶפִּי לְרַב הוּנָא מְצַלִּין אֵלִיכָא דְּהָאִי תְּנָא וְכִדְפְּרִישְׁנָא לְעֵיל וְרִישׁ גְּלוּתָא וְדָאִי אֵלִיכָא דְּמָאן דְּאָמַר לֹא נִיְתְּנוּ לְקִרוֹת בְּהוּן קָא מִיְבַעְיָא לִיָּה וְכִדְדִיִּיקָא לְלִישְׁנָא דְּסוּגִיָּין, וְהַגִּירָסָא הַנְּכֹוֹנָה וְהָא אָמַר רַב הִמְנוּנָא תְּנִיָּא מְצַלִּין אִי תְּנִיָּא תְּנִיָּא וְתוּ לֹא פְּלוּמַר וְהִיא מְתַנְיָא בְּהַדְיָא בְּתוֹסְפָתָא דְּתַנְיָא הֵתֵם הִיוּ פְּתוּבִים בְּסַם וּבְסִיקְרָא בְּקוּמוֹס וּבְקַנְקַנְתוּם מְצַלִּין אוֹתָן מִפְּנֵי הַדְּלִיקָה וְאָמַר לִיָּה רַבָּה בַר רַב הוּנָא א' תְּנִיָּא תְּנִיָּא פְּלוּמַר אִי תְּנִיָּא לֹא יְדַעְנָא לְתַרוּצָה וּמוֹדִינָא לָךְ דְּמַצִּילִין כְּנ"ל.

וְכֵן פִּי' הֵתֵם בְּנִדְרִים פ"ב כִּינְצָא בְּזָה בְּתוֹסְפוֹת: פְּגוֹן פְּרִשְׁת וְיָחִי בְּנִסְעָה הָאָרוֹן. פִּי' דְּחִשְׁבִּיא בְּפִנֵי עֲצָמָה: הִיכָא דְּחִסְר פְּרִשְׁת וְיָהִי בְּנִסְעָה וְכו', פְּלוּמַר הִיכָא שֶׁנִּכְתְּבָה לְבַדְּהָ וְחִסְרָה אוֹת א' מֵהוּן לֹא קָא מִיְבַעְיָא לִי דְּכִינּוּן דְּאִית בֵּהּ הַזְּכָרוֹת שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּקִדְוָשָׁה פְּרָאוּי לְהֵם מִתְחַלָּה מְצַלִּין אֶפִּי' הִיכָא דְּלִיכָא אֵלָא חֲדָא הַזְּכָרָה לְחוּדָה: בְּתִיבּוֹת פִּי' דְּאוֹתִיּוֹת בְּעֵינָן מְכֹוֹנְסוֹת בְּתִיבּוֹת וְשֶׁתְּהֵא כָּל תִּיבָה וְתִיבָה שְׁלִימָה שְׂאִין צְרִיף לְכֹנֵס הָאוֹתִיּוֹת בְּתִיבָה אֵלָא כָּל תִּיבָה שְׁלִימָה עַד שֶׁמְנִים וְחִמְשׁ אוֹתִיּוֹת אֲבָל תִּיבּוֹת גּוֹפִיָּהוּ לֹא אִיכְפַת

לן אי מְפֹנְרוֹת וְרַב חֲסֵדָא סָבַר דְאַפִּי אִין בְּכָל תִּיבָה אֱלָא אוֹת א' מְצִילִין: [דף קט"ז ע"א] אלו שְׂבָעָה סְפָרֵי תוֹרָה.

פִּי דְפִרְשָׁה זֹו סְפָר לְעֲצָמָה נִמְצָא שֶׁל מַעֲלָה סְפָר לְעֲצָמוֹ וְשֶׁל מַטָּה סְפָר לְעֲצָמוֹ הוּאִיל וְזֶה מְקוּמָה וְנִמְצָא סְפָר וְיַדְבֵּר נְחֻלָּק לִג' סְפָרִים דְּאִיהוּ סָבַר דְּהִיא מְקוּמָה דְּפִרְשָׁה זֹו בְּתַחֲלַת מַסַּע שְׁנַסְעוּ מֵהַר ד' אִינְרֵי לְעִיל מִינְי' וְיֵהִי בְּחֻדְשׁ הַשְּׁנִי וְגו': שְׁפָרוּ מֵאַחֲרֵי ד', פִּי רַשִׁי"י ז"ל דְּהֵאִי פְּוֹרְעָנוּתָא הוּא וְהָאִסְפָּסוּף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאוּוּ תַּאֲנָה וְאַתְחַלְתָּא הֵנָּה כְּשֶׁנְּסָעוּ מֵהַר ד' שְׁעַל דַּעַת כֵּן נִסְעוּ מִשָּׁם שְׁמִשָּׁם הִיְתָה מִחֻשְׁבָּתָם לְכָד וּלְכָד נִתְפָּנְוּן הַפְּתוּב בְּמָה שְׁאָמַר וְיִסְעוּ מֵהַר ד' לֹוֹמַר שְׁנַסְעוּ מֵאַחֲרֵי ד'.

וְאַנִּי שְׁמַעְתִּי שְׁפָרוּ מֵאַחֲרֵי ד' שְׁלֵא לְהַרְבּוֹת לְהֵם תוֹרָה וּמִצּוֹת וְעַל מַה שְׁקַבְלוּ נִצְטַעְרוּ וְהִינְנוּ דְכָתִיב וְיִסְעוּ מֵהַר ד':. [ע"ב] אָמַר רַב לֹא שָׁנוּ אֱלָא בְּזִמְנָא בֵּית הַמְּדַרְשׁ.

פִּירֵשׁ"י ז"ל דְּהִינְנוּ קוֹנָם אֲכִילָה שְׁהִיוּ דוֹרְשִׁין אֲבָל לְאַחַר אֲכִילָה לֹא הִיוּ דוֹרְשִׁין מִשּׁוּם שְׁכָרוֹת. וי"מ דְּבִזְמַן בֵּית הַמְּדַרְשׁ הִינְנוּ עַד הַמְּנַחָה וְהָרֵאשׁוֹן נִרְאָה עֵיקַר: לֹא שָׁנוּ אֱלָא בְּמָקוֹם בֵּית הַמְּדַרְשׁ, פִּי דְבַבֵּית הַמְּדַרְשׁ אִין קוֹרִין מְפָנִי בִּיטוּל בֵּית הַמְּדַרְשׁ אֲבָל שְׁלֵא בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ קוֹרִין אִפִּי בְּשַׁעָה שְׁדוֹרְשִׁין, וְשְׁמוּאֵל אָמַר דְּאַפִּי שְׁלֵא בְּמָקוֹם בֵּית הַמְּדַרְשׁ אִין קוֹרִין כְּדִי שְׁיִלְכוּ אֲצַל הַדוֹרְשִׁין לְשִׁמּוּעַ הַדְּרָשָׁה: [וכ"ש שְׁטָרֵי הַדְּיוֹטוֹת.

פִּי וְכִינּוּ דְמַהֲאִי טַעְמָא הוּא אִפִּי שְׁלֵא בְּזִמְנָא בֵּית הַמְּדַרְשׁ אִין קוֹרִין וּמִתְנִי' דְּמַפְרֵשׁ טַעְמָא מְפָנִי בִּיטוּל בֵּית הַמְּדַרְשׁ דְּמִשְׁמַע דְּשְׁלֵא בְּזִמְנָא בֵּית הַמְּדַרְשׁ דְּלִיתִי' לְהֵאִי טַעְמָא דְּשָׁרִי אַתְיָא כְּוֹתִי' דְּרַב וְלֹא כְּשְׁמוּאֵל.

וּר' נַחֲמִיָּה פְּלִיג אַמְתְּנִי וְנִהְרַדְעָא אַע"ג דְּאַתְרֵי' דְּשְׁמוּאֵל הֵנָּה עֲבָדִי כְּרַבְנָן דְּמִתְנִי' דְּכִינּוּ דְּכַרְבִּים עֲבוּד' לֹא בָּעָא שְׁמוּאֵל לְמַחֲזִי בִּידֵיהּ אַע"ג דְּעֵבּוּד דְּלֹא כְּוֹתִי'. וְהָא דְּאַמְרִינּוּ דְּאַסוּר לְקָרוֹת בְּשְׁטָרֵי הַדְּיוֹטוֹת ה"ה דְּאַסוּר בְּטִלְטוּל וְכֵן כְּתִב הַר' יוֹנָתָן ז"ל: מִתְנִי' מְצִילִין תִּיק הַסְּפָר עִם הַסְּפָר וְכו' וְאַע"פ שְׁיֵשׁ בְּתוֹכָן מְעוֹת, פִּי טִלְטוּלָן פְּשׁוּט הוּא לְהִתְרַד דְּהוּא לִיָּה מְנוּחָד לְתַשְׁמִישׁ לְדָבָר הָאִסוּר וּלְדָבָר הַמְּוֹתֵר אֱלָא הַצְּלָתוֹ מִן הַדְּלִיקָה הוּא שְׁהוֹצְרָה לְלִמְדָנוּ שְׁמַצִּיל הַמְּעוֹת עִמּוֹ וּמַצִּיל כֹּלָם אַף בְּמָקוֹם שְׁאִין מְצִילִין בְּתוֹכָן אוֹכְלִין וּמִשְׁקִין כְּדָאמְרֵי' בְּאִידָהּ מִתְנִי' וְעוּד דְּאִי לֹא מְפָנִי סְפָר לֹא שָׁרִי לְהַצִּיל אֱלָא לְמַבּוּי הַמְּשׁוֹתֵף אֲבָל מְפָנִי הַסְּפָר מְצִילִין אִפִּי לְשִׁאִינוּ מְשׁוֹתֵף וְלֹא אִמְרֵי' נִשְׁדִּינְהוּ סְפָר תוֹרָה וּמְעוֹת וְיַחֲזִיר ס"ת לְתוֹף הַתִּיק כְּדָאמְרֵי' בְּהַצְּלַת אוֹכְלִין: גַּמ' וּר' יִשְׁמַעְעָל וְכו'.

הֵאִי כָּל פֶּעַל ד' מֵאִי עֲבִיד לִי, וְלֹאֵו קוֹשְׁיָא הִיא דְּהָא לֹא כְּתִיב קָרָא וְדֵאִי בְּהַכִּי וְאִיכָּא לְאוּקְמִי בְּמִילֵי אַחֲרִינָא אֱלָא שְׁקִלִי וְטָרִיא הוּא בְּאוֹרְחָא דְּקוֹשְׁיָא וְשִׂאֵלָה בְּעֵלְמָא הוּא דְּמִשְׁיִילִי וּמִשּׁוּם מֵאִי דְּבָעִי לְאַהֲדוּרִי הוּא דְּנִקְטִי' לָהּ דְּאַמְרֵי' מְבָעִי לָיָה שְׁלֵא יוֹצִיא אֶת הָאִימּוֹרִין: טִלְטוּל כְּלו' תִּיק מְוֹתֵר לְטִלְטְלוֹ אִפִּי בְּפָנִי עֲצָמוֹ וְאִינוּ אָסוּר אֱלָא לְהַצִּילוֹ בְּפָנִי עֲצָמוֹ אֱלָא שְׁהִתִּירוּ עִם הַסְּפָר לְכָבוֹד שְׁמִים וְאַפִּי' לְמַבּוּי הַמְּפֹלֶשׁ כִּינּוּ דְּאַפִּי' בְּפָנִי עֲצָמוֹ לִיכָּא אֱלָא אִיסוּרָא דְּרַבְנָן וְלֹא אִיסוּרָא דְּאוֹרֵייתָא אֲבָל הֵכָּא שְׁהִיא מְלֵאכָה דְּאוֹרֵייתָא לֹא הִתִּירוּ: פְּלִיגִי בְּטִלְטוּל.

פִּירוּשׁ דְּלִבְתַּר הוֹצֵאת אִימּוֹרִין דְּאַתְעֲבִיד לָיָה צוֹרֵף גְּבוּהָ אָסַר גַּמִּי ר' יִשְׁמַעְעָל לְטִלְטוּלִי: [דף קי"ז ע"א] אֱלָא ה"ק לָיָה אִם מְצִילִין תִּיק הַסְּפָר עִם הַסְּפָר אַע"פ שְׁיֵשׁ בְּתוֹכָן מְעוֹת.

פ'י דהשטאָה הווּ המעוֹת ד'ומיָא ד'בֶּשֶׁר ד'מה בֶּשֶׁר נַעֲשֶׂה לוֹ הַעוֹר בְּסִיס אַף הַמְּעוֹת נַעֲשֶׂה הַתִּיק בְּסִיס לְהֵם וְאַפְּי' הִכִּי מוֹתֵר לְטַלְטֵל וְלֹא אֲמַרִי בִּינּוֹן דְּמַעוֹת אֲסוּר לְטַלְטֵל אַף בְּסִיס דְּהֵינּוּ הַתִּיק נַעֲשֶׂה כְּמוֹתוֹ, וּמִהֲדַר לִיה מִי דְּמִי הֵתֵם נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְדַבֵּר הַמּוֹתֵר וּלְדַבֵּר הָאֲסוּר וְכִינּוֹן שְׁפֵן נַעֲשֶׂה בְּסִיסוֹ כְּדַבֵּר הַמּוֹתֵר וְטַלְטוּלוֹ מְדִינָא מוֹתֵר וְהִילְכֵךְ לְגַבִּי הַצֵּלָה מִשׁוּם כְּבוֹד הַסֵּפֶר מְצַלִּי אֲבָל הֵכָא נַעֲשֶׂה בְּסִיסוֹ כְּדַבֵּר הָאֲסוּר וְטַלְטוּלוֹ מְדִינָא אֲסוּר אֲלֵא הִכִּי קְאָמְרִי לִיה אִם מְבִיאִין תִּיק שְׂיֵשׁ בְּתוֹכוֹ מַעוֹת דְּהַשְׁתָּא טַלְטוּלוֹ בְּעֵלְמָא אֲסוּר אֲלֵא א"כ שְׂדִי לִהוּ לְמַעוֹת וְאַפְּי' הִכִּי מִשׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל סֵפֶר מוֹתֵר לֹא נְטַלְטֵל עוֹר אֲגַב הַבֶּשֶׁר כְּלוּמַר בֶּשֶׁר שֶׁהוּא אֲסוּר אֲגַב עוֹרוֹ דַּע"ג דְּמְדִינָא אֲסוּר לְטַלְטֵל מ"מ מִשׁוּם כְּבוֹד קֳדָשִׁי שְׁמַיִם הֵוָה לָן לְמִשְׁרִי.

וְהַשְׁתָּא דְּמֵינּוֹן אֶהְדְּדִי דְּהָא בְּחַד דִּינָא אֲסִירִי תְּרַנְיָהוּ וְלְדַבְרֵי דַר' יִשְׁמַעְאֵל קָא מְהַדְרִי הַכִּין דְּלִדְיָהוּ בִּין בֶּשֶׁר בִּין עוֹר מוֹתֵר לְטַלְטֵל בְּפִנֵּי עֲצָמָן: וְהִיא גּוּפָה מְנָא לָן אִילְמָא דְּמִדְהִיכָא דְּאִית בֵּיה וְכו' אֲתוּיִי נְמִי מִיִּתְנִי.

פ'י וְדוֹקָא בְּשׁוֹכַח הַמְּעוֹת בּוֹ דְּלֹא לִהוּ מְאֲתָמוּל בְּסִיס לְדַבֵּר הָאֲסוּר וְטַלְטוּלוֹ מוֹתֵר הִיכָא דְּשְׂדִי לִהוּ מַעוֹת וְכִיּוֹצֵא בּוֹ הָאִי עוֹר הוּא בְּסִיס שְׁלֵא לְדַעַת וְכָל חִידוּשׁוֹ לּוֹמַר דְּלֹא שְׂדִי לִהוּ לְמַעוֹת אֲלֵא מְבִיאִין עִם הַתִּיק: בְּבִרְזִי פ'י שְׁמַשְׁלִיכּוֹ חֲתִיכוֹת וְהֵינּוּ דְּלֹא בְּעִי לִיה לְעוֹר דְּאֲמַרִי וְהַשְׁתָּא לֹא חָשִׁיב הַפֶּשֶׁט וְכָאן וְכָאן אִיִּסוּרָא דְּרַבְּנָן אִי לֹאוּ מִשׁוּם כְּבוֹד קֳדָשִׁים אִו כְּבוֹד סֵפֶר וְכִי הִכִּי דְּבַסְפֵּר מְצִיל הַתִּיק וְהַמְּעוֹת לְמַבּוּי מְפֻלְשׁ אִו לְמַקּוּם דְּהַצֵּלַת שְׂאָר כְּלִים אֲסוּרִין בּוֹ וְאַפְּי' הִכִּי מְצִילִין בּוֹ הַתִּיק מְפִנִי שְׁעִיקֵר טַלְטוּלוֹ וְתַחֲזִילַת טַלְטוּלוֹ הֵיִתֵר אַף הַפֶּשֶׁט מִן הַחֲזָה וְלִמְטָ' מוֹתֵר בִּינּוֹן שְׁתַּחֲלַת הַפֶּשֶׁטוֹ שֶׁל זֶה הִי' בְּהֵיִתֵר דְּהֵינּוּ עַד הַחֲזָה.

דְּאַפְּי' אִם תְּמַצָּא לּוֹמַר דְּהַעוֹר וְהַבֶּשֶׁר אֲסוּרִין לְטַלְטֵל כְּמוֹ שְׁפַרש"י ז"ל אַפְּי' הֵכָא טַלְטוּל הַעוֹר עַד הַחֲזָה מוֹתֵר מִשׁוּם הָאִיִּמּוּרִין שְׁבַתוֹכוֹ וְעוּשׁוֹ בְּסִיס לְהֵם וְכִינּוֹן שְׁתַּחֲלַתוֹ בְּהֵיִתֵר מוֹתֵר לוֹ לְגַמּוֹר בִּינּוֹן דְּקָאִי בְּהָאִי גִּנְנָא דְּלִיכָא מְלָאכָה דְּאוּרִיִּיתָא אֲלֵא אִיִּסוּרָא דְּרַבְּנָן וְנִמְצָא עַכְשָׁיו הַצֵּלַת הַתִּיק וְגַמְר הַהַפְּשֻׁטָה שְׁנָה: [ע"ב] מְתַנִּי מְצִילִין מְזוֹן שְׁלֵשׁ סְעוּדוֹת וְכו' הָרְאוּי לְבַהֲמָה.

פ'י לְמַה שְׁצָרִיכָה לְמַאֲכֵל יוֹם אֶחָד ר' יוֹסִי אוֹמַר לְעוֹלָם מְצִילִין וְכו' דְּכִינּוֹן דְּשָׂרוּ לִיה לְהַצִּיל ג' סְעוּדוֹת כְּחוֹל שְׁוִיָּהוּ רַבְּנָן לְגַבִּיָּהוּ וְאַפְּי' בְּמַנְחָה שְׂרִי לְהַצִּיל מְזוֹן ג' סְעוּדוֹת שְׁהֵרִי עַדִּין צָרִיף לְסְעוּדָה שְׁלִישִׁית.

וּמִיָּהוּ אִם אֲכַל סְעוּדָה שְׁלִישִׁית אַפְּי' ר' יוֹסִי מוֹדָה שְׂאִינוּ מְצִיל כָּלֵל דְּהָא מוֹכְחָא מִקְלָתָא שְׁפִיר דְּלְצוֹרְףָה חוֹל קָא טָרַח: גַּמ' וּבְלִבְד שְׁלֵא יְבִיא כְּלִי אַחַר וְיִקְלָנוּט. כְּלוּמַר וְיִקְלָנוּט קִילּוּם הַיּוֹרֵד מִן הָאֲוִיר וְכְשִׁיתְמַלָּא הוּא שְׁיַעֲרָנוּ לְתוּף כְּלִי גְדוֹל אַחַר וְכֵן יַעֲשֶׂה עַד שְׁיִתְמַלָּא אוֹתוֹ כְּלִי שְׁנֵי גְדוֹל: כְּלִי אַחַר וְיַצְרָף.

כְּלוּמַר שְׁיַצְרָף זֶה הַכְּלִי לְגַג שְׁשָׁם נְשַׁבְּרָה הַחֲבִית וְיַעֲמִידָנוּ בְּשִׁפּוּעַ כְּדִי שְׁיִקְלָח קִילּוּם לְמַרְחוֹק וְיַשְׁפֵּךְ לְתוּף אוֹתוֹ כְּלִי שְׁנֵי גְדוֹל הָעוֹמֵד סְמוּךְ לוֹ שְׂאִינוּ יְכוֹל לְטַלְטֵלוֹ וְלְהַבִּיאֵו מִתּוּף גְּדוֹל לְהַנִּיחוֹ תַּחַת הַחֲבִית, וְטַעֲמָא דְּאֲסוּר דְּאִי שְׂרִית לִי לְהַצִּיל בְּשָׁנִים אִו שְׁלֵשָׁה כְּלִים שְׂמָא לֹא יִסְפִּיקוּ לוֹ כָּל כְּלִי בֵּיתוֹ וְיַצָּא לְחוּץ וְיִשָּׂא לְכֻלִּים וְיִבִּיאֵם דְּרָף רְשׁוּת

הרבים: ואין מערימין בכך פלי שנימין אורחין הרבה שאינו צריכין לשמות פדי שיוכל לקלוט וישאר להם הרבה מן היין: ואצ"ל משבת ליו"ט.

פלי דסד"א דמשבת ליום הכפורים אע"ג דלצנרף חול הוא שניציל דהא במוצאי יום הכפורים ירעב נפשו ותאכל עליו נפשו. שנימתין מעונה עד שיקנה ויתקן ואפ"ה לא כ"ש שלא יציל לצנרף יו"ט אע"פ שאינו מציל לצנרף חול לפי שיש לו שהות ואינו מעונה: ולא משבת זו לשבת הבאה.

פלי אפי' הוא יודע שלא יהא לו פת לימות החול שבאמצע אלא מזונות אחרים או שבא להציל יין ודבש ומזונות אחרים שיודע שלא יהיו לו בימות החול שבאמצע: ואומר לאחרים בואו והצילו.

מכאן נראה דמותר להציל מזון שלש סעודות ואע"פ שיש לו מה יאכל דנדאי אומן אחרים מסתמא פבר ה"ה להם מזון ולא סמכו על זה: וכשהוא רודה לא ירדה במרדה אלא בספין. פיוקס"ד השתא דבמרדה כי אורחא איכא איסורא דאורייתא ובספין ליכא איסורא אלא דרבנן ובמקום הצלה התירו ואקשי' לה מדתנא דבי ר' ישמעאל דאפי' במרדה כי אורחא ליכא איסורא דאורייתא וא"כ אמאי אינו מרדה אלא בספין ופריק וכו': והא תנא דבי ר' ישמעאל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצאת תקיעת שופר ורדנית הפת וכו'.

וא"ת דילמא רדנית הפת מלאכה היא דהא האי קרא ביו"ט פתיב וקמ"ל דאע"ג דהניא רדנית הפת מלאכה שרי משום אונקל נפש דאפתי בשבת מנא לן דשרי, ותיגרין הרא"ה ז"ל דמשפחת לה ברדנית הפת דליכא אונקל נפש כגון שהיא של כותים ואין לו רשות בה פלל או כגון שהיא של איסור הנאה וממנה אתה דן לשבת: שרו עלי'.

י"מ למוצאי שבת היו מברכין עליו המוציא וי"מ אפי' בשבת עצמו דכיון שהותר לבין השמשות לטלטל בחצר אע"פ שצריך לעירוב קודם שיצא שבת הותר לכל היום כולו: [דף קי"ח ע"א] במנחה מצילין מזון סעודה א' מאי לאו דלא אכל לא דאכל.

פלי דאפתי בעי סעודה אחריתי לקיומי סעודה רביעית כר' חידקא ואע"ג דלקמן משמע דסעודה רביעית לר' חידקא במנחה אכיל לה ושלישית בצעהרים לאו מילתא היא דהתם אורחא דמילתא קאמר אבל סעודה רביעית לר' חידקא לית לה קבע ולכי בעי אכיל לה: אלא הא מני ר' עקיבא היא וכו' פלומר אפי' ר' חידקא מודה בהא דסגי ליה בתלתא וכו' עקיבא דאמר עשה שבתך חול ואל תצטרף לבריות ואע"ג דבפסחים אמרי' דמודה ר' עקיבא לעגין ד' כוסות לאו למימר דבכל מקום מצנה מודה אלא במקום ד' כוסות דחמירי כן פלי הרא"ה ז"ל מפכר בפונדיון מארבע סאין בסלע.

פלי כפר לקוח בפונדיון והוא כשהשער ד' סאין בסלע שהסלע ד' דינרין ופונדיון א' מי"ב בדינר דכל דינר י"ב פונדיונין ונמצא שהסלע שנה מ"ח פונדיונין ונמצא שכל סאה נמכרת בי"ב פונדיונין, וכפר הלקוח בפונדיון הוא חצי קב שהסאה ששה קבין ואותו כפר שיעורו נמי י"ב ביצים לפי שהקב ד' לוגין והלוג ששה ביצים וכשאדם קונה מנחתום אין נותנין בפונדיון אלא כפר שיש בו ששה ביצים או שמונה אפי' כשהשער ד' סאין בסלע כדאיפליגו בהא מילתא בעירוובין ואמרי' התם טעמא משום דנחתום צריך

חצי קב לצורך אפיית הפת וכיוצא בזה אבל אם אדם קונה מן השוק הוי כפר של י"ב ביצים בפונדיון: הא דאיכא בהדך אוכלי האינדנא.

פלומר האי כפר בפונדיון דיהבו ליה, ואקשי לר' חידקא דאמר דאמר ר' ליה למיכל מאי דאיכא בהדך? וכי אזיל בריקן אזיל אבל לרבנן פשיטא מילתא דמלוינן לי סעודה בהדך: [ע"ב] נחלה בלא מצרים כלו' אין לה קץ בפסוקי דזמרא פי' מפרוה שאמר עד הללו אל בקדשו וגו': עם דמדומי חמה.

פי' פשהחמה אדנמה דהיגנו בשחרית בשעת זריחה ובערבית נמי סמוך לשקיעתה היא אדנמה: יראוה עם שמש. היגנו בשחרית עם זריחתה ולפני גרם דור דורים היגנו ערבית ולומר קודם אור הגרם בעוד השמש לא שקעה: א"ר יוסי חמש בעילות בעלתי ושינתי.

פי' והאי דקאמר לעיל בעלתי ולא קאמר שניתי לומר שבכל פעם מתעברת מביאה ראשונה ולא בעל בעילה ריקנית, והאי דקאמר נמי שניתי לקנים פרי' ורבי' ולקנים מה שאמרו הרוצה לעשות בניו זכרים יבעול וישנה: לא עברתי על דעת חבירי.

אלא מה שגזרין עלי הייתי עושה: אבוה במאי הנה זהיר טפי. פי' דכל תלמיד חכם ראוי לו לקבוע לעצמו מצוה א' לקיימה כהלכתה: [ד' קיט ע"א] קריבו לי תלת סאני טחיי פי' הר' יהונתן ז"ל שלשה סלים של לחמניות שקורין בלעז אובלדי"ש והיה סבור שבשביל כבודו עצמום באותו שבת לבדו ואין דרכם בכך, ומתדורו ליה דבכל שבת ושבת עושין כן מפני כבוד השבת: ומשלים להו אצינורא דדשא.

פי' פורע אותם לפני שער חצירו תחלה ואומר להם מהרו והביאו לי מה שקניתי מכם והוא כבוד גדול של שבת לקנות מי"ג טבחים שנראה כקונה בשר הרבה, ורש"י ז"ל לא פי' כן: ומושיף נורא.

פי' אע"פ שהיה עשיר גדול ואדם חשוב שהוא יושב בספסל של שן אפי' הכי הי' מנפח באש לכבוד שבת: מכתף ועייל וכו'. פי' הי' נושא משאות של מיני מגדים לכבוד שבת: [לה' הארץ ומלואה].

פלומר אין אנו רשאים ליהנות (מפרי העץ) עד שנברכהו ובסילוקן אומר השמים שמים לה' וגו' פלומר מודים אנחנו לך על שנהנינו משלך: מותיב להו לרבנן וכו'. מושיב התלמידים במקום שלא יוכלו להאריך שם ולעמוד יותר מדאי ושיעמדו משם מהרה: [ע"ב] אל תקרי ויכלו אלא ויכלו.

פלומר שניהן נעשו שנתפין לילות: [דף קך ע"א] ואומר לאחרים בואו והצילו לכם, פי' שהוא מפקיר אוכליו ומשקיו לכל מי שרוצה לזפות בו: גמ' פאן בבא להציל פאן בבא לקפל. פי' בא להציל בכלי אחד אפי' כמה מותר כדקתני סל מלא פפרות דש"מ שמוציאו מלא, אבל לקפל כלים הרבה בתוך פלי אחד דוקא שלש סעודות ותו לא וכן פירש"י ז"ל וי"מ בבא לקפל פלומר שקפל אוכלין בכלים מוחלקין והוציא זה וחסור והוציא זה דהווי הוצאות טובא והילכך לא שרי' אלא שלש סעודות ותו לא דכיון דאיכא הוצאות טובא אי שרית ליה אתי לכפויי אבל בהוצאה חדא מציל אפי' כמה וכן פי' בתוספות דאלו לפי הראשון היגנו בעיא דרב הונא בריה דרב יהושע: דפירס טליתו פלומר שהביא

כלים הרבה והניחן בתוך טליתו ואמר: דכבא להציל דמי ואפי' מזון הרבה שרי פיון דאין פאן אלא הוצאה אחת.

אלא שנראה שהרמב"ן ז"ל מעמיד דברי רש"י ז"ל שהוא ז"ל פ"א גבי פירס טליתו וכו' שהביא כלים ועירה מה שבתוכן לתוך הטלית ונרק הכלים ולא הוציאן דהשתא דמאי למציל בחדא משום דאינו מוציא אלא בכלי אחד והיינו סל דמתני' ודמאי נמי למקפל בחדא פיון דאמאי האי הוצאה מכלים הרבה: ולא קשיא פאן לאותה חצר פאן לחצר אחרת לפי התוספות לאותה חצר מותר אפי' הוציא וחסר והוציא כמה.

ונה קשה דהא אמרינו לעיל בנשברה לו חבית בראש גגו מביא כלים ומניח תחתיו ובלבד שלא יביא כלי אחר ויקלח דאלמא אפי' מן הבית עצמו לא יביא כלי אחר דאין לו להציל בשנים ושלישה כלים דכל במקום הצלה גזרי' אפי' באותה חצר דילמא אתי לאתויי דרף ר"ה ואי בדליקה דילמא אתי לכבויה.

ומיהו בבית אחד מפאן לכאן מסתברא דמותר. ועוד קשיא לי דהא מתני' קתני סל מלא כפרות דאלמא דאין פאן אלא הוצאה אחת ובכלי אחד ולא שמוציא וחסר ומוציא.

והפ"י הראשון עיקר דלאותה חצר מותר אפי' בכמה כלים פיון שהם בכלי אחד: מדאמר רבא אטע"י רב שינבא לרב חסדא ודרש ובלבד שלא יביא כלי וכו'. פ"א ומלישנא דאטע"י קא פשיט ליה לבע"י דמדאמר אטע"י ש"מ דרב חסדא מילתא דמסתבר קאמר דמניח תחתיו אפי' כלי גדול המחוזק יתר משלש סעודות ודמאי להא דפירס טליתו דכשבא להציל מן החבית כל טיפה וטיפה הנכנס בכלי דמי למקפל ובההוא כלי שרי להציל אפי' כמה אבל בההוא מנא כמה דבעי מציל.

פ"א דאי לשלש סעודות אפי' בכלים טובא נמי שרי: חסידי אגרא דשבתא שקלי. לאו דוקא אגרא שהרי לא התנה עמהם ועל דמהפקירא קא זכו ואם נרצו להחזיק להם כל מה שהצילו מותר אלא לישנא בעלמא הוא דקשיא ליה ולומר דאם הם חסידים אם אינם מותרים הפל מוחזי כשכירות של שבת: מתני' ולשם הוא מוציא את כלי תשמישו פ"א כגון מטתו ושלחננו וכל דבר שצריך לו לשבת לשכב עליו ולישב עליו ולאכול עליו ולובש את כל שהוא יכול ללבוש אפי' יותר מי"ח מלבושים בפעם א' לבדה ולא יותר.

ור' יוסי מחמיר בחדא ומיקל בחדא, מחמיר דלא התיר בפעם א' אלא י"ח מלבושים דהלובש יותר נזכר דלשם הצלה עושה, ומיקל דשרי להערים ולומר איני חפץ באלו אלא באלו וחוזר פעם שני ושלישית כן כתב הר' יהונתן ז"ל.

וקשיא לי דהא בגמ' בברייתא איכא פלוגתא דר' מאיר ור' יוסי ולר' מאיר לובש ומוציא וחוזר ולובש ומוציא כדקתני בה ביהדיא וא"כ מאן לימא לן דת"ק דמתני' לאו היינו ר' מאיר כדאשכחן בברייתא דהוא בר פלוגתא דר' יוסי ואע"ג דבמתני' לא קתני לת"ק חוזר ולובש ומוציא כדקתני בברייתא דילמא מאי דלא פריש במתני' פריש בברייתא.

דדוקא הוא שיש ג' מחלוקת בדבר ת"ק הוצאה חדא ותו לא ור' מאיר אפי' הוצאות טובא ולר' יוסי י"ח בגדים בכל הוצאה ותו לא אלא ודאי נראה דת"ק דמתני' היינו ר' מאיר דברייטא:**) (הדברים האלו מובאים בס' ברפי יוסף או"ח סי' ש"א אות י"ב בשם הר"ן ע"ש:**) פורסין עור וכו' מפני שהוא מחורף.

פ'י וכינן שאינו נשבר אין הדליקה יכולה להתפשט בתוכה והוא ככה מאיליו וכו' בין מלאין של מים וכו' ור' שמעון בן ננס היא דלא תימא דנקא עור שאינו אלא חוצץ בפני העור ואינו מכסה אלא אפי' בכלי של מים ואם ישבר ישבר דס"ל גורם לכבוי שרי משום הפסד ממונו: גמ' טלית שאחז בה האור פושטה ומתפסה בה ואם פכתה פכתה.

פ'י אבל נותן מים מצד אחר לא וקשיא לרב יהודה ומ"מ שמעי' דהיתירא דפושטה ומתפסה בה קלישא מנותן מים בצד טליתו דאע"ג דבין ביהא ובין ביהא לא קא עביד מידי למקום שהאור בו אלא שגורם שלא יתפשט האור יותר מ"מ נותן מים עדיפא דאלו התם אם בא להתפשט בנודאי נכבה לאלתר פשיגעי למים אבל פאן אפשר לו עדיין להתפשט ומ"מ שמעי' מינה דכינן דשרי' פולי האי לטלטל טלית גופי' שבו האש דהלכתא כר' שמעון במלאכה שאינ' צריכה לגופה וכינן שפן אפי' אתי לכבויי ליפא אלא איסורא דרבנן דאלו לר' יהודה כינן דאלו מכבה חייב דבר תורה נראה שאין מותר לו לטלטל טלית עצמו שאחז האור בגופו ואפי' לר' שמעון אסרי' בהצלה אע"ג דטרח בהיתירא דכינן דנפיש טירחי' מיטריד ואתי בנודאי לכבויי ואע"ג דכי מכבה הוי מלאכה שאינ' צריכה לגופה אפי' הכי אסרוה כינן דמתפוגין ולא התירו מלאכה שאינה צריכה לגופה אלא במקום היזק גופו בלחוד דחמיר פגון הריגת מזיקין פדלקמן זו היא סברתו של הרא"ה ו"ל: [ע"ב] הוא דאמר כר' שמעון בן ננס וכינן דקי"ל כר' שמעון בן ננס ומילתי' דידי' שייף ביהא דרב יהודה קיימא לן פרב יהודה דטלית שאחז בה האור נותנין עלי' מים מצד אחר וכו' פסק הרא"ה ו"ל.

ולא דמיא למאי דאמרי' לעיל בשלהי פרק פירה ולא יתן לתוכו מים מפני שהוא מכבה דאמר רב אשי התם דלא תימא ר' יוסי דנקא אלא אפי' לרבנן דשרו מודו דאסור דהתם חשיב כמכבה ממש שסופן של ניצוצות ליפול לתוך המים ואין בנותן מים בצד הטלית במקום שאין שם אור הוא נותן ואין פאן כבויי פלל אם לא יתפשט האור מעצמו ודומה לעושה מחיצה בכלים.

והכימוכח לישנא דרב יהודה דאמר ואם פכתה פכתה שפנא שאין סופה של כבויי לבא עכ"פ כמו בכלי מים שתחת הנר: גר שע"ג טבלא וכו' ואם פכתה פכתה. פ'י משום דהנה לי' דבר שאין מתפוגין: אמר לי' ביהא אפי' ר' שמעון מודה וכו'.

פ'י ומאן דתני לה הנה סבר דהא לא פסיק ריש' והלכה פרב: איילימא ברוח מצויה. פלומר דעביד השתא רוח מצויה לבא ואינה רוח גדולה מאי טעמא דמאן דאסר דרוח מצויה לא חשיבא הדלקה, אי ברוח שאינ' מצויה' שהיא רוח גדולה שאינה מצויה' לבא מאי טעמא דמאן דשרי דהא נדאי חשיבא הדלקה, לעולם ברוח מצויה' וכו' ומר סבר לא גזרי' ושמעי' דאפי' למאן דאסר דנקא ברוח מצויה לאפוקי היכא דלא עביד רוח לבוא דשרי: [דף קכא] בעל קרי טובל והולך כל היום פלו' פ'י ביום הכפורים ואפי' אחר המנחה שהתפלל ולא אמרי' לא דחינו יום הכפורים וימתין טבילתו עד הלילה כינן שאין לו לטבול לצורך תפלה שהרי יכול להתפלל תפלת נעילה בלילה אפי' הכי טובל בו ביום דטבילה בזמנה מצויה.

ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה כינן דליכא משום תפלה יכול להמתין עד הלילה דטבילה בזמנה לאו מצויה. ומיהו דרבנן אדרבנן לא קשיא דהני רבנן לאו הני רבנן אלא

דר' יוסי אדר' יוסי קשׂיא: מתני' נכרי שׂבא לכבות וכו' פ' נכרי שׂבא לשאול אם ירצה שיכבה אין מתירין לו לכבות אבל אם הוא מכבה מעצמו בלא שאלת רשות אצ"ל לו אל תכבה אע"ג דעושה מלאכה האסור' לו לישׂראל בשביל ישׂראל היינו במלאכ' שיש בה ממש ושיהא ראוי לישׂראל להשתמש בה מה שאין פן בכבוי שאינו אלא סילוק דבר הניזק ולהכי נמי שרו ליה לגלוני דעתו לומר פל המכבה אינו מפסיד מפני שאין ישׂראל מוזהר על שביתתו: בקטן העושה על דעת אביו.

פ' ה'רא"ה ז"ל עושה לדעת אביו שאביו עומד על גבו ומסתפל בו והוא כעושה במצנתו ע"כ. ורבי' יהונתן ז"ל פ' אם הקטן הוא כל כף בן דעת שיודע שאביו יקלנו או יכנו לאחר כף כשלא פיכה חייב האב לומר לו אל תכבה אבל אם הוא קטן כל כף שאינו מפיר דעתו של אב אלא מעצמו עושה אין על אביו למחות בידו וכן נראה שפ' רש"י ז"ל ומ"מ איכא למידק דהכא בכבוי זה אינו אלא איסורא דרבנן דקי"ל כר' שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה ובאיסורי דרבנן הא אמרי' ביבמות דספינו ליה בידיים.

וי"ל דכל עיקרא דמלתא לא הוי אלא כדי שלא יהא רגיל הקטן בכף באותו איסור והלכך קטן שׂבא לכבות את הנר על דעת אביו כסבור שהדבר מותר וירגיל את עצמו לכך אבל כשאנו נוהגין לו איסורא דרבנן למיכל מידע ידע דאינו אלא כדי להחיותו והדבר שהוא אסור ולא ירגיל את עצמו לכך שרי: נכרי לדעת' דנפשי' קא עביד.

ואינו מתירא מפני בעל האבידה: מתני' ועל עקרב שלא תישף. פ' ואע"ג דכל מלאכה שאינה צריכה לגופה איכא איסורא דרבנן הכא שרי לכתחלה משום סכנה.

ור' יהודה פליג עלי' והעיד בשם רבו ריב"ז שיהיה בערב שהוא שם מקום ואמר חושש אני לו מחייב טעאת: [ע"ב] אמר ליה אבין שטיא וכו' צואה של קטן הא חזיא לכלבים וכו'. ה"ג רש"י ז"ל ופ' למה לי פלי לכפותה שהרי יכול לטלטל הצואה ולפנותה משם לפי שאינה מוקצת שהרי היא ראויה לכלבים.

וכי תימא פנין דלא היתה שם מאתמול אין דעתו עליה ונהיה ליה נולד ואפ' לר' שמעון אסורה והא תניא נהרות וכו' וזה קשה דשאני נהרות שהמים במקומן חיבור ולא חשיב דבר חדש.

אלא ה"ג צואה של קטן גרף של רעי הוא ואפ' בלא פלי שרי לטלטלו דאי בלא פלי אסור ה"ה בכלי דאסור משום דהנה ליה בסיס לדבר האסור. והא פשיטא אלא דגרף של רעי מנפשיה הוא דשרי ואלא היכי אמני' וכו' בחצר אחרת.

פ' דמשום גרף של רעי ליכא ומשום קטן איכא שלא יתלכלך בו: ביצוע שנוצמנו להורגן פלומר לכך באו לידו שזימנן לו המקום להורגן לפי שהיו צתידות להזיק ויגלגלו זכות ע"י זכאי: פגע בו פיוצא בו כו' או לא, ולגנאי קאמר הכין שפגע בו אדם רשע שהוא כנחש: רוק דורסו לפי תנמו.

פירש"י ז"ל שאינו מתכוין למרס ולאשוני' גומות ואע"ג דממילא מרס הוא כי לא מכוין שרי במקום מאיסותא ע"כ פלומר שדומה קצת לגרף של רעי: ואמר רב ששת נחש דורסו לפי תנמו.

ואפֿשֿר דְרִיב"ל נְמִי הָכִי סְבִירָא לִי וְאֵע"ג דְאָמְרִי נְהָרְגִין מִיַּד דְהִנּוּ אֲדָר' יִנְאִי דְאָמַר צִירְעָה אָנִי הוּרַג וּפְרִיזְשָׁנָא לְפִי תְנֻמוֹ פְּלוֹמֵר דְרַךְ צְנִיעוּת וְכַמִּי שְׂאֵינִי וְכַהֲהִיא דְאָמְרִי בְּמִי שְׂעֵלוּ בְּצִינּוֹרוֹ קְשָׁקְשִׁים שְׂמַמְעֵכֶן בְּרַגְלוֹ בְּצִינְעָא פְּלוֹמֵר כְּמִי שְׂאֵינִי מִתְּכַוֵּן: פְּעוּטוֹת שֶׁל בֵּית ר' וְכו' אָמַר לִי כְּאוֹתָן שֶׁל בֵּית אָבִיךָ.

פִּי שְׁהִי גְדוּלוֹת לְפִי שְׁהִי עֲשִׂיר וְגַבְאֵי שֶׁל מְלָךְ כְּדַאֲתָא בְּכּוֹרוֹת וְשִׁלָּא כְּדַבְרֵי רִש"י ז"ל דְפִי דְקִטְנוֹת הָיוּ אֲבָל גְּדוּלוֹת לָא דְאָדָם קוֹבַע לְהֵן מְקוּם, תִּדְע דְהָא מִיַּתִּי עֲלָה הָא דְקִרְוֹנוֹת וְהִיא אִפִּי בְּגְדוּלוֹת קָא שְׂרוּ כְּדַאֲתָא בְּפָרְק פֶּל הַפְּלִים וְכַדַּאֲתִי בְּשִׁלְהִי עִירוּבִין וְכִינּוֹן שְׁפֵן יִגִּיד עֲלִיו רַעוּ וְע"כ לָא אָסְרִי בְּגְדוּלוֹהוּ בְּפָרְק פִּירָה אֲלָא בְּשִׁהִיא שֶׁל חוֹלִיוֹת וּמִשׁוּם בְּנִין אוֹדַאֲתִי בְּהַ חֲדָקִי וּמִשׁוּם גְּזִירָה אֲבָל פְּמוּטוֹת לִית בְּהֵן חוֹלִיוֹת וְלִית בְּהוּ חֲדָקִי דְלִית בְּהוּ קְנִים כְּדַמּוּכַח בְּמִנְחוֹת דְאָמְרִי בְּזִמְן שְׂאֵינָה בְּאָה שֶׁל זָהָב אֵינָה בְּאָה קְנִים וְאָמְרִי פְּמוּטִי בְּעֲלָמָא נִינְהוּ: [דָּר ק"כ ב ע"א] כְּבֵשׁ לְמָה לִי.

פִּי דְהָא כְּכַבֵּשׁ לִיכָא לְמִיגְזֵר מִשׁוּם שְׂמָא יִרְבָּה בְּשִׁבִילוֹ דְכַבֵּשׁ לְאַחַד כְּבֵשׁ לְמֵאָה דְוָמִיא דְגַר וּפְרִיק לְמַעֲשֵׂה דִר"ג וְכו' וּמִשׁוּם דְמַעֲשֵׂה רַב, וְשְׂמַעִי מִינָה דְבְּכָל מִיַּד דְעַבִּיד כּוֹתִי בְּשִׁבִיל עֲצֻמוֹ מוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל בְּכִי הָאִי גִנָּא וְכַגּוֹן מִיָּלָא מִים וְלֹא חִיִּישִׁי לְשְׂמָא יִרְבָּה בְּשִׁבִילוֹ דְלֹא נֶאֱמַרָה חֲשָׁשָׁא זֹו בְּעֵינֵיקָר אֲלָא בְּעוֹשֵׂה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל בְּהִיתֵר כְּגוֹן מְבַשֵּׁל לְחוּלָה, וְלַעֲנִין לְהִתִּיר לְיִשְׂרָאֵל אַחַר: אֲבָל לֹא עַל גַּבֵּי מוֹקָצָה.

פִּי דְחִיִּישִׁי דִּילְמָא יִטְלִטְלֵנוּ וְיִאֲכִיל לְבַהֲמָתוֹ וְהִכָּא נְמִי אִם לִיקֵט עֲשֻׁבִים שֶׁלֹּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל לִיתְסֵרוּ לְהֵאֲכִיל לְיִשְׂרָאֵל שְׂמָא יִטְלִטְלֵם וּמֵאֲכִיל לְבַהֲמָתוֹ דְהָא מוֹקָצִין נִינְהוּ, וּפְרִיק הָא דְקַתְנִי כּוֹתִי שְׁלִיקֵט עֲשֻׁבִים וְכו' מֵאֲכִיל אַחֲרֵיו יִשְׂרָאֵל מִיַּרְי בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהוּא שׁוּמְרָה מְרַחֵק וְהוּא עוֹמֵד לְפָנֵי הַבְּהֵמָה רַחוּק לְשׁוּמְרָה שֶׁלֹּא תִלָּךְ אָנָּה וְאָנָּה וְהִיא הוֹלֶכֶת וְאוֹכֶלֶת מֵאִילֵי דְהַשְׂתָּא לִיכָא לְמִיחַשׁ שְׂמָא יִטּוֹל מִן הָעֲשֻׁבִים שְׁתִּלֵּשׁ הַכּוֹתִי הַיּוֹם שְׁהוּ מוֹקָצִין וְיִאֲכִילֵם לְבַהֲמָתוֹ אֲבָל אִם הוּא עוֹמֵד סְמוּךְ לְבַהֲמָה גְזִרִי מִשׁוּם דְבְּמוֹקָצָה דְלֹא חִמֵּיר אִיכָּא לְמִגְזֵר אֲבָל יְכוֹל לְהַעֲמִיד בְּהִמָּתוֹ עַל גַּבֵּי עֲשֻׁבִים מְחוּבְרִים וְלֹא גְזִרִי שְׂמָא יִתְלוֹשׁ דְמְחוּבְרֵר שְׁהוּא חִמּוֹר לְכָל לֹא גְזִרִי כֵּן פִּירִשׁ"י ז"ל.

וְכַתֵּב הֲרָא"ה ז"ל וְדַכְּנֵתָה קַתְנִי וְאִם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֲסוּר דְאִפִּי לְמִיקָם לָהּ בְּאַפָּה נְמִי דְתִיכּוֹל הִיא אֲסוּר דְמִיַּרְי בְּשִׁלְיִקֵט לָהּ עַנְפֵי אֵילָן גְּבוּהִים דְאִי לֹא אִיהוּ לֹא הִנּוּ סִגֵּי לָהּ בְּכּוֹנוֹתָה הָא לֹא הָכִי שְׂרִי כְּדַאֲמָרֵן לְעִיל דְכָל שְׂאֵפְשֵׁר לָהּ בְּלֹא אוֹתָהּ מְלֹאכָה אִין אוֹתָהּ מְלֹאכָה אוֹסְרָת ע"כ, וְנִכּוֹן הוּא אֲלָא דְקַשְׂיָא לִי דְהָא בְּפִרְיִתָא קַתְנִי עֲשֻׁבִים וְדוֹחֵק הוּא לּוֹמֵר דְמֵאִי עֲשֻׁבִים עַנְפֵי אֵילָן.

וְהָא דְתַנּוּן בְּמַתְנִי וּבְפִרְיִתָא וְאִם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל אֲסוּר מְסַתְבְּרָא דְאִפִּי עֲשֵׂה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל זֶה אֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כְּדַמּוּכַח הִיא דְכּוֹתִי שְׁהִבִּיא דוֹרוֹן לְיִשְׂרָאֵל וּבְמַחְנוּבְרֵר לֹא קָא מְפַלֵּג בֵּין הַבָּא בְּשִׁבִילוֹ וּבֵין מִי שֶׁלֹּא בָּא בְּשִׁבִילוֹ כְּדַמְפַלֵּג אֲאִין מְחוּבְרֵר שְׂבָא חוּץ לְתַחוּם, וְהָא דְשְׂרוּ בְּבָא מְחוּץ לְתַחוּם לְיִשְׂרָאֵל אַחַר מִשׁוּם דְהוּא אִיסוּר שְׂאֵינִי שְׁנָה לְכָל שְׁנָה מְעַרְב לְכָאן וְזֶה לְכָאן וְלַפְעָמִים שְׁהוּא חוּץ לְתַחוּם לְזֶה וְתוֹךְ לְתַחוּם לְזֶה, וְכַתֵּב הֲרָא"ה ז"ל וְהִרְבָּה בְּזֶה קוֹשִׁיּוֹת וְתִירוּצִין לְהַעֲמִיד הָעַנְיָן וְלוּלֵא שְׁהוּא ז"ל אֲמַרָה הִיִּיתִי אוֹמֵר שְׂאִין בְּכָל רְאִיוֹתָיו שׁוּם רֵאִי לִיסְמָךְ עֲלִיו: עִיר שְׂיִשְׂרָאֵל וְכוֹתִים דְרִין בְּתוֹכָהּ וְכו'.

והאי קושניא בין לאבני בין לרבא דלרבא קושניא דהא הכא חמום לאחד וחמום למאה וקתני אם רוב ישראל דהוי דומיא דמפירו דמסיק אדעתה לעשות אף בשביל ישראל ואסור ואפי' שלא בפניהם וכ"ש בפניהם.

וקושניא נמי לאבני דהא הכא הוי דבר דליכא לאפוש ושללא בפניהם הנה ואסור וכ"ש במידי דאיכא לאפוש: סליק פרקל פתבי פרק כל הפלים [ע"ב גמרא] ואע"פ שנתפרקו בחול דאע"ג דכשנכנס שבת לא היו הדלתות דבקון עם הפלים ולא הי' בהן תורת פלי מ"מ ראון הן להטלטל בפני עצמן שיהי יכולין הן לעשות מעין מלאכתן הראשונה לכסות בהן השידה והתיבה וכ"ש אם נתפרקו בשבת דהן מוכנין ע"ג אביהן ולא מיקרי שבר פלי כל זמן שראוי לכלי קצת ונהרי ראויין הן לאותה מלאכה שהותקנו מתחלה לכסות בהן השידה והתיבה או למלאכה אחרת: והכי קאמר ושינוטלו נטלין.

פ"י ולול של תרנגולין אע"פ שנוטלו אין נטלין דכיון דמיזברי בארעא אינו מן המוכן דומיא דדלתות הבית: נראה דהכי גריס רש"י ז"ל אמר ליה רבא חדא דניטלין קתני ועוד מאי אכל לא מחזירין.

פלומר חדא דניטלין קתני דמשמע דלכתחלה מותר לסלקן מציר שלהן ועוד מאי אכל לא מחזירין דכיון דניטלין לא משמע לכתחלה כדקאמרת לא שייך למיתני אכל, ואני בכל הספרים לא ראיתי מי שגורס אכל ובברייתא נמי לא קתני אכל וכן גרסי' בכל הספרים אמר ליה רבא חדא דנוטלין קתני, ועוד מאי ולא מחזירין, פלומר כיון דאמרת דיש בגין נטלה גופה אסירא וכן פ"י הרא"ה ז"ל: אלא אמר רבא לעולם קסבר אין בגין בכלים וכו'.

וגזרה שמה יתקע, פלומר נטלין כל היכא דאין תקועין דבנטילה לא גזרי' אין תקועין אטו אחרים תקועין אכל בהחזרה חיישי' שמה יתקע באלו דחייב ודאי משום מכה בפטיש דומיא דכל מלאכה שפבר נעשית דחייב משום גמר מלאכה, וכתב הרא"ה ז"ל דה"ה ללול של תרנגולין דמשום בגין ליכא פדמוכח בגמרא וכן פתב רבי ז"ל עכ"ל אכל הר' יונתן ז"ל פתב אכל לול של תרנגולים שהוא בגין בקרקע לא נוטלין ולא מחזירין דיש בגין וסתירה בקרקע ע"כ: מתני' קרדום לחתוף בה את הדבילה וכו' את הרחת ואת המזלג לתת עליו לקטן פ"י לתת בהן פת לתינוק כגון אם לא נטל ידיו שחרית שרוח רעה שורה על האוכלין בנוגע בהן קודם נטילה א"נ כשידיו טמאות ואינו יכול ליגע את התרומה.

את הכוש ואת הפרפר לתחוב בו. כגון בפגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים.

מחט של יד וכו'. וקמ"ל מתני' דאע"ג דכל הני אינון עשוין לתשמיש זה ועיקרן עשוין למלאכה של איסור אפ"ה מטלטלין אותן לצורך השבת ולהנאת גופו: גמרא אמר רב יהודה קורנס של אגוזים מותר.

פ"י רב יהודה קורנס דמתני' קא מפרש דהוא של אגוזים ולא של נפחים ולא מיקרא דידי' הוא מדאקשי לי רבה אלא מעתה סיפא דקתני וכו', ויש מי שפירש דרב יהודה אוקי מתני' כר' נחמ' ולומר דאע"ג שהוא פלי שמלאכתו להיתר דוקא לפצע אגוזים שהוא תשמישו המיוחד לו אכל שקדים או דברים אחרים לא, ולא נהיר דא"כ אדדייקי'

עלי' דרב יהוד' קסבר דבר שמלאכתו לאיסור וכו' טפי ניקח למידק עלי' דאפי' דבר שמלאכתו להיתר אין ניטל לכל דבר אלא לתשמישו המיוחד לו אלא הנכון דלרב יהודה משמע לי' מתני' בקורנס של אגוזים והא דקתני לפצוע בו את האגוזים לאו דוקא אלא כל צורך גופו קאמר ולאפוקי דמתני' לא מייירי בקורנס של נפחים דבההיא אפי' לפצוע אגוזים דהוא לצורך גופו אסור והשתא דייק שפיר, ומיהו ודאי לרב יהודה אפי' כלי שמלאכתו לאיסור ניטל הוא אליבא דנפשי' דס"ל כר' יוסי וכמשנה אחרונה נמי דמתני' התירו וחקרו והתירו וכו' וכדמשמע לי' בכמה דוכתי שהתיר כלי שמלאכתו לאיסור אלא דמתני' קשתי' לפרושי הכין מדקתני ר' יוסי אומר כל הכלים וכו' מפלל דלת"ק לאו כל הכלים אלא כלים שמלאכתן להיתר: אלא מעתה סיפא דקתני את הרחת וכו' רחת ומזלג מי מייחדי לי' לקטן.

פלומר הא ודאי רחת ומזלג עיקרון הו' למלאכה של איסור רחת שהיא עשויה לזרות התבואה ברוח ומזלג שמהפכין בה הקש והתבן בגורן ואינו מיוחדין לתת עליהן פת לתינוק. וא"ת ואמאי לא מקשי לי' נמי מקרדום שהוא עשוי לבקע עצים וממגינה שהיא עשויה לגרוף אפר התנור והפירה וכן מכל הני דמתני'.

וי"ל דאפשר דמשמע לי' דהני דמתני' דמיוחדין להני דקאמר במתני' אבל רחת ומזלג ודאי אי אפשר דמיוחדין לתת עליהן פת לתינוק אלא אמר רבה קורנס של נפחים וכו'. ולפום האי סברא לא אתא ר' יוסי לחדושי מידי אלא מסר הגדול ויחד של מחרושה.

אי נמי דבהני אפילו רבנן מודו משום דהו' מוקצין מחמת חסרון פיס דהא ר' שמעון גופי' מודה בה פדאייתא לקמן וכל הכלים דנקט ר' יוסי לרבויי אפי' בשני בני אדם פדאייתא לקמן בברייתא.

ומיהו ודאי נראה דאפילו לר' שמעון דלית לי' מוקצה מודה הוא בכלים שמלאכתן לאיסור שהן אסורין לטלטל לצורך מקומן או מחמה לצל למר פדאית לי' ולמר פדאית לי' דלאו משום מוקצה נגעו בהם אלא טלטול הוא שאסרו בשבת בדברים שאין תשמישן רגיל ומשום הוצאה הוא שגזרו פדאייתא לקמן בפירקין, והא דמוקמינן פרק במה מדליקין פלוגתא דטלטול שופר וחקצוצרות בפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון ה"תם הוא במטלטל לצורך גופן וטעמא משום דשייך בהו' מוקצה לפי שחקצוצרות אדם מיוחד אותן למלאכתן ואין דרך להשתמש בהן לגמע בהן את הפנים ולהכי אית בה משום מוקצה לר' יהודה, וכן בכל כלים שמיוחדין למלאכתן ואין אדם רוצה להשתמש בהן למלאכה אחרת פלומר שאין דרכו להשתמש לאותה מלאכה אחרת ובהני הוא דשייך מוקצה למאן דאית לי' מוקצה וכגון מטה שיחדה למעות וקנה של תרנגולין פדאייתא בפר' פירה אבל לית בהו' טעמא דמוקצה מחמת חסרון פיס וכן כתב הרא"ה ז"ל: [דף קכ"ג ע"א] מדוכה אם יש בה שום וכו' ואם לאו אין מטלטלין אותה פי' ומסיפא דאין מטלטלין קא מקשי דמשמע פלל אין מטלטלין לא לצורך גופו ולא לצורך מקומו וכ"ש מחמה לצל ומינה דמטלטלין אותה דרישא בכל ענין קאמר ואפי' מחמה לצל דומיא דסיפא וטעמא משום שום דאית בה והוא דאית' בה מערב שבת דאלו בנותן בה בשבת לא מהני פלל דלא אמרו כפר או תינוק אלא למת בלבד אבל פי אית' מערב שבת הויא המדוכה טפלה לשום פקדינה לתבשיל דאית בה דלכולי עלמא מותר לטלטלה, באוכל עצמו ואפי'

מתמה לצל ואוקימנא לה כר' נחמ' דאין תשמיישה המינחד אלא לדוד בְּתוֹכָהּ אֲבָל לִפְצוֹעַ אֲגוּזִים לֹא: סֵבֵר לְשִׁנּוּי לִי כִּר' נַחֲמָנִי.

פּי' וְעָלִי אֵינּוּ מֵיִנְחָד אֲלֵא לְכַתִּישָׁה וְאֵע"ג דְּמַעֲיָקְרָא שְׂרִי' לְקַצֵּב עָלָיו בְּשֵׁר דִּילְמָא מְשׁוּם שְׁמַחַת יו"ט אִפִּי' ר' נַחֲמָנִי מוֹדָה: פִּינּוּ דְקַפִּיד עֲלֵיהּוּ מֵיִנְחָד לְהוּ מְקוּם. פִּי' נִהְנָה לִי מְקַצָּה מַחֲמַת חֶסְרוֹן פִּיס: אִיתְמַר אֲמַר ר' חֲזִיא בְּר אָבָא א"ר יוֹחָנָן קוֹרְנֵס שֶׁל זְהָבִים שְׁנִינּוּ וְרַב שְׁמֹן בְּר אָבָא א"ר יוֹחָנָן קוֹרְנֵס שֶׁל בְּשָׂמִים שְׁנִינּוּ.

פּי' וְתַרְנִיחֵהוּ פְּרָבָא סְבִירָא לְהוּ אֲלֵא דְמוֹסְפִי מַר שֶׁל בְּשָׂמִים וְמַר שֶׁל זְהָבִים: אֲבָל דְּבִשְׂמִים קַפִּיד עֲלֵיהּוּ שְׁלֵא יִפְגַּם וְלֹא יִתְלַכְלַךְ וּמִתּוֹד חֲשִׁיבוּתָן אָדָם קוֹבַע לְהוּ מְקוּם נִהְנָה לִי מְקַצָּה מַחֲמַת חֶסְרוֹן פִּיס כְּמִסַּר הַגְּדוֹל וְיִתַּד שֶׁל מַחְרִישָׁה: פְּגָה שְׁטַמְנָה בְּתַבּוֹן וְכו' אִם מְגוֹלָה מְקַצָּתָה מוֹתֵר טְלִטְלָה.

פּי' הִר' ר' אֶהְרֹן וְז"ל דִּס"ל דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד לְאוּ שְׁמִי טְלִטוּל, אֲבָל כְּשִׂאִינָה מְגוֹלָה הוּ בְּטוּלוֹת אֲצֵל הַתַּבּוֹן וְהַגְּחִלִים שֶׁהוּ אֲסוּרוֹת בְּטִלְטוּל, אֲבָל מִפִּי רַשִׁ"י וְז"ל לֹא נִרְאָה כֵּן: אֲלַעְזָר בֶּן תַּדְאִי אוֹמַר תּוֹחֵבֵן בְּפוּשׁ אוּ בְּכַרְפֵּר וְהוּ נִנְעָרוֹת מְאִלֵּיהוּ.

פּי' כְּאוֹתָהּ שְׁאֲמָרוּ מְעוֹת שֶׁע"ג הִכָּר מְנַעַר אֶת הַכָּר וְהוּ נּוֹפְלוֹת, וְא"ת הָא אוֹקִימְנָא הָא דְּמַעוֹת שֶׁע"ג הִכָּר בְּשׁוֹכַח אֲבָל בְּמַנִּיחַ נַעֲשֶׂה בְּסִיס לְדַבָּר הָאֲסוּר וְא"כ הִכָּא כְּשִׁהוּא מְנִיחַ הַפְּגָה וְהַחֲרָרָה שֶׁם מַדַּעַת הָאִיף יָכוֹל לְנַעֲרָה, וְי"ל דְּשִׂאִי גְחִלִים שְׁלַצְנֵרף הַחֲרָרָה הַנּוֹנְחוּ וְלַדַּעַת לְסַלְקוֹן בְּשַׁבַּת עֲצָמוֹ לִיטוּל הַחֲרָרָה מְשֵׁם בְּשַׁבַּת עֲצָמוֹ דְּלֹא סָגִי לִי בְּלֹאוֹ הִכִּי שְׁאֲלַמְלֵא כֵּן תְּשַׁרְרָה אוּ תַתְּקַלְקַל הַפְּגָה וְהִילְכָף לֹא נַעֲשׂוּ בְּסִיס לְהֵם, וְאֶפְשָׁר דַּת"ק נְמִי הִכִּין ס"ל אֲלֵא דְכָל שֶׁהוּ מְכּוֹסוֹת נַעֲשׂוּ כְּבִטְלוֹת לְהֵם, וְאֲלַעְזָר בֶּן תַּדְאִי סֵבֵר דְּאִפִּי מְכּוֹסוֹת לֹא נַעֲשׂוּ כְּבִטְלוֹת לְהֵם וְהֵינּוּ טַעְמָא דְּאֲבָן שְׁעַל פִּי הַחֲבִית דְּכָל שְׁהַנִּיחָה שֶׁם מַדַּעַת דְּנַעֲשֶׂה בְּסִיס לְאֲבָן מְשׁוּם דְּפַעְעִים תַּעֲמוּד שֶׁם כָּל הַשַּׁבַּת: הָאִי פּוֹגֵלָא מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה שְׂרִי, דְּהֵינּוּ כְּדָרְכוֹ שְׂאִינּוּ מִזִּי עֶפֶר, מְלַמְטָה לְמַעְלָה אֲסוּר דְּשִׁלָּא כְּדָרְכוֹ הוּא וּמִזִּי עֶפֶר בְּנִטִּילָתוֹ דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד שְׁמִי טְלִטוּל וְאֵע"פ שְׁמַגְוִלָה קַצָּת: וְלֹא אֲמָרוּ נְקוּבָה אֲלֵא לַעֲנִין טוֹמְאָה בַּלְבַּד.

אֲלַמָּא לֹא דְמִיָּא שַׁבַּת לְטוֹמְאָה וְקַשְׂיָא לְרַבָּא: בְּגוֹלְמִי עֶסְקִי. פִּי' דְּעַדִּינּוּ לֹא בָּאוּ לְגַמֵּר מְלֵאכָה וְהִילְכָף לַעֲנִין שַׁבַּת חֲזוּ לְטִלְטוּל מְשׁוּם דְּזִימְנִין דְּמִימְלִיף עֲלֵיהּוּ וּמְשׁוּי לְהוּ מְנָא כְּלוּמַר מֵיִנְחָד לְהוּ לִיטוּל בְּהָ אֶת הַקּוּץ לְפִי שְׁסוּבֵר בְּלָבוֹ כְּשִׂאֲרָצָה אֲנָקוּב אוֹתָהּ לְתַפְנוֹר בְּהָ אֲבָל הִיכָא שְׁבָאוּ לְגַמֵּר מְלֵאכָה וְנִיטְל חֲרָרָה אוּ עוֹקְצָה אֵע"פ שְׁהִיא רְאוּיָ לְקַצְנֵן אֲסִירָא לְפִי דְּכְשִׁנְשַׁבְרָה וְנִפְחַתָּה מְשִׁיעוּר מַדַּת אֲנָרְף מַחֲט מְתִיבָא מְמַנָּה וְזוֹרְקָה וְלֹא חֲשִׁיבָא כְּשִׁבְרָה כְּלִי דְּעֵלְמָא דְּשְׂרִי' כְּגוֹן חֶרֶס קַטְנָה וְקַרְוִינִיּוֹת שֶׁל קְנָה כְּדִלְקַמֵּן וְטַעְמָא לְפִי שְׂאִין אָדָם עֲשׂוּי לֵיחַד מַחֲט לְנִטִּילָת הַקּוּץ אֲלֵא זוֹרְקָה לְבִין הַגְּרוּטָאוֹת וְהוּי לִי כְּשִׁירִי פְּרוּזְמִיּוֹת דְּלֹא חֲשִׁיב מְנָא לְאֲשַׁתְּמוּשִׁי בְּהוּ מְשׁוּם דְּלֹא מֵיִנְחָדִי לְהִכִּי: אֲסוּבִי יְנוּקָא.

פּי' ר"ח וְז"ל שְׁנוֹתָנִין אֲצַבַּע בְּפִיו שֶׁל תִּיבּוּק לְהַעֲמִיד עֲצָמוֹת גְּרוּנוֹ כְּשִׁנּוּפְלִין וְעַל הָרֹב הוּא מְקִיא וּמוֹצִיא דָם ג"כ וְהוּא פְּסִיק רִישִׁי': [ע"ב] הִכָּא אוֹרְחִי'. לְהַעֲמִיד עֲצָמוֹת גְּרוּנוֹ וְאִי מְקִיא לֹא אִיכַפַּת לָן: אֲמַר רַב שְׁשֵׁת מְנָא אֲמִינָא לָךְ וְכו', לִיטוּל בְּהָ אֶת הַקּוּץ.

פ"ו ואע"פ שמוציא דם לא איכפת לן לפי שאינו עושה חבורה בידי אלא ע"י נטילת הקוץ הוא מוציא דם והכא נמי ע"י העמדת עצם שבגרונו, וחזרתו למקומו הוא מוציא דם ואינו צריך לכה וכיון שפן רפואה זו התירו.

ורב נחמן התם פקיד דם שבא עם הקוץ. וי"מ דאסנבי ונוקא אינו מקיא ולא מוציא דם ואי עביד נמי לא שכיח והוי דבר שאין מתכוון ושרי ופליגי אי איכא משום רפואה או לא, ורב ששת דחי דהתם לאו אורחין והילכך במידי דלא שכיח אסרי' משום רפואה אבל הכא מגו דהוי אורחין ומילתא דשכיחא לא חשיב רפואה כלל, ורב נחמן דחי דלא דמי לקוץ וקוץ עצמו פקיד ונראה ונטילתו לאו מידי אבל הכא בהעמדת עצם לא פקיד וכן פ"ו הרא"ה ז"ל והלכתא פ"ב ששת דרב נחמן ורב ששת הלכה פ"ב ששת באיסורי: מתני' קנה של זיתים אם יש קשר בראשו וכו'.

פרישנא בגמרא דמפני הקשר חשוב כלי לקבל דכשהוא מהפך בו הזיתים פיון שיש בו קשר פקוק אין המשקה זב ממנו ונשאר שם מן השמן אבל פשאין בו קשר אין החלל שלו עשוי לקבלה לפי שהמשקה זב על ידיו ועל לבושו אם הפך בו והילכך לא מקבל טומאה אבל ניטל הוא בשבת דמ"מ ראוי הוא להפך בו הזיתים דהא כלי הוא חזק ומתקן אבל, שאר קנים שאינן חזקין ומתקנין לשום תשמיש אסור לנוטלן אפילו לצורך גופן: גמרא בראשונה היו אומרים שלשה כלים ניטלין וכו'.

כלומר אע"פ שמשמשין בהן קצת לפעמים לאיסור שהן ראויין לתשמיש אסור מ"מ ניטלין הן לתשמיש של היתר פיון דעיקר עשייתן הן להיתר אבל אותן כלים שאין משמשין בהן אלא תשמיש של היתר ואין ראויין לתשמיש אחר לא אסרו אפי' בראשונה, והם אסרו כלים שראויין לתשמיש אסור אע"פ שראויין לתשמיש של היתר: ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא.

פ"ו דלאב"י לא חשיב צורך מקומו לצורך גופו: ועדיין בידו אחת וכו' עד שאמרו כל הכלים ניטלין וכו'. כלומר הא כדאיתא והא כדאיתא דלעולם כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו אין לצורך מקומו לא וכ"ש מחמה לצל וכלי שמלאכתו להיתר ניטל אפילו לצורך מקומו: מה לי צורך גופו מה לי צורך מקומו.

דלרבא חשיב לצורך מקומו לצורך גופו וליכא לאפלוגי ביניהו וכל היכא דהתירו צורך גופו ה"ה לצורך מקומו: מחמה לצל, כלומר בכדי: אפילו בשני בני אדם. כתב הרא"ה ז"ל משמע דלא פליגי אב"י ורבא בהכין אלא דרבא משום דלטפויי מילתא אתי מטפי נמי בהא וה"ה אפי' בעשרה בני אדם כדמוכח בשילהי עירובין גבי שהיא אסותא דהנה בי מר שמואל ע"כ, ואין פן דעת הרשב"א ז"ל אלא דאב"י ורבא פליגי: איתב"י אב"י לרבא מדוכה אם יש בה שום וכו', והכי קא פריה בשלמא לדידי צורך מקומו לא חשיב צורך גופו ניחא דאיכא לאוקמי הא דמדוכה כר' נחמ"י כדמוקי לה רבה לעיל דלר' נחמ"י אין ניטל לצורך גופו לפי שאין זה תשמישו המיוחד לו כ"ש לצורך מקומו דגרע מצורך גופו אלא לרבא דחשיב לי' צורך מקומו לצורך גופו כמאן מוקי לה דלדידי' לר' נחמ"י ניטלת היא לצורך מקומה דהא רבא מוקי הא דר' נחמ"י דמתני' לקמן בכלי שמלאכתו להיתר דניטל בין לצורך גופו בין לצורך מקומו דהכל חשוב תשמישו המיוחד לו, ונהי דלר' נחמ"י כלי שמלאכתו לאיסור אינו ניטל לצורך גופו לפי שאין זה תשמישו המיוחד

לו תשמישו המיוחד הוי דבר של איסור מ"מ ניטל הוא לצורך מקומו דצורך מקומו חשיב פתשמיש המיוחד לו פינו דלדידן חשיב צורך מקומו פצורך גופו וכלי ששלאכתו להיתר צורך גופו הוי תשמישו המיוחד לו וא"כ הא דמדוכה לרבא ליפא לאוקמה כר' נחמנ' דהא קתני אין מטלטלין אותה דמשמע כלל לא ולדידן ניטלת היא לצורך מקומה דהוי תשמישה המיוחדת לה.

וקשיא לי' א"כ רבא דפריק הב"ע מחמה לצל ולומר דאין מטלטלין לאו דוקא כלל לא אלא מחמה לצל אין מטלטלין הא לצורך גופה ולצורך מקומה מטלטלין א"כ לוקמה כר' נחמנ' ומאי אין מטלטלין לצורך גופה אבל לצורך מקומה מטלטלין לא היא דניחא לי' לאוקומה פרבנו דסבירא לי' דכל ששלאכתו לאיסור שרי בין לצורך גופו בין לצורך מקומו וכן נמי לקמן פנ"ל: הקא נמי מחמה לצל.

פ"י ודא דקתני שאסור לטלטלו ה"ק אם ישמש בו אסור לטלטלו לכל תשמיש פגון להצניעו מחמה לצל דנדאי אסור הוא אלא א"כ לצורך גופו ולצורך מקומו וה"ה דהנה מצי רבא לתרוצי בהא פדתריץ רבה לעיל משום דמיחד לי' מקום אלא שיטה דאידיך נקט: [דף קכ"ד ע"א] מדוכה הא דאמרי'.

פ"י דמשמע לי' דאין מטלטלין דקתני בה לגמרי משמע ודלא בפירוקא דרבא וכן פירש"י ז"ל: קלוסטרך כר' ינאי וכו'. פ"י דלא פליגי ת"ק ור' טרפון בעלמא אם מותר לטלטלה או לא דלעולם אפילו לת"ק מותר לטלטלה בעלמא דהא תורת פלי גמור עלה שראוי' לפצוע בה אגוזים אלא דהכא קא אסר משום דמיירי בחצר שאינה מעורבת דת"ק סבר תוף הפתח פלפנים דמי וקא מטלטל מנא דבתים בחצר ומ"מ משום דלא מינכרא מילתא להדיא דלהוי פלפנים שרי בכי האי גונא בגריא: דבר ששלאכתו לאיסור לצורך גופו אין וכו' פ"י ולא פירושא דמתני' היא דהא פריש לצורך ושלא לצורך דקתני במתני' דלצורך הוי גופו ושלא לצורך הוי מקומו ובכלי ששלאכתו להיתר ולא יליף מהא מתני' דין דכלי ששלאכתו לאיסור אלא יליף לה ממתני' דלעיל דנוטל אדם קורנס לפצוע בו אגוזים ולומר דוקא אגוזי' דהוא לצורך גופו אבל לצורך מקומו לא ולרבא לאו דוקא אגוזים דה"ה לצורך מקומו דחשיב ליה צורך מקומו פצורך גופו.

ומיהו לר' נחמנ' דשרי לצורך גופו לתרנייהו לאו כל צורך גופו קא שרי פדשרי ת"ק דלא שרי ר' נחמנ' אלא לתשמישו המיוחד לו ושמע'י מהא דרבא נמי דכיון דצורך גופו פצורך מקומו חשיב ולדידן לר' נחמנ' בכלי ששלאכתו להיתר אפי' צורך מקומו חשיב פצורך תשמישו המיוחד לו בצריף לגופו א"כ לר' נחמנ' לרבא פלי ששלאכתו לאיסור דאסור לצורך גופו לגמרי דשרי לי' לצורך מקומו דהא אמרו דצורך מקומו פתשמישו המיוחד לו לגמרי חשיב ובהא פלים של איסור וכלים של היתר שוין הן לגמרי וכמו שכתבנו למעלה וכן כתב הרא"ה ז"ל בשם רבו הרמב"ן ז"ל.

אבל לרבה פלי ששלאכתו לאיסור אסור לטלטלו אליבא דר' נחמנ' לצורך מקומו וזה פשוט והיינו דאקשי' הכא לרבה אליבא דר' נחמנ' הני קערוות היכי מטלטלין להו מפלל לרבא מטלטלין להו לצורך מקומו וכן פירש"י ז"ל: לא קשיא הא ר' אליעזר וכו'.

פ' דמר שרי הערמה ביו"ט ולא בשבת והיינו תנא דמשילין דשרי ביו"ט מאי דלא שרי' בשבת ומר דאסר בהערמה ביו"ט כמו בשבת היינו תנא דבקעת ותנא דאין בין יו"ט לשבת: הא ב"ש וקא ב"ה.

פ' הא דבקעת ב"ש היא וכיון שפן לית הילקתא פותי' אלא סומכין הקדרה בבקעת. ונה קשה דהתם ביו"ט פ'רק המביא משמע דהילקתא היא.

וי"ל דמנוחלפת השיטה דהתם אתי' בה משום מוקצה לפי שלא ניתנו עצים אלא להסקה לפי שפ'ל דבר שהוא מנוחד לתשמיש אחד ואין דרכו להשתמש בו לתשמיש אחר אפי' שניהם של היתר אסור משום מוקצה שפ'כר הקצהו מדעתו לתשמיש זה ולא לאחר, והקא לא אתי' בה מהאי טעמא אלא משום פ'לי שפ'מלאכתו לאיסור ולפי אותה סוגיא דהיא עיקר דאיתמרא ב'דוקתא הלכה היא למאן דאית ליה הלכה כר' יהודה ב'מוקצה דיו"ט.

ומיהו בבקעת הוא דאסרי' לה משום דסתם עצים להסקה ומנוחדין לכה ולפיכא תורת פ'לי עליה כדאמרי' הקא ומשום הכי אסר לה יחוד אע"פ שפ'מלאכתו להיתר הא בכל שיש תורת פ'לי עליו ומלאכתו להיתר אין יחוד אסר אותו לעולם וכן פתב הר"א"ה ז"ל: [ע"ב] גלית אדעתה דכאפיי סבירא לה וכו'.

ואית ספרי דגרסי גלית אדעתה דכ'רבא סבירא לה וכו' והפל עולה לטעם א' דאפיי ורבא ב'הא מילתא אית להו חז סב'רא דכלי שפ'מלאכתו להיתר מחמה לצל אסור כדמוכח ב'נלה שפ'מעתיו: לכולי עלמא שרי ולדידה אסור משום דסבירא לה דאסור: אבל של תמרה לא.

פירש"י ז"ל כ'עין ש'לנו ש'עומדות לכבד הבית דאסור משום א'שני ג'נמות ומודה ב'הו ר' ש'מעון משום ד'פסיק ריש'י ולא ימות הוא, וכן ב'פ'רק המצניע דאסור לכבד הבית אפי' לר' ש'מעון ובעל הלכות ז"ל ג'ריס ר' א'ליעזר אומר אף של תמרה סבר להכ'ר ש'מעון דאמר דבר שאין מתכוון מותר ולפי ג'ירסא זו מותר לכבד הבית.

והא דנקט פ'לוגתייהו ב'מכבדות נראה לי דא'תא לאשמועינן ד'ב'הא מודה ר' דלאו פ'סיק ריש'י. והא דאמרי' ב'עירובין נשים המ'שחקות ב'אגוזים אסור ד'ילמא א'תי לאשני' ג'ומות התם הוא לאשנוי ב'ינדים וב'מתכוון לפי ש'הן צ'ריכות ש'יהא הקרקע ש'נה.

וא"ת ל'יתסר כבוד הבית משום ט'לטול עפ'רא דלא חזי דלאו דעת'י עליה מ'אתמול לכסויי ב'ה מידי ד'הא מ'יבדר ובטיל אגב אר'עא. וי"ל דכיון דמצטער מהב'לא ש'ויה רב'נן כ'גרף של ר'עי ושרי ולפום הא אין ראוי לכבד אלא בית ש'משתמשין ש'ם וכן דעת הר"א"ה ז"ל: מתני' ש'ברי ע'ריבה לכסות ב'הן את ה'חבית.

פ'י פ'ל כ'ה הש'ברים גדולים ש'הן ראויין לכסות ח'בית גדולה וב'ציר מ'הא לא ח'שיבא אלא להסק וקמ"ל דכסוי מ'יהא ה'וי מעין מ'לאכ' אע"פ ש'היא מ'לאכ' אחר' דמתחלה ה'יו ראויין לקבל בתוכן והשתא אינן ראויין אלא לכסויי מ'נא: ג'מרא אבל נ'שברו בשבת דברי הפ'ל מותרין וכו' פ'י והשתא לא ס"ד טעמא דל'יתסרו משום נולד: עצים ב'עלמא נ'ניהו ומסתמא ש'ברי פ'לים להסקה ק'ימי מ'אתמול ט'פי מ'פלים ש'למים ד'הא ט'פי חזו להסקה: ומר סבר נולד הוא.

פ'י דהיינו ר' יהודה והילכך בעי' מעין מלאכתן דאלו למלאכה אחרת לא דהא מאתמול לא חזו להאי מלאכה אלא על דעת מלאכה הראשונה' הו' עומדין וכל היכא דלא חזו להכי לא חשיבי והוי להו נולד עד שייחדן מאתמול למלאכה אחרת.

והרב בעל הלכות גדולות משמין' דרב צמח גאון ז"ל פסק הלכה כר' יהודה משום דת"ק דמתני' ר' מאיר פדמשמע לקמן והא קי"ל דר' מאיר ור' יהודה הלכה כר' יהודה וליתא דלא נקטינו האי פללא אלא היכא דאיפליגו בהדיא ר' מאיר ור' יהודה אבל סתמא כי האי נדאי הלכה כת"ק.

ואע"ג דאיפליגו בהדיא בברייתא פיון דסתם לן תנא כר' מאיר הלכתא פותי' ולא חיישי' למחלוקת דברים וכן כתב הרי"ף ז"ל: אפ' בפירמלית. פ' דהא חזי לכסויי בי' רוק ודוקא דאתי משירי פלים דאי לא מאי שפא חרס אפ' כל צרורות שפחצר וטלטלו דהא חזו להכי אלא נדאי טעמא משום דאתי מפלי גדול דיש בו תורת פלי כל היכא דחזו למלאכה של פלום ואע"פ שאין אותה מלאכה ראוי' ונחשבה לעשותה אותו פלי פשה' שלם: מגופת חבית שנקתתה מותר לטלטלה בשבת.

פ'י וקמ"ל שמואל דיש תורת פלי גמור על המגופה לעשות שברי תורת פלי פשהם ראויים לכלום: היא ושברי'. כלומר היא המגופה ושברי' של חבית או של המגופה: אם זרקה מבעוד יום לאשפה אסורה.

פ'י אבל משחשיכה לא בטלה מתורת פלי דכינון שהותרה למקצת שבת הותרה לכל השבת: [דף קכ"ה ע"א] קרומית של מחצלת. פרש"י ז"ל שפפרד ממחצלת ישנה ועוד כתב הר' יהונתן ז"ל כגון ששפפרו בשבת דאלו נשפפרו מבעוד יום הא אמרי' דאף ר' יהודה לא בעי מעין מלאכה הראשונה.

והרי"ף ז"ל פ'י דהוא שירי מחצלת וקמ"ל דראויין לקצת מלאכה. ולהאי פירושא לאו דוקא מעיקרא למאי חזיא דהא לא אתי' בה בתורת דבעי' מעין מלאכה ראשונה: דתנו נתנו על פי הבור וכו'.

פ'י תלאו לתנור על פי הבור והדות התנור והדות רחב מן התנור ונתן שם אבן בדופני שפת הבור והדות בינם ובין התנור להדקו כדי שיעמוד שם ולא יפול בתוכם, ר' יהודה אומר אם מסיק מלמטה בבור או בדות וניסק מלמעלה התנור הרי הוא כבנוי בקרקע ונגמרה מלאכתו ונעשה פלי לאפות בו ומקבל טומאה והיכי דמי שאם מסיק מלמטה שיהא ניסק מלעלה כגון שיש אור מועט בין דופן הבור והדות לדופן התנור שלא הנצרף בו אלא אבן דקה דבכי הא החום משתמר בדפנותיהם ויועילו לתנור אי נמי ששולי הבור והדות קרובין הן לשולי התנור דבכי הא הניסק של מטה מועיל לתנור או שהתנור קצר מלמטה ורחב מלמעלה שהניסק עולה סביב דופני התנור או שהבור רחב ופיו קצר שהחום משתמר בתוכו ומסיק התנור.

ואם לאו דאין בו אחד מאלו שאמרנו טהור דאינו כמחופר אלא פתלוש וקרא פתיב ונתן דבר שצריך נתיצה והיינו מחופר דלשאינו מחופר שבירה שייף בי' ולרבנן אפ' אינו מחופר ומותקן כל צרכו טמא מרבוניא דטמאים.

ובתנור חדש כי האי שלא נתקן כל צרכו מתחלתו ונתנו על פי הבור שאין השולים שלו מחונקו בשרקע כשאור תנורים פליגי לגבי שבת דכל היכא שהוסק מתחלה לר' יהודה כגון בהני אנפי דאמרן זהו תיקונו וכל עליו תורת כלי ואלו נשבר אח"כ.

גיטלין שברים דהוי להו השברים גופי' פתנור אבל היכא שלא הוסק מתחלה לר' יהודה בהני אנפי דאמרן אלו נשבר אח"כ אין השברים גיטלין כיון דלא חל על התנור גופי' שם כלי ולא עדיפי שברים מתנור דאפי' תנור עצמו אינו גיטל לר' יהודה כדאקשי' אי הכי אדמיפלגי בשברי תנור ליפלגי בתנור גופי' אבל לר' מאיר כיון דהוא מתקן קצת חל עליו תורת כלי והוא גיטל ושבריו גיטלין ובתנור פי הא פליגי גיש מקשין פאן דהכי מדמי שבת לטומאה דהא מתמהי' הכין לגבי מחט וכ"ש תנור דאית ליה תורת כלי אפי' תלוי בצנאר גמל אלא שהיא גזירת הכתוב דבעי' הוסק ראשון דלהוי כמחנך לשרקע ודוק' בכי הא ובהא טמא ולא אמרינו כיון דחבריה בארעא פארעא דמי.

גיש מתרצים דשאני תנור דלא חזי למלאכה אחרת אלא לאפויי הפת שהיא מלאכתו והילכך לא חשיב מנא אלא כדאחשבי' קרא ונאפי' לענין שבת אבל מחט היא ראויה לדברים הרבה וכל היכא שהיא ראוי' למלאכה אחת חשיבא כלי לענין שבת, ולדידי אינה קושיא כלל דהא רבה הוא דמדמה גבי מחט והכא טלטול לטומאה דס"ל דהא בהא תליא ואפי' לא ס"ל הכין כדמקשי' התם והכא: לעולם כדאמרי' מעיקרא.

פי' והא דפליגי בשברי תנור ולא בשברי פלים להודיעה פחו דר' יהודה דאע"ג דעבדי מעשה טפקא שקורין לינ"א דעביד מעין מלאכתו ראשונה אפ"ה קא אסר לטלטל משום דזה הסיקו מבפנים וזה מבחוץ אבל לר' מאיר אפי' לא עביד מעשה טפקא מטלטלין ולדבריו דר' יהודה קאמר: פמאן כר' אליעזר בן יעקב.

פי' וה"ה כר' יוסי דמתני' דאמר אבל פסויי הפלים בין כף ובין גיטלין בשבת ואע"ג דאין להם בית אחיזה וכדאוקימנא בגמ' בכלים ונתברינהו בארעא ודלא כת"ק דמתני' וכן כתב הר"ן ז"ל.

ואפשר דאף בזה מודה ת"ק דלא מקרי תנור חברינהו בארעא כיון שכולו מגולה אלא השולים לבד וכן כתב הרשב"א ז"ל. ולדידי קשיא דא"כ אמאי קאמר כר' אליעזר בן יעקב דהא כולי עלמא היא דבשלמא ר' יוסי לא קשיא לי דהרי הוא כאלו אמר כר' אליעזר וכר' יוסי כיון דר' יוסי הוא שהעיד על ר' אליעזר ומדבר' אליעזר הוא דיליף ר' יוסי למיתני' הכין במתני'.

אי נמי דר' יוסי דברייתא הוא ר' יוסי הפהן ולא ר' יוסי דמתני' כמו שכתוב במקצת ספרים וכיון דהא ר' יוסי שייכא בדר' אליעזר לאו דוקא פסויי דתנור דה"ה פסויי דשאור פלים דהא ר' יוסי פסויי הפלים קתני במתני' כל דדמי לכלי שהוא מגולה פנ"ל ומיהו ר' יוחנן מפרש לקמן והוא שיש תורת כלי עליהן כלומר שיהא צורת כלי על הפסוי: מתני' האבן שבקרוי' אם ממלאין בה ואינה נופלת כלומר שקשורה האבן יפה לפי הקרוי' יצאה מתורת אבן ושוי' כלי: זמורה שהיא קשורה בטפיח ממלאין בה בשבת דשוי' לה להך זמורה כלי: [ע"ב] פקק החלון וכו'.

והוא כגון מסד העשוי לסתום החלון העשוי בפתל ליפנס ממנו האורה והוא עשוי בין מנגד בין מנסרים בזמן שקשור בחלון והוא תלוי כלומר שאינו נוגע בארץ פוקקין בו לפי שפבר נעשה הבנין מערב שבת ואם לאו שאינו תלוי אע"פ שקשור בחלון אין פוקקין בו נחכמים אומרים וכו' ובגמ' מפרש לה: גמ' אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור.

פי' וטעמא דכיון דהנחה ראוי' לקביעות ואין תורת פלי עלי' לא חשיבא פיסוי אלא נעשית החבית בסיס לה אבל כשהוא מכסה בדבר שאינו אלא לשעה כדי לשמור החנם על דעת לסלקה מודה הוא דשרי אע"ג דכסה בדבר שאינו ניטל אבל ר' יוסי לא פליג בין פיסוי בזמן רב לזמן מועט כיון דחזי למיהוי פיסוי אבל היכא דלא חזי למיהוי פיסוי מודה הוא דאסור ואע"ג דלקמן בעי ר' יוחנן תורת פלי לאו תורת פלי קא בעי אלא צורת פלי: כיון דלא הדקה בטולי בטלה.

כלומר דכיון דבלא הידוק לא מהניא לי' מידי למלאכה זו בטולי בטלה לקירווי לגבי האבן ונעשה בסיס לאבן: מר סבר בעי מעשה. כלומר ר' אמי סבר בעי מעשה דחשיב והנחה דהכא לא חשיבא מעשה לעשותה לאבן פיסוי כדי לטלטלה למחר.

ור' אסי סבר דלא בעי מעשה דחשיב אלא מעשה כל דהוא דהינו התקנה והכנה בעלמא שמכינו לכה בלא שום מעשה אחר ולאפוקי מחשבה גרידתא והתקנה בכל דנכתא היינו התנה בעלמא לחודא והנחה מבעוד יום דאבן שעל פי החבית חשיבא פהתקנה והכנה ומיהו בכי הא דליכא תורת פלי בעי התנה מערב שבת ממש להתיירא לאחר ואינה מותרת אלא לאותה שבת בלבד דאין התנה בכיוצא בזה דליכא תורת פלי מועלת אלא ליום המתרת בלבד: סנואר של קורות הנה.

פי' לאו למימר דמהא מוכחא פלוגתיהו אלא לומר דאפי' בהני דקפיד עלייהו פי מכין להו לישובה מבעוד יום שרי דלא קפדי עליהו לישובה: גשוש של ספינה הי' כלומר עץ שהי' מוכן לתקנו לספינה נעדיין לא נתקן והילכתא כר' אסי ולא עוד אלא דהילכתא כר' חנינא דבמחשבה גרידתא סגי ואפי' בשישב עליהן מבעוד יום דבצירא ישיבה מיחוד סגי להתיירן למחר כדמוכח פירק במה טומנין ומיהו ר' אסי גבי אבן שעל פי החבית בעי מעשה דעדיף כל דהוא ממחשבה ולדידך' לא סגי לי' לישובה על נדבה אבנים מבעוד יום ואפי' במחשב עליהן.

ומיהו לדידן דקי"ל פרב אסי דבפרק במה טומנין דאפי' בישובה סגי וכ"ש במחשבה דסגי באבן שעל פי החבית נמי במחשבה שחישב עלי' מבעוד יום לדעת פיסוי שרי להתיירא למחר לאותה שבת ואע"פ שהנחה שם קודם ערב שבת וכל שלא לדעת פיסוי לא הוי מידי ואפי' בישובה דעלמא לא הוי דהתם פשוטב עליהן מוכחא מילתא דלישיבה קא בעי להו אבל ר' אסי ודאי בעי הנחה מבעוד יום ובלא הכי לא סגי ופלוגתיהו דר' אמי ור' אסי דוקא במניחה בסתם אבל לדעת בסיס דברי הפל אסור להפילה בהטלי' וכן פי' הרא"ה ו"ל וכיון שכן ה"ה דאם הניחה על דעת פיסוי דלכ"ע מותר לטלטלה בהדא.

במחנכת באיביה. פי' דמסתמא קפיד עלה לפי שיהא עומדת לפירות ונפסדת בקשירה ובהקאה בעי' מעשה להתיירה ואין מחשבה מועלת לה וכן כל פיוצא בזה וכן הלכה: למטה משלשה.

פי' דאחר שהזמורה ארוכה ונמוכה בארץ מג' טפחים הוי פקרקע ומותר להשתמש ובעי קשירה אחר דקפיד עלה: גזרה שמה יקטום פלומר דמאחר שאינה קשורה שמה למחר תהא לו ארוכה ויקטמנה וכן פירש"י ו"ל ור' יהונתן ו"ל פי' שמה יהי ראש האחד דק או חלוש ויתירא שמה מתוך חולשו יפול הדלי בבור בעת שישאב בו ויחנקנו ויתקננו.

וא"ת ואמאי לא גזרי' דמתוך שאינה קשורה שמה יקשרנה בשבת קשר של קנימא ולימא גזרה שמה יקשור. ותירץ הר' יהונתן ו"ל דלהא ליכא למיגזר לפי שדרך השואבים בזמורה שיש להם טבעת אחת עשויה לקף ומכניס שני ראשי הזמורה בטבעת ודולה ואח"כ מגבי' הטבעת למעלה ונשמת ראש הזמורה האחד ומוציא הדלי מתוכה: לא נחלקו אלא להוסיף.

פי' כההיא דמתני' דפקק החלון דבעי ר' אליעזר קשירה מבעוד יום לשוויי לי' מנא וכן תלוי דהוי כמנוח במקומו ולא מיקחי כבונה כלל הא אינו תלוי נהי דאינו כבונה לכתחלה כיון שהיא קשור מבעוד יום ועוד שהיא פקוק קצת מ"מ הוי כמוסיף אהל ונהי דלא שייך מחיצה ובנין מן הצד כההיא דפרק כל גגות (צד) דפליגי רב ושמואל בהצטר של שותפות דאסור לטלטל בו אלא בתוך ד' אמות שזה אוסר על זה וזה על זה ואם חלקו ועשו מחיצה בהצטר ונפל פליגי רב ושמואל דלרב לא מהני מחיצה כיון דנפל וחסר לאיסורו הראשון ולשמואל מהני מקום מחיצה ומייתי עובדא התיב דרב ושמואל הו' יתבי' בהצטר נפל גובה דביני ביני אמר להו שמואל נגודו לי גלימא אהדרינהו רב לאפ' ואקשי' והיכי עביד שמואל הכי פלומר דלדיד' נפל פאלו לא נפל ומטלטל הוא נגד מקום המחיצה.

ופרקי' התיב דשמואל לצניעותא בעלמא הוא דעביד דאלמא לא שייך מחיצה מן הצד. היינו דוקא במחיצה שאינה קבועה פי' התיב אבל הכא שהיא קבועה אפי' מן הצד שייך מחיצה זו היא שיטתו של רש"י ו"ל [דף כ"ו ע"א] כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זוית.

פי' ואפ"ה במקדש מותר, והיינו דאמר המנוח במקדש אבל אם הוא קשור אע"פ שאין תלוי אלא נגרר בקרקע אף במדינה מותר והיינו דאמר והנגרר במדינה ומ"מ מודה ר' יהודה דאם אינו קשור ואינו תלוי דאסור אפי' במדינה דקשירה מיהא בעי' וכיון דתנא דפליגי עלי' דר' יהודה הוי ר' אליעזר מסתמא נמי רבנן דפליגי עלי' דר' אליעזר במתני' היינו ר' יהודה דברייתא וקשיא לר' אבא בר כהנא דאמר דחקמים דמתני' אפי' אינו קשור קא שרו והכא ר' יהודה קשירה מיהא בעי': קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו דלתות החנויות הגבוהות דאין ידו מגעת שם בזמן שקשור ותלוי פותח ונועל בו, דסבר האי תנא דכשאינו תלוי ונגרר בארץ אע"פ שהוא קשור לא חשיב כלי כלל ונהנה לי' פקנה דעלמא דלא חשיב לטלטלה אבל פשהוא תלוי איכא הוכחה: [ע"ב] והוא שיש תורת כלי עליהן ואע"ג דלעיל פריש ר' אסי מילת' דר' יוחנן דאמר הצריכן ר' מעשה דבשפשוף סגי ולא בעי תורת כלי, נראה לי דר' יוחנן אליבא דר' קאמר דלא בעי תורת כלי ורב אסי לפרושי דברי ר' יוחנן אתא אבל ר' יוחנן גופי' בעי תורת כלי.

אָבֵל הַרְמַבּוֹן וְיִלְגַּשְׁמֵר מִזֶּה וּפִי דְכִי בְעֵי תוֹרַת פְּלִי הֵינְנוּ לְהַתִּיר בְּחֻדָּא הַתְּקֵנָה לְכָל הַשְּׁפָתוֹת וּבִהָא הוּא דְבַעֵי תוֹרַת פְּלִי אָבֵל בְּאַבּוֹן שְׁעַל פִּי הַחֲבִית דְּלֵא שְׂרִי בְּהֵא הוּא הַכְּנָה אֵלֵא לְמַחְרָתוֹ דְּהֵינְנוּ לְאוֹתָהּ שְׁפָת בְּלִבָּד אַע"ג דְּלִיכָא תוֹרַת פְּלִי סְגִי בְּהַ תְּקֵנָה זֹו וְהֵינְנוּ נְמִי הָא דְנִדְבָבָה שְׁל אַבְנִים דְּנִדְאִי לֹא הִי ר' קוֹבַע דִּירְתוֹ שָׁם אֵלֵא יְשִׁיבָה דְלִפִּי שְׁעָה הֵיטָה וּלְאוֹתָהּ שְׁפָת וְהִילְכָה לֹא בְעֵי תוֹרַת פְּלִי, וְהָא דְאַקְשִׁי לֹר' יוֹחֲנָן מְהָא דְחֲרִיּוֹת שְׁל דְקָל מְשׁוּם דְּמִסְתַּמָּא הוּא בָּא לְהַכְשִׁירָן לְעֲשׂוֹתָן פְּלִים גְּמוּרִים לְהַתִּירָן לְכָל הַשְּׁפָתוֹת וְא"כ הִי בְּדִין דְּלִיבַעֵי בְּהוֹן תוֹרַת פְּלִי.

וּלְעֲנִין פְּסֻק הַלְכָה קי"ל כר' אבא וּגְדוּלָה מְמַנָּה כְּרַב אָסִי דְבַפְּרָק בְּמָה טוֹמְנִין דְּלֵא בְּעֵי אֵלֵא יְשִׁיבָה גְּרִידָא נְעַל בּוֹ אוֹ פְּקַק בּוֹ בְּהָא סְגִי וְאַע"פ שְׁלֹא הִתְקִינוּ וּמִיָּהוּ דְּנֻקָא אֵלִיבָא דֹר' יוֹחֲנָן דְּבַעֵי צוּרַת פְּלִי כְּלוֹמַר שְׁיֵשׁ בְּקֵנָה זֶה וּבְנִגְרָה הַנִּגְרָר וּבְפַקַק הַחֲלוֹן צוּרַת פְּלִי לְעֲנִינָם שְׁשִׁיפָה אוֹתָם וְתִקְנָם דְּנִרְאָה וְדֵאִי שְׁהֵן עֲשׂוּיִין לְכַף וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵם וּמִיָּהוּ לֹא חֲזוּ אֵלֵא לְהֵאָדָּא מִלְתָּא בְּלַחוּד וְדֵלֵא כְּפִירֵשׁ"י ו"ל שְׁפִי גִבִּי הָא דְקֵנָה, אָבֵל מִיָּדִי דְּהוּי בְּנִפְשִׁי בְּלָאוּ הִכִּי פְּלִי גְּמוּר בְּלֵא הַתְּקֵנָה פְּלִל סְגִי וְהֵינְנוּ הָא דְתַנּוּן פְּקַקוּ אֵת הַמְּאֹר בְּטַפְּסִיחַ מְשׁוּם דְּטַפְּסִיחַ בְּלָאוּ הִכִּי הוּא פְּלִי גְּמוּר בְּנִפְשִׁי וְאַע"ג דְּבַעֵירוּבִין פְּסֻקִי בְּנִגְרָה הַלְכָה כֹר' יְהוּדָה דְּבַעֵי קְשׁוּר הֵינְנוּ פְּשָׁאִין עֲלֵיו גְּלוּסְטְרָא וְלֹא תִיקוּן אַחַר דְּכִינּוּן שְׁהוּא מְחַבְּרוּ בְּפִתְלֵי וּבְדִלְתֵי מְחַמְרִי בְּמִיָּדִי דְּמִיָּחֲבַר בְּאַרְעָא אָבֵל פְּקַק הַחֲלוֹן לֹא חֲשִׁיב מִיָּחֲבַר בְּאַרְעָא וְאַפְשָׁר דְּאַפִּי ר' יְהוּדָה מוֹדָה בְּהַ דְּלֵא בְעֵי קְשׁוּר וְר' אבא נְמִי מוֹדָה בְּנִגְרָה לֹר' יְהוּדָה וּכְטַעְמָא דְאַמְרָן אֵלֵא דֹר' אבא בַר כְּהֵנָא פִּינּוּן דְאַתִּי לְחַדוּתִי אֲצִטְרִיף לְמַתְלִי בְּתַנָּא דְאַמַר בְּהֵדִיא כְּשִׁמְעַתִּין וְהֵינְנוּ רִשְׁבִּי"ג וְהָא לְכוּלִי עֲלֵמָא הִיא וְנָאפִי בְּנִגְרָה הַנִּגְרָר דְקי"ל כֹר' יְהוּדָה דְּבַעֵי קְשׁוּר הִיכָא דִישׁ בּוֹ צוּרַת פְּלִי כְּגוֹן שְׁיֵשׁ קְלוּסְטְרָא בְּרֵאשׁוֹ אֲפִילוּ אִינוּ קְשׁוּר פְּלִל שְׂרִי כְּדְפֻסְקִי הַלְכָה כֹר' יוֹסִי הֵתָם בְּעִירוּבִין וְדֵלֵא כֹר' אֵלְעֶזֶר דְּפִלִּיג עֲלֵי הֵתָם וּבְעֵי קְשׁוּר: וּמְדַבְּרִיהֶם לְמַדְנּוּ שְׁפוּקִין.

פִּי אֵת הַמְּאֹר בְּדַבְּרָ שְׁאִינוּ קְשׁוּר, וְא"ת וּמֵאִי קוּשְׁיָא הֵתָם הוּא בְּטַפְּסִיחַ וּמְשׁוּם דְּכִלִּי גְּמוּר הוּא וְהִיא אֲפִילוּ קְשׁוּר כְּדְפֻרִישְׁנָא לְעִיל, וְי"ל דְּהֵינְנוּ לְרַבְּנָן דֹר' אֵלְעֶזֶר דְּלִית לְהוּ אִיסוּרָא דְתוֹסְפוֹת אֵהֵל עֲרָאִי וּכְדְפֻסְקִי כֹר' אבא דְאַמַר אֵלִיבָא דְרַבְּנָן דֹר' אֵלְעֶזֶר דְּבַהַתְּקֵנָה לְחוּדָה בְּתוֹרַת פְּלִי סְגִי לְהוּ אָבֵל לֹר' אֵלְעֶזֶר דְּאִית לִי אִיסוּרָא מְשׁוּם תוֹסְפוֹת אֵהֵל עֲרָאִי לֹא שְׁנָא פְּלִים מְשָׁאֵר דְּבָרִים אָבֵל לְרַבְּנָן אִיכָא לְאַפְרוּשִׁי בֵּין פְּלִים גְּמוּרִים לְשָׁאֵר דְּבָרִים: נְגַר הַנִּגְרָר נְמִי סְתַמָּא הִיא.

פִּי דְאַתִּי כֹר' אֵלְעֶזֶר דְּבַעֵי קְשׁוּר וְתִלוּי וְאַע"ג דְּנִדְאִי הִיא סְתַמָּא עֲדִיפָא דְלִית בְּהַ פְּלוֹגְמָא פִּינּוּן דְּאִיכָא סְתַמָּא דְאַתִּיא כְּוֹתִי לִיכָא לְמַקְשִׁי מִיָּנָה, וּפְרִיק אַפ"ה מְעַשָּׂה רַב כְּלוֹמַר דְּהִיא דְרַב עֲמָרָם מְעַשָּׂה וְהָא וְדֵאִי עֲדִיפָא לְמַקְשִׁי מִיָּנָה: פִּי פְּלִיגִי בְּכִלִּים דְּחַבְּרִינָהוּ וְכו'.

וּמַתְנִי ה"ק בְּד"א שְׁצָרִיף בֵּית אַחִינָה ה"מ בְּכִסּוּי קְרַקְעוֹת כְּגוֹן בּוֹר וְדוֹת אָבֵל בְּשָׁאֵר פְּלִים אַע"פ שְׁמַחְוִנְפְּרִין לְקַרְקַע אִין צְרִיכִין בֵּית אַחִינָה, וְרַבְּנָן סְבִירָא לְהוּ דְּבַהַנִּי נְמִי צְרִיכִין בֵּית אַחִינָה דְּגִזְרִי הֵנִי אֲטוּ פְּסוּנִי בּוֹר וְדוֹת אַע"ג: דְּאִית לְהוּ תוֹרַת פְּלִי אָבֵל שָׁאֵר פְּלִים הַמְּטַלְטְלִין לְכ"ע אִין צְרִיכִין בֵּית אַחִינָה.

והוא שיש תורת פלי עליהן פלומר שמתקננין לכיסוי ולא שהיו כפשוטי פלי עץ ארופים דנסרים חזו למלתינהו. וקי"ל כר' יוסי וכדפסקי' לעיל כר' אליעזר בן יעקב והא דשרני' פלי שפלאכתו להתיר מחמה לצל ה"ה אפי' בכדי אלא דאורחא דמלתא נקט תדע דלקמן אמרי' דרבא מנח ספינא אבר יונה ומטלטל ואמרי' עלה דמדינא לא צריף אי לאו משום דאדם חשוב הנה והא ה"ה דטלטלו בכדי לגמרי ושריני.

וכן כתב הר"א ה"ו"ל: סליק פרק כל הפלים פרק מפנין מפנין תרומה טהורה כו'. מתני' דקתני סתמא מפנין לאו דוקא פל מידי אלא תרומה טהורה וכגון הני דמתני' דחזו לטלטול ומטעמא דבהיתירא קא טרח ודוקא מפני האורחין או מפני ביטול בית המדרש אבל אם הוצרך למקומו לצורך עצמו לא משום דטלטול דארבע וקמש קנפות הוי טירחא יתירא ומיחזי כעובדין דחול ודוקא ארבע וקמש דהוי טירחא יתירא הא בציר מהא שרי לצורך מקומו וכן דעת הרמב"ם ו"ל.

ומסתברא דהני ארבע וקמש קנפות דקתני אפי' מפני אורח אהד או תלמיד אהד והכי משמע מדאיבעיא לן בגמרא הני ארבע וקמש קנפות דאמרי' אע"ג דאית לי' אורחין טובא או דילמא הפל לפי האורחין פלומר לכל אורח בן ואסיקנא.

דהפל לפי האורחין: [דף קכ"ז ע"א] גמרא ואי בעי אפי' טובא נמי. כתב הר"א ה"ו"ל מסתבר לי לצורך אורחין או לבית המדרש כבעיין דלקמן ומאן דבעי לה לא שמיע לי' דשמואל ומאן דפשטה ניהלה עדיפא לי' למפשטה מדר' עכ"ל, ולא הבנתי דבריו דהיא בעיא לא שייכא אלא אליבא דרב חסדא ולא אליבא דשמואל וכמו שפירש"י ו"ל ולשמואל אפי' לית לי' אלא אורח א' מפנה אפי' טובא דאיהו לא חייש לטירחא יתירא: שלא יגמור את האוצר פלו.

פלי משום דילמא ע"י שגומרו מעיין בו ורואה בו גנמות ואתי לאשוויינהו ולתקנינהו בידיים ומדעת ואיכא משום בונה ובהא אפי' ר' שמעון מודה משום דקפיד הוא על גנמות שפאוץ והכי מפרשי' כולהו אבל לאשוויי גנמות ממילא לא חיישי' דהנה לי' דבר שאין מתכוון ושרי.

וי"מ שלא יגמור את האוצר לר' שמעון משום דנראה טפי כעובדין דחול: עושה שביל ברגלו בכניסתו וביציאתו. ובהא אפי' ר' מודה משום דהנה לי' טלטול מן הצד וכלאחר יד פלומר שלא פדרפו ולצורכו כגון זה התירו ומינה דלר' שמעון דאית לי' מוקצה בגרוגרות וצמימין ודכתיבהו דשרי בהאי אנפא: או דילמא מעוטי במשוי עדיף.

פלומר הכי עדיף היכא דניחא לי' למיעבד הכי: לא דכולי עלמא מעוטי בהלוכא עדיף ומי סברת וכו' ועע"ג דבדדד דחויא קאמר לי' ולומר דאי מהא לא תפשוט מ"מ מסתברא דלא הוי כשאר דחויי דתלמודא אלא דהכי קי"ל דמעוטי בהלוכא עדיף משום דבהכי מיתרצן מתנייתא דמיתוכן אהדדי דלא פליגי: אלא צנה ועמר ולעולם פל חז וחד מפנה לנפשי' פלומר צנה לכל אהד ואהד לעמר אי נמי צנה לאהד מהם לעמר ובעיין לא איפשיטא.

וניש מי שפסק דחד מפנה לכולהו דהנה לי ספיקא דרבנו ולקולא אבל הרי"ף ו"ל פסק דכל חד וחד מפנה לנפשי דהנה לי ספיקא דאיסורא ולחומרא: [ע"ב] דתנו מאכילין את העניים דמאי וכו'.

פי' דמסתמא הא קא אכלי דמאי פשמחזרין אחר פתחי עם הארץ וסתם עם הארץ אינו מעשר וסמכו על רובן שמעשרין: מתני' ומעשר ראשון שנטלה תרומתו. כלומר מעשר ראשון של לוי שנטלה ממעשרו שרו מעשר פהן וקס"ד השתא שנתקן לגמרי וננטלה תרומה גדולה שיש על ישראל להפרישה תחלה קודם הפרשת מעשר לוי ומשום כך אקשי' פשיטא דהא ראוי הוא לגמרי.

ומהדר' שלא נטלה תרומה גדולה ממנו וסד"א והא אסור לטלטלו קמ"ל כדר' אבהו וכו'ף [דף קכ"ח ע"א] ולא מעשר ראשון שלא נטלה תרומתו פשיטא וכו' דקס"ד השתא שלא נטל ממנו מעשר פהן אבל נטלה ממנו תרומה גדולה ונהדר ליה דלעולם נטל ממנו מעשר פהן ולא נטלה ממנו תרומה גדולה וכגון שהקדים מעשר לוי בפרי מהו דתימא ראוי הוא לטלטל כדאמר לי רב פפא לאבבי וכו': אמר אממר והוא דאית לי נעמיות.

כלומר הא דשרי רשב"ג לטלטל שברי זכוכית דוקא בדאית לי נעמיות בביתו, ונראה לי דאלו בחצר מודה דמטלטל אע"ג דלית לי יונים משום דשכיחי טפי. ומיהו הא דאממר לא קאי אלא דרשב"ג אף על גב דלית לי נעמיות בביתו קאמר ומשום דראוי הוא להיות לו נעמיות להאכילן קאמר ואע"ג דאין דרכן של בני אדם להיות להם נעמיות אלא בני מלכים ס"ל לרשב"ג דכל ישראל בני מלכים הם וראויין הם לכך ומיהו פילין אפי' לבני מלכים לא שכיחי להיות להם והילכך לא מטלטלין חבילי זמורות פנ"ל: אמר אבבי רשב"ג ור' שמעון ור' שמעאל וכו' ולית הלכתא פחד מינייהו לבר מההיא דשמן נרד והכא נמי היכא דאית לי פילין או נעמיות הכי נמי דשרי: בשתי ידים אסור לטלטלה.

פי' ואפי' התקינן למאכל בהמה דטירחא יתירא הוא ולא שרי' ולית הלכתא פותי' אלא כת"ק: ה"ג רש"י ו"ל בשך חי מותר לטלטלו בשבת בשך תפל וכו'. ולפי גירסא זו בשך חי היינו בשך מליח ומותר לטלטלו לפי שראוי לאוכלו, וליתא דבכל מקום בשך חי היינו בשך תפל וגרסת הספרי עיקר דגרסי בשך חי מותר לטלטלו בשך תפוח רב הונא אמר מותר לטלטלו וכו'.

ופי ה"ר יהונתן ו"ל דבנתפח בשבת פליגי דלרב הונא מותר לטלטלו אע"פ שאסור לאוכלו דס"ל כר' שמעון לפי, שאינו נולד גמור כמו בהמה שמטה בי"ט ורב חסדא חשיב לי' נולד גמור וס"ל כר' יהודה אבל נתפח מערב שבת לכולי עלמא שרי נאפי' לר' יהודה דמודה ר' יהודה בנבלה שנתנבלה מערב שבת דדעת' עלה לכלבים וברייטא דשרי בשך תפוח לטלטולה מייירי בשנתפח מערב שבת והיינו דלא אקשי' מינה לרב חסדא, אלא דצ"ע לרב אלפסי דמיייתי ראי' מינה לרב הונא ע"כ תנרף דבריו: דג תפל אסור לטלטלו.

פי' שאין ראוי לאוכלו חי בלא מלח ולכלבים לא חזי דכל מידי דחזי לי' למחר מקצה לי' מכלבים: [ע"ב] לא אפשר בפרנסה. פי' שאפי' ישליף שם כל מזונות שבעולם לא תוכל לחיות מפני צער המים: צער בעלי חיים דאורייתא.

דְּדַרְשִׁינוּ לִי מִדְּכָתִיב חֲמוּר שׁוֹנֵאָה דְּאִין מְצֻנָה זֹו אֶלְא עַל צַעַר הַבְּהֵמָה וְלֹא מִחֲמַת צַעַר בְּעַל הַבְּהֵמָה. וְאִ"ת מְאִי שְׁנָא דְּהֵכָא חֲיִישִׁי לְבִטּוּל כְּלִי מְהִיכְנוּ וְאֵלּוּ בְּמִתְנִי' תְּנִן כּוֹפִין אֵת הַסֵּל לְפָנֵי הָאֶפְרוּחִין וְכו' וְלֹא חֲיִישִׁי לְבִטּוּל כְּלִי מְהִיכְנוּ.

פִּי רַבִּי יְהוֹנָתָן ז"ל דְּמִתְנִי' דְּלֹא קִיָּמוּ הָאֶפְרוּחִין עַל הַכְּלִי אֶלְא לְפִי שְׁעָה וְיָכוּל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ לֹא שִׁיָּךְ בִּיטּוּל כְּלִי מְהִיכְנוּ אֲבָל הֵכָא אֶפְשָׁר שְׁכַל הַיּוֹם תַּעֲמֹד הַבְּהֵמָה עֲלֵיהֶם. וְטַעַם בִּיטּוּל כְּלִי מְהִיכְנוּ הָוִי מִשּׁוּם דְּמִיחְזִי כְּמוֹסִיף אַבְגִּין שְׁאִינוּ יָכוּל לִיטּוֹל הַכְּלִי מִשָּׁם וְנִמְצָא כְּמַחְבְּרוֹ עִם הַקְּרָקַע.

וּי"מ דְּהֵכָא אִפִּי תַעֲלָה הַבְּהֵמָה אִיכָא בִּיטּוּל כְּלִי מְהִיכְנוּ מִשּׁוּם דְּמִיתוּסְחָן מְנִי בְּמִיָּא וּמִסְתַּמָּא לְכוּלִי יוֹמָא לֹא חֲזִי לְאִשְׁתַּמוּשִׁי בְּהוּ וְהוּא הַנְּכוּן: דּוּחִין אִין. בְּיָדִים יָכוּל לְדַחוּתָהּ עַד שְׁתַּכְּנִס אֲבָל מְדַדִּין לְאִוְחָזָה בְּכַנְפֵי' לֹא אַע"פ שְׂרַגְלֵיהָ נוֹגְעִין בְּאַרְצֵי: וְהָאִשָּׁה מְדַדָּה אֵת בְּנָהּ וְכו'.

וְהִלְכְתָא כּו' יְהוּדָה דְּמִתְנִי' דְּאָסֵר בְּגוֹרֵר דְּאֶפִּי' ת"ק דִּידָּהּ אֵית לֵיהּ הֲכִין מִשּׁוּם דְּקִי"ל כָּל מְקוּם שְׁשֻׁנָה ר' יְהוּדָה אִימְתִי וּבד"א אִינוּ אֶלְא לְכַרְשׁ דְּבָרֵי חֲכָמִים: מִתְנִי' וְקוֹשְׁרִין אֵת הַטְּבוּר. פִּי דְּאַחַר שְׁנִקְשָׁר לִיכָא כָּל כֶּף סְכָנָה וְאִין חוּתְכִין הַנְּשָׂאָר עַד לְאַחַר הַשַּׁבָּת וּר' יוֹסִי סִבֵּר דְּחוּתְכִין דְּאַכְתִּי אִיכָא סְכָנָה אִם יִשְׂאָר שָׁם אוֹתוּ הַמְּנוֹתָר וְיִכְרַךְ בְּיַד הָאִשָּׁה וְתַמְשְׁכְּנוּ וְיִסְתַּכּוּ גְמָרָא אִין סְחִיטָה בְּשַׁעַר.

וְאִ"ת א"כ אִפִּי בְּדִיאִיכָא סְפֵק בְּיָדָהּ תְּבִיא בְּשַׁעַרָה דְּטָפִי שִׁינוּי אִיכָא בְּשַׁעַרָה מְבִידָה. וּי"מ דַּה"ק מְבִיאָה אַף בְּשַׁעַרָה כְּלוֹמַר אִם אִינוּ סְפֵק בְּיַד תְּבִיא בְּיָדָהּ.

וּבְשַׁעַרָה וְאַפְתִּי לֹא נִיחָא לִי דְּהִנָּה לִיהּ לְמִימַר אִם אִינוּ סְפֵק בְּשַׁעַרָה מְבִיאָה בְּיָדָהּ כְּלוֹמַר אַף בְּיָדָהּ. וְיֵשׁ מִי שְׁפִי דְּאַף עַל גַּב דְּאִין סְחִיטָה בְּשַׁעַר מ"מ כְּשִׁסּוּחָתָהּ הַשְּׁמֹן מְשַׁעַרָה מִיחְזִי כְּסְחִיטָה וּבְדִין הוּא דְּנִגְזוֹר אִטּוּ סְחִיטָה דְּעֵלְמָא אֶלְא דְּמִשּׁוּם פְּקוּזָה נֶפֶשׁ הַתִּירוּ וְהִלְכֵךְ הֵיכָא דְּסְפֵק בְּיָדָהּ לֹא שְׂרִי' בְּשַׁעַרָה אִטּוּ הָא דְּסְחִיטָה וְזֵה נְכוּן: רַב אֲשִׁי אָמַר אִפִּי תִימָא יֵשׁ סְחִיטָה בְּשַׁעַר וְכו'.

וְכַתֵּב הָרֹא"ה ז"ל דְּרַב אֲשִׁי לְרוּחָא דְּמִלְתָּא קָאָמַר אֲבָל וְדָאִי בְּעֵינָךְ דִּינָא הֲכִי ס"ל דְּאִין סְחִיטָה בְּשַׁעַר וְרֹא"ה לְדַבְּרֵי מְדֻשְׁרֵי' טְבִילָה בְּשַׁבָּת עכ"ל. כְּלוֹמַר שְׂרִי' טְבִילָה וְלֹא חֲיִישִׁי לְסְחִיטָת שַׁעַרָה.

וּמִיָּהּ אִינָה רְאָיָה דְּלֹא דְּמִי מִים לְשָׁמֹן דְּשָׁמֹן אַחַר שְׁהוּא עַב וְנִדְבָק בְּשַׁעַר אֶפְשָׁר שִׁישׁ בּוֹ סְחִיטָה: מְבִיאָה לָהּ בְּכִלֵי דְּרַף שַׁעַרָה דְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר לְשִׁנוּיִימְשַׁנִּין וּמִיָּהּ דּוּקָא בְּדִלְיָכָא עַפּוּב לְחוּלָה כְּלָל אֲבָל אִי אִיכָא עֵיפּוּב לֹא מְשַׁנִּי' וְכֵן כְּתִבַּת הַר' יְהוֹנָתָן ז"ל וְאִם אִינוּ נַעֲשֶׂה בְּזִרְיוֹת בְּשִׁינוּי כְּמוֹ בְּלֹא שִׁינוּי מְצֻנָה לְעֵשׂוֹת בְּלֹא שִׁינוּי וְלִמְהַר הַדְּבָר בְּכָל כַּחוֹ ע"כ.

וְהֵיכָא שְׁחֵלָה בְּעֵנִין שְׁיִשְׂרָאֵל יָכוּל לְחַלְלַל עֲלֵיו אֵת הַשַּׁבָּת אִפִּי יָכוּל לְעֵשׂוֹת ע"י כּוֹתִי גְרָאִין הַדְּבָרִים שְׁיַעֲשֶׂה ע"י יִשְׂרָאֵל וְלֹא ע"י כּוֹתִי מְדַאֲמְרֵי' אִין עוֹשִׂין דְּבָרִים הִלְלוּ לֹא ע"י נְשִׁים וְלֹא ע"י קְטַנִּים מְפָנִי שְׁהוּ מְצַטְרָפִין לְדַעַת אַחֲרַת כְּלוֹמַר דְּסְבוּרִין שְׁהַדְּבָרִים אִסּוּרִין לָהֶם וְנוֹתְנִין לָהֶם לְעֵשׂוֹת לְפִי שְׁהוּ נְשִׁים וְקְטַנִּים וְאִתּוּ לְאִיפְשׁוּלֵי דְּכֹנְתָה בְּכוֹתִי

נָמִי אָתוּ לְאִיכְשׁוּלֵי דְלָא תַמְיָרוּ לְהוּ פְקוּס נְפִשׁ: [דָּף קכ"ט ע"א] וּמַר זֹטְרָא מַתְנֵי הֵכִי אָמַר וְשִׁמוּאֵל כָּל זְמַן וְכוּ'.

לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי מְחַלְלִין עָלַי אֶת הַשְּׁבִת, בְּסִתְמָא (*): ** (הַגְה"ה גְרַסַת הָרַב מְשׁוֹנָה מִמָּה שֶׁלְפָנֵינוּ וְכֵן הִיא בְּאַמַת גְרַסַת הָרַ"ן אֶצֶל הָרִי"ף עֵינֵן שָׁם וּבְהַגְהַת מֵהַר"מ שָׁם: **) רַב אֲשֵׁי מַתְנֵי לְחֻמְרָא.

פִּי' דְאָמַר בְּנִסְתָּם הַקָּבֵר אָמְרָה צְרִיכָה אֵי מְחַלְלִין עָלַי אֶת הַשְּׁבִת הָא סִתְמָא אֵין מְחַלְלִין עָלַי כְּדָאמַר לֹא אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי אֶלָּא סִתְמָא אֵין מְחַלְלִין וְכוּ' וּמַר זֹטְרָא אָמַר דְאָפִי' בְּסִתְמָא מְחַלְלִין עָלַי וְכֵן נָמִי רִישָׁא דְכָל שְׁהַקָּבֵר פְּתוּחַ דְלַרְב אֲשֵׁי בְּסִתְמָא מְחַלְלִין עָלֶיהָ הָא אָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה אֵין מְחַלְלִין וְלִמַר זֹטְרָא אִפִּי' אָמְרָה אֵינִי צְרִיכָ' מְחַלְלִין עָלֶיהָ וְהָא דְאָמְרִי' מְחַלְלִין עָלֶיהָ בְּנִפְתּוּחַ הַקָּבֵר הֵינֵנו לְדַבְרִים הִידוּעִים שְׁהֵן צְרִיכֵי חֵי' וּבְנִסְתָּם הַקָּבֵר דְאָמְרִי' אָמְרָה צְרִיכָ' אֲנִי לֹא שְׁתַּאמַר צְרִיכָה אֲנִי לְחַלְלֵי עָלַי אֶת הַשְּׁבִת דְהָא פְּשִׁטָּא דְמְחַלְלִין נֶאֱפִי' לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוֹם פִּינֵן דְחֻלָּה אָמַר צְרִיכָ אֶלָּא צְרִיכָה אֲנִי לְעֵנִינִי חֵי' וְצְרִיכֵי חֵי' מִיָּד מְחַלְלִין עָלַי וְכוּ' וְכֵן פְּתַב הָרַמְבַּ"ן ו"ל: מִשְׁעָה שְׁהֵדָם שׁוֹמֵת וְיִוֵּרֵד.

פְּתַב הָרַא"ה ז"נ דְלַעֲנֵן הִילְכְתָא וְדַאי קִי"ל כְּשִׁיעוּרָא דְקָדִים אָבֵל לֹא מְכַרַע כָּלֵל מְלִישְׁנֵינֵיהוּ הֵי נִינְהוּ קָדִים דְמַאי דְאָמַר כָּל חַד וְחַד מִשְׁעָה אֲרִישָׁא קָאֵי דְאָמַר מְאִימַתִּי: שְׁלֵשָׁה בֵּין אָמְרָה צְרִיכָה אֲנִי וְכוּ' וְלַעֲנֵן יוֹם הַכַּפּוּרִים נָמִי כַה"ג דְבַתוּף שְׁלֵשָׁה אֵין מְנִיחִין לָהּ לְהַתְעַנּוֹת כָּלֵל בְּשַׁבְעָה תְלוּי' בְּדִיבּוּרָה לְאַחַר שַׁבְעָה עַד שְׁלֵשִׁים עַל יְדֵי אַרְמָאֵי כַחֲוָלָה שְׁאֵין בּוֹ סִפְנָה.

וְהֵתָם נָמִי תַנּוּ וְהַחֲזִיחַ תַנְעוּל אֶת הַסַּנְדֵּל וְאֵלוּ אֶכִּילָה וְשִׁתִּי' לֹא תַנּוּ. וְכַתְבַּר הָרַ' יְהוֹנָתָן ו"ל דְהָא דְאָמְרִי' דְבַתוּף שְׁלֵשָׁה אִפִּי' אָמְרָה אֵינִי צְרִיכָה מְחַלְלִין עָלַי אֶת הַשְּׁבִת טַעְמָא דְאָמְרִי' תַנּוּבָא הוּא דְנִקְיֵט לָהּ וְאֵע"ג דְבַשְׁאָר חוֹלִים צְרִיכִין אֲנִימְדָנָא עַל פִּי בְקִיאֵין בְּתַעֲנִית יוֹם הַכַּפּוּרִים כְּדָאמְרִי' בְּיוֹמָא יוֹלְדַת וְדַאי אֵינָה צְרִיכָא אֲנִימְדָנָא ע"כ: וְאִמְטָהּ לְעַרְסָא בְּתַרְי' דְרַבָּא.

פִּי' שְׁהִי רַבָּא בַעֲלָה כְּדִי לְחַמְמָה בְּתַשְׁמִישׁ: הַקִּיז דָּם וְנִצְטַנּוּ עוֹשִׁין לוֹ מְדוּרָה בְּשַׁבְתָּ. פִּירְשׁ"י ו"ל וְכ"ש חוֹלָה וְלִפִּי זֶה אֲמוּרָאֵי נִינְהוּ אֵלִיבָא דְשִׁמוּאֵל וְכֵן כַּתְבַּר הָרַא"ה ו"ל דַּה"ה לְחֻלָּה דְקִי"ל כַר' חֲזִיא בַר אָבִין דְסַפְקָ גְּפִשׁוֹת לְהַקְלֵי כַּנ"ל וְכֵן פֶּסֶק הָרִי"ף ו"ל אֶלָּא שְׁהוּא גּוֹרַס אָמַר ר' חֲזִיא בַר אָבִין אָמַר רַב שְׁשֵׁת וְלֹא גָרִיס אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁמוּאֵל צַלְחוּ לִי תַכְתְּמָא.

פִּי' בְּחוּל וְקַמ"ל דְלִיכָא מִשׁוּם בַּל תַּשְׁחִית פִּינֵן דְלֹא אֲשַׁכַּח עֲצִים מוֹכְנִין לְעִשׂוֹת מִהֵן מְדוּרָה בְּשַׁעַת הַהַקְזָה: וְלֹא הִיא אִיכָא חַד יוֹמָא דְמַעֲלֵי בִי' שְׁמַשָּׂא כְּלִי שְׁתָּא וְכוּ'. פִּי' וְלֹא הִיא לֹא יוֹמָא דְהַקְזָה הַזֶּה: [ע"ב] מִשׁוּם דְקִינְמָא לִיָּה מְאָדִים בְּזוּוּיָא.

פִּירְשׁ"י ו"ל שְׁהֵם שַׁבְעָה מְזֻלוֹת שְׁמִשְׁמִשִּׁין סִדְרַת הַשְּׁעוֹת וְסִימְנָן שַׁצ"ם חַנּוּכ"ל וְחֻזְרִין חֲלִילָה וְאַחַד מִהֵם שְׁהוּא מְאָדִים מְמוּנָה עַל הַחֲרַב וְהַדְבָר וְכָל הַפְּוֹרְעַנְיוֹת וְכַשְׁנוּפֵל מְאָדִים בְּשַׁעַת שְׁהִיא זוּגוֹת הוּא קִשָּׁה יוֹתֵר לִפִּי שְׁהַזּוּגוֹת קִשִּׁין וְשְׁדִים שׁוֹלְטִין בּוֹ וְנִמְצָא שְׁהַפְּוֹרְעַנְיוֹת יוֹתֵר מוֹכֵן וּבְיוֹם שְׁלִישִׁי נוֹפֵל מְאָדִים בְּשַׁעַת שְׁהִיא זוּגוֹת וְהוּא בְּשַׁעַת שְׁמִינִית שְׁהִי בְּיוֹם רַבִּיעִי לְבְרִיאַת עוֹלָם שְׁנַתְלוּ בּוֹ הַמְּאֹרוֹת וְהַמְּזֻלוֹת שְׁעָה רַאשׁוֹנָה

שֶׁל רַבִּיעֵי בַשָּׁבַת שִׁמְשׁוֹשׁ שַׁבְּתַי וּבִשְׁעָה שְׁנִי צָדֵק וְאַחֲרָיו מְאָדִים וְאַחֲרָיו חֲמָה וְאַחֲרָיו
נִגְהָה וְאַחֲרָיו פּוֹכֵב וְאַחֲרָיו לְבָנָה וְנִמְצְאוּ ז' מְזֻלוֹת לְשַׁבְּעָה הַשְּׁעוֹת וְחוֹזְרִין חֲלִילָה לְעוֹלָם
וּלְפִי זֶה הַסֵּדֶר לְעוֹלָם סִמְנֵי הַמְּזֻלוֹת הַמְּשֻׁמְשֵׁין בַּתְּחֵלֶת לַיְלִי הַשְּׁבוּעָה כ' צ' נ' ש' ח' ס'
מוֹצָאֵי שַׁבַּת וְשַׁעַת רֵאשׁוֹנָה שְׁלוֹ פּוֹכֵב תְּחֵלֶת לַיְלִי שְׁנֵי צָדֵק וְכֵן בְּזֶה הַסֵּדֶר.

וְכֵן נְמִי סִמְנֵי תְּחֵלֶת יְמֵי הַשְּׁבוּעָה הֵם ח' ל' ס' כ' צ' נ' ש' וְשַׁעַת רֵאשׁוֹנָה שְׁלֵ אֶחָד בַּשָּׁבַת
חֲמָה וְשֵׁל שְׁנֵי בַּשָּׁבַת לְבָנָה וְשֵׁל שְׁלִישִׁי בַּשָּׁבַת מְאָדִים וְכֵן בְּזֶה הַסֵּדֶר. וְקָשְׁיָא לִי א"כ
בְּשֵׁנֵי וּבַחֲמִישִׁי נְמִי נּוֹפֵל מְאָדִים בְּזוּגוֹת.

בְּשֵׁנֵי בִשְׁעָה רַבִּיעֵית וּבַחֲמִישִׁי בִשְׁעָה שְׁנִית וּא"כ לְמָה לִי זְכוּת אַבּוֹת תִּפּוּק לִי מְשׁוּם
מְאָדִים. וְיֵשׁ לִי לֹאמֹר דְּעַדִּיפָא מִיְּנֵי שְׁנֵי לִי, אִי נְמִי דְּאֶכְתִּי לֹא אֶסִּיק אֲדַעְתִּי טַעְמָא
דְּמְאָדִים וְלִמְסַקְנָא כּוֹלְהוּ נְמִי מְשׁוּם מְאָדִים כּוֹלְהוּ.

וְאֶכְתִּי קָשְׁיָא לִי דְּכַרְבִּיעֵי נְמִי אֵיפָא מְאָדִים בְּזוּגוֹת בִּשְׁעָה אַחְרוֹנָה שְׁל יוֹם וְכִי תִימָא
דְּכִינּוּן שְׁאִין דְּרַף לְהַקִּיז בִּשְׁעָה אַחְרוֹנָה שְׁל יוֹם לֹא מְזִיק, הָא לִיתָא דְּאִם נּוֹפֵל מְאָדִים
בְּזוּגוֹת לֹא דוֹקָא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מְזִיק וְתוֹ לֹא אֶלָּא כּוֹלֵי יוֹמָא מְזִיק דְּאִי לֹא בַּתְּלָתָא נְמִי
יְקִיז קוֹדֵם שְׁמִינִית אוֹ לְאַחַר שְׁמִינִית.

וּי"ל בְּזֶה דְּשַׁעַת אַחְרוֹנָה שְׁל יוֹם הָיִי כְּלִילָה וְלֹא מְזִיק כּוֹלְהוּ לְעַדִּינּוּן צְרִיף לִי עֵינּוּן: כִּינּוּן
דְּדָשׁוּ בַּהּ רַבִּים שׁוֹמֵר פְּתָאִים ד' כְּלוּמֵר שְׁהוֹרְגָלוּ רַבִּים לְהַקִּיז דָּם בְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא מְחַמַּת
דְּוֹחְקוֹן שְׁיָהוּ קְרוּבִין לְסַעֲדַת שַׁבַּת שְׁהִי אוֹכְלִין בּוֹ דְּגִים לְעוֹנֵג שַׁבַּת לְפִי שְׁהַדְּגִים יָפִים
לְהַקְזָה כְּדָאמְרִי שְׁנֵי לְדָם דְּג אֶבֶל שְׁאָר יָמִים אִין אוֹכְלִין דְּגִים אֶלָּא הָעֶשְׂרִין: שְׁכַמִּי בְּלֹא
כְּלוּם.

פִּי הַגָּאוֹן כְּפֹה הִי דְּרַפְּן שְׁאִין נּוֹטְלִין שְׁכָר עַל גִּילּוּחַ הַשְּׁפָה אֶלָּא עַל הַרָאשׁ וְהִי מְגַלְחִין
מְאָה רָאשִׁים בְּזוּז אֶחָד וְכֵן מְאָה קְרַנֵּי בְּזוּז שְׁהוּא קְרַן שְׁל זְכוּכִית אֶלְמַחְגַּמ"ה לְשׁוֹן עַרְבֵי
וְהוּא רִיבְדָא דְּכוּסִילְתָא שְׁאֵנוּ קוֹרִין בִּינְטוּש"ש בְּלַעַז וּבְמְאָה קְרַן זוּז אֶחָד.

וְיוֹם שֶׁהִי הָאָוֶן מְגַלַּח הַשְּׁפָמוֹת וְאִינוּ נּוֹטֵל שְׁכָר הוֹלֵף לְבֵיתוֹ רִיקוֹן וְעַל כֵּן הִי לְמַשְׁל
כָּל מִי שֶׁהִי יַגַּע וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ שְׁכָר קוֹרָא אוֹתוֹ יוֹם יוֹמָא דְּשַׁכְּמִי וְכֵן הַדִּין בַּתְּלִמִּידִים
שְׁתַּשְׁשׁ כַּחֲסֵם יוֹם אֶחָד וְהֵם יַגַּעִים וְעֵינֵיפִים וְאִינוּ יְכוּלִין לְהַתְּעַסֵּק בְּגַרְסָתוֹן קוֹרִין יוֹמָא
דְּשַׁכְּמִי כְּלוּמֵר יוֹם שְׁלֹא עָלָה בְּיָדָם כְּלוּם כְּיוֹם שְׁמַגְלְחִין הַשְּׁפָמוֹת שְׁלֹא עָלָה בְּיָדוֹ דְּכָר.

וּמְקַפְּנֵי הוּא מְלָשׁוֹן וְיַעֲמָדוּ מְאָתִים אִישׁ אֶשְׁר פְּגָרוּ מְעַבְּוֹר וְכו' (שְׁמוּאֵל א' ל' י'): סְלִיק
פְּרָק מְפָנִין פְּרָק ר' אֱלִיעֶזֶר דְּמִילָה [דְּרַף ק"ל ע"א] ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם לֹא הִבִּיא כְּלִי
מְעַרְב שַׁבַּת מְבִיאָא בַּשָּׁבַת.

פִּי בְּיָדוֹ וְאִינוּ מְשַׁנָּה לְהַבִּיאָו בְּמַנְעֵלוֹ וּבְפּוֹנְדָתוֹ וְאֵע"ג דְּלַעִיל בְּפִקּוּחַ נְפִשׁ אַמְרֵי דְּכָל
הִיכָא דְּאֶפְשָׁר לְשַׁנּוּיֵי מְשַׁנּוּיֵי שְׁאֵנֵי פִּיקּוּחַ נְפִשׁ דְּלֹא הוֹתְרָה שַׁבַּת לְיַדְחוֹת אֶצְלוֹ הִיכָא
דְּאֶפְשָׁר בְּלֹא חֲלִילָה וְהִילְכָף לֹא מְחַלְלִי אֶבֶל גַּבֵּי מִילָה דְּנִתְנָה שַׁבַּת לְיַדְחוֹת אֶצְלָה אִפִּי
אֶפְשָׁר בְּלֹא חֲלִילָה וְלֹא מְהַדְרִי בְּמִילָה לְעַשׂוֹתָהּ בְּשַׁמְאָלוֹ אוֹ לְשַׁנּוֹת בַּהּ מְשׁוּם דְּלֹא חֲשַׁבֵּי
מִילָה דְּחִינֵי לְשַׁבַּת אֶלָּא הִתְרָה גְּמוּר אֶצְלוֹ שְׁהַתְּוֹרָה הַתִּירָה בְּפִירוּשׁ לְמוּל בַּשָּׁבַת ה"ה
מְכַשִּׁירֵי ל'ר' אֱלִיעֶזֶר דְּלִידִדְן מְכַשִּׁירֵי מִילָה כְּמִילָה הֵם וְכָלְלָא דְּמִלְתָּא ל'ר' אֱלִיעֶזֶר שַׁבַּת

לענן מילה ומכשירי פחול גמור היא ולא משנין כלל: גמרא אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני ובספנה מכסהו וכו'.

וקשיא לי א"כ דמשום חיבובי מצנה הוא למה לי עדים דכיון דלא חגיגש לחשדא וחיבוב מצנה אי אפשר להתקיים פאן אפילו במקום ספנה לא צריכין לעדים, אלא נראה לי דלעולם אית לי לר' אליעזר משום חשדא נאית לי נמי משום חיבוב מצנה דתרתמי אית לי אלא דבמקום ספנה דאי אפשר לקיימו משום חיבובי מצנה מכסהו על פי עדים משום חשדא שאם נחשדוהו אחרים שמחלל שבת להביא פלים אחרים תחת פנפיו יבואו עדים אלו ויעידו אבל שלא בשעת ספנה לא שרי' ליה בעדים משום חיבובי מצנה ורישא דמתני' דקתני מביאו בשבת מגולה דוקא מגולה דלא שרי' לי בלאו הכין נאפי' בדאיכא עדים, והכי מיבעי לי טעמי' דר' אליעזר משום חיבובי מצנה פלומר אף משום חיבובי מצנה דתרתמי אית לי ורישא דמתני' דוקא דלעולם פשיטא לי טעמא דחשדא כסיפא דמתני' דקתני ובספנה מכסהו על פי עדים דלא סגי בלאו טעמא דחשדא, או דילמא משום חשדא ולא משום חיבובי מצנה ורישא דמתני' לאו דוקא ופשיט רב אשי מסיפא דר' אליעזר אף משום חיבובי מצנה אית לי כנ"ל.

וכן נראה מפירש"י ז"ל: תניא נמי הכי מביאו מגולה ואין מביאו מכוסה פי' מדתני מביאו מגולה למה לי למיתני ואין מביאו מכוסה אלא ש"מ אין מביאו מכוסה כלל נאפי' במקום עדים ומלישנא תירא הוא דילפינן כנ"ל: דאמר ר' ינאי תפילין צריכין גוף נקי פאלישע בעל פנפים וכו'.

נראה שרש"י ז"ל פי' דתרתמי שמעי' מינה חדא טעמא דגרמא דמלתא אמאי הנה דנתרפית בינך ואמר משום דר' ינאי דמצריף גוף נקי וחדא דאלישע בלחוד שהחזיק בו בשעת השמד: [ע"ב] פה אין מביאין אותו דרף גגות דרף חצירות וכו' פירוש נאפילו לומר לכותי להביאו דרף רשות הרבים אסור ודחי' לה למילה משום דחמיר לן שבות דאמירה לכותי כמלאכה דאורייתא כדמוכח בעירובין אבל לומר לכותי להביאו דרף גגות וחדירות שרו דהנה ליה שבות דשבות אבל ע"י ישראל אסור אפי' דרף גגות אע"ג דאין פאן אסור אלא מדבריהם לפי שהם העמידו דבריהם אף במקום פרת.

וכתב הרא"ה ז"ל נמצא מת חמור ממכשירי מילה לפני' דאלו במת שרי' לעיל בהמצניע בההוא שיקבא דהנה בדרוקרת טלטול ע"י ישראל וע"י כותי לא משום בזיון דמת פיון דאי אפשר לקוברו לגמרי ואעפ"כ לא התירו שבות דאמירה לכותי כמלאכה עצמה לקוברו ע"י כותי דחמיר אמירה לכותי כמלאכה עצמה מטלטול בישראל.

ומפאן ראי' למילה ביו"ט שני שאין מכשירי דוחין יו"ט דליכא ראי' ממת דהא פרישנא דחמיר הוא ממילה. ומיהו אין למדין בדברים אלו זה מזה דהא גפי חולה שאין בו ספנה אשפזן דשרי' אמירה לכותי אפי' כמלאכה עצמה ושבות ע"י ישראל לא שרי' כדמוכח בההיא דאמרי' ביו"ט פאממר דכחל עינא מפותי ושרי' משום אמירה לכותי בחולה נאמרי' דלית לי למעמץ ולמפתח ואע"ג דשבות.

והר"ר משה ז"ל התיר שבות דשבות בכל מצנה ונראין דבריו עכ"ל הרא"ה ז"ל. נאני חזרתי בכל ספרי הרמב"ם ז"ל ונראה שלא התיר שבות דשבות במקום מצנה אלא לגבי

שוֹפֵר וְלוּלָב וְכֵן כָּתַב הַרְשֵׁב"א ז"ל וְאוּלַי פְּנוּנַת הָרֶא"ה ז"ל דְּלֹאוּ דְּוִקָא שׁוֹפֵר וְלוּלָב דְּה"ה .

שְׁבוּת דְּשִׁבּוּת דְּכָל מְצֻנָה קָא שְׂרֵי הַרְמַב"ם ז"ל: לְכַלִּים שְׁשִׁבְתוּ בְּתוּכָן. פִּי וְהָאֵי אִינְזַמְל גְּמִי מִיִּירֵי שְׁשִׁבְת בְּחֶצֶר שְׁאֵם שִׁבְת בְּבֵית אָסוּר לְהוֹצִיאוּ לְחֶצֶר אוּ לְגַג שְׁלֵא עֵינְרַב עֵמָה: וְרַב לְטַעֲמִי דְאָמַר אֵין הַמְּבּוּי נִיְתָר בְּלַחֵי וְקוּרָה פִּי לְטַלְטַל בְּכּוּלוּ בְּלֵא שְׁיִתּוּף אֱלֵא א"כ בְּתִים וְחֶצִירוֹת פְּתוּחִים לְתוּכוֹ שְׁתֵּי חֶצִרוֹת לְמְבּוּי וְשְׁנֵי בְּתִים לְכָל חֶצֶר לְפָחוֹת דְּכָל הֵיכָא דְאִיכָא בְּתִים וְחֶצִרוֹת פְּתוּחִין לְתוּכוֹ מְוִתָּר לְטַלְטַל בְּכּוּלוּ בְּלֵא שְׁיִתּוּף דְּגַמְרָא גְּמִירֵי לְהוּ דְּבַעֵי בְּתִים וְחֶצִרוֹת פְּתוּחִין לְתוּכוֹ.

וְהֵכָא בְּתִים אִיכָא חֶצִרוֹת לִיכָא שְׁפָכְר נְתַבְטְלוּ חֶצִרוֹת לְגַבֵּי בְּתִים וְנַעֲשׂוּ בְּבְתִים: [דָּף קל"א ע"א] פִּי לֹא עֵינְרַבוּ וְכו' כְּמֵאן דְּסַתְמִימוּ דְּמוּ. פִּי דְּכָל בֵּית דְּלֹא חֲזִי לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי בְּחֶצֶר לֹא שְׁמָה בֵּית נְהָרֵי הֵיא בְּטֵלָה לְגַבֵּי חֶצֶר וְחֶצֶר אִיכָא וּבֵית לִיכָא וְא"כ אֲמַאי שְׂרֵי לְטַלְטַל בְּכּוּלוּ דְּהָא בַעֵי בְּתִים וְחֶצִרוֹת וְלִיכָא.

וּפְרִיק אֲפָשֶׁר דְּמְבַטְלֵי בְּנֵי בְּתִים שְׁבַחְצֵר רְשׁוּת שְׁיֵשׁ לְהֵם בְּחֶצֶר לְגַבֵּי חֶד מִיְנִיְהוּ וְהוּי כָּל חֶצֶר שְׁלוֹ וּמְוִתָּר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחֶצֶר וְנִמְצָא דְאִיכָא בֵּית וְחֶצֶר, בֵּית דְּהָא בִּיטְל חֶצֶר לְגַבֵּי הָאֵי דְשְׂרֵי לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי בִי וְאִיכָא גְּמִי חֶצֶר דְּהָא אָסוּר לְאַחֲרִינֵי לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי מִבְּתִיהֶם לְחֶצֶר וּבְטִילֵי בְּתִים דִּידְהוּ לְגַבֵּי חֶצֶר: סוּף סוּף בֵּית אִיכָא בְּתִים לִיכָא.

נִרְאָה לִי פְרוּשָׁא דְאֵין בַּעַל חֶצֶר אֱלֵא בֵּיתוֹ שֶׁל זֶה אֲבָל בְּתֵי דְאַחֲרִינֵי כְּאֵלוֹ אֵינֶן שְׁהָרֵי נְתַבְטְלוּ לְגַבֵּי חֶצֶר וְרַב הָא קָא בַעֵי שְׁנֵי בְּתִים לְכָל חֶצֶר וְכָאן אֵין כָּאן אֱלֵא בֵּית אֶחָד, וְהַגְּאוֹן ז"ל פִּי בֵּית אִיכָא דְכִינֹן שְׁבַטְלוּ כָּל בְּנֵי חֶצֶר רְשׁוּתָן לְגַבֵּי חֶד נַעֲשׂוּ כָּל הַבְּתִים שְׁלוֹ וְכוּלָן כְּבֵית אֶחָד הֵן חֲשׁוּבִין וְרַב לֹא אָמַר אֱלֵא בְּתִים וּמִיעוּט בְּתִים שְׁנַיִם וְהֵכָא לִיכָא שְׁנֵי בְּתִים וְלִיכָא לְמִימַר דְּמְבַטְלֵי רְשׁוּתֵיהוּ לְגַבֵּי תְּרֵי דֵא"כ תְּרִינֵיהוּ אָסִירֵי לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי בְּחֶצֶר דְּזֶה אוֹסֵר עַל זֶה וְזֶה עַל זֶה וְאֶפְתִּי אִיכָא תְּרֵי רְשׁוּתֵי דְנְתַבְטְלוּ הַבְּתִים לְגַבֵּי חֶצֶר.

וּפְרִיק אֲפָשֶׁר מְצַפְרָא וְכו', כְּלוּמַר שְׁבַטְלוּ רְשׁוּתָם מִן הַבְּנוֹקֵר עַד חֲצִי הַיּוֹם לְגַבֵּי רְאוּבֵן וּמְחֲצֵי הַיּוֹם וְלַהֲלֹן לְגַבֵּי שְׁמַעוֹן וְנִמְצָאוּ רְאוּבֵן וְשְׁמַעוֹן מְוִתְרִין בְּחֶצֶר זֹו דְּהָא שְׁמַעֵי לְרַב דְאָמַר מְבַטְלִין וְחִזְזִירִין וּמְבַטְלִין וְנִמְצָא דִישׁ כָּאן שְׁנֵי בְּתִים: אֱלֵא אָמַר רַב אֲשֵׁי מִי גֵרַם לְחֶצִרוֹת שְׁיִאָסְרוּ בְּתִים פִּי רַב אֲשֵׁי אֶתָּא לְפְרוּשֵׁי דְהָא דְאִיפְלִיג רַב בֵּין עֵינְרַבוּ לְלֹא עֵינְרַבוּ לֹא תִלְיָא בְּהֵיא אַחֲרִיתֵי דְרַב דְאָמַר עַד שְׁיֵהָא בְּתִים וְחֶצִרוֹת פְּתוּחִים לְמְבּוּי דְּהֵתָם בֵּין עֵינְרַבוּ בֵּין לֹא עֵינְרַבוּ פִּינֹן דְּפְתִיחֵי בְּתִים וְחֶצִרוֹת לְמְבּוּי נִיְתָר בְּלַחֵי וְקוּרָה אֱלֵא הֵכָא הֵינֵנו טַעֲמָא דְּבַעֵי שְׁיִתּוּף דְּכִי עֵינְרַבוּ חֶצִרוֹת עִם בְּתִים נְתַבְטְלוּ חֶצִרוֹת לְגַבֵּי בְּתִים וְהוּי כְּבְתִים וּמְבּוּי דְּהוּ שְׁתֵּי רְשׁוּיּוֹת וְחִיּוּשֵׁי דְמַגּוּ דְשְׂרֵי לְאַפּוּקֵי מְאֵנֵי דְבְּתִים לְחֶצֶר דִּילְמָא אֲתִי לְאַפּוּקֵי אוֹתָן כְּלִים לְמְבּוּי וְהִילְכֵּף הַבְּתִים הֵם שְׁגַרְמוּ לְחֶצֶר שְׁיִאָסְרוּ עִם הַמְּבּוּי אֲבָל כִּי לֹא עֵינְרַבוּ חֶצִרוֹת עִם בְּתִים פִּינֹן דְּלֹא אֶתּוּ לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי מִבְּתִים לְחֶצֶר הוּוּ בְּתִים כְּמֵאן דְּסַתְמִי וּכְאֵלוֹ אֵינֶן וְשְׂרֵי לְאַשְׁתַּמוּשֵׁי מְחֶצֶר לְמְבּוּי דְקו"ל כַּר' שְׁמַעוֹן דְאָמַר חֶצִרוֹת וְקַרְפִּיּוֹת וְגַגּוֹת וּמְבּוּאוֹת כּוּלָן רְשׁוּת אַחַת הֵן וְכ"ש דְשְׂרֵי לְטַלְטוּלֵי כְּכּוּלֵי מְבּוּי וְהִילְכֵּף כִּי עֵינְרַבוּ חֶצִרוֹת עִם בְּתִים אֵי אָסְרֵת לִי לְמְבּוּי גּוּפְנִי לְטַלְטַל בְּכּוּלוּ קְוִימָא הָא אֲבָל אֵי שְׂרִית לִי לְמְבּוּי גּוּפְנִי פִּינֹן דְּחֶצִירוֹת וּמְבּוּי רְשׁוּת אַחַת הֵן אֲתִי לְטַלְטוּלֵי כְּבּוּדֵי מִן חֶצֶר

למבוי פדרגילי בלא עירבו ואתו נמי לאפוקי מאני דבתים שפחצר למבוי דלא סגי להו בלאו הכין: מנין למכשירי שתי הלחם.

פ"י דהיינו אפייתו וה"ה קצירתו וטחינתו והרקדתו דכולהו מכשירין גינהו ומשום דהא דשתי הלחם היא מתניתא דמתניא בהדיא מיייתי לה מעיקרא אבל הני אחרניני לא נפקי בהדיא אלא דמהדרי אקראי מהיכי נפקי ותלמודא שקיל וטרי בכל חד וחד, ור' אליעזר ודאי לא עשה מכשירין כמצנה גופה אלא היכא דמירבו מקרא ומדרשא וכל הני דמיייתי דמכשירין דוחין את השבת כוליהו מרבויה דקרא גינהו: תביאו רבויה הוא.

פ"י תביאו דכתיב גבי שתי הלחם הוא מיותר דהא מוהקרבתם מנחה חדשה נפיק ובהא בכולל הקרבה: מאי טעמא אמר רב יוסף וכו'. פ"י טעמא דקרא קא בעי דמאי שנא דרבי קרא הני מכשירין וכל רבי הני: לפי שאין קבוע להם זמן.

פ"י ולא תשיב זמן בשבת למדחי שבת: [ע"ב] הואיל ובידו להפקירן. פ"י נקט האי פירוקא משום מזוזה והוא פירוקא דשנא לתרנוייהו דציצית בלאו הכי נמי אפשר לי בטלית דלאו בת ארבע כנפות: ורבנן איצטריה סד"א וכו'.

כתב הרא"ה ז"ל ור' אליעזר אפשר דסבר דבהא לא חזי למגמר אהדדי דבשלמא בסופה דכתיב שבעת ימים משמע אפי' לילות דלא מפיק מינה לישנא דימים דימים שלמים קאמר ושפיר שייך הכין דהא תשבו כתיב כעין תדורוניהא מצותה נמשכת בהתמדה בין ביום בין בלילה אבל בלולב אפי' תימא דמצנתו אפי' בלילות לא שייך בי ימים שלמים שיהי אין מצנתו אלא שעה אחת והילכף ימים דכתיב ודאי לאפוקי לילות עכ"ל: וליכתוב רחמנא בלולב וליתו הנה וכו' משום דאיכא וכו' שכן טעון ד' מינין.

קשיא לי ליהדר לי שיהי עומר ושתי הלחם צורף גבוה וחמירי, ויש מי שתיירץ דיותר חמיר לולב שהוא טעון ד' מינין ומה מצינו חמור מקל ילפי'. ולא נהיר בעיני דהא לעיל פי בעי' למילף לולב מעומר ושתי הלחם מהדרי' שכן צורף גבוה, ומתוך הדוחק נראה לי דבמה מצינו פרקי' כל דהו וחומרא שיש בזו ואין בזו היכא דלא דמו אהדדי וצ"ע לי: אלא גמר שבעת ימים מלולב.

וא"ת בשלמא שבעת ימים דסופה מופנה דהא בדוכתא אחריתי נמי כתיב שבעת ימים אלא שבעת ימים דבלולב לאו מופנה דמצורף צריכי דמיני' נפקא לן ובמקדש שבעה ובר מינה לר' אליעזר דמיני' נפקא לי' ימים ולא לילות ולדידי' בעי מופנה משני צדדין.

וי"ל דהכא לא איצטריכי' לגמרי להאי ג"ש דכינן דבכמה מצות מכשיריהן דוחין את השבת בהא סגי לן בגלויי מלתא בעלמא וכן פרש"י ז"ל, וי"מ דמדגלי רחמנא בשאר מועדים שבעת ימים הכא לא אתי' אלא לגלויי מלתא בעלמא פלומר לגלות שהוא שבעה וחסבינן לי' כמפונה: וליכתוב רחמנא בסופה וליתו הנה וכו'.

לאו למימר דיליף כולהו מינה וכן עם דהא סופה מלולב גמרה אלא ה"ק הי' לו די במה שכתב שבעה בסופה לג"ש דלולב שמכשירי' דוחין את השבת ולא הנה לי' למכתב גבי עומר ושתי הלחם.

וכן נראה מפירש"י ז"ל שכתב וניתו הנה עומר ושתי הלחם ונגמור מינה. אלא שהוא ז"ל שינה הפי' למטה גבי ולכתוב רחמנא במצה שכתב וליכתוב רחמנ' במצה בהדיא פלומר ולא ליגמרה מצה מסופה אלא ליכתוב רחמנ' במצה בהדיא שמכשירי' דוחין את השבת וניתו לולב וסופה ועומר ושתי הלחם וליגמרו מינה, ואין ספק פי הוא גורס גבי מצה ונגמרו הנה פוליהו מינה ועל פרחין אית לן למימר דעומר ושתי הלחם אין הנשים חייבות דא"כ נגמרו ממצה: אלא גמר חמשה עשר חמשה עשר מסופה.

פי' הרא"ה ז"ל דנדאי מופנה הוא משני צדדין דתרי חמשה עשר פתיבי בחג המצות ובחג הסוכות בפרשת אמור אל הכהנים ובפרשת פנחס, ואפשר דאתיא מביני' אלא דאפשר דכי האי גונא טרח וכתב לה קרא.

אי נמי דאיכא למיפרך בה צד חמור כדמשמע במס' מכות: [קל"ב ע"א] שפן אם עבר זמנו בטילין, פי והילכך כדי שלא יתבטלו דין הוא דדחו מכשיריהן לשבת והא נדאי הגמרא הוא לדידהו: וכן אמר רב יצחק נפחא הלכה.

פי' וכן אית לי' לר' אליעזר דמילה גופי' הלכה ולהכי מיטר לי' ביום השמיני נאפי' בשבת למכשירין: ק"ו מהלכה מי אתי. פי' לרבנן בלחוד הוא דקשיא אבל לר' אליעזר דיליף מכשירין מקרא שפיר מצינו למילף ק"ו ממכשירי מילה והא דנקט ומה מילה וכו' ולא קאמר ומה מכשירין וכו' משום דמילה הוא העיקר ולעולם לדידנ' מילה עצמה הלכה היא, וכן פירש"י ז"ל: ר' יוחנן אמר אמר קרא ביום אפי' בשבת.

דוקא לרבנן אבל לר' אליעזר איצטריף ביום למכשירי' ומילה גופה מהלכה או מאות ברית ודורות: הכי נמי דדחו שבת. פי' והא קי"ל דאין קרבן יחיד דוחה שבת: הואיל וחס רחמנ' עליהו לאיתויי בדלות.

פי' והיינו מצורע ונב ונבה דקרפן שלהם עולה ויורד: אלא מעתה יהא זר פשר בהו וכו'. פי' אלא מעתה דמשום דחס רחמנא עליהו איצטריף למיכתב ביום דאי לאו ביום הנה אמיןא דמשום חסות דידהו כדי שלא תתעכב פפרתו דאפי' בלילה נמי לייתי א"כ נימא דמשום חסות דידהו שיהא זר פשר בהו ונקל ג"כ בקרבנם שיהא אונו פשר בהו.

ופי' הרא"ה ז"ל דלאו זר ממש קאמר דהא פהו פתיב פהו אלא זר פהו קאמר ומשפחת לה בכהו שמחוסר בגדים דחשיב פזר וכדאמרי' בסנהדרין בזמן שבגדיהם עליהם פהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין פהונתם עליהם.

אי נמי זר דוקא וה"ק יהו הם פשרים לאכול אשמות שלהם וגם אונו פהו למהר פפרתם והיינו חסות דידהו פן פי' ז"ל (דבר יראה ממנו): הא אדרג' קרא. פירש"י ז"ל הא אהדרג' קרא מביום צוותו למפסיל פהו שמה וכיון שפן אהדרגהו וכללינהו לעשותו כשאר קרבנות.

והגאון פי' אע"פ שחס עליו והקל בקרבנו פבר החזירו לטהרת הפהו שנאמר והביא וגו' לטהרתו אל הפהו: תניא פותי' דר' יוחנן ודלא כר' אחא בר יעקב וכו'. זקמנין דאמר תלמודא האי לישנא זקמנין לא אמר אלא תניא פותי' דר' פלוני ותו לא משום דתלמודא הוא דמסדר הברייתא פפום מאי דמיתמרא בבי מדרשא דזקמנין לא איתמר בבי מדרשא

אָלאַ תּוֹנֵא כְּנִתִּי דְפִלוֹנִי וְתוּ לֹא וְתִלְמוּדָא נִקֵּט לֵהּ הִכִּין וְזִימְנִין אִיתְמַר בְּבֵי מְדַרְשָׁא תּוֹנֵא כְּנִתִּי דְפִלוֹנִי וְדָלָא כְּפִלוֹנִי וְתִלְמוּדָא נִקֵּט לֵהּ הִכִּין: [ע"ב] ת"ל בְּשֵׁר.

פִּי וּבִתְרַנְיָהּ פְּתִיב בְּשֵׁר בְּמִילָהּ בְּזַמְנָהּ וְשִׁלָּא בְּזַמְנָהּ וְאַתְרַנְיָהּ קִינְיָמִי: מֵאֵי טַעְמָא דְאַתְיָא בְּק"ו שְׁבַת חֲמוּרָה דּוּחָה. וְעַד הַשְּׁתָּא אִינְרִי בְּמִילָהּ בְּזַמְנָהּ דְּהִיא אַתְיָא בְּק"ו שְׁדוּחָה אֵת הַשְּׁבַת מַה שְּׂאִין פֶּן מִילָהּ שְׁלָא בְּזַמְנָהּ נִהְדַּר אִינְרִי לְפְרוּשֵׁי מִתְנִיתָא נְמִי דְשִׁלָּא בְּזַמְנָהּ דְתַדְחִי צְרַעַת מִתְלַמוּד לּוֹמַר בְּשֵׁר דְמַסִּיק בְּבְרִינְיָתָא דְקָאֵי אִפִּי אֲמִילָהּ שְׁלָא בְּזַמְנָהּ וְלֹא גְרָסִי אִיפָּא דְאֲמָרִי ה"ק וְכו' דְכֹלֵי חַד לִישְׁנָא הוּא וְחַד לְפְרוּשֵׁי מִילָהּ בְּזַמְנָהּ וְסִיפָּא שְׁלָא בְּזַמְנָהּ אָלָא ה"ג דִּילְמָא צְרַעַת חֲמוּרָה וְכו' ת"ל בְּשֵׁר מֵאֵי טַעְמָא דְאַתִּי עֲשֵׂה וְדְחִי לֹא תַעֲשֵׂה וּמֵאֵי אִו אִינוּ דְקָאֲמַר הִדַּר קָאֲמַר אֲמָר דְאֲמָרִי דְאַתִּי עֲשֵׂה וְכו' ת"ל בְּשֵׁר וְאֵע"פ שֵׁישׁ שָׁם בְּהֶרֶת: הָא דְאֲמָרִי דִּילְמָא צְרַעַת חֲמוּרָה שְׁפֹן דּוּחָה אֵת הָעֲבוּדָה, יֵשׁ מִי שְׁפִי דְחֲמוּרָה טְוִמָּאָת צְרַעַת מְשָׁאָר טְוִמָּאוֹת דְּהָא אִם הָיוּ רוּב קְהֵל טְמֵאִין אִין הָעֲבוּדָה נִדְחִית אָלָא עוֹשִׂין קְרַבֵּן צְבוּר בְּטוֹמָאָה וְאֵלוּ הָיוּ הַפְּהֻגִים מְצוֹרְעִים נִדְחִית הָעֲבוּדָה, וְכֵן כָּתַב הָרָא"ה ז"ל דְאֵילוּ רוּב יִשְׂרָאֵל טְמֵאִין עוֹשִׂין פְּסַח בְּטוֹמָאָה וְאִם הָיוּ הַפְּהֻגִים מְצוֹרְעִין הֵן נִדְחִין וְאִינוּ רְשָׁאִין לְקוּץ בְּהֶרֶתֵן כְּדֵאִיתָא הֵתָם ע"כ, אָבֵל רִשְׁ"י ז"ל לֹא פִי כֹן: בֵּינוֹנִי מְנָא לֵו.

פִּי מִכֵּן שְׁמוֹנֶת יָמִים עַד כֵּן י"ג שְׁנָה דְהוּא בְּר עוֹנְשִׂין: אָלָא מְשׁוּם גְּבָרָא הוּא דְלֹא חֲזִי. פִּי דְלֹא חֲזִי לְעֲבֹד בְּעוֹד שְׁצַרְעַת עָלָיו, וְאַקְשִׁי וְיִקוּץ וְיַעֲבֹד כְּלוֹמַר אִם עֲבוּדָה חֲמוּרָה הִיא יְקוּץ הַצְרַעַת שְׁהָרִי דּוּחָה שְׁבַת בְּעִלְמָא דְחֲמִירָא וְלִיתִי עֲשֵׂה דְעֲבוּדָה שְׁהוּא חֲמוּר וְלִידְחִי עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה דְצְרַעַת אָלָא לֹא ש"מ מְדֵאִינוּ קוּצִץ בְּהֶרֶתֵוּ וְאִינוּ עוֹבְדֵי דְצְרַעַת חֲמוּרָה.

וּפְרָקִי מְחֻסָּר טְבִילָה הוּא, כְּלוֹמַר לְעוֹלָם עֲבוּדָה חֲמוּרָה וְהִתְהַ דּוּחָה צְרַעַת כְּשֵׁם שְׁדוּחָה שְׁבַת דְחֲמִירָא וְהֵא דְאִינוּ קוּצִץ וְעוֹבְדֵי מְשׁוּם דְאַפְתִּי לֹא חֲזִי דְמְחֻסָּר טְבִילָה הוּא וְאַפִּי בְּעִלְמָא דְאֲמָרִי דְאַתִּי עֲשֵׂה וְלִידְחִי לֹא תַעֲשֵׂה הַשְּׁתָּא לֹא דְחִי לֹא תַעֲשֵׂה כִּינֵן דְאִי אֲפֻשֵׁר לְקַיִם הָעֲשֵׂה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם: נִגְעִים טְהוּרִים.

כְּלוֹמַר שְׁפוֹסְלִין בְּפְהֻגִים לְעֲבֹד כְּדֵאֲמָרִי בְּכּוֹרוֹת פָּרֶק ז' דְתַנֵּן הַפּוֹשֵׁי וְהַגִּיחֹר וְכו' וּבַעַל נִגְעִים טְהוּרִין פּוֹסְלִין בְּאָדָם וּכְשֵׁרִין בְּבַהֲמָה, כְּלוֹמַר פּוֹסְלִין בְּכַהֲנִין לְעֲבוּדָה וְאִם חֲתָכוּ טְהוּרִין מִיָּד וְאִין צְרִיכִין טְבִילָה וְקִימִין לִי דְאַפִּי בְּנִגְעִים טְהוּרִים אִיפָּא לֹא תַעֲשֵׂה בְּקוּצִץ דְאִי לֹא לִימָא אִין הִכִּי נְמִי וְכִמוּ שְׁפִירִשׁ"י ז"ל: אָלָא א"ר אֲשִׁי וְכו' רַב אֲשִׁי אֲתִי לְסִיּוּעֵי לְרַבָּא וְלְפְרוּקֵי מֵאֵי דְאַקְשִׁי לִי רַב סְפָרָא וְיִקוּץ בְּהֶרֶתֵוּ וְיַעֲבֹד דְהִכָּא לֹא אֲפֻשֵׁר לִי וְלֹא מְשׁוּם חוּמְרָא דְצְרַעַת לֹא קִצְצִי דְלְעוֹלָם שְׁבַת חֲמוּרָה אָלָא טַעְמָא דְלֹא קִצְצִי מְשׁוּם דְאַפִּי בְּעִלְמָא דְאֲמָרִי עֲשֵׂה דְחִי לֹא תַעֲשֵׂה כִּי הֵא גִנְנָא לֹא דְחִי דְהִכָּא דְחִי כְּגוֹן מִילָהּ וְצְרַעַת וְכו', וְלֹא דוּקָא אָלָא דוּגְמָא נִקֵּט דְהָא צְרַעַת לֹא מִידְחָא מְהֵאֵי טַעְמָא דְצְרַעַת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה הוּא וְכֵן סְדִין בְּצִיצִית נְמִי אִי מְהֵאֵי טַעְמָא הוּא הִכָּא דְאַפֻּשֵׁר לְקַיִם אֵת שְׁנִיָּהֶם כְּגוֹן לְטִלִּית שֶׁל צִמָּר צִיצִית שֶׁל צִמָּר עֲבָדִי וְלֹא שֶׁל פְּשִׁתִּים וְהֵתָם בְּמִנְחוֹת וּבִיבְמוֹת מוֹכַח דְאַפִּי בְּאַפֻּשֵׁר לְקַיִם אֵת שְׁנִיָּהֶם דּוּחָה דְנִפְקָא לֵן מְהִיבִישָׁא דְכְתִיב לֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטְגָז וְסִמִּיף לִי גְדִילִים תַעֲשֵׂה לָהּ וְהִילַכְףּ הִכָּא אִינוּ קוּצִץ מְשׁוּם דְלֹא מְקַיִם

לעבודתה פי עקר לצרעת ונמצא דצרעת דדחיא עבודה משום גברא הוא דלא חזי כן פירש הר"א"ה ז"ל: [דף קל"ב ע"א] ר' יהונתן אמר אינו צריך שבת חמורה וכו'.

ור' יאשי' סבר דצרעת חמורה שדוחה העבודה דאם איתא דעבודה חמורה מצרעת פיון דחמירא פולי האי דשבת דחיא בנגעים טהורים מיהת הי' לו לקוץ דס"ל לר' יאשי' דלא שייך טעמין דרב אסי בהא אלא דאפי' בכי האי גונא הייתה ראוי' לידחות פיון דחמירא פולי האי דדחיא שבת: איכא דמתני להא דאבני וכו' מודה ר' שמעון בפסיק רישין וכו'.

כלומר והכא נשמעתעסק בסיב שע"ג רגלו וכן במוט שע"ג כתפו אי אפשר שלא יקוץ הבהרת ונהיה לי פסיק רישין. וקשיא לי דאי פסיק רישין הוא מאי לישנא דאם עברה עברה, ואפשר דה"ק נאפי' עברה הבהרת בכך דאי אפשר שלא תעבור עברה כלומר אין בכך איסור דדבר שאין מתכוין הוא פנ"ל: ואבני אליבא דר' שמעון וכו'.

כלומר אבני דאמר לעיל דלא נצרכא אלא לר' יהודה אבל לר' שמעון בלאו קרא שרי האי בשר מאי עביד לי'. ופי' הר"א"ה ז"ל דללישנא קמא הוא דקא מקשי' דללישנא בתרא לא קשיא כלל דאיכא למימר דכיון דאינו קוצץ ביזו ממש אלא שמתעסק בסיב שברגלו ובמוט שע"ג כתפו בכי האי שרי ר' שמעון אע"פ שמתעסק הוא אצל טהרת הנגע אבל במילה שעושה ביזיו ממש אפי' לר' שמעון אסור אי לא דכתיב בשר: ואי איכא אחר ליעביד אחר דא"ר שמעון כן לקיש וכו'.

פי' הר"א"ה ז"ל דלדין לא קשיא מדריש לקיש דאפשר דהכא שרי רחמנא אפי' באפשר לקיים שניהם כדאשכחן ציצית בכלאים אלא טעמא דקרא הוא דקשיא לן ולומר למה התירה תורה איסור זה שמתעשה מילה זו ע"י אבי הבן שמתכוין לקוץ בהרת בנו תיעשה ע"י אחר ונמצא שניהם מתקיימין דלא דמי לציצית בכלאים דהתירה התורה אע"ג דאפשר לקיימי למצות ציצית בלא כלאים דהתם כל ציצית התירה תורה ציצית של כל דבר אבל כאן מילה בחד גונא מתעבדא ע"י אחר כע"י האב ובחד טכסיסא לגמרי.

ופריק דליכא אחר דבהא אפי' לר' שמעון נצרכא בשר: יום טוב אינה דוחה וכו'. כלומר אין מילה דוחה י"ט אלא מילה בזמנה: בא הכתוב ליתן לו בןקר שני לשריפתו.

פירוש דקס"ד השתא די"ט לא תעשה גרידא הוא ושריפת קדשים עשה והי' ראוי לידחות לא תעשה אלא דמשום דאין קבוע להם זמן אמרה תורה שלא ידחו י"ט וממנה אתה דן למילה שלא בזמנה דכיון דאין קבוע לה זמן שלא תדחה י"ט: ולא עולת חול בי"ט.

פירש"י ז"ל ומילה שלא בזמנה נמי כעולת חול בי"ט דמי: וצריכא דאי אשמעי' גבי מילה וכו'. פירש"י ז"ל וצריכא למימר בתרנוייהו דהלכה כר' עקיבא ויפה פי' דלרב יהודה הוא דעבדי צריכותא ולא מדר' עקיבא ולומר אמאי פליג אדר' אליעזר בכמה דוכתי דהא במס' מנחות פרק שתי הלחם גבי חביתי פהו גדול דמכשיריהו אינו דוחין לר' עקיבא ופליג אדר' אליעזר ולא מצרכי' לה כלל פי' הכא דאמרי' וצריכא ונהיה לן לאיתויי הקא.

ולכא לאקשוני אמאי פסק רב יהודה הלכה כר' עקיבא בהא דפסח דהא הלכתא למשיחא היא, משום דאמרי' בסנהדרין פרק ד' מיתות דרוש וקבל שקר: מתני' לא התקין מערב שבת כורף על אצבעו ומביא נאפי' מחצר אחרת.

פ'י הר' יהונתן ז"ל דלפני מילה מיירי דאי לאחר מילה ונאבד מהם אפי' מרשות הרבים שרי בשנינוי מיהא כי הא דאמרי בפירקין דלעיל ואם היתה צריכה לשמן חבירתה מביאה דרו שעה אבל השתא דמיירי לפני מילה דוקא מחצר אבל לא מרשות הרבים דלא עדיף האי חלוק מאינמל דאסור להביאו מרשות הרבים.

אבל הרא"ה ז"ל פ' דלאחר מילה מיירי דאלו לפני מילה אפי' מן החצר אסור לפי שאין מכשירי מילה דוחין שבות אלא שבות דשבות. ואף על פי שלא התקין מבשרב אין לו לעבב המילה בכך לפי שאין מעכבין המילה אלא במכשירין שלפני' לפי שמילה זו עכשיו אינה ראוי' ודחוי' היא מאילי' אבל כל זמן שהיא ראוי' לעשות עושין אותה שאסור לו לשהותה ואחר שנעשית הרי היא ספנה ועושין לה כל צרכי' כפיקוח נפש והיא דלא אפשר לסמרטוט מחצר אחרת מביא דרו רשות הרבים דהא שבות ומלאכה שוין הן בדבר זה כיון שיש בה פיקוח נפש: [ע"ב] וחקמים אומרים מפשיטין את כולו פ' ולא היו מוציאים את האומורין לדידהו עד אחר הפשט כולו אף על פי שהי' נוהג פן בתמיד דהא שאני שא"כ אפי' בטלטול הי' אסור ושללא כפירש"י ז"ל.

ומיהו אפ"ה מיקרי שפיר ונחשיב פירש כשמגיע לחזה משום דבהכי סגי להו לגמרי לאומורין פן פתב הרא"ה ז"ל: אבא שאול אומר ואנהו הוי דומה לו. פ' דדרוש לי בשתי תיבות פגון אני והוא ולומר אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו: אלא אמרי נהרדעי רבנן דפליגי עלי' דר' יוסי הוא.

פ' דלרבנן כל דהוא נחשיב להו פרישה וכיון דמיתוקמא ברייתא כרבנן ראוי להחמיר שלא לחזור על ציצין שאין מעכבין בשפירש, ומסתברא דכל זמן שהוא מתעסק בצרכי מילה פגון חתיכתה ופריעתה ומציצתה לא מקרי פירש דכולהו צורף מילה גינהו אבל אם סילק ידיו אחר מיכן היינו פירש אע"פ שעדיין יש לו ליתן אספגנית וכמון וחלוק דהני צרכי רפואה גינהו.

ואפי' במציצה עצמה יש לעיין דכל שפרע הרי סיים צרכי מילה ודילמא המציצה מיקריא רפואה ולא צורף מילה היא וצ"ע והילכך קי"ל כרבנן דר' יוסי ורבנן דפסח דשרי דוקא בברזי הוא דשרי דליכא אלא איסורא דרבנן ורבנן נמי דשרי גבי חדש אפי' נראה בעליל שניא הא דעדיפא מינה שהרי המצוה היא נעשית לפנינו לגמרי דהא ציצין אלו אינן מעכבין המילה אלא תורת מהול עליו לכל דבריו ונהרי הוא נראה מהול לגמרי וכיון שגראה מהול אם הניחו אותו פן לאחר זמן אינו צריף לתקנו אע"פ שאפשר שאין אותו דין אלא במסורבל בבשר ולא בציצין של ערלה ממש מ"מ ראוי הוא להחמיר וכן פסק הרי"ף ז"ל: אתון נמי עבידו אידך פלגא.

פ' דכיון דברשות הוא עושה אפי' לא עשה אלא מקצת מצוה פטור וכגון דאתא בין השמשות כלומר שלא מצאו מזהל למול בשבת עד סמוך לחשכה ואמרו לו לא מספקת למול ולעשות פריעה מבעוד יום והוא מל מבעוד יום ולא עשה פריעה עד מוצאי שבת ונמצא שחילל שבת שלא במקום מצוה ושללא ברשות עשה חבורה וענוש פרת דלא מצי למימר אנא עבדי פלגא דמצוה אתון נמי עבידו פלגא דמצוה ומתניתא ה"ק מהלקטין את המילה כלומר יעיין בעצמו שיוכל להלקט ולהשלים כל מצות מילה בשבת ואם לא השלים מבעוד יום אלא משחשיכה ענוש פרת.

ולִי נִרְאָה בֵּין הַשְּׁמֻשׁוֹת דְּעֵרֵב שְׂבֵת וְחֵיֵב כָּרַת עַל שְׁפָרַע בְּשֵׁבֶת וְעִשָּׂה חֲבוּרָה שְׁלֹא בַּמָּקוֹם מִצְוָה דְּהוּא יוֹם תְּשִׁיעִי וְאַפִּי ר' יְהוֹשֻׁעַ דְּשַׁנִּי תַנּוּקוֹת דְּלִקְמָן מוֹדָה בֵּה הֵכָא לְפִי שְׁלֹא נִיתַן שְׂבֵת לִידְחוֹת אֲצֵל מִילָה זֹ: בְּנֵי מְנַגְמִין אָסִיא קַרְעִינָהוּ לְמַנְיָהוּ פִּי קַרְעוּ בַּגְדֵיהֶם עַל שְׁדָרְשׁ רַבָּא רְפוּאָה זֹ בְּמַחוּזָא וְגִילָה לָהֶם הָא רְפוּאָה וְהַפְסִיד מְבַנֵי מְנַגְמִין שְׂכַר רְפוּאָה זֹ: [דָּף קל"ד ע"א] דְּבָרִים שְׂאִין עוֹשִׁין לְמִילָה בְּשֵׁבֶת מְשׁוּם דְּאַפְשָׁר בְּלָאוּ הַכִּין עוֹשִׁין לָהּ בִּי"ט: הֵינּוּ דְקַתְנֵי נוֹתֵן זֶה בְּעֶצְמוֹ וְזֶה בְּעֶצְמוֹ פִּירוּשׁ דְּמַעֲיָקְרָא קִס"ד דְּזֶה בְּפִנֵי עֶצְמוֹ עַל מְקוֹם מָכָה קְאָמַר וְלֹא בְּקַעְרָה וְעַכְשָׁיו בָּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּנוֹתֵנוּהָ בְּעֶצְמוֹ וְזֶה בְּעֶצְמוֹ עַל הַקַּעְרָה קְאָמַר וְלֹא יִטְרַפֵּם בְּיָדוֹ אֲלָא אִם יִתְעַרְבוּ מֵאַלְיָהֶם יִתְעַרְבוּ פִּינּוֹן שְׂאִינוּ עוֹשִׂה בְּיָדִים דְּכָל שְׂאִינוּ טוֹרְפִים כְּמִי שְׂזָה בְּפִנֵי עֶצְמוֹ וְזֶה בְּפִנֵי עֶצְמוֹ קָא חֲשִׁיב לִי כֵּן פִּי הֵר' יְהוֹנָתָן ו"ל.

וְקִשְׂיָא קִצָּת דְּהֵכָא מְשַׁמַּע דְּטְרוּף שָׂרִי וְלִיכָא אִיסוּר שֶׁהוּא מְעַרְבוּ יָפָה יָפָה: אָמַר לִי הֵתֵם לָא אֲפָשָׁר הֵכָא אֲפָשָׁר. כְּתַב הֵרָא"ה ו"ל לָא אֲפָשָׁר לְבָשָׁר בְּלָא בִישׁוּל וְכִינּוֹן דְּכֹן בְּכָל דְּבָר מְוֹתֵר שְׂכָל צוּרְף אֲנֹכֶל נָפֵשׁ מְוֹתֵר דְּאִין הַמְכַבֵּה חֲמוּר הַמְבַעִיר וְאַפִּי' הִי אֲפָשָׁר לוֹ מְעַרְב יו"ט מְוֹתֵר דְּכָל לְאֲנֹכֶל נָפֵשׁ לָא שְׁנָא אֲפָשָׁר לִי וְלָא שְׁנָא לָא אֲפָשָׁר לִי אֲבָל הֵכָא גְבִי חֲרָדֵל מִיתוּק שְׁלוֹ בְּגַחְלַת אִינוּ עֵיקָר אֲנֹכֶל נָפֵשׁ אֲלָא תִיקוּן וּמִילְתָא דְּאַפְשָׁר בְּלָאוּ הַכִּין וְכִינּוֹן שְׂכֹן דְּאַפְשָׁר לוֹ מְבַעֵרֵב.

וְאַפְשָׁר לוֹ ג"כ בְּגַחְלַת שְׁל מַתְכַת אָסוּר לוֹ בְּגַחְלַת שְׁל עֵץ וּמִיָּהוּ אִיסוּרָא דְּרַבְבִּין הוּא דְּאָסְרִי לִי הֵכִי וּמְשׁוּם טַעְמָא דְּכַרִּישְׁנָא ע"כ. וְרַשִׁי"י ו"ל לָא פִּי כֵּן: דִּילְמָא מְדַבְּקָא גְרָדָא מִיָּנִי.

פְּלוּמֵר יְדַבֵּק רֵאשׁ חִיתוּף הַבְּגָד בְּמָכָה שְׁיֹצְאִין מִמְּנוּ גְרָדִים שְׁקוּרִין פְּרִימִי"ש וְכַשְׁבָּא לְהַפְשִׁיטוֹ: קַרְע רֵאשׁ הַגִּיד: [ע"ב] מְתַנֵּי מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן בֵּין לְפִנֵי מִילָה וְכו' פִּי בְּחֲמִין שְׁהוּסְמוּ מְעַרְב שְׂבֵת וְאִם אִינוּ נְרַחֵץ אִינוּ רְאוּי לִימּוֹל: גְּמָרָא וְהָא אָמַרְתָּ רִישָׁא וְכו' כִּי צִיד קַתְנֵי מְרַחֲצִין וְכו'.

מִסְתַּבְּרָא דְּאַלְפִנֵי מִילָה פְּלִיגֵי דְּלֹא חָרִי' לִיכָא מֵאֵן דְּפִלִּיג דְּלְדַבְּרֵי הַפֵּל סַבְּנָה הִיא לוֹ כְּדִלְקָמָן וְאַפִּי' בְּחֲמִין שְׁהוּסְמוּ בְּשֵׁבֶת נְמִי שָׂרִי: אָמַר רַבָּא וְהָא מְרַחֲצִין קַתְנֵי. י"מ דְּמְשַׁמַּע הַרְחָצָה וְאַפִּי' כְּדַרְכָּה וְכֵן פִּירַשׁ"י ו"ל.

וּי"מ וְהָא בְּהֵדְיָא קַתְנֵי מְרַחֲצִין בֵּין לְפִנֵי מִילָה בֵּין לְאַחַר מִילָה וְלְדַבְּרֵיהּ הָא לְפִנֵי מִילָה לִיכָא רְחִיצָה כְּלָל אֲלָא אָמַר רַבָּא הֵכִי קַתְנֵי מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן וְכו' בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן כְּדַרְכּוֹ וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁחַל לְהֵיוֹת בְּשֵׁבֶת מְזַלְפִין עָלָיו בְּיָד וְכו' דְּמְרַחֲצִין דְּרִישָׁא לָא קָאִי אֲמֻזְלָפִין דְּסִיפָא וּמְדַרְהֵיט וְנִקְיֵט יוֹם שְׁלִישִׁי מְכָלֵל דְּיוֹם שְׁנֵי פְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְשַׁרְי' הַרְחָצָה כְּדַרְכָּה וּר' אֶלְעָזָר פְּלִיג עָלֶיהָ וְאַמַר דְּאַף בְּיוֹם שְׁלִישִׁי שְׂרִי' הַרְחָצָה פְּיוֹם רֵאשׁוֹן וְכו"ש בְּיוֹם שְׁנֵי וְהָא דְּנִקְט קְרָא בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לָא שְׁיִים הַשְּׁלִישִׁי קָשָׁה יוֹתֵר אֲלָא שְׁכַשְׂאֲרָכוּ יְמֵי צִעְרָם וְכַאֲיֵבָם יוֹתֵר הִי חֲלוּשִׁים וּמ"מ שְׁמַעְתָּ מִיָּנָה דְּיוֹם שְׁלִישִׁי עֲדִינּוֹן הָא כּוֹאֵב.

וְגַרְסִי בִּירוּשְׁלַמִי בְּהֵיוֹתֶם כּוֹאֲבִים כְּתוּב כָּאֵן וְלֹא בְּהֵיוֹתוֹ כּוֹאֵב בְּשַׁעָה שְׁכָל אֵיבְרֵיהֶם כּוֹאֲבִים עָלֵיהֶם: ה"ג תַּנְיָא כְּנַתֵּי דְּרַבָּא מְרַחֲצִין וְכו' וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי שְׁחַל לְהֵיוֹת בְּשֵׁבֶת מְזַלְפִין עָלָיו, ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר וְכו'.

ולא גרסי' מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי הכי מוכח סיפא דקתני וכשהו מזלפין אין מזלפין לא בכוס ולא בקערה אלא ביד אתאן לת"ק: אָנָא בַּהֲדִי תַרְגּוּמָא דְסַבִּי לְמָה לִי. פְּלוּמֵר בְּפִרוּשָׁא דְרַב יְהוּדָה וְרַבָּה בַר אֲבוּהַ שְׁפִירְשׁוּ מִתְּנִי דְאָסוּר לְהִרְחִיז לְמָה לִי לְחַלּוֹק עֲלֵיהֶם: אִי אָמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא ת"ק מְזַלְפִין קְאָמַר.

פְּלוּמֵר אָבֵל בְּיוֹם שְׁלִישִׁי אִפִּי זִילּוּף לֹא הֵינּוּ דְקָאָמַר ר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה מְרַחֲצִין בְּיוֹם שְׁלִישִׁי פְּלוּמֵר וּכ"ש זִילּוּף. אֶלָּא אִי אָמַרְתָּ ת"ק וְכו' וּמְזַלְפִין בְּיוֹם שְׁלִישִׁי פִּינּוּ דְמוּדָה בְּמִקְצַת רְחִיצָה דְיוֹם שְׁלִישִׁי דְהֵינּוּ זִילּוּף הֵנָּה לִי לְמִימַר אַף מְרַחֲצִין לְגַמְרֵי דְלִישְׁנָא דְאָף מִשְׁמַע דַּת"ק מוּדָה בְּמִקְצַת רְחִיצָה: לֹא קִשְׁיָא הָא בְּחֻדְמֵי הָא בְּעִתִּיקֵי י"מ בְּחֻדְמֵי שְׁלֹא הָיוּ מְעוּלָם ע"ג מְכָה שְׁרִי דְהָא לֹא מָסוּ אָבֵל עִתִּיקֵי שְׁהִיוּ ע"ג מְכָה וְנִטְנְפוּ מְלִיחַת הַמְּכָה מָסוּ וְאָסוּר וְאָמַר אֲבִי ש"מ הָאִי נִיקְרָא מָסִי וְהוּא סְמֵרְטוּטִין יְבִישִׁין וְיִשְׁנִים שְׁהוּ מְלֻנְכְלוֹת בְּטִינוּף צוּאָה וְרַעֲי וְרַשִׁי ז"ל לֹא פִי בֶן וְלֹא גְרִיס הֵכִין.

וְהָא דְקָא שְׁרִי פְּתוּתִין דְנוֹקָא פְּרוּנְפִין ע"ג מְכָה בְּמִשְׁיחָה דְאִי לֹא אָסוּר מְשׁוּם מְשׁוּי כְּדַמְשַׁמַּע בְּפֶרֶק בְּמָה טוּמְנִין: תְּנוּ רַבָּנָן עֲרַלְתוּ עֲרַלְתוּ וְדָאִי דוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת וְלֹא סָפַק דוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת וְלֹא אֲנִדְרוּגִינוּס דוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת.

פִּי וְלֹא לְמִימַר דְקָרָא אֶתָּא לְהֵכִין דְלֹא אִיזְטָרִיף רַחֲמֵנָא לְמַעוּטֵי כִי הָאִי סְפִיקָא אֶלָּא דְקָרָא לְמַעוּטֵי סָפַק אֶתָּא כְּגוֹן סָפַק בֶּן שְׁבַעָה סָפַק בֶּן שְׁמוֹנָה פְּדִלְקָמֵן וְלִדְיוֹן מִמִּילָא אֲמַעִיט אֲנִדְרוּגִינוּס מְשׁוּם דְמִסְפָּקָא לָן: [דָּף קל"ה ע"א] אָבֵל אֲמוּ שוֹחָה עֲלִיו וּמְנִיקָתוּ מְפִי הַסְּבָנָה.

פְּלוּמֵר בְּשִׁבִיל חוּלֵי אֲמוּ מַחֲמַת חֵלֶב שְׁבִדְדִי שְׁמַצְעַר לָהּ רֹב הַחֵלֶב וְאִיפָּא סְבָנָה לָהּ: אֲהַדְרִי אֲתַלְיִסַר מְהוּלָּאִי. פִּי וְהֵם לֹא רְצוּ בְּשֵׁבֶת עֲבַד אִיהוּ גּוּפִי וְשׁוּוִי פְּרוּת שְׁפָכָה: תִּיתִי לִי דְעַבְרֵי אֲדַרְב.

פְּלוּמֵר דְפָסַק כַּת"ק דְאִין צְרִיף לְהֵטִיף וְאִקְשִׁי לִי רַב נַחֲמָן וְעַל דְשְׁמוּאֵל דְפָסַק כַּר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר נָמִי עֶבֶר דְאָלוּ לִר' שְׁמַעוֹן דְאָמַר דַּלְב"ה צְרִיף לְהֵטִיף בְּחוּל דְנוֹקָא וְלֹא בְּשֵׁבֶת. וּמִפְּאֵן נִרְאָה לִי רֵאִי לְפָסוּק הַלְכָה כְּרַבָּה דְהָא רַב נַחֲמָן נָמִי סְבִירָא לִי דְהָא דַר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר בְּחוּל דְנוֹקָא וְלֹא בְּשֵׁבֶת דְסָפַק עֲרַלָה כְּבוּשָׁה הִיא וְדָלָא כְּרַב יוֹסֵף דְמוֹקֵי לָהּ בְּשֵׁבֶת כַּנ"ל.

אֶלָּא דְהָא אִיפָּא רַב אֲדָא דְקָאִי כַר' יוֹסֵף וּמ"מ כְּרַב נַחֲמָן קִינִימָא לָן: ה"ג רַשִׁי ז"ל אָמַר רַב יוֹסֵף מְנָא אֲמִינָא לָהּ וְכו' לֹא מְפָלַל דַּת"ק סְבַר דְבָרֵי הַפֶּל מְחַלְלִין וְדִילְמָא ת"ק סְבַר דְבָרֵי הַפֶּל אִין מְחַלְלִין א"כ ר' אֶלְעָזָר הַקָּפֵר טַעֲמָא דַּב"ש אֶתָּא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ דִילְמָא ה"ק לֹא נַחֲלָקוּ ב"ש וּב"ה בְּדָבָר זֶה.

פְּלוּמֵר דְמִדְאָמַר ר' אֶלְעָזָר הַקָּפֵר דְפִלְגִינְהוּ דַּב"ש וּב"ה הוּא בְּשֵׁבֶת דַּלְב"ה אִין מְחַלְלִין מְפָלַל דַּר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר דְהוּא ת"ק דִּידְנִי סְבַר דְלֹא נַחֲלָקוּ בְּדָבָר זֶה דְאִפִּי לַב"ה מְחַלְלִין עֲלִיו אֶת הַשְּׁבֵת דְלְכוּלְהוּ וְדָאִי עֲרַלָה כְּבוּשָׁה הִיא וְאֲנָא דְאָמְרֵי כְּוַתְנִי וְדָחִי דִילְמָא ת"ק דְהֵינּוּ ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר סְבַר דְאִפִּי לַב"ש אִין מְחַלְלִין וּכ"ש לַב"ה דְלְכוּלְהוּ סָפַק עֲרַלָה כְּבוּשָׁה הִיא וּמְשׁוּם סָפַק הוּא דְמַצְרִיכֵי לְהֵטִיף בְּחוּל וְלֹא בְּשֵׁבֶת וְאֶתָּא ר' אֶלְעָזָר הַקָּפֵר וּפְלִיג עֲלִי וְאָמַר דַּלְב"ש מִיָּהָא מְחַלְלִין עֲלִי אֶת הַשְּׁבֵת דְלִדְיָדְהוּ וְדָאִי

עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא וּלְב"ה סֶפֶק עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא וְאִין מְחַלְלִין וּבָהּ פְּלִיגֵי וְאֶקְשִׁי לִי רַב יוֹסֵף א"כ ר' אֲלִיעֶזֶר הַסֵּפֶר טַעַמָּא דב"ש אֶתְמָא לְאַשְׁמוּעֵינוּ וְדַחֵי לִי רַבָּה דְדִילְמָא ה"ק לֹא נִחְלְקוּ ב"ש וּב"ה בְּדָבָר זֶה דְהֵינּוּ הַטָּפָה דלכ"ע בְּחֹל צְרִיכָא וּלְאַפּוֹקֵי מִת"ק דר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר דְאָמַר דְלְב"ה אפ"י בְּחֹל אֵינָה צְרִיכָה הַטָּפָה וְכִינּוּן דְאַשְׁמַעִי ר' אֲלִיעֶזֶר דִּינָא דְהַטָּפָה.

אֲגַב אוֹרְחֵי אֲשַׁמְעִי בְּמֵאֵי הוּאֵי פְּלוֹגְתִּינְהוּ. וְרַב יוֹסֵף ס"ל דְלִת"ק דְאָמַר לְב"ש צְרִיף לְהַטִּיף וּלְב"ה אֵין צְרִיף לְהַטִּיף בֵּין בְּשַׁבַּת פְּלִיגֵי דְלְב"ש צְרִיף לְהַטִּיף בֵּין בְּחֹל בֵּין בְּשַׁבַּת דְלִדִּידְהוּ וְדֵאֵי עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא וּלְב"ה אֵין צְרִיף אפ"י בְּחֹל דְּוִדָּאֵי מְהוּל הוּא וְאִין כָּאֵן סֶפֶק עָרְלָה כְּלָל נֶאֱתָא ר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר וּפְלִיג דְלְכוּלֵי עֲלָמָא וְדֵאֵי עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא נֶאֱפִי לְב"ה צְרִיף לְהַטִּיף וּמְחַלְלִין עֲלֵי אֶת הַשַּׁבַּת וְהֵינּוּ סִתָּם לִישְׁנָא דְצְרִיף וְר' אֲלִיעֶזֶר הַסֵּפֶר פְּלִיג אֶת"ק וְאֵר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר.

כְּנ"ל לְפָרֵשׁ לְפִי גִירְסַת רִש"י ז"ל. וְר' אֲדָא בַר אֶהֱבָה נָמִי הֲכִין מְפָרֵשׁ לָהּ לְבַרְיֵיתָא מְעִיקְרָא כְּרַב יוֹסֵף וְהֵינּוּ דְמְהֵלִי לְהַהוּא יְנוּקָא דִּידְנָי וְהֵינּוּ דְאָמַר תִּיתִי לִי דְעַבְרֵי אֲדָרְב וְלֹא אָמַר תִּיתִי לִי דְעַבְרֵי אֲדִשְׁמוּאֵל דְּפֶסֶק כְּר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר מְשׁוּם דְרַב אֲדָא ס"ל דְלִר' שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלִיעֶזֶר וְדֵאֵי עָרְלָה כְּבוּשָׁה הִיא וּמְחַלְלִין עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבַּת כְּדַפְרֵקֵי לְעֵיל, וּמִיָּהוּ מְחֻזֵי דְהָדָר בִּי מְדָאֵר תִּיתִי לִי דְעַבְרֵי אֲדָרְב כְּנ"ל אָמַר ר' אֲסִי כָּל שְׁאֲמוּ טַמְאָה לִיָּדָה.

כְּלוּמַר יִשְׂרָאֵלִית שְׂיִלְדָה דְרַף בֵּית הַרְחֵם שְׂיֵשׁ לָהּ טוּמְאָת לִיָּדָה. אֵי נָמִי פּוֹתִית שְׁנַתְגִּיירָה קוּדָם שְׂיִלְדָה שְׂהִיא כְּיִשְׂרָאֵלִית גְּמוּרָה וְיֵשׁ לָהּ טוּמְאָת לִיָּדָה: [ע"ב] הָא בָּהּ תִּלְיָא.

פִּי וְלֹא תִידוּק אָבָל לְשִׁמוּנָה וְדֵאֵי לְכ"ע מְהֵלִי דְלֹא הִיא דְלִמָּאן דְאָמַר מְחַלְלִין נִימּוּל לְשִׁמוּנָה וְלִית לִיהָ הָא דְרַב אֲסִי וּלְמָאן דְאָמַר אֵין מְחַלְלִין נִימּוּל הוּא לְאַחַד וְנַחְדָּא מְהֵנִי אֲמוּרָאֵי כְּרַב אֲסִי וּמִיָּהוּ הֵנִי אֲמוּרָאֵי אֵי בְּטוּמְאָת לִיָּדָה תִּלְיָא מִיָּלְתָא אוּ לֹא כְּתַנָּאֵי סְבִירָא לְהוּ: לְקַח שְׂפָחָה וְנִתְעַבְרָה אֲצִלוּ וְיִלְדָה זֶהוּ יָלִיד בֵּית שְׁנִימּוּל לְשִׁמוּנָה, פִּי דְוִלָּד זֶה לֹא מִקְנַת כֶּסֶף הוּא שְׂהָרֵי כְּשִׁקְנָה אֲמוּ עֲדִינּוּ לֹא הִי בְּעוּלָם וְלִת"ק כָּל הֵיכָא שְׁנוּלִד בְּבֵיתוֹ שָׁל יִשְׂרָאֵל נִימּוּל הוּא לְשִׁמוּנָה דִּימּוּל לְכֶם כָּל זָכָר כְּתִיב דְּוּמֵיָא דְלְכֶם וְאֵע"ג שְׂהַטְבִּילָה לְאַחַר שְׂיִלְדָה דְלֹא הֵיָתָה טַמְאָה טוּמְאָת לִיָּדָה.

וְרַב חֲמָא אֲזִיל בְּתַר טוּמְאוֹת לִיָּדָה וְלִדִּידְנָי לֹא שְׁנֵי לִי בֵּין נִתְעַבְרָה אֲצִלוּ לְלִקַּח שְׂפָחָה מְעוּבָרַת דְלִתְרַנְיָהוּ יָלִיד בֵּית קְרִינָא בְּהוּ וְכוּלָהּ מִלְתָּא תִּלְיָא בְּהַטְבִּילָה וְאַחַר כֶּף יָלְדָה אוּ בִּיָּלְדָה וְאַחַר כֶּף הַטְבִּילָה: אָמַר רַבָּא בְּשִׁלְמָא וְכוּ' נִימּוּל לְשִׁמוּנָה כְּגוֹן שְׂלִקַּח שְׂפָחָה מְעוּבָרַת וְאַח"כ יָלְדָה.

כְּלוּמַר יָלְדָה לְאַחַר שְׂהַטְבִּילָה דְהִיא טַמְאָה טוּמְאָת לִיָּדָה: מִקְנַת כֶּסֶף נִימּוּל לְאַחַד כְּגוֹן שְׂלִקַּח שְׂפָחָה וְוִלְדָה עֲמָה. וְרִש"י ז"ל גְּרִיס כְּגוֹן שְׂלִקַּח זֶה שְׂפָחָה וְזֶה עוֹבֵר וּלְכוּלָהּ גּוֹסְחֵי בְּשִׁלְדָה עַד שְׁלֹא הַטְבִּילוּהָ לְאָם.

וּכְלָלָא דְמִלְתָּא לְרַב חֲמָא כָּל שְׂהַטְבִּילוּהָ וְאַח"כ יָלְדָה נִימּוּל לְשִׁמוּנָה כְּטַעַמָּא דְאָמְרֵי לְעֵיל דְאֲמוּ טַמְאָה לִיָּדָה וְרִש"י ז"ל פִּי דְהָא דְנִקְטָה זֶה שְׂפָחָה וְזֶה עוֹבֵר לְרַבּוּתָא נִקְטָה לָהּ דְאֵפִי הַטְבִּילָה וְאַח"כ יָלְדָה דְלִיָּדָתוֹ בְּקוּזוּשָׁה מְשַׁפְּחַת לָהּ דְנִימּוּל לְאַחַד דְכִינּוּ דֵאִין לְבַעַל

העוֹבֵר חֵלֶק בְּאֵמָה נִשְׁתַּנֶּה זֶה הַנֹּלֵד מִשְׁאֵר מְקַנֵּת כֶּסֶף שֶׁהָאֵם וְהַנֹּלֵד לְאֶדוֹן אֶחָד דָּאֵי לָא אַמְאֵי לָא מוּקִי לָהּ פְּוֵלָה בְּלוּקַח שְׁפָחָה וְעוֹבְרָה עִמָּה וְכֵאֵן בְּשֶׁהִטְבִּילָהּ וְאַח"כּ יִלְדָה וְכֵאֵן בְּשִׁילְדָה וְאַח"כּ הִטְבִּילָהּ וְהִרְאִישׁוֹן נִרְאָה נְכוּן אָמַר רַב מִשְׁרִישֵׁיָא בְּלוּקַח שְׁפָחָה ע"מ שְׁלֵא לְהִטְבִּילָהּ, פִּי' וְנִתְעַבְרָה אֶצְלוֹ הַנֹּלֵד נִימּוּל לְאֶחָד דְּכִינּוֹן דְּשִׁיר בְּקִנְיָנָה אֵינָה שְׁלוֹ לְגַמְרֵי וְכִינּוֹן שֶׁהִתְנָה עִמָּה אֵינּוּ יְכוּל לְהִטְבִּילָהּ בְּעַל פְּרָחָה לְשֵׁם עֲבָדוֹת מַה שְּׂאִין פֶּן בְּעֵלְמָא בְּלֵא תִנְאֵי דְקִי"ל אָדָם מְטָבִיל שְׁפָחָתוֹ לְשֵׁם עֲבָדוֹת וְכִינּוֹן דְּשִׁיר בְּקִנְיָנָה לָא קִרִּי' בִּי' לְכֶם וְאַפִּי' לְמִ"ד קִנְיָן פִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוּף דְּמִי.

וְכִלְלָא דְמִלְתָּא לַת"ק כֹּל שְׂאִין הָאֵם שְׁלוֹ בְּשַׁעַת לֵידָה אֵינּוּ נִימּוּל לְשִׁמוּנָה דְלִדְיָדִי' בְּלִידָה תִּלְיָא מִלְתָּא וְאֵין נִימּוּל לְשִׁמוּנָה אֲלֵא פְּשֶׁהֲלִידָה בְּרִשׁוֹתוֹ וְלֵא חֲשִׁיבָא לֵידָה בְּרִשׁוֹתוֹ אֲלֵא כְּשֵׁאֵם בְּרִשׁוֹתוֹ אֲבָל אִמּוֹ טְמֵאָה לֵידָה לָא בְּעֵי ת"ק כֹּלְל.

וַיֵּשׁ מִי שְׁכָתָב דְּלִמָּאן דְּאָמַר קִנְיָן פִּירוֹת לָאו פְּקִנְיָן הַגּוּף דְּמִי בְּלוּקַח שְׁפָחָה לְעוֹבְרָה פִּינּוֹן שְׂאִין גּוּפָה קִנּוּי לּוֹ אֵינּוּ יְכוּל לְכוּפָה לְהִטְבִּילָהּ לְשֵׁם עֲבָדוֹת וְאֵינּוּ נִימּוּל אֲלֵא לְאֶחָד וְאֵע"פ שְׁלֵא הִתְנָה עִמָּה שְׁלֵא לְהִטְבִּילָהּ כְּמִי שֶׁהִתְנָה דְּמִי.

וְלִמָּאן דְּאָמַר קִנְיָן פִּירוֹת פְּקִנְיָן הַגּוּף דְּמִי בְּעֵי תִנְאֵוֹ שְׁלֵא לְהִטְבִּילָהּ אֲבָל בְּלוּקַח שְׁפָחָה לְעוֹבְרָה מְטָבִילָהּ עַל פְּרָחָה וְלֵא שִׁיר בְּקִנְיָנָה כְּלוּם וְנִימּוּל הוּא לְשִׁמוּנָה וְאַפְשָׁר דַּר' יִרְמִי' דְּמוּקִי לָהּ בְּלוּקַח שְׁפָחָה לְעוֹבְרָה לָאו דְּנוּקָא אֲלֵא ה"ה לְכֹל תְּשִׁמִּישֵׁי': תִּנְיָא רִשְׁבִּ"ג אֹמַר כֹּל שֶׁשְׁהָה שְׁלִשִׁים יוֹם בְּאָדָם וְכו'.

פִּי' הֵיכָא דְכָלוּ לּוֹ חֲדָשִׁי אִפִּי' לָא שְׁהָה אֲלֵא יוֹם א' מוֹדָה רִשְׁבִּ"ג וְדַבְרֵי הַפֶּל דְּהַנֹּלֵד מְעֵלִיָּא הוּא כְּדֵאִיתָא בְּהִדְיָא לְקַמֵּן בְּשִׁמְעֵתִין וְכִי פְּלִיגִי בְּכֵן שְׁמוּנָה שְׁגַמְרוּ סִימְנֵי דְהֵיכָא דְלֵא גְמָרוּ סִימְנֵי לָאו כְּלוּם הוּא לְדַבְרֵי הַפֶּל.

וַיֵּשׁ שְׁלֵשׁ מַחְלוּקוֹת בְּדַבְרֵי דַת"ק דְּרִשְׁבִּ"ג סְבַר דְּכֵן שְׁמוּנָה אִפִּי' גְמָרוּ סִימְנֵי לָאו כְּלוּם הוּא. וְר' יוֹסִי אֲזִיל בְּתַר גְּמַר סִימְנֵי וְאַפִּי' לָא שְׁהָה ל' יוֹם.

וְרִשְׁבִּ"ג בְּעֵי תַרְתִּי גְמַר סִימְנֵי וְשֶׁהִיִּית ל' יוֹם וּבְהָא רִשְׁבִּ"ג לְקוּלָא כְּדֵאִיתָא הֵתָם בְּפָרֶק הַעֲרַל וְלֵאוּ דְּנוּקָא נוֹלֵד לְשִׁמוּנָה דַּה"ה לְכֹל סְפַק דְּלֵא קִים לָן בִּי' שְׁכָלוּ לּוֹ חֲדָשִׁי דְּבְעֵי שְׁהִיִּית ל' יוֹם וְכֹל שְׁלֵא שְׁהָה הָנִי סְפִיקָא וּבְהָא רִשְׁבִּ"ג לְחַוְמָרָא.

וְקִרָא דְמִיִּיתִי מִינֵיהּ רֵאִי' לְרִשְׁבִּ"ג מְפַדְיוֹן אָדָם וְקִרְבֵּן בְּהֵמָה לָאו דְּנוּקָא דְהוּוּ דְכֹנְתָה דְּאֵלוּ פְּדִיוֹן אָדָם אִפִּי' קִים לִי' לְאֵב שְׁכָלוּ לּוֹ חֲדָשִׁי אֵינּוּ חֲזִיב לְפָדוּתוֹ עַד ל' יוֹם וְכֵן נָמִי בְּהֵמָה אֵינָה רֵאוּי' לְקִרְבֵּן עַד שְׁמוּנָה יָמִים אֲלֵא ה"ק מְכָלֵל דְּאִיכָא דַּתְלוּ וְקִינְיָמִי בְּשֶׁהִיִּית ל' יוֹם וְלִפִּי' הַשְּׁנָה הַכְּתוּב מְדוּתִיו לְשַׁעַר כְּוֹלֵן בְּשִׁלְשִׁים יוֹם דְּוִדָּאֵי מְדִינָא פִּינּוֹן דְּקִים לִי' בְּהוּ שְׁכָלוּ לּוֹ חֲדָשִׁי לָא אִיִּצְטְרִיף אֲלֵא מִשׁוּם אוֹתָן שְׁהוּ בְּסַפְקָא, וּמָאן דְּפְלִיג עַלִּי' סְבוּר דְּבַפְדְּיוֹן וְקִרְבֵּן גְּזֵרַת הַכְּתוּב הוּא דְּלֵא חֲשִׁיב לְגִבוּתָהּ וְלָד לְגַדְרִים וְלְקִרְבֵּן עַד ל' יוֹם לְפַדְּיוֹן וְשִׁמוּנָה לְקִרְבֵּן אֲבָל בְּשִׁאֵר דִּינֵי לָא כְּלוּמַר דְּמְדִאִיִּצְטְרִיף קִרָא לְגִלוּיָי בְּהֵנִי ש"מ דְּלִשְׁאֵר מִיָּלִי לֵא: [דַּף קל"ו ע"א] אָמַר אַבְיִי כְּתַנְיָא לְאַכְלָה וְכו'.

פִּי' וְכִי יָמוּת מִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הִיא לְכֶם לְאַכְלָה. וּפִירִש"י ז"ל דְּהָא דְרַב אֲדָא כְּתַנְיָא כְּלוּמַר אֲבָל כּוּלְהוּ סְבִירָא לְהוּ כְּרִשְׁבִּ"ג.

וְזֶה קִשָּׁה דא"כ מאי קא מקשי' אדמיפלגי לענין טומאה ליפלגו לענין אכילה והא לכולהו גפול גמור חשיב אלא דפליגי אי שרי למולו ממה נפשך או לא, אלא הא דרשב"ג פתנאי דת"ק סבר בן שמונה שנגמרו סמניו ולא שקה ח' ימים ושחטו תוך ח' ימים אין שחיטתו מטהרתו פרשב"ג, ולא דוקא בן ח' דה"ה כל ספק דלא קים לן בי' דכלו לו חדשיו ובהא רשב"ג לחומרא פדפרישנא לעיל ור' יוסי בר' יהודה ור' אליעזר בר' שמעון לית להו דרשב"ג אלא כל שנגמרו סמניו יצא מפלל גפול: אלא דכולי עלמא מת הוא.

פ"א מת הוא לענין אכילה דאסירא לכ"ע: סברי פטריפה וכו' שחיטתה מטהרתה. פלומר ואע"ג דלא חזיא לאכילה אלמא לא תליא שחיטה לטהרה בהכשר אכילה והכא נמי לא שניא דלא תליא טהרה בהכשר אכילה: איבעיא להו מי פליגי רבנן עלי' דרשב"ג, ולומר דלדידהו אפי' חי יום א' או שעה אחת ולד מעליא הוי, וכתב הרא"ה ו"ל דהאי דאיבעיא להו משום דמספקא להו בדר' יוסי במאי דאמר ביבמות סימניו מוכיחין עליו שיערו וצפוניו אי אמר הכי אע"ג דלא שקה ל' יום או דילמא בדשקה ל' יום דוקא ע"כ: ועביד להו עיגלא תילתא.

מפאן קשה למאן דמפרש די בכולה תלמודין עיגלא תילתא שהוא עגל בן שלש שנים והכא משמע דאפי' לבן ז' ימים קרי עיגלא תילתא אלא הנכון עיגלא תילתא שהוא שלישי לבטן אמו: [ע"ב] אמר לי' רבינא לרב שרבאי וכו'.

והלכתא פריבנא דסבר לי' פרשב"ג וכו' יוסי במאי דשוו אהדדי דמשתהי וכו' יוסי דכינן דגמרו סימניו אע"ג דלא שקה ל' יום ומיהו לענין אבלות עבדינן לקולא פרשב"ג וכו' פסק הרא"ה ו"ל: לא לפל אמר ר' יהודה וכו'.

פ"א דר' יהודה סבר דאנדרוגיגוס ברי' בפני עצמה הוא ולהכי ממעיט מזכר ומנקבה אבל ליכא למימר דליהוי ספק ורחמנא ממעטי' מספיקא דלא אפשר מדקיימא לן דלא איצטריך רחמנא למעוטי ספיקא פי האי גונא וכדמשמע במס' חולין וכן פתב הרא"ה ו"ל, ועוד פתב הרב ו"ל דאע"ג דפרישנא טעמי' דר' יהודה מ"מ פיון דרבים פליגי עלי' לא מחללי' שבתא מספיקא: [דף קל"ז ע"א] מתני' קטן ניםול לשמונה לתשעה וכו' נולד בין השמשות ניםול לתשעה.

פ"א אפי' בחול קאמר דמוטב שניאחר המצנה משנקהדימנה שאם נקדימנה ליכא מצנה פלל וכלל: שני ימים טובים של ראש השנה ניםול לשנים עשר, פתב הר' יהונתן ו"ל דה"ה לשני ימים טובים של גליות דשמא י"ט ראשון הוא עיקר ומילה שלא בזמנה אינה דוחה לא את השבת ולא את י"ט או שמא יום שני עיקר, והא דנקט שני ימים טובים של ראש השנה לפי שכשנשנית משנה זו מימות משה רבינו לא היו מסתפקים אלא בראש השנה בלבד לפי שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה היו נוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש ע"כ: גמרא אמר שמואל חלצתו חמה נותנין לו כל ז'.

להברותו. פ"א שבעה ימים מעת לעת אחר שנתרפא לגמרי מן החולי וכן הלכה, וכתב הר' יהונתן ו"ל דדוקא חולי כל הגוף כגון קדחת בת יומא או שלישית או רביעית אבל פאיב לי' עיני' או א' מאיבריו לבדו ונתרפא אין צריך להמתינו אלא מלין אותו בו בו ביום ע"כ: [ע"ב] אמר רבינא וכו' בשך החופה את רוב גובהה פ"א אפי' חופה רוב גובהה

של עטרה אע"פ שאינו חופה את פולה צריף להסיר אותן ציצין אפי' בשבת ואם לא הסיר חייב חטאת כדאמר' לעיל ואם בא חבירו והסיר מיפטר ראשון ונכה לעצמו שעשה חצי מצוה: איכא בינייהו גראה ואינו גראה.

פ' לשמואל דאמר ונגראה מהול דוקא גראה הא גראה ואינו גראה צריף למולו אבל מתניתא קתני ואינו גראה דוקא אינו גראה הא גראה ואינו גראה אין צריף למולו: העומדין אומרים פשם שהכנסתו לברית וכו'.

מפאן הוכיחו בתוספות דצריכין לעמוד כלם בעוד שמלין את התינוק דהא קאמר העומדים אומרים פשם: פן תכניסוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, פ' מפני שהאב חייב לבנו ללמדו תורה ולהשיאו אשה ולהדריכו בדרך ישרה: כתוב בחידושי הרא"ה ז"ל הפל את הגרים אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המילה וכתב ז"ל ומברך עובר לעשייתה כמילה דעלמא דישראל ואע"ג דאפתי גברא לא חזי ולהכי אתמר בטבילת גר דלא בריף עד בטר הכי דלא דמי דבטבילה גר גופי' מברך ועד בטר הכי לא חזי אבל במילה אנו מברכין ונצטוינו עלי' שהרי אינה פשרה אלא בישראל.

והרי"ף ז"ל לא כתב בהלכות ברכה זו ויש לומדין מדבריו שאין בגרים ברכה זו וליתא שהרי"ף ז"ל לא הוצרך לכתוב ברכה דעל המילה לפי שהיא ברכה ששונה לכל מילה והוא כבר כתבה לגבי ישראל ולא הוצרך לו אלא במה שמחזש בברכת גרים יותר מישראל.

ועוד שאם לא תיקנו לגרים אלא ברכה א' דהיינו ברוך אשר קב"ו למול את הגרים ולהטיף מהם דם ברית וכו' הא לא אפשר לפי שזו מטבע ארוך הוא ואינה ברפת מצוה אלא פיוצא בה דאשר קדש ידיד מבטן היא זה נוסח פ' הרא"ה ז"ל ועיקר: סליק פרק ר' אליעזר דמילה פרק ר' אליעזר דתולין ר' אליעזר אומר תולין את המשמרת פ' תולין את המצננת בלעז אשטנדר"י דסבר ר' אליעזר דבמשמר ליכא חיובא דלאו פלוס קא עביד: וחקמים אומרים וכו' אבל נותנין לתלוי' בי"ט, י"מ דסבירי להו דהו ממשירי אונקל נפש שאי אפשר לעשותו מערב י"ט, והרא"ה ז"ל כתב דהוי צורך אונקל נפש ושירי בי"ט כי היכי דשרי' דנהלי' קומחא בי"ט.

ונראה שהפל עולה לענין אחד שהרי השימור והריקוד צורך אונקל נפש הוא ואי אפשר לעשותה מערב י"ט אבל תליית המשמרת אפשר לעשותה מערב י"ט ומיהו דוקא לבו ביום ולא לאוצר: אלא מעתה תלה פוזא בסיקתא הכי נמי דמיחייב פלומר אם איתא דבמשמרת חייב חטאת ומשום אהל תלה פוזא בסיקתא הוה להו לרבנן למיסר לכתחלה מיהת אבל חייב חטאת אפי' לר' יוסף לא אפשר דלא שייף אהל למה שאינו עשוי אלא לגבה בלבד ולתחתיו איננו ראוי כלל דאין עשוי להגין למה שתחתיו.

ופריק אב"י דאם תלה לחקמים ליכא חייב חטאת אלא איסורא דרבנן ומשום אהל עראי אלא דמשום דלא שייף בהא אפי' אהל עראי אסקמכה אעובדין דחול ומשום דררא דאיסור אהל, ומסתברא דבכל מקום דנקט משום עובדין דחול קיל איסורייהו משבת ודוקא אהל שעשוי כעין דרף קביעות וכמגין למה שתחתיו והיינו פריסת סודר אפלגא דכובא דשרי' דלאו דרף קביעות הוא ואינו מגין למה שתחתיו ואע"ג דאיכא אהל טפח

לא חשיב כלום והילכך מותר לימתן בגד על פי הפלי לשעתו דלאו דרף קביעות הוא וכן נותן אותו לדעת פיסוי או לדעת שפחה משונמרת ומכסה הקדרה בכגד או בכלי וכל פי הני מלי פוליהו שרי ואע"ג דהוי טפח זהו תנרף פ"ה ה"א"ה ז"ל, ועוד פתב ה"א"ה ז"ל ואין לנו אלא מה ששנו חכמים ואין לנו להוסיף עליהם ואין בנו פח לדמות דבר לדבר שיהם אסרו בדברים הנראה להם פגון מקיפין שתי חביות לשפות עליהם הקדרה כדאימא במס' י"ט ע"כ: אבל מטה וכו' ואסלא פי' ספסל של ברזל פדתנו האסלא טמאה מדרס וטמא מת פרשה העור טמא מדרס והברזל טמא טמא מת ועל האסלא זו נותנין עור נטוי לישוב עלי' והעור נקוב באמצע לעשות בו צרכיו ונותנין גרף תחתיו לקבל הרעי והיגנו דקרו לי' ה"הם בריש עירובין עור פסא של בית הפסא: מתקיף לה רב ששת מי איפא מידי דרבנו מחייבי טטאת וכו'.

ואע"ג דאשפחן ברודה חלות דבש דר' אליעזר מחייב טטאת ורבנו שרו לכתחלה ואחרני טובא מ"מ פי האי גונא דכולהו מודו בעיקרה של מלאכה דכולהו סברי דבורר חייב לא אשפחן דפליגי בכולי האי דלמר חשיב בורר גמור ולמר לא חשיב בורר והיגנו דמייתי ראי' מהא דעיר של זקב דכולהו מודו בחיוב הוצאה.

פ"ה פתב ה"א"ה ז"ל והוא הנכון: רבא אומר משום בורר. פי' ה"א"ה ז"ל וליהא דמי ולא למרקד משום דהאי בלח ולא ביבש, מדבריו נראה דלגמרי פליגי רבה ור' זירא.

אבל רש"י ז"ל פי' דלרבה הה"נ דאי אתרו בי' משום מרקד הניא התראה אבל לר' זירא דוקא משום מרקד ולא משום בורר, ולא ידעתי מי הזקיקו לפרש פ"ה דאדרבה טפי הי' נראה דר' זירא דהוא בתרא דפליגי עלי' דמוזיה לרבה ולימא ר' זירא אמר אף משום מרקד, ומ"מ דבריי ה"א"ה ז"ל לנראה מדאמר רבה פ"ה דידו מסתברא וכן אמר ר' זירא פ"ה דידו מסתברא פ"ה ל: ה"ג ה"א"ה ז"ל וכן הוא במקצת הספרים פ"ה רמי בר יחזקאל טלית כפולה לא יעשה ואם עשה פטור אבל אסור.

ופי' ז"ל דדוקא פשיש לה גג טפח והא לאו הכי מותר לגמרי דלאו כלום הוא כדאימא לקמן דשפועי אהלים לאו פאהלים דמו ולא חשיב אלא כמחיצות עקומות וכו' וילון דשרי' לקמן בשמעתין: כרף עלי' חוט או משיחה מותר לנטותה לכתחלה בשבת.

פי' והוא כעין לולאות שעושין בה ונותנין אותו במוטות ופעמים מרחיבין אותה. ונוטין בהן ופעמים מסלקין אותה לצדדין: אמר לי' אף מטה אסורה מטה מהו.

כלומר מי נימא שיהא דין זה בכל מטה ויהו פולן אסורות או לא אמר לי' אף פילה מותרת וכו' ולא קשיא הא דאמר לי' אף מטה אסורה בדקמנאי דהיא מטה גלגליתא ואסור לנטותה משום בנין דשכיח למתקע והא דאמר לי' אף פילה מותרת כדמי בר יחזקאל פילה אסורה ומטה מותרת בדין שאם היא זקופה מותר לנטותה ולא שייך בה משום אהל כלל ודכותה בחולין בחתול ובחולדה: וילון מותר לנטותו ומותר לפרקו.

ד"ה לא הניא אלא חדא מחיצה ולית לה גג. והוא מסו' פנגד הפתח ולפעמים נוטין אותה לצד א' והניא לה מחיצה תלוי' במקומה ואוספי אהל עראי הוא ושפיר דמי: [ע"ב] אלא שאין בפחות משלשה כו' טפח.

שְׁמַחֲצִיָּה זוֹ קְרוּבָה לְחִבְרָתָהּ וְקוֹנָדָם שְׂיָהָא טַפְחָא מְמַחֲצִיָּהּ זֹו לְחִבְרָתָהּ יֵשׁ מִן הַגַּג עַד אוֹתוֹ טַפְחָא ג' טַפְחִים דְּלִיכָא לְמִימַר בְּהַ לְבוּד אֲבָל אִם מְחֲצִיָּה זֹו רְחוּקָה מִחִבְרָתָהּ סְמוּךְ לַגַּג שְׂיָשׁ סְמוּךְ לַגַּג טַפְחָא וְאִין מְשֵׁם לַגַּג טַפְחִים הָרִי כְּאֵלוֹ יֵשׁ בְּגַגָּה טַפְחָא דְּכָל פְּחוֹת מְשַׁלְשָׁה כְּלָבוּד דְּמִי: אֲבָל נְחֻמָּא מְפוּרְיָא טַפְחָא אֲסִירָא.

פִּי הֶרָא"ה ז"ל מְשׁוּם דְּכִינְלָה מִיָּדִי דְּקָבִיעַ הוּא וְהָהּ לִיה גְּבַהּ דְּפוּרְיָא פְּגַג דִּינְדָה פִּינּוֹן דְּנַחֲתִי טַפְחָא מְפוּרְיָא וּמִיתְחַזְיָא כְּמֵאן דְּעֵבִידָא לְמַה שְׁתַּחֲתִי: הָאִי סִיאָנָא שְׂרִי. פִּי כּוֹבַע שֶׁל לְבָדִין שְׁהוּלְכִי דְרָכִים מְנִיחִין עַל רֵאשִׁים בְּחֻמָּה מְפִנִי הַחֻמָּה וּבְגִשְׁמִים מְפִנִי הַגְּשָׁמִים: הָא דְאִית בֵּיה טַפְחָא.

פִּי כְּשֶׁמְתַפְשֵׁט חוּץ לְרֵאשׁוֹ טַפְחָא אִיכָא מְשׁוּם אֶהָל: הָא דְמִיְהִדֵּק הָא דְלֵא מִיְהִדֵּק. פִּי הֶרָא' בְּעַל הָעֶרְוָה ז"ל הַסִּיאָנָא פִּינּוֹן שְׁהוּא מְהוֹדֵק וְהוּא בְּגַד קָשָׁה דְּמִי לְאֶהָל אֲבָל גְּלִימִין דְּהוּא בְּגַד רַךְ וְלֵא מִיְהִדֵּק דְּמִי לְאֶהָל וְרֵשׁ"י ז"ל פִּי דְלֵאוֹ מְשׁוּם אֶהָל הוּא אֲלֵא דִילְמָא נְפִיל וְאִתִּי לְאִיתוּי אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרֵשׁוֹת הֶרְבִּים.

וּמִיְהִדֵּק דְקָאָמַר הִינְנוּ בְּרֵאשׁוֹ: שְׁלַח לִי וְכו' אִימָא לֵן אִינִי הִנְךָ מִיְלִי וְכו' גוּד בְּכִיסָנָא. כְּלוּמַר עוֹר כְּלוּלָאוֹתֵיו וְהוּא כְּעֵין פְּיֵלַת חֲתָנִים וְקַל הוּא לְנִטּוֹתוֹ אֲלֵא שְׂיָשׁ בְּגַגּוֹ טַפְחָא: אָמַר רַבָּא לֹא שְׁנוֹ אֲלֵא בְּשִׁנֵי בְּנֵי אָדָם.

פִּי הֶרָא"ה ז"ל דְּמִנְתַּחֲזִין שְׁנֵיהֶם בְּבַת א' זֶה מְכָאן וְזֶה מְכָאן וְהָהּ לִי דְוַגְמָא דְשָׁנִים שְׁעֵשְׂאוּהָ דְאִשְׁתַּכַּח הַשְׁתָּא דְאִין א' מֵהֶם עוֹשֶׂה אֶהָל וְקָשָׁיָא לִי דֵא"כ מְוֹתֵר לְעֵשׂוֹת לְשָׁנֵי בְּנֵי אָדָם בְּגִין דְשָׁנִים שְׁעֵשְׂאוּהָ פְטוּרִין וְהָא לִיתָא דְכִינּוֹן דְּכָל א' וְא' עֵבִיד בְּגִין כְּשִׁיעוֹר טַפְחָא דְבָהָא חֲשִׁיב בְּגִין מִיְחִיב, וְהַנְּכוּן פִּירֵשׁ"י ז"ל: אֲבָל בְּאֶדָם א' אָסוּר.

וּפִי וּמִתְנִיתָא דְלַעֲיִל דְאָסַר גוּד מִיְרִי נְמִי בְּאֶדָם א' כִּיְרָה שְׁנֵשְׁמֵטָה אַחַת וְכו' מְוֹתֵר לְטַלְטְלָה. פִּי לְצוֹרֵךְ גּוּפָה וּלְצוֹרֵךְ מְקוּמָה כְּשִׁאָר כְּלִי דְעֵלְמָא, שְׁמַלְאֲכָתוֹ לְאִיסוּר מְשׁוּם דְאִפְתִּי תוֹרַת כְּלִי עֲלִי אֲבָל נְשִׁמְטָה שְׁתִּי יְרְכוּתֵיהָ אָסוּר דְלֵאוֹ כְּלִי הוּא וְלֵאוֹ בְּשִׁבְרֵי כְּלִי לְפִי שְׁאָדָם מְנִיחֵד לָהּ מְקוּם לְפִי שְׁעֵשׂוּיָא לְתַמְנּוֹן: גְּזָרָה שְׁמָא יִתְקַע.

מְשׁוּם דְבִכְיָרָה שְׁכִיחַ: [דָּף קל"ט ע"א] מְכָרִיז רַב הָאִי מֵאן דְּבָעֵי לְמִזְרַע כְּשׁוֹתָא בְּכַרְמָא לְיִזְרַע. כְּלוּמַר עִם מִין אַחַר דְּקִימָא לֵן כַּר' יֵאשְׁרִי וְכִישׁוֹתָא לֹא חֲשִׁיב לִי מִין זָרַע וְאִין כְּאֵן (אֲלֵא) שְׁנֵי מִינֵי זָרַעִים: יְהִיב לִי פְרוּטָה לְתִינוּק כּוֹתִי וְזָרַע לִי פִי בְּכָרִם וְאִפְלִ עִם מִין אַחַר דַּס"ל דְשָׁרִי לְגַמְרֵי דְאִי ס"ל דְאָסוּר ע"י תִּינוּק כּוֹתִי מֵאִי אֶהְנִי לִיה דְהָא אָסוּר מְשׁוּם מְקַיִם אֲלֵא וְדֵאִי שְׂרִי אֲלֵא דְאִיהוּ לֹא בְעֵי לְמִיעֵבַד בְּיָדִים פִּינּוֹן דְאִיכָא מֵאן דְמַחְמִיר וְאָסַר וּלְאִפְרוּשֵׁי מְאִיסוּרָא נְהוּג בִּי חוּמְרָא.

וְכִינּוֹן דְמִדִּינָא שְׂרִי לֹא חֲנִינֵשׁ לְמִרְאִית הָעֵינִן שְׁהָרִי אִין הֶרָוּאָה מְכִיר אִם מְקַיִם לְדַעַת אוֹ שְׁלֵא לְדַעַת: [ע"ב] יִתְעַסְקוּ בּוֹ עֲמָמִין. פִּי וְאִפְּלוֹ הוּצָאָתוֹ לְכַרְמְלִית אִם הִנְהָ בְּהָ קִבְרוֹ דְסִתְמָא אִיתְמַר ע"י עֲמָמִין וְאֵע"ג דְשָׁרִי לְעֵיל בְּשַׁבַּת הוּצָאָתוֹ לְכַרְמְלִית ע"י יִשְׂרָאֵל וְדוּקָא ע"י יִשְׂרָאֵל מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ, אִיכָא לְמִימַר דְהָכָא שְׁאִנִי שְׁאִי אִפְשָׁר לְעֵשׂוֹת הַכֹּל ע"י יִשְׂרָאֵל כְּגוֹן חֲפִירַת קִבְרוֹ אִי נְמִי אִם הִנְהָ קִבְרוֹ בְּרֵשׁוֹת הֶרְבִּים אִי אִפְשָׁר ע"י יִשְׂרָאֵל דְלֵא הִתִּירוֹ מְלֵאכָה שְׁאִינְהָ צְרִיכָה לְגוּפָה אִפִּי לִר' שְׁמַעוֹן כְּדַפְרִישְׁנָא לְעֵיל: צִיצִית לְגַבֵּי טְלִית חֲשִׁיבִי וְלֹא בְטָלִי.

ואפ'י לָבֵן מִשׁוּם דְּהוּי מִלְתָּא דְמַצְנָה וְרַשׁ"י ז"ל לא פ'י פֵּן. אָבֵל פִּסְבָּסִי בְּכִילָה דְהִינּוּ
לוֹלְאוֹת לֹא חֲשִׁיבִי וּבְטָלִי וְה"ה לְרַצוּעוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּאַבְנֵט דִּאֲע"פ שְׂאִינּוּ לְבוּשׁ בְּתִי
שׁוּקִים דְּמִנְתָּר לְצִאת בְּהֵן דְּהָא לֹא חֲשִׁיבִי דְלִתְשְׁמִישׁ הַבְּתִי שׁוּקִים הֵן עֲשׂוּיוֹת וּלְצִוְרָךְ
הָאֲבָנֵט הֵן וְאֲפִי הֵן שֶׁל מְשִׁי פֶל שֶׁהֵן לְצִוְרָךְ בְּתִי שׁוּקִים בְּטָלוֹת הֵן לְגַבִּי הָאֲבָנֵט אָבֵל
לְתָלוֹת רַצוּעוֹת יְתֵרוֹת שְׂאִינּוּ לְצִוְרָךְ בְּתִישְׁנָקִים בְּהָא וְדֵאֵי מִסְתַּבְּרָא דְאָסוּר.

וְכֵן דַּעַת הֵרָא"ה ז"ל וּמ"מ בְּטָלִית שְׂאִינָה מְצַוִּינֵצַת פְּהֵלְכְתָה הֵינְצָא בְּהַ בְּשִׁבְתָּ חֲזִיבֵהּ הָא
מְצַוִּינֵצַת פְּהֵלְכְתָה מִנְתָּר וְהֵינְצָא בְּהַ בְּלִילָה אֲע"ג דְּלִילָה לֹא זְמַן צִינֵצִית הֵיא מִנְתָּר דְּכִינּוּ
שְׁהֵיא מְצַוִּינֵצַת פְּהֵלְכְתָה הֵנָּה לִי כְּמִלְבוּשׁ דְּוִמְיָא דְתַפְּכִילִין דְּמִנְתָּר לְצִאת בְּהֵן בְּשִׁבְתָּ דְרָךְ
הַנְּחָתָן אֵי לֹא מִשׁוּם דִּילְמָא מִיְצְטְרִיךְ לְבֵית הַכְּסָא וְאֲתִי לְאִיתּוּיִנְהוּ דְרָךְ ר"ה אוּ דִילְמָא
מִיְפְסָקָא לִי רַצוּעָה כְּדֵאִיתָא בְּפָרְק בְּמָה אֲשֶׁה יוֹצְאָה אָבֵל לְצִינֵצִיוֹת לִיכָא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא
מִפְסָקִי דְהָא מְצַוְתָן דְרָךְ קְבִיעוּת, וְכֵן דַּעַת הֵרַמְב"ם ז"ל שֶׁהוּא ז"ל סְבוּר שְׂאִין הַצִּינֵצִיוֹת
גְּמוּרוֹת מִשׁוּי אֲלָא מְנוּיִי הַבְּגָד הֵן שְׂאֵם הֵן מִשׁוּי אֲפִי בּוּ בְיוֹם אָסוּר לְצִאת בְּהֵן לְפִי שְׂאִין
מְצוֹת עֲשֶׂה שְׂאִין בְּהַ פְּרַת דּוֹחָה שְׁבַת, אָבֵל רְאִיתִי כְּתוּב שְׂאִין פֵּן דַּעַת הֵרַז"ה ז"ל וְגַם
הֵרָא"ה ז"ל אֵינּוּ סוֹבֵר פֵּן אֲלָא אָסוּר לְצִאת בְּטָלִית מְצַוִּינֵצַת בְּלִיל שְׁבַת וְאֵנִי לֹא רְאִיתִי
פֵּן בְּחִדוּשֵׁי שְׂלָא כְּתַב מְכָל זֶה כְּלוּם: מְעָרִים וְשׁוֹתָה מִן הַחֲדָשׁ.

וְיֵשׁ מְקַשִּׁין וּמֵאֵי קוּשְׁיָא דְהָא מ"מ שׁוֹתָה הוּא מִן הַחֲדָשׁ אָבֵל אֵי שְׁרִית לִי לְהַטִּיל שְׂכָר
ע"מ לְשִׁתּוֹת וְאֵינּוּ שׁוֹתָה הֵנָּה מְקַשָּׁה שְׁפִיר וְדַכְּוֹתָה הֵכָא דְשְׁרִי לְתָלוֹת לְרַמּוּנִים וְאֲע"פ
שְׂלָא תְלָה רַמּוּנִים. וּי"מ דֵּה"ק הֵכָא לֹא שְׁרִי לְתָלוֹת רַמּוּנִים לְבִסּוּף וְלֹא אֲמַרִי הוֹכִיחַ
סוּפּוֹ עַל תְּחַלְתּוֹ כִּי הֵכָא דְכָל שֶׁהוּא שׁוֹתָה מִן הַחֲדָשׁ אֲמַרִי דְהוֹכִיחַ סוּפּוֹ דְלַדַּעַת יו"ט
עֲשֹׂאוֹ מִתְחַלָּה: וּמִנַּח בְּכַרְזָא דְנִבָּא וְאָמַר אָנָּא לְאַצְנוּעֵי קָא מְכַוִּינָא כְּלוּמַר וְהֵנָּה לִי לְמִסַּר
מִשׁוּם דְּמִתְקַן לְכַתְּחַלָּה וְאֲע"ג דְּלִקְמַן שְׁרִי לִיתְנָן שְׁפּוֹפְרַת בִּי"ט לְתוֹף הַחֲבִית וְלֹא אֲסַרִי
מִשׁוּם מְתַקַּן שְׂאִינֵי הֵתָם דְּכִינּוּ שֶׁהֵיא בּוֹלְטָת חוּץ לְחֲבִית לֹא מִיְחַזִּי סְתִימָה מְעַלְיָא וְאֵינּוּ
נִרְאָה כְּמִתְקַן אָבֵל גְּרָגִיר זֶה שְׁסוּתָם הַנְּקַב יָפָה וְאֵינּוּ בּוֹלְט לְחוּץ אָסוּר מִשׁוּם דְּמִיְחַזִּי
כְּלִי וְנִרְאָה כְּמִתְקַן וְאֵלוֹ הִי עוֹשֶׂה בְּעֵץ כִּי הֵיא גּוֹנָא חֲזִיב חֲטָאָת כְּדִאֲמַרִינּוּ בְּהַבּוּנָה שְׁכֵן
קֶרֶשׁ שְׁנַפֵּל בְּהַ דְרָבָא מְטִיף לְתוֹכּוֹ אֲבַר וְסַתְמוֹ פֵּן פִּי הֵר' יְהוֹנָתָן ז"ל וְצ"ע.

עוֹד כְּתַב הֵרָא"ה ז"ל דְּבַרְא דְתוּמָא דְאָסִיר מִשׁוּם דְּמִשְׁוִי לִי דוֹפֵן וּמֵיהוּ מְדִאֲוִרִיָּתָא שְׁרִי
פִּינּוּ דְהוּי אוֹכְלִין דְּלֹא שְׂיִיכִי לְשׁוּיֵי דוֹפֵן וְלֹא אוֹרְחִיָּהוּ בְּהַכִּי. מִתְנִי' נוֹתְנִין מִים ע"ג
שְׁמָרִים וְכו'.

פִּי שְׁכֵן דְרָפֵן לִיתְנָן מִים בְּחֲבִית שְׁנַשְׂאָרוּ בּוּ הַשְׁמָרִים לְבִדּוֹ וְלֹא נִשְׂאָר בְּחֲבִית אֲלָא קֶצֶת
זֵינּוּ עָכוּר וְהַמִּים קוֹלְטִין רִיחַ הֵינּוּ וְגַם שְׁנַתְעַרְבוּ בְּהֵן אוֹתָן מְעַט זֵינּוּ שְׁנַשְׂאָר בּוּ וְחִזְרוּ
הַמִּים לְהִיוֹתָן טַעְמָן כִּינּוּ וּמוֹצִיאִין אוֹתָן וְשׁוֹתִין מֵהֵן וְקַמ"ל דְּלֹא דְרָךְ בּוֹרֵר הוּא כְּלָל פֵּן
פִּי הֵר' יְהוֹנָתָן ז"ל.

וְלֹא כְּמוֹ שִׁפְרַשׁ"י ז"ל דְּמִיְרִי בְּמִשְׁמַרְתָּ: וּמְסַנְּנִין אֵת הֵינּוּ בְּסוּדְרִין פִּירַשׁ"י ז"ל מְפִנִי
הַקְּמַחִין שֶׁהֵן אוֹתוֹ קכ"ש בְּלַעַז וְהֵן לְבָנוֹת שְׁנַעֲשׂוֹת מְעִיפוֹשׁ הֵינּוּ. מְדַבְּרִיו נִרְאָה לִי
דְּמִיְרִי בִּינּוּ צְלוּל וְכַדְאָמַר זְעִירִי בְּגַמ' וְהָא דְקַתְּנִי בְּסוּדְרִין ה"ה בְּמִשְׁמַרְתָּ כִּי הָא דְזְעִירִי
אֲלָא מִתְנִי' רְבוּתָא אֲשַׁמְעִי דְאֲפִי בְּסוּדְרִין שְׁרִי וְלֹא חֲזִינֵשׁוּן לְסַחֲיָתָה דְכִינּוּ שֶׁהֵן מְסוּנֵינּוּ
לְכַף בְּטָלִין הֵן לְמִלְאכָה זוֹ וְלֹא קַפִּיד עַלְיָהוּ כִּי הָא דְרִישׁ פְּרָק בְּמָה טוֹמְנִין גְּבִי חֲזִינּוּ

לההוא גברא דפרס דסתודר אפומא דכוזא וכו' ואקשי' מאי שנא מפרונקא ופרקי' התם קפיד הקא לא קפיד.

ודכנתה בסודרין דעבידי למלאכה זו לא קפיד עליהו. ומיהו אי סחיט חייב משום מפרק מדרבנן: ונותנין ביצה במסנת של חרדל.

פירש"י ו"ל שנותנין הביצה במסנת שיש בה חרדל כדי שיהא החלמון מתערב עם החרדל למראה וקמ"ל שאין בו משום בורר אחר שפולו אכל. וקשיא לי וליתסר משום חרדל.

יש מרבתי נ"ר שפירשו דמירי בשהניח החרדל במסנת מבערב ומאליו מצטנן בשבת וכהיא דאמרי' בפ"ק פותקין מים לגנה ערב שבת עם חשיכה ומתמלא והולכת כל היום פולו.

והר' יהונתן ו"ל פ"י דלאו בחרדל קא מצנן אלא במסנת שמצננין בה חרדל ועושין פו כדי שיהא החלבון נופל דרף נקבים וישאר החלמון למעלה בלי שום פסולת וכותתין החלמון וטורפין אותו ונותנין לתוף קזרה של בשר שקורין בלעז יוש"ל ואיצטריכי' לפרושי דביו"ט מירי דאי לא למאי קא בעי לי דהא אסור לבשולי בשבת וקמ"ל דלא מיקרי בורר פינו דהחלבון נמי ראוי הוא לאותה אכילה אלא שהעשירים אינו קפדין על החלבון פינו שהמאכל יותר יפה בשאין בה אלא חלמון לבד: ועושין אנמלין בשבת.

מפרש בגמ' שהוא עשוי מדבש ופלפלין שנותנין לתוף היין ומיהו נראה שלא יטרפם בכף א' כדרף שהוא עושה בחול אלא מנער הכוס יפה והוא מתערב ואם רוצה לטורפו יפה טורפו מערב שבת כדרף שאמרו בגמרא בחרדל.

אי נמי מצי למטרף דסגי בשנינוי מיהא בנתינת דבש ופלפלין תחלה בכוס ואחר כך נותן היין עליהם ולא דמי לחרדל דאסור לטרוף פורפו משום דחרדל הדבש והחרדל פולם דברים עבים ומיחזי כגיבול אבל הקא באנומלין הפל דבר רף הרבה דמעט ישתנה מתחלתו ולא מיחזי כגיבול ור' יהודה לא בא לחלוק אלא לפרש דמשני' בין שבת ליו"ט ולחולו של מועד דבשבת לא עבדי' אלא בכוס בכל פעם שרוצה לשתות ולא בפעם א' לשיעור שתי כוסות ביו"ט בלגין פלומר שלא ישאר ממנו לצורך מוצאי יו"ט.

ר' צדוק אומר הפל לפי האורחין. פלומר דמועד אפי' טובא פינו דאית לי אורחין: גמ' טורד אדם חבית יינה ושמרי' ונותן לתוף המשמרת פ"י דס"ל דכינון דמשתתי הכי ע"י הדחק אין פאן בורר ומתני' דאסר לשמר ס"ל לרשב"ג דמיריבשמרים בלחוד דלא משתרי פלל נאפ' ע"י הדחק ותרגומא זעירי דבין הגתות שנו דמשתתי הכי להדיא ובהא בלחוד הוא דשרי: ובלבד שלא יגביהנה מקרקעיתו של פלי טפח.

פ"י דבגובה טפח נראה פאהל. וכתב הר' אהרן הלוי ו"ל דבסודרין ליכא משום אהל לפי שמעמידין אותו משופין ואין בגגן טפח וכינון דכוזא ע"ג דקביעי דמנחין ע"ג יתדות שרי עכ"ל: אר"פ לא ניהדק איניש ציבתא אפומא דכוזתא.

פ"י בערב שבת וידיק ממנו בשבת: [דף ק"מ ע"א] ולא יטרוף אלא מערב שבת. פלומר לא יטרוף בכף שמערב ומכה אותו בכח כדרף שעושה בחול אלא מערב שבת אבל בשבת

לא אלא ממחה אותו שהוא אישטינפיר"ד בלעזו והוא מותר בין ביד בין בכלי: דעבדי לבי מסותא.

לבית המרחץ: מתני' אין שורין וכו'. בגמרא מפרש למאי בעי לי' אין פוברין את התבן בכברה.

פי' כדי שיפול הדק שהוא בא מזקן השפולת העליון דרף הנקבים וישאר למעלה התבן שהוא מקנה השפולת דמיקוזי פבורר: גמרא ליןקרא דליבא. פלומר לכאב, הלב ואע"ג דלשתני' קא בעי לי' וכל האנכלין אוכל אדם לרפואה התם הוא דלא מינכר אבל שרייתו במים פושרין נכר לכל דמשום רפואה קא עביד וגזרה משום שחיקת סממניו.

אי לא שתי בשבת מסתפן, וא"ת למה לי שורה בצונן ומניחה בחמה בפושרין גופייהו לישתרי פינו דמסתפן, וי"ל דאין הכי נמי אבל פינו דסגי לי' בחמה לא שרי פושרין דכמה דאפשר לשנויי משנינו, ומיהו טעמא משום דמסתפן הוא הא אינו מסתפן לא שרי שרי' אע"ג דבשרי' גופה ליכא אלא איסורא דרבנן דשלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול ואע"ג דהתם בכחובות פרק אע"פ גבי גונח יונק חלב כדרך שרי' איסורא דרבנן אפי' ליכא סכנה משום צערא גרידא, י"מ דהא יהיב טעמא התם משום דהוי מפרק פלאחר יד, ולדידי קשיא דמ"מ במפרק פלאחר יד איסורא דרבנן מיהא איכא, וי"מ דמסתפן דהכא לאו דוקא אלא מצטער מחמת חליו כי הו' דהתם ומרנוייהו בחולה שאין בו סכנה: ותיבעי לי' למר סודרא פי' שהוא סודר הראש שנושא מגולה ואדם קפיד בליבונו יותר, ומ"מ לעגנן הלכתא בין סודר בין פיתונא פולהו שרו דלרכי קא מכונין והכי מוכח הא דאמרינו הכא ותפשוט לי' למר מסודרא אלמא משמע דחד דינא אית להו מדלא מתמהי' ומאי שנא מסודרא, וכן דעת הר"ף ז"ל ואין פן דעת רש"י ז"ל אלא דסודרא אסור: [ע"ב] קניא מינה אסור פלומר פשוטל החלוק מן הקנה שתלוי' בו לנגבה ראוי לשלוף אותה מן הקנה אבל לא הקנה ממנה דהא לא חזי לטלטול: אמר רב האי תליא דבשרא שרי לטלטולי.

פירש"י ז"ל בשר מליח תלוי ליבשו שרי לטלטולי דהא נאכל באומצא אבל פוורי אסורין לטלטל שרי אינו נאכלין חיינו. והגאון ז"ל פי' העץ שתולין בו הבשר מותר לטלטלו דעדיין ראוי לתלות בו דבר אחר.

אבל העץ שתולין בו דגים לא לפי שהדגים ריחן רע וקשה ושוב אין ראוי לתלות בו דבר אחר ומקצה מחמת מיאוס הוא ואסור. וכתב הרא"ה ז"ל דמייירי בדלא הוו עלי' פוורי כל בין השמשות ורב סבר כר' יהודה במקצה מחמת מיאוס פדאיתא לעיל ולית הלכתא פותי' ואי אתיא לה בדאיכא פוורי עלי' כל בין השמשות אתיא לה שפיר דהנאי פסיס לדבר האסור דג תפל לא חזי למידי פדאיתא לעיל: נקט מרגניתא פחדא ידא וכוונא פחדא ידא וכו'.

פלומר פעם א' פשבא רב חסדא לביתו תפש בידו א' מרגלית ובידו אחרת פחם והראה לבנותיו המרגלית לאלתר והפחם לא הראה להן והיו סבורות שהוא דבר חשוב הרבה ומצטערו לראותו וכשנצטערו הרבה הראה להן להודיען שדבר הצנוע אדם מחבבו יותר והוא רמז להן המרגלית לשדים והפחם לאותו מקום ושיהו צנועות שלא להראותן

לשום אדם וְשֵׁלָא יִזְדַּקְקוּ מִיָּד לְבַעֲלֵיהֶן עַד שְׂיִתְרַבֶּה תְּאֻמָּתָן וְיִצְטַעְרוּ עֲלֵיהֶן וְכַמוֹ שְׂפִירִשׁ"י ז"ל: מִתְּנִי לֹא כִי הָאֵי תִנָּא.

כְּלוּמַר מִתְּנִי דְקִתְּנִי אֲבָל נוֹתֵן בְּתוֹךְ הַכְּבָרָה דְלֹא כִי הָאֵי תִנָּא דְתִנָּיא ר' אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב וְכוּ', וְלִיתָא לְדַר' אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֲלֵא כְּסֻתָּם מִתְּנִי נְקִיטִינָן וְכֵן כְּתִב הָרֵא"ה ז"ל: מִתְּנִי גִוְרָפִין מִלְּפָנֵי הַפֶּטֶם וּמִסְלָקִין לְצַדְדִין מִפְּנֵי הָרְעִי.

י"מ שוֹר שֶׁל פֶּטֶם וְהוּא מְעֻנָּג וְאִי־סֻטְנִים וְקִשָּׁה לוֹ הַזָּבֵל שְׂבִאֲשָׁפָה מִן־תֵּר לַפְּנוֹת כָּל הַזָּבֵל לְגַמְרִי. וְאִם אֵינּוּ שוֹר שֶׁל פֶּטֶם אֲלֵא שְׂאָר בְּהֵמוֹת שֶׁל מְרֻעָה שְׂאִינָן מְעֻנָּגוֹת וְאִינָן אִי־סֻטְנִיסוֹת כְּשׁוֹר שֶׁל פֶּטֶם אֵין צְרִיף לַפְּנוֹתוֹ לְגַמְרִי אֲלֵא מִסְלָקוֹן לְצַדְדִין וְדִיו, וִי"מ דְּבִתְכּוֹן שְׂבִאֲבוּס עֶסְקִינָן דְּמִן־תֵּר לַפְּנוֹת כָּל הָאֲבוּס בְּפָנֵי שוֹר שֶׁל פֶּטֶם כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעַרֵּב צְרוּרוֹת וְעַפְרוּרִית שְׂיִשׁ בְּתִכּוֹן הַנְּשִׂאָר בְּשַׁעֲוִירִים וּבְתִכּוֹן שֶׁהוּא נוֹתֵן בּוֹ עֲכָשְׁוִין אֲבָל לְשׁוֹר שֶׁל מְרֻעָה דִי שְׂיִסְלַק אוֹתוֹ לְצִדֵי הָאֲבוּס וְלֹא יִזְרוֹק לְחוּץ וְכֵן פִּי הַר' יְהוֹנָתָן ז"ל.

אֲבָל רִשׁ"י ז"ל לֹא פִי מִפְּנֵי הָרְעִי שֶׁהוּא שוֹר שֶׁל מְרֻעָה אֲלֵא רְעִי דְנוֹקָא וְאֲשׁוֹר שֶׁל פֶּטֶם קָאִי וְלוּמַר דְּמִסְלָקִין תִּכּוֹן שֶׁלְּפָנָיו לְצַדְדִין כְּדִי שֶׁלֹּא יִדְרָסְנוּ בְּרְעִי, וְהָרֵאשׁוֹן נִרְאֶה עֵינָר: אֲבָל בְּאֲבוּס שֶׁל קִרְקַע דְּבָרֵי הַכָּל אֲסוּר.

פִּירֵשׁ דְּגִזְרֵי דִילְמָא אֲתִי לְאֲשׁוּוּיֵי גְנוּמוֹת לְדַעַת לְצוֹנְרָה הָאֲבוּס: מִקְמִי תוֹרָא לְקָמִי חֲמָרָא לֹא שְׁקָלִי. פִּי דְתוֹרָא אִית לִי רִיר וּמֵאִיס לִי לְחֲמָרָא מַה שְׂנִשְׂאָר לְפָרָה וְלֹא אֲכִיל לִי דְאֲטָרוּחִי בְּאוּכְלָא בְּכַדִּי כְּלוּמַר לְמָאן דְלֹא אֲכִיל לִי אוֹ לְמִי שְׂאִין מְזוּנוֹתָן עָלָיו אֲסוּר כְּדִיאִתָּא לְעִיל נְחֲמִיר מִטְּלִטּוּלוֹ שֶׁלֹּא לְצָרָה, וְה"ה דְּאֲסוּר לְשַׁאָר בְּהֵמוֹת שְׂאִינָן מְטִילוֹת רִירִין, וְכִתְּב הַר' יְהוֹנָתָן ז"ל אֲבָל בְּגַמְלִים לְסוּסִים וּפְרָדִים לֹא קָפְדִי וְכֵן מְפָרָה לְמִפְרָה שְׂרִי דְהָא כִי הַדְּדִי נִיגְהוּ ע"כ: [ד' קמ"א ע"א] מִתְּנִי הַקֵּשׁ שֶׁעַל גְּבִי הַמָּטָה וְכוּ' מְכַבֵּשׁ שֶׁל בְּעֲלֵי בָתִּים מִתִּירִין וְכוּ' וְשֶׁל כּוֹבְסִין לֹא יִגַּע בָּהֶן.

פִּי לְפִי שְׂמֵהוּדָק הַרְבֵּה וְאֲפִילוֹ לְהַתִּירוֹ אֲסוּר דְחֻשֵׁיב כְּסִתִּירָה וְאֲפִילוֹ בְּרַפּוּי גְזִירֵי אֲטוּ מְהוּדָק יָפָה, וְר' יְהוּדָה פְּלִיג בְּהָא דְלֹא גִזַּר וְאָמַר אִם הִי מִן־תֵּר מְעַרְבַּ שְׂבֵת כְּלוּמַר רַפּוּי מִתִּיר אֵת כְּלוֹן וְשׁוּמְטָן: גְּמָרָא מִמְטָה לְמַעְלָה אֲסוּר.

כְּלוּמַר שְׂהַתְּחַתּוֹן שֶׁהוּא הָעוֹקֵץ נָתוּן לְמַעְלָה וְרֵאשׁ הָעֲלִיוֹן שֶׁהוּא עַב נָתוּן לְמַטָּה אֲסוּר לְפִי שְׂהַגְנוּמָא קְצָרָה מִלְּמַעְלָה וְכִשְׁהוּא נוֹטְלוֹ מִשָּׁם מִתְּרַחֲבַת הַגְנוּמָא לְמַעְלָה מִפְּנֵי רֵאשׁ שְׂיִשׁ לְצֵאת מִשָּׁם וּמִזִּיז הָעֶפֶר וּמִטְּלִטְלוֹ, וְאֵע"פ שְׂאִין מִטְּלִטְלוֹ בְּיָדוֹ מִמַּשׁ אֲלֵא ע"י דְּבָר אַחַר אֲסוּר דַּס"ל דְּטִלְטוּל מִן הַצַּד שְׂמִי טִלְטוּל וְאֵע"פ שֶׁהִי הַגְנוּמָא רְחֹבָה בְּרֵאשֵׁה בְּתַחֲלָה כְּשֶׁהִטְמִין שָׁם הַפְּנוּגְלָא מ"מ אַח"כ נִסְתַּם כְּשֶׁפָּסְהוּ בְּעַפְרָה, וְלְפִי שֶׁלֹּא תִטְעָה בְּפִירוּשָׁא דְהָאֵי מִימָרָא בְּעִי שְׂיִהוּ הָעֲלִין מְגוּלִין: הָאֵי מֵאן דְּסַחֲי בְּמֵיא לְנַגְיָב נִפְשֵׁי כו' דִּילְמָא אֲתִי לְאִיתוּיֵי ד' אֲמוֹת וְכוּ'.

כְּלוּמַר אוֹתָן שְׂטוּבְלִין בְּנֶהָר וְנִכְנָסִין בְּאֲמָצְעֵיתוֹ שֶׁהוּא עֲמוּק וּמְגִיעִין הַמַּיִם עַד צְנוּאָרוֹ וְרוּצָה לְעֲלוֹת מִשָּׁם לֹא יִצָּא מִן הַנֶּהָר מִיָּד אֲלֵא יִתְעַכֵּב בְּשֵׁפֶת הַנֶּהָר סְמוּךְ לִיבְשָׁה כְּאִמָּה שְׂאִין הַמַּיִם מְגִיעִין אֲלָיו עַד הָאֲרַפְנוּבָה, אִי נָמִי בְּשֵׁפֶת הַנֶּהָר מִמַּשׁ כְּדִי שְׂיִתְנַגְבוּ הַמַּיִם שְׂבִרֵאשׁוֹ וְצְנוּאָרוֹ וְשְׂבָגוּפוֹ וְלֹא יוֹלִיכֶם בִּיבְשָׁה שֶׁהוּא כְּרַמְלִית ד' אֲמוֹת לְפִי שְׂאֲסוּר לְהוֹלִיף מַיִם שְׂעָלָיו ד' אֲמוֹת שְׂלֵמוֹת בְּכַרְמְלִית מְדַרְבְּנוֹ, וְאִף עַל גַּב דְּאֲפִילוֹ בְּלֹא נִיגְוֹב

אֶפְשֶׁר שְׁלֵא יוֹלִיכֶם אַרְבַּעַה אַמוֹת בְּבֵת א' שְׁהָרִי אֶפְשֶׁר לוֹ לַעֲמוֹד לְסוּף שְׁתִּים מִכָּל מְקוֹם הַחֲמִירוּ עָלָיו שְׁמָא יִשְׁכַּח לַעֲמוֹד וְהִצְרִיכוּהוּ לַעֲמוֹד בְּשִׁפְתַי הַנֶּהָר עַד שְׁיִתְיַבְשׁוּ הַמַּיִם שְׁעַל בְּשָׂרוֹ, וְאֶקְשִׁי אִי הֵכִי כִי קָא נַחֲתִי נְמִי קָא דְחִי מִיָּא פְּלוֹמֵר אִי הֵכִי שְׁאַתָּה מִחֲמִיר עָלָיו פֶּה הִי לֶהֱחֲמִיר עָלָיו ג"כ בְּכַנְיִסְתוֹ לְנֶהָר שְׁיִפְגֹּס בְּנַחַת כְּדִי שְׁלֵא יִזְרְקוּ נִיּוּצוֹת הַמַּיִם חוּץ לְאַרְבַּע אַמוֹת מִחֲמַת כַּחוֹ, וּפְרָקִי אֶפְיָלוּ כִי זְרִיק לִית לֹא אִיסוּרָא כָּלֵל דְּכַחוּ בְּכַרְמְלִית לֹא גְזָרוּ: הַאי בְּנִין חִקְלָאָה הוּא.

פִּירוּשׁ בְּנִין שְׁל שְׂדֵה וְאִינוּ שְׁל בְּתִים דְּבְנִין שְׁל בְּתִים הוּא בְּטֶרְכְּסִיד וְאֶפְי' בְּמִתְכַּוֵּן לִיָּא אֵלָא אִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וְכִשְׂאִינוּ מִתְכַּוֵּן כִּי הֵכָא מְוֹתֵר לְגַמְרִי: וְאִין מְקַנְחוּ בְּשַׂרְקַע דִּילְמָא אֲתִי לְאִשׁוּוּי גוּמוֹת, פִּי הֵרָא"ה ז"ל לְדַעַת שְׂדֵרָה הַמְקַנְחַת רְגְלוֹ לְהַחֲלִיק פְּנֵי הַשַּׂרְקַע כְּדִי לְקַנְחַת רְגְלוֹ יָפֵה: רַב פֶּפָּא אָמַר א' זֶה וְא' זֶה מְוֹתֵר.

פִּי ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל לְפִי שְׂאִין מִתְכַּוֵּן לֹא לְבַנְיָן וְלֹא לְאִשׁוּוּי גוּמוֹת וְדָבָר שְׂאִין מִתְכַּוֵּן מְוֹתֵר כִּר' שְׁמַעוֹן וּפְסִיק רִישׁוֹ נְמִי לֹא הָוִי דְּהָא לֹא נִיחָא לִי עַכ"ל, וְכַתֵּב הֵרָא"ה ז"ל וּבְתַרְנִי דְּרַבָּא אִיפְלִיגוּ וְלֹא בְּהַדְלָ' וְכִינּוּן דְּכֹן מִסְתַּבְּרָא כְּרַב פֶּפָּא דְּבִשְׁל סוּפְרִים הֵלֶךְ אַחֵר הַמִּיקָל וְכֹן דַּעַת רַב סָבָא ז"ל עַכ"ל, וְכֹן דַּעַת הַרְשֵׁב"א ז"ל: טִיט שַׁע"ג בְּגִדוֹ מְכַסְּפוֹ מִבְּפָנִים וְאִין מְכַסְּפוֹ מִבַּחוּץ.

פִּי רִש"י ז"ל מְשׁוּם דְּמִיחְזִי כְּמַלְבֹּן וְהֵרָא"ה ז"ל פִּי דְאָסוּר מְשׁוּם עוֹבְדִין דְּחוּל: [ע"ב] דְּתַנִּי ר' חִיָּיא אִין מְגַרְרִין לֹא מְנַעַל חֲדָשׁ וְלֹא וְכו'. פִּי אִין מְגַרְרִין לְפִי שְׁקַנְפְּלוּ מִצַּד הַבְּשָׂר וְהָוִי מְמַחֵק וְלֹא יִסוּף אֶת רְגְלוֹ שְׁמֹן וְהוּא בְּתוּף הַמְנַעֵל, מִפְּנֵי שְׁהִטְיִפִין נוֹפְלִין מִיָּדוֹ עַל הַמְנַעֵל וְהַמְנַעֵל נִהְיֶה מְמַנּוּ וְנִמְצָא מְעַבְדוֹ: וּמִתְעַגֵּל ע"ג הַטְּבֵלָא וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

פִּי לְפִי שְׁמַעַט הוּא נְשָׂאָר עַל הַגּוֹף וְאִין יָכוֹל הָעוֹר לְהַתְעַבֵּד מִמְּנוּ כְּדִמְפָרֵשׁ וְאִזְלִי רַב חֲסֵדָא שְׂאִין בְּהַ כָּל כְּהָ שְׁיַעוֹר אֵלָא כְּדִי לְצַחֲצַח הָעוֹר וְלֹא לְעַבְדוֹ וְעַכ"ז שְׂאִינוּ מִתְכַּוֵּן שְׂאִם הִי מִתְכַּוֵּן גְּזָרִין צַחֲצוּחַ אִטוּ עֵיבוּד.

וּפִי הֵרָא"ה ז"ל דְּהָא דְּרַב חֲסֵדָא אֲתִיָּא אֲלִיבָא דְּר' יְהוּדָה אֲבָל לִר' שְׁמַעוֹן אֶפְי' שְׁיַעוֹר לְעַבְדוֹ שְׂרִי מְשׁוּם דְּבָר שְׂאִינוּ מִתְכַּוֵּן, אֲבָל הֵרָאב"ד ז"ל כְּתִב דְּהָכָא מִתּוּף שְׁהָעוֹר מִתְעַבֵּד בְּיָדִים אֶפְי' לִר' שְׁמַעוֹן אָסוּר אֲבָל שְׁיַעוֹר לְצַחֲצַחוּ שְׂרִי דְאֶפְי' בְּמִתְכַּוֵּן לְצַחֲצַחוּ לִיָּא אִיסוּרָא דְאִוְרִיָּתָא: וְלֹא תַצָּא אִשָּׁה בְּמְנַעֵל מְרוֹפֵט דְּחִיָּשִׁי דִּילְמָא מְחִיָּכִי עָלֶיהָ וּמִשְׁלָפָא וְאֲתִיָּא לְאִתּוּי בִר"ה וְלֹא אֲמַרִי לֹא מִשְׁלָפָא כְּדִי שְׁלֵא תִשָּׂאָר יְחַפֵּה בְּדֵרָה שְׁהָרִי יֵשׁ לָהּ בְּתִי שׁוֹקִים טוֹבִים כְּדֵרָה רֹב הַנְּשִׁים וְאִינָה חוֹשֵׁשֶׁת: ר' אֲלִיעֶזֶר מְטַהֵר.

פִּי לְפִי שְׁעִדִין לֹא מְנַעַל הוּא וְאִינוּ נִגְמַר שְׁעִדִין מְחַוֵּס הוֹצָאָה מִן הָאֲמוּם: הֵהִיא ר' יְהוּדָה מְשׁוּם דְּר' אֲלִיעֶזֶר הוּא. כְּלוֹמֵר לֹא בְּעִי ר' יְהוּדָה רְפוּי מְשׁוּם אֲמוּם דְּנִדְאִי אֲמוּם מְוֹתֵר לְטַלְטְלוֹ אִי לֹא מְשׁוּם מְנַעַל, וְהָא דְקָא בְּעִי רְפוּי מְשׁוּם מְנַעַל הוּא דְכָל שְׁהוּא רְפוּי לִר' אֲלִיעֶזֶר חֲשִׁיב לִי כְּלִישְׁנַגְמַר וּמִיטְמָא וְשׁוֹמְטִין אוֹתוֹ מַע"ג הָאֲמוּם וְאִיהוּ לֹא מְטַהֵר אֵלָא כְּשֶׁהוּא מְהַנְדֵּק בְּאֲמוּם דְּהוּא מְחַוֵּס הוֹצָאָה וְאִינוּ נִגְמַר, אֲבָל לְחַכְמִים בֵּין רְפוּי בֵּין אִינוּ רְפוּי שְׂרִי לְפִי שְׁהָאֲמוּם נִיטְלָא בֵּין לְצִנְרָה גּוֹפּוֹ בֵּין לְצִנְרָה מְקוּמוֹ, אֲבָל אֶבְיִי ס"ל דְּהָא דְר' יְהוּדָה לֹא דְר' אֲלִיעֶזֶר הוּא אֵלָא נִקְטַר רְפוּי מְשׁוּם אֲמוּם שְׁאָסוּר לְטַלְטְלוֹ לְצִנְרָה מְקוּמוֹ: סְלִיק פְּרָק תּוֹלִין פְּרָק נוּטֵל אָדָם אֶת בְּנוֹ אָמַר רַבָּא וְכו' חִיָּיב מְשׁוּם פִּיס.

פ'י דחשיב כמאן דנקיט לי' הוא בידלי' לפיס: רבא כר' נתן ס"ל וכו'. פ'י הר"א"ה ז"ל דבר
יראה ממנו דכיון דמאר"י דשמעתא דאדם חי נושא את עצמו ר' נתן היא תלי לה בדר'
נתן אבל ה"ה דלרבנן נמי אתיא דהא מודו רבנן באדם דהא רבא גופי' הוא דאמר לה
הכי בפרק המצניע: תינוק מת וכו' וליחייב משום תינוק.

פ'י אבל משום פיס לא דכיון דהניחו קודם שמת בין לאחר שמת אגב מרריה מבטל לי'
לפיס לגבי' וכמו שפרש"י ז"ל: [דף קמ"ב ע"א] אי הכי מאי איריא אבן אפ' דינר נמי.
פ'י הרמב"ן ז"ל אי אמרת בשלמא דמאן דנקט תינוק ואבן או פיס בידו לא חשיב כמאן
דנקיט לי' איהו גיחא דשרו אבן דלא חשיב ודינר דחשיב אסרו לפי שהאב נותן דעתו
על הדינר לשוןמרו והוי כמאן דנקט לי' איהו מה שאין פן בכיס דשרי דאע"ג דחשיב פיון
שהוא תלוי בצואר התינוק ואינו עשוי ליפול לא יתיב דעתו כ"כ לשוןמרו ואין הפיס
צריך לאביו אלא אי אמרת דלעולם חשיב מאי דנקט תינוק כמאן דנקט לי' איהו אלא
דמשום געגועין קא שרו במתני' לטלטלו בחצר א"כ אפ' דינר נמי אלמה אמר רבא וכו'.

דינר אי נפל אתי לטלטלו, דמימר אמר מה לי דשרו טלטול תינוק ודינר בידו ומה לי
דשרו דינר בידו ממש והילכך דינר דאי נפל מתוך חשיבותי' אתי לאיתוי' אם הוא בר"ה
או אם הוא בחצר אתי לטלטולי בחצר ולאצנועי' ואע"ג דטלטול בחצר לא מיתסר אלא
מדרבנן מ"מ פיון שהוא מטלטל ממש בידים העמידו דברייהם אפ' במקום געגועין פיון
דלית בי' ספנת נפש גמורה אבל פי נקט אבן תינוק אע"ג דחשיב כמאן דנקיט לי' איהו
ואיכא איסורא דרבנן מ"מ קיל איסורייהו פיון דלא נקיט בידו ממש ולא העמידו טלטול
פי האי במקום צערא וכן נראה מפרש"י ז"ל.

ולחיי פירושא פל היכא שאינו מטלטל התינוק שרי לאונחזו בידו ואפ' בדינר בידו:
אלמה אמר רבא וכו'. פלומר את"ל דינר נמי שרי משום געגועין א"כ למה אמר רבא
וכו' וכן פרש"י ז"ל בבבבכות: המוציא אדם וכליו עליו וכו' פטור.

פ'י פטור על הפל על האדם דחי נושא את עצמו ועל המלבושים נמי פטור שהרי הם
בטלים לנגדו הא אם הוציאן פמות שהן פלומר שהי' העליון אוחזן שלא פדרך מלבוש
חייב הנושא אותן שהוא התחתון דכיון דנקיט לי' עליון כמאן דאפקי' תחתון דמי ומיחייב
והיינו פרבא: ואמאי תהוי פלפלה בסיס לדבר האסור.

פירש הר"אב"ד ז"ל דאפשר דאפ' בשוכח אסרוה מדין בסיס לפי שהפלפלה עשוי' לקבל
מה שנותנין לתוכה ותשמיישה היא בכך והילכך בטלה היא למה שבתוכה: מלאה פירות.
ואין הפירות נעשין בסיס לאבן ואפ' במניח עליהן לפי שאין דרך פירות להיות בסיס
לאבן אלא האי לחודי' קאי והאי לחודי' קאי וכן בתרומה טמאה דבסמוך: ונקטינהו
ביד.

פ'י ילקטם אח"כ ויחזירם לקופה, ופ'י הר' יהונתן ז"ל דדוקא בשצריך לו לכולהו פירות
שרו למטרח ולהחזיר לפלפלה הא לאו הכי אסיר למטרח בהו פדתניא בפרק חבית
נתפזרו לו פירות בחצרו לוקט על יד על יד ואוכל אבל לא לתוך הסל ולא לתוך הקופה
שלא יעשה פדרך שהוא עושה בחול והר"א"ה ז"ל פ'י דאפ' בשאין צריך לכל הפירות

שרו ומיירי בבית שהוא מקום יפה דלית בי צרורות והתם אסרי' בחרצ ומשום צרורות:
ולנערינהו נייעורי.

פי' דלא שרי' בסיס לדבר האיסור ולדבר המותר בדאפשר לאשתמושי, בהיתר ולמנער
האסור: בכלפלה פחותה עסקי' דאבן עצמה נעשית דופן לפלפלה. פי' ולא דמיהדקא
ממש בכלפלה דאי מיהדקא אפי' בלא פירות שרי דהנה בטילה לגבי פלפלה פדאמרי'
גבי אבן שבקרויה ליהדקה שוי' דופן לקרוי' אלא הקא שעומדת בפני הפחת רפוי'
שלא יצאו הפירות משם וכי ליפא פירות לא חזיא קלל אבל כי איפא פירות חשיבא ככלי
משום דמגינה בפניהם: מטלטלין תרומה טהורה עם הטמאה ועם החולין כלומר או עם
החולין דאגב החולין ניטלת הטמא', וכתב ה"ר יהונתן ז"ל דהאי דלא מטמאה טמא'
לטהורה מיירי שהטמא' הויא שלישי ואין שלישי עושה רביעי בתרומה.

וקשיא לי דא"כ לימא פסולה ואפשר דכיון דעדיין מטמאה היא בקדשים מיקרא טמאה,
ועוד פי' ז"ל דאי נמי כגון שלא הוכשרה הטהורה במים. אבל לפי' התוספות שפי' דמיירי
שהטמאה בקנפה א' והטהורה בקנפה שני' ושתי הקנפות בתוך קנפה גדולה, לא קשיא
מידי דהא איפא כלי שאינו מיטמא מן הטמאה: [ע"ב] והא מ'פלג פליגי וכו' ר' יהודה
אומר וכו' אבל לכ"ע לא נתבטלה סאה של תרומה לגבי מאה של חולין כשאר איסורין
שבתורה שאין מפירין האיסור, משום גזל כהן דאי שרית לי' בלא העלאה אתי לערב
בגדים: דר' יהודה עדיפא מר' שמעון.

דלר' יהודה שרי אפי' להעלותה ור' שמעון לא שרי להעלותה אלא לתת עיניו בצד זה
ולאכול מצד אחר אבל תרנוניהו סבירא להו סאה תרומה שנפלה למאה חולין דבתיקוונן
הן עומדין ואין צריכין תיקוון אלא סילוק סאה א' מהן במקום התרומה ודי לו והילכך
לר' יהודה כיון דבלא העלאה נותן עינו בצד זה ומתחיל ואוכל מצד אחר אין תיקוון
בהעלאה ולפי' שרי' לי' להעלותו בשבת מתני' האבן שעל פי החבית וכו', היתה של
עור נותן עליה מים עד שתקלה.

פירש"י ז"ל אבל פיבוס ממש לא דהואיל וסתם פרים וכסותות של עור רפים הם שניין
בהו פיבוס ומיהו בעור שרייתו לא זהו פיבוס והכי איתא בזבחים פרק דם חטאת. א"נ
יש לפרש דגזרי' כפוס דעור אטו כפוס בגדים אבל שרי' אטו כפוס לא גזרי': גמרא מאן
תנא דכל היכא דאיכא היתירא ואיסורא וכו'.

פי' דתנא דמתני' קא שרי להגבי' כל החבית מבין שאר החביות ולהניחה למקום רחוק
שהוא טורח בהיתר ולא קא שרי לטלטל האבן בגדים לפי שאינו דבר ראוי ולא טרחי'
באיסורא והי' בדין שיטלטלנה בגדים דומיא דפסולת שבאוכלין שנוטל הפסולת ומניח
האונקל אלא ודאי מתני' דלא קא שרי חשיב לי' כפסולת מרובה על האונקל דנוטל אונקל
ומניח פסולת דהנה לי' פסולת כעיקר וכמאן דהוי בעיני' בלחוד דאסור בטלטול ואפי'
היכא דכי טרח בהיתירא נפיש טרחי' כדמפרש ואזיל.

ומני' קא רשב"ג היא וכו' וב"ה אומר בורר פדרכו בחיקו ובתמחוי. כלומר בורר פסולות
ומניח אונקל אם ירצה ואפי' פסולת מרובה על האונקל ואתא רשב"ג ופליג אמאן דתני

ב"ה הכין ואמר דב"ה מודו לב"ש דהיכא דפסולת מרובה על האוכל דבורר אוכל ואוכל ואפי' טרחה דאוכל נפיש כגון שהאוכל דק והפסולת גסה.

ואקשי' ואפתי מתני' היכי הוי פסולת מרובה על האוכל דהא מתני' אוכל מרובה על הפסולת הוא וא"כ הוי ליה למישרי לטלטל אבן בידים פי הכא וא"כ מתני' ליפא לאוקומה כרשב"ג ופרקי' פיון דהכא נמי דאי בעי למשקל לא משתקיל לי' יין עד דשקול לי' (לאבן) כפסולת מרובה על האוכל דמי וכתב הרא"ה ז"ל דאפשר דאתינן הכא למימר דאפי' ביו"ט נמי הכי דינא דמטה על צדה והאבן נופלת משום דחשבי' לה כפסולת מרובה על האוכל דהא היכא דאוכל מרובה ביו"ט ודאי מותר לטול הפסולת ואע"ג דנוטל פסולת חשיב בורר גמור מותר ביו"ט פיון דלא הוי אלא לצורך שעה דלא עביד בקנון ובכברה אבל בשבת ודאי כל שנוטל פסולת מתוך אוכל אסור לעולם וכדכתבינא לעיל בפרק פלל גדול עכ"ל.

כלומר דכיון דמייתי הא דקטנית דמזירי ביו"ט דאלו בשבת אפי' אוכל מרובה על הפסולת אסור גבי הא דחבית מפלל דביו"ט נמי מטה על צדה: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן לא שנו וכו' אבל לצורך מקומו מטלטלו ועודן עליו.

כלומר אם הוא צריך לאותו מקום שהכר שם נוטל את הכר לגמרי עם המעות ומניחו במקום אחר שאם ינער שם את הכר המעות נופלות שם ועדיין לא יוכל להשתמש באותו מקום: רב אשי אמר אפי' שוכח נמי לא ולא אמרו כפר וכו' ולא דמי למתני' דקתני מנער את הכר שמטלטל המעות וגם מסלק הטבלא ומנערה ואע"פ שהניח שם הקליפין והעצמות בשבת דהתם תופס בהיתר ומטלטלו כדי לנער האיסור משם אבל הכא להניח היתר על האיסור כדי שיתפוס באיסור ויטלטלנו ולא ינער האיסור משם זה ודאי אסור וכן פי' הרא"ה ז"ל.

וא"ת הכא שרי' בשוכח לנער הכר והמעות נופלות ואלו בפרק פירה אמר רב יהודה מטה שלא יתקדה למעות יש עלי' מעות אסור לטלטלה והיא סתמא קאמר ואפי' בשוכח פי' הראב"ד ז"ל דשאני מטה דמתוך שהיא עשויה להניח עלי' מעות אפי' בלא ייחוד בטלה היא אצל המעות ואפי' בשוכח נעשית בסיס להם בעוד שהמעות עלי', ודבריו צריכין ראי', והרא"ה ז"ל תירץ דהתם לא נחית להכי פלל אלא למימר דיש עלי' מעות בלחוד הוא דאסור ולאפוקי מרישא דמטה שייחודה למעות דאסורה דיש עלי' מעות לאו מידי דשנוי דאי במניח אסור לגמרי ואי בשוכח אסור לטלטלו ועודן עליו לצורך גופו לא הותר אלא לנער: אמר רב יוסף כמה חריפא שמעתא דדרדקי.

אימרדאמור רבנן בשוכח. פרש"י ז"ל סבורין הן שהן חריפין אימר דאמור רבנן בארנקי ודיסקיא מניח עלי' כפר או תינוק בשוכח ובמקום התורפה ומשום הפסד ממון ע"כ, וא"כ לא הנה לי' לאביי ורבא לטלטולי כפא אפיפי וספינא אפר יונה.

וכתב הרא"ה ז"ל דאע"ג דסבירא לן כרב אשי דאפי' בשוכח נמי לא רב יוסף לרוחא דמלתא מקשי דאפי' מאן דשרי דוקא בשוכח, ונראה לי דלפום מאי דמדמה רב יוסף הא דאביי ורבא להא דארנקי ודיסקיא דכולהו מזירי בחד אנפא דכי היכי דהא דארנקי ודיסקיא מניח ההיתר על האיסור והוא נוטל בגוף האיסור כף הא דאביי ורבא שמניח

הפפא והספינא על הכיפי ועל הכר יונה ונוטלין גוף האיסור דאי הקיטר למטה ודאי שרי
פי הא דאמרי' בסמוך דרבא שהי' זורק גרעיני תמרה בספל של מים ומטלטל להו וכמו
שפי' הרשב"א ו"ל: אמר אב"י אנא אי לאו דאדם חשוב אנא וכו' אמר רבא וכו' ספינא
אבר יונה למה לי הא חזי לאומצא.

פי' ולהכי סגי להו דמחמרי בכפא וספינא הא לאו הכי אפי' בספינא וכפא אסור פרב
אשי: [נר קמ"ג ע"א] אשה לא תפנס לבית העצים לטול מהן אוד. פי' דס"ל דכל דבר
שהוא מיוחד לתשמיש אחד כגון עצים שאינן עומדין אלא להסקה מקצה להו מדעתו
לתשמיש אחר והילכך לא תטול ואפי' למלאכת היתר ולאב"י לא קשיא מידי דכיפי אי
לא דחזו למזגא עלניהו לא חזו מידי ואפי' לר' שמעון אסור: מתניתין ב"ש אומרים
מגביהו מעל השלחן עצמות וקליפין.

פי' קשיהו ראויין לבהמה ואף על גב דהשתא חשיבי כנולד וכן פי' ה"ר יהונתן ו"ל: ושער
של אפונין ושל עדשים מפני שהוא מאכל בהמה כלומר הקליפה העליונה שגוראין
כזובין בקערה אע"ג דלאו מאכל אדם ונולד ניהו אפ"ה מותר לטלטלן שהרי הן מאכל
לבהמה ואליבא דר' שמעון דלית לי' נולד דאי אליבא דר' יהודה אסור פנין דמאמול
לאו לבהמה קאי אלא לאדם אגב העדשים והפולין: ספוג וכו' בין כף ובין כף ניטל
בשבת.

כלומר בין שיש לו בית אחיזה של עור בין אין לו אם הוא יבש ונגוב ניטל בשבת דתורת
פלי עליו שהרי ראוי לקבץ בו כל מידי דמאס על בשרו ומותר דלא גזרי' נגוב אטו
שאינו נגוב: אמרא מסייע לי' לר' יוחנן דא"ר יוחנן פירורין שאין בהן כזית מותר לאבדן
ביד פי' ולהכי איצטריקא לי' למתני' למיתני דאע"פ שאין בהן כזית ולא חזו לאדם אפי'
הכי ניטלין הואל והן ראויין לבהמה ולתרגולין שאם הי' אסור לאבדן ביז הנה במשמע
דתורת אוכלין לאדם הן ופשיטא דמותר לטלטלן כשאר אוכלין הראויין לאדם ומאי
קמ"ל: הני גרעיני דתמרי ארמיתא שרי לטלטלינהו פי' התמרים הרעים שגשאר קצת
מן האוכל בגרעינין ומחמת אותו אוכל אינן עומדין להסקה אלא להאכיל לבהמתם שרי
לטלטלינהו, אבל דפרסיאתא שלא נשאר מן האוכל כלל בגרעינין אסור דודאי להסקה
קיימי ואפי' לר' שמעון אסור בשבת פנין דלא חזו להסקה ואע"פ שהוא צריך להם לדבר
של היתר כגון לינתנו לפני בהמתו אפ"ה אסור פנין שעיקרו ויסודו להסקה קיימי מידי
דהנה אצורות שבחצר דלא מטלטלי' להו לכסויי מנא.

ולעיל נמי בפרק כל הפלים אמרי' שאין סומכין את הקדירה בבקעת בשבת ואע"פ
שסומכין אותה בי"ט ושהיא אפי' ר' שמעון מודה בה אבל בי"ט קא שרי ר' שמעון
דפרסיאתא ואפי' למשדינהו קמי חינותא דכיון דחזו להסקה אע"ג דמשני להו למלאכה
אחרת שרי לר' שמעון ואסור לר' יהודה כדדרש רבא אשה לא תפנס לבית העצים לטול
מהן אוד בי"ט דהוא ר' יהודה היא אבל לר' שמעון שרי וכן נדאי נראה במס' י"ט
דאמרי' הני סופלי לחיותי היכי שדי אמר לי' הואיל וחזנין להסקה ואמרינן תינח בי"ט
בשבת מאי איכא למימר דמטלטלין להו אגב ריפתא, דמשמע בהדיא דבי"ט הוא
דמטלטלי' להו ולא בשבת ושהיא לר' שמעון אתיא דאי לר' יהודה להסקה נמי לא חזו,
ובתמרים שאכלן בשבת עסקינן דשרי להניחו בהנחה ראשונה כשמוציאן מפיו באיזה

דָּבַר שְׂרָצָה דָּאלוּ אֶכְלֶן מְעַרְב שֶׁבֶת לֹא אֶפְשֶׁר לָן לְמִיתָן לְהוּ עֲלֵי דְרַפְתָּא אֲשֶׁתְּכַח דְּאֵלִיבָא דִּר' שְׁמַעוֹן בִּי"ט מְטֻלְטְלִין לְהוּ וְלֹא בְּשֶׁבֶת, וּמ"מ לְעֲנִין הֶלְכָה קִי"ל כִּר' עֶקִיבָא דְאָמַר אִפִּי נָפֵשׁ בְּהֵמָה בְּמִשְׁמַע וְשָׂרִי לְטֻלְטוּלֵי מֵאֵכֶל בְּהֵמָה בִּי"ט וְכֹן בְּשֶׁבֶת: סְלִיק פְּרָק נוּטֵל אֲדָם פְּרָק חֲבִית שְׁנֵשְׁבֶרָה [ע"ב] תָּנָא לֹא יִסְפּוּג בְּיָדוֹ וְלֹא יִטְפִּיחַ בְּשֶׁמֶן שְׁלֹא יַעֲשֶׂה פְּדִרְהָ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֹל.

פִּי אֲטַפִּיחַ בְּשֶׁמֶן קָאֵי שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה חוֹל שְׁנוּתָן יָדוֹ בְּשֶׁמֶן אוֹ בְּדִבְשׁ שֶׁהוּא עֵב וְדָבַק בְּיָד וּמְקַנְחָה בְּכֻלֵּי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְיִתְנֵם שָׁם וְאֵע"ג דְּלִיכָא מְשׁוּם סְחִיטָה אֲסֵרוּ רַבְּנָן וְהִתְמִירוּ שְׁלֹא יַעֲשֶׂה פְּדִרְהָ חוֹל אִפִּי בְּבִיתוֹ מְשׁוּם גְּזֵרַת רְשׁוּתֵהֶרְבִּים דְּטֻלְטוּל צִנְרָה הוֹצֵאָה הוּא פִּי הֵיכִי דְאֲסֵרוּ כְּלֵי מַחֲמָה לְצֹל מֵהֵאִי טַעֲמָא וּמֵהֵאִי טַעַמ' נְמִי אֲסֵרוּ לְהַצִּיל בְּכֻלֵּי הַרְבֵּה יוֹתֵר מִג' סְעוּדוֹת שְׁמָא לֹא יִסְפִּיקוּ לוֹ כְּלִים שְׁבִבִיתוֹ וְאֲמִי לְאִתּוּיֵי דְרָה ר"ה כְּדֵאִיתָא בְּפִרְק כָּל כְּתָבֵי הַקֵּדָשׁ: נִתְפָּזְרוּ לוֹ פִּירוֹת בְּחֻצְרוֹ מְלַקֵּט עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל וְכו'.

פִּי בְּמִקּוֹם עֶפְר וְצִרְרוֹת אֲסוּר לְלַקֵּט וְלִתְנֶן לְתוֹף הַסֵּל מְשׁוּם דְּמִיחְזִי כְּבוֹרֵר דְּמִדִּין בּוֹרֵר אֲתִי עֲלֵה נֶאֱפִי בְּפִירוֹת גָּסִין וְלֵהֲכִי קִתְּנֵי שְׁלֹא יַעֲשֶׂה פְּדִרְהָ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֹל אֶבֶל לְאַכּוֹל מִן־רַב: וְרַב אָמַר חֲלוּק הִי ר' יְהוּדָה אִפִּי בְּזִיתִים וְעֲנָבִים וְכו'.

פִּי דְכִי הֵיכִי דִלְר' יְהוּדָה בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת אִם הִכְנִיסֶן לְאַנְכְּלִין הִיּוֹצֵא מִהֶן מִן־רַב ה"נ בְּזִיתִים וְעֲנָבִים: עוֹלָא אָמַר חֲלוּק הִי רַבִּי יְהוּדָה בְּזִיתִים וְעֲנָבִים. נֵר' פִּירוּשָׁא הָא דְקִתְּנֵי ר' יְהוּדָה אִם הִכְנִיסֶן לְאַנְכְּלִין הִיּוֹצֵא מִהֶן מִן־רַב וְאִם לְמִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִהֶן אֲסוּר דְּוָקָא בְּזִיתֵי וְעֲנָבִים קָאֵמַר אֶבֶל בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת אִפִּי הִכְנִיסֶן לְמִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִהֶן מִן־רַב וְהֶלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּזִיתִים וְעֲנָבִים אֶבֶל לֹא בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת דְּכָל הֵיכָא שֶׁהִכְנִיסֶן לְמִשְׁקִין לִיכָא לְאִיפְלוּגֵי בֵּין שְׁאֲר פִּירוֹת לְזִיתִים וְעֲנָבִים וְלִיכָא לְפְרוּשֵׁי חֲלוּק הִי ר' יְהוּדָה בְּזִיתִים וְעֲנָבִים אֶבֶל בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת מוֹדוֹ לִי רַבְּנָן דֵּא"כ מֵאִי וְהֶלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּזִיתֵי וְעֲנָבִים דְּהָא בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת נְמִי לֹא פְּלִיגֵי רַבְּנָן וְר' יְהוּדָה כְּנ"ל: וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר הֶלְכָה כִּר' יְהוּדָה בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת וְאִין הֶלְכָה כְּמוֹתוֹ בְּזִיתִים וְעֲנָבִים.

פִּי וְר' יוֹחָנָן ס"ל כְּרַב דִּלְר' יְהוּדָה בְּכוּלְהוּ פִּירוֹת אִם הִכְנִיסֶן לְמִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִהֶן אֲסוּר: אָמַר לִי לְכִי תִשְׁכַּח פִּי כְּשֶׁתְּעִיֵּין בְּעֲנִין תְּמַצָּא בְּמָה הֵם חוֹלְקִין: אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק מְסַתְּבָרָא בְּתוּתִין וְרַמּוֹנִין פְּלִיגֵי פִי אֶבֶל בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת שְׁאִינָן תּוּתִין וְרַמּוֹנִין מִן־רַב לְסַחֲנוּט אֶפִּילוּ לְכַתְּחֻלָּה לְכ"ע פִּינּוֹן דְּלֹא בְּנֵי סְחִיטָה, נִינְהוּ כְּדֵאִיתָא בְּסַמוּדָא: [דָּף קמ"ד ע"א] לֹא לְרַצוֹן בְּסַתְּמָא וְכ' קִשְׂיָא לִי אֶפְתִּי נִידוּק וְנִימָא דְוָקָא סַתְּמָא בְּזִיתִים וְעֲנָבִים מְשׁוּם דְּבְנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ הָא תּוּתִין וְרַמּוֹנִים דְּלֹא בְּנֵי סְחִיטָה נִינְהוּ לֹא דְאִי לֹא לִיְתִי תּוּתִים וְרַמּוֹנִים וְכ"ש זִיתִים וְעֲנָבִים.

וִי"ל דֵּה"ה תּוּתִים וְרַמּוֹנִים דְּסַתְּמָא כְּמִפְרָשׁ. וְהָא דְלֹא תְּנִי תּוּתִים וְרַמּוֹנִים מְשׁוּם סִיפָא לְאַשְׁמַעֵי דְאִפִּי בְּזִיתִים וְעֲנָבִים כָּל הֵיכָא דְאָמַר לֹא נִיחָא לִי בְּאוּתָן מִשְׁקִין דְּשָׂרִי אֵע"ג דְּאִפִּי הִכְנִיסֶן לְאַנְכְּלִין אֲסוּר כְּנ"ל: רַבְּנָן דְּמוֹדוֹ לִי לִר' יְהוּדָה בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת מָנָא לָן פִּי וְאֵע"ג דְּקִתְּנֵי בְּסִיפָא דְּכַרְיִיתָא דְּלַעֲלֵל גְּבִי תּוּתִים וְרַמּוֹנִים דְּבִין לְאַנְכְּלִין בֵּין לְמִשְׁקִין הִיּוֹצֵא מִהֶן אֲסוּר לִיכָא לְמִיזְדַק מִינְהָ דְוָקָא תּוּתִים וְרַמּוֹנִים הָא בְּשֶׁאֲר פִּירוֹת שָׂרִי דְּדִילְמָא

ה"ה בשאָר פּירֹות דאַסְרִי וְהָא דְלָא נְקֻטִי לְמַלְתֵּיהוּ בְּשַׁאָר פּירֹות דְּלִמָּא לְאַשְׁמוּעִי פְּנִתִי דְר' יְהוּדָה דְאַפִּי בְּתוּתִים וְרַמּוּנִים דְאַיְפָא מֵאן דְסַחֲיט לְהוּ דְאַפִּי הֵכִי אִם הִכְנִיסֵן לְאַוּכְלִין קָא שְׂרִי ר' יְהוּדָה וְאֵלּוּ נְקֻטִי שַׁאָר פּירֹות הֵנָּה אֲמִינָא דְדוּנְקָא בְּתוּתִים וְרַמּוּנִים קָא אָסֵר ר' יְהוּדָה אִפִּי הִכְנִיסֵן לְאַוּכְלִין.

וְהִינּוּ דְקָאָמֵר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מְסַתְבְּרָא בְּתוּתִים וְרַמּוּנִים פְּלִיגִי מְשׁוּם דְמַבְרִיָּתָא לָא מִיְפְרָשָׁא בְּהִדְיָא וְכִמּוּ שְׁפִרְשׁ"י ז"ל: [ע"ב] דְּלִמָּא ר' יְהוּדָה הִיא. פִּי וְהִשְׁתָּא דְלָא קִס"ד טַעְמָא דְסוּחֲטִין לְכַתְחֻלָּה מִיְיָרִי בְּשִׁהֲכְנִיסֵן לְמַשְׁקִין וּמְשׁוּם הֵכִי קָא אָסֵר בְּרַמּוּנִי דְאַי בְּשִׁהֲכְנִיסֵן לְאַוּכְלִין הָאָמֵר ר' יְהוּדָה דְשְׂרִי בְּרַמּוּנִי: פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקֵנָה בְּשִׁנּוּי מְרָאָה.

פִּי וְלֹא בַּג' לְגִינִין לְבַדָּן אֲלֵא עַד שִׁיְהוּ רַבִּים כ"כ שְׁיֵשׁ בָּהֶן פַּח לְשִׁנּוּת מְרָאָה הַמְּקֵנָה וּס"ל לְרַב חֲסֵדָא דְלָא פְּסָלִי אֲלֵא בְּמְקֵנָה חֲסֵר פְּדָאָמְרִי בַּג' לְגִינִין מִיָּם שְׁאוּבִין דְלָא פְּסָלִי אֲלֵא בְּמְקֵנָה חֲסֵר אֲבָל בְּמְקֵנָה שְׁלֵם לָא פְּסָלִי אֲלֵא דְגִרְיַעִי מִמֵּיִם שְׁאוּבִין דְמֵיִם שְׁאוּבִין פְּסָלִי בַּג' לְגִינִין לְבַדָּן וּמִי תְּרַדִּין לָא פְּסָלִי אֲלֵא בְּשִׁנּוּי מְרָאָה וּלְעוֹלָם בְּמְקֵנָה חֲסֵר אֲבָל בְּמְקֵנָה שְׁלֵם לָא.

וְאַתָּא רַב פְּפָא לְמִימֵר דְלְעוֹלָם לָא מְהִנִּי מַחְשַׁבְתּוֹ לְשׁוּנֵי מַשְׁקָה. כְּלוּמֵר כְּמַשְׁקָה מִיָּם אֲלֵא אַע"פ שְׁאִינוּ מַשְׁקָה חָשׁוּב פּוֹסֵל אֶת הַמְּקֵנָה בְּשִׁנּוּי מְרָאָה וְאַפִּי בְּמְקֵנָה שְׁלֵם דְהַפֵּל תְּלוּי בְּשִׁנּוּי מְרָאָה.

כֵּן פִּי ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל: מֵאן תִּבְּנָא דְמוֹחַל מַשְׁקָה הוּא וְכו'. פִּי וּס"ל כְּרַב חֲסֵדָא דְמַשְׁקָה הוּא דְפּוֹסֵל אֶת הַמְּקֵנָה וְלֹא דְבַר אַחֵר: אִיְפָא בִּינִיָּהוּ דְאַתִּי בְּתֵר אִיְצָצָא.

פִּי דְהִינּוּ הַמְּחַל הָאֲמַצְעִי וְהֵאֵי מְחַל הוּא הָא דְתַנּוּ נָפֵל לְתוֹכּוֹ יֵין וְחֹמֶץ וּמְחַל וְשִׁנְיָה מְרָאָה פְּסוּל דְלְרַב יַעֲקֹב הָוִי מַשְׁקָה וְכ"ש הָאֲחֵרוֹן וְכוּלָּן טְמֵאִין וּפּוֹסְלִין אֶת הַמְּקֵנָה בְּשִׁנּוּי מְרָאָה חוּץ מִן הָרֵאשׁוֹן לְפִי שְׁאִינוּ רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ.

וְלִר' שְׁמַעוֹן מְחַל הָאֲמַצְעִי לָאוּ מַשְׁקָה. הוּא וְכ"ש הָרֵאשׁוֹן וְכוּלָּן טְהוּרִין וְאִינּוּ פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקֵנָה בְּשִׁנּוּי מְרָאָה חוּץ, מִן הָאֲחֵרוֹן שֶׁהוּא מַשְׁקָה וּפּוֹסֵל אֶת הַמְּקֵנָה וְטְמֵא לְפִי שְׁרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ לְפִי שְׁיֵשׁ בּוֹ צַחְצוּחֵי שְׁמֵן: רַבָּא אָמֵר מְשׁוּם דְהִנּוּה דְבַר וְכו'.

פִּי לְעוֹלָם אִפִּי ר' שְׁמַעוֹן הִיא וְאַפִּי בְּמַחְל הַיּוֹצֵא בְּתַחֲלָה דְלְכוּלֵי עֲלִמָּא לָאוּ מַשְׁקָה הוּא מִיְהוּ אִפִּי הֵכִי מִתְּנִי דְתַנּוּ נָפֵל לְתוֹכּוֹ יֵין וְחֹמֶץ וּמְחַל בְּמַחְל הַיּוֹצֵא בְּתַחֲלָה מִיְיָרִי דְפְּסוּל מְקֵנָה וְהַכְּשָׁרוֹ אִינוּ תְּלוּי בְּמַשְׁקָה אֲלֵא בְּדָבָר שְׁעוֹשִׂין הַיְמָנוּ מְקֵנָה לְכַתְחֻלָּה וְשְׁאִין עוֹשִׂין הַיְמָנוּ מְקֵנָה לְכַתְחֻלָּה וּבְמַחְל זֶה כִּינּוּן שְׁאִין עוֹשִׂין הַיְמָנוּ מְקֵנָה לְכַתְחֻלָּה פּוֹסֵל אֶת הַמְּקֵנָה בְּשִׁנּוּי מְרָאָה.

כְּנ"ל: אָמֵר רַב יְהוּדָה אָמֵר שְׁמוּאֵל סוּחֲט אָדָם אֲשַׁכּוּל שֶׁל עֲנַבִּים לְתוּף הַקְּדָרָה אֲבָל לָא לְתוּף הַקְּעָרָה פִּי קְדָרָה שְׁיֵשׁ בָּהּ אֲנֹכֶל וּלְפִי הֵנָּה לִיָּה מַשְׁקָה הַבָּא לְאַוּכָּל וְכֹאֲנֹכֶל דְמוּ. וְכַתֵּב בְּסֵפֶר הַמְּצוֹת לְהַר"ם מְקוּצִי דְלָאוּ חֲתִיכוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁל אֲוֹכְלִין אֲלֵא פִּירוּרִין קִטְנִים שֶׁהַמַּשְׁקָה נִבְלַע בְּתוֹכָן.

וְעוֹד כָּתֵב בְּשֵׁם רַת"ם ז"ל דְּבִנְסֵר אִפִּי בְּתוּף אֲוֹכְלִין אָסוּר מְשׁוּם דְהִנּוּה לִי כְּבוֹרֵר אֲנֹכֶל מִתּוּף הַפְּסוּלָת שְׁהָרִי מֵהַ שְׁנַשְׂאָר מִן הַבְּנִסֵּר אִינוּ נְאַכְל: [דף קמ"ה ע"א] כְּבָשִׂים שְׁסַחֲטוּן

וכו'. פ"י ירק פבוש ב"ן או בחומץ אמר רב לגופן וכו' ושלקות פ"ן שנתבשלו לקדרה אפי' למימיהם לאו משקה הוא אלא אכל [ע"ב] ה"ם הוא דמעיקרא אכל ולבסוף אכל.

פ"י ובהא הוא דקא שרי ר' אליעזר פ"ן דליפא איסורא דאורייתא ומשום בורר ליפא דאפילו סחיט להו ב"דים לא נפיק דבש מינ' לגמרי קמ"ל דאפ"ל גבי ענבים קא שרי דכ"ן שריסקן מבעוד יום כל מה דאתי ממילא לא גזר דילמא סחיט לכתחל' למהר הוצאת המשקין או הדבש וחקמים גזרו חלות דבש אטו זיתים וענבים: מתנ' כל שפא בחמין מלפני השבת.

י"מ דאפ"י לא נתבשל כל צרכו מבעוד יום אלא פמאכל בן דרוסאי או יותר סגי. וזה קשה דהא מצטמק ויפה לו אסור לשהותו ע"ג פירה וכ"ש לשרותו בחמין.

והנכון שנתבשל כל צרכו מבעוד יום ושורה, אותו בחמין בשבת להיות נימוח: וכל שלא בא בחמין וכו' מדיחין אותו בחמין. י"מ אפי' בכלי ראשון דבהדחה דלא הניא אלא פורתא אינו מתבשל אבל בשריי' דהוי שעה או יותר אי אפשר דלא יתבשל פמאכל בן דרוסאי פ"ן שהוא בכלי ראשון ואם שרה חייב חטאת אע"פ שלא נגמר בישולו.

וי"מ דהדחה שהתירו היינו שריי' דבכלי שני דאי בכלי ראשון לא דהא קי"ל דעירוי דכלי ראשון בכלי ראשון, וליתא דלא איתמר אלא בתבלין וכיוצא בהן שהן קלים להתבשל מעירוי דכלי ראשון אבל בשר מליח יבש אין גזר להתבשל בעירוי דכלי ראשון: [דף קמ"ו ע"א] מתנ' שובר אדם את החבית כו' פ"י ונהנה לי' חבית פקלפי אגוזים ורמונים: גמרא או דילמא לעין יפה קא מכונן.

פלומר להרחיב מוצא היין בנקב גדול להראות לפני האורחין ששמם הוא בהן: לפיתחא קא מכונן. פ"י שאינו רוצה להסיר מגופתה מלמעלה כדי שלא יפול בה עפר וצורות פ"ן ולכך הוא נוקב אותה מצדה: מביא אדם חבית של יין ומתיז ראשה בסניף וכו' פ"י אע"פ שהי' היין יוצא מאיליו דרך הפרזא שיש בה או דרך פיה אפ"ה שרי לה להתז ראשה משום דלעין יפה קא מכונן.

והא דמתנא לעיל גבי חותלות מתיר אבל לא מפקיע ולא חותף ואוקימנא לה כר' נחמ' דס"ל דאין פלי גיטל אלא לצורך תשמישו המינוחד לו על פרחין אית לן למימר דהפקעה דקאמר ה"א בכלי הוא דאי לא אפי' ר' נחמ' מודה דומיא דמתיר: מתנ' אין נוקבין נקב במגופה של חבית.

פ"י שכן דרכן לעשות נקב במגופה הדבוקה בפי החבית ומטין אותה ויוצא משם היין ואסור משום דכמתקן פתחא הוא: מעשה בא וכו' ואמר חוששני לו מחטאת. פ"י רבי יהונתן ז"ל דלכך אמר חוששני לפי שהיא תולדה דממחוק.

ויותר נכון מה שפרש"י ז"ל דאיפא למיחש בדביקת השענה שפא מירח ועל השפא אמר חוששני לו מחטאת: אבל מן הצד. פ"י בצדה של מגופה הנה לי' פנוקב בחבית ממש והיינו דקתני לא יקבנה מצדה דמשמע דאפי' חכמים מודו בה דבשלמא בחזרה של מגופה קא שרו רבנן משום דלא חשיב נקב דמגופה גופה בטלה היא לגבי החבית: תנו רבנן אין נוקבין נקב חדש בשבת.

פּי דַמְתָּקֵן כְּלִי וְאִיכָּא מְשׁוּם בּוּנָה וְכַדְתָּנּוּ הַבּוּנָה כֹּל שֶׁהוּא: שְׁאִינּוּ עֲשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא אִינּוּ פִתַח. פּי' וְנִקְבַּז זֶה עֲשׂוּי הוּא לְהוֹצִיא וְלֹא לְהַכְנִיס מִשָּׁם: וְשׁוּיִן שְׁנוּקְבִין נִקְבַּז יִשָּׁן לְכַתְחֻלָּה.

פּי' לָאוּ דְנִקְבָּא אֶלְא אִפּי' מְגוּפָה נָמִי שְׁרִי לְיִטְלָה אַע"פ שְׁדַבּוּקָה בְּסִיד אוּ בְטִיט וְאַע"ג דְּלֹא שְׁרִי שׁוּם נִקְבַּז שְׁעֲשׂוּי לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא הֵכָּא שְׁרִי דְטַעֲמָא דְנוּקְבִין נִקְבַּז יִשָּׁן מְשׁוּם דְמַבְטֵל לִי' וְלֹא חֲשִׁיבָא סְתִימָא וְהִינּוּ דְמַפְלְגִי' בֵּין עֲשׂוּי לְשִׁמּוֹר לְעֲשׂוּי לְחֻזְק דְלַחְזֵק אֲסוּר מְשׁוּם דְחֲשִׁיבָא סְתִימָה וּמַבְטֵל לִי' וְהוּנָה לִי' פְּנוּקְבַּז לְכַתְחֻלָּה וּפּי' גְּאוּן ו"ל לְשִׁמּוֹר לְהוֹצִיא הִינּוּ מִן הַשְּׁמָרִים אֲבָל' אִם הִי' נִקְבַּז בְּחֻבִּית וְסִתְמוּ שְׁלֹא יִהְיֶה שׁוֹתֵת הִינּוּ לְחֻזְק וְאַסוּר, אֲבָל רַש"י ו"ל לֹא פּי' פּוּן: [ע"ב] בֵּית סְתוּם יֵשׁ לוֹ ד' אַמּוֹת וְכוּ' פּי' וְהִינּוּ פְּרָבָא דְלֹא פִקַּע שֵׁם פִּתַח מִינֵי' אֶלְא בְּסְתִימָא מְעַלְיָא דְהָא הֵכָּא כֹּל שְׁלֹא פְּרִיץ פְּצִימִיּוּ שְׁקִיל ד' אַמּוֹת לְפָרוּק מִשָּׂאוּ אַע"פ שֶׁהוּא סְתוּם: דְחֲתִיכָא וְלֹא מִיתְקַנָּא.

פּי' שְׁלֹא נִיְתְּנָה עֲדִינּוּ לְעוֹלָם בְּנִקְבַּז לִידַע אִם לְמַדְתּוֹ הִי', מֵאַן דְאַסֵּר סְבַר גְּזַרִי דִילְמָא אֲתִי לְתַקֵּן אוֹתָהּ לְמַדַּת הַנִּקְבַּז: נִפְלָה מְחֻזְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת. פּי' אִפּי' נִפְלָה בְּחוּל מְחֻזְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁבָּת: גְּזַרָה שְׁמָא יְקֻטָּן.

פּי' שְׁמָא יְקֻטָּן מִן הַעֲלָה לְתַקְנּוּ שְׁלֹא יִמְצְאוּ כְּמַדְתּוֹ וְהוּי כְּמַתְקֵן כְּלִי, אֲבָל לִיכָּא לְפָרוּשִׁי שְׁמָא יְקֻטָּן מִן הַמְּחֻזְרִין דְהָא גְּזַרָה רְחוּקָה הִיא וְלֹא חִינּוּשִׁי, וְעוּד דְלֹא שִׁינּוּ לִישְׁנָא דְקֻטִּימָה בְּדַבְרֵי הַמְּחֻזְרִין: אִיכָּא בִּינֵיהוּ דְקֻטִּים וּמְנַח.

דְּלִמ"ד מְשׁוּם מְרֻזָּב אֲסוּר וְלִמ"ד שְׁמָא יְקֻטָּן שְׁרִי דְהָא מְתַקֵּן הוּא מְאַתְמוּל: בִּי סְדִיָּא רַב אֲסֵר וְכוּ'. וְאַע"ג דְּלִגְבֵי הוֹצְאָה הֵנָּה לְהוּ לְמִימַר אֶלְא מְשׁוּם רַב וּשְׁמוּאֵל דְאַיְרִי בְּכוּלְהוּ דְלַעֲיַל אִיְתּוּ נָמִי הֵאִי: לִיְגֻזֵּר דִילְמָא אֲתוּ לְאַטְמוּנִי בְּרַמְזֵי קַמ"ל, וְאַ"ת וְהָא אֲסֵרִי בְּפִרְק פִּירָה לְהַטְמִין סִילוֹן שֶׁל צוּנָן בְּתוֹךְ אִמָּה שֶׁל חֲמִין וְאַפּי' בְּעַרְבֵי שַׁבָּת גְּזַרָה שְׁמָא יְקֻטָּן בְּרַמְזֵי, וּי"ל דְלֹא דְמִי דְהֵתֵם לְגַמְרִי הֵן מְתַעַרְבִין זֶה עִם זֶה וְעוּד שֶׁהוּא נוֹתֵן שֵׁם צוּנָן לְחֲמִין, אֲבָל הֵכָּא כֹּל א' וְא' עוּמֵד בְּפִנֵי עֲצָמוּ וְאִינּוּ מְתַחַמֵּם אֶלְא שְׁאִינּוּ מְתַקְרַר.

כֵּן פּי' ה"ר יוֹנָתָן ו"ל, וְזֶה תִּימָא דְהָא בְּמַתְנֵי קְתָנִי וְאַתְּ הַצּוּנָן בְּחֻמָּה בְּשִׁבְלֵי שְׁיַחְמוּ, וְעוּד דְהֵתֵם סִילוֹן שֶׁל צוּנָן קְאָמַר דְאַלְמָא מְשַׁמַּע דְאַיְנָן מְתַעַרְבִין זֶה עִם זֶה וְצ"ע לִי, וְאוּלַי הוּא גּוֹרֵס גִּירְסָא אַחֲרַת בְּמַתְנֵי וְלֹא נִתְגַּלְגַּל לִי גִירְסָתוֹ: מִי שְׁנַשְׁרוּ כְּלָיו בְּדַרְךָ מְהֵלֵךְ בְּהוּ, פּי' וְלֹא מְצַרְכִי לִיהִי לְפִנְשֻׁטָן וְאִינּוּ חוּשֵׁשׁ שְׁמָא יַחֲשׁוּדוּהוּ שְׁכִיבְסָן בְּשַׁבָּת.

הַגִּיעַ לְחֻצַּר הַחִיצוֹנָה פּוֹשְׁטָן מִיַּד דְהָא מְקוּם הַמְּשַׁתְּמַר הוּא: אֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר רַב כֹּל מְקוּם שְׁאֲסֵרוּ חֲכָמִים וְכוּ'. הֵרִי"ף ו"ל פֶּסֶק הַלְכָתָא כְּרַב דְהָא קָאִי כַר' אֶלְעָזָר וּר' שְׁמַעוֹן וְאַע"ג דְסִתְמָה מַתְנֵי וּמְחֻלּוּקָתָא בְּבִרְיָתָא הַלְכָה כְּסִתְמָה הֵכָּא הַלְכָה כַר' אֶלְעָזָר וּר' שְׁמַעוֹן דְהָא אֶקְשִׁי אֶלְיָבָא דְרַב בַּפ"ק דַּע"ז וּפְרָקִי אֶלְיָבָיָה וּש"מ דְהִכִּין הַלְכָתָא וְכִמוּ שְׁכָתַב ו"ל בְּהַלְכוֹת.

וַיֵּשׁ מִי שְׁפִסְק דְלִית הַלְכָתָא כְּרַב וְהִיא דַּע"ז שִׁיטָה אַחֲרַת יֵשׁ בָּהּ, וְהִכִּין אִיתָא בִירוּשְׁלַמִי דְגִרְסִי הֵתֵם כְּוָלְהוּן פְּלִיגָן אֲדַרְבֵּי וְלִית לְהוּן קִיּוּם, וְהִילְכָהּ הַלְכָה כְּסִתְמָה מַתְנֵי דְשׁוֹטְחָן כְּפִנְגָּד הַחֻמָּה אֲבָל לֹא כְּפִנְגָּד הָעָם: [דָּף קַמ"ז ע"א] הַמְנַעֵר טְלִיתוֹ בְּשַׁבָּת חֲזִיב חֲטָאֵת י"מ אִם נִדְבַק בּוֹ טִינוּף וּמְנַעֵרוּ חֲזִיב מְשׁוּם מְכַבֵּס וְאַסִּיקְנָא בְּחֻדְתֵי וְאַנְפְּמִי דְטִינוּף מוּעָט

מקלקל מראיתו, וי"מ שמונערו להסיר הקסמין שעליו וכדורף החיטין שמונערו להסיר הקסמין אחר תפירתו ותייב משום מכה בפטיש שהוא גמר מלאכת החיטין: והוא דקפיד עליהו.

כלומר אפי' סדתי ואנפמי לא מיתסר אלא אם פן קפיד עלייהו שלא ללובשם עד שינערום: חזא דאיכא טלא עילגן. פי' הר' יהונתן ז"ל דבר מיאוס נרש"י ז"ל פי' טל ממש ואיכא משום מכבס: הנה קא מיתסם למיתבה ניהלג' כלומר הי' מתנירא וכמוהו חזיא דהנה קא מיתסם: אמר לפניו ר' יהושע וכו' בזו לא חייב ר' מאיר חטאת.

נראה לי פירושא דבלשון תימה קאמר לי' וכי בזו לא חייב ר' מאיר חטאת הא נדאי מחייב הוא ר' מאיר חטאת דלאו דרף מלבוש הוא אלא דרף משוי ואמר לו ר' עד פאן דקדק ר' מאיר לחייב בדבר הנראה שהוא מותר והודה בענין ושלשל טליתו: הרוחץ דיעבד אין לכתחלה לא.

פי' הרי"ף ז"ל דמי מערה היינו חמי טברג' וסמי טברג' מותר לכתחלה ומי מערה לא לפי שהיא מקורה ונפיש הבלא ואתי לידי זיעה, וי"מ דמי מערה היינו חמין שהוחמו ע"י אדם מע"ש ואסרו אטו חמין שהוחמו בשבת: [ע"ב] סיפא רבוחא קמ"ל דאפ' הני דנפיש בהו מיא פי' ואיכא למגזר דילמא קפיד עליה ואתי למסחטה אפ"ה לא גזרינו דכיון דרבים ניהו מדפרי אהדדי דאסור לסחוט ולא סחיט: עד שהיינו מגיעין אצל המעיין וכו' ופירש"י ז"ל דמסתמא אחר שנסתפג ר' שמעון הי' מביאה ר' דלא הנה מניחה על המעיין במקום הפקר: הא דאמרי צבניתא וא"ר יוחנן צריף לקשר שני ראשי למטה.

פי' בתוספות שהוא בגד דק ואם הרוח מנשב בו משליכו לארץ ומשום הכי צריף לקשר דלמא נפיל ואתי לאיתויי אבל סדור שאינו דק ליכא למיחש נרש"י ז"ל שפי' שהוא סודר לא מיתסור וכתעמא דארון אבל הנכון מה שפי' הרמב"ד ז"ל שהיא בלורי נשים דעד השתא איירינו בהא וה"ק כשהאילירין יולכו הסבינתא דהיינו הבלורי להסתפג בהן הנשים צריף לקשר שני ראשי משום דכל מאן דמיתתי לאחריני אחמירו ביה רבנן מדמיתתי לגרמי', והא דאמר ר' יוחנן גופי' האולירין מביאין בלורי נשים לבי בני דמשמע אפי' בלא קישור שני ראשי מייירי בדמיתתי לגרמי': כל ימיה של דיומסת עשרים ואחד יום סמוך לעצרת שהמים מתחממין הרבה באותו זמן ומתרפאין, וקא מיתפגא להו עצרת להאי גיסא, בתחלה כלומר הני עשרים ואחד יום הוו אחר עצרת ונמצא עצרת הני ראשון לעשרים ואחד יום, או דילמא הוו קודם עצרת ונמצא עצרת הני בסוף ומשלים לעשרים ואחד יום.

ובע"י למפשטה מדשמואל דעצרת הני בסוף ודחי' לה ולא אינפשיטא: אין יורדין לקורדמא משום פיקה. פי' הרי"ף ז"ל שהטיט של אותו נהר הוא דבק הרבה ואם רוחץ בו שפא יטבע בטיט ויצטרף לאחרים להעלותו ואיכא טירחאיתרא.

(אי נמי משום עובדין דחול, אולא מתגרדין דלעיל דסמוך ליה קאי דהני טעמא משום עובדין דחול כנ"ל). והנכון מה שפרש"י ז"ל דאותו טיט הוא דק מאד ונשמט אדם בתוכו ואיכא למיחש שפא יפול בו ויטנפו בגדיו ואתי לידי סחיטה, וה"ר יהונתן ז"ל פי' דאפי'

בחול אסור דכיון שיהוה דק ומדביק לא יוכל לעלות אלא בצער ואיפא סכנה למי שהוה תש פח ורף הלכב: ואין עושין אפיקטויוזין.

פ"ה הרב בעל הערוך ז"ל אפיק טוי זין, פלומר הוציא הרבה מזון, וטוי כמו טפי: לא שנו אלא בסם. פ"ה דכשהוה מקיא בסם דמי לרפואה וגזרי' משום שחיקת סממנין: [דף קמ"ה ע"א] ה"ג קש"י ז"ל ולא שמיעא לן ולא בדינא גרבתיך.

בתמיה פלומר יפה עשיתי פשלקחתי בבגדך ומשכחתי שאלו לא באת לא למדנו דבר זה, ואית ספרי דגרסי אמר ליה לאו בדינא גברתיך: לא יטרפם בצונו להשתטף על מקום שנויך דלרפואה קא עביד אבל רוחץ בנהר פדרכו דמימר אמרי' דלהצאת עצמו קא מכוון ואם נתרפא נתרפא היכא דלא איתמר וכו'.

פלומר דלא איתמר דמתני' לאו דוקא בהדיא מחמת קושיא לא דחי' מתני' משום הא דשמואל: סליק פרק חבית שנושברה פרק שואל אדם מחבירו ובלבד שלא יאמר הלויני. פ"ה ואם אמר הלויני גוערין בו דלשון הלואה משמע לזמן מרובה ודילמא אתי למכתב וכמו שפרש"י ז"ל.

ואע"ג דלשון הלואה שייך במידי דלא הדר בעין וקאי להוצאה כגון מעות ויין ושמן וכפרות אפ"ה הכי אצרכוה רבנן לומר השאלני ואג"ג דלשון השאלה שייך במידי דהדר בעין ולא ניתן להוצאה וכטעמא דאמרון: [ע"ב] גמ' לא ליכתב אפומא דלחיא ומיגנדר ומתאי להו.

פ"ה היא גירסת הספרים ואינה נכונה דאי מיגנדר ומתאי להו הא קא עבדו איסורא דאורייתא ומאי האי דאמרי' וה"מ בדרבנן אבל בדאורייתא לא. ורש"י ז"ל לא גריס ליה, ובמס' י"ט פ"ק משילין הארכתי יותר בס"ד: בשבת הוא דאסור.

פ"ה לומר אשה לחביריה הלויני פכרות אבל בחול שפיר דמי אע"ג דלשון הלואה לזמן מרובה ולא חיישי' שמה יוקרו הפכרות בתוך זמן זה לימא מתני' דלא פהלל דתנו וכו': לא ניתנה ליתבע דאי ניתנה ליתבע אתי למכתב פ"ה אבל השתא דלא ניתנה ליתבע מייאש בפשי' מיני' ולא אתי למכתב דכמתנה חשיבא ליה: ואתי לאימנועי משמחת י"ט.

שנה לא ירצה להשאילו דמסתפי שמה לא ירצה שואל לפורעו מעצמו: לא בעינא דאיקום בדינא ודיינא. אינו רוצה המלנה להאמין ביד הלנה בלא המשכון שמה יכפור בו ויצטרף להביא ראיה ולבא לב"ד ולברור דיען להוציא מידו ושמה אין בידו ראיה ויפסיד: השוחט את הפרה וחקיקה ללוקחים כדרך שעושין הקצבים שלנו והיא בר"ה שמתחלת שנה שמינית והיא מוצאי שביעית, אם הי' חדש מעובר פלומר שבאו העדים פיום מן המנחה ולמעלה שנוהגין היום קודש ולמחר קודש מתקנת ריב"ז ואע"ג דנוהגין קדושה פיום ל' חול הוא והוא משנה שעברה ונמצא דחדש אלול מעובר דעיקר קדושת י"ט פיום ל"א הוא למנות לחדשים ולמועדים וכיון שפ"ה נמצא הלואה זו שעשו פיום ראשון של ראש השנה שהיתה בסוף שביעית ושביעית משמטת בסופה, ואם חקיקה פיום שני של ראש השנה אינו משמט דהא מוצאי שביעית היא ומדקאמר ואם הי' חדש מעובר משמט יש ראי' לפרש"י ז"ל דהשאלה אין לה זמן אלא פל אימת דבעי מצוי תבע דאי יש לה זמן אמאי משמט דהא לא קרי' בי' לא יגוש כדאמרי' פ"ק דמס' מכות המלנה את חבירו

לעשר שנים אין שביעית משמטתו משום דלא קרינון בי' לא יגוש: מפלל דרישא אי יהיב ליה לא שקיל.

פלומר אי יהיב ליה לנה לא שקיל מלנה והא אין שביעית משמטת אלא שאין מכריחו מלנה ללנה לפורעו אבל אם חפץ לנה לפורעו ושללא ישמיט רשות הוא בנד המלנה לקבל מן הלנה: מתני' ואת פפרותיו מפיו.

פלומר פה וכה קערות וכפרות אני צריף להם: . [דף קמ"ט ע"א גמרא] שמא יקרא בשטרי הדיוטות פירוש דאסור נקרות בשטרי הדיוטות לפי שאין בהם תועלת וצורף י"ט ואינם ראויים לטלטל.

אי נמי אסור שמא יכתוב תשובה לשואל ממנו דבר: אין רואין במראה בשבת, פי' ואפי' קבועה, והוא במראה של מתכת דאדם עשוי להשיר בה נימין ולא אמרי' אדהכי והכי שימלשנה? ונפור שהוא שבת וימנע מלגזוז שערו משום דלא מידכר כלל בהאי פורתא כדרכא דאמר גבי נר דאפי' גבוה עשרה בתים אסור בו דחישי' שמא יטה ולא אמרי' אדהכי ושיעלה לנר להטות מידכר ולא אתי לאטווי, ור' מתיר דליתלו' דרכא דמתוה' שהיא קבועה אדהכי ושימלשנה להשיר בה נימין ונפור ולא יגזוז בה אבל תלושה אסור לכ"ע אבל מראה שאינה של מתכת אפי' אינה קבועה שרי אפי' לת"ק ואע"ג דאית ליה לדרכא שאני הכא דגזרה רחוקה היא ושלף להביא זוג או מספרים מעלמא ויחזור עם המספרים למקום רחוק להמראה הקבועה או שאינה קבועה שאין דרף העולם שימלשנה בפני כל בני הבית אלא במקום צנוע ובהא שיעורא רבה א"א דלא מידכר אבל הא דרכא ליכא שיעורא רבה ולא מידכר: אל תפנו אל מדעתכם כלו' מה שאתם עושין מדעתכ' שאין בהן נשמת חיים, ואלילים לשון חללים בלא רוח: עם בניו ועם בני ביתו אין וכו'.

פלומר דעם אלו אע"פ שצריכין לגורל והם קפדים בחלקים וכל א' וא' נותן עיניו בחלק יפה קפידתו לא חשיבא קפידא ואין האב עובר בהן משום מדה אם הוא דבר הנמדד או משום משקל אם הוא דבר הנשקל במשקל וגם לא משום לוויין ופורעין דנגזזר שמא יכתוב, ואפי' עם בניו לא יתפנון להטיל גורל עם חלק הידוע שהוא גדול מחבירו דאפי' בניו מתרצים בכך דכל מה שמתעלה בגורלו שיהא שלו אפי"ה אסור דכיין שראוי שיהו קפדים בזה אסור אפי' בחול משום דהנה משחק בקוביא גמור דפסלינהו רבנן לעדות משום דגזלגין הם, אבל להטיל גורלות בין אחרים אפי' המדות שוות אסור דכיין שהן צריכין לגורל מקפידין אלו על אלו ואינן מוחלין ולא מונתרין ואסור כרב יהודה וכו' משום מדה וקא עברי אלאו דל"ת עול במדה, ומשום לוויין ופורעין ואגב שיקפא דלוויין נקט פורעין, א"נ דה"ק אין פורעין בי"ט מה שלוו בחול גזרה שמא ימחוק: [ע"ב] כדי להטעין טעם רבית.

פי' שידעו כמה מצטער ומיצר הנותן ויבינו כמה ענשו גדול, ודוקא בני ביתו הסמוכין על שלחנו דהכל שלו ואין כאן רבית ולא קא עבר משום מדה וכו' דקפידתו לאו קפידא כיין דמשלו הוא ואינו מפס אלא כדי להסיר קנאה מביניהם וכדי להטעין טעם רבית לא גזרו כאן דילמא מפס בשלקהם ואתו לידי רבית, והינינו דאקשי' אי הכי דמשלו הן אוכלין אפי' מנה גדולה וכו': מטילין חלשים על הקדשים בי"ט.

ואע"ג דמיחזי כעובדין דחול שרי פדי להטיל שלום בין הפהנים שלא יתקוטטו על הקדשים כדכתיב ועמה כמריבי פהו, וא"ת והא אסיקנא בפ"ב דקידושין דאין חולקין זבחים כנגד זבחים ולא מנחות כנגד מנחות ואפ"ל בקדשים קלים וי"ל דדוקא קדשים בקדשים כגון קרבן בקרבן אחר כדמוכח במנחות דיליף להו מקרא אבל בקרבן אחר עושין מנות וחולקין בגורל מאי אכל לא על המנות אמר ר' יעקב וכו' אבל לא על המנות של חול בי"ט.

י"מ דהיינו קדשים שנתנתרו מן החול וטעמא דאסור משום דאפשר לחלוק מערב אי נמי קדשים דשבת שניסן שבת לנדחות אצלם התירו אבל קדשים של חול לא, והר' יהונתן פ"י דעל קדשים שנתנתרו מן החול נמי שרי להטיל גורל בי"ט פי היכי דלא ליתו לאינצויי והכא במנות של הדיוט קאמר דאסור להטיל גורל בי"ט פנין דאפשר להטיל מבעוד יום.

ונ"ל פ"י לפירושו דהיינו מנות של בניו שנתנתרו מן החול דאע"ג דמפיס אדם עם בניו ה"א דאפשר להטיל מבעוד יום אסור דאלו מאחרים מאי שנא של חול בי"ט דאפ"ל בחול אסור ומטעמא דמקפידין זה על זה כדאמרן לעיל פנ"ל: ושעירים ירקדו שם.

כן צוה הקב"ה שירקדו שם שעירים ולא אנשים ואם הותרו אנשים ליכנס שם השעירים מסתלקין ונמצא יעברו מצות הבוי"ת: [דף ק"נ ע"א] אמירה לכותי שבות. נראה לי פירושא אמירה לכותי שבות בניחותא ואכתי פשיטא דאסור לומר לו דאין בין ישראל לכותי בדבר זה כלום וי"מ אמירה לכותי שבות בתמיהה האיה אפשר שיהא אסור דלא אמרו אמירה לכותי שבות אלא באיסור תורה אבל בשכירות דאינו אסור אלא מדרבנן לא אסרו לומר לכותי, ולא מיחנור בעיני דהא משמע במס' עירובין דאפ"ל בדרבנן אמרי אמירה לכותי שבות גבי' ההוא ינוקא דאשתפוף חמימי, ועוד דא"כ הוה ליה לרב אשי למימר לעולם חבירו ישראל אבל מדאמר אלא אמר רב אשי אפ"ל תימא חבירו ישראל ה"ק לא מיבעיא לומר פותי דאיצטריף מתני' למימר דאמן דאפ"ל לישראל חבירו נמי איצטריף למימר (דאסור לאפוקי מר' יב"ק) פנ"ל: ר' יהושע בן קרחה אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמנד עמי לערב.

פ"י דהואיל ולא פסק לו דמים ושמא לא יישרו בעיניו הדמים שיאמר לו לערב ונמצא דאין בדבריו כלום ולא הני דבור של קניימ' אלא הרהור בעלמ': ה"א נמי פתיב ולא יראה בה ערות דבר פלומר גבי דברי תורה נמי פתיב ולא יראה בה ערות דבר דמשמע דדוקא דבור אסור ולא הרהור ואי אמרת בשלמא הרהור כדבור היינו דכתיב והי' מחניף קדוש ולא פתיב בי' דבר ולומר דהרהור אסור וכתיב נמי ולא יראה בה ערות דבר ולומר דדבור אסור וקמ"ל דהרהור כדבור אלא אי אמרת דהרהור לאו כדבור קשו קראי אהדדי ופריק ה"א מיכפי ליה לכדרב יהודה ולומר דבשעת דבור אסור להסתפל בערוה אבל בשעת הרהור מותר להסתפל בערוה פנ"ל: אמר רב יהודה חשבונות של מלך ושל מה בכך מותר לחשבון בשבת כף היא גרסת מקצת הספרי'.

ופ"י מלך עצה שכן תרגום איעצה אמלכינה פלומר חשבונות של עצה שאינה שלו ואין צורך לו בהם כגון הרוצה לבנות כף וכף צריף להוציא בו. ואית ספרי דגרסי חשבונות של מה לה ופ"י מה לה לחשבונות הללו הרי אין צורך בהם לא לה ולא לאחר דמה צורך

יש לומר ולחשוב כן וכך אני צריכה להוציא בבגנן זה: [ע"ב] וליטעמיה תקשי לה היא גופה.

פרש"י ז"ל ברייתא קמייתא דשל מלך ושל מה בכך דרישא קתני חשבונות שעברו אסורין וסיפא קתני ושל מה בכך מותרין דהיינו חשבונות שעברו ופריק דרישא לא עברו לגמרי ממש שהרי עדיין שחר הפועלים עליו ולא פרעם, וסיפא דשל מה בכך שעברו לגמרי שפבר פרע לפועלים.

ולהאי פירושא קשיא לי לישנא דולטעמיה דאורחא דתלמודא דמברייתא דקא מקשה אהדר לי וליטעמיה אותה ברייתא נמי אקשי לה ולומר דליכא לאות' בריית' דמשבשתא היא והנכון לפרש וליטעמיה ברייתא גופה דאקשית לי תקשי לה דרישא קתני מותר לומר כן וכך פועלין הוצאתי וסיפא קתני אבל לא יאמר כן וכך הוצאתי ולא ס"ל למקשה דמשום כן וכך אני עתיד להוציא נקט לה ולא ס"ל דהאי נמי חשבונות שאינן צריכין הן, אי נמי ס"ל דכל חד וחד באפי נפשי' היא ופריק אלא לא קשיא כלל לא ברייתא גופה ולא מברייתא לברייתא דרישא דברייתא דאקשית לי דליכא אגרא דאגרא גבי' והיינו חשבונות של מה בכך וסיפא דברייתא דאקשית לי' בדאיכא אגרא דאגרא גבי' שלא פרע לגמרי לפועלים והיינו כן וכך הוצאתי וכך אני עתיד להוציא כלומר פרעתי ועוד אני חייב להם לפרוע והיינו כן וכך הוצאתי וכך אני עתיד להוציא כלומר דעדיין שחר הפועלים עליו וכמו שפרש"י ז"ל.

ובהא ניחא לי דלכולהו ברייתא משמע דחשבונות העתידין להיות אסור והיינו חשבונות של מה לה דשרי כמו שפירשנו אלא דלא קשיא כלל דכל חשבון שעתידי להוציא הוא שחושב כמה יש לי להוציא בבגנן אבל אינו חושב כמה הוא חייב לפועלים דהא ליכא אגרא גבי' וברייתא דקתני ושעתידין להיות אסור פי' שחושב כמה שחר יש לו עדיין לפרוע לפועלים אבל אינו חושב כמה יש לו להוציא בבגנן דהוא נדאי שרי דהיינו של מהלין כנ"ל: מתני' אין מחשיכין על התחום.

פי' להיות מונחן שתיכף שיחשיף שישפוך פועלים שיש חוץ לתחום וגם להביא פירות שיש חוץ לתחום דגזרי' שפא שכח ויצא בשבת חוץ לתחום פיון שעיקר הליכתו והחשכתו לצאת חוץ לתחום מיד במוצאי שבת או שפא יביא פירות בידו.

אבל מחשיף הוא לשמור שדותיו שהם תוך התחום, אבל להחשיף תוך התחום לשמור פירותיו שחוץ לתחום אסור דגזרי' דילמא מישתתלי ונפיק חוץ לתחום כנ"ל, אבל לשמור שדותיו שהן תוך התחום מותר ולהביא פירות אפי' אותן שהן חוץ לתחום ולא גזרי' שפא יצא חוץ לתחום או שפא יתלוש ויביא פירות פיון שעיקר החשכתו לא היתה מחמת תלישת הפירות והבאתן.

וכתב ה"ר יהונתן ז"ל דקמ"ל מתני' דלא מצרכי' לי שיתעכב שם בכדי שילך שם משחשכה פי היכי דלא לתהני ממעשה שבת שהלך שם בשבת ושמר השדה וכל אשר בו עכ"ל: אמרי' בין קודש לחול כתב רש"י ז"ל להיפירא בעלמא ללוות את המלך, ועבדי' צורפין ואח"כ אנו מברכין על הפוס ברכה גמורה דהבדלה וכ"ש דאי אבדיל בתפלה דמותר לעשות צרכיו וחוזר ומבדיל על הפוס עכ"ל.

מדבריו נראים לי דאפי' לא הבדיל בתפלה אי מבדיל בין קדש לחול מותר לעשות צרכיו. אבל אין ללמוד מדבריו דאי אבדיל בתפלה דשרי לעשות צרכיו אפי' לא אמר המבדיל בין קדש לחול.

וה"ר יהונתן ז"ל פי' הוינו במערבא הנה אמרי' המבדיל וכו' פלומר ועדיין לא התפללנו תפלת ערבית ונמצא שלא הבדלנו בתפלה ונהו אמרי' המבדיל וכו' עכ"ל. מדבריו נראים דאי אבדיל בתפלה דמותר לעשות מיד צרכיו: [דף קנ"א ע"א] מותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומה ואני אשמור לה פירות שבתחומי.

נראה לי פירושא בשערב זה לצפון וזה לדרום וזה אינו יכול לילך לשמור שדהו שבצפון וזה גם כן אינו יכול לשמור שדהו שבדרום וקמ"ל דאף על פי שכל א' אינו יכול לילך לשדותיו מותר לומר זה לזה לשומריו הואיל ואם לא עירבו היו יכולין כל אחד להחשיף ולשמור שדהו וכיון שהיו יכולין להחשיף מותר לומר זה לחבירו לשמור והיינו דקאמר לי' אבא שאול לת"ק מי לא מודית וכו' דהא בין ת"ק בין אבא שאול כולהו פשיטא להו הא דשמואל וכתעמא דאמרן דהואיל ואם לא עירבו הי' יכול להחשיף כל א' לשמור שדהו מותר אף לומר לחבירו כן וכיון שכן הא תליא דכל שמותר להחשיף מותר לומר לחבירו לשומריו וכל שמותר לומר לחבירו מותר הוא להחשיף וא"כ אמאי קא תנית החשכה דלשמור דמשמע דנוקא החשכה דלשמור הוא דשרי הא החשכה אחריתי לא וליתא דהא איכא פמה החשכות דשרי וה"ק לי' לת"ק נקוט פללא למלתא ואימא כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיף עליו ואיכא בהא דברים של רשות ושל מצנה דרשות כגון להחשיף להביא בהמה שהיתה חוץ לתחום דהואיל והוא מותר לילך ע"י בורגניו ומביאה אצלו רשאי באמירתו קרי' בי' וכל שהוא רשאי באמירתו מותר להחשיף עליו אי נמי שיכול לילך ע"י בורגניו וקוראה והיא באה.

דמצנה נמי כגון להחשיף לפקח על עסקי פלה הואיל והוא מותר לומר לחבירו בשבת שילך תיכף שיחשיף למקום פלוני להביא ארון והילכך סיפא דקתני מחשיכין על התחום על עסקי המת וכו' אבא שאול היא.

והא דאמרי' כלל לאתויי מאי לאו מעסקי המת ועסקי פלה קא מיייתי דהא מתני' היא אלא לאתויי פללא דליתא במתני' דהיינו מחשיכין על התחום להביא בהמה וכו' לפי שהוא דבר של רשות כפ"ל פי' שמוטה זו וכן נראה מדברי רש"י ז"ל: מתני' כותי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל.

פירש"י ז"ל שהביאן הכותי בשבת בשביל ישראל לא יספוד בהן ישראל עולמית ומשום קנסא פיון דמוכחא מלתא דבשבילו הובאו דאין דרוך להביא חלילין אלא בשביל מת ע"כ: עשו לו ארון וחקרו לו וכו'.

פי' ז"ל עשו לו ארון בשביל כותי או למפור. יקבר בו אותו ישראל מיד בלי המתנת בכדי שיעשו: גמרא רב אמר ממקום קרוב ושמואל אמר חיישי' וכו'.

דבר לחומרא ושמואל לק' אית ספרי דגרסי מתני' כותני' דשמואל דייקא ותניא כותני' דרב כותני' דשמואל דייקא מדקתני עשו לו ארון וכו' יקבר בו ישראל דתלי' לקולא דמספיקא לצורה כותי נעשה.

ותנאי פנותי דרב דתנו עיר שישאל וכותים דרין בתוכה מחצה על מחצה ימתין כדי שיחמו חמין, פירש"י ולא תלי לקולא דאדעתא דכותי מיחממי ומותר מיד אלא אדעתא דישאל מיחממי וצריך להמתין והא דקתני גבי חלילין לא יספוד בהן ישראל דמשמע עולמית הים הוא שהובאו בשביל ישראל ומוכחא מלתא אבל במרחץ הואיל ואיפא פותים ואיפא למימר דאדעח' דידהו מיחממי לא מוכחא מלתא פולי האי ע"כ תנרף פירושו.

ונראה לי דלהאי גירסא דקאמר דמתני' פנותי דשמואל דייקא מדקתני עשו לו ארון וכו' יקבר בו ישראל לא היה לו לפרש ו"ל עשו לו ארון בשביל פותי אלא עשו לו ארון סתמא ולא ידעי' אי לכותי או לישאל ובהא הוא דתלי לקולא ולומר דלצורך פותי נעשה ומותר לישאל למוצאי שבת מיד וכן מוכח לפי פירושו בגמ' דאוקימנא לה בקבר העומד באסרטיא.

וה"ר יהונתן ז"ל פי' פותי שהביא חלילין בשבת אפי' לצורך פותי ובין שתלשן בשבת ובין שהיו תלושין מערב שבת לא יספוד בהן ישראל דאע"ג דהבא בשביל ישראל זה מותר לישאל אחר וכ"ש ה"א שהובאו לשם פותי שהי' בדין שיהו מותרין אפי' לבו ביום אפי' הכי במת החמירו משום לועג לרש פי' היכי דלא לתהני ממעשה שבת בדבר שאין לו בו צורך גדול אלא אם כן יש לתלות שבאו ממקום קרוב ואע"ג דמחמרי בחלילין והקלו בקבר וארון שנעשו לצורך פותי לקברו בו מיד ואין צריך המתנה, קבר וארון שאני שהן צורך גדול למת נראה, שהוא, ז"ל מפרש שרישא דלא יספוד בהן ישראל לעולם אפילו בהמתנה אלא אם כן ידוע שבאו ממקום קרוב וכמו שפירש רש"י ז"ל (ואינו נכון) אלא שהוא ז"ל הפריז על מדותיו בגמ' גבי רב דאמר ממקום קרוב ממש שפי' דבידוע לנו מקום קרוב אז מותר ישראל לספוד בהן מיד ואם ספק ימתין בכדי שיבואו ממקום רחוק.

והוא ז"ל גריס אמר רבא מתני' פנותי דשמואל דייקא דתנו עיר שישאל וכותי וכו' ומדר' יהודה קא מייתי סייעתא דאמבטי קטנה תלי לקולא ולומר דמשחשכה הוסיפה ע"י עבדים הרבה וקומקמין הרבה והא דמחצה פותי ומחצה ישראל לא קשיא דבהא אפי' ר' יהודה מודה דצריך להמתין דכיון שהיא מרחץ גדולה וליכא רוב פותים א"כ אדעתא דכולהו מיחממי וכיון דלא פליגי ר' יהודה ות"ק ודייקא מתני' פנותי דשמואל הלכתא פנותי, ובהלכות מפרש איפכא וס"ל דר' יהודה פליג והלכת' כת"ק: ואמאי הכי גמי לימא ימתין בכדי שיעשו.

פרש"י ז"ל דאי קבר בו ישראל קאי דמשמע מיד ואמאי ימתין בכדי שיעשו דשמא בשביל ישראל נעשה ופריק בעומד באסרטיא דמוכחא מילתא דנעשה בשביל ישראל, וה"ר יהונתן ז"ל פי' דאסיפא דלא יקבר בו עולמית קאי ולומר דלמה לא יקבר בו עולמית דהא סגי בהמתנת כדי שיעשו ופריק דמייירי בקבר העומד באסרטיא דאיכא משום לועג לרש כיון שנעשה בפרהסיא ונודע לכל שחללו ע"ז המת את השבת וגם הארון עשו ע"ג ולפי' מחמרי' בי' דלא מהני לי' בכדי שיעשו והוא הנכון: מתני' עושין כל צרכי המת סכין אותו.

בְּשֵׁמֶן וּמְדִיחִין אוֹתוֹ בְּמִים וְכו': [ע"ב] וְהָאֵמֵר רַב יְהוּדָה וְכו' בְּקֶשׁ לְהַדִּיחַ לוֹ קֶרְקַע
אָמַר לוֹ אֵין מְדִיחִין פִּי וְקַס"ד הַשְׁתָּא דְמִפְנֵי שְׁהַקְרַקַע אָסוּר לְטַלְטֵל אָמַר לִי דְאֵין מְדִיחִין
וְכִינּוּן שְׁפֹן קִשְׂיָא לִי מִתְנִי דְהָא בְּמִתְנִי קָא שְׂרִי לְהַדִּיחַ אֶת הַמַּת אַע"ג דְּלָאוּ בַר טַלְטוּל
הוּא וּפְרִיק דְקֶרְקַע בְּקֶרְקַע מִן חֲלָפָא כְּלוּמַר דְּלָאוּ מְשׁוּם דְקֶרְקַע לָאו בַר טַלְטוּל אָסֵר לִי
אֲלֵא מְשׁוּם דְּיִלְמָא אֲתִי לְאֲשׁוּנֵי גְנוּמוֹת וְאַע"ג דְּסִתָּם מֶרְחָן שֶׁל רִצְפַת אֲבָנִים וְלִיכָא לְמִיחָשׁ
לְאֲשׁוּנֵי גְנוּמוֹת גְּזֵרִי אֲטוּ קֶרְקַע אַחַר אֲבָל לְאַסְוֵר הַדְּחַת מֵת אֲטוּ הַדְּחַת קֶרְקַע לֹא גְזֵרִי:
וּפּוֹקֵקִין אֶת גְּקָבֵי.

שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מַטָּה בְּבִגְד אוֹ בְּתֵבָן שְׁלֵא יִכְנַס בְּהֵן הָרוּחַ וַיִּתְפַּח: זֶה פֶּרֶשׁ. פִּי דְאָמְרִי
בִירוּשְׁלָמִי וְכֵן בְּגִמְרֵי דְאַחַר ג' יָמִים כְּרָסוּ נְבֻקְעַת עַל פְּנֵיו וְאָמַר לוֹ טוּל מַה שְׁגִזְלֵת וְנִתְתָּ
בִי וְזֶהוּ גִלְגַּל מְלִשׁוֹן גָּלְל וְאֵל הַבּוּר הֵינּוּ פְּנֵיו שָׂא בְּהֵן פִּיו שֶׁהוּא כְּבוֹר כְּנ"ל: מִתְנִי אֵין
מַעְצִימִין עֵינָיו שֶׁל מֵת פִּי כְּדֵי שְׁלֵא יִזְיֹז רִיסֵי עֵינָיו.

וְלֹא בַחּוּל עִם יְצִיאַת נֶפֶשׁ לְפִי שֶׁהוּא מְמַהֵר נִפְשׁוֹ לְמוֹת וְהוּי כְּאֵלוֹ שׁוֹפֵף דְמִים דְּגוֹסֵס
בִּידֵי שְׁמִים דְּבָרֵי הַפֶּל חֵי הוּא: כָּל זְמַן שְׁאָדָם חֵי. פִּי דְדֶרְיֵשׁ וְחִתְקָם וְחִיּוּתְקָם: וְעוֹדוֹן
בְּיָדָה כְּלוּמַר שֶׁהַחַיִּים וְהַמְמוֹן בְּיָדָה: [דף קנ"ב פ"ח] אָמַר רַב חֲסִידָא יְנַקוּתָא.

פִּי הַבְּחֵרוּת, דְכִשְׁהוּא זָקֵן אֵינוֹ חוֹזֵר לְבַחֲרוּתוֹ כְּלִילָא דְנוֹרְדָא הוּא הַדּוּר כְּמוֹ הַנְּרַדְסְבוֹתָא
כְּלִילָא דְחֵלְפִי. מִינֵי עֲשָׂבִים שְׁאֵינּוּ יָפִין: בְּרַחָא קֶרְחָא בְּאַרְבַּע.

כְּלוּמַר אֵין לְקוּחַ אֲלֵא בְּאַרְבַּע פְּשִׁיטִין. וְאָמַר לִי ר' יְהוֹשֻׁעַ עֲקִירָא שְׁלִיכָא בְּתַמְנֵיא, דִּיּוֹתֵר
הוּא שְׁוֵה הַשָּׂה כְּשֶׁהוּא סְרִיס: [ע"ב] א"ר אֲבָהוּ כָּל שְׁאוּמְרִים לְפָנֵי הַמַּת יוֹדַע עַד שְׁיִסְתָּם
הַגּוֹלָל.

כְּלוּמַר יוֹדַע הַמַּת מַה שְׁאוּמְרִין עַד שְׁנוֹתַיִן הַכְּסוּי עַל הָאָרוֹן: בְּפִתְחֵי אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם.
כְּלוּמַר וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְעֲלוֹת עַד שְׁיַעֲלֵנוּ הַקַּב"ה: וְהָא כְּתִיב פִּי עֶפֶר אֲתָהּ וְגו'.

רַב הוּא דְאָמַר לִי לְאַחֵי בַר יֵאֲשִׁי, וּפְרַשׁ"י ז"ל דְּלִיכָא לְאוּקְמָה בְּרִשְׁעִים כְּדֹאוּקְמֵנָא
קָרָא דְוִישׁוּב הַעֲפָר אֶל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה דְהָא גְבִי אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּתוּב וְלִקְלָלוֹת שֶׁלוֹ כָּל
הַדּוֹרוֹת שׁוֹיִן בְּהֵן וְאֲפִי חֲסִידִים שְׁבִישְׁרָאֵל: סְלִיק פֶּרְקֵי שׁוֹאֵל פֶּרְקֵי מִי שְׁהִתְשִׁיף לוֹ בְּדֶרְיָ
[דף קנ"ג ע"א] הַגִּיעַ לְחֻצֵר הַחִיצוֹנָה נוֹטֵל אֶת הַפְּלִים הַנִּיטְלִין.

פִּי כְּגוֹן סַנְדְּלִיו וּמְלַבּוּשָׁיו וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן וְשְׁאֵינּוּ נִיטְלִין כְּגוֹן כְּלִים שְׁמַלְאֲכָתָן לְאִיסוּר מַתִּיר
הַחֲבָלִים וְכו': גְּמָרָא מֵאֵי טַעְמָא. שָׂרוּ לִי רַבְּנֵי לְמִיּהָב פִּיסוֹ לְכוּתֵי דְהָא שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם
כְּמוֹתוֹ: אָמַר רַבָּא דְנוּקָא פִּיסוֹ אֲבָל מְצִיאָה לֹא פִי אֲבָל מְצִיאָה לֹא לְכוּתֵי וְכ"ש לְחַמּוֹר
וְכ"ש לְחַרְשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן וְכ"ש פְּחוֹת פְּחוֹת מַד' אֲמוֹת דְּכָל חַד וְחַד חֲמִיר מְחַבְּרֵי כְּדָמוּכַח
בְּשִׁמְעָתִין.

אֲבָל הַרְמַב"ם ז"ל פִּי אֲבָל מְצִיאָה לֹא לְכוּתֵי וְלֹא לְחַמּוֹר וְלֹא לְחַרְשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן אֲלֵא
יּוֹלִיכְנָה פְּחוֹת פְּחוֹת מַד' אֲמוֹת, וְהוּא תִּימָה דְּנֻדָּא תְּמִירָא הִיא הַבְּאָת ד' אֲמוֹת מִהֵנִי דְאָמְרוּן
כְּדָמוּכַח בְּשִׁמְעָתִין וְהוֹשִׁיג מִזֶּה בְּיָמָיו מְחַכְמֵי לְנִגְלִי ז"ל.

וְהִשִּׁיב לָהֶם מִי שְׁיִחְלֹק בְּדָבָר יִחְלֹק וּמִי שְׁיִוְדָה יוֹדָה פִּי כֶּף יִרְאֶה לִי דְרַבָּא לֹא חִילֵק בֵּין
פִּיס לְמְצִיאָה אֲלֵא לִיתָן לְכוּתֵי אוֹ לְחַמּוֹר וְחַרְשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן אֲבָל בְּהַבְּאָת ד' אֲמוֹת יוֹתֵר

הקיל רבא במציאה מפס ונהי טעמא משום דמציאה פל היכא דלא אתאי לידן' ליפא למיחש דלמא אתי לאתווי ד"א בר"ה משום דעדיין אין דעתו עלי' ולא חשיבא לי' פאלו דידן' ומשום הכי לא ימהר לבוא אבל פיס דהוי דידן' וקים לי' לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו איפא למיחש שפא יהא נחפז ואתי לאתווי ד' אמות בר"ה והילכך התירו לו ליתנה לכותי או לחמור או לחרש שוטה וקטן מלאיתווי ד' אמות בר"ה וכטעמא דאמרן אבל במציאה לא התירו ליתנה לכותי או לחמור או לחרש שוטה וקטן משום דמיפרסמא מילתא טפי מלאיתווי ד' אמות ברה"ר ע"כ תשובת הרב ז"ל, ועם כל זה אין טעמו נכון דהא נדאי הבאת פחות פחו' מד' אמות בר"ה קרוב הוא לבוא לדי איסורא דאוריית' דהא לא רצו לגלותה מנתינה לכותי או לבהמה או לחרש שוטה וקטן: [ע"ב] עוד אחרת היתה בה ולא רצו חכמים לגלותה.

פ"ה הר' יהונתן ז"ל ולא רצו חכמים לגלותה במשנה מפני שהיא קרובה לחיוב חטאת אם יטעה בפסיעותיו ומוטב שיאמין בכותי משיכניס עצמו בספק ע"כ: הא דאמר' לעיל שוטה וקטן לשוטה טעמ' משום דשוטה לאו בר דעת הוא ואפ' אם יבריא לא יזכור פלל ממה שעשה בימי שטותו אבל הקטן יזכור ואתי למסרה: וקלא מחמר.

פ"ה דקס"ד שהוא נותן פיסו על החמור פשהחמור עומד ונמצא פשהוא מנהיגו בקולו עוקר החמור הפיס על ידו דעקירת גופו פעקירת חפץ דמי ונמצא שהמלאכה נעשית ע"י שניהם והיינו מחמר, ופריק רב אדא בר אבא דמניחו עלי' פשהיא מהלכת דאחר שעקרה רגלי' ללכת אם מניחו אין פאן עקירת חפץ ולאחר מ'פן מותר להנהיגה בקול דלאדם כי האי גונא שהטעינו פשהוא מהלך שרי פדמוכח בריש פרקין פנ"ל: היתה חבילתו וכו' אבל קלי קלי לא וכו' פנין דלית לי' ה'פירא אתי למיעבד הנחה ועקירה.

פ"ה אבל משום עקירה ראשונה לא מחייב שהרי מבעוד יום היתה: סוף סוף כי מטי לבית' אי אפשר דלא קא מעייל מר"ה לרשות היחיד. נראה לי פירושא דלאו חיוב דאורייתא קאמר דהא ליפא עקירה פלל בשבת אלא הנחה והנה לי' פשנים שעשאוה שנה עוקר וזה מניח ששניהם פטורין אבל אסורין אלא הכא איסורא דרבנן קאמר שיש פאן.

ופריק דזריק לי' פלאחר יד דלא חשיבא הנחה ומותר לגמרי, וכן נראה מפ"ה ה"ר יהונתן ז"ל שכתב ואע"ג דקא עביד הנחה משחשיכה וקא חשב'י בפ"ק בפטור אבל אסור לא דמי דהתם הכנסה פי אורחא הוא בידו אבל הכא דזריקה בכחפיו הוא משום, איבוד ממונו שרי ע"כ: [דף קנ"ד ע"א] בלאו נמי לא מחייב דהנה לי' לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד וכו' פלומר דלא ניתן למלקות אלא לאזהרה ולומר לא תעשה מלאכה שאם תעשה ב"ד יתגוף פאדם המזהיר את חבירו: [ע"ב] בשליפי זוטרי.

פ"ה אבל בשליפי רב רבי דאיפא ביטול פלי מהיכנו לא אלא יתיר החבלים והן נופלין ומשתברין: מאי לאו דחק בי' באילן. פלומר שחק באילן ונעץ קנים מפאן לצד האילן ומפאן לצד האילן ונעשה דופן שלישי: ואי דאכפני' לאילן אמאי עולין לה בי"ט.

פ"ה שהרי משתמש הוא מן האילן פשתולה פליו בסכך: ה"ג רש"י ז"ל אלא מאי צדדין אסורין סוף סוף אמאי עולין לה בי"ט. פלומר אפילו שלש בידי אדם אי צדדין אסורין

אמאי עולין לה ב"ט, ופריק בדלא אפפינ' וצדדין אסורין וסיפא פיון דאיפא שלש דפנות לצד האילן לא אתי לאשתמושי באילן ולא אתי לסכף בה אחר שאינו כפוי.

וא"ת לוקמה רישא וסיפא בדאפפינ' וסיפא פיון דאיפא שלש דפנות מיירי שלא סמך הסכף על האילן: פרש"י ו"ל דאי אפשר לאוקומי סיפא בדאפפינ' דכיון דאיפא שלש דפנות ולא בעי למסמך הסכף על האילן ודאי לא טרח לאפפינ', ולי נראה דאי סיפא בדאפפינ' אי אפשר שלא יצאו קנים מן הסכף ונסמכין באילן אחר שהוא כפוי ונמצא משתמש בגוף האילן מאי לאו בהא קמפלגי דמר סבר צדדין אסורין פ"י דמיירי בסופה שיש בה שתי דפנות בידי אדם וא' באילן וכגון דחק בי' באילן וסכף בי' ונמצא משתמש בצדדי האילן וס"ל לת"ק אין עולין לה ב"ט: וקא בצדי צדדין קמפלגי.

כלומר שהגזע צדדין והקנים הנתונים בנקבי הגזע הווי צידי צדדין, ולי נראה שהקנים שנעץ באילן לעשותו דופן הם צדדין והסופה שסומך עליהן צידי צדדין ונמצא דכשהוא תולה פירות בגג הסופה או ענינים אחרים משתמש בצדי צדדין, ולעיל לא משמע הכין דאקשי' מינה לרבה דאמר צדדין אסורין, ואפשר דהכי קא מקשה דהא למעלה מעשרה טפחים אין עירובו עירוב דכלכלה רשות היחיד ואינו יכול ליטול משם העירוב דהנה לי' פנוטל מרה"י לר"ה וכיון דאינו יכול לאונקלו הנאי לה סעודה שאינה ראוי' ואינו קונה שבייתה: [דר קנ"ה ע"א] טעמא דנעץ יתד באילן: פ"י דהנה לי' יתד צדדין ונמצא דכשהוא נוטל עירובו מן הכלכלה משתמש הוא בצדי צדדין: ה"א בכלכלה דחוקה עסקי' וכו'.

כלומר לעולם צדדין מותרין למאן דשרוי צידי צדדין וה"ה ה"א דהנה מצי לאנוחה באילן גופי' דהנה לי' כלכלה צדדין ומצי לאשתמושי בכלכלה אלא ה"א מיירי בכלכלה שפי' קצרה ובעוד שהוא מכניס בה"א ליטול עירובו מניד האילן והוי כמשתמש באילן גופי' והילכך כי איפא יתד הוא דשרי ואי לא לא: לא לינחי' איניש אדיקלא.

כלומר אסור לתת הסולם על הדקל לפי שמשתמש בצדדין דהוא הסולם אלא לינחי' אגוזא לבר מדיקלא ינעוץ קנה בדקל ויסמוך באותו קנה הסולם דהוי אותו קנה צדדין והסולם צידי צדדין וכי סליק לא לינח פרעי' אגוזא דהיינו באותו קנה הנעוץ באילן דהוא צדדין אלא לינח אקנים דהיינו על שליבות הסולם, וה"ה בבהמה בעוד שהמרדעת בה ומשתמש במרדעת פנגד צידי הבהמה דשרי דהרי היא צידי צדדין: מתני' מתירין פקיעי עמיר כלומר מפזרין פדי שיהו יפין לה לאכלן דכשהו מכונסין הן מתחממין ומריחה ריחם וקצה בהם.

ומפספסין את הפקיעין, כלומר מוללין אותן לחותכן בידי שיהו נוחין יותר לבהמה לאונקלו. כן פ"ה ה"ר יהונתן ו"ל: גמ' פקיעין תרי שאינו נאגד אלא בשני קשירות לכל ראש וראש. כפיין תלתא שיש קשירה אחרת באמצע: קסבר רב הווא למטרח באוכלא טרחי'.

פ"י דהא ב פקיעין וכיפיין פיון דבגי אכילה נינהו בלא התרה ופספוס נמצא דאינו מתירן ומפספסן אלא לתענוג הבהמה וכיון שכן אם אנו טורחין בו בשבת להתירן ולפספסן בהיתירא טרחי' ולא איכפת לן.

אָבֵל זִירִים שֶׁהֵם עֲנֵפֵי הָאֵילָנוֹת וְאֵין דְּרָף הַבְּהֵמוֹת לְאֹנְקֵלֶן אֲלֵא א"כ הֵן מְוַתְּרִין וּמְפֹסְפִסִין נִמְצָא דְכֻשָׁהוּא מִתִּירָן וּמְפֹסְפִסִין מְשׁוּנֵי לְהוּ אוּכְלָא בְּשִׁבְתָּ וְשׁוּנֵי אוּכְלָא לְדַבְּרָא שְׂאִינוּ אֹנְקֵל בְּשִׁבְתָּ לֹא מְשׁוּנֵי: וְה"ק מִתִּירִין פְּקִיעֵי עֲמִיר לְפָנֵי בְּהֵמָה.

פִּי דְבַהֲתַרְתָּן מְשׁוּנֵי לְהוּ אוּכְלָא דְאֵי אֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלֶן בְּלֹא הַתְּרָה אָבֵל פְּסוּסֵי לֹא דְהָא אֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלֶן בְּלֹא פְּסוּסֵי. אָבֵל כִּיפִין שֶׁהֵם עֲנֵפֵי הָאֵילָנוֹת וְאֵי אֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלֶן בְּלֹא הַתְּרָה וּפְסוּסֵי מִתִּירָן וּמְפֹסְפִסִין אָבֵל זִירִין דְּאֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלֶן בְּלֹא פְּסוּסֵי אֶסוּר לְפֹסְפִסֵי דְשׁוּנֵי אֹנְקֵלָא מְשׁוּנֵי מְטַרַח בְּאֹנְקֵלָא לֹא טְרַחֲיָנוּ: תָּנֵן אֵין מְרַסְקִין אֶת הַשַּׁחַת וְכו' כְּלוּמַר וְרִיסוּק הֵינּוּ פְּסוּסֵי אֲלֵא דְלִשׁוֹן פְּסוּסֵי נוֹפֵל בְּעֲמִיר וְרִיסוּק בְּשַׁחַת: הֵיכִי מְשַׁכַּחַתָּ לָהּ.

כְּלוּמַר שְׂאֵין אוּכְלִין שַׁחַת דְּאֶשׁוּנֵי בְּלֹא פְּסוּסֵי וּפְסוּסֵי מְשׁוּנֵי לִי אוּכְלָא. בְּעִילֵי זוּטְרֵי שֶׁהֵם עֵינִירִים קִטְנִים שְׂאֵין לָהֶם כַּח כָּל כָּף בְּפִיהֶם לְאֹכֹל שַׁחַת דְּאֶשׁוּנֵי בְּלֹא פְּסוּסֵי אָבֵל גְּדוּלִים דְּאֶכְלֵי בְּלֹא פְּסוּסֵי שְׂרֵי דְמְטַרַח בְּאוּכְלָא הוּא וְטְרַחֲיָ וְאֵע"ג דְּבִין דְּקָה וּבִין גְּסָה קִתְנֵי אֶפְשָׁר דְּמֵאֵי גְּסָה עֵילֵי זוּטְרֵי וּמֵאֵי דְּקָה דְּקָה שְׂבִדְקוֹת: הֵאֵי ר' יְהוּדָה מִתִּיר בְּחִרוּבִין לְדְקָה וְכ"ש לְגְּסָה.

כְּלוּמַר אֵי מְטַרַח בְּאוּכְלָא שְׂרֵי ר' יְהוּדָה בְּדְקָה כ"ש לְגְּסָה דְלִית בֵּי טְרַחֲיָא כְּוָלֵי הֵאֵי וּבְלֹא פְּסוּסֵי סְגִי וּמְצִי לְמִיכְלִינְהוּ כְּוָלֵי. וְקִשְׂיָא לִי וּמֵאֵי קוּשְׂיָא דִּילְמָא ת"ק אֶסֶר בְּדְקָה דִּס"ל שׁוּנֵי אוּכְלָא לֹא מְשׁוּנֵי וּר' יְהוּדָה מִתִּיר בְּדְקָה וְלֹא בְּגְסָה דִּס"ל דְּמְטַרַח בְּאֹנְקֵלָא לֹא טְרַחֲיָ שׁוּנֵי אוּכְלָא מְשׁוּנֵי דְמָה לְנוּ לְטְרוּחַ בְּעֶבֶר הַבְּהֵמָה כִּינּוּן שְׂהֵא יְכוּלָה לְאֹכֹל אָבֵל שׁוּנֵי אוּכְלָא כְּדֵי שְׂלֹא תְמוֹת בְּהֵמָה שְׂרֵי.

כְּתִב רַש"י ז"ל דְּכִינּוּן דִּת"ק בְּדְאֶקוּשֵׁי קְאָמֵר וּגְבִי גְּסָה נְמֵי שׁוּנֵי אֹנְקֵלָא הוּא הֵנָּה לִי לְמִיתְנֵי וּר' יְהוּדָה מִתִּיר סְתָמָא בִּין דְּקָה בִּין גְּסָה וְעוֹד הֵנָּה לִי זִירִין נְמֵי לְהַתִּיר וּלְפֹסְפִסֵי דְשׁוּנֵי אוּכְלָא הוּא ע"כ.

וְלֹא הִבְנֵיתִי דְמֵאֵן לִימָא לָן דְּרַבְּנָן וּר' יְהוּדָה בְּהָא פְּלִיגֵי דְלַרְבָּנָן לְדְקָה הֵי שׁוּנֵי אוּכְלָא וְלֹא לְגְּסָה וְלֹא יְהוּדָה אֶף לְגְּסָה וְאֶפְשָׁר דְּמֵשׁוּם הֵכִי מְסָקֵי בְּקִשְׂיָא מְשׁוּם דְאֵי מְעֵינֵינָת בְּהַ שְׂפִיר לֹא תִקְשֵׁי מִתְנֵי לְרַב הוּנָא כְּוָלֵי.

וְכֵן נִרְאָה מִפִּי ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל שֶׁפִּי מִתְנֵי אֶלְיָבָא דְרַב הוּנָא דְלֵר' יְהוּדָה מִתִּיר בְּחִרוּבִין לְדְקָה דִּס"ל שׁוּנֵי אֹנְקֵלָא מְשׁוּנֵי מְטַרַח בְּאֹנְקֵלָא לֹא טְרַחֲיָ וְלַרְבָּנָן בְּגְדִיִּים דְקִים דְהֵינּוּ שׁוּנֵי אוּכְלָא לֹא אָבֵל בְּגְדוּלִים דְהֵי מְטַרַח בְּאוּכְלָא טְרַחֲיָ ע"כ, וּמוּרֵי ז"ל פִּי מִתְנֵי אֶלְיָבָא דְרַב יְהוּדָה דְרַבְּנָן וּר' יְהוּדָה לֹא פְּלִיגֵי דְלַכְוָלֵי עֲלֵמָא שׁוּנֵי אֹנְקֵלָא מְשׁוּנֵי מְטַרַח בְּאֹנְקֵלָא לֹא טְרַחֲיָ, וְחִרוּבִין דְּוָמֵי דְשַׁחַת דְרַפִּיכֵי וּבְהָא פְּלִיגֵי דְרַבְּנָן אֶסְרֵי אֶפִּי לְדְקָה וְכ"ש לְגְּסָה דְמְטַרַח בְּאוּכְלָא הוּא וְלֹא טְרַחֲיָ וּר' יְהוּדָה סְבַר דְחִרוּבִין לְבְּהֵמָה דְקָה שׁוּנֵי אוּכְלָא הוּא וּמְשׁוּנֵי אָבֵל לְגְּסָה מוֹדָה לְהוּ דְמְטַרַח בְּאֹנְקֵלָא לֹא טְרַחֲיָ ע"כ [ע"ב] בְּבִשְׂרָא פִּילֵי.

דְּאֶפִּי כְּלָבִים גְּדוּלִים אֵי אֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלָה בְּלֹא חִיתוּף אֵי נְמֵי בְּשִׂאָר נְבִלוֹת וּבְכָלְבִים קִטְנִים דְאֵי אֶפְשָׁר לְאֹנְקֵלֶן בְּלֹא חִיתוּף: מִתְנֵי אֵין אוּבְסִין אֶת הַגְּמֵל וְכו' פִּי מְשׁוּם טְרַחֲיָ יִתִּירָא וּמְשׁוּם דְּמִיחְזֵי כְּעוּבְדִין דְחוּל שְׂכֹן דְרָף הַטְּיָעִין הַהוּלְכִים בְּמַדְבְּרוֹת וְאֵין מְצוּי לָהֶם מְקוּם

לקנות מספוא לגמליהם ואובסין אותן ביישוב פשיעור אוכלם לשלשה ימים או לד' ימים: אבל מלעיטין וכו'.

מפרש בגמ': ומהלקטין לתרנגולין פ"י היינו מלעיטין אלא שבבהמה נופל לשון הלעטה ובתרנגולין הלעטה: גמ' אלא יוני שובך ויוני עלין משדא קמיהו נמי לא. פלומר מדנקט תרנגולין ש"מ דדוקא תרנגולין אבל יוני שובך ויוני עלין לא ומאי טירחא איפא בהא: מפלל דהמראה בכלי פלומר דכיון דהלעטה הוי במקום שאינה יכולה להחזיר והיינו הלעטה דמתני, מפלל דהמראה דאסור הוי בכלי וקשיא לר"י תרתי חדא המראה ועוד הלעטה דקאמר שהוא במקום שיכולה להחזיר: אלא שאני מציא דשכיחי פלומר לעולם מזונות דלא שכיחי נותנין אפי' לפני יוני שובך ומציא לא משום דשכיחי והו מעופפות ומוצאות מים הרבה בנהרות ובאגמים אבל נותנין לפני אנוניו ותרנגולין ויוני הדרסאות לפי שאין דרפן לעוף חוץ לבית ואין המים מצויין להם: תנו רבנן אין גובלין את הקלי.

פ"י ואע"ג דאפר הוא מתחלתו גזרינו האי קמח אטו שאר קמח ויש אומרים לא גזרי ומאן יש אומרים ר' יוסי בר' יהודה היא דאלו לא קא אסר במורסן ואפר בנתינת מים וכ"ש הקא דמין קמח הוא: [דר קנ"ו ע"א] ושון שבוחשין את השתית.

פירוש שמערבין את השתית שהוא קמח מתבואה שנתבשה כשהיא קלוי' בתנור והוא קמח של קלי ומערבין אותה בתנור וגם מים קצת ואפי' מאן דאסר לגבל את הקלי מודה בהא דמירי ברכה הרבה דאין זו לישה והיינו דנקט לישנא דבוחשין ולא אמר גובלין: דקא גביל וספי לחורי.

פלומר גביל מורסן ע"י שינוי ומהלקט לי' למקום שאינה יכולה להחזיר בטש בי'. הכהו ברגלו: גובלין ולא ספין.

גובלין ע"י שינוי ולא ספין למקום שאינה יכולה להחזיר, ודלא לקיט בלישני' מהלקיטין. פלומר עגל קטן שאינו מלומד לאכול מהלקיטין אותו במקום שיכולין להחזיר ואע"ג דהוא אינו יכול להחזירו מרוב קטנותו מ"מ פינון שהוא במקום שהגדולים יכולין להחזיר לית לן בה: חדא קמי חדא תרתי קמי תרתי שפיר דמי.

פ"י מדה אחת שרגילין לתת לפני בהמה בחול מותר לגבל בשינוי ולתת לפני בשבת כמדתה בחול, וכך תרתי האוכלות בחול באבוס אחד מותר נמי לגבל ולתת לשיניהם, אבל תלתא קמי תרתי שיגבל לשינים פשיעור שלשה אסור וכ"ש תרתי קמי חדא דכיון דבחול לא יהיב להו כי האי הוי טירחא דלא צריך: עולא אמר אפי' פור אפי' פוריים.

פ"י פינון דמשני ועוד דמורסן לאו בר גיבול הוא אפי' פור אפי' פוריים שרי: [ע"ב] שקלה למכבנתא דעצתה וכו' פלומ' נטלה אותו מחט שמשימות בראשן ונעצה אותה בתוך הפותל וכשהנחש בא נזדמן אותו מחט בעינו, למחר נטלה המחט מן הפותל ויצא הנחש נעוץ במחט וא"ל ר' עקיבא מאי עבדת וכו'.

דסתנא. פ"י החתיכה שהגיע לי רסיון בלעז: אמרו לה פלדאי בריה גנבא יהוי.

פְּלוֹמֵר רַב נַחֲמִי . בְּנֵה יְהִי גִבּוֹר וְהָיָא מְרוֹב פְּחֻדָּה לָא שְׂבַקְתִּיהָ לְגִלוּי רִישֵׁינָא וְאַמְרָה לִי פְּסִי רִישָׁהּ וּבְעֵי רַחֲמֵי כִּי הִיכִי דְתִיִּהְוִי אִימְתָא דְשִׁמְיָא עֲלָהּ .

פְּלוֹמֵר בְּקִשׁ רַחֲמִים שְׁלֵא יִשְׁלֹןט בְּה עֵינֵי הִרַע בְּכִיסוּי הָרָאֵשׁ וּבְאִימָה כְּדִי שִׁישְׁמַע תְּפִלְתָּהּ וְלֹא נִתְפֹּנֶה אֱלָא שִׁישְׁתַּלְּל שִׁישְׁתַּנֶּה מְזֻלוֹ לְטוֹבָה וְלֹא יְהִי גִבּוֹר אֱלָא שְׁלֵא רְצָתָה לְגִלוֹת לּוֹ לְבָנָה .

יֹמָא חַד הָנָה גְּרִיס רַב נַחֲמָן תּוֹתִי דִיקְלָא וְלֹא הִי הִדְקֵל שְׁלוֹ אֶלְמִינִי יִצְרִין הַגְּבִיר עֲלִיו יִצְרֵר הִרַע וְעֵלָה לְדִקְל וְנִטְל אֲשָׁכּוּל שְׁל תְּמָרִים בְּשָׁנֵי הָרִי שְׁנִישְׁתַּנֶּה מְזֻלוֹ וְנִתְקִימוּ דְבָרֵי כְּלָדָי בְּאֲשָׁכּוּל זֶה שְׁל תְּמָרִים, כַּנ"ל פְּרִוּשָׁה: [דָּף קנ"ז ע"א] הָתָם בְּאַרְזֵי וְאַשׁוּחֵי פִי שְׁהוּ עוֹמְדִין לְבָנֵן וּמִתּוֹךְ שְׁדַמִּיהוּ יְקָרִין אָדָם קוֹבַע לְהוֹן מְקוֹם וּמְקַצָּה לְהוֹן מִדְעָתוֹ וּבְהָא אִפִּי ר"ש מוֹדָה: נְדָרָה עִם חֲשָׁכָה .

דְּהִינֵנוּ בְּשַׁבַּת סְמוּךְ לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת מִפְּרַע עַד שְׁלֵא תְּחַשְׁףֵה דְּהִפְרַת נְדָרִים כָּל הַיּוֹם דְּכַתִּיב בְּיוֹם שְׁמַעוּ וְלֹא מַעַת לַעַת וְכִינּוֹן שְׁפֹן הִפְרַת נְדָרִים אִפִּי שְׁלֵא לְצֹרְךָ דָּאֵי לֹא מִפְּרַע בְּשַׁבַּת תּוֹ לֹא מַצִּי מִפְּרַע אֱלָא עַל יְדֵי שְׁאֵלָה וְהִתְרָה לְחַכְמָא וְאִין אָדָם רוֹצֵה שְׁתַּתְּבִיזָה אִשְׁתּוֹ: ת"ש דְּאַאֲקִיָּה לִי רַבְּנֵן וְכוּ' פְּגוֹן שְׁנִדְרַר בְּדָבָר שְׁהוּא צֹרְךָ הַשַּׁבַּת שְׁלֵא יֵאכַל בְּשֹׁר וְשְׁלֵא יִשְׁתָּה יֵי: וְהִתִּירוּ לוֹ נְדָרוֹ וְאֵע"ג דְּמִיחֻזִּי כְּדִין וְאִין דְּנִינֵי בְּשַׁבַּת: מִתְּנִי פּוֹקֵקִין אֶת הַמְּאֹר .

פִּי הוּא אֲרֻבָּה שְׁמַנִּיחִין בְּגַג אֹו בְּכֹתֵל כְּפֹרְת אֹו יוֹתֵר לְהַכְנִיס מְמַנָּה אֹורָה וְנִקְרָאת מְאֹור וְקָאֵמֵר ר' דְּסוֹתְמִין אֹותָהּ בְּשַׁבַּת דְּמִיִּירֵי בְּשִׁהֵי קָשׁוֹר בּוֹ הִדְלַת שְׁפּוֹקֵקִין וְנִתְקַן שְׁם לְכָךְ אֱלָא שְׁהִי נִגְרַר בְּאַרְץ וְאִתְּיָא אֱלִיבָא דְּרַבְּנֵן דְּאַמְרֵי דְּאוֹסוֹפִי אֵהֵל עֲרָאֵי מְוִתֵר הָא אִם לֹא נִתְקַן מְעַרְב שַׁבַּת לְכָךְ אֲסוֹר לְכ"ע שְׁהִירֵי אֲסוֹר לַעֲשׂוֹת אֵהֵל עֲרָאֵי לְכַתְּחִלָּה וְאִין זֶה אוֹסוֹפִי אֵהֵל .

וְכַתֵּב ה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל וְצָרִיךְ עֵינֵי שְׁהִירֵי מַעֲשָׂה לְכַתְּחִלָּה הִי בְּלֹא שׁוּם תְּקִינּוֹן בְּעוֹלָם מְאֵתְמוֹל ע"כ: אָמֵר רַב יְהוּדָה הִלְקֵטִי קִטְנָה הִיְתָה . פִּי שְׁבִיל קִטְנָה בֵּין שְׁנֵי בְּתִים וּבְאֹתוֹ שְׁבִיל הִי מֵת מְוַנָּח תַּחַת הַגִּיגִית וְהִיא הִיְתָה סְדוּקָה וּמְוַנָּחַת עַל גִּבּוֹ פְּלוֹמֵר שְׁלֵא הִיְתָה כְּפּוּי אֱלָא דְּרָךְ שׁוּלִים הָאֵהֵלָה עַל הַמַּת וְהַמַּת הִי כְּפִגְד סְדָק הַגִּיגִית וְהַגִּיגִית הִיְתָה מַגַּעַת מְפּוֹתֵל בֵּית זֶה לְכֹתֵל הַבַּיִת שְׁכַנְגְּדוֹ שְׁאֵם לֹא כֹן הִיְתָה הַטְּוִמָאָה יוֹצֵאת וְלֹא הַנְּצָרְכוֹ לְפִקּוֹן הַמְּאֹור וְלִפְנֵי מוֹת הַמַּת פְּקִקוּ הַמְּאֹור בְּטַפִּיחַ שְׁהוּא כְּלִי חֵרֶס דְּרָךְ שׁוּלִיו שְׁאִינוּ מִיְטַמָּא מַגְּבּוֹ אֱלָא מְאֹוִירוֹ וְכָל דְּבָר שְׁאִינוּ מְקַבֵּל טְוִמָאָה חוֹצֵץ בְּכַנְי הַטְּוִמָאָה .

וְהַנְּצָרְכוֹ לְפִקּוֹן הַמְּאֹור קוֹדֵם שְׁמַת לְכִי שְׁחַשְׁשֵׁי שְׁמָא אִין בְּאֹתוֹ סְדָק הַגִּיגִית פּוֹתַח טַפַּח כְּדִי שְׁתַּצָּא הַטְּוִמָאָה דְּרָךְ הַסְּדָק וְנִמְצָא שְׁמַבִּיא הַמַּת טְוִמָאָה לְאֹתָן בְּתִים דְּרָךְ חוֹרֵי הַכּוֹתֵלִים שְׁתַּחַת הַגִּיגִית, וְאֵח"כ קָשְׁרוּ אֶת הַמְּקִינָה שְׁהוּא כְּלִי חֵרֶס עָגוּל כְּטַפַּח לְמִדּוֹד אִם יֵשׁ בְּאֹתוֹ סְדָק שְׁל גִּיגִית טַפַּח כְּדִי שְׁתַּעֲלֶה הַטְּוִמָאָה דְּרָךְ הַסְּדָק וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְפִקּוֹן הַחוֹרִים אֱלָא שְׁיִפְתְּחוּ אוֹתָם .

וְאַנִּי שְׁמַעְתִּי דְּאַפִּי יֵשׁ בְּסְדָק הַגִּיגִית פּוֹתַח טַפַּח דְּנֹקָא בְּשָׁאִין בּוֹ מִן הַמַּת אֱלָא כְּשִׁיעוֹר טַפַּח אֹו כְּשִׁיעוֹר הַסְּדָק שְׁאֵם יוֹתֵר אִפִּי הִי בְּגִיגִית פּוֹתַח טַפַּח אִין הַטְּוִמָאָה יוֹצֵאת דְּאַנְן בְּעִי שְׁכָל הַטְּוִמָאָה תְּהִי כְּפִגְד הַסְּדָק, וְה"ר יְהוֹנָתָן ז"ל כְּתִב שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵיאוֹת שְׁל אֵהֵלוֹת

שָׂאם הַטְּוֹמָאָה כְּנֶגֶד הָאֹרֶר אַע"פּ שְׂאִין בְּאֹרֶר פּוֹתֵחַ טַפַּח הַבַּיִת טְהוֹר: [ע"ב] בְּאֹנָא דְמִיָּא.

הִיא גִּיגִית מְלֵאָה מִיָּם: מְדִידָה דְמִצְוָה. כְּגוֹן מְקוֹנָה שְׁהוּא לְדַבֵּר מְצוּוָה אֲכַל בְּגִיגִית מֵאֵי מְצוּוָה אֵיכָּא: סְלִיק פִּירְקָא וְסְלִיקָא מְסַכְתָּא בְּרַחֲמֵי שְׂמִיָּא